

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskerens Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

DANSK PROVINSPRESSE

PROVINS-JOURNALISTFORENINGEN

1900–1925

FYENS STIFTSBOGTRYKKERI (DREYER)

**Reproduktioner og Tegninger udført i Fyens Stiftstidendes
Reproduktionsanstalt · Bogbinderarbejdet: Fred. Fuhrmanns
Bogbinderi · Papiret leveret af De forenede Papirfabrikker.**

PROVINS-JOURNALISTFORENINGENS GENERAL-FORSAMLING i 1923 besluttede at søge Foreningens 25 Aars Jubilæum to Aar senere fejret paa værdig Maade, bl. a. ved Udsendelse af et Standardværk om den danske Presse og ved Afholdelse af et almindeligt dansk Pressemøde. Bestyrelsen overdrog undertegnede Medlemmer som Jubilæumsudvalg at undersøge Sagen og føre Forhandlinger til forskellige Sider, og Resultatet blev, at Generalforsamlingen i 1924 vedtog at udsende et Værk om den danske Provinspresse og stille de nødvendige Midler til Raadighed, samtidig med at der blev bevilget Tilskud af Organisationen af Bladudgivere i Provinserne, Foreningen af Venstreblade og Foreningen for den konservative Presse.

Opgaven er nu løst. Om det er sket tilfredsstillende, maa Læserne afgøre. I Betragtning af de Vanskeligheder, der har været forbundet med at behandle et saa omfangsrigt Stof i Løbet af forholdsvis kort Tid og indenfor en begrænset Ramme, menervi, at Resultatet er blevet en nyttig Haandbog for Presse-mænd, et Festskrift, der giver et samlet Billede af den danske Provinspresses Udvikling op til Aar 1925. Og vi føler Trang til at bringe de mange Medarbejdere, der har medvirket hertil, vor bedste Tak.

Dernæst et Par orienterende Bemærkninger. Hovedafsnittet er en interessant Oversigt over Provinspressens Udvikling, skrevet af Redaktør J. V. Christensen, og hertil slutter sig Redaktør P. Eliassens Redegørelse for den sønderjyske Presses særlige Stilling og en Artikel af Redaktør, Førstelærer Oluf Skaalum om Pressen paa Færøerne. Derefter

følger en Oversigt over den danske Presses Organisationer. Provins-Journalistforeningens Historie er skildret af Redaktørerne Larsen-Ledet, H. Hansen og Jacob Wolsing, der har behandlet henholdsvis Foreningens første Aar, Provins-Journalisternes økonomiske Kaar, og alle øvrige Afsnit, medens Redaktørerne H. J. Blicher og Jacob Wolsing har skrevet om tidligere danske Pressestævner. Provinspressens Pensionsfond er behandlet af Fondens Formand, Redaktør Kr. Olsen, Hillerød. Kontorchef Bertel Dahlgaard har foretaget de pressestatistiske Undersøgelser, og Værket afsluttes med en journalistisk Stat, samlet og bearbejdet af Redaktør Jacob Wolsing.

Billedstoffet har det været svært at faa frem. At dømme efter de Svar, vi har modtaget fra Bladene, synes der at være meget faa gamle, karakteristiske Bladbygninger i Behold. Med Hensyn til Personbilleder har Udvalget fulgt den Hovedregel kun at medtage nulevende Presse-mænd, forsaavidt de har været eller er Formænd for Organisationer indenfor Provinspressen. Iøvrigt er Valget af Billeder stærkt præget af Tilfældigheder som Følge af de med Fremskaffelsen forbundne Vanskeligheder.

Festskriftet tilstilles gratis samtlige Medlemmer af Provins-Journalistforeningen, Foreningen for den konservative Presse, Foreningen af Venstreblade og Organisationen af Bladudgivere i Provinserne.

Den 1. Juli 1925.

Provins-Journalistforeningens Jubilæumsudvalg:

H. J. BLICHER.

*H. HANSEN,
Formand.*

JACOB WOLSING.

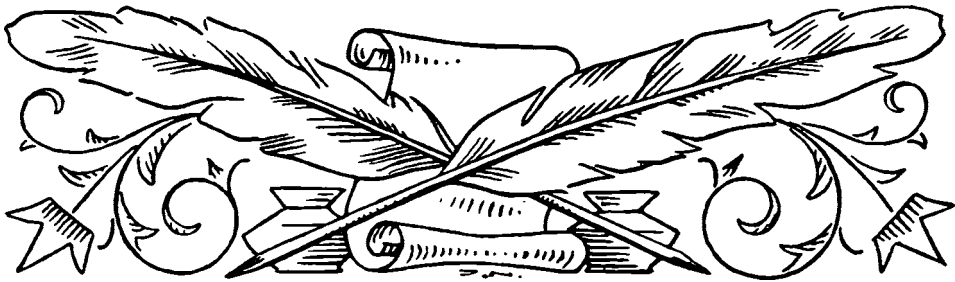
DANSK PROVINSPRESSE

AF

REDAKTØR J. V. CHRISTENSEN

»Pressefriheden er lige saa meget værd for
Stats-Legemet som Lungerne for det menneske-
lige Legeme.«

*C. Ploug ved en Fest for »Fædrelandet»,
December 1864.*

PROVINS-JOURNALISTFORENINGEN har ønsket i sit Festskrift at meddele en Oversigt over dansk Provinspresses Historie. Denne Oversigts Grænselinier er fastlagte udelukkende under Hensynet til denne Presse selv. Naar Feltet ikke er udvidet, skyldes det praktiske Aarsager; kun lejlighedsvis og i Forbigaaende vil det blive strejft, hvad Hovedstadspressen har betydet i den fælles Udvikling. For Provinspressen er denne Udvikling gaaet fra en stor Afhængighed til fuldstændig Uafhængighed. Kun en bestemt Del af Provinspressen staar i et direkte Forhold til et Hovedstadsblad, hvilket skyldes det vedkommende Partis organisatoriske Bygning.

Paa sin egen Linie har Provinspressen arbejdet sig frem, og paa denne Linie vil den blive. Begrænsningen for, hvor vidt der kan naas, ligger i vort Lands Forhold. — Provinspressen maa, fraregnet ganske enkelte Organer, enten være udprægede Lokalorganer, hvilket gælder det aldeles overvejende Tal, eller den maa være Landsdelsorganer, dog med en stærkt udtalt Baggrund i en videre eller snævrere Egn indenfor Omraadet. Et enkelt Provinsblad har gennem sin særlige Udformning skaffet sig en Slags Rigs-Læsekreds, enkelte andre har under særlige Situationer eller med Udnyttelse af bestemte Spørgsmaal eller en gunstig Konjunktur brudt naturlige Grænser. Men de enkelte Undtagelser understreger kun den almindelige Regel.

Under denne Regel er dansk Provinspresse vokset frem til sin nuværende Skikkelse. Og det tør siges, at denne Presse med Bevarelse af en stor Selvstændighed i Form og Arbejdsmaade for en

Række Organers Vedkommende er naaet til et højt Maal. Udlændinge, som interesserer sig for Presseforhold, har let ved at forstaa, at de større Provinsbyer har deres store, redaktionelt og teknisk fuldt udstyrede Dagblade. Men ofte er der kommet Udtryk for Undren, naar man i Byer med faa Tusinde Indbyggere har kunnet staa overfor helt moderne udstyrede, selvstændige Bladforetagender, som med Holdertal, der i mangfoldige Tilfælde ligger under 10,000 og i mange Tilfælde under 5,000, har evnet at udvikle et særligt Præg. Det er dette mere end noget andet, der giver dansk Provinspresse dens Plads. Baggrunden er det danske Folks almindelige Egenskaber.

Det skyldes først og fremmest, at det danske Folk er et avis-læsende Folk. Og der er i Samværet mellem en Avis og dens Læsere et Trofasthedsforhold, der kendetegner sig gennem Abonnementet, som betrygger Bladets Økonomi. Læselysten udspringer vel ikke først og fremmest af kundskabssøgende Trang, men nok saa meget af en for vort Folk karakteristisk Videbegærlighed og Ønsket om at faa *hurtig* Besked.

Store Tildragelser ude i Verden og afgørende Tildragelser indenfor vort eget Lands Grænser har virket som Løftestænger for Pressens voksende Udbredelse, et Forhold, som er fælles for alle civiliserede Lande. Men afgørende for vort Folk — og her taler vi som Følge af Emnets Karakter først og fremmest om Provinsens Befolkning — og Pressens Forhold til Folket er den Bevægelse, der har ført os frem mod Maalet: *Hvert Hjem sin Avis*.

Fordum holdt man Bladet sammen, var flere i Fællig. Men fra de Tider i forrige Aarhundredes næstsidste Tiaar, da Landposten efterhaanden kom til hver Mands Dør, mødtes to Strømme: den stigende Læselyst, stimuleret af den heftige, indrepolitiske Kamp, og den nu lette Adgang til at faa hurtig Besked.

— — —

Tager vi en Holderliste fra 1773 (»Den Viborger Samler«), ser vi, at den Gang var der ikke blandt Prænumeranterne, som de da kaldtes, en eneste af det Folkelag, der betegnedes som *Almuen*.

50 Aar senere var Billedet noget udvidet; men ret langt ud i de brede Lag var man endnu ikke naaet. I et lille sjællandsk Bondehjem, vel oplyst for sin Tid, begyndte man at holde Avisen i 1855. Indtil da havde man laant sig frem. 1848 havde givet ét Stød fremad, 1864 ét til. Landposten og den politiske Kamp gjorde sit, den stærkere økonomiske Anspændelse i 80'erne sit. *Referatet* blev den store, bevægende Faktor til Oplysning om de mange Anliggender, der maatte gennemdrøftes, før Beslutning kunde fattes.

Samholdet om Avisen var aftagende, og Verdenskrigens for vort Slægtled saa overvældende Stofmængde, Avisernes Vækst i Størrelse og Trangen til den hurtige Besked slog endelig Fællesskabet i Avishold for Panden.

Dermed var Porten aabnet til en ny Tid og for en mægtig Stigen i Bladenes Oplag.

Da senere Prisstigningerne fulgte, og den gamle Normalpris for Provinsavisen af 2 Kr. steg til det 2-3-dobbelte, samtidig med at Begivenhederne løjede af, fandt der en svagt tilbagegaaende Bevægelse Sted. Men da Prisforholdene atter begyndte at udjævne sig, laa dansk Provinspresse i Virkeligheden langt fremme paa en Linie, som ikke vil blive fraveget.

— — —

Paa denne Linie gaar Arbejdet i et Tempo, der er væsensforskelligt fra den gamle Tids og ogsaa adskiller sig fra Arbejdsmaaderne til helt op omkring Aarhundredskiftet.

Begrænsningen af Arbejdstiden i Bladenes tekniske Afdelinger (indført 1918) medførte Ændring i baade Tempo og Arbejdsmaader paa alle Bladets Omraader. I den knappere tilmaalte Tid skulde der ydes en stedse stigende Stofmængde.

Den Udvikling, som var begyndt i Aarene omkring Aarhundredskiftet i Hovedstadspressen med Indførelsen af det sammenhæftede Format, tog under Krigen stærk Fart i Provinspressen.

Den gamle nationale Bladtype — det brede, firesidede Format med den bestemte Afgrænsning af Stof og Annoncer hver for sig — veg mange Steder for den nye Form. Sættemaskinernes Ind-

førelse medførte et Skifte fra den gamle Frakturtype til Antikvatype. Frakturen havde holdt sig i næsten hele den danske Provinspresse, medens den eksempelvis allerede forlængst var forsvundet fra den svenske. I Haandsatsens Tid var det — fraregnet enkelte Blade — væsentlig kun Annoncesiderne, der var sat med Antikva. Nu ændredes dette i stort Omfang. Rotationspresserne, bl. a. den ny Fladtryksmaskine, holdt sit Indtog i en Mængde Trykkerier samtidig med eller umiddelbart efter Sættemaskinerne.

Publikum, der til at begynde med syntes at foretrække den gamle Form, fandt sig hurtig til Rette i den ny. Og ikke mindst Annoncørerne var hurtigt paa det Rene med, at de mere over-skuelige, mindre Sider egnede sig fortræffeligt for dem.

— — —

Saks og Blaakridt er vejet for Telefon og Radio. Dansk Provinspresse har i det 20de Aarhundredes første Kvartsekel gennemløbet den største tekniske Udvikling i sin Historie. Og journalistisk er Springet ikke mindre betydningsfuldt, selv om det utvivlsomt maa datere sit Udgangssted længere tilbage i Tiden. Selv om Pressens Stilling kræver Sammenslutning om meget Stofs Tilvejebringelse, er der næppe mange Provinsblade i Danmark, uden at de hver især over en *selvstændig* Indsats, mere eller mindre værdifuld, alle Vegne Udtryk for en Stræben mod højere Maal, mange Steder journalistisk set — under Hensyn til Forholdene — fuldt paa Højde med, hvad der præsteres af de største Blade.

Paa det ældre Slægtleds Arbejde bygger det nuværende Slægtled sin Gerning, og en Ungdom staar rede til at løfte Arven og flytte Pælene endnu et Stykke længere ud — *hvorledes*, er vi endnu ikke i Stand til at se. Men vi er aldrig færdige, vi vil altid være paa Vej.

— — —

I store Haller og dybe Kældere under Det kgl. Bibliotek, under svære Hvælvinger, der endnu bærer de tunge Jernringe fra Christian den Fjerdes Galejværft, staar Rækkerne af de Tusinder af

indbundne Aviser. Blev de stillet i én Række ude paa Gaden, vilde de naa fra Hesten paa Kongens Nytorv til »Muslingskallen« foran Københavns Raadhus, og den aarlige Forøgelse bliver over 30 Meter (Rundetaarn er 36 Meter højt). Af den samlede Avismasse udgør *Provinspressen* de fem Sjattedele. For den løbende Pressetilvæksts Vedkommende er Brøken endnu større for *Provinspressens* Vedkommende.*)

Avissamlingen i Aarhus, der aabnedes den 17de Maj 1918, rummer ca. 12,000 Bind og Pakker til Publikums Afbenyttelse foruden Dubletterne. Den er indrettet i Aarhus tidligere Infanterikaserne. Og her modtages aarlig 1 Eksemplar af alle københavnske Aviser, 2 Eksemplarer af alle *Provinsaviser* samt 1 Dublet af alle Aviser siden 1902. Den helaarlige Aflevering af alle danske Dagblade udgjorde i 1923 11,310 kg, og den Plads, der aarlig haves behov, er 80—90 Meter Hylde.**)

Det kgl. Bibliotek er det Sted, hvor jeg har gjort de væsentligste Forarbejder til dette Værk, kommet i Møde med Forstaaelse og Venlighed af alle fra Overbibliotekar Carl S. Petersen til det Personale, der forestaar Udleveringen.

Ejendommelige Følelser griber En, naar man færdes i det vældige Kælder-Magasin, der slutter sig til Det kgl. Biblioteks Skatte af dansk og fremmed Litteratur. En Gravkælder for svundne Tider! er den første Tanke, der griber En, naar man færdes mellem Rækkerne. De staar der, de gamle Aviser, med Ryggen til Tilværelsen. Sket er sket og sker ikke mere. Hvad var det Hele saa værd?

De staar der allesammen, fra den gamle Altonaischer Mercur i dens lille Oktav til de brede og voluminøse Nutidsorganer — tavse med Ryggen til.

Men vend dem om, luk dem op, stands ét Sted og saa et andet, og ud fra Avissiderne springer Livet, som det var, *Historien*. For det Slægtled, der vil skrive Historie paa Grundlag af Nutids-

---

*) Medd. fra Underbibliotekar Paulli, Det kgl. Bibliotek.

**) Medd. fra Avisforvalter Jacobsen, Aarhus.

Avisernes Papirmasser, bliver Gerningen besværlig. Ofte vil Historikeren være i et værre Modsigelsens Tegn end der, hvor Kilderne mangler. Her er Kilderne overvældende.

Dybt inde i de lange Kælderrum lyser den elektriske Glødelampe. Dybt inde i den gamle Avis funkler et Glimt af hver den Tid, den repræsenterer. Finder Fremtidens Forskere den rette Kontakt, da tændes Lyset.

Avisernes daglige Papirbunke forsvinder. Heldigvis. Men de enkelte Eksemplarer bliver tilbage. I Det kgl. Bibliotek og i Statens Avisssamling i Aarhus staar den svundne Tids Soldater opmarscherede, og de gør Honnør for den, der søger til dem.

Og mens Tavsheden taler fra de stille Rækker, klaprer Sættemaskinerne og rasler Rotationspresserne den ny Dags Historie fra sig i et hurtigere Tempo, end Talrækken kan tælles.

— — —

— Hvad Principperne for nærværende Arbejde angaar, da fremgaar det af Stofdelingen. Selve Stoffet har jo været overvældende. En Opremsning af Data er saa vidt muligt undgaaet. Dog haaber jeg, at saa mange Enkeltheder er taget med, at den, der vil gaa dybere ind paa et eller andet Omraade, vil kunne finde nogen Vejledning. Dertil skal de udførligere Kildeangivelser kunne hjælpe. Endvidere har det været mig om at gøre gennem Eksempler og Fortælling at lægge et Stof frem, som kunde interessere Læsere ogsaa udenfor Værkfællernes Kredse. Forretningsmæssige Sider ved Bladvirksomheden har jeg i Almindelighed set bort fra, ikke fordi jeg undervurderer disses Betydning, men fordi nærmere Udredning vilde sprænge de Rammer, som skulde omslutte Skildringen.

Hvad den Presse angaar, der i Kraft af sin særegne Stilling i *Grænselandet* kun i ændret Betydning kan regnes til dansk Provinspresse, har Forfatteren, Redaktør *P. Eliassen*, Kolding, paataget sig i et særligt Afsnit at give en Karakteristik af den.

Jeg anfører de hidtil foreliggende Værker og Udarbejdelser, der i særlig Grad maa siges at besvare de Spørgsmaal, som den om Pressen videbegærlige maatte stille:

P. M. Stolpe: »Dagspressen i Danmark, dens Vilkaar og Personer indtil Midten af det attende Aarhundrede« (1878).

Enevold Sørensen: »Venstrepressen« (Foreningen af Venstreblade i Danmark, 1900).

J. A. Jørgensen: »Den danske Dagspresse« (1901).

»Venstrepressen« 1887—1912 (Foreningen af Venstreblade i Danmark, 1912).

»Provins-Journalister«. 330 korte Biografier. Udgivet af Foreningen for Højrepressen i Provinserne, Foreningen af Venstreblade i Danmark, Socialdemokratisk Presseforening og Provins-Journalistforeningen (1913).

— — —

Jeg takker de Værkfæller, der har besvaret de udsendte Spørgeskemaer, mange andre Værkfæller for Vink og Oplysninger, Det kgl. Bibliotek for redebøn Imødekommen o. m. fl. En fortræffelig Medhjælp har de mange Festnumre og lign. været, som jeg dels selv gennem en Aarrække har samlet, dels faaet tilstillet eller har kunnet laane.

Meget kunde være gjort anderledes, meget ogsaa være gjort bedre; men i hvert Fald mine Læsere blandt Journalister véd, hvorledes en Journalists Dage gaar — *Døgnets* Historie giver til Tider nok at gøre.

Naar jeg da ved Afslutningen ser tilbage over Arbejdet og prøver at samle den Erfaring, det gav, da bliver det denne:

Fra en skrøbelig, famlende, ubehjælpssom Begyndelse er dansk Provinspresse fremvokset til en Virksomhed, der i stigende Grad har været med at præge Tider og Tilstande og har givet hvert Slægtleds Mennesker noget at tænke paa og tale om.

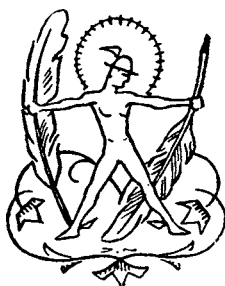
Provinspressen og dens Mænd har ude i det danske Folk gjort et Arbejde, der vel har sine Brist, men som ogsaa altid har været under Kritikens Søgelys, om ikke andet Steds fra, saa fra Modstanderne. Denne Presse har, jo stærkere og personligere dens Indsats blev med dens Vækst, virket ansporende, frugtbringende, fornyende gennem Meddelelsen og gennem den direkte Indsats.

Pressen har ikke alene været Budbringeren, den har ogsaa været med at vise Vejene ind i hver ny Tid, været med til at fremkalde Handlingerne.

Den har delt Folkets Glæder og Sorger, den har gjort Historien med i det begrænsede Tidsrum, den har været — næppe 200 Aar, deraf de første 100 Aar tynget og holdt nede, og først i det sidste halve Hundrede Aar med den bredere Sejlføring, der har evnet at opfange *alle* Strømninger i vort Folk.

Fra Smaaskænderiets Tidsalder er den gaaet ind i Tider, hvor først Politiken, siden de aandelige og materielle Brydninger i vort Folk gav Pressen Næring og øgede Kravet til den.

Den enkelte Avis er kun et Fnug, der blæser hen. Men i hver er der nedlagt et Arbejde, Tanker og Handlinger. For Summen af disse, for dem, der gik forud paa den lange Vej, sænker vi i Ærbødighed Kampvaabnet, idet vi bereder os til den næste Dag.

DEN ÆLDSTE DANSKE PROVINSPRESSE.

ODENSE — Byen i Rigets Midte, Byen med Hugin- og Munin-Gudens Navn, den verdensberømte danske Eventyrdigters og det største danske Forretningsgenis Hjemby — er den danske Provinspresses Udgangssted.

Odense var den første danske Købstad, i hvilken en Bogtrykker nedsatte sig. Johan Snell kom i 1482 dertil fra Lybæk, hvis Bogtryk tidligt nød Ry. Hans Trykkeri var til Huse i St. Hans Kloster. Hvad der er bevaret fra dette ældgamle Trykkeri, er en Bønnebog («Breviarium Ottoniense»), en Blanket til et Afladsbrev, fundet i Tyskland som Forsats i en Bog*), og en Beretning om Tyrkernes Belejring af Rhodos. Da Beretningen skulde støtte Afladshandelen til Fordel for Kampen mod Tyrkerne, er den — for saa vidt — et journalistisk Skrift, der tjener til politisk Agitation, religiøs Opbyggelse og har et finansielt Formaal. Johan Snells Trykkeri holdt sig kun Aaret ud. Der var for lidt at bestille. Med 1500-Aarene — særlig med Reformationen — tager Udviklingen Fart. Der stiftes Bogtrykkerier i flere Provinsbyer, saaledes i Aarhus, Nyborg, Ribe, Roskilde og Viborg. Trykkeri-Materiellet var saa sjældent, at det ofte skiftede Ejer. Men selv Ejerne var ofte paa Vandring. Med deres Materiel rejste de — som de første Biograf-teater-Ejere i vor Tid — fra By til By og slog sig midlertidigt ned, hvor der tilfældigt var Arbejde.**)

*) H. O. Lange, »Berl. Tid.« 1/5 1917.

**) Haandbog i dansk Bibliotekundskab 1924.

Midten af 1600-Aarene vel passeret faar Trykkerierne den ny og betydningsfulde Opgave at fremstille Aviser. Begrebet Avis er langt ældre end Bogtrykkerkunsten. Fremlagte eller cirkulerende haandskrevne Meddelelser er kendt helt fra Oldtiden. Og haandskrevne Aviser synes at have været brugte længe efter Bogtrykkerkunstens Opfindelse. Posthusene var tidligt Nyheds-Centraler. Biskop Jens Bircherod noterer — atter fra Odense — den 12. Februar 1677, at han gaar til Posthuset deri Byen, »hvor man plejer at høre adskilligt Nyt«; »nogle Officerer havde . . . en og anden skreven Avis imellem sig.« Det er maaske den ældste »bogførte« Provinsavis. Leonora Christina, der sad i Fængsel til 1685, udbryder, da Fangevogteren viser hende en Avis med Dødsmeldingen om hendes Mand: »Die Avisenschreiber sagen nicht allezeit die Wahrheit.«

Trykte Efterretningsblade, ofte paa Tysk, fremkommer tidligt i Danmark, men kun i Hovedstaden. Indtil 1666 er det dog kun uregelmæssigt fremkommende Flyveblade, hvori der fortælles om sjældne Naturfænomener, Krigstildragelser, »En lycksalig Seyer mod Tyrken 1594«, »Blods-Tegn i Holbo Herred«, »Extraordinari Avjiss om irlandsk Krigs Tilstand« o. s. v.*)

1666 kommer den første danske Avis — »Den danske Mercurius«. Den kommer paa Vers, og dens Redaktør, Digteren Anders Bording, kommer fra Ribe. Navnet Mercur — Sindbilledet paa Handel, Vindskibelighed, Fred og Lykke —, brugt som Avistitel i mange Lande, slog aldrig an i Danmark. Kun ved det gamle danske Monarkis Sydgrænse stiftedes et Blad, der bevarede dette Navn helt til vor Tid. Anders Bordings Avis levede 11 Aar og døde med sin Udgiver.

Den følgende Tids københavnske Aviser rummer et blandet Materiale, fremstillet af driftige Bogtrykkere, ofte af tysk Oprindelse, mange af Aviserne udgivne paa Tysk. Men det ligger udenfor denne Skildrings Ramme at komme nærmere ind paa denne Side af Udviklingen.

Den Mand, der oprettede *den første danske Provinsavis*, var Odense-Bogtrykkeren *Johan Christopher Brandt*. Han kom til Odense fra København i 1729 og fik 6 Aar efter, nemlig i 1735,

---

*) Aug. Fjelstrup i Dagbladet »København«.

Bevilling til at drive en Avis, som han gav det for Nutids-Tunge-
maal noget besværlige Navn: »*Ugentlige Provincial-Notifications-
Lister*«. Den omfangsrige Titel var tillige forsynet med et Skjold,
der viste Odenses Lillier og den fynske Lindorm, det Hele støttet
af to Engle. Forsiden gik paa et Par Linier nær med til Titlen, og
da hele Formatet var som fire smaa Bogsider (Oktav), forstaar
man, at Avisens samlede Indhold kun var ialt 100 Linier. Lands-
arkivet i Odense opbevarer endnu nogle Eksemplarer af den mær-
kelige Avis, hvis Stil og Retskrivning, inklusive Trykfejl, afspejler
sig helt levende i en vidtløftig Undskyldning, Udgiveren d. 26. Au-
gust 1741 giver for Bladets gentagne Udeblivelse:

»At jeg nu icke tvende Gange hafver efter min plict Ladet
de Sædvanlige Notifications-Lister udgaa beder jeg ydmygest
motte mig Pardonneres, da jeg hafver været Lovlig undskoldt,
siden jeg hafver staaet under Reparation med mit iboende
Sted.«

J. C. Brandt, der maa opfattes som den første danske Provins-
redaktør, havde, før han kom til Odense, haft en noget bugtet
Løbebane. I København havde han trykt uartige Viser, som efter
Holbergs Udsagn »sjunges til Fioler i begge Paradiser«, d. v. s. i
Øster- og Vester-Paradis, to berygtede Huse i Hovedstaden.*) Al-
ligevel havde Prins Christian (senere den Sjette) gjort ham til sin
Hofbogtrykker; han havde en Tid to Bogtrykkerier; men de brændte
begge i 1728, han mistede sin Formue og landede derefter i Odense.
Nogen egentlig Position har han næppe naaet, og Avisen stand-
sedes med hans Død (1741).

Men Avisen har dog til en vis Grad virket opmuntrende, i hvert
Fald paa Konkurrencelysten. Thi i 1740'erne er der udkommet
endnu et Blad i Odense med den meget »folkelige« Titel: »*Land-
Løberen, medbringende nye Tidender for Fyhn og Langeland*«. Land-
Løberen er skildret ved en Tegning, i hvilken man ved flittigt
Brug af sin Fantasi maaske kan se en Landløber. Der opbevares
nogle enkelte Eksemplarer af dette Blad, der end ikke viger tilbage
for den bundne Stil, som naar det Nytaarsdag 1747 udbryder:

---

*) Carl Bruun, Journalistforeningens Kalender Danmark, 1893.

»Rind op, Du Nyt-Aars-Sool, bryd frem med Lys og Glæde,
Bestraale Kongens Slott, og vor Stift-Amtmands Sæde.«

»Land-Løberen« har opmuntret J. C. Brandts Søn, P. V. Brandt, der fortsatte Trykkeriet, til netop i 1747 at søge Bevilling til en Avis »*Dend Moralske Land-Løbere, Som tillige medbringer Nye Tidender for Fyhn og Langeland*«. Dens Program er udtrykt i følgende Linier:

At Gavne og Fornøye,
det er mit Symbolium,
Mar och Wat vor min Møye
sonst loop ich nit herum,

(»men ogsaa noget for min Møje, ellers løber jeg ikke omkring«).
Bladet holdt ikke Stillingen ret længe.*)

Trykkeriet vedblev dog at eksistere. Men i 1770 afgiver Stiftamtmand Bille og Biskop Ramus en Erklæring om, at »Trykkeriet formedelst Brandts slette Opførsel har været og endnu er i en saa aldeles forfalden Tilstand, at ingen, hverken i Byen eller paa Landet har kunnet betjene sig deraf«.**)

Mens de første odenseanske Presseforetagender, og hvad dermed staar i Forbindelse, ikke havde haft nogen heldig Skæbne, har Aalborg i 1767 født et Foretagende af en saadan Livskraft, at det eksisterer den Dag i Dag: Provinsens ældste nulevende Dagblad »Aalborg Stiftstidende«. Aalborg var paa den Tid Landets næststørste By, hvilket for Folketallets Vedkommende ikke vil sige noget særligt imponerende: Byen havde 4,000 Indbyggere. Men den var og havde i Med- og Modgangstider været en By med et frisk Initiativ. Byen laa midt i Dobbeltmonarkiet, havde 79 Købmænd, drev Robbefangst i Polarhavet, havde i det Hele et videre Synsfelt end de fleste danske Provinsbyer. Det er dog ikke Forretningsfolk, der direkte giver Stødet til den første jyske Avis. I Modsætning til, hvad der var Tilfældet de fleste andre Steder, var det i Aalborg den gejstlige Stand, der tog Initiativet, ikke en stedlig Bogtrykker. En saadan havde der været i Aalborg siden 1743. Og allerede 1745 havde han indgivet Andragende om Tilladelse til at udsende en Avis. Men de københavnske Bladudgivere fik dette for-

---

*) L. Chr. Nielsen: »Fra Johan Snell til vore Dage«, 1908.

**) Carl Bruun.

purret. Trykkeriet førte en kummerlig Tilværelse, da de fire driftige Aalborg-Præster (Stiftsprovst, Dr. theol. *Gudme* samt Kapellanerne *Peder Gudme*, *Peder Clementin* og *Johan Wandall*) i 1765 købte det. Og derfra udsendtes d. 2. Januar 1767 det første Numer af »*Nyttige og fornøvelige Jydske Efterretninger*«. Redaktør blev *Johan Wandall*, der 1759 havde ægtet den aalborgensiske Købmandsdatter *Christiane Marie Heug*. Kendingsnavnet for Bladet blev i det almindelige Omdømme »*Wandalls Avis*«, idet Bladet i to Slægtled redigeredes og udgaves af Fader og Søn. Fra første Færd har Bladet sit Præg af sin gejstlige Oprindelse: religiøse Afhandlinger, Referater af Landemoder og Ordinationer. Men Bladet er ikke ensidigt; Skibsfarten og Herregaardenes Handel med Staldstude følges nøje. Et frisk Initiativ savnes ikke. Bladet er vistnok det første, der har iværksat en offentlig Indsamling til en »Hjælpekasse for Huusarme«, et jernbundet Skrin i Trykkeriets Forstue, i hvilket man nedlagde sine Gaver. Listen over dem, der fik Bidrag, giver et Indblik til social Nød i smaa Hjem og dens Aarsager. Ogsaa et Vidnesbyrd om Fremsyn er det »Maanedlige Tillæg til de Aalborgske Jydske Efterretninger«, der udgik fra 1775 til 1790, da »Publikums Ladhed og Gierrighed qvælede det«.

Hidtil havde de sjællandske Provinsbyer fuldstændig savnet en stedlig Presse. Selvfølgelig gjorde Hovedstadens Aviser her Udslaget. Naar Helsingør er den første af de sjællandske Stæder, der bliver Hjemsted for et Blad, hænger det sammen med Byens særlige Stilling i Riget som Øresundstoldens Oppebørselssted. Dette Forhold satte et enestaaende Præg paa Byen; i hvor høj Grad fremgaar af Tallet paa de i 1768 klarerede Skibe; der var 6,929*).

»*Helsingørs Kongelige allene privilegerede Adresse-Contoirs Nye Efterretninger*«, udgivet af *E. Balling*, udsender sit (formentlig) første Nummer d. 1. Januar 1769. Bladet er et af de smukkeste trykte fra den Periode, Korrekturen er omhyggelig, Stofvalget det for den Tid sædvanlige, dog med sit særlige Præg af Hensynet til de mange Udlændinge, der stadig færdes i Staden. Ogsaa det sociale Spørgsmaal optager Bladet, idet dette i sit første Nummer 1769 fremsætter

---

*) M. Galschiøt nævner i Helsingør-Bogen 1921, at Tallene paa klarerede Skibe var 1840: 15,662 og i Øresundstoldens sidste Aar 1856: 20,532.

Plan til en »Hielp-Kasse for Huusarme og Nødlidende i Helsingør«. Balling*) var en Købmandssøn fra Præstø, 36 Aar gl., da han begyndte Bladet, forældreløs fra sit 10de Aar, først Skriverdreng paa Gaunø, senere Fuldmægtig i Helsingør, en selvhjulpen Mand, hvis merkantile Afstamning giver sig til Kende i den Driftighed, hvormed han søger at arbejde sig frem. Han er Auktionarius, han forhandler »færdig, god og skarp Eddike« fra en Fabriqve i Bogtrykkeriets Gaard, fra Trykkeriet forhandles Tegninger eller Figurer til det saakaldte Gnav-Spil, han opretter Skriverstue for enhver, der ønsker Assistance med Pennen, endelig sælger han Oksetælle og godt, frisk nedsaltet Oksekød i Tønder fra Trykkeriet. Samtidig har han Planer om Udvidelse af sin Avis. Men det lykkes ikke den driftige og virksomme Mand at gennemføre sit Foretagende. 1771 brød han op fra Helsingør til København, hvor han Aaret efter blev Redaktør af »Københavns Aftenpost« — som han ledede — med Flid og selv livligt producerende — til sin Død 1795.

Samtidig med, at disse nye Foretagender, henholdsvis ved Sundets Port og ved Limfjorden, havde lettet Anker for en Sejlads af højst forskellig Varighed, tog Bladvirksomheden i Odense, der hidtil havde været af en noget ujævn Beskaffenhed, et langt Spring fremad, idet en virkelysten fynsk Degnesøn, *Christian Gormsen Biering* fra Hjallesø, 1772 fik Privilegium paa at oprette et Adressekontor i Odense og dertil knytte Udgivelsen af et Blad med Titlen: »*Kongelig privilegerede Odense Adresse Contoires Efterretninger*«**)

Her, som ved de andre i dette Tidsafsnit oprettede Blade mærker man, at Tidens Hjul er drejet et godt Stykke frem, siden de første famlende Forsøg med Aviser blev gjort. Biering, der havde maattet afbryde sine Studier paa Grund af økonomiske Vanskeligheder, havde gennem Arbejde paa Adressekontoret i København forberedt sig til sin nye Stilling. Han ønsker at være sine Medmennesker til Nytte og bringe Oplysning, typiske Udtryk for Tidens Tankegang. Hans Program for Bladet er: populærvidenskabelige Afhandlinger af teologisk, økonomisk og juridisk Natur, Beskri-

*) Helsingørs Avis 100 Aars-Numer, 1898. — Dansk biografisk Haandleksikon.

***) J. Lauritsen: Tilbageblik 1772—1872. — H. St. Holbeck: »Fyens Stiftstidende« 1772—1922. — Carl G. Fich: Fyens Stiftsbogtrykkeri, 1922.

velser af større og mindre Købstæder, Fabrikers og Manufakturers Forbedring, brave Mænds Levnedbeskrivelse, moralske Afhandlinger og »et og andet muntert Indfald«.

Baade Biering og de følgende Ejere: *Peter v. Westen*, *Frideric Seidelin* og *L. N. Faber*, var særprægede Personligheder, der hver for sig satte deres Stempel paa Bladet; men af vedvarende Betydning kunde deres Arbejde ikke blive, dertil var det for kort. De tre Udgivere virkede efter hinanden fra 1779 til 1796, da *Søren Hempel* overtog Bladet og Trykkeriet. Han er som Bladets Stifter Fynbo (født i Faaborg 1775). Hans Program er »Sandhed, Nøjagtighed og ædel Morskab«. Navnene *Hempel* og *Dreyer* har i de siden da forløbne 128 Aar præget »Fyens Stiftstidende« eller som den i det følgende, nærmestliggende Tidsafsnit oftest nævntes »Hempels Avis«. (Søren Hempel havde købt hele Foretagendet for 5,000 Rdl.)

— — —

Men det er ikke alene i Aalborg og Odense, at Pressen skyder friske Skud og i Helsingør, man begynder saa smaat. Inden Hundredaaret rinder ud, har endnu tre Stifter, nemlig Viborg, Ribe og Aarhus, faaet deres Tidender, Helsingør har fornyet sit første Forsøg i en varigere Skikkelse, og Roskilde har gjort et lille, beskedent Tilløb.

Det er næppe tilfældigt, at Jyllands gamle Hovedstad, Landstingsbyen Viborg, gaar i Spidsen. Ribe Stift faar til at begynde med sin første Avis fra Fredericia.

I Modsætning til de fleste af Samtidens Aviser, der begynder deres Tilværelse med en efter vor Opfattelse alt for lang og omstændelig Titel, er Starten i Viborg kort og fyndig: »*Den Viborger Samler*« hedder Bladet (1773). Titeltyperne er en ren og stilfuld Antikva i en Ramme i Tidens Stil, men mere fornem og smagfuld end ellers almindeligt. Bladets Grundlægger var Fysikus *C. E. Mangor*, det ejedes af et Selskab, og Trykkeriets Bestyrer blev Grundlæggerens Broder, *C. H. Mangor*, der overtog Bladet 1776, da Fysikus Mangor forflyttedes til Næstved. *C. H. Mangor* forbyggede sig, og skønt Bladets Holdertal steg fra 226 i det første Aar til 380 i 1789, maatte han nævnte Aar overdrage hele Foretagendet til Bladets Personale — to »Bogtrykkersvende« og en Kontorist. Det er forøvrigt værd at mærke sig, at de to Typografer var henholds-

vis Degnesønnen Jens Theill og Præstesønnen Friederich Bay og Kontoristen en senere Kammerraad.

For »Viborger Samler« saavel som for »Aalborg Stiftstidende« har man Fortegnelse over Holderne i de første Aar, og i begge Tilfælde kan det fastslaas, at ikke en eneste Bonde er Holder. »Den Viborger Samlers« Holdere er dels Præster og andre Embedsmænd, dels Herremænd og Næringsdrivende, dog ikke mange af de sidste. »Viborger Samler«s Holdere er for Størstedelen Jyder; paa Sjælland holdes Bladet det første Aar af Justitsraad Neergaard til Svenstrup, Købmand Samuelson, Korsør, Kammerraad Quistgaard, Gjerdrup, Læseselskabet i Kalundborg og Købmand Zelling, Kalundborg. — »Aalborg Stiftstidende« har omkring samme Tid (nemlig 1770) 350 Holdere; det er Godsejere, Godsforvaltere, Forpagtere, Præster og Degne, større Handlende, nogle faa Haandværkere.

Men medens lærde Spørgsmaal, Betragtninger over den almindelige Vindskibelighed og kuriøse Beretninger optager Størstedelen af Tekstpladsen, er det dog betegnende for Tiden omkring 1770 og det Omslag, der er ved at nærme sig, at Landbospørgsmaalene ogsaa drøftes, ganske vist mest i Form af stærkt revsende Udtalelser om Bondestanden, noget, som altsaa maa have kildret Tidens Øren. Men selv dette er bedre end fuldkommen Tavshed. Positive Bidrag til Drøftelsen af de rent praktiske Landbospørgsmaal møder man dog ogsaa; saaledes indledes anden Aargang af »Viborger Samler« med en skarp Kritik over en — formentlig andet Steds — fremsat Plan, der gaar ud paa, at en Bondegaard ikke skal være større, end at Mand og Kone kan dyrke den uden Hjælp. Planen er aldeles statsstridig, udtaler »Samleren«; hvorledes vilde det gaa, hvis Landboerne blev saa mange og Gaardene eller rettere Bolstederne saa smaa, at de selv fortærede samtlige Agerbrugets Produkter, uden at noget overskiød til Stat eller Stæder!

Oversigter over Fødte og Døde, Meddelelser om Forlovelser, Bryllupper og Dødsfald, Retssager, Efterlysninger og Gravskrifter, hvis Omstændelighed og højtravende Stil kræver Plads, præger Bladene. Men hvert Nummer bringer i Reglen Artikler af alménoplysende og belærende, sjældent af ræsonnerende Natur. Selv Danekvinden, der ellers hæves til Skyerne som værende »smuk,

velsignet med Fortrin i Frugtbarhed, net, reenfærdig«, kan faa en saadan Dosis: »Indtet er skiden hos dem uden blot, som sært er, deres egen Mund, deres Tænder« ... »En Rad urene Pillere, der staae opreist i denne Naturens skønne Hulning og vanziierer heele Bygningen«. Et videre og ikke mindre ejendommeligt Bidrag til Bedømmelsen af Tidens Syn paa Kvinden faar man i en Bryllupshilsen, der sendes til et Præste-Brudepar, hvem Brevskriveren i Stedet for et Bryllupsdigt tilskriver »en Betænkning over 1. Cor. XI, 10«: »Derfor skal Qvinden have en Magt paa Hovedet for Englenes Skyld.« Han kommer til det Resultat, at Kvinden vel, som skrevet staaer, skal have en Magt; men Manden skal have Overmagt! »Saa kunne de nu dele Ære med hverandre.«

— — —

Forordningen om Stavnsbaandets Løsning offentliggøres i et meget udførligt Udtog i »Den Viborger Samler« for 28. Juli 1788 og følgende. Og den 8. September samme Aar bringer »Samleren« et Hyldest-Digt til Kronprinsen med Hentydning til den historiske Tildragelse. Det indledes:

»Store Kronprinds! Da Du løste
 mange Bundnes Slave-Baand,
 mange Glædes-Taarer øste
 og velsignede Din Haand,
 som dem gjorde frank og frie
 for saa manges Tyrannie.
 Vistnok vare alle ikke
 lige onde Bydende;
 mange sig som Fædre skikk'de
 imod Underhavende.
 Mange gjorde andet dog,
 meer end Kongemagt sig tog!«

I det Hele taget gaar »Samleren« ofte paa Vers. Ved en anden Lejlighed hyldes Bondestanden, og selv paa Tysk kvædes der, som da Mandag d. 22. September 1788 en »Abschieds-Lied beym Ausmarsch des Wiburgischen Infanterie-Regiments« lægger stærkt Beslag paa Bladets Plads.

Sproglige Ubehjælpsomheder eller Udtryk for sin Tids Sprogføring kunde der anføres adskillige Eksempler paa. Saaledes: »Det

Helsingørske Jægercorps er *opbrækket* og skal, som det hedder, detascheres langs Strandsiden.« Som et rosende Vidnesbyrd om Kronprinsens »Nedladenhed og *Tarvelighed*« anføres, at han har ladet sig traktere af en fynsk Bondekone o. s. fr.

»Samleren« er i mange Henseender et Magasin for Personalhistorie, idet den tilsyneladende i større Udstrækning end de samtidige Provinsblade op imod Aarhundredskiftet bringer Gravskrifter over mere eller mindre kendte Mænd og Kvinder.

Paa Øerne er det stadig Odense, der er førende. Og Udviklingen i Odense giver Anledning til Oprettelsen af det til da sydligste jyske Blad i det 18de Aarhundrede. Dette gik saaledes til:

Omtrent samtidig med, at Biering begyndte ved »Fyens Stiftstidende«, kom den nogle og tyveaarige driftige Boghandler *Christian Iversen*, en Københavner, uddannet i Altona og Lybæk, til Odense. I den Omstændighed, at han har været ansat i Altona, hvor der virkede en Presse, som betød meget for Danmark, har man maaske en af Forklaringerne paa, at han søgte sig en Bladvirksomhed og valgte Odense. Først forsøgte han at faa Fingre i Adresskontoret, hvor Bierings Hustru sad Enke (fra 28. December 1776). Hun vilde nok sælge, men havde aabenbart ikke Tillid til Chr. Iversen. I hvert Fald blev denne som Køber sat til Side for *Peter v. Westen*, et Medlem af en højt anset og rig, gammel Patricierslægt i Odense, selv Professor ved Gymnasiet og Apoteker. Men Chr. Iversen veg ikke tilbage.*) Da det gamle Brandtske Bogtrykkeri var kommet i stor Forlegenhed, bl. a. under Trykket fra det Bieringske Trykkeri, købte han det, gav P. V. Brandts Enke en Pension, købte nye Typer og to nye Presser samt en Kobbertrykpresse — den eneste i Danmark og Norge udenfor Hovedstaden —. I sit Andragende om et Bogtrykker-Privilegium indfletter han snildt Hensynet til det nationale Arbejde, idet han hidtil har maattet lade sine Boghandlerartikler forarbejde tildels i Udlandet. Et langt og vidtløftigt Forhaandsarbejde maatte gøres, før Iversen fik de attraaede Rettigheder til at drive Trykkeri og dermed en Slags Ret til ogsaa at udgive en Avis. Den begyndte i 1780 under den besynderlige Titel:

---

*) C. Bruun: Chr. Iversen (Journalistf. Kal. Danmark, 1893).

»Historisk, politisk, satirisk, poetisk, moralsk, økonomisk, meteorologisk og literarisk *Journal*, en *Miskmask*, hvoriblandt dog noget godt.« — »Fyens Stifts Journal og Efterretninger fra begge Belterne.«

Den mærkelige Avis begynder som Tillæg til et af Udgiveren paabegyndt Maanedsskrift, men vover sig efterhaanden ud paa dybere Vand. Iversen redigerede sit Blad med ubestrideligt Talent. Og han synes at have skræmmet den nye Ejer af Stiftstidenden i den Grad, at denne solgte Adressekontor og Blad 1783 og drog til Fredericia, hvor han blev Toldkontrollør og Postmester.

Men det er ikke alene i vor Tid — ogsaa den Gang tog Journalistiken sine Mænd. Faa Aar efter at v. Westen var kommen til Fredericia, søgte og fik han Privilegium paa at oprette et Adressekontor og udgive en Stiftstidende for Ribe Stift fra et Bogtrykkeri i Fredericia (1786). Der er i Det kgl. Bibliotek bevaret en »Plan« over dette Foretagende, udsendt af Peter v. Westen. Planen gaar ud paa at oprette *et Interessentskab*, der skal bestaa af 50 Aktier, hver paa 10 Rigsdaler. Der fastsættes et Udbytte af disse Aktier paa »10 Procento«. Men hvis Bladet straks faar over 300 Abonnenter, skal der yderligere gives 2 Procento i Udbytte. Bladet planlægges at skulle begynde i 1785. Og det planlagte Interessentskab skal hedde: »Riber Stifts typografiske Selskab i Fredericia«. Den ejendommelige v. Westenske Plan er muligvis aldrig blevet andet end et Korrekturaftryk. I hvert Fald er det bevarede Eksemplars Datolinie in blanco. Bladet kom den 6. Januar 1786. Og Peter v. Westen henvendte sig paa Vers til Læserne:

»Højstæred Publicum! Forbliv min troefast Ven!
Jeg med Tienstfærdighed vil paa dets Godhed skionne,
tilbydende mig selv, mit Hjerte, Mund og Pen.
Med Andet kan jeg ei det Venskabs Gunst belønne.«

Bladet har til at begynde med en original Rubrik-Inddeling. En Rubrik hed: Moralsk. En anden: Juridisk. Endvidere: Medicinsk. Litterarisk. Indfald. Bekiendtgjørelse.

Systemet opretholdtes dog ikke i ret mange Numre. Dertil var det for ubevægeligt og mangelfuldt.

Peter v. Westen fik ingen lang Løbebane i Fredericia. Han døde allerede 1789.

1812 flyttedes Virksomheden til Ribe under Navnet »Riber Stifts Adresse-Avis«.

Endnu et lille Bladforetagende saa Lyset — og døde — i 1790'erne. Det fremkom under Titlen: »*Tilskueren i og udenfor Roeskilde*« (1792). Redaktøren angiver ikke sit Navn, men siger, at det skal »være mig en Fornøjelse i saa tidlig en Alder at betræde Litteratur-Banen om temmelig slibrig især imod Recensent-Væsenets undertiden alt for voldsomme Angreb«. Bladet skal kun være til »det læsende Publikums Amusement«. Dets Hovedindhold i dets kortvarige Tilværelse er en lokalhistorisk Beskrivelse af Roskilde samt nogle Anekdoter. Det savner imidlertid et større Nyhedsstof og synes kun at have holdt Livet et lille Stykke ind i 1793.

Det 18de Aarhundredes næstsidste Nydannelse bladligt set i Provinsen er »*Kgl. allernaadigst privilegerede Aarhus Stifts Adresse-Contoires Tidender*« (»Aarhus Stiftstidende«), der stiftes 1794 af Bogtrykker *Niels Lund*. Dette Blad, hvis journalistiske Leder øjensynlig er en Mand med levende Sans for Reportage, hævder sig straks stærkt netop som Nyhedsblad. Vi finder i Bladets Nummer 20 en Notits fra Bladets Randers-Meddeler:

„Natten mellem Søndag og Mandag sidst, Kl. mellem et og to, vognede Justitsraad og Amtsforvalter Blom og syntes at finde en Del Urolighed hos sig selv, og ved mere at recolligere sig syntes han at mærke Røg, og en svæden Lugt. Han staa op, gjør Allarm i Huuset, Kommer ud i Gaarden og gaaer ned i en Port, hvor han syntes, Røgen kom fra og finder Jld i et Fiel-Skiellerum . . .“

Der er i denne i og for sig ligegyldige Notits en Form, der giver netop det levende Billede af den fremadskridende Handling, man ogsaa i vore Dage kræver som det første i Reporterens Fremstilling.

Det første Tilløb til Illustration træffer vi ogsaa i et af dette Blads første Numre. Bladet havde det journalistiske Held, at Christiansborgs tragiske Brand d. 26. Februar 1794 indtræffer kort efter dets Oprettelse. Beretningerne er stammende fra Hovedstadens Aviser. Men i Bladets Nummer 20 findes en Grundplan — vistnok i *Træsnit* — af det brændte Slot. Bladet udsender Tillæg af almennyttigt Indhold. Det første Tillæg handler om: »Paalideligt Raad for Skab hos Heste«.

Det er, som man allerede i Bladets tidligste Numre møder noget af den reportagemæssige Smarthed, som i det 19de Aarhun-

dredes første Halvdel — før en egentlig Lokalpresse var opstaaet — skaffede det mange Holdere Landet over.

Staden ved Sundets Port havde ikke haft Held med sit første Bladforetagende. I 1798 begyndte der at udkomme et nyt Blad, som blev Forløber for »Helsingørs Avis«. Det hed — i Modsætning til Tidens Tendens for vidtløftige Bladtitler — kort og godt »Helsingørsbladet«. Dets Udgiver var Bogtrykker C. *Michaelsen*, og i en Betragtning ved Aarets Slutning giver han Udtryk for en sjælden Beskedenhed, idet han udtaler:

»Man maa ikke anse mig som Redacteur for Bladet; thi dertil har jeg følt mig for svag, og at holde en saadan har Bladets Afsetning ikke villet tillade.« »Jeg har blot imodtaget ethvert Bidrag, man har sendt mig og indrykket det, naar Indsenderen har villet indestaa for Følgerne.«

En Del af Bladets Beretninger har selvfølgelig Hentydning til Begivenheder paa Søen, om en som engelsk Prise til Helsingørs Red indbragt norsk Jagt, om fire engelske armerede Skibe, der er ankommet paa Helsingørs Red, og med hvis Mandskab der er Klammeri i Byen (man mærker her som paa saa mange andre Omraader Gnidningerne med de Engelske, Forløberne for 1801 og 1807). Ogsaa enkelte lokale Spørgsmaal optages til Behandling, men i Reglen i en uinteressant, tildels ubehjælpelig Form. Saa meget mærkeligere er det da, at Bladet skal falde for en ejendommelig »Stor-Aktion«.^{*)} Den 30. Juli 1799 indeholder Bladet en Beretning om et engelsk Kunstberiderselskabs Indtog i Byen. Dette Indtog gør efter Bladets Opfattelse det Indtryk:

»at man troede, at Russerne havde gjort en Landgang og saaledes kom med klingende Spil for at tage Byen i Besiddelse samt tillige at hilse lidt paa got Folks Lommer.«

Beretningen, om hvilken det iøvrigt hedder i Redaktørens Forsvar, at det er en Bekendtgørelse, som er indført af en Svend uden Udgiverens Vidende, nedkalder øjeblikkelig et offentligt Sagsanlæg over Udgiverens Hoved. Aktor stiller Krav om, at Udgiveren skal miste sin Ære og arbejde i Jærn paa Københavns Fæstning sin

---

^{*)} »Helsingørs Avis«, 100 Aars Jubilæumsnummer, 1898.

Livstid. Undskyldninger gælder ikke. Redaktøren har Ansvaret, og Russerne er, skønt de staar i Venskabsforhold til Danmark, krænkede med Ransbeskyldning o. s. v.

Saa galt, at Redaktøren kom i Bremerholms Jærn, gik det vel ikke; men det blev slemt nok endda. Thi den 28. Oktober 1799 afsiger Dommer Bjørnsen ved Helsingør Byting — med to Meddomsmænd — en Dom, ved hvilken Michaelsen idømtes en Bøde paa 200 Rigsdaler samt Omkostninger. Dermed var han ruineret. Med Kongens Tilladelse solgte han sit Officin. Og umiddelbart derefter lægger »*Helsingøer kgl. privilegerede inden- og udenlandske Efterretninger*« ud — med en Fregat for fulde Sejl og Christian den Syvendes Navnetræk som Vignet. Manden for dette Foretagende er *Elias Lauritz Grüner*, »Præst og Bogtrykker« — saaledes undertegner han sig selv. E. L. Grüner var en Præstesøn fra Fyn, blev Student fra Frederiksborg lærde Skole; 1794 ægtede han en Datter af Grosserer Christopher Holm i Helsingør — her har man aabenbart den første Anledning til Præstens Forbindelse med Sundstaden. Han blev residerende Kapellan i Hillerød 1794, Slots- og Sognepræst 1813. Han døde allerede den 28. Januar 1819.

Elias L. Grüners Programartikel er interessant som Tidsbillede, og hele Bladets Stofordning er i sig selv et Program. Udgiverfirmaet, der betegnes som Grüner & Comp., har købt den førnævnte Michaelsens Bogtrykkeri. Dette meddeles.

Vi gengiver Hovedindholdet af Programartiklen, fordi den med Tidens egne Ord fortæller om, hvorledes Tidens bladlige Fornødenheder hidtil er blevet tilfredsstillende:

»Min Hensigt, hvad Nyheds-Artikelen angaar, med dennes Vidtløftighed, var, at gjøre den Mængde tyske Aviser her i Landet mindre nødvendige, da man i min Avis kan finde alt det væsentlige Nyt, som indeholdes i »Hamb. Corresp.«, »Hamb. neue Zeitung« og »Altonaischer Mercur« og nu og da ogsaa af de bedste engelske Aviser . . .

Naar Abonnenternes Antal kunne tillade mig at tage en Medarbejder, eller naar Verden, som Gud give! bliver fattigere paa Krigs- og Politiks-Nyt — dette dog Mængden graadigere læser end det ypperste Almennyttigt — da skal Avisen blive sat tættere og en Almennyttigheds-Artikel hver Dag indrykkes . . .«

Han giver derefter nogle Oplysninger om Principperne for sit redaktionelle Arbejde med de Nyheder, han vil bringe fra de citerede udenlandske Blade:

»Jeg forandrer ikke en Gang Datumen for at give det Nyhedspræg, da jeg holder det for en Synd mod Sandhed og Ærlighed.«

Han erklærer, at han afskyer, at en Avissamler ved egne Anmærkninger, Vittigheder, Kalfatringer eller endog kun blotte Tegn indblander sin egen politiske Tro. Han slutter:

»Jeg skriver hverken for Tyskere eller Hollændere eller Franskmænd eller Spanioler eller Italienerne eller Tyrker eller Mameluker, men — for Danske og det endda for ugeografiske og usproglærde Læsere.«

At den brave Præst og Bogtrykker ogsaa har faaet nævnt et saa fjerntliggende Begreb som Mamelukerne, har nogen tidsbilledlig Interesse og har Hentydning til Napoleon Bonapartes Tog til Ægypten, hvis herskende Magt den Gang var Mamelukerne. De øvrige Forsikringer om, hvem han *ikke* skriver for, kan synes overflødige. Men den stærke Understregning af, at han skriver for *Danske*, fortæller dog ogsaa lidt om Tidens Aand, den vaagnende Danskhedsfølelse.

Det Billede, Bladet frembyder, er forsaavidt typisk, som det giver den datidige Provinspresses Form i udpræget Skikkelse. Bladet er i ottesidet Kwartformat, og Stoffet er, i Modsætning til de fleste andre Avisers, ordnet efter dets Oprindelse. Af de syv Sider udenlandske Efterretninger, som meddeles, stammer de tre Sider fra »Hamburgischer Correspondent«, én Side fra »Hamburger neue Zeitung« og tre Sider fra »Altonaischer Mercur«.

FRA AARHUNDREDSKIFTET 1800 TIL CA. 1830.

Med 7 — syv — Aviser overskred den danske Provinspresse Grænsen mellem det 18de og 19de Aarhundrede. Avisernes samlede Holdertal har næppe været over 4,000. Den litterære Blomstring,

som det 19de Aarhundredes første Aar bryster sig med, sætter ingen Frugt i Provinspressen. Bladene er Nyhedsblade af tørreste Slags. Et Tilfælde af særegen Art fortjener at nævnes. Ikke fordi det faar blivende Betydning, men fordi det i hvert Fald viser et Forsøg paa at anlægge et Bladforetagende med en Front, der spænder over hele det gamle dansk-norsk-tyske Monarki og har Hovedkvarter i Odense. Det er den altid virksomme Iversen, der den 3. Januar 1805 udsender et Blad i Oktav med Titlen: »Iversens *Fühnsche Zeitung* aus Dänemark, Norwegen, Schleswig, Hollstein«. Der udsendes Prøvenumre i en Maaned, og efter dennes Forløb skriver Udgiveren, at skønt Tallet paa Abonnenter ikke er stort nok til at holde ham skadesløs, vil han dog forsøge Kvartalet ud. Senere forsøger han at lokke Abonnenterne med Tilbud om Adgang til gratis Annoncering. Men det hjælper ikke; i December 1805 meddeles det, at Avisen kun vil udgaa i det danske Sprog.

Dette Tegn paa Initiativ er, saavidt det skønnes, enestaaende i Samtidens Provinspresse. Ellers gled alt uforanderligt af Sted.

Af Hovedstadsblade var der tre, saa det var ikke Konkurrencen fra den Kant, der holdt Provinspressen nede. Avisernes udenlandske Beretninger i deres sparsomme Ensformighed handler kun om Krig; Fyrsters og Generalers Navne er Tidens kendte. Begivenheder, i hvilke de optræder, nævnes uden Kommentarer. For vore Øjne er det hele en Ørken. Det største som det mindste meddeles med den samme Mangel paa Udstyr. Da Skærtorsdagslaget paa Reden i 1801 tordner Napoleonstidens Alvor ind i den danske Idyl, yder ogsaa Provinspressen sit Bidrag til Skildringen af denne Tildragelse. Men det eneste af Bladene, der hæver sig op over det, som man vel kan kalde den officielle Tone, er »Helsingørs privilegerede Tidende«, der den 31. Marts 1801 i en ikke lang, men vel-skreven og godt karakteriserende Beretning fortæller om Kronborgs Forsøg paa at hindre den engelske Flaades Gennemsejling. »Bestyrtelsen var« — hedder det i denne Beretning, der er affattet under Genlyden af Kanonerens Torden — »her i Begyndelsen stor, men tog snart af, da man saa, at Fjendens Bomber gjorde ingen Skade, og at de fleste knallede (!) af i Luften eller faldt i Søen. Men det, Flytningen (Beboernes Flugt med deres Indbo) har kostet Indbyggerne, og Handelens og Næringsvejenes Standsning vil for

Helsingør være saare følelig og Tabet maaske ikke saa let at bære. Gud bevare Kiøbenhavn saa vel som denne Bye!»

Alle Beretningerne bæres iøvrigt af en stærk, fædrelandsk Stemning, Stolthed over, saa godt den danske Defension har klaret sig og over Kronprinsens Mod.

Vi følger Helsingør-Beretningen paa dens Vandring gennem Landet. »Aarhus Stiftstidende« har den d. 4. April, tilsyneladende som særskilt Korrespondance fra Helsingør, dateret den 31. Marts. Den indledes med de historiske Ord: »Loddet er kastet.«

Beretningen om selve Slaget paa Reden naar Odense d. 6. April, der er 2. Paaskedag; men det tilføjes, at der allerede om Lørdagen har gaaet Rygter paa Fyn, og Aarhus den 8. April (en Beretning paa 2 Sider, deriblandt et Afsnit: »Breve og mundtlige Udsagn«).

Betegnende for, hvor meget alvorligere Stillingen er i 1807, er den Kendsgerning, at Efterretningen om Københavns Bombardement med paafølgende Kapitulation den 2. til 4. September først offentliggøres den 14. September i Odense, den 16. i Aarhus og den 18. i Aalborg. (»Et mageløst Bombardement i tre Dage . . . har afgjort Københavns Skæbne«. — »Aarhus Stiftstid.« 16. Septbr. 1807.)

Da den lange Krigstid slutter, giver denne Tildragelse ikke Anledning til nævneværdige Kommentarer. Iversens fynske Avis indeholder den 1. og 2. Februar 1814 den fulde Ordlyd af den d. 14. Januar i Kiel afsluttede Fredstraktat mellem Danmark og England. »Aarhus Stiftstid.« indeholder den 18. Februar som Nr. 1 blandt »Indenlandske Efterretninger« det kgl. aabne Brev angaaende Norges Afstaaelse. Og samme Offentliggørelse finder Sted i Aalborg den 22. Februar.

— Mens Tiden holder sin barske Tale, skrider Udviklingen langsomt i de danske Provinsers Presse. Størst Bevægelse er der vedvarende omkring Pressen i Aalborg og Odense.

»Jydske Efterretninger«, der i 1794 var begyndt at udkomme to Gange ugentlig og samtidig havde taget endnu en Titel: »De almindelige Stiftstidender«, var i 1795 overgaaet til Stifterens Søn, P. F. Wandall; men han forsømte sin Avis. Og samtidig følte det livlige Aalborg, der trods Krigen levede højt — bl. a. paa Krigens Kapere — Trang til en bedre Nyhedsmeddeler. Den 15. April 1809 begyndte *Albreth Borch*, Aalborg, Udgivelsen af »Aalborg Stifts

alene privilegerede Adresse-Avis, politisk samt Avertissements-Tidende«. Wandall og Borch førte livlige Pressepolemiker med hinanden til Glæde for Borgerskabet og til gensidigt Udbytte for Abonnementsprotokollerne. Striden drejede sig oftest om Annoncerne. Men da det begyndte at knibe som Følge af Krigens Tilførselsbesværligheder, enedes de to Bladudgivere om i Fællig at bekendtgøre de fornødne Prisforhøjelser — vel nok et af de første Vidnesbyrd om økonomisk Samvirken mellem konkurrerende Foretagender.

Det første af den Slags Tilfælde havde man været Vidne til i Odense mellem »Stifts-Tidenden« og »Stifts-Journalen«. Og der var det forøvrigt endnu mærkeligere. Thi gik det løs med Svøber i Aalborg, havde det i Odense gaaet løs med Skorpioner. Den overordentlig personlige Form, med hvilken eksempelvis Søren Hempel og Chr. Iversen bekæmpede hinanden omkring Aarhundredskiftet, har kun Tidsinteresse og bidrager kun i ringe Grad til at karakterisere de to Mænd. Stridens Genstand var som oftest ligegyldig for Læseren, der kun havde Interesse af at se, i hvor fremragende Grad de to Mænd evnede at maale hinanden Skæppen fuld. Sagen kunde dog ogsaa angaa Realiteter, som naar Hempel angreb Iversen, fordi denne smarte Herre bestak Postvæsenets Personale, saaledes at han fik Nyhederne om »Beltpassagen« før Hempel. Beltpassagen var den regelmæssigt offentliggjorte Liste over Navnene paa de Rejsende, der passerede Beltet med Færgejagterne. Slagsmaalene fængslede imidlertid Læserne saa meget, at begge Aviser læstes i stigende Omfang; begge Udgivere var allerede omkring Aarhundredskiftet velstillede Mænd, der i fuldt Maal kunde tillade sig at nyde Livets Behageligheder med yppigt Privatliv, Landsted o. lign.*) Indledningen til Forliget var en fælles Kundgørelse om Abonnementsprisens Forhøjelse. Da Chr. Iversen i 1816 fejrer 50-Aarsdagen for sin Ankomst til Odense, omtales Begivenheden med Honnør i »Hempels Avis«, og denne Omtale gaar over i Datidens Modeblad i København, »Skilderiet«.*) Dagen højtideligholdes i »den ældste Klubs store Sal« i Odense i den samme Bygning, i hvilken Chr. Iversen som 18-aarig Yngling havde haft sit første Logis i Byen,

---

*) »Skilderiet«, 30. April 1816.

og nu lod han sig fejre, siddende — som det hedder — med sin Kone og ældste Datter i den samme Canapé, hvori han den Gang udhvilede sig efter Rejsen, og som han netop af den Grund havde købt og opbevaret. Chr. Iversen har saaledes haft Sans for sin egen Betydning. Denne erkendes dog ogsaa af Kollegerne. Og at der ikke er Tale om en forbigaaende Opbrusning under Indtrykket af Dagen, fremgaar deraf, at da »Fyens Stiftstidende« 1822 fejrer sit 50-Aars Jubilæum, er den konkurrerende Redaktør, Chr. Iversen, blandt de indbudte Gæster. Hempel holder ved denne Lejlighed 13 Skaaltaler, og Numer 12 af disse rettes til Iversen som en Mand, der altid har »*værnet Provinspressens Selvstændighed*«.

Men at det gamle Modsætningsforhold endnu kan komme til heftig Opblussen, fremgaar af en mærkelig Tildragelse i 1825. Paa Aarets første Dag indeholdt Iversens Avis en Artikel, overskrevet: »Hundredaarigt Avis-Jubilæum i Odense«. Og det var Iversens egen Virksomhed, der blev beskrevet. Ganske vist svarede Indholdet *ikke helt* til Overskriften. Iversen har vel selv haft Følelsen af, at hans historiske Følgeslutninger ikke var helt holdbare. Imidlertid — han nedleder sin Avis' Herkomst fra et Bladforetagende, som Brandt begyndte i 1725, idet han købte dennes Trykkeri, »lod det omstøbe« og »*begyndte med fortsat* at udgive samme Avis«. Jubilæet skal dog ikke fejres, da det ikke angaar Iversen personlig; men I. finder Lejlighed til at gøre forskellige Bemærkninger om, hvad godt hans Blad byder, idet han slutter med at skrive, at af hvad Kingo har trykt i Odense, findes intet mere; men hvad Iversen har trykt, skal offentliggøres i næste Nummer. (Dette sker, og Listen er anseelig: 44 Aargange Aviser, 40 Bind af Maanedsskriftet »Almeennyttige Samlinger«, 10 Bind af Danmarks, Norges og Hertugdømmernes Historie o. s. v., o. s. v.)

Dette Attentat paa Hempels Værdighed som Nr. 1 paa Pladsen afstedkommer en voldsom Udladning i »Stiftstidenden«: Fire Sider, trykt med store Typer — Iversen bruger altid ganske smaa Typer — og med den stærkt markerede Titel: »*Haandlygte til Iversens Avis*«, slaar som en Ørn ned paa Iversen. Artiklen strutter af Overlegenhed, den har Dokumenterne i Orden: Iversen holder 100-Aars Jubilæum! Stakkels Bro'r, som gaar i Blinde! »Fyens Stiftstidende« har begyndt 8 Aar før Iversens Avis med Mottoet: »O, Gud! Udi

dit Navn . . .«, mens Iversens Avis begyndte som »en Spasmager, en Tusindkunstner«, »husker Du ikke mere din egen Titel« — og saa følger hele Registret: »Historisk, politisk, satyriske . . . en Miskmask . . .« Hempel godtgør med Citater af de første Iversenske Aviser, at Iversen selv har fastslaaet, det var en *ny* Avis, han begyndte, og at det er tvivlsomt, om der er nogen Forbindelse mellem det gamle Brandtske Trykkeri og de Iversenske Foretagender.

Journalistisk er det et Hammerslag, Hempel retter mod sin Konkurrent. Og Iversens Svar bærer Præg af, at han føler sig ramt, men ogsaa krænket. Først i Bladets Nr. 7 i 1825 kommer der et Svar i Bladets fjerneste Del:

»Endskønt Erfaring viser os, at 7 Gange 10 i Almindelighed er Støvets Aar, og sjælden flere, har Forsynet dog forundt mig næsten 7 til; — en Alder, hvori Blodet er afkjølet, og man derfor kan betragte ethvert Angreb, der fremvaases imod os, med muligste Ligegyldighed. Dette skylder jeg mig selv og dem, jeg endnu formaar at virke for. Videre siger jeg ikke. Tiden kan lære os meget.«

Iversen.

Der blev saaledes ingen større Fejde ud af Sammenstødet. Men den langt yngre Hempel — han var paa den Tid 50 Aar — har ramt sin gamle Modstander haardt.

To Aar efter — i 1827 — døde Chr. Iversen efter i 47 Aar at have udgivet »denne under hans Navn bekjendte Fyens Stifts Avis« — som det hedder i Dødskundgørelsen fra Enken, Kirstine Marie sal. Iversens. Det hedder endvidere i denne Annonce, der fylder hele Forsiden af Bladet (1. Marts 1827): »I samfulde 40 Aar levede jeg, hans før saa lykkelige, nu dybt sørgende Ægtefælle, med Ham det kjerligste, ved *intet heelt Døgns Fraværelse* afbrudte ægteskabelige Samliv.« Iversens Enke fortsatte Udgivelsen af Bladet ved sin Svigersøn, Adjunkt Hanck, der havde været knyttet til Virksomheden som Medarbejder siden 1804, indtil den 1. Juli 1836, da Bladet overdroges til en dygtig og driftig Bladmand af den Iversenske Type, *Ove Thomsen*. Hancks Afskedsord rettes til Avisens *dansk-norske Publikum*; de kunde tyde paa, at der ud over Adskillelsen i 1814 var bevaret en Forbindelse fra Odense til Norge. Dens Omfang kendes ikke.

Mens man af det foran gengivne maa faa det Indtryk, at de to Odense-Organer i Aarhundredets første Tiaar har græsset forholdsvist fredeligt ved hinandens Side — fraregnet Tildragelsen i 1825 — og udnyttet Chancerne i Fællig, synes de to Organer, der virkede paa den nordjyske Fællid i Aalborg, at have haft det paa en helt anden Maade.

Det har til Tider været nogle mærkelige Fyre, der tilkendegav »den offentlige Mening« i Aalborg. I Borchs Avis boltrede sig Litteraten *Peder Nicolaj Skovgaard*, en bornholmsk Officerssøn, der for nogle meget ungdommelige Udtalelser om forlængst høj-salige Frederik den Tredje havde opnaaet baade Fængsel paa Vand og Brød og Bøde. Samtidig med, at han berigede Borchs Avis med sine Ydelser, deltog han bravt i Byens kraftige Selskabsliv og svirede efterhaanden saa energisk, at han gik i en tidlig Grav. Efter hans Død fandt man i hans Gemmer en beskreven Læderlap, der skulde være kommen for Dagens Lys ved en Udgravning paa Aalborgs Nytorv. Læderlappen indeholdt en Meddelelse om, at — Christian den Anden havde forgivet Kong Hans! Det vilde have været en historisk Sensation, der kunde klodse noget. Nu undlivede Historikerne Svindelen. En anden Medarbejder var den tidligere sjællandske Præst, *P. D. Faber**), der havde maattet opgive sit Kald, fordi han ved et Bondebryllup havde vundet et Væddemaal ved — at ride paa en So.

I Wandalls Avis optraadte en fhv. Provinsskuespiller og senere Kontorist hos Byskriveren i Aalborg. Han hed *Jens Schjern*. I Pressekampen, der for vore Øjne at se kun er præget af en usøgnede Taabelighed, kunde han ikke klare sig mod Skovgaard og Faber.

Og at al den tomme Støj har virket paa Nerverne af dem, der deltog i den, fremgaar af en Bemærkning, i hvilken J. Schjern — fra et Sygeleje — fortæller, at han er ude for et Komplot af nedrige Mennesker, og at han har baaret »de grænseløseste Fortrædeligheder«.**)

---

*) Faber havde været Præst i Jungshoved. I 1830 søgte han at faa Bogtrykkeri-bevilling i Frederikshavn; men det mislykkedes.

**) Alexander Rasmussen i »A. St.«.

Men ved denne Tid (1827) er Udviklingen i Aalborg naaet til et afgørende Punkt. En driftig Mand af en anset jydsk-jødisk Købmandsslægt, *Nathan Philip Rée*, køber Wandalls Trykkeri og Blad og umiddelbart efter den svagelige Borchs Foretagende. Og fra April 1827 udkommer de to Blade som ét: »Aalborg Stiftstidende og Adresse-Avis«. Et nyt Tidsafsnit er indledet for nordjysk Presse.

— — —

Under det langvarige Tryk, der hvilede paa det danske Samfund fra 1807 til 1814 som Følge af Krigen med England, stod Pressen som sagt stille i Udviklingen. Svag havde den været i Forvejen. Og svagere blev den økonomisk set, efterhaanden som Landet og Folket forarmedes. Hvad der stivede Læsernes Interesse noget af, var det Napoleonske Krigsbulder og alt, hvad dermed stod i Forbindelse. Men den tiltagende Fattigdom og Krigens Endeløshed sløvede Sindene. Det, Folk maatte være mest optaget af, var, hvorledes de skulde skaffe sig Føden.

Kun to Blade opstaar i denne Periode, nemlig — foruden Borchs i Aalborg — Elmenhoffs »*Randers Amts Avis*«. »Ribe Stiftstidende« flyttedes 1812 til Ribe, og samme Aar fik »Lolland Falsters Stiftstidende« Trykkeri i Nykøbing F. (som en Fortsættelse af en i 1806 i Maribo udgivet »Lolland Falsters Adresse Comptoirs Efterretninger«).

»Randers Amtsavis«' Stifter var Nordmanden *Søren Wissing Elmenhoff*, født i Trondhjem, uddannet i Odense, en Tid Udgiver af den fra Fredericia udkommende »Ribe Stifts Avis«. Bladets første Titel er »*Randers kgl. privileg. politiske Avertissementstidende*«, og Udgiveren kan meddele, at Udgivelsen er »opmuntret ved et æret Publikums redebonne Understøttelse«. Fortalen frembærer de opmuntrende Ord: »Saa gak da ud, mit Blad, blandt Medborgere, hvis Gavn og Lyst jeg saa gierne vil fremme. Aldrig blive Du bitre Lidenskabers, aldrig nedrig Partiaands forhadte Tumleplads.«

Saavidt man af en Kundgørelse i Bladets første Nummer kan skønne, er Annoncetaksten fastsat paa Raadstuen. I hvert Fald kundgøres det, at Taksten for en trykt Linie med sædvanlig Avisstil er 8 Skilling, naar Indrykkelsen sker tvende Gange 10 Sk. og trede Gange 12 Sk. Undertegnet: Randers Raadstue den 30. Juni 1810. Stadfeldt, Stabell, Bendixen. Bladet udgiver ogsaa en »Søndag-Aftens-Læsning«, »som ønskes at maatte blive til Nytte for dem,

der under Guds Velsignelse og Beskjærmelse fremvirke og forarbejde vort gode Fædrelands Frembringelser.« Blandt de Ting, der behandles i Bladet som i saa mange andre af Samtidens Blade, er Hørav, Sukkerdyrkning, Sirup af Runkelroer etc. Man lever jo paa den Tid under Indtrykket af Napoleonskrigene, den af disse flydende »Fastlandsspærring« (der svarede nogenlunde til Blokaden under Verdenskrigen) og de Virkninger, denne maatte have paa Folks Opfindsomhed. Et direkte Vidnesbyrd blandt mange finder man i en Kundgørelse af 3. Januar 1811, da der skal holdes et Kvartalsmøde i Randers Amts Husholdningsselskab (Landets ældste lokale Landboforening), og hvor de »for Høravlen og Ligkister af Halm udsatte Præmier uddeles«.

Elmenhoff tæller blandt sine Medarbejdere *Steen Steensen Blicher*, og den jyske Digter sætter ved Søren Elmenhoffs Død sin gamle Redaktør et smukt Eftermæle i Elmenhoffs Blad (7. Februar 1837):

»Nu vil jeg ofte savne ham derinde,
igennem Vindvet se, men ikke finde
den Gamle rokkende paa Sætterstolen.
Han var der gerne længe førend Solen.
Den seer ham ikke mer, i kærlig Favn
ham Dødens Engel bar til Vinterhaven.
Det stille Hus den trætte Vandrer dølger,
ej længer tumles han af Livets Bølger.«

(Brudstykke.)

Vendingen »rokkende paa Sætterstolen« giver, hvis den tages bogstavelig, et ejendommeligt Indblik til en Tid, hvor Bladudgiveren selv var med i alt fra det mindste til det største. Et Grundlag, der kunde holde, havde han lagt, idet hans Slægt nu i fire Led har forestaaet Udgivelsen af »Randers Amtsavis«.

En Presse, der var afskaaret fra al virkelig fri Meningsudveksling, og et Publikum, som Myndighederne frakendte Ret og Adgang til at ytre sig om Dagens afgørende Spørgsmaal, maatte søge sig Underholdning paa anden Maade. Aviserne behandlede Litteratur- og Teaterspørgsmaal med en Grundighed og Alvor, som om deraf afhang Samfundets Vel og Landets Fremtid. Men meget ofte — og ikke mindst i Provinserne — blev Ordskiftet i Pressen til ordinære personlige Tyrebrøl.

Et interessant, samlet Bidrag til Belysning af typisk Bladspektakel fra det 19de Aarhundredes første Fjerdedel har man i Skildringen af adskillige af Steen Steensen Blichers Sammenstød med samtidige Stridsmænd.*) »Hele den østjyske Presse fraadsede en udslagen Sommer (1810) i dampende Injurier« i en Strid, hvis Realitet kun synes at være en ved Skældsord gødet Ophidselse. Og Fejden breder sig over stedse større Omraader, men uden større Emner. Hovedpunkterne er karakteriserede ved de optrædende Polemikeres Evne til at give hinanden Øgenavne: »Kulsort Ræv . . . med ildrødt Fjæs og Øjne luerøde . . . dens lumske *Blik* er synligt for enhver« (Hentydning til Blichers Navn), »bortløben Bavian«, »lumsk Ræv«, »Bjørnetrækker«, »lumpen og nedrig Pasquil«, »Hvalp«, »Vaasepræker« o. s. v., o. s. v. Polemiken vrimler af personlige Hentydninger af den giftigste Slags, særlig rettet mod Blichers Privatliv. Aar efter Aar kommer disse Eksplosioner.

Helt op i 1820'rne spores Eftervirkninger af denne besynderlige Pressefejde, der i stort Omfang føres paa Vers, hvad egentlig ikke gør den meget interessantere for en Eftertid. Men den Omstændighed, som Blicher i hvert Fald gentagne Gange hentyder til, at Bladredaktører med uvenligt Sindelag mod Digteren ophidser til Kampen, turde være Vidnesbyrd om, at Folk har syntes om denne Form for Underholdning.

— — —

Ogsaa efter Fredsslutningen i 1814 mærkes Lammelsen som Følge af Tabene ved Freden, de økonomiske Sammenbrud o. s. v. I de 14 Aar fra 1814 til 1828 opstaar kun yderligere 6 Blade, nemlig i Slagelse (1815), Thisted (1824), Rønne (1828), Horsens (1828), Vejle (1828) og Roskilde (1829).

Bladtypen forandrer sig ikke i Aarhundredets første Fjerdedel. Stoffets Form er uden Afveksling, det lokale Farvespil lidet fremtrædende. Og hvor det i et enkelt Tilfælde bliver lidt stærkere fremtrædende, koster det Redaktøren hans Stilling. Dr. Dampe havde i »*Avis for ti Kiøbstæder*« skrevet om det forøvrigt endnu eksisterende »Papegøjehus« i Slagelse, at det »formodentlig er opkaldt efter de mange Damer, der spadserer her forbi til Skoven om Som-

---

*) Jeppe Aakjær: St. St. Blichers Livstragedie, I.

meren.«*) En Maaned efter maa Dr. Dampe trods ærbødig Tilbagekaldelse af sin »Vittighed« fortrække som Redaktør. Saa stærkt var det svage Køn allerede den Gang i den offentlige Mening!

»Avis for ti Kiøbstæder, Slagelse, Sorø, Ringsted, Korsør, Kallundborg, Holbæk, Nykiøbing, Nestved, Skjelskiør, Vordingborg og deres Omegn« er en Titel, hvis Omfang vidner om dens Forfatters gode Tro til Fremtiden, i Virkeligheden et glædeligt Udtryk for begyndende Optimisme efter den lange Krigsperiode. Manden, der udgav de ti Købstæders Avis, hed *Peter Magnus*, og Redaktøren var, som sagt, den senere saa sørgeligt berømte Dr. Dampe, der i letsindigt Sværmeri for Folkefrihed forsøgte at etablere et hemmeligt politisk Selskab i København. Dette kostede ham 21 Aars Frihedsberøvelse, først i Kastellet, siden paa Christiansø. Og den dybeste Aarsag til denne Tragedie er altsaa Bemærkningen om »Papegøjerne« i Slagelse. Thi fra Slagelse drog Dr. Dampe til København og begyndte sin reformatoriske Virksomhed.

Da Avisen skulde udsende sit første Nummer, havde der forøvrigt ogsaa været Uheld paa Færde. Avisen maatte savne sin Redaktør, den Dag første Nummer skulde udkomme. Dette førte med sig, at en Værkfælle af Dr. Dampe, der paa den Tid var Lærer ved den latinske Skole i Slagelse, maatte hjælpe Bogtrykkeren med det første Nummer. Og saaledes hændte det, at de ti Købstæders Avis maatte aabnes med et Brudstykke af — en Opera! Vistnok den til Dato mest originale Begyndelse af et Nyhedsblad! Et Kor af romerske Krigere indvarsler Slagelse og 9 andre Købstæders journalistiske Æra saalunde:

»Med festlige Sange saa frejdigt vi drage
til blodsvangre Dyst for vor Stad og vort Land.
Kun Mod giver Seier paa Slagenes Dage,
kun Mod hædrer Olding og Yngling og Mand.
Bag Mure af Vaaben og Krigere bygge
de Quinder og Spæde herhjemme saa trygge.«

Peter Magnus' Avis var selvfølgelig ingen romersk Stridsvogn. Dr. Dampes Tiltrædelses-Henvendelse er i en anden Toneart og peger paa noget, som vi ikke har mødt i nogen af de tidligere om-

---

*) »Sorø Amtstid.«, 100 Aars Jubilæumsnummer.

talte Aviser, nemlig, at Avisen skal bringe Indvaanerne »til nærmere indbyrdes Kjendskab med hinandens Anliggender«. Her er for første Gang peget paa Avisens inderste Idé og det, som har betinget dens Betydning i Tiden, som kom.

Den Mand, der derefter i 21 Aar redigerer Bladet, er Præsten *Hans Bastholm*, som i 47 Aar (fra 1799 til 1846) var Sjælesørger i Slagelse. Med egentlig Begejstring synes han ikke at have udført Arbejdet, idet han »ærligt erkender, at det baade keder og plager ham«, »men lader han være at skrive Avisen, kan han ingen Bøger købe«. Og Bøger vil han have. Han oparbejder efterhaanden en Samling paa 5,000 Bind, som han paa sine gamle Dage afhænder til Sorø Akademi. Bastholms Avis er meget oplysende, navnlig i historisk og geografisk Henseende, ligesom den til Tider giver Plads for interessante kirkelige Drøftelser (»Den vestsjællandske Fejde«*).

Rigets nordvestligste og sydøstligste Yderpunkter faar deres første Aviser i det følgende Tiaar. Thisted kommer først, og Bladets Navn bærer Præg af den samme vidtfavnende Tendens, som har givet sig til Kende i Navnet paa »Avis for ti Kiøbstæder«. Endvidere rummer det et Stenk af Tidens Romantik: »*Den Nord-Cimbriske Tilskuere*«. Stifteren var en stedlig Købmand, Konsul *Joh. G. Lund*, en Personlighed, der hverken savnede Originalitet eller Mod. Da det en Gang kneb med at faa Papir, oprettede han endog en stedlig Papirmølle til Fremstilling af det for »Tilskueren« fornødne. Originaliteten gav sig bl. a. til Kende derved, at han, der hadede overflødig Snak, lod skære et firkantet Hul i sin Kontordør, og gennem dette Hul kunde Abonnenter og Annoncører afgive deres Bestillinger, Meldinger og Penge. En noget ejendommelig Form for Isolation, som ikke ganske svarer til Nutidens Metoder. I den pengefattige Tid betaltes »Tilskueren« med Naturalier! Helt op i 70'erne hændte det, at Folk betalte et Aarsabonnement med et Læs Tørv. »Fuldkommen føler Udgifveren sit vanskelige Hverv i et Tidspunct som denne, da Dannemark allerede tæller saamange interessante Blade i sit Skjød,« skriver *Joh. G. Lund* i Bladets første Nummer. Han meddeler, at han vil blive støttet af »adskillige kundskabsrige Mænd«, og han vil søge sit Stof af »nye litterære

---

*) Vilh. Malling i »Sorø Amtstid.«s Søndagslæsning (Febr.-Marts 1899).

Band-Løberen,
medbringerne
Nye Tidender for Fyhn og Langeland.

At Gahne og Fornøve, det er mit Sym-
bol, og Wat vor min Nøve, som loop
Gunstige Læser

Had det er gerne det første
man d'kand der slippe med at spore: mand
der sender, naar mand end bar lagt af
Avis er laadan mangel U-indsidde
med lere komme ud, nej, kand u one
teris Vene igen, som lere altid
der lere kane saare det for, skal
de fleste ere dog tillid og be-
at min Corresp. on'ance og de
det, til Darnm. ere istun ma
oflige robbet, saa den erre
Esjighed, at gjore Landet

No: 44
Ugentlig

Mar 1740 den 3 September

Udstatten imellem den 31 Jun i 1740 og den 1
September, hos Hans Excellente Hov-
led:

Jakob ...
Dend Moralke
Land-Løbere,
Som tillige medbringer
Nye Tidender for Fyhn og Langeland.
No: 21.

At Gahne og Fornøve, det er mit Symbolum,
Wat vor min Nøve, som loop ich nie berunt,

Derom vi altid saaledes vilde bemestre Fornuften, som det sig
burde, saa overde vi os lere saa meger i det Onde som nu seer. Vi
kand ofte am'isere os med en ringe Ting og med ære gaae dem i-
gjennem naar vi bruger Fornuften. Til Brots herpaa
les Læseren en Comodie som noget ringe. Endes indhold, saa finder vi oftest
det derfore saat
naar dend l-
angenschu-
ret Siere og

Første Aargang

Andste Efterretninger.

for
1767.

Aalborg, 1767.
trykt ubi det Kongel. Alernaaadigst verdeligerede Bogtrykkerie
paa dets eget Forlaan,
ved Joh. F. Holberg,

Skrifter«. Første Nummer optages af en Skildring af den store Napoleon og et novellistisk Bidrag »Engelen i Domino«, nogle enkelte udenrigske Efterretninger, Københavns Kornpriser — og et eneste Avertissement.*)

Joh. G. Lund redigerede Bladet til sin Død 1860. Han nærrede Modvillie mod det Nye og lignede i saa Henseende den Thybo, der, da der blev Tale om at bygge Jærnbane gennem Thy, sagde: »Nej, Gud Fader bevares, vi Thyboer sætter Pris paa hele Lemmer, især da vi mangler Doktorer.« Joh. G. Lund vilde ikke fotograferes og blev det heller ikke i levende Live. Men da han var død, satte man ham fuldt paaklædt i Kontorstolen ved Vinduet. Her blev han fotograferet. Begivenheden vakte forøvrigt stor Opsigt i den lille By. Det var nemlig hurtigt rygtedes, at L. var død. Og da en Kone, der holdt af at fortælle Nyt, saa ham sidde ved Vinduet, gik hun Byen rundt og fortalte, at han var blevet levende igen!

— — —

Bornholms første Blad stiftes 1828 af Bogtrykker *E. C. Tryde*. Han har aabenbart læst Joh. G. Lunds Introduktion i »Den Nord-Cimbriske Tilskuer«. Ogsaa han gør en ærbødig Reverens for de mange interessante Blade, Danmark har i sit Skød; men han retter samtidig en stilfærdig Appel til sine Landsmænd i snævrere Forstand — »kundskabsrige Mænd her paa Landet« — om at yde Bidrag, da Udgiveren selv er blottet for lokal Kundskab. Bladet begynder med at udgaa to Gange ugentlig, faar hurtigt en Del stedlige Kundgørelser og enkelte Indlæg fra stedlige Penne, saaledes en Beretning om Rønne Sygestue, et Aktstykke fra en Tid med andre Priser end Nutidens. Ved Indlæggelse betales: til Sygestuen 8 Skilling, for Føden 12 Skilling, for Opvartning 4 Skilling. *E. C. Tryde* døde den 31. December 1868. Mærkeligt nok indeholder hans eget Blad intet om hans Død ud over Enkens Kundgørelse af denne.

Mellem de Mænd, der var med at præge Bladet i dets første Periode, er der Grund til at nævne en enkelt, Prokurator, senere Redaktør *Christian Fog*, en bornholmsk Præstesøn, der allerede som 21-aarig efter at have taget dansk-juridisk Eksamen blev Prokurator i Rønne, hvor han særlig i Trediverne og Fyrrerne virkede

---

*) 100 Aars Festnummer, 1924.

journalistisk, ikke alene i »Bornholms Avis«, men i »Københavnsposten« og »Lollandsposten«. Han vendte sig skarpt mod Embedsmændene, fik en Række Domme over sit Hoved, bl. a. en Gang en Bøde paa 1,000 Rigsdaler og 10 Aars Censur (Rønne Byting ^{5/10} 1841). Trods stadige økonomiske Vanskeligheder nød han i ikke ringe Grad sine Medborgeres Tillid, Forsøg paa at faa et Folketingsmandat mislykkedes dog ganske. 1840 forsøgte han sig med et Blad »*Den Selvstændige*«, der døde straks. Meget bedre gik det ikke med »*Den frie Borger*«, der kun holdt et Aars Tid (1849—50). Og da han saa i 1853 fik Stillingen som Redaktør af »Bornholms Avis«, hævdede han den kun fra den 25. Januar til den 1. April. Han døde i Rønne 1863.*)

— — —

Med de i 1820'rne stiftede Blade er vi kommet fra Stiftstidernes ind i Amtstidendernes Tidsalder. Men først ved Oprettelsen af de to Blade i Horsens og Vejle kommer Navnet »Amtsavis« i Brug. Horsensbladet stiftes af en Ætling af det gamle jydsk Bladcentrum, Viborg. Den 1. August 1828 udsendte A. C. Fogh »*Kgl. aller-naadigst privilegerede Skanderborg Amts Avis og Avertissements Tidende*« fra Horsens. Det er det samme Blad, som nu lever sit Liv under Titlen »*Horsens Avis eller Skanderborg Amtstidende*«. A. C. Fogh var en Købmandssøn fra Viborg; han havde faaet sin faglige Uddannelse i Viborg Stiftsbogtrykkeri. Han udtrykker sig i sin Førstehenvendelse til Læserne noget ubehjælpomt, som naar han skriver: »Foruden, hvad der igennem andre Blade bliver kundbart, haaber og udbeder jeg mig af Egnens og Amtets indsigtsfulde Mænd passende Bidrag til Bladet.« A. C. Fogh har da ogsaa tidlig faaet sig en Medhjælper, endda en Mand med tilsyneladende vidt spændende Interesser. Den 12. September 1828 kundgør nemlig Chr. Julin Fabricius, Redacteur, og A. C. Fogh, kgl. privlg. Bogtrykker, at de med det allerførste agter at udgive et Tidsskrift: »*Dania oder Blätter aus dem Norden*« — altsaa oven i Købet et paa Tysk udgivet Blad. Videre kundgør Julin Fabricius, at han gratis tvende Gange om Ugen vil holde »et Slags Foredrag over det tyske Sprogs Retskrivningslære«. Denne virksomme Mand

---

*) Medd. fra Amtsbogholder C. J. Hagemann, Rønne.

er tillige Leverandør af ugentlige Charader. Foghs Blad led under Trykket af ikke at maatte bringe politiske Nyheder. Og indsvøbt i en versificeret Hyldest til den enevældige Monark paa Frederik den Sjettes Fødselsdag, den 28. Januar 1829, bryder følgende Suk frem fra Udgiverens bespændte Bryst:

»Paa denne Dag, hvor Glædens Harpe lyder,
bønhør et Suk, som ulmer i mit Bryst,
tillad, at jeg — Du kan det, naar Du byder —
»Om Politik istemme maa min Røst.«

Modtag min Tak, fordi jeg frit maa skrive
om alskens Ting undtagen Politik;
men vil Du ej mig større Frihed give,
da brister snart mit Øjes dunkle Blik.«

Saa galt gik det ingenlunde. Men Udbrudet viser, at vi er naaet frem til en Tid, hvor Skrankerne maa falde og Ytringsfriheden have frit Løb.

Naboen i Vejle — *Sylvester Hertz* — lægger ud med »*Vejle Amts kgl. privl. Avis og Avertissementstidende*« den 18. Oktober 1828 »med kiærlig Hilsen til Bladets Læsere og sit Værks understøttende Venner«. I Program-Henvendelsen beder Udgiveren forøvrigt »saare meget, at man ikke efter noget enkelt Nummer vil bedømme Bladets Værd eller Uværd. Ingen enkelt Handling, hverken den lyse eller den mørke, er Maalestokken for Menneskets Virksomhed; kun en Række af disse, gode eller slette, levere Bidrag til dets Karakteristik.«

»*Avis for Roeskilde Bye og Omegn*«, samlet og udgivet af J. H. T. Gjemsøe i Roeskilde, trykt hos Canc. Ass. P. S. Martin i København, udsendte sit første Nummer med Dato Lørdagen den 1. August 1829, det andet var dateret den 8. August; men begge Numre, der først kom midt i Maanedens, var af denne Aarsag ledsaget af Udgiverens Undskyldning. De første Numre bringer en Del Annoncer af et noget besynderligt Indhold: Glasskaar købes i Lispundevis hos dette Blads Udgiver. — Rene Kreaturben købes og anvises Køberen af dette Blads Udgiver. — Et Lærkebur anvises til Købs af Udgiveren. — Senere antager Kundgørelsen følgende

Form: Glas- og Flaskeskaar samt rene Kreaturben købes af dette Blads Udgiver. Det journalistiske Kald synes saaledes ikke at have været det egentlige centrale i Redaktørens Virksomhed. Dog tages der ret kraftigt fat paa stedlige Spørgsmaal: Krav om en Badeanstalt, Ønske om en Restauration i Roskilde (da der hidtil hverken er Dug eller Servering paa Bordet og efter Kl. 1 intet at faa). Da det vedtages at opmudre Roskilde Fjord, beder Udgiveren om at faa jævnlige Meddelelser tilstillet om »Opmudringens Fremskridt«. Bladets første Teaterkritik over »Epigrammet« af Kotzebue har følgende ejendommelige Form:

„for aldeles fuldt Hus blev Stykket givet, og unægtelig er det, at naar man tager Stuepladsens indskrænkede Locale i Betragtning, turde man næppe vente Stykket bedre givet; thi enkelte Smaating som nogle bedrøvelige Fløjtetoner og den Blindes tilspyneladende Uvillie paa Scenen vil maaske næppe være bemærket af Mængden.“

Alene disse Linier giver et Indtryk af, at det journalistiske ikke har været J. H. T. Gjemsøes egentlige Felt. Allerede den 3. Septbr. 1831 overtog J. Broberg Redaktionen — hans »svage Kræfter vil ikke kunne give Bladet et gehaltrigt Indhold«, hvorfor han haaber paa sine »Bekendteres« Medvirking. Han lover en fattelig Tone, men anser det for umuligt at fylde Bladet med Nyt, som slet ingen tilforn havde hørt omtale.

En vis borgerlig Selvfølelse kan lejlighedsvis afspejle sig i Bladet, som naar det om en afdød Skomagermester hedder: »Han har i 55 Aar svaret borgerlige Skatter og baaret borgerlige Byrder; denne Omstændighed maa ligesaa godt komme i Betragtning til at skaffe et hæderligt Eftermæle, som naar en brav Embedsmand efter en lang Række Tjenestear lægger sit trætte Hoved til Hvile.«

Heller ikke denne Udgiver har holdt Stillingen længe. Allerede den 5. Maj 1832 overtager J. D. C. Hanson, Bogtrykker i Roskilde, Avisen, der dermed synes at komme ind i et fastere Leje og fra nu af lægger Vægt paa et Nyhedsstof, det, som Datidens Publikum hungrede efter.

Endelig er der i Det kgl. Bibliotek bevaret enkelte Eksemplarer af et lille Blad, der i 1830 begyndte at udkomme i Køge. Det hed »Avis for Kiøge og det østlige Sjælland«, forfattet og udgivet af M. F. Hansen, trykt hos Canc. Ass. P. S. Martin. Nummer 16 af Bladet bærer Titlen »Fama, Avis for Kiøge og det østlige Sjælland«. Bladet

synes kun at have haft en kort Levetid. Dets ældste bevarede Eksemplar (Nummer 3) bærer Paaskriften: »Hr. Farver Lübbers« og bringer et udførligt Trøstedigt over Chr. Fr. Lübbers til de sørgende Forældre.

STÆNDERTIDENS PRESSE.

Tredivernes Presse er — for at bruge et Iversensk Udtryk fra Odense — en »Miskmask, hvoriblandt dog noget godt«, men ikke meget. Om Samtidens udenlandske Beretninger udtaler Orla Lehmann: »Papiersaksen var Redaktør, og efter Oversættelsernes Beskaffenhed skulde man tro, at det var Sætterne, der besørgede dem.« Den indenlandske »Politik« afspejler sig kun i Kundgørelserne og Beretningerne om Kongens Fødselsdag; Nyhederne i den lokale Presse er mest Personalialia.

Selv den udenrigske Politik, som hidtil havde været nogenlunde frit tilegnet Stof, begyndte at antage Karakter af Brandfare. Den 26. Juli 1830 udbrød Julirevolutionen i Paris. »Københavnsposten« nævner kun Begivenheden som »det mærkelige Tidsphænomen i Frankrig«, og først den 16. August indeholder Bladet en Notits, i hvilken det berettes, at »det nye trefarvede franske Nationalflag i Dag saaes paa Rheden«. »*Den vestsjællandske Avis*« i Slagelse er i denne Henseende forud for sin københavnske Værkfælle, idet den allerede den 7. August bringer en lang, udførlig Beretning under Overskriften: »Oprør i Paris« og indledet med følgende Ord: »Sørgeligt er det, at man skal meddele denne Efterretning, og ikke mindre sørgeligt er det, at den skal være foranlediget fra Regeringens Side« (fordi den havde krænket Forfatningen).

Stedvis finder man dog i Pressen fra hin Tid Ytringer, der viser, at Orla Lehmanns Kritik ikke er *helt* udtømmende. I »*Den vestsjællandske Avis*« fandtes saaledes i 1835 en Forklaring af Ordet *Opposition*, et lille Fingerpeg om, hvad Tiden bar i sit Skød. »Det er bekiendt« — skriver Pastor, Ridder H. Bastholm — »at man under dette Ord forstaar en Modsigelse mod en bestaaende Indretning eller ytret Mening,« og — tænk! — »en saadan Opposition er i Reglen gavnlig.« Men selv om denne Opfattelse deles af mange, kommer den ikke til Orde i Pressen.

Dog finder man særlig i »Københavnsposten« mange Udtryk for Interesse for Forholdene ogsaa udenfor Hovedstaden, deriblandt ogsaa Drøftelser af Bondestandens og Købstadnæringslivets Forhold.

Nydannelser af vedvarende Karakter er der for Provinspressens Vedkommende kun faa i Tiaaret*): »Lollandsposten« (1836), »Frederiksborg Amts Tidende« (1839) og »Ringkøbing Amts Avis« (1839). Og indbefatter vi hele Tidsafsnittet indtil 1848 under Synsfeltet, stiger Tallet kun med: »Svendborg Amtstidende« (1842), »Hjørring Amtstidende« (1843), »Næstved Avis« (1848), »Vordingborg Avis« (1848) og »Holbæk Amtsavis« (1848), altsaa ialt 8 nye Blade i Tidsafsnittet.

Men Bevægelsen omkring Pressen er ikke udtømt med de Blade, som fik et langt Liv at udfolde sig i. De famlende Forsøg, som gøres hist og her i de Byer, der hidtil havde savnet en særlig Avis, er ganske ejendommelige Tidstegn. Helsingør er vistnok den fremmeligste By i Henseende til Bladprojekter. Digteren og Oversætteren *Frederik Schaldemose* optræder 1832—34 som Redaktør af Ugebladet »*Helsingørsposten*«, der adskiller sig fra den ældre Type af Aviser ved sin Satire over stedlige Forhold: Nytaarsbetragtninger af *Ole Jensen*, Vægter i Ravnekrog (Note: »I Ravnekrog er der 17 eligerede Mænd, i Helsingør kun 16«). I Bladet annonceres *Frederik Schaldemoses* Oversættelser af *Walter Scotts* samtlige Værker, *Washington Irvings Alhambra-Taler* etc. flittigt. Senere kommer »*Den ny Helsingørspost*« (1835), »*Helsingørs Ugeblad*« (1836—37), »*Helsingørs Commissionstidende*« (1841), »*Helsingørs Intelligentsblad*« (1841), »*Helsingørs Skilderi*« (1841), »*Kikkerten*« (1846), et Flor af Foretagender, hvis Betydning ikke maa overvurderes. »*Commissionstidenden*«, der ogsaa bar den prangende Titel »*Øresundsposten*«, søgte at slaa sig op ved at optage »*Falbydelser*« gratis. »*Intelligentsbladet*« startede to Maaneder efter og tilbød gratis Optagelse af alle Abonnenternes Bekendtgørelser. Prisen paa Abonnement er 36 Skilling, der uden Risiko og til Betyggelse for Abonnenterne erlægges i Slutningen af hver Maaned. Annoncerne sættes foran i Bladet, og Helsingør hævder ogsaa her sit internationale Præg, idet

---

*) 1838 stiftes »*Dannevirke*«, Haderslev, paa udpræget nationalt Grundlag (se Afsnittet om den sønderjydske Presse).

der blandt Annoncerne er en om engelske Bøger. Men »Intelligentsbladet« holder kun Stillingen i et Par Maaneder. Udgiveren — Edv. Jacobsen — meddeler, at Bladet ophører at udkomme, fordi Redaktøren staar i Begreb med at tiltræde et ham i Udlandet tilbudt Engagement. Slutnings-Henvendelsen taler for sig selv:

»Mit Publicums Velvillie, det eneste, der erstatter mig Tab af Penge og Tidsspilde og mange Timers møjsommeligt Arbejde, er min skønneste Løn.«

Derefter gaar han paa Vers:

»Farvel til mine Læsere!
Nu vandrer jeg til Nord.
Da vil hine kolde Zoner
ej slukke Venskabs varme Toner,
jeg skal bringe dem igen tilbage
til vor kjære Danmarks Have.«

Villien er god nok, kan man se.

Omtrent samtidig med at den foran skildrede Udfoldelse tager sin Begyndelse i Helsingør, faar en anden sjællandsk By sin første beskedne Avis. Det er *Holbæk* (1831). Titlen er: »*Avis for Holbæk Kjøbstad og dens Omegn*«, »samlet og udgivet af L. Heiden og P. Conradsen i Holbæk; trykt hos I. D. C. Hansen i Roeskilde«. Den ene af Samlerne er en flittig Pegasus-Rytter, der digter i Fugleskydningsstil. Bladet beskæftiger sig udelukkende med det underholdende og det lokale, bl. a. en Række ubehandlede Notitser om Holbæks Historie. Trykfejlene var da som nu Redaktørernes Rædsel. Og for at forebygge Kritik skriver Avisen:

»Dersom en eller anden Trykfejl undertiden indsniger sig i Bladene, da bede vi de ærede Abonnenter undskyldte os, eftersom 4 Miles Frastand fra Trykkeriet gjør os det umuligt selv at besørge Correcturen.«

Hvad det underholdende angaar, viger de to Samlere ikke tilbage for en vis Djærvhed i, hvad der kan optages, saaledes i Nr. 7, 1832:

Gravskrift i en Kirke i Jylland:

Tre Gange var jeg i Brudeseng vendt — behageligt;
men ingen Gang med Barn bespændt — beklageligt.
Min første Mand var en Herremand fin,
den anden var Hr. Peder Sadolin,
den tredie var en Bartskeer behænde,
han saa min Ende.

»Avisen for Holbæk« har omhyggeligt sat Streg under det sidste Ord i Gravskriften.

Bladet kom iøvrigt ikke til at vente længe paa sin egen Gravskrift. Det gik ind i Løbet af et Aarstid.

— — —

Der er imidlertid ikke Gnist af Fornøjelse i noget af disse Blade. De traver allesammen ud ad den fladeste Landevej i Slæberne fra Forfædrene.

Det første virkelige Fremgangssignal i den danske Provinspresse lyder med ungdommelig og ujævn Klang fra et lille Blad, som den senere saa berømte »Corsar«-Redaktør og Digter *Meir Aron Goldschmidt*, den Gang *atten* Aar gl., begynder at udgive i Næstved. Goldschmidt, der var en velhavende Købmandssøn fra Næstved, havde lige bestaaet sin Studentereksamen. Sommerferien 1837 tilbragte han i Kalundborg, hvor en Onkel var Købmand. Netop denne Sommer fik Kalundborg sit første Blad, »*Holbæk Amts Commissions-Tidende eller Callundborg Ugeblad*«, udgivet af daværende Drejermester, senere Redaktør af »*Flyveposten*«, *Edvard Meyer*. Edvard Meyer var sejlet ud paa Journalistikens Hav under følgende Devise:

»Min Hensigt liig Skibets er Nytte og Gavn,
Medborgeres Bifald min sikreste Havn,
og Haabet skal være mit Anker.«

Om Goldschmidt har taget Kalundborgbladet til Forbillede, lader sig ikke afgøre; men det er sandsynligt. I det Ydre ligner de to Blade hinanden. Men i det Indre er de vidt forskellige. Goldschmidt kalder sit Blad, der trykkes i København: »*Sjællands-Posten eller Næstved Ugeblad*«.*) Første Nummer udkom den 3. Oktober 1837.

---

*) J. V. Christensen: Goldschmidts første Avis, »Tilskueren«, 1917.

Det, der slaar en ved Betragtningen af dette nye Blad og ved Sammenligning med dets Samtidige i Provinspressen, er baade dets Indhold og dets Udstyr. Trykket er rent og klart, Stofordningen overskuelig. Bladet griber straks ind i alle mulige Spørgsmaal med en Sans for Aktualitet, der den Gang ikke var fremtrædende i Provinspressen, knapt nok i Hovedstadspressen. Der skrives saaledes en Række udførlige Artikler om Næstveds Handel, flere Artikler om en Havn ved Stevns, om Kornpriserne, om Oprettelsen af et Museum for nordiske Oldsager i Jylland, om Toldvæsen og Smugleri, om Læseselskaber og Almue-Bogsamlinger o. s. v. Borgernes Interesser tales overfor Embedsmændene. En fattig Arbejdsmand, der er bleven voldelig overfaldet af sin Foresatte, faar sin Sag frem i Ugebladet. Mindre Spørgsmaal, bl. a. om Trannen i de Næstved'ske Gadelamper og ret nærgaaende personlige Angreb, oftest i anonym Inseratform, skorter det heller ikke paa. I hvilken Grad et Blad med den rette Redaktør, selv i Enevældens Tid, kan tjene den offentlige Mening, fremgaar af følgende for sin Tid karakteristiske Tilfælde:

Den 19. December 1837 indeholder Bladet et Indlæg fra en Indsender, der fortæller Rygter om en Underbalance i Fattiggassen, hvilke Rygter »vel kunde finde Tiltro, hvis ikke Kassereren var kendt som en duelig Regnskabsfører, dygtig Økonom og redelig Mand«. Med hvilken Ret disse sidste Titulaturer er bleven anvendte, fremgaar af Bladet for 9. Januar 1838, i hvilket det meddeles, at det omtalte Regnskab nu er bleven opgjort med det Resultat, at »Regnskabet viste en Kassedefect paa 736 Rdlr.«. Et ejendommeligt Bidrag til Tidens Karakteristik gives i en Meddelelse om, at der i Anledning af dette Underslæb er bleven afholdt en Raadstuesamling. Ved denne krævede et Flertal af Borgerne Kassererens Afskedigelse; men Fattigdirektionens ledende Mand, Etatsraad Bluhme, forlangte saa, at der skulde stemmes paany og denne Gang med Navns Underskrift —, da dette Krav var stillet, gik de fleste af Borgerne hjem, Fattiggassereren beholdt sin Stilling paa Betingelse af, at der hvert Aar af hans Løn (250 Rdlr.) afdrages 25 Rdlr. paa Kassedefecten. Det, der særlig oprører Goldschmidts Blad i denne Sag, er Sammenligningen med et Tilfælde, hvor en Mand for en lang mindre Forseelse er bleven idømt Straf. »Der

opstaar i os mange sørgelige Tanker ved Betragtningen af denne Sag,« skriver Bladet. Det viste sig da ogsaa, at den uheldige Kasserer ikke kunde opretholdes i sin Stilling som saadan; han maatte overføres til en mindre Stilling som Inspektør ved Fattigvæsenets Arbejdsafdeling.

Polemiken i Goldschmidts Blad er vidt forskellig fra alt, hvad man tidligere har set. Der er en Skarphed og Klarhed i Stilen, et Herredømme over Emnerne, en Hensynsløshed overfor Uretten, som hidtil aldrig havde givet sig til Kende.

Bladet vækker Bevægelse om sig paa mange Maader. »Den vestsjællandske Avis« i Slagelse, der saa sig angrebet i en af sine 10 Købstæder samtidig med, at der i en af de andre (Kalundborg) ogsaa var dukket en Konkurrent op, anstrængte sig med Udvidelse og gav Plads for voldsomme polemiske Udfald mod »Sjællands-Posten«.

Det ledende Borgerskab i Næstved og Sydsjælland søgte ogsaa at dæmme op for den ungdommelige Fribytter og vilde udruste en lignende Skude som Goldschmidts.

Dette nye Blad udkommer den 5. November 1838, det hedder »Den Syd-Sjællandske Avis«, redigeret, udgiven og forlagt af B. C. Rye. Rye var Prokurator, Medlem af Næstved Købstads Borgerrepræsentation og af Roskilde Stænderforsamling. I Henvendelsen til Abonnenterne betoner Rye, at »ved tilfældige Omstændigheder er jeg bleven forhindret i tidligere at udgive dette Blad«; iøvrigt betoner han, at han »som Redacteur og Stænderdeputeret« »har stemt og stemmer for fornuftige Reforme og Lighed for Loven«. Ogsaa dette Blad blev trykt i København.

Goldschmidt fortsatte imidlertid sin muntre Sejlads, udvidede sit Omraade ved fra 1ste Januar 1859 at slaa sit Blad sammen med Ugebladet i Kalundborg. Og han kan derefter skrive, hvad vi ikke har set tidligere, at dette Blad er blevet meget udbredt blandt en meget stor Del af Sjællands Købstad- og Landbeboere. I Goldschmidts Blad optræder for første Gang en Bonde med Navns Underskrift til Forsvar for Bondestanden. Forfatteren er Jens Jensen, Grumløse, en af Grundtvigs Konfirmander, senere (1848) hans Modkandidat i Præstø; han trak sig paa selve Valgdagen tilbage til Fordel for Grundtvig.

Goldschmidts Sejlads strandede paa den Klippe, der hedder Presseloven. En nærgaaende Sigtelse mod Næstved Borgerrepræsentanter, fremsat anonymt, afstedkom et Sagsanlæg fra Hof- og Stadsretten. Og her blev G. idømt svære Bøder og *1 Aars Censur*. Forinden havde han skilt sig af med Bladet, som han havde solgt til kgl. Amtsfuldmægtig *Lützhøft* i Vordingborg for 200 Rigsdaler. Goldschmidt selv gik til »Dagen« for at ordne Provincial-Efterretninger og oversætte udenlandske Blade, for hvilket Lønnen var 30 Rigsdaler om Maaneden. »Sjællands-Posten« afløstes af »*Ny Sjællandspost*«, der udgaves af Goldschmidts Fader, men allerede gik ind i 1843. Konkurrenceforetagendet: B. C. Ryes »*Sydsjællandske Avis*« var allerede gaaet ind i 1840. Først i 1848 oprettede Bogtrykker *A. P. Bang* »*Næstved Avis*«; men den var uden Paavirkning af den Goldschmidtske Næstved-Periode. Og der gik adskillige Aar, før et blot tilsvarende journalistisk Fremstød fandt Sted som det, Goldschmidt havde præsteret.

Af de ældre Blade, der fortsætter og i denne Periode faar virkelig politisk Betydning, er der Grund til at dvæle et Øjeblik ved »*Aalborg Stiftstidende*«. Navnet *Rée* betyder for dette Blad, hvad Navnet *Hempel* betyder i Odense. Den første Bærer af Navnet, *Nathan Philip Rée*, træder vel ikke saa stærkt i Forgrunden, og han har i sin Udgivertid jævnlig Medredaktør, først en Major, siden en Præst, hvilket sidste Tilfælde gav en polemiserende Præst under en Kirkestrid Anledning til at skrive om »*Stiftstidende*«s to Redaktører:

»Een kan ej se for Kraven,
 en anden ej for Maven.«

Rée svarede bl. a. med at fastslaa, at hans Præstemodstander var begavet

»med superlativisk Vom
 og en Pande huul og tom.«

De voldsomme Udtryk er Tidens Smag. Det endte dog med Sagsanlæg. *Nathan Ph. Rée* døde allerede 1834, og efter nogle for Bladet ujævne Aar blev Nathans Brodersøn, *Bernhard Philip Rée* (født i Aarhus 1813), Redaktør fra 1838. Han træder altsaa til i en Tid, da det *Ny* begynder at bryde alle Vegne. Han er modtagelig, agtpaagivende, paapassende i sin Gerning, vaager nøje over alle

Sider af sit Blads Virksomheder, skriver og taler. I Modsætning til alle Indehaverne af de gamle Blade (Stiftstidenderne m. fl.) er han liberal, senere konstitutionel. Fra 1844—48 var han Stænderdeputeret i Viborg, 1848—49 Medlem af den grundlovgivende Rigsforsamling, i flere Perioder Folketingsmand og fra 1866 Landstingsmand. Bernhard Rée følte sig stærkt knyttet til Tscherning. Han var Jøde, men gik over til Kristendommen. Hans mangesidede, utrættede Gerning sprængte sluttelig hans Aands Klarhed. 1867 blev han sindssyg og døde Aaret efter. Hans Biograf i »Aalb. Stiftstid.«s 150-Aars Nummer karakteriserer ham som den første virkelig moderne Redaktør af Bladet, ja, vel overhovedet den første af denne Type i de danske Provinser. Hans Enke, Fru Marie Rée, Datter af Redaktør Seedorff, Odense, var en begavet Kvinde og ejede Bladet, der lededes af skiftende Redaktører, til hun døde 1900.

Paa Grænsen mellem Aviser og underholdende Ugeblade ligger i dette Tidsafsnit adskillige Organer, som, da de har været med at forme vort Folks Tankegang, kortelig skal omtales. Saaledes udsendes der fra 1ste Juli 1834 i Jylland et »*Ugeblad for den danske Bonde*«, udgivet af Seminarielærer *N. C. Krarup* (senere Stifter af Landbrugsskolen »Friisendal«) og Amtsfuldmægtig *C. Olsen* (en Indsiddersøn fra Valsøllille i Midtsjælland, død som Prokurator i Randers 1881). Formaålet med Bladet er, at »den simple Almue kan faa den Oplysning og Belærelse, som vidtløftige, for Bonden ikke vel passelige, tildels temmelig dyre Skrifter give de store Jordbrugere.« Bladet opnaar straks ved sin Stiftelse 105 Subskribenter, hvilket ikke overvældende Tal synes at have fyldt Udgifterne med Tilfredshed. Bladet beskæftiger sig med politiske Emner — Provincialstænderne, landkommunale og lign. Forhold — og med landbrugsfaglige Spørgsmaal. Mellem Bidragyderne er *J. C. Drewsen*, *P. A. Tutein*, *Algreen Ussing* o. fl. Beretningen om Søren Kannes Heltebedrift, der siden gav Anledning til St. St. Blichers bekendte Digt: »Der blæste en Storm udi Kattegat«, fremkom i »*Ugeblad for den danske Bonde*«, hvorfra den gik over i »*Aarhus Stiftstidende*« (Nr. 52, 1835).

Til samme Grænseafsnit hører »*Den danske Bondeven*«, et Ugeblad til Nytte og Fornøjelse, trykt hos Peter Magnus i Slagelse og gennem mere end 20 Aar redigeret og udgivet af den sjællandske

Præst C. L. Børresen, først i Næsby ved Ringsted, siden i Kyndby, Horns Herred. I visse Maader hører det til den almindelige underholdende Presse, men i den Periode, vi her fortrinsvis beskæftiger os med, bragte det en Række Indlæg om Tidens aktuelle Spørgsmaal. Eksempelvis hævdede det stærkt den frie Kornhandels Opretholdelse overfor Krav fra Hovedstaden om Restriktioner i det vanskelige Landbrugsaar 1847.

Stiftet specielt med Stænderinstitutionen som Baggrund var det første jyske Blad, der bar det vidtfavnende Navn »Jyllandsposten«. Det udgives fra 1838 af et Selskab, redigeres af den Stænderdeputerede C. G. Clausen, var trykt i Aarhus Stiftsbogtrykkeri og udkom en Gang ugentligt. Men Bladet føler sig ikke alene som »Jyllandspost«. Det tilbyder sig som Talerør for den offentlige Mening, »et Talerør over Kattedagtet og Belterne . . .« »Stænderne skal træde sammen,« skriver Bladet; »der vil da blive givet os en Stændertidende, skal vi da ikke give Stænderne igen en Folketidende?« Det er vistnok første Gang, at dette i 70'erne saa stærkt benyttede Avisnavn fremføres offentligt. »Jyllandsposten« gik ud til sin Opgave med følgende frejdige Opsang:

»Hvad er din Bekymring, min cimbriske Broder?
Hvad er din Forhaabning? Kom, deel den med os!

— — —

Vort Blad er et Spejl, men vor Mening er god.
Forstaaer os kun rigtig, I Landsmænd saa kjære.
(Gud være hos Eder, Enhver i sin Stand!)
Et Billede Bladet vil have den Ære
at vise af Tiden, os selv og vort Land.

— — —

Et *Folkeblad* ogsaa vi ønske at skrive
og bede nu Folket at hjælpe dertil.
En *Fædrelandstidende* Jylland vil give.
Gid Landets Velkommen den modtage vil.

Der er et vist Slægtskab mellem »Jyllandsposten« og Goldschmidts »Sjællandspost«; men *Tonen* er vidt forskellig — netop saa stor som Forskellen maa være mellem den jyske Proprietær og den københavnske Student. Men i den vidtspændende offentlige og lokale Interesse genfinder man et af Tidens Træk og Udgangsstedet for en lang Linie i den danske Provinspresses Historie.

Eksempler paa Emnerne: Filialbanken i Aarhus, den jyske Dagvogn (der kræves Fjedre i Stedet for Agestole i Remmel) Klokkestøberiet i Randers, Fyr paa Jyllands Kyst, Chausseer i Jylland, Dampmudderpramme, Hospitalet i Jylland. Endvidere kritiseres Stændernes Kostbarhed; der stilles (af Tage Algreen-Ussing) Forslag om Stændernes Sammenslutning. Bladet bringer Stænder-Referater efter »Stændertidenden«. Mødet den 9. Juli gengives eksempelvis i »Jyllandsposten« for den 6. August.

Af mere underholdende Karakter er et Blad »*Nyeste Morgenpost*«, der 1840 udkommer som »Ugeblad af blandet Indhold, især med Hensyn til Fredericia og Omegn«. Det blev udgivet af T. Mørch, Jac. Schierning og J. C. Lange, redigeredes til at begynde med af Jac. Schierning; senere er T. Mørch Redaktør og Udgiver. Det sætter sig ikke dybe Spor; det mest bemærkelsesværdige er, at det den 20. Maj 1840 udkom trykt paa *hvidt Silketøj* i Anledning af Kongeparrets Sølvbryllup. Det er vistnok baade første og sidste Gang, at dette Tilfælde er indtruffet i den danske Presses Historie. Bladet blev hele sin korte Tilværelsestid trykt i Horsens.

— — —

Ingen af disse Blade kan i Betydning sammenlignes med det fra 1842 udkommende »*Almuevennen*«, København, der særlig paa Øerne og mest paa Sjælland i den Tid, J. A. Hansen redigerede Bladet (1843—56), spillede en Rolle og øvede en Indflydelse, som intet andet politisk Ugeblad har haft Mage til. Det er tarveligt trykt paa daarligt Papir, men fra dets knudrede Typer taler en hel Tid til os. Alt det, der har brudt og gæret under Overfladen, udløser sig i tit voldsomme Udtryk. Dets Stof rummer en enestaaende Kildesamling til Forstaaelse af det, der bevæger Sindene ude i den jævne Befolkning. Dets Artikler myldrer med saglige Enkeltheder og Oplysninger om Forhold af enhver Art. Det er ikke alene Forløberen for Venstres første Hovedstadsblad »*Morgenposten*« (oprettet 1856), men tjener paa det politiske Omraade som Forbillede og Skole for den senere demokratiske Provinspresse.

— — —

Fire Amtstidender, nemlig Ringkøbing, Frederiksborg, Svendborg og Hjørring hører til Stændertidens Presse. I Modsætning til de sidste af de foran nævnte lever de alle den Dag i Dag. Men deres Ud-

viklingslinie har været ret forskellig. »Ringkøbing Amtstidende«, senere »Amtsavis«, stiftedes af *J. C. Oppenhagen*, der forøvrigt maa aabne Virksomheden med den triste Meddelelse, at »de behørige Typer endnu ikke er arriverede, men ventes med første Skibslejlighed fra Hamborg«. Ogsaa i anden Henseende har Stifteren Vanskeligheder. Bladet bringer nemlig straks i flere Numre en vidtløftig Afhandling om Havedyrkning, hvad der foranlediger en Abonnent til paa Fleres Vegne at erklære, at det vilde være gavnligt, om denne Materie snart maatte være udtømt, da den tog for meget af Bladets Plads. (»Materien« forsvandt med det samme!) Bladet skiftede gentagne Gange Ejer — gennem 60'erne og 70'erne ejedes og lededes det af fhv. Overlærer *Jørgen Jørgensen*, Aabenraa (Oluf H. Jørgensens Fader), overgik senere til et Aktieselskab og lededes i mange Aar af Red. *Jensen-Fastrup*. Bladet sluttede sig til det forhandlende Venstre, men havde efterhaanden vanskeligt ved at hævde sig, hvorfor det i 1916 overdroges til et Selskab af radikale Venstremænd, der siden har udgivet det.

»Frederiksborg Amtstidende« blev de første 10 Aar trykt i København og fik først sit helt lokale Præg i 1849. Nævnte Aar paabegyndte Bogtrykker *Chr. Hanson* Udgivelsen af en »*Nord-sjællands Tidende eller Frederiksborg Amts Adresseavis*« fra eget nyetableret Officin. Og fra 1850 indtil 1915, da Asger Karstensen overtog Ledelsen af Bladet, var det i den Hanson'ske Slægts Besiddelse og under dens Ledelse.

Stifteren af »Svendborg Amtstidende«, *Maximilian Assam*, var en morsom Type paa den gamle Bogtrykker-Redaktør, en myreflittig Mand, der var »alting selv«. Han var en Skærslibersøn — Navnet og hans Ydre tyder paa Taterblod —. Han var en striks Herre, og en Gang hævnede en Lærling en formentlig Forurettelse ved at angive Navnet paa Bladets Redaktør til Maximilian Aasen. Assam-Slægten ejede »Svendborg Amtstidende« til 1887, da Bladet overdroges til et Aktieselskab, der antog den repræsentative, men noget tilbageholdende cand. jur. M. Vogel Jørgensen (mangeaarig Formand for Foreningen af Højrepressen i Provinsen) til Redaktør.

Stiftelsen af et Blad i Hjørring — det første »Norden for Lov og Ret« — omgives af en Bølge af Romantik. Manden, der faar Bogtrykkerbevillingen i 1842, *Peder Konnerup*, er en Gaardmands-

søn fra Serritslev; men Farfaderen har været Prokurator og Godsforvalter i Vendsyssel. Konnerup har i 7 Aar staaet i Stiftsbogtrykkeriet i Aarhus og set, hvorledes netop dette Blad i 30'erne breder sig ud i langt videre Kredse end Aarhus Stift. En Martsdag i 1842 arbejder et Par Bondevogne sig frem ad Vendsyssels opblødte Veje, en guillotinelignende Genstand i Sækkelærred staar paa Vognen. Det bliver en smuk Aften, og da Optoget nærmer sig Hjørring, møder det spadserende Hjørringensere med Byens Førstemand, Konsul Chr. Nielsen, der var gaaet ud ad Vejen for at modtage de Ankommende. De gik ved Siden af Vognen og talte om den Fremgang, der nu skulde komme for Byen, naar den fik egen Avis.*) Der blev raabt Hurra for den ny Avis, der dog først Aaret efter ser Lyset under Navnet »*Den jyske Borger- og Bondeven*« (Marts 1843). Konnerup selv var ikke Redaktør, men antog som saadan en Kommunalærer, cand. phil. *C. F. Severin* — efter Navnet at dømme den samme, som først i Trediverne havde redigeret et i Aalborg udkommende Underholdningsblad »*Den cimbriske Iagttaget*«. Bladet blev imidlertid i sin første Skikkelse en Skuffelse. Det indeholdt underholdende Stof, men manglede Nyheder. Først Aaret efter Stiftelsen faar det en Redaktør, der evner at give Bladet et virkeligt Præg. Det var Københavneren *Camillo Bruun*, der var uddannet som Bogtrykker, en berejst, ung Mand, der paa det Reiersenske Stipendium havde set sig godt om i Mellemeuropa. Han dels ledede, dels udgav og ledede Bladet i 24 Aar til 1868, da han drog til København. Han var en begavet Skribent, der ikke kunde finde Plads i sit lille, beskedne Blad for hele sin Produktion, Oversætter fra flere levende Sprog, banebrydende Lokalskildrer, Korrespondent, bl. a. til »*Fædrelandet*«. »Ved sin livfulde Personlighed og moderne Journalistik blev han et Midtpunkt for Vendsyssel.***) *Camillo Bruun* forlod vistnok Hjørring for at bryde sig en litterær Bane i København; men det blev ham rimeligvis en bitter Skuffelse. Han maatte tage til Takke med en Kontorplads i »*Bikuben*«. Hans litterære Arbejder slog ikke igennem. Hans Efterfølger blev den i færøisk Politik paa den Tid kendte Proku-

*) »Hjørring Amtstidende«s 60-Aars Nummer.

**) Dansk biografisk Haandlexikon.

rator, *Niels Winther*, der havde indlagt sig Fortjeneste ved at gøre et godt Oprydningsarbejde i gammel Slendrian paa Færøerne. Fra 1857 var han Prokurator i Hjørring, og fra 1868 til 1885 »Hjørring Amtstidende«s Redaktør i den Stormperiode, der rejste sig af »Vendsyssel Tidende«s Frembrud.

— — —

Hvorledes de smaa, for vore Øjne i enhver Henseende uanseelige Aviser fra det forrige Aarhundredes første Tredjedel har virket paa Samtiden, kan vi gøre os forskellige Forestillinger om og støtte disse Forestillinger paa Samtidens egen Dom.

Aviserne selv underkender naturligvis ikke deres egen Betydning. Og gennem den gensidige Karakteristik har man ogsaa et Bidrag til Tidens Kritik. Som naar »Nyeste Skilderi af Kiøbenhavn« i 1803 skildrer »Adresseavisen« i følgende Vendinger: »Adresseavisen er et sandt Paradis. Her mødes Fyrsten og Betleren, Gehejmeraaden og hans Gaardskarl, Grevinden og hendes Kokkepige ... her aflægges Velsignelser, her skændes, her tiggens, her gives Almisse, her siges Sandheder og Usandheder, her anmeldes Bønnebøger og Ridderromaner, Prædikantere og Comedier, her falbydes velmagende Æbleskiver og store Herregaarde, her findes Ligvers over Hædersmænd og Stikbreve efter undvigte Slaver ... men den vrimler stundom af Trykfejl.«

Eller naar samme toneangivende Organ 1805 former Karakteristiken paa en noget højereliggende Linie — rimeligvis med Tanken paa sig selv: »Aviser læses af alle. De ere et fælles Studium for Folk af alle Stænder lige fra Statsministeren indtil Gjesterne i Gjentofte Kro ... Man befæster Aviserne paa en dertil ordentlig indrettet Stok, som der lægges Laas for, paa det ingen skal stjæle disse Rariteter ... To Gange om Ugen er man vant til en saadan Ret ... Aviser er mangfoldige Menneskers største Despot ... Den simple Mand betragter politiske Tidender som en hellig Codex.«

Erkendelsen af Avisers Nødvendighed faar sit officielle Stempel gennem Drøftelsen i de raadgivende Provinsialstænder i 1838. Da de danske Aviser i saa begrænset Omfang havde Adgang til at beskæftige sig med Politik, maatte man ty til de udenlandske Aviser. Men det var ingen billig Historie, navnlig da det danske Postvæsen stak en stor Skilling i sin egen Lomme. »Neue Ham-

burger Zeitung«, der i Hamborg kostede 9—10 Rigsdaler om Aaret, kostede her i Landet 17—18 Rigsdaler. »Journal des Débats« kostede 58 Rigsdaler og »Times« 93 Rigsdaler. En Greve imponerede Stænderne ved at fortælle, at *han* holdt »Times«. Sammenligningsvis kan anføres, at »Kiøbenhavnsposten« kostede i Aars-Abonnement 12 Rdl. 32 Skill., medens Forsendelsen kostede 3 Rdl. 58 Skill. I visse Tilfælde var Forholdet saa grelt, at næsten Halvdelen af, hvad en Avis kostede, gik til Postvæsenet og til en besynderlig Afgift af 6 Rigsbankskilling pr. Eksemplar pr. Kvartal til Polyteknisk Lærestalt.

De her nævnte Forhold angaar fortrinsvis Hovedstadspressen. Et direkte Udtryk for den Interesse, hvormed Provinspressen omfattes, har man i et Memoireværk fra 1830- og 40'erne*). En til Faktorierne paa Guldkysten udsendt ung Dansker skriver hjem:

»Bevis mig den store Tjeneste at sende mig Randers-, Aarhus- og Viborg-Aviser; man savner her saa meget Aviser.« Da han siden faar Aviserne, takker han Afsenderen »mange Tusinde Gange«. »Det var et Venskabsstykke, jeg aldrig skal glemme.«

Brevskriveren var født i Randers og havde haft en Embedsstilling i Viborg. Randers- og Viborg-Pressen er altsaa hans Lokalpresse. Men som Jyde er det naturligt, at ogsaa Aarhus-Avisen spiller ind i hans Længsler. Mellem Provins-Aviserne i Tidsafsnittet fra omkring 1820 til op imod 1850 indtager netop »Aarhus Avis« — det Kendingsnavn, der i Almindelighed anvendes for »Aarhus Stiftstidende« — en Særstilling. Denne Avis spiller utvivlsomt en Rolle som Nyhedsblad langt ud over Lokalområdet. Jeg har eksempelvis adskillige Steder i Midtsjælland truffet en mundtlig Tradition om, at man har holdt »Aarhus Avis«. For Midtsjællands Vedkommende skyldes det *muligvis*, at Præsten *Jørgen Thisted* i Gyrstinge, der var Svoger til Avisens Udgiver, og Præstens Søn, Digteren *Valdemar Thisted*, lejlighedsvis var Medarbejdere ved Bladet. Manden, der førte Bladet frem, var *A. F. Elmquist*, en Haandværkersøn fra København, der som 24-aarig overtager Trykningen af »Aarhus Stiftstidende« 1812 og samtidig bliver Bladets Udgiver.

---

*) Da Guinea var dansk. Wulff J. Wulff: »Breve og Dagbogsoptegnelser fra Guldkysten, 1836—42«. Ved Carl Behrens, 1917.

Elmquist var Leder af »Aarhus Stiftstidende« i 55 Aar, en overordentlig flittig og virksom Mand, der til sin høje Alder bevarede den Virkelyst, som hans Blad — maalt med Tidens Alen — paa saa mange Maader giver Udtryk for. Fra hans Trykkeri udgik tillige i lange Perioder et underholdende Maanedstidende »Læsefrugter, samlede paa Litteraturens Ager«, en Efterligning af tilsvarende tyske Foretagender, mest baseret paa Oversættelser, dog ogsaa med jævnlige Bidrag af Tidens Skønaander, særlig St. St. Blicher. Elmquist døde 1868.

En interessant Type paa en virksom Bladmand i Stændertiden er den foran nævnte *Ove Thomsen*. Født i Aarhus 1801 kommer han allerede som 25-aarig i Pressens første Linie, idet han gennem et lidt bugtet Virke er Redaktør af »Nyt Aftenblad« i København 1826, Medredaktør af »Kiøbenhavnsposten« 1827 og af »Dagen« 1827—34 for derefter i halvandet Aar at være knyttet til Hempels Avis. 1836 overtager han den gamle Iversenske Avis, som han giver Navnet: »Ove Thomsens kongelig allernaadigst privilegerede *Fyens Avis* og Avertissementstidende«. Ove Thomsens Avis er en værdig Konkurrent til den gamle Hempelske. Og Ove Thomsen nyder i højt Maal sine Medborgeres Tillid. Han vælges 1838 til Medlem af Borgerrepræsentationen i Odense, 1839—45 til dens Formand. Da Hempels Avis ved Lejlighed (1844) gaar ham usædvanlig haardt paa Klingen, indrykker samtlige øvrige Borgerrepræsentanter en Tillidserklæring til ham. 1844 bliver han Medlem af Roskilde Stænder, hvis Tidende afgiver adskillige Vidnesbyrd om hans Interesse for sine Medborgere, særlig Skolelærerne og de Bynæringsdrivende, og hans Forstaaelse af Betydningen af Samvirken mellem By og Land. Hans poetiske Aare, som ikke hører til de mest fremragende, nyttes af hans Medborgere, som da Odenseanerne den 11. Januar 1844 fejrer Kronprinsessens Fødselsdag under hendes Nærværelse i Odense Teater og ved denne Lejlighed synger følgende Vers af Ove Thomsen:

»Danmark dejligst Vang og Vænge,
 lukt med Bølgen blaa,
 elsker ej blot raske Dreng,
 som i Leding gaae;
 høit det skatter Qvindens Ynde,
 hendes Pris kan lydt forkynde.
 Hvor vel hædres meer paa Jorden
 Qvinden end i Norden.«

Avisen er omhyggeligt ordnet og Stoffet samlet under Rubriker som: Tidshistorie og Politik, Smaablandinger fra Udlandet, Fædrelandske Efterretninger, Correspondents-Artikler.

Avisen giver forøvrigt et smukt Bidrag til Skildring af den sidste Hæder, der vises Stiftstidendes Udgiver. *Søren Hempel*, som havde været den egentlige Leder af sin Stiftstidende til 1838, døde den 9. Januar 1844. Typograferne fra »begge Byens Officiner«, Borgerrepræsentanterne og Borgervæbningens Officerer fulgte ham til Graven. Et Digt i Ove Thomsens Avis i Dagens Anledning indledes med følgende Strofer:

»Hvorfor denne tause, dybe Kummer,
hvorfor denne Sorg paa Aasyn laa?
Hvorfor rinde Taarer ved den Vraa,
hvor man bar en Mand til lange Slummer?«

Helt anderledes klinger det Mindevers, *Carl Bagger* sætter sin afdøde Chef. S. Hempel havde paa sine gamle Dage haft forskellige Medhjælpere, foruden Ove Thomsen Litteraten F. C. Hillerup og fra 1836 *Carl Bagger*, der stod paa Stiftstidenden som Redaktør fra 1836 til 1846. Bagger var ingen omhyggelig Redaktør. Dertil øvede det selskabelige Samlag en for stærk Dragning paa ham. Men her ved Baaren var det Digteren, der talte:

»Hver Form skal forgaa,
hvert Øje skal lukkes,
lad Dødstrommen slaa,
lad Livsstjernen slukkes. —
En Ting dog bestaar:
den Godes Minde,
mens hisset Maalet han naaer.«

Carl Bagger døde to Aar efter (den 25. Oktober 1846) og blev begravet samme Dag som sin 17-aarige Søn. »Fyens Avis« blev 1847 overtaget af J. Milo. Ove Thomsen blev 1849 Postmester i Assens og blev denne Kreds' første Folketingsmand. Ved Majvalget 1853 valgtes han i den senere Veringekreds, men blev som Embedsmand, da han gik over til Oppositionen, tvunget til at nedlægge sit Mandat (den 6. August 1854). Han døde den 21. Marts 1862.

J. Milo udgav »Fyens Avis« i 22 Aar med hyppigt skiftende Redaktører, af hvilke i hvert Fald tre bærer Navne, som endnu

giver Genlyd i dansk Presse, naar de nævnes: 1847—48: Chr. Karup. 1848—49: W. Koefoed. 1849—53: Nis Hanssen. 1853—56: P. Schoubye. 1856—59: J. H. G. Tauber. 1859—61: Christopher Krabbe. 1861—65: V. Wille. 1865—68: J. Lauritsen.

»Fyens Avis« udtaler under sin ny Udgiver sin særlige Interesse for Bondesagen. I 1848 er *Frederik Fischer* i Aabenraa en flittig og interessant Krigskorrespondent til Avisen fra det Slesvigske.

»Fyens Stiftstidende« redigeres efter Carl Baggers Død af Holsteneren *Nicolaus Seedorff* fra Itzehoe, der menes at have været Republikaner, men som ledede Bladet i loyal, rigsdansk Aand uden at give det noget Særpræg. Blandt de senere Redaktører er der Grund til at nævne *J. C. Gerson* og *J. H. G. Tauber*. Men med 1862 sker den afgørende Ændring i Bladets Udvikling, idet det overtages af cand. jur. *J. C. Dreyer*, og hermed er den Periode indledet, der giver »Fyens Stiftstidende« under Dreyer-Slægtens Mænd en førende Stilling indenfor vort Lands konservative Presse. *J. C. Dreyer* ledede Bladet til 1892, da hans Søn, *M. C. H. Dreyer*, nuværende Formand for Foreningen for den konservative Presse i Danmark, overtog den ansvarlige Ledelse, fra 1920 med sin Søn, *J. C. Dreyer*, som Medredaktør. Under *M. Dreyers* Ledelse har »Fyens Stiftstidende« baade journalistisk og teknisk undergaaet en fuldstændig Fornyelse. Medens to andre Odenseblade gik over til at blive Morgenblade i Krigsperioden, vedblev »Fyens Stiftstidende« at være Aftenblad.

— — —

Mere end selve Nydannelserne i Pressen i 1830'erne afspejler selve de raadgivende Provinsialstænder den stærkt voksende Interesse, der er i Folket for Pressens Anliggender. Frigørelsen finder først Sted med den fri Forfatnings Givelse, men den ofte meget teoretiske Forhandling løser trods alt mange bundne Tanker. Og selv om Drøftelsen, særlig i Østifternes Stænderforsamling, i fremtrædende Grad gaar paa den oppositionelle Del af Hovedstadspressen, vil man kunne skønne, at den ogsaa har Baggrund i ét og andet af de Fænomener, der viste sig i Provinspressen. I Østifternes første Stændersamling har Pressen en eneste Repræsentant, nemlig *Søren Hempel* fra Odense, der dog hverken nævnes som Redacteur eller Bladudgiver, men som Cancellieraad og Bog-

trykker. Mellem Medlemmerne er Procurator *B. C. Rye*, der senere optræder som Bladudgiver imod det Goldschmidtske Foretagende i Næstved. Stifteren af det i 1834 oprettede Ugeblad »Fædrelandet« (Dagblad fra 6/12 1839), *C. N. David*, blev først Medlem af Stændersamlingen 1840.

Den ældre Presselovgivning havde sit Præg af Reskripterne af 14. September 1770, 7. Oktober 1771, 20. Oktober 1773 og 4. December 1790.

En Slags Codification samtidig med, at der gives en Række udvidede Bestemmelser, finder Sted ved den kgl. Anordning af 27. September 1797, der er den Frederik den Sjetteske Tids Hovedbidrag til hele Spørgsmaalet før Stændernes Indførelse. Denne Anordning bremser alle »ildesindede Personer« der »med strafværdig Frækhed antaster og forhaaner alt, hvad der i et Borgersamfund er helligt og agtbart.« Skribenten maa udtrykke sig med Beskedenhed og ej tilsidesætte den Ærbødighed, han er Regeringen og Lovgiveren skyldig. Kongen vil ikke anvende Censur, men »de, der skumler med Bitterhed eller bruger utilbørlige og usømmelige Udtrykke«, kan faa Vand og Brød, og de, der laster Regeringen og fører skadelige Rygter om de Kongelige, kan landsforvises. Enhver, der er dømt, maa intet udgive, før Manuskriptet er forevist Stedets Politimester og paategnet et »Maa trykkes«. Enhver Pressedom skal bekendtgøres i samtlige indenlandske Aviser. Aviser, Journaler samt periodiske Blade skal tilstilles Politimesteren, før de uddeles eller sælges til andre. Placat af 18. Oktober 1805 indførte Forbedringshusstraf for skadelige Rygter om almindelige eller offentlige Foranstaltninger. Og endelig var der ved Placat af 2. Oktober 1810 udstedt Forbud mod Meddelelse af politiske Nyheder og Efterretninger uden Privilegium. Privilegiet var betinget af, at saadanne Blade underkastedes *Censur for hele deres Indhold*. Derved blev praktisk talt den uprivilegerede Presse berøvet sit vigtigste Stof (det politiske), og den privilegerede Presse var berøvet Lov og Dom og afhængig af den enkelte Embedsmand.*) De fleste af Lovbudene siden 1799 var i Virkeligheden af den Art, at de ikke hindrede Misbrug, men lagde Hindringer i Vejen for Pressens rette Brug.*)

---

*) Trykkefrihedsselskabets Henvendelse 1840.

Saaledes stod Pressen overfor Loven, da Regeringen den 7. Januar 1836 fremsendte til Stændernes Erklæring et Udkast til en ny Placat angaaende Pressens Forhold. Der havde længe gaaet Rygter om en mere systematisk Censur. Smaabladene, men særlig »Fædrelandet«, irriterede Kongen. En Adresse med 572 af Danmarks mest ansete Navne var blevet indgivet, og Frederik den Sjette havde svaret paa Adressen med rynkede Bryn: »Ingen uden vi alene kan være i Stand til at bedømme, hvad der er Statens og Folkets sande Gavn og Bedste.«

— — —

Det kgl. Forslag til Placat blev overgivet til en Stænderkomité, bestaaende af den højtbegavede, kyndige Jurist *Tage Algreen Ussing*, den Gang 39 Aar, Procurator *Haagen*, København, Provst *Birch* fra Nørre Aaby, den senere Minister Prof. jur. *P. G. Bang* og Greve *Holstein Holsteinborg*. Forslaget var ikke kortfattet, Betænkningen over det milelang. Talerne var gennemgaaende forbeholdne; dette gælder særlig *Algreen Ussing*, der som »Referent« (Datidens Udtryk for Ordfører) m. H. t. visse Bestemmelser i Trykkefrihedslovgivningen udtalte, at der langtfra at være et Hul i Lovgivningen var en Overflod af Straf og Censur, som stod i Vejen for Lovens Anvendelse. Sjællands Biskop, *Mynster*, stillede sig endog saa liberalt, at han som en Mulighed mellem andre nævnte den, at man kunde overlade *Pressen selv* at modarbejde Misbrug.

Med en vis Interesse undersøger man, hvad Pressens eneste Repræsentant i Roskilde Stænderforsamling, Cancellieraad *Søren Hempel*, har at sige. Men der er ikke megen Trøst at hente. *Hempel* har aabenbart forset sig paa Udskejelserne i den Grad, at han vil videre end Comitéen; han stiller Amendement (Ændringsforslag) om at udtale den dybeste Indignation over den letsindige og usømmelige Tone og om at udtale Tilslutning til Advarsel mod Udskejelserne, »da Deres Majestæt i modsat Fald maatte se Dem nødsaget til tværtimod Deres Majestæts landsfaderlige Ønske« yderligere at indskrænke Trykkefriheden.

Placaten kom 1. November 1837, men fik kun ringe praktisk Betydning, der var enkelte Lempelser, enkelte Skærpelser; men i det Store og Hele gik det paa den gamle Melodi fra 1799.

Grænserne for politiske Nyheder og Efterretninger blev vedvarende ganske ubestemte, hvad der øgede Afhængigheden overfor vrangvillige Embedsmænd.

Den vægtigste Trusel mod Pressens Udvikling var Censuren. Et Par Eksempler vil give Nutidslæsere og Nutidsjournalister en praktisk Forestilling om dens Indflydelse paa Avisernes Arbejde.

Om Censurens Udøvelse har saaledes den senere mangeaarige Udgiver og Redaktør af »Middelfart Avis«, Kaptajn *Claudius Madsen*, der i Midten af 40'erne var Lærling i Vajsenhusets Bogtrykkeri, hvor Blade som »Københavnsposten« og »Fædrelandet« blev trykte, fortalt overordentlig malende i sine Livserindringer*): »Af alle Dattidens Politimestre var Etatsraad C. Reiersen den mindst forstaaende af Trykkefriheden som Menneskeret. Jeg kom hver Dag til ham med det første Aftryk af »Københavnsposten« og »Fædrelandet«, hvis Redaktører og Medarbejdere var dem, der forfulgtes skarpest, og jeg maatte, saa ofte Reiersen lavede en Scene med mig, næste Morgen afgive Meddelelse til Lehmann, Ploug og de Andre, naar jeg kom efter Manuskript. Det morede dem at høre, hvorledes Censor skældte mig ud og gerne vilde prygle løs paa mig, om jeg ikke havde været adræt; ofte udfrittede han mig om, hvem der havde skrevet dette eller hint Stykke. Han forstod slet ikke, at jeg ikke vilde sladre af Skole. »Maa trykkes. C. Reiersen,« stod der skrevet paa det Blad, der blev rakt ud til mig paa Trappegangen, hvor jeg altid maatte vente. Oftest var det i stor Vrede og ledsaget af skarpe Skældsord, det var, naar der stod Noget i Bladet, som Censor havde sat Rødkridtstreg ved eller helt strøget (et saadant Blad udkom saa med »Censurhuller«); men helt mild var Etatsraaden, naar der i Bladet stod Noget, der efter hans Mening var saa lovstridigt, at det kunde straffes; saa havde den lille Mand Smil over hele Ansigtet, og han sagde med velgørende Venlighed til mig: »Hils, at jeg skal nok sende Bud!« Dette var for Alle som for mig Signalet til Løjer; thi Budskabet gjaldt: *Beslaglæggelse!* I dette Tilfælde løb jeg gerne sporenstregs til en eller flere af Redaktørerne for at fortælle det, og de bleve henrykte, eftersom Beslaglæggelserne altid øgede Holdernes Tal! En eller et Par af

---

*) »Middelfart Avis«, 20. Novbr. 1897.

Redaktørerne fulgte da gerne med til Bogtrykkeriet, hvor saa Reiersens Bud mødte: en saakaldet »Gadekommissær« med to Slaver (med Jern om Benene) fra Stokhuset. Paa en Bærebør slæbte de saa af med Oplaget, efter at enten Ploug, Lehmann, Gjødvad eller Grüne havde nedlagt Indsigelse mod den »ulovmedholdelige Fremgangsmaade«.

Claudius Madsen kommer 1847 til Maribo, hvor han samtidig med, at han øver Typografernes Kunst, deltager journalistisk i Arbejdet ved det derværende Blad, »Lollandsposten«. Der møder han Censuren, som den øves i Provinsen. Men enten nu »Lollandsposten« har været spagfærdigere end »Københavnsposten«, hvilket ikke er udelukket, eller Afstanden fra Brændpunktet har været dulmende — Cl. M. kan fortælle, at Politimester *Møller* i Maribo var en velvillig Censor end den, Forf. havde mødt i København. »Han var en velvillig Mand, der nok kunde se, at der trængtes til at tages fat, ogsaa gennem Offentligheden.«

Selv om Aviserne vel nok allerede den Gang til en vis Grad følte sig solidariske overfor Myndighedernes Anfald, hænder det naturligvis, at man spottende noterer ærede Samtidiges Uheld. Ove Thomsens Avis i Odense faar saaledes fra sin Korrespondent i København følgende under 27. Januar 1844: »Baade »Fædrelandet« og »Københavnsposten« er i denne Maaned strandede paa Coromandelkysten (Rygter om Salg af Trankebar). De vilde berigtige hinandens Kurs og løb begge paa Grund. De er . . . beslaglagte, fordi de vilde berigtige hinandens Meddelelser om Afhændelsen af de ostindiske Kolonier. »Corsaren« for i Gaar er ogsaa udebleven; om den er strandet paa samme Klippe, maa vi lade være uafgjort.«

Ved det skandinaviske Selskabs Julegilde i Hamborg 1843 var en af Gevinsterne — en Brevpresser og en Portion Glaubersalt — ledsaget af følgende Vers, der ligeledes fandt Vej til Ove Thomsens Avis:

»Mens Cancellie og Censor trykke
det hele danske Skriveri —
vi byde Dig, o, sjeldne Lykke,
en Presse, som endnu er fri.«

»BYENS AVIS«.

Den gamle Tid synker i Graven med 1848.

Dermed aabnes Sluserne for en Strøm, der breder Pressen ud til hver eneste By i Danmark. I de følgende 15 Aar oprettes ca. 35 nye Blade, for en stor Del i Købstæder, som ikke tidligere har haft et eget Blad. Navngivningen af disse Blade følger en bestemt afstukken Linie.

Det er *Byens Avis*, der træder ind paa Arenaen.

Det vilde sprænge denne Skildrings Ramme, om hver enkelt af disse Avisers Stiftelseshistorie skulde omtales. Den frembyder gennemgaaende heller ikke saa mange Forskelligheder i Billedet, at det vilde lønne sig.

Denne Presse, der til Dels begynder upolitisk, bliver sammen med de ældre Stifts- og Amtstidender den første politiske Presse i Landet.

I Starten er den som Regel ikke partipolitisk, vel ogsaa fordi Partipolitiken endnu ikke har taget egentlig Form i Landet. Men snart antager de fleste af disse Blade nationalliberal Farve. De bliver i Løbet af de følgende Tiaar for det store Flertals Vedkommende Landets *konservative Presse*. Og disse Byens Aviser danner den Dag i Dag Grundstammen i dansk konservativ Presse.

— — —

En skematisk, som jeg haaber nogenlunde udtømmende, Oversigt over disse Blade giver et Billede af Udviklingens Karakter og Ensartetheden i dette Frembrud. Stiftelsesaaret anføres først. Navneordenen er alfabetisk.

1848: Holbæk Amtsavis. Limfjordstidenden (Aalborg). Næstved Avis.

1849: Assens Avis. Fredericia Avis. Kolding Avis.

1850: Aalborg Amts Tidende (I). Holstebro Avis. Langelands Avis. Nakskov Avis eller Vestlollands politiske Avertissements-tidende.

1851: Kjøge og Omegns Nyheds- og Avertissementstidende (kalder sig 1853: Østsjællandsk Avis for Kjøge, Storehedinge og Ringsted). Møns Avis. Nyborg Avis.

1852: Sjællandsposten (Ringsted). Nørrejylland Tilskuer (Aalborg). Sydsjællandske Tidende (Vordingborg Avis).

- 1853: Frederikshavns Avis.
 1854: Vesterjydsk Avis (Varde).
 1855: Faaborg Avis. Grenaa Avis. Hobro Avis. Hørsholm Avis
 (Hirschholm Distrikts Ugeblad af blandet Indhold). Korsør Avis.
 1856: Morsø Avis. Rytterknægten (1856—59: Bornholms Dagblad,
 1859—84: Bornholms Amts Tidende).
 1857: Kalundborg Avis. Middelfart Avis. Silkeborg Avis.
 1858: Præstø Avis. Skive Avis.
 1859: Bogense Avis. Faxøe Avis. Jyske Avis (Aarhus). Skelskør Avis.
 1860: Nykøbing S. Avis. Sorø Avis. Stubbekøbing Avis.
 1861: Aalborgposten. Isefjordsposten (Frederikssund). Jyllands-
 posten (II). Kerteminde Avis. Kolding-Posten. Stevns Avis.
 1863: Lemvig Avis.

— — —

En Karakteristik, givet af en Mand, der selv stod i Arbejdet og saa dets Brist og Aarsagerne dertil, er netop ved Overgangen til »det mærkværdige Aar« givet af Redaktør *Chr. Jørgensen* i »Lolland Falsters Stiftstidende« (1. Januar 1848). Han skriver bl. a.: »Provincialvisen er . . . for det meste indskrænket til at faa en Redacteur, som kan haves for nogenlunde godt Kjøb, oftest en, som tillige kan bestyre Bogtrykkeriet, der giver Ejeren den bedste Indtægt, eller ihvertfald en Mand af underordnet Talent.«

Den Mand, der midt i sin Tid og ved Begyndelsen til sin Gerning fremsætter denne Bedømmelse af Forholdene, er en Banebryder i Pressen. *Jørgen Christian Jørgensen* var en Værtshusholdersøn fra Korsør (f. 1815), havde først været i Bagerlære, var derefter gaaet til Trykkerifaget i Maribo, havde videreført sin Uddannelse i Odense, var en kort Tid Redaktør af »Fyns Avis« (1844) og knyttedes derefter til »Lolland Falsters Stiftstidende«. *Chr. Jørgensen* havde en stor Tilegnelsesevne, førte en god og sikker Pen, var sprog- og litteraturkyndig og stillede sig under de senere Brydninger forstaaende overfor de nyere aandelige Bevægelser (*Georg Brandes*, den moderne Litteratur). En Tid var han Medlem af Rigsdagen.

I sin foran citerede Artikel optrækker han ogsaa Linierne for en Avis' Opgaver: Den skal holde en bestemt Farve og Mening, skal nogenledes med Besindighed og Retfærdighed dele de stridende

Partier imellem, holde det Galeste af de personlige Uartigheder og egoistisk-barnagtige Tvistigheder borte, skal kæmpe for Billighed, Sandhed og Ret . . . da er Maalet naaet for Øjeblikket.

Da den 24. Januar 1848 alle Pressesager hæves, udtaler Chr. Jørgensen sin Glæde derover, men tilføjer de rigtige Ord: »Men som vor Trykkelovgivning for Tiden er, kan Glæden kun blive af kort Varighed, dersom Hs. Maj. ei snart maa kunne finde Lejlighed til at løse Pressens mange Baand« (L. F. Stiftst. ^{28/1} 1848).

Medens de fleste af Datidens Aviser i Provinsen, henholdende sig til Erfaringen fra tidligere, har ment det klogest at tie til de store Begivenheder, ser man saaledes denne Foregangsmand virkelig give Udtryk for de Tanker, som Bladmanden, naar han er Bladmand, maa være opfyldt af.

— — —

Med enkelte Undtagelser er Billedet af den nye Presse det samme, som sidste Del af det forrige Tidsrum frembyder. Aviserne er vedvarende smaa, Stofmængden begrænset, Stoffet i udpræget Grad laant Gods fra Hovedstadspressen, det lokale Nyhedsstof meget begrænset, sjældent møder man en selvstændig Artikel, og Referaterne er, baade under Hensyn til den begrænsede Plads og til Evnen hos dem, der har affattet dem, lidet oplysende. Derimod er Annoncestoffet voksende og synes navnlig fra Tiden omkring 50'ernes Slutning, da den ny Næringslov har givet Bevægelsesfrihed for Erhvervslivet, stærkere mærket af dettes Indsats.

Stofordningen er den nøgternest mulige. Avisernes Ydre bærer Vidnesbyrd om Oprindelsen. Det er i fremtrædende Grad *Bogtrykkerne*, der nu, efter at Pressevirksomheden er blevet fri og i hvert Fald kun risikabel i økonomisk Henseende, tilfredsstillen en Trang baade hos sig selv og de mindre Byers Publikum til at faa Byens egen Avis. I mange Tilfælde er Bogtrykkerne selv Redaktører, og det ses paa Avisen, hvad der har deres Hovedinteresse — deri har Red. Chr. Jørgensen utvivlsomt Ret. Men adskillige af dem er for deres Tid til en vis Grad journalistiske Begavelser eller — for ikke at overdrive — dog Mænd, som forstod at komme i Kontakt med den Befolkning, de valgte at arbejde iblandt. En af disse gamle Bogtrykker-Redaktører, *Julius Rosenstand*, Rudkøbing,

har givet interessante Bidrag til Belysning af de Tankegange, der beherskede disse nye Pressefolk.*)

Ogsaa han, kommende fra Horsens, hvor han er født i 1822, har lagt Vejen over »Fyens Stiftstidende«s Bogtrykkeri i Odense. Han kommer en Dag i 1849 i Samtale med en gammel Provinsbogtrykker, og denne siger: »Nu ved jeg ingen andre Byer, hvor et Bogtrykkeri og et Blad vilde kunne betale sig, end Rudkøbing.« Det skriver Rosenstand sig bag Øret. Han søger den kgl. Bevilling, der endnu var fornøden — den bortfaldt først 1862 —, betaler de 34 Rigsdaler og 2 Mark, den koster, køber sine »Apparater« (som han kalder dem) i København, men har det Uheld, at Skipperen, der skal sejle dem til Rudkøbing, fryser inde i Køge Havn. Først den 12. April 1850 kommer Bladet i Gang — med 35 Abonnenter! Og i næste Kvartal gaar det endnu ringere. Da lytter Rosenstand til gode Raad, der kommer til ham ude fra Befolkningen, og fra den Dag gaar hans Blad fremad.

Den omtrent samtidig oprettede »Nyborg Avis« er Typen paa den anden Linie i Udviklingen. Stifteren, Bogtrykker *N. C. Schmidt*, var ved Intendanturen i Treaarskrigen med Bopæl i Nyborg; han overgiver straks ved Oprettelsen den redaktionelle Ledelse til Real-skolelærer, cand. phil. *C. V. Langberg*, en rigt begavet, historisk kyndig, nationalt og politisk bevidst Mand, 50 Aar gl. ved Bladets Oprettelse. »Hans lille Provinsblad indeholdt ofte Artikler, som vakte Opmærksomhed hos de ledende nationalliberale Redaktører i København,« skriver Skolebestyrer Ernst Petersen om ham.

Den originaleste af de mange nye Redaktører, der dukker op i Tidsafsnittet, er dog utvivlsomt Stifteren af »Middelfart Avis«, Kaptajn *Claudius Madsen*; det havde i 1855 været forsøgt med en Avis i Middelfart, men det gik ikke. 1857 vovede saa Claudius Madsen Forsøget. Dette Foretagende, der begynder i en Rotterede af et Baghus, hvor Rotterne er saa forsultne, at de endog æder Trykkerimaskinens Farvevalser, trues baade af Mangel paa Abonnenter og af Krig og Orlog. Det lyder som et Eventyr, at denne Redaktør, der under Felittoget 1864 er tjenestgørende Officer og til at begynde med gør Tjeneste ved Mysunde, i Krigens første Tid

---

*) Langelands Avis, 50 Aars Jubilæumsnummer 1900.

fører sine ikke omfattende Bøger i Skanserne ved Mysunde. Da Krigens fortsatte Udvikling hindrer denne Form for Virksomhed, styres Bladet i Middelfart af en stedlig Lærer. Men da siden Prøjserne truer med Bombardement af Middelfart, maa man i den tarvelige Trykkeribygning Have grave en Hule, i hvilken man eventuelt kan begrave hele Trykkeriinventaret. Det hele forløber dog i den Henseende bedre end ventet. Claudius Madsen kommer hjem efter Krigen. Hans Blads Holdertal, der til at begynde med var 40, stiger efterhaanden til 300. Og saa er det en Forretning! Men Arbejdet hviler saa godt som udelukkende paa Enkeltmand, og da Cl. M. mister sin Hustru, hviler Husførelsen praktisk talt ogsaa paa ham. Gennem 41 Aar arbejder han med sit Blad, og da han slipper det i 1898, har det 1100 Holdere. Han noterer det med Stolthed i den Artikel, i hvilken han paa 40-Aarsdagen opfrisker Mindet om en Livsgerning. Han er en Mand, der har levet sit Fædrelands Liv med, gjort Trearskrigen som Frivillig, Krigen 1864 som Officer og derefter i en Menneskealder røgtet et Kald i dansk Presse. Sit Syn paa Mennesker og Forhold havde han i de unge Aar udvidet ved flittig Læsning og ved fleraarige Vandringer, særlig i Centraleuropa.

Aalborg forsøger sig atter i disse Aar med nye Foretagender. En virkelysten Bogtrykker, *Carl Bech*, udgiver i 1848 »*Limfjords-tidenden*«, redigeret af Adjunkt *Assens*, senere af Udgiveren, det er nationalt, bringer fyldige Rigsdagsreferater og er Modstander af den da opdukkede Tanke om Slesvigs Deling. 1850 begynder samme virksomme Bogtrykker Udgivelsen af den første »*Aalborg Amts Tidende*«, som er et ganske alsidigt Nyhedsblad, hvis egne Korrespondancenyheder fremhæves ved en udstrakt Pegefinger foran Notitsen. Bladet diskuterer Tidsaanden og Ølpriserne med lige stor Energi og fastslaar bl. a., at Øl, der sælges til 44 Skilling pr. Anker, kan tilvirkes for 10 Rigsbankskillings pr. Anker. Et tredje Blad af beslægtet Type, »*Nørrejydsk Tilskuer*«, stiftes af P. A. Holst. Dette Blads Begyndelse og Afslutning er typisk for den Letsindighed, hvormed man baade den Gang — og det hændte ogsaa siden — gik til Stiftelsen af et Blad. »*Nørrejydsk Tilskuer*« vil fyldestgøre de betydeligt forhøjede Fordringer, hvortil de sidste Aars Fremskridt berettiger Abonnenterne, endogsaa af et Provinsblad. Bladet har

sikret sig Forbindelser over hele Landet og har under Stregen Romanen »Margot« af Alfred de Musset. Men med Nr. 101 er Historien ude, og i Efterskriftens vemodige Ord faar man da at vide, at P. A. Holst i 2 Aar har tumlet med Planerne om sit Blad; han mener, at man havde ventet noget overordentligt, men synes selv at erkende, at Skuffelsen har været berettiget; »inden det første Kvartals Udløb afsagdes Fordømmelsesdommen«. Og saa brat ender Forestillingen, at man endog i sidste Numer har en Føljeton, der slutter med et »(Fortsættes)«.

En udpræget Bogtrykker-Redaktør er Stifteren af »Korsør Avis«, *Frederik Theodor Jensen*, født i Odense og oplært paa »Fyens Stiftstidende«, Frivillig i 1848. Han søger Bogtrykkerbevilling i Korsør i 1855, umiddelbart før Vestbanen skulde aabnes. Korsør nærrede overdrevne Forventninger til Virkningerne af Banen. Man regnede med, at Korsør skulde blive en Storstad, Udgangspunktet for 17 Dampskibslinier! Men Aaret efter Banens Aabning slog Koleraen en Fjerdedel af Byens Befolkning ned. Og 1858 hærgedes Byens Næringsliv haardt af Pengekrisen. »Korsør Avis« har fra første Færd været udpræget konservativ. Den ejes af Stifterens Søn, Adam Jensen.

Paa vor prægtige Østersø-Ø opstod der i samme Tidsrum et nyt Blad med det dramatiske Navn »Rytterknægten«, der i Væremåde adskiller sig fra Tidstypen indenfor Pressen. Bladets første Redaktør hed Michael Abraham Alexander Wolff; hans Fader var Overrabiner i Giessen (Storhertugdømmet Hessen-Darmstadt), hans Moder var født Goldschmidt. Født 1828 blev han som 20-aarig Student og tog 1849 filologisk Eksamen ved Københavns Universitet, blev Stenograf ved Rigsraadet og Assistent i Finansministeriet, indtil han i 1856 overtog Redaktionen af »Rytterknægten«. Hans 8-aarige Virken paa Bornholm synes at have vakt megen Bevægelse paa Øen, han rev ned paa alt og irriterede de bornholmske Borgerrepræsentationer i den Grad, at det i 1851 forsøgtes at faa iværksat en Fællesaktion mod »Rytterknægten«, et Forsøg, der dog mislykkedes. Ja, W. valgtes endog samme Aar til Medlem af Rønne Borgerrepræsentation. 1864 led han sit Nederlag, idet han stillede sig ved Folketingsvalget og kun fik 56 St. mod 673. Han solgte »Rytterknægten«, eller som den nu hed »Bornholms Amts

Tidende«, til *F. C. Kieffer* (som 1884 overdrog den til »Bornholms Avis«), hvorefter han udvandrede til Amerika. Han debuterede i New York med at tale i Synagogerne; endnu 1890 praktiserede han som Læge; men dermed tabes han af Syne.*)

Som en Forløber for den frisindede Presse maa i Odense nævnes den i 1861 oprettede »*Fyensposten*«, der som politisk Avis og Avertissementstidende, redigeret af en Forening! og trykt og udgivet af R. Jensen, forsøgte sig i Konkurrencen med de to gamle Aviser i Odense. Navnet »*Fyensposten*« havde forøvrigt tidligere været benyttet, idet F. Schjøtt i 1839 havde redigeret en af et Selskab udgivet og i Ove Thomsens Officin trykt Avis. Den gik dog kun i 3 Kvartaler. Den nye »*Fyensposten*« fik vistnok en Del Udbredelse baade i Smaaborgerkredse og blandt Landboerne; den kæmpede for Danmark til Eideren; men Problemet blev løst med Sværdet, og »*Fyensposten*« døde.

— — —

Idet vi altsaa som foran bemærket — af Hensyn til Pladsen — maa afholde os fra en i Enkeltheder gaaende Omtale af denne Presse paa dens Overgangsstadium fra Oprettelsen til den toner politisk Flag, skal vi fremhæve, at dens Betydning ligger deri, at *hver By nu har faaet sin Avis*. Det lokale Stof giver sig særlig til Kende i Annoncerne. Nyhedsstoffet er for en væsentlig Del Udklip af Hovedstads- eller Lokalaviser. I enkelte af dem møder man dog ogsaa udprægede Meninger. »*Sjællandsposten*« i Ringsted, stiftet af Bogtrykker Chr. Schou, der vistnok ikke skrev større Artikler, indeholder særlig sidst i 50'erne og i Begyndelsen af 60'erne adskillige selvstændige Artikler i »*Dagbladet*«s Aand. Det menes at være *P. V. Grove* (1832—93), der skrev disse Artikler; de synes at give Udtryk for Opfattelser, som det var Lederne magtpaaliggende at faa frem, men som man ikke satte Pris paa at se i »*Dagbladet*« under Billes Ansvar.

Krigen 1864 præger ikke »*Byens Aviser*« stærkt. Efterretningsstoffet er for Størstedelen »*Laan*«, kun Stiftstidenderne og enkelte andre har særligt Stof. Lokale Lister over indsamlede Bidrag til Hæren, enkelte Dødsannoncer om Faldne, Rygter og Udtryk for

---

*) Meddelelse af Amtsbogholder C. J. Hagemann, Rønne.

DANSKE PRESSEMÆND

I første Række fra venstre: A. Bording, Chr. Iversen; anden Række: Søren Hempel, A. F. Elmquist, Carl Bagger; tredje Række: Camillo Brun, Bernh. Rée; fjerde Række: Thomas Nielsen, Chr. Berg, Lars Bjørnbak; femte Række: P. Chr. Zahle, H. J. Jacobsen

DANSKE PRESSEMÆND

I første Række fra venstre: J. M. Elmenhoff, Claudius Madsen, Søren Elmenhoff; anden Række: Chr. Nielsen (Jyllspst.), N. F. Welsch; tredje Række: Rs. Claussen, H. S. Sørensen, Emil Bojsen; fjerde Række: M. M. Smidt, Ph. U. Dam; femte Række: Oluf H. Jørgensen, Søren Svarre, Jørgen Pedersen.

Haab, enkelte Klager o. s. v. ses i Bladene. To Blade er der dog, som paa en ganske særegen Maade præges af den trange Tid. Det er »Randers Amtsavis« og »Aarhus Stiftstidende«.

»Randers Amtsavis« nød fra 8. Juli 1864 — samtidig med at Redaktør S. C. Elmenhoff førtes som Gidsel til Rendsborg — den tvivlsomme Ære at blive udnævnt til officiel præjsisk »Amtstidende (Amtszeitung) for Jylland«. Med denne Undertitel udgik Bladet i den Maaned, da Militær-Guvernemetet, først Vogel v. Falkenstein, siden Prinz zu Hohenlohe, havde sit Sæde i Randers. De fra Militær-Guvernemetet udgaaede Forordninger optoges dels paa Tysk, dels paa Dansk. Men ogsaa det redaktionelle Stof var under den præjsiske Indflydelse. Selvfølgelig maatte der ikke optages noget, der var krænkende for Prøjerne. Men ydermere ses det, at Bladet ogsaa er blevet tvunget til at optage Artikler, der maatte være krænkende for Befolkningen, saaledes en haanende Omtale af Jyderne efter »Neue Preussische Zeitung«, og saa maa Amtszeitungen endda i en Redaktionsklamme udtale baade en Beklæggelse af ikke at kunne bringe mere og et Udtryk for Velvillie i Anledning af den »Imødekommen«, man havde vist Bladet ved at laane det Prøjerorganet. »Aarhus Stiftstidende« maatte gøre Tjeneste som »Amtsavis for Jylland« fra den 9. August til den 16. November 1864. Sidstnævnte Dag, da Bladet endnu maa bære den tyske Undertitel og bringe de tyske Annoncer fra v. Falkenstein, bringer Bladet som Tilkendegivelse af, at Lænkerne falder, F. Paludan Müllers Digt *Maalet*: »Brat af Slaget rammet«. Udover de kortfattede Meddelelser om de bortdragende præjsiske Tropper bringer Bladet ingen Kommentarer til Begivenheden før den 21. November. Da indledes en Artikelrække »Vor Trængselstid« — der har varet 7 Maaneder. Tonen er bitter: »I al den Tid har næppe noget Hus været fritaget for Indkvartering, næppe nogen Familie været fri for at yde Bidrag til Forplejning af dem, der som Sejrherrer traadte vor Ret under Fødder . . . By og Amt maatte skaffe alt til Veje . . . Ved Siden heraf røvedes Heste og fordredes under Trusel og Tvang, Penge-Contributioner« . . . »Den Holdningsløshed, Kjøbenhavn har vist ved fra overmodig Kjæphøjethed at slaa om i den diametrale Modsætning, har aabnet Jydernes Øjne for det Tomme og Uberetigede i de store Ord og stærke Fordringer.« Iøvrigt rummer Ar-

tikelrækken en vittig og talentfuld Skildring af Jydernes Tyran, v. Falkenstein, med Hip til de danske Generaler.

Under Besættelsen rakte den prøjsiske Indflydelse til de fjer-neste Egne af Jylland. Dette ramte den lille »Lemvig Avis« meget føleligt. Den var blevet stiftet i 1863 af en Eiderstedter, C. A. Meyer, en varmlodig, dansksindet Mand, der i en Artikel af 23. Juli 1864 havde fremsat følgende kraftige Udtalelse: »De fjendtlige Horder har nu oversvømmet hele den jyske Halvø lige op til Skagen; de brandskatte og plyndre Jyllands Beboere, afsætte og fængsle danske Embedsmænd, kort sagt: de føre Krigen paa en saa uhørt og barbarisk Maade, at man fristes til at tro sig tilbagesat til de Tider, da Tillys og Wallensteins vilde Horder huserede her i Landet.« Denne frimodige Udtalelse krænkede Fjenden meget. Østrigske Officerer, der — uheldigvis netop samme Aften, »Lemvig Avis« havde udtalt sig — kom til Byen, stævnedes Redaktøren for sig; men han nægtede at komme. Officererne gik saa til Redaktør Meyer og bebrejdede ham, der selv var Tysker, at han skrev, som han havde gjort. Meyer protesterede bestemt mod at være Tysker. Han maatte imidlertid flygte fra Byen og holde sig skjult i Omegnen. Men hans Blad blev stoppet. Og hans Hustru kunde ikke faa Lov til at lade det udkomme.

Fra den 15. September blev alle udenfor Landsdelen trykte Aviser forbudt i Jylland med Undtagelse af »Berlingske Tidende«, »Illustreret Tidende« og »Flyveposten«.

— — —

Da Nytaarsklokkerne den 31. December 1864 ringer Ulykkes-aaret ud, ringer de samtidig en ny Tid ind. Det nationale Opgør er indtil videre endt. Tabet er lidt til Bunds. Den udadvendte Kamp er sluttet. Nu begynder den indre, voldsomme Brydning om det forfatningsmæssige Problem. Og i Pressen sker i Løbet af det nærmeste Tidsafsnit en stærk Fornyelse.

NYDANNELSERNE I 66-FORFATNINGENS FØRSTE TIAAR. — VENSTREPRESSENS OPSTAAEN.

Der er et afgjort Skel i dansk Presse omkring 1866.

Den Nydannelse, der begynder med den politiske Kamps Tilspidsning og udvikler sig med stigende Hast og Kraft, ligeløbende med de begyndende Partidannelser, er forskellig fra Udviklingen i det forudgaaende Tidsafsnit, forskellig fra alle tidligere Udviklings-træk i dansk Presse.

Ovenover alle de Bevæggrunde, der hidtil havde tilkendegivet sig, løfter sig nu *den politiske Fane*. Vel var politiske Motiver heller ikke ukendte tidligere. Men som en tyk Linie gennem hele den forudgaaende Udvikling havde dog hidtil gaaet Bogtrykker-Interessen; en Mand vilde skabe sig et Levebrød, og han medoptog i sin Planlæggelse — ofte med Dygtighed — den overalt tilstedeværende Trang til at faa en Avis. Blottet for Idé var denne Presse vel ikke. Men Idéen var som oftest uklar, i hvert Fald ikke udformet, en sjælden Gang Udtryk for en provinsiel Selvhævdelse overfor det hovedstadsmæssige Pressevælde, men ogsaa tit smaa-sindet og uden videre Maal, kun tilfredsstillende den mest primitive Videbegærighed.

Nu stiger *den politiske Idé* som det alt beherskende Begreb op i en Række nye Foretagender.

Aarsagen var en dobbelt. For det første havde de fleste af »Stifts«- og »Amtstidenderne« og »Byens Aviser« sluttet op i Køl-vandet paa den fra Hovedstaden udgaaende nationalliberale Indflydelse. Dette følte allerede i 1850'erne af det opadstræbende Demokrati (Bondevennerne) og dettes Tilhængere, særlig i Proviins-byernes Opland, som en Udæskning. Brydningerne, der allerede ved Valgene til den grundlovgivende Rigsdag sine Steder havde været voldsomme, blussede stærkt op ved Valgene i 1850'erne og affødte Trusler mod den eksisterende Presse. Men intet Sted i Provinserne gav den politiske Bevægelse sig Udslag i Stiftelsen af Blade. Man hjalp sig med indenfor ret snævre Rammer at ytre sig i de bestaaende Blade samt ved at støtte sig til »*Almuevennen*« (1842—56) og siden til »*Morgenposten*« (Demokratiets første Hovedstads-Dagblad).

Men det var givet, at efterhaanden som den politiske Partideling tog fastere Form, maatte de førende Mænd have Organer, som direkte stod til deres Raadighed. Og — dette er det andet bevægende Motiv — disse Mænd sætter med Støtte af den med dem enige Del af Befolkningen over Hindringerne og opretter, tit under de beskedneste Former, de nye Blade.

Det er *Politikerne*, der nu fører an i Modsætning til Bogtrykkerne og Litteraterne tidligere. Om end i mange Maader en broget Skare med højst forskellige Udgangsteder, de færreste af dem med journalistisk Foruddannelse, ligner de alle hinanden i ét: de er næsten alle enten paa Vej til Rigsdagen eller Medlemmer af denne.

Journalistisk skulde dette ikke synes at byde større Betingelser for Fornyelse. Og til at begynde med synes det Nye da ogsaa hovedsagelig at være Politiken og den Grundighed, hvormed alt, der angaar denne, behandles.

Men Billedet udvides.

Kravet til folkelig Oplysning møder os Gang paa Gang i de fremsatte programmæssige Udtalelser. Det Politiske og det Folkelige gaar Haand i Haand. *Referatet*, der først og fremmest er politisk, faar en mere fremtrædende Plads end hidtil. Den tiltagende Landboforeningsbevægelse, de folkeoplysende Møder med Folkehøjskolens og Skytteforeningsbevægelsens ledende Mænd, i mange Tilfælde ogsaa Folkeskolens Mænd som Talere, Byernes Anliggender og andre økonomiske Problemer bliver i voksende Omfang Genstand for Referat. Smaat er det altsammen til at begynde med. Hjælpkilderne er smaa. Anslaget usikkert, naar fraregnes det politiske — dér er det som Regel sikkert nok. Annoncerne faa. Og trange Kaar lyser ud af mange af Foretagenderne.

Det lille trespaltede Format, der kendes fra de gamle Aviser, er Normen. Men for hvert nyt Blad, der kommer, stiger Linien. Stærkere end nogensinde før i den danske Provinspresse ytrer der sig *en selvstændig offentlig Mening*, ført i Pennen af Mænd, der føler sig som Forfægtere af en Idé og Talerør for bestemte politiske Opfattelser.

Den store Deling af Pressen sker samtidig med Stiftelsen af de nye Blade. Gnidningen mellem de Nye og de Gamle afstedkommer Vækst og Udvikling paa begge Sider.

Omtrent i det samme Tidehverv sker der noget, som skulde faa den allerstørste Betydning for Provinspressens Nyhedstjeneste — Oprettelsen af Ritzaus Telegrambureau (Januar 1866). Dette betød meget for de store Hovedstadsblade, men mangfoldige Gange mere for Provinspressen. Hovedstadspressen havde dog Midler til at sikre sig direkte Telegrammer fra Udlandet. Men for de allerfleste Provinsblade forbød de økonomiske Kaar dette. Ritzaus Bureau frembød en Mulighed for at løfte i Flok, trods alle Modsætninger, de Opgaver, som den Enkelte ikke magtede. Det første Provinsblad, der tegnede Abonnement paa Ritzaus Telegrammer, endda før Bureauets Oprettelse, var »Lolland Falsters Stiftstidende« (Redaktør Chr. Jørgensen). De ny oprettede Venstreblade fulgte hurtigt i de fremmeligste ældre Avisers Spor paa dette Omraade. Det hidtidige »Laanesystem« kunde paa dette Omraade opgives.

Iøvrigt træder til at begynde med overalt Nyhedstjenesten i Baggrunden for Politiken og de hjemlige Spørgsmaal. Vort Slægtled, som jo ogsaa er stærkt politisk interesseret, maa baade beundre og undres over den Fylde, det politiske Stof har i disse endnu, hvad Format angaar, beskedne Aviser. Mangen Dag tager Politiken over Halvdelen af Avisens Tekstplads.

Men som sagt: trods Ensartetheden i Opmarschbilledet er der Afveksling i Billedets enkelte Træk. Og det vil derfor være naturligt at tage et Overblik over disse 10 Aars Udvikling. Ved Slutningen af Tiaaret er Udviklingen fuldbyrdet, og de senere Nydannelser følger den udstukne Linie.

Set under politisk Synsvinkel er der i de forud for 1866 gaaende Aar egentlig kun to Venstreblade i Provinserne, nemlig »Aalborg Stiftstidende« og »Silkeborg Avis«; hertil føjes i 1865 »Vejle Amts Folkeblad«.

Betydningsfuldest og virksomst i de forudgaaende Aar var »Aalborg Stiftstidende«, der redigeredes af den ældre nordjyske Presses udprægede Personlighed, *Bernhard Ph. Rée*, hvis Livsløb er omtalt i det tidligere Afsnit.

»Silkeborg Avis« havde i Starten (1857) ikke været væsensforskellig fra sine Samtidige. En Bogtrykker *F. Listoe* fra København havde stiftet Bladet; han havde hverken kunnet spændes med »Silkeborgs Grundlægger«, *Michael Drewsen*, eller med Byens Øv-

righed, Birkedommer *Drechsel*; han solgte Blad og Trykkeri til en Original, en østrigsk Typograf *Zeuthius*, der trods manglende Sprogfærdighed tillod sig den Flothed at sætte Artiklerne »ut aff den Hoved«, hvad der førte til mærkelige Resultater. Den Mand, der gav »Silkeborg Avis« dens bestemte Præg, var Typograf *H. S. Sørensen*, Odense, der overtog Bladet den 12. April 1862 og straks ved sin Tiltræden betegnede Bladet som et folkeligt Oppositionsblad, der bestemt bekæmpede Ministeriet *Hall*, men dog samtidig arbejdede for et Danmark til Ejderen og et skandinavisk Forbund. »Silkeborg Avis« gør derfor Krav paa at have størst Anciennitet som Venstreblad. Det fik Vanskelighederne ved den Stilling at prøve. *Hall* var paa den Tid i fremtrædende Grad Københavnerne og derigennem ogsaa det provinsielle Borgerskabs Mand. Og det kostede noget at gaa paatværs af den offentlige Mening. Bladet mistede af sine 165 Holdere i Silkeborg de 60. Dette har sikkert været følt som noget af en Krise for det unge Blad og dets den Gang 24-aarige Redaktør. Men baade Blad og Redaktør gennemstod Krisen.

I den kritiske Situation møder vi to Navne, der faar Betydning langt ud over det Omraade, hvor vi møder dem i denne Forbindelse: Digter-Præsten *C. Hostrup* (i Silkeborg fra 1854—63) og Lærer *Thomas Nielsen* i Østerbording. *Hostrup* foranledigede, at *Th. Nielsen* blev ansat som Medarbejder og titulær Redaktør. *Th. N.* skrev kun én Artikel i Bladet: »Frihedskampene«; men den strakte sig til Gengæld gennem saa godt som samtlige Bladets Numre fra 6. Maj til 19. September 1862. Siden gik hans Veje andet Steds; men han var med at give »Silkeborg Avis« Fremstødet.

Den politiske Linie, som her var udstukket, blev fulgt i den fire Aar senere paafølgende Grundlovskamp, da »Silkeborg Avis« — Side om Side med det nyoprettede »Vejle Amts Folkeblad« og med »Aalborg Stiftstidende« kæmpede imod den gennemsete Grundlov, medens Jyllands øvrige Blade, som iøvrigt det alt overvejende Tal af Landets Aviser, tog Stilling for den reviderede Grundlov.

— — —

Det er denne Delingslinie i Pressen, der mere end noget andet bliver bestemmende for den kommende Tids Presseudvikling. Alene i Tiaaret 1866—76 opstaar der følgende nye Blade:

- 1866: Aarhus Amtstidende, Bornholms Tidende, Horsens Folkeblad, Næstved Tidende.
- 1867: Helsingør Dagblad.
- 1868: Nakskov Tidende.
- 1869: Herning Folkeblad, Holbæk-Posten.
- 1870: Møns Folkeblad.
- 1871: Kolding Folkeblad, Ringsted Folketidende.
- 1872: Fyns Tidende.
- 1873: Lolland Falsters Folketidende, Vendsyssel Tidende, Roskilde Tidende.
- 1874: Frederiksborg Amts Avis, Randers Dagblad, Grenaa Folketidende.
- 1876: Skanderborg Amtsavis, Viborg Stifts Morgenblad (til April 1877), Østsjællands Folkeblad.

I denne Liste har vi Rækken af de Foretagender, der karakteriserer den store og betydningsfulde Nydannelse indenfor Landets politiske Presse. Forspidsen i Rækken er »*Vejle Amts Folkeblad*« (stiftet 1865).

Medens mange af disse nye Blade som nævnt sættes i Gang paa Enkeltmands Initiativ, er Vejlebladets Oprettelse et typisk Udtryk for en i en vidtspredt Befolkning samtidig opstaaet Trang. Det er et Par Bønder og en Lærer, der giver Stødet til Sagens Virkeliggørelse. Denne havde forøvrigt i første Omgang visse ejendommelige Vanskeligheder. Vejles gamle Blad — »*Amtsavisen*« — ejedes af Enken efter den tidligere Udgiver; og — sagde det gamle Blads Tilhængere — det vilde jo være at tage Brødet fra Enken og den Faderløse, hvis man oprettede et nyt Blad. En af Bønderne sagde: »Jeg ynkes næsten over Enken. Skal vi opgive Bladet?« Vi har i denne Udtalelse et Udtryk for dansk Godsind. Men selvfølgelig lod en Folkebevægelse sig ikke standse paa den Maade.

En anden lille Vanskelighed var der ved Stiftelsen. Bladet fik nemlig et andet Navn end oprindelig paatænkt. Bladet var bebudet at skulle hedde »*Vejle Folkeblad*«, men Redaktør H. S. Sørensen, Silkeborg, der havde forestaaet Anskaffelserne til Trykkeriet, havde bestilt Hovedet »*Vejle Amts Folkeblad*« — og saadan blev og er dets Navn. *Thomas Nielsen*, da Lærer i Birk ved Herning, blev dets første Udgiver og Redaktør.

I Grundtvigs Højskoles Aarsskrift for 1923 gives der forøvrigt et morsomt Tidsbillede af hidtil ukendte Besværligheder ved Bladets Start. Daværende Seminarist *Hans Rosendal* (senere Højskoleforstander) fik, da det begyndte at trække op imod den gamle »Vejle Amts Avis«, en Anmodning fra denne om at redigere Avisen, til Uvejret var trukket over. Samtidig raadførte Thomas Nielsen sig med sin gamle Seminariekammerat, Rosendal, om det ny Blad. R. fraraadede Th. N. at indlade sig med det ny Foretagende. Men Th. N. slog alligevel til. Uoverensstemmelserne indenfor den noget uensartede Kreds, der skulde bære Bladet, gjorde ham imidlertid ked af det. Og halvanden Maaned efter Oprettelsen solgte han det nye Blad til H. Rosendal og Lærer, senere Skoleinspektør Schou, for 3,000 Kr. (eller vel 1,500 Rigsdaler). Salget afstedkom imidlertid saa voldsom Bevægelse blandt »Folkebladet«s Venner, at Th. Nielsen maatte anvende hele sin Veltalenhed for at købe det tilbage. Det lykkedes. Og nu blev der indadtil mere Ro om Foretagendet, saa dette kunde udvikle sig normalt.

Det nye Blad begyndte som et Slags »Morgenblad«, idet Københavnsposten, der ankom om Aftenen Kl. 7, forsynede det med Stof. Efter at de første typografiske Vanskeligheder var overvundne, fik Bladet et meget respektabelt Udseende. Men nu meldte Vanskelighederne sig med Myndighederne. Thomas Nielsen var Lærer i Folkeskolen. Og Magthaverne sagde til ham: Enten - eller! — ikke: Baade - og! Thomas Nielsen maatte atter tilbage til Skolen i Birk.

Et Tilfælde, som det nye Blad i Vejle kom ud for, giver et betegnende Indblik til en Tid, da Begrebet »uddannede Journalister« var saa godt som ukendt i Provinsen. Det er kun 60 Aar siden!

Da Th. Nielsen ikke maatte fortsætte som Redaktør, henvendte Vejlefolkene sig til Bondevennernes Fører, J. A. Hansen, der ledede Frisindets beskedne Hovedstadsorgan »Morgenposten«. Han havde heller ingen Journalister tilovers. Men den Reservestamme, der altid har været at søge hos den typografiske Kunsts Udøvere, grønnedes ogsaa ved denne Lejlighed: Typograf *H. Kleine* fra »Morgenposten« blev Redaktør. Med ham var der endvidere den Fordel for det beskedne Foretagende, at han baade kunde sætte, brække om o. s. v. Og med Støtte af to Typografer førte han Foretagendet videre. Det havde da 300 Holdere. Og saa kæmpede

de sig frem. Først Kleine, der døde 2 Aar efter, siden A. K. Jensen (Prof. Sandfeld Jensens Fader) under Samarbejde med Th. Nielsen, senere en Række andre Mænd, indtil *Chr. Søndergaard* i 1892 overtog Ledelsen af Bladet og gav det dets endelige Form.

Linien Silkeborg-Vejle blev for den jyske Venstrepresses Vedkommende videreført paa ejendommelig Maade, idet »Vejle Amts Folkeblad«s Trykkeri blev en Slags Gangkurv for en hel Del Blade, der ved Stiftelsen var saa svagt kørende, at de end ikke havde eget Trykkeri. Saa vidt forskellige Organer — og deriblandt senere meget betydende Organer — som »Limfjordsposten«, »Fyns Tidende«, »Horsens Folkeblad«, »Odder Folkeblad«, »Ribe Folkeblad«, »Fredericia Folketidende«, »Kolding Folkeblad«, »Lemvig Folkeblad« og »Randers Dagblad« har til skiftende Tider ligget under Vejlebladets primitive Presse, drejet frem ved Haandsving.

Tager vi et samlet Overblik over Stiftelseshistorien for den Række af Blade, der saa Lyset under Forfatningskampens skyede Himmel, faar vi et levende Indtryk af det politiske Opbrud, der paa den Tid er i store Dele af vort Folk.

Her møder vi den bredt skaarne, af Rationalismens Livssyn prægede, i sin Form og Fremtræden voldsomme, *Lars Bjørnbak* ved »Aarhus Amtstidende«. Havde den sjællandske Bonde med sin »Almueven« allerede fra 40'erne listet sig frem ad Bivej og Marksti, saa gaar den jyske Bonde med Lars Bjørnbak straks ud paa Hovedvejen. Og han tager, som han skriver, hele »det menige Folk« med sig og fører baade Johan Hus, Morten Luther, Christian den Anden og Bondefrigørelsen ved Frederik den Sjette i sit Følge. Det er Drønet af en Mørser, der lyder fra dette — som Undertitlen hedder — »Blad for Menigmand i 9de Landstingskreds«. Lars Bjørnbak er en bred og stejl Mand i dansk, politisk Journalistik. Han melder sig første Gang paa Arenaen som 30-aarig, da han i 1854 i den af *Gert Winther* stiftede »Nørrejylland Tidende« under Pseudonymet »Søren Christensen, Gaardejer i det nordlige Jylland«, retter sin flammende Appel: Frem, Bondemand, frem! til de jyske Bønder.*) Her sætter han Kundskabsmeddelelse i Forgrunden — demonstrativt overfor den grundtvigske Højskoles aandeligt-væk-

---

*) Hans Jensen: *Lars Bjørnbak*, 1919.

kende Form. Og som han selv oprindelig er Skolemand og fortsætter sin Skolegerning paa Højskolen i Viby — med »positiv og nyttig Oplysning« som Hovedformaal —, saaledes er det heller ikke nogen ny journalistisk Form, men et udpræget politisk Indhold, der præger det nye Blad. Han gaar som Redaktør og Agitator for fuld Kraft i 12 Aar, giver en hel Livsopfattelse Navn, rejser de voldsomste Kampe og segner allerede som 54-aarig i 1878. Bladet og Navnet arves af hans to Sønner, Alfred og Viggo; Alfred til 1884 og derefter Viggo, den betydeligste af de to, oprindelig Fortsætter af Faderens Højskole i Viby, derefter Redaktør og Folketingsmand, men bortrevet ved en tidlig Død (1892). Medredaktører i Begyndelsen af 90'erne blev to vordende Ministre, *Vilh. Lassen* og *C. Th. Zahle*, indtil efter Viggo Bjørnbaks Død en tredje vordende Minister, *N. Neergaard*, overtog Redaktionen; Neergaards Arbejde var udpræget politisk, hans sagligt-fremragende Artikler satte et Præg paa Bladet, det ikke hidtil havde haft. Den rent journalistiske Side lededes fra 1891 af *K. Hansen*, en Bondesøn fra Lyngby ved Sorø, Begynder ved »Sorø Folketidende«, uddannet ved »Sorø Amtstidende«, senere ved »Politiken«; han var en af Provinspressens fineste Skribenter, ikke stærkt producerende. 1896 fraaede Neergaard, *K. Hansen* blev Chefredaktør med Bertel Jensen som Medredaktør, en Ordning, der bibeholdtes indtil faa Aar før *K. Hansen*s pludseligt indtrufne Død i 1922.

Mens Lars Bjørnbak er 42 Aar, da han stifter »Aarhus Amtstidende«, er den rigt begavede Ætling af den Bojsen'ske Slægt, *Emil Bojsen*, der en Morgenstund føres ind paa »Horsens Folkeblad«s spartansk udstyrede Redaktion, kun 22 Aar gl. Men Arbejdsmodet er ikke mindre. Allerede et Par Dage efter staar han paa en Talerstol ude i Bjerre Herred og bibringer Bønderne oplysende Enkeltheder om den franske Revolution. Emil Bojsen titulerede altid sine Modstandere ved Fornavn, og medens dette nu nærmest opfattes som et Tegn paa højeste Grad af Popularitet, betragtedes det den Gang som en grov Krænkelser af de simpleste Høflighedsformer. De økonomiske Vilkaar var strenge de første Aar. Kontoret var saa fodkoldt, at Redaktøren og Redaktionssekretæren om Vinteren undertiden maatte arrangere en indbyrdes Brydekamp for at holde Varmen.

Pressekampen i Horsens var yderst voldsom. Midt i 80'erne kom den senere mangeaarige Redaktør og Udgiver af »Aarhus Stiftstidende«, *Th. Funch Thomsen*, til Horsens som Redaktør af »Horsens Avis«. Ophidselsen mod ham var saa stor, at der en Aftenstund blev affyret et Riffelskud mod Funch Thomsen og hans Hustru, mens de sad i Horsens Lystanlæg. Begivenheden blev aldrig anmeldt til Politiet, ejheller omtalt, før F. Th. afslørede den i »Horsens Avis'« 75 Aars Jubilæumsnummer i 1903. »Horsens Folkeblad« blev efterhaanden et godt situeret Foretagende. Den voldsomme Kamptone ændredes med den fra 90'ernes Begyndelse ændrede Politik. Emil Bojsen døde allerede 1898.

Ovre paa Øerne er det Folk af en lidt anden Type, der lægger Grund under de første Venstreblade. Der er i Næstved den forsigtige og driftige Bogtrykker *C. V. Petersen*, der bebuder, at hans Blad vil indeholde »roligt oplysende Artikler« . . . »Korn- og Torvepriser . . . samt Liste over Auktioner . . . en Føljeton, der indrettes til at fraklippes« (det er Victor Hugos: Havets Arbejdere); om Programmet iøvrigt kun, at Bladet skal redigeres i »folkelig Aand«. Saa forbeholden Optakten var, saa bestemt tog Bladet Parti, da Kampen for Alvor begyndte.

I Holbæk virker den beskedne Typograf *Conrad Hansen*, en Degnesøn fra Nr. Jernløse, der med en Ugeløn af 2 Rigsdaler hos Redaktør og Bogtrykker *Hanson* i Hillerød og ved at spille til Landsbygilder i Nordsjælland har samlet sig 200 Rigsdaler, med hvilken Kapital han stifter »*Holbæk-Posten*«. I en 4 Alen bred og 7 Alen lang Stue i en Bagbygning i Holbæk Bys Udkant begynder han med en delvis opslidt Skrift og en Haandpresse sin Bladvirksomhed. Hans Stab bestaar af en Trykker (den senere Stifter af »Roskilde Tidende«, *Jul. Christjansen*), *Conrad Hansens* Søster og en Lærling. Holdertallet var til at begynde med 150, og Byens gamle Blad, »*Holbæk Amtsavis*«, truede *Conrad Hansen* med Sagsanlæg, fordi han optog de officielle Kundgørelser uden Betaling og uden Kildeangivelse. *Conrad Hansen* var paa sin Vis en Foregangsmand. Han illustrerede Bladets Føljeton med de ellers til Annoncerne benyttede Clichéer af Køer og Svin. Da de noget sparsomme Annoncer undertiden betaltes med Varer, og da et Svejtsersfirma, der handlede med Spilledaaser, altid betalte Annoncerne med saa-

danne, lavede Conrad Hansen Præmierebusser, hvis Læsere honoreredes med Varerne eller Spilledaaserne. Blandt Lærlingene ved dette originale Foretagende var den senere Forretningsfører for Dansk Typograf-Forbund, *P. Hvidtfeldt*. — »Holbæk-Posten« (der 1916 sluttedes sammen med »Holbæk Amts Dagblad«) fik med Red. *H. J. Hansen*, der redigerede Bladet fra 1888 til S sammenslutningen med »Holbæk Amts Dagblad«, sit bestemte Præg af et i bedste Forstand omhyggeligt redigeret, folkeligt oplysende Blad, baaret af et frejdigt grundtvigsk Livssyn.

Vidt forskellig fra de tidligere nævnte Bladstiftere, der hører til dette Tidsafsnit, er cand. theol. *P. Chr. Zahle*, der opretter »*Folketidende for Midt-Sjælland*« (senere »Ringsted Folketidende«). Han var ved sin Optræden som Bladstifter i Ringsted allerede en politisk Helbefaren, og journalistisk set havde han i ca. 20 Aar deltaget i Meningsudvekslingen. Han var udgaaet fra et gammelt kultiveret Præstehjem, havde været flittig Medarbejder ved »Flyveposten«, udgivet et Helstatsblad, »Staten«, der havde Holdere fra Vendsyssel til Lauenborg, fra Tørning Len til Bornholm — dog ikke i stort Tal —; han havde været Folketingsmand i Holbæk og i Nørresundby og repræsenterede senere Ringstedkredsen (1872—81). Hans Blad er blandt de nye Venstreblade vel nok det originaleste, baade ved dets Stofordning, dets Sprogrensning, dets Føjetoner (som Zahle for en stor Del selv skrev), dets stærke Hævden af »den litterære Ejendomsret« (Z. satte altid en Stjerne selv ved de Linier, han føjede til andres gengivne Ord), og han ønskede Bladet citeret som »Z. Folketidende« o. s. v. Han tog Initiativet til *det første Samarbejde mellem Venstreredaktørerne* og har vistnok en Tid været Formand for en Slags Redaktørforening. Han var en overordentlig flittig og stærkt producerende Skribent med en Produktion af noget ujævn Værdi.*) I Erslews Forfatter-Leksikon fylder Fortegnelsen over hans Produktion 7 Sider!

Midt i det store, brogede Selskab af Blade, over hvilket Fanen dog er den samme fælles bærende Idé, staar de to ældste Bergske Hovedblade, henholdsvis i Jylland og paa Sjælland: »*KoldingFolkeblad*« fra 1871 og »*Frederiksborg Amtsavis*« fra 1874.

---

*) J. V. Christensen: *P. Chr. Zahle* (»Tilskueren« 1921).

»Kolding Folkeblad«, der Tid efter anden blev Moderblad for næsten hele den Bergske Presse i Jylland, begynder under den samme beskedne trespaltede Form, der kendetegner alle disse nye Blade. Men Baggrunden er anseeligere end de fleste andre Steder, idet C. Berg allerede da i 7 Aar havde været Koldingkredsens Repræsentant paa Tinge. Bladet vil »efter Evne i en fædrelandskærlig Aand arbejde for ethvert berettiget Ligheds- og Frihedskrav og overhovedet for enhver god og ædel Samfundsordning«. Men tillige hører vi *Grænsens Tone* klinge i C. Bergs Henvendelse: »Særlig vil Bladet have sin Opmærksomhed henvendt paa Sønderjydens Kamp for Bevarelsen af sin Nationalitet og for sin Genforening med os, ligesom Bladet forhaabentlig til Gengæld skal overbevise sønderjydske Læsere om, at naar det danske Folk fordrer en kraftig Udvikling af vore indre Forhold, i hvilken alle Samfundslag komme med, staar denne Fordring i fuldeste Overensstemmelse med den store Betydning, dette Parti saavel som hele det danske Folk tillægger Udførelsen af Pragfredens 5. Artikel.«

I hvilken Grad »Kolding Folkeblad« blev det bladlige Centralsted for C. Bergs politiske Gerning i Jylland, danner man sig bedst en Forestilling om, naar man mærker sig, at fra Bladets Trykkeri er følgende Blade udgaaet: 1879—99 »Lemvig Folkeblad«, 1880—99 »Ringkøbing Amts Dagblad« og »Viborg Stifts Folkeblad«, 1881—99 »Holstebro Dagblad«, 1889—99 »Herning Dagblad« og »Struer Dagblad«, 1890—1900 »Esbjerg Folkeblad«, 1910 til Dato »Folkebladet for Vejen m. v., 1882—83 »Thisted Amtstidende« (de to Sider).

Hvilke Vanskeligheder der har været at kæmpe med, teknisk, postmæssigt, journalistisk, behøver ikke at udredes for sagkyndige Læsere. Og andre vil knap nok begribe selv en meget indgaaende Forklaring. *Enevold Sørensen*, der var uddannet paa Blaagaard Seminarium, sad i ca. 30 Aar som Redaktør af »Kolding Folkeblad« og som politisk Leder af samtlige Blade, indtil disse efterhaanden udskiltes. Selv indtraadte han 1901 som den første danske Provsredaktør, der blev Minister, i Ministeriet Deuntzer som Indenrigsminister, et Kald, han røgtede med den samme Grundighed og Samvittighedsfuldhed, der prægede hele hans Livsfærd. I Ministeriet J. C. Christensen (1905) overtog han Kultusministeriet, mens Indenrigsministeriet blev overtaget af *Sigurd Berg*, der forøvrigt

havde begyndt sin journalistiske Løbebane ved »Kolding Folkeblad« 1887 som Redaktionssekretær, Bladets første efter 16 Aars Tilværelse!

Den Bergske Presses sjællandske Centralorgan »Frederiksborg Amts Avis« stiftedes 3 Aar efter Koldingbladet. Baggrunden for dets Tilblivelse, stedlig set, er vidt forskellig fra den Baggrund, der var i Kolding. Kulsvierlandet, det gamle Kronland, Kongeslottenes og Lystgaardenes Land, Hovedstadens Naboeegn paa godt og ondt, var konservativt af Natur og Bestemmelse. Men Røret var begyndt. Befolkningen ønskede et nyt Blad. Berg kom derop og holdt Møde. Det stedlige Kamphumør afspejler sig i det djærve Navn, som man havde tiltænkt Bladet — helt uden for Rækken af de mange »Folketidender« og »Folkeblade«, der paa den Tid dukker op. Det skulde hedde »Kulsvieren«, mente Kulsvierne. Men Berg var ikke Lyriker i den Forstand. Han vidste, hvad Navnet betød. Modstanderen hed »Frederiksborg Amts Tidende«. Vi skal saa nær paa Livet af Modstanderen som muligt, sagde Berg, ogsaa med Navnet. Og Navnet blev det, som det nu er. Der var tegnet 8,800 Kr. af Befolkningen. Man begyndte med 330 Holdere, og det første Aar begyndte med et Driftsunderskud paa 8,900 Kr. De første 6 Uger tryktes Bladet i København (hos »Morgenbladet«*); derefter fik Bladet eget Trykkeri, og fra 1876 til 1884 boede Berg selv i Hillerød. Metoden fra Kolding lod sig vel ikke gennemføre i det Omfang, som vi har set i Jylland; men Tid efter anden, indtil de emanciperede sig, udgik dog fra Trykkeriet i Hillerød »Roskilde Dagblad«, »Holbæk Amts Dagblad« og »Helsingørsposten«. »Frederiksborg Amts Avis« første Redaktør var den 22-aarige *H. V. Rasmussen*, afløst 1895 af *Sigurd Berg*, derefter var R. Redaktør af »Aarhus Folkeblad« og senere af »Danmarks kommunale Efterretninger«.

Medens Berg lægger ud i det sydlige Nørrejylland og i det nordøstlige Sjælland, grundlægges Øernes senere i Tiden mest udbredte Provinsblad »Fyns Tidende« i 1872. »Fyns Tidende«s Stiftelsehistorie er Historien om en saare lille Begyndelse, finansielt set, og et lidt usikkert Anslag, politisk set. Bladet skulde selvfølgelig

---

*) Dette Forhold afstedkom det Uheld, at Bladet i et af sine første Numre bragte en Artikel om »Havnen« — altsaa Havnen i Hillerød — med Liste over ind- og udgaaende Skibe.

være Venstre, det borgede Navnene paa fire af Vejbyderne for (Kl. Berntsen, Morten Eskesen, Anders Tange og Niels Knudsen); den femte Stifter, Prokurator Borch, hørte vel til den borgerlige Opposition i Odense, men da allerede det første Aar fremkaldte Brydninger mellem Redaktøren, C. Willemoes, der var kommet fra »Vestslesvigs Tidende«, og de mest venstresindede Dele af Udgiverkredsen med det Resultat, at W. trak sig tilbage, meldte ogsaa Formanden, Prokurator Borch, sig fra, og efter nogle Forhandlinger overtog daværende Lærer ved Kolds Skole, senere Folketingsmand og Landstingsmand *Jørgen Pedersen* Redaktionen. Han er »Fyns Tidende«s politiske Ansigt gennem mere end en Menneskealder. »Fyns Tid.« begyndte med en Aktiekapital af 3,600 Rigsdaler — (»Fyns Tidende«s første Aktionærer kaldtes »Lodhavere« — det var Morten Eskesens Idé!). Bladet begyndte med 500 Holdere, af hvilke en ikke ringe Del tabtes under Skismaet. Og under de økonomiske Vanskeligheder, som derved opstod, kom det nye Blad endog i en saadan Forlegenhed, at det maatte opgive sit hidtidige Odensetrykkeri (Milos) og udgaa som Filial fra »Vejle Amts Folkeblad«s Trykkeri, en Ordning, der opretholdtes i fire Maaneder (1. Marts til 1. Juli 1873), indtil et Partiallaan paa 600 Rigsdaler frelste Skuden, der snart udfoldede sine Sejl til et langt Togt, der afmærkes ved Holdertallets Stigen til 2,000 i 1885, 3,620 i 1890 og 8,050 i 1900. Bladet købte egen Ejendom i 1888, men fik først eget Trykkeri i 1897. Bladets Regnskab balancerede i 1875 med 13,334 Kr., i 1921 med 845,000 Kr., og Holdertallet ved samme Tid var ca. 20,000.

»Fyns Tidendes Grundpræg« er som sagt givet af Jørg. Pedersen, en Mand af grundig Viden og sjælden Fremstillingsevne. I Bladets første Aar gennemgik han alle Graderne, skrev den politiske Artikel, samlede Stoffet, refererede, tog imod Annoncerne og pakkede selv Aviserne ind. Siden tog Rigsdagsarbejdet ham, og *P. H. Nygaard* var fra 1883 det faste Punkt i Redaktionen. Men J. P. vedblev til sin Død at sætte sit uudslettelige Præg paa Bladet. Han var ikke Journalisten i moderne Forstand. Men han lagde Grundstenene, paa hvilke den store Bygning hviler, nu Østifternes mest udbredte Provinsblad, og hans politisk vejledende Artikler om saglige og politiske Spørgsmaal er til Dato uovertrufne ved Stilens Jævnhed og Klarhed.

I mere end én Henseende Jørgen Pedersens Samtidige, maa-
 ske mere jordbunden Realist end J. P., men i Politik præget af
 den samme sunde Virkelighedssans som J. P., er Stifteren af »Stam-
 huset for det lolland-falsterske Venstre« (Udtryk af Frede Bojsen),
 nemlig Folketingsmand, Gaardejer *Rasmus Claussen*, der opretter
 »Lolland Falsters Folketidende« 1873, men endnu 25 Aar efter med
 Gysen mindes »de økonomiske Genvordigheder og andre Besvær-
 ligheder«, der hænger sammen med Bladets Stiftelse. Rs. Claussen
 var først og fremmest Politiker, men har samtidig hermed et ganske
 sundt Blik for, at et Blads daglige Brød ikke, end ikke i 70'erne og
 80'erne, er alene Politik. Rs. Claussen tilrettelagde Bladets Økonomi
 og politiske og tekniske Grundlag. Men den Mand, der journalistisk
 gav »L. F. Flkt.« dens bestemte Præg, var *Aage Jordan* (Rs. Claus-
 sens Svigersøn), som var Bladets Redaktør fra 1879 til 1911, en
 myreflittig Mand, ét med sit Blad, vagtsom i Enkelthederne, de
 største til de mindste.

»L. F. Flkt.« fik ved R. Claussen ogsaa Betydning for den vest-
 lollandske Presses Udvikling — Udviklingen af »Nakskov Tidende«,
 der var stiftet allerede 1868 som en Udgave af den fra 1860 ud-
 gavne »Stubbekøbing Avis«. 1875 forpagtede Rs. Claussen »Nakskov
 Tidende« og udgav det fra Nykøbing. Men fra 1885 overtog Rs.
 Claussens anden Svigersøn, den lollandske Bondesøn *N. Th. Peter-
 sen*, Bladet; han førte en hvas Pen og bragte Bladet stærkt frem.
 Fra 1885 er det udgaaet fra eget Trykkeri. Det overtoges den
 19. Juni 1908 af *C. C. Haugner*, indtil da ved »København«; han
 har udvidet Bladet betydeligt og har gennemført i Bladet og gen-
 nem Særudgaver en stort anlagt Beskrivelse af Lolland.

Tidsafsnittets temperamentsfuldeste Bladstifter indenfor Venstre-
 pressen er utvivlsomt *Vilhelm Carlsen* i Hjørring, der lægger ud
 ved Aarsskiftet 1872—73. Han er Lyrikeren i den nye, fremmar-
 scherende Fylking. Hans Avis tog fra første Færd Præg af hans
 stemningsbevægede Sind. Faa Steder gik Bølgerne i den politiske
 Kamptid højere end i Vendsyssel, hvis Befolkning jo allerede fra
 Knud den Helliges Tid har Ry for *Sind*. Carlsen gnistrede for alt,
 hvad han tog sig af, og hans Blad afspejler Sager, som i andre
 samtidige Organer fik en mindre grundig Behandling: Afholdssag
 og Fredssag. Men denne ujævne Idealist var tillige en utrættelig,

DANSKE PRESSEMÆND

Fra et Møde af Venstre-redaktører i 1883.

I Mødet deltog de to socialdemokratiske Redaktører Harald Jensen og Emil Wiinblad.

R. Claussen,   **Hørup,**   **Berg,**   **Jørgen Pedersen,**   **Th. Nielsen,**
 Folketm., Nykob. F.   Folketm., Kbh.   Folketm., Hillerød.   Folketm., Fs. Tid., Odense.   Folketm., Vejle.

Carl V. Petersen,   **Søren Svarre,**   **A. Holck,**   **Harald Holm,**   **S. Høgsbro,**   **Adler,**   **A. Hvid,**   **Fred. Martin,**
 Næstv. Tid.   Østsj. Flkbl.   Ug. Nyh., Kbh.   Dsk. Flktd., Kbh.   Folketm., Kbh.   Freden. Kbh.   Danmark. Kbh.   Sorø Flktd.

Axel Rosenstand,   **H. Strandvold,**   **H. V. Rasmussen,**   **O. Petersen,**   **Christiansen,**   **M. Jacobsen,**   **Conrad Hansen,**   **Andr. Sørensen,**   **F. H. Andersen**
 Langølands Avis.   Helsingør Flkbl.   Frdb. A. Avis.   Rosk. Dgbl.   Rosk. Tid.   Holb. A. Dgbl.   Holb.-Posten.   Kallundb. Dgbl.   Æro Folkebl.

Lind,   **Ceder,**   **Cl. Madsen,**   **N. Th. Petersen,**   **Aage Jordan,**   **R. J. Brandt,**   **A. C. Bondegaard,**   **C. A. V. Slengerik,**
 Ringk. A. Avis.   Ringk.   Mdf. Avis.   Naksb. Tid.   Loll. Falst. Flktd.   Faab. Flktd.   Sv. Avis (Sydf. Tid.)   Stubbek. Avis.

J. A. A. Bølling,   **Dinsen,**   **M. Aaberg,**   **A. Andersen,**   **Søren Hansen,**   **Jens Kr. Holm,**   **Thomas Nielsen,**   **Poul Christensen,**   **Enevold Sørensen,**
 Ribe A. Tid.   Thisted.   Thist. A. Tid.   Vib. St. Flkbl.   Herning Flkbl.   Skive Flkbl.   Holstebro Dgbl.   Ribe Flkbl.   Kolding Flkbl.

V. Carlsen,   **E. Carlsen,**   **Jacob Simonsen,**   **H. J. Hansen,**   **C. Jensen Rye,**   **V. Bjørnbak,**   **A. Bjørnbak,**   **J. M. J. Lilholt,**   **C. I. Jørgensen,**
 Vends. Tid.   Aalborg.   Aalb. Stiftst.   Hobro Dgbl.   Rand. Dgbl.   Aarh. Amtst.   Aarh. Amtst.   Lemv. Flkbl.   Nyborg Dgbl.

Oluf H. Jørgensen,   **H. S. Sørensen,**   **N. Johan Laursen,**   **Emil Bojsen,**   **Rich. Madsen,**   **Harald Jensen,**   **Emil Wiinblad,**   **R. G. Aagaard,**   **I. Sørensen,**
 Skandb. A. Avis.   Silkeb. Avis.   Aarh. Flkbl.   Horsens Flkbl.   Vejle A. Flkbl.   Demokr., Aarh. Soc.-Demkr., Kbh.   Grenaa Flkbl.   Ribe Avis.   Hjørring Avis.

DANSKE PRESSEMÆND

I første Række fra venstre: Vilh. Carlsen, Vilh. Lassen, Bondegaard; anden Række: Funch Thomsen, Slengerik; tredje Række: H. N. Larsen, E. N. Ritzau, S. Kjeldskov; fjerde Række: Marie Jensen, Juliane Rosenberg; femte Række: Josef Hansen, Welling Nielsen, P. Sabroe.

praktisk Agitator og utrættelig Organisator. Plantningssagen har ved »Vendsyssel Tidende«s Arbejde givet Vendsyssels barske, landskabelige Linie ny Profil:

Hvor Ploven ej kan gaa,
og Leen ej kan slaa,
der bør et Træ at staa.

Det er Linier af ham, og de lever den Dag i Dag. Han er *den store Overskrifts* Fader i den danske Provinspresse, og han er den daglige Presse-Illustrations Ophav, ogsaa i den dobbelte Forstand, at en af hans Sønner har stiftet det ældste og største Illustrationsbureau i Landet.

Carlsen var kun 23 Aar, da han — med kortvarig Støtte af den vendsysselske Lærer Th. Bjørnbak, men allerede fra Slutningen af Stiftelsesaaret alene — gik ind i Linien. Han faldt paa Valen som 64-aarig Mand, segnet midt i sit store Arbejde.

Carlsen er ret forskellig fra sin Samtidige, C. J. Rye, der Aaret efter, nemlig i 1874, stiftede Randersegnens Venstreblad »*Randers Dagblad*«. Rye var en ikke mindre utrættelig Arbejder end Carlsen, men gik roligere til Værks; ogsaa han lagde en solid Grund at bygge paa. Randers var en udpræget konservativ By med et gammelt og anset Blad. Men allerede i nogen Tid havde der været Bevægelse om Bladspørgsmaalet. L. Bjørnbak havde i 1872—73 sendt en Aflægger fra Aarhus til Randers under Navnet »*Randers Folkeblad*«. Og Bogtrykker A. Rasmussen havde i de samme Aar (1870—73) udgivet et »*Randers Dagblad og Avertissementstidende*« under Redaktion af Jul. Nathansen. Dette Blad gik fallit i 1873. Det havde nærmest været konservativt. Med rigtigt Instinkt købte C. J. Rye nu A. Rasmussens Trykkeri. Brydningerne mellem Grundtvigianere og Bjørnbakkere prægede ganske vist Stemningen. Men Bjørnbak standsede sin Aflægger ved Udsigten til, at der vilde komme et selvstændigt Venstreblad. Modstanden mod det ny Blad kom først og fremmest fra Randers By, hvis Handlende blokerede Bladet for Annoncer, et Forhold, der dog snart ophørte. Rye var en omhyggelig Bladleder og personlig en flittig Referent; han hentede sig vistnok fra sit ihærdige Arbejde paa de mange Møder den Helsot, der lagde ham i Graven efter 25 Aars Arbejde, da en Mand paa kun 51 Aar. — Hans Sønner har fortsat hans Værk.

Omtrent samtidig med Randers fik Gudenaabyens østlige Nabo, Djurslands Hovedstad Grenaa, sit Venstreblad, og Manden, der gik i Spidsen for Arbejdet var ovre fra Hillerød. Han hed *Theodor Rosenberg*, var Fætter til Ud giveren af det paa den Tid ansete frisindede Hovedstadsblad »Hejmdal«, C. Rosenberg, selv en begavet og initiativrig Mand, der i Hillerød havde gjort et Forsøg paa at bane Vej for et folkeligt frisindet Blad, »Frederiksborg Dagblad«, i hvilket baade C. Rosenberg og Digteren C. Hostrup havde optraadt som Medarbejdere. Naar Th. Rosenberg paa den Tid har følt Trang til at flytte sine Teltpæle, er det utvivlsomt ud fra to Aarsager: dels kunde hans Blad i Hillerød ikke bryde igennem, dels var der i Sommeren 1874 indledet Forhandlinger mellem C. Berg og Hillerødegne ns Venstre om Oprettelse af et nyt Venstreblad med C. Berg som Leder. I Grenaakredsen havde med en enkelt Afbrydelse Venstremanden Gdr. Chr. Bønløkke, Aalsrode, siddet som Folketingsmand siden 1861. Han var C. Bergs trofaste Ven og Støtte paa Tinge. Og da han ogsaa var blandt de førende Mænd ved Forarbejdet for det ny Blad, er det sandsynligt, at Traaden er tvundet af de tre Mænd. Og saa kom Bladet. I »Grenaa Folketidende«s 50 Aars-Jubilæumsnummer har Th. Rosenbergs Søn, Forfatteren Holger R., sat sin Fader et smukt og pietetsfuldt Minde. Th. Rosenberg døde allerede i 1877, slidt op i en Kamp, som ikke laa for hans ideelle Kunstnertemperament. Hans Enke blev Venstrepressens vistnok første *kvindelige* Redaktør, en slidsom Gerning, i hvilken hun bl. a. fandt Støtte hos Lærer Jacobsen, Voldby, der flere Gange om Ugen, Sommer og Vinter, gik paa sin Fod til Grenaa for at hjælpe til med Regnskab og Redaktion. Med denne og anden Støtte — i de senere Aar Sønnen Holger — førte Fru Juliane Rosenberg Bladet langsomt frem til Aaret 1887, da hun solgte det til Jacob Skjødsholm. Det havde ved Stiftelsen haft 200 Holdere, var i 1887 naaet til 500 Holdere, og Prisen for Blad og Trykkeri var 15,750 Kr. Da Skjødsholm efter 19 Aars Forløb solgte Bladet til Bladudgiver Odense, var Salgsprisen 81,000 Kr. 1908 overgik det til Bladudgiverne L. P. Nielsen og N. Forthoft, Varde, for 113,000 Kr. Sidstnævnte blev Eneindehaver efter nogen Tids Forløb, men kom i Vanskeligheder ved Djursland Landmandsbanks Sammenbrud i 1921, hvorefter et Aktieselskab med Tilslutning af Venstres Organisationer overtog Bladet og an-

satte Bladets mangeaarige Redaktionssekretær, Gustav Andersen, som Redaktør.

Det mest bevægede Afsnit i »Grenaa Folketidende«s Tilværelse er mærket af Kaptajn *W. Dinesens* Navn. Denne mærkelige Fribyttertype, der som 19-aarig deltog i Krigen 1864, derefter i den fransk-tyske Krig paa fransk Side og endelig paa tyrkisk Side i den russisk-tyrkiske Krig 1877—78, var født paa Katholm ved Grenaa. Og en Gang i 80'erne begyndte han at skrive i sin Hjemegns ny Blad, en *Sensation*, der battede, da Katholm selvfølgelig havde sit faste Organ i »Grenaa Avis«. En Del af *W. Dinesens* (*Boganis*) Jagtbreve fremkom i »Grenaa Folketidende«, og efter forgæves at have søgt Valg i 1890 valgtes D. i 1892 som forhandlende Venstremand. Han døde den 28. Marts 1895, 8 Dage før Folketingsvalget, ved hvilket Folketingets senere mangeaarige Formand, *N. Pedersen Nyskov*, valgtes i Grenaa som Bergsk Venstremand.

Medens de fleste af de i det foranstaaende nævnte nye Blade blev stiftet under Samvirken med Politikere som *C. C. Alberti*, *J. A. Hansen* og *Frede Bojsen* eller *C. Berg* — den sidste som den direkte Stifter — var der ét Navn, der navnlig i det følgende Tiaar fik en overordentlig Betydning for den københavnske Bladverden; det var *V. Hørups*. Men ogsaa til Provinspressen blev der for Hørups Vedkommende en direkte Tilknytning i 1876. Nævnte Aar valgtes Hørup ved et Suppleringsvalg i Køge i Marts, og Sejren voksede ved det ordinære Valg godt en Maaned senere. *P. C. Zahle* i Ringsted havde de første Aar efter »Folketidende«s Stiftelse efter Opfordring fra de paagældende Egne forsøgt sig med Udgaver henholdsvis for Roskilde og Omegn og Køge og Omegn. Men det gik ikke til Tilfredshed. Med Valgsejrene voksede Interessen, og en Kreds af Egnens Folk stiftede et Aktieselskab med Hørup som Formand og med den 25-aarige *Svarre Sørensen* (*Søren Svarre*) som Redaktør. *Svarre* sprang lige fra »Sorø Amtstidende«s Sætterkasse ind paa »Østsjællands Folkeblad«s Redaktørstol, baaret derind af Redaktør *Taubers* Anbefaling. Saa fortræffelig en Redaktør og Journalist, som han blev — eller var med det samme — bevarede han mere end nogen af de mange dygtige Mænd, der i Aarenes Løb fra Sætterierne gik over i Redaktionerne, sin Ungdoms Kærlighed til og Sans for, hvad *det typografiske Udstyr* betød for en Avis.

Det er ikke for meget sagt, at Søren Svarres Avis gennem hele sin første Redaktørs 35-aarige Virke opretholdt et Præg af typografisk Omhu for det store som det smaa, der var enestaaende og blev end mere enestaaende, efter at Teknikens grovere Linier var blevet mere fremherskende. Modsat adskillige andre af Samtidens Blade ændredes Udgifterforholdet fra Aktieselskab til Privateje (Hørup og Svarre) 1880 og Eneeje (Svarre) 1895. Medens mange af Venstres Redaktører af Forholdene eller af Lyst dreves ind i et mangesidigt offentligt Arbejde, fastholdt Svarre Linien: Alt for Bladet. Han, der — som saa mange af Venstrepressens første Redaktører — i de trange Aar maatte gøre alt ved Bladet alene (senere støttet af sin virksomme Hustru), afviste alle Forsøg paa at faa ham ind i Rigsdag og lign. Dog var han Formand for Venstrereformpartiets Redaktørklub (1895—1905). Derimod afviste han et Tilbud fra C. Th. Zahle om i 1913 at indtræde i det radikale Ministerium. Svarre har selv i de faa Linier, han efterlod sig ved sin Død, skrevet, at Afslaget begrundedes med, at han »ikke følte sig en saadan Stilling voksen«.

Svarre døde den 13. December 1920 som den sidste af det Kuld af unge Redaktører, der, kommende enten fra Politiken eller Pressens tekniske Værksted i 60'erne og 70'erne, brød Vejen for Venstrepressen.

To Maaneder før var en anden — den næstsidste —, hvis Løbebane havde formet sig væsensforskelligt fra Søren Svarres, nemlig *Oluf H. Jørgensen*, gaaet bort.

En politisk Broderstrid — mellem »de forenede Venstremænd« og de af »Aarhus Amtstidende« ledede »Bjørnbakkere« — blev den direkte Aarsag til, at en længe tilstedeværende Trang til Opretelse af et Venstreblad i Skanderborg udløstes i Handling. By og Land mødtes her mere intimt end andre Steder. Sagfører *E. F. Weng* var den drivende Kraft i Arbejdet, og til Redaktør af det planlagte nye Blad antog man paa Anbefaling af C. Berg og »Morgenbladet«s Redaktør, N. J. Larsen, den da 24-aarige Journalist Oluf H. Jørgensen. Der var tegnet en Kapital af 5,725 Kr., den laante man J., og saa begyndte man. Oluf H. Jørgensen kom trods sin Ungdom med en ret alsidig Uddannelse, journalistisk set. Faderen, den fra Aabenraa udvandrede Sønderjyde, Overlærer Jørgen Jørgensen, der udgav og redigerede »Ringkøbing Amtsavis« (1861—1879),

var hans første Læremester, dels mens Oluf H. J. var Dreng, og dels, da han som 18-aarig blev Medarbejder ved Bladet, samtidig med at han udgav et lille folkeligt Ugeblad »Jysk Søndagsblad«, i hvilket Mænd som C. A. Thyregod, Carit Etlar, N. C. Rom o. fl. skrev. I Redaktørstillingen ved »Skanderborg Amtstavis« blev det politiske Stof efterhaanden det alt overvældende for Oluf H. Jørgensen, og dette indvirkede paa hans Bedømmelse af det almindelige Stof. Han var en Kampens Mand i Provisorieaarene. Han havde et sundt og praktisk Blik paa Livets Realiteter, var Medstifter og i adskillige Aar Tillidsmand i Jysk Husmandsforening, ogsaa stærkt interesseret for kommunalt Arbejde i Byen, hvor han var Byraadsmedlem 1890—97. Efter en voldsom politisk Kamp, der søger sin Lige andre Steder i Landet, erobrede han i 1895 Skanderborgkredsen for Det forhandlende Venstre, men da Valget forkastedes af Folketinget, opnaaede han ikke Genvalg, idet Kredsen erobrede af Venstre-reformpartiet. Denne baade politiske og personlige Skuffelse paa-virkede stærkt hans Opfattelse af Forholdene, og da man fra Agrarforeningens Side rettede en Opfordring til ham om at overtage Redaktionen af »Agrardagbladet«, sagde han Ja og flyttede i 1897 til København. Hans nye Virksomhed blev ham vistnok i nogen Maade en Skuffelse; i hvert Fald magtede han ikke at indblæse Bladet Liv nok til at føre det frem i en Tid, hvor Agrarbevægelsen savnede en overlegen Ledelse. Oluf H. Jørgensen ledede Bladet, til det i 1911 gik op i »København«, til hvis Redaktionsstab J. derefter var knyttet til 1919. Aaret efter døde han. Han var den eneste af de Unge fra 60'ernes og 70'ernes Presse i Provinsen, der brød op fra den oprindelige Basis. Og det blev ikke rigtig til Lykke for ham, næppe til personlig Tilfredsstillelse. Den Afskedshilsen, han den 14. September 1911 gennem »Agrardagbladet« sendte dem, der havde fulgt ham gennem de 14 Aars Arbejde, var præget af Skuffelse over Gerningens sparsomme Udbytte.

Naar jeg i denne Række af Blade fra Forfatningskampens første Tiaar nævner »Bornholms Tidende« næstsidst, sker det uden Hensyn til den kronologiske Orden, idet Bladet er det næst-ældste, og fordi det har en Særstilling. »Bornholms Tidende« ligner typografisk set de andre, en efter vor Maalestok lille tospaltet Avis, der udgaar 3 Gange om Ugen. Men dens Stifter er ved sin

Personlighed forskellig fra sine samtidige Værkfæller. Og en enkelt Linie i hans »Løsen« — saaledes nævner han selv sin Programartikel — lyder: »Vi have ikke svoret til nogen Partifane«. »Det Banner, hvorunder vi alle kæmpe, har Paaskriften: Dansk Oplysning i Frihedsaand.« Dette er de centrale Bemærkninger i den Artikel, med hvilken *Philip R. Dam* indleder »Bornholms Tidende«s Tilværelse. Philip R. Dam var Bornholmer, en Mand, der helt igennem er præget af denne Øbefolknings levende og stedsbestemte Patriotisme. Hans Fader var Artillerikaptajn og Avlsbruger i Aakirkeby. Selv tog han militær Uddannelse og som 27-aarig deltog han som Frivillig i Treaarskrigen (1850). I 1864 tjente han som Skansekommandør paa Als. I 35 Aar var han bornholmsk Folketingsmand (1857—92), i 20 Aar Medlem af Finansudvalget. Han døde 5. Februar 1900.

Der er i Philip R. Dams Indledningsartikel nogle Bemærkninger, der giver Udtryk for nogle af de bundne Tanker, som har ligget bag mange af de Pressebestræbelser, der gav sig saa stærke Udslag i dette Tidsafsnit. Men Tankerne fremsættes i en beskeden Form. Efter at have omtalt Maalet for Bladets Arbejde skriver han:

»Nu er der vel de, der mene, at et Provinsblad egentlig ikke skal befatte sig med at spille nogen Rolle som selvstændig Leder eller Toneangiver i de store Anliggender, der angaa hele Riger og Lande, men i det Væsentligste overlade dette til de store Dagblade i Hovedstaden, af hvilke nogle i Forbigaaende sagt ikke synes ganske utilbøjelige til helst at ville have Pressens Arbejde fordelt paa den Maade, en Maade, som ogsaa Provinsbladene fra deres Side for en ikke ringe Del have gaaet ind paa . . .«

Mod dette tager Ph. R. Dam Ordet; han vil bøje sig for den virkelige Overlegenhed, hvor den kommer fra, men ikke for nogen Slags »Myndigheds-Tyranni«, »vi ville selv have en Mening om Tingene«. Dette »vi vil selv« er Understrømmen overalt, men det er næppe sagt bedre nogen Steder end i Dams Artikel. Dams Redaktørarbejde kunde dog ikke blive af den dybtgaaende Karakter, som er nødvendig for et nyt Blad. Dette var i hele hans Redaktørtid et privat udgivet Blad; Ejer var Bogtrykker Colberg's Enke,

senere Bogtrykker C. Colberg. 1881 overtog Typograf Hjortsvang og daværende Friskolelærer *M. M. Smidt* i Aakirkeby Bladet. Smidt var Sønderjyde, en hvas Polemiker, i den jævnlig frembrydende Strid mellem de forskellige Venstreretninger nærmest bergsk præget. Han opnaaede at faa flere Majestætsfornærmelses- og andre politiske Sager, der medførte 5 Maaneders Fængsel for Redaktøren og flere Tusind Kroner i Bøder og Sagsomkostninger. Brydningerne indenfor det bornholmske Venstre medførte i 1881 Oprettelsen af »Bornholms Dagblad« i Nexø, fra 1891 i Rønne. Blandt dette Blads Redaktører var tidl. Folketingsmand og Friskolelærer *Kr. R. Stenbæk*, hvis Sønner, Regnar S. (nu Svendborg) og Holger S. (fra 1. Maj 1919) har været »Bornholms Tidende«s Redaktører. 1881 overgik »Bornh. Tid.« til et Aktieselskab. Og 1905 gik Interessentskabet »Bornh. Dgbl.« sammen med det gamle Blad op i Andelsselskabet »Bornh. Tid.«. Oplaget, der ved Udgangen af 1905 var 2,016, var ved Udgangen af 1923: 4,020. Ved Siden af det politiske og alménoplysende Arbejde har »Bornh. Tid.« i mange Maader været et Magazin for Øens Historie. *M. M. Smidt* gav Bladet et stærkt nationalt Præg. Hvad det lokalhistoriske angaar, har Bladet baade i Dialekt og paa Rigssprog givet et overordentlig værdifuldt Materiale.

Sidst blandt Bladene fra dette Tidsafsnit nævnes »*Herning Folkeblad*«, der saa Lyset som Aflæggerblad fra Vejle allerede i 1869. Det er vel nok den første *Landsby*, der vover sig ud med et Blad, der i Løbet af faa Aar arbejder sig frem til eget Trykkeri. Men Herning er jo ogsaa en Landsby af en egen Slags, længe før den blev Købstad nævnt med Tillægsordet »Hedens Hovedstad«. Stifteren af Bladet, hvis første Navn er »Vestjylland eller Herning Folkeblad«, er den senere kendte Politiker, Landstingsmand *Thomas Nielsen*, og Bladet er fra første Færd stærkt mærket af hans dygtige Pen, ikke alene ved politiske Betragtninger, men ved fortræffelige Skildringer af det folkelige Liv i Midtjylland, af sociale Tilstande o. s. v. Hvorvidt det er ham, der i tilbagevendende Notitser »Breve til Folkebladene« (d. e. »Herning« og »Vejle Folkeblad«) rejser Spørgsmaalet om Jernvejen over Heden og gaar imod den »lærde« Opfattelse, at Jylland fra Højderyggen til Kystlandet mod Vest er uskikket baade til Agerbrug og Trævækst, skal lades usagt; det sker under et andet Mærke end hans sædvanlige. Fra 1876 til for faa

Aar siden blev Bladet ledet af den midtsjællandske Lærersøn, *L. Bendixen*. Herning har tre Venstreblade, nemlig »*Herning Dagblad*«, stiftet 1889 af C. Berg, og »*Herning Avis*«, stiftet 1903, nær knyttet til Indre Mission.

— — —

I Rækken af Venstres Blade er der tre, der er af ældre Dato end de foran omtalte, men som *Venstreblade* er de jævnaldrende med dem. Det er: »*Sorø Amtstidende*« (stiftet 1815), »*Ribe Amtstidende*« (stiftet 1854 under Navnet »*Vesterjydske Avis*«) og »*Svendborg Avis*« (stiftet 1863 under Navnet »*Sydfynske Tidende*«).

Disse tre Blade tager ved 1870'ernes Begyndelse klart Stilling til Venstre.

»*Sorø Amtstidende*« ejedes af Slægten Magnus til 1868, da Bladet købtes af cand. phil., Løjtnant C. V. Friis, der ejede det til sin Død, Februar 1871, hvorefter Enken solgte det til cand. polit. *J. H. G. Tauber*. For den politiske Udvikling i Vestsjælland fik dette afgørende Betydning, og for Venstrepressen i det Hele taget betød det ikke lidet, at denne velskolede Skribent og politiske Personlighed blev raadende over det allerede den Gang meget udbredte Blad. Hidtil havde Bladet nærmest været upolitisk, dog med saa megen Hældning til Højre, at et nyoprettet Blad »*Slagelse-Posten*« begyndte sin Opmarsch under Venstreretning. Tauber*) kom til Slagelse nærmest paa Grund af et personligt Bekendtskab med Moderen til den tidligere Ejer af »*Sorø Amtstidende*«, ved hvis Mellekomst Bladet kom i hans Eje. Tauber havde gennemgaaet en for en Provinsredaktør for den Tid enestaaende alsidig journalistisk Skole. Han var en Præstesøn fra Vallø (f. 9. Decbr. 1827), begyndte som ganske ung at skrive i »*Fædrelandet*« og (1853—55) i »*Dagbladet*«, henholdsvis om Nationaløkonomi, udenrigsk Historie og Politik. Januar 1856 blev han nærmest paa C. Plougs Anbefaling Redaktør af »*Fyens Avis*«, afløstes i denne Stilling den 1. Oktober 1859 af cand. jur. C. Krabbe, blev Rigsdagsreferent ved »*Fædrelandet*« fra 1860—63, for derefter sidstnævnte Aar at gaa til »*Dannevirke*« i Haderslev som Medredaktør hos H. Godske-Nielsen, blev fordrevet ved Krigen, var derefter en Tid Redaktør af »*Fyens Stiftstidende*«

---

*) Red. H. Jensen i Journalistkalenderen Danmark 1893 m. v.

(1864) og fra 1866—69 Redaktionssekretær ved »Berlingske Tidende«. 1869 blev han valgt til Folketingsmand i Horsens og traadte nu stærkt frem som Forfægter af Venstres Ideer. Taubers Tiltrædelses-Henvendelse til Læserne (S. A. 1. Juli 1871) er et Mønster paa journalistisk-politisk Tilkendegivelse, udførlig og grundig, skrevet i et klart, om end lidt tungt Sprog, omhyggeligt afvejet under Hensyn til den politiske Situation og til de Krav, der nu bliver de afgørende for det gamle Blad. Bladet manifesterer sig aabent og klart som Venstreblad, samtidig med at det udtaler: »For mig staar Genforeningen med vore sønderjyske Landsmænd som det højeste Maal for Danmarks Politik.« Bladpolemisk afspejler den Tauberske Periode de voldsomste Brydninger. Boykotning og Sagsanlæg hørte til Dagens Tildragelser. Om Pressesagernes Antal faar man et Begreb, naar man hører, at det en Dag lykkedes Dommeren at faa 6 Sager forligte, men inden Ugen var omme, var 3 nye Sager paa Stablen. Da Rigsdagspolitikken i stedse større Omfang lagde Beslag paa Taubers Arbejdskraft (Folketingsmand for Horsens til 1872, Slagelse fra 1872—79, Ruds Vedby fra 1879 til sin Død 24. Oktober 1892), gik den journalistiske Hovedindsats ved Bladet over paa yngre Hænder. 1876 knyttedes *H. Jensen* til Bladet som Medarbejder, 1881 Redaktionssekretær, 1887 Medredaktør og den 7. April 1891 ansvarhavende Redaktør. I dansk Provinspresse har hans Livsgerning haft banebrydende Karakter.

»*Ribe Amtstidende*« udsendte sit første Nummer den 7. Juli 1854 under den omfangsrige Titel »Vesterjydsk Avis eller Varde politiske og Avertissementstidende«. Bladets Stifter var Exam. jur. *R. Helms*, der i de første 15—16 Aar ledede Bladet som et upolitisk Efterretningsorgan. Bladets Titel ændredes efterhaanden til »Varde Avis eller Ribe Amtstidende«, og siden ombyttedes de to Betegnelser, saaledes at Bladet fik sin nuværende Titel. Bladets Overgang til Venstre — nøjere bestemt: den Bergske Politik — kan dateres fra en ganske bestemt Begivenhed. Den 3. August 1871 skulde der paa Foranledning af en talrig Kreds af Egnens Befolkning holdes et offentligt politisk Møde i Varde med *C. Berg* som Taler. Mødedagen havde *Berg* en Forhandling med Redaktør *Helms* og dennes Stedsøn og Medhjælper *J. S. Bølling*, og denne Forhandling medførte, at disse to Mænd fra da af gav deres hidtil dulgte Venstre-

Sympatier et klart Udtryk i Bladet, saaledes at »Ribe Amtstidende« blev Vestjyllands første Bergske Organ. »Ribe Amtstidende« blev i den Helms-Bøllingske Slægts Besiddelse til 1898, da det solgtes til Bogtrykker *Vald. Brendstrup*, som ejede Bladet indtil 1907, da B. solgte det til *L. P. Nielsen* (Redaktør fra 1900), og denne overdrog 1. Januar 1918 Bladet til et Aktieselskab af Egnens Befolkning, der 1. Februar antog *N. Jensen* (hidtil Redaktionssekretær ved »Ringsted Folketidende«) som Redaktør.

»*Svendborg Avis*« eller som den til at begynde med hed: »Sydfynske Tidende« var, skønt kommet til Verden i en Tid, da Opposition ikke var det, der laa forrest paa Tungen, allerede i Starten ført til Opposition imod Byens første Blad, »*Svendborg Amtstidende*«. Det reklamerer sin Tilværelse med en udførlig Oprensning af alt, hvad det vil bringe, og det vil støtte en aaben, frisindet og national Politik. Stifteren var en Langelænder, Farmaceut *Aug. Fich*, og han redigerede Bladet fra 2. Februar 1863 til Oktober 1865.

Bladet havde umiddelbart efter sin Begyndelse en journalistisk Sukces paa en tragisk Tildragelse, idet det blev det første Blad i Danmark, der den 6. Februar 1864 bragte Meddelelsen om Dannevirkes Rømning. Bladets Meddeler var den unge Student, senere Læge *Herluf Mølmark*, der under Krigen gjorde Tjeneste i Krigsministeriet. Men Bladet fik Utak for sin Hurtighed. Folkemængden raabte Løgn og slog Ruderne ind i Bladets Kontor. Først næste Morgen kom Bekræftelsen paa den sørgelige Nyhed. *Fich* gik allerede i 1865 til København til »*Dansk Rigstidende*«; han døde 1906. Hans Efterfølger blev *Svendborg-Købmanden, G. Petersen*, der redigerede Bladet fra 1865 til 1882. Fra 1872—80 repræsenterede han Langelandskredsen i Folketinget. Han sluttede sig tæt til *J. A. Hansen*, med hvem han forøvrigt var beslægtet — de var Svogre —, senere til *C. Berg* og gjorde »*Svendborg Avis*« til et Venstreblad, uden at det dog under hans Ledelse naaede stærkt frem.

Den Mand, der i den almindelige Bevidsthed er blevet til ét med »*Svendborg Avis*«, er *A. C. Bondegaard*. Født ved Grænsen, saa nær, at Faderens Ejendom deltes ved Fredslutningen, saaledes at den ene Halvdel blev tysk, læste B. først til Lærer og uddannede sig derefter med Navigationsundervisning for Øje. Fra Bogø Navigationsskole rykkede han ind paa Redaktionskontoret i Svend-

borg den 1. Oktober 1882. »Svendborg Avis« slog haardt i Provisorieaarene, og endnu lever et Revyvers om hin fjerne Tid, da Bondegaard var Redaktør med Forfatteren Carl Ewald som Redaktionssekretær:

Naar Bondegaard bli'r gammel,
og lange Ewald dør,
saa bli'r der Fred i Svendborg,
men heller ikke før.

Bladet, der ved G. Petersens Tiltrædelse kun havde 120 Abonnenter, kunde i 1890 af G. Petersens Arvinger sælges til et Aktieselskab for 55,000 Kr. Bondegaard fratraadte i 1919 og afløstes af Regnar Stenbæk.

— — —

Alle de foran skildrede Blade danner den Dag i Dag Grundstammen i Venstrepresen. Undtaget herfra er »Østsjællands Folkeblad«, der indtager et Løsgænger-Standpunkt i Venstre.

Tre af de i Tiaaret stiftede Blade, nemlig »Helsingør Dagblad«, »Møns Folkeblad« og »Roskilde Tidende«, slutter sig nu til det radikale Venstre. Men deres Oprindeshistorie hører naturligt hjemme indenfor Rækken af den første Venstrepresse.

»Helsingør Dagblad« stiftedes 1867 af Bogtrykker *Henrik Donatzky*, der introducerer sig til Læserne den 21. Oktober med følgende stilsfærdige Linier: »Uden nogensinde at gøre Forsøg paa at tilkæmpe sig nogen Plads i politisk Henseende vil »Helsingør Dagblad« dog yde sin Skærv til, at den Aand, der har præget vor fri folkelige Forfatning, og de Grundsætninger, der er nedlagt i den, kunne komme til deres Ret i den politiske og sociale Udvikling.« Bladet lededes af dets Stifter indtil 31. December 1893, og efter skiftende Ejere og Redaktører (*A. Hjortmose*, *F. S. Simonsen* og Sidstnævntes Enke) blev Bladet 1897 overdraget til et Interessentskab med den nuv. Redaktør, *Fritz Hansen*, som Ansvarhavende.

»Møns Folkeblad« begyndte midt i en jærnhaard Vinter — den 7. Januar 1871 —, skabt af den Stemning, som den politiske Bevægelse havde affødt, hjulpet til Verden af en ung, energisk Mand, der dog ikke selv kom til at høste Frugterne af sin Udsæd. En ung Typograf, *S. K. Johansen*, stod hos H. V. Slengerik og saa,

hvorledes »Stubbekøbing Avis« arbejdede sig frem. Men paa Møn — Nabolandet — havde de intet Blad. S. K. Johansen forhandlede med et Par Mønboer, deriblandt senere mangeaarig Udgiver af det planlagte Blad, Hans Jørgen Jensen, den Gang Ebbelnæs. Forhandlingerne opstrammede S. K. Johansens Mod. Han drog ud for at købe Trykkeri, fandt et i Fredericia og skulde netop til at føre sine nye Værdier til Møn, da Isen lukkede alle Sunde og Belter. S. K. Johansen *skulde* hjem, Bladet *skulde* begynde; han spadserede Nytaarsdag paa Isen over Storebelt fra Nyborg til Korsør og maatte siden ogsaa spadserere over Isen ved Masnedsund, naaede Stubbekøbing og fik de første Numre trykt hos Slengerik. Men Vejr og Føre var saa kontrært, at ingen ordinær Postbefordring fandt Sted. Den nye Redaktør og Bladudgiver maatte mangen Gang trænge sig gennem Sne og Is fra Stege til Stubbekøbing og paa sin Ryg bære sin Avis' beskedne Oplag hjem til Holderne. Først efter 2½ Maanedes Forløb fik han sit Trykkeri; men det gik ikke efter Forventning. Efter ca. 2 Aars Forløb havde Bladet kun 70 Abonnenter. Saa sagde Johansen Farvel, drog til »Ringsted Folketidende«, hvor han var Trykkerileder i en lang Aarrække. Bladet overtoges af F. Bojsen og flyttede til Rødkilde, hvor det havde Kontor i en Aarrække. Hans Jørgen Jensen fra Ebbelnæs, der stadig havde været interesseret i Foretagendet, overtog det i 1878 med 170 Abonnenter, hvoraf de 40 sattes til i Kampen om den daværende politiske Situation. Først i 1883 flyttede Bladet ind til Stege. Jensen ledede det selv til 1899, da Ledelsen overtoges af hans Søn, J. K. Jensen, senere under Samarbejde med Svigersønnen, A. Funck.

Roskildes første Venstreblad var en Aflægger, som P. Chr. Zahle sendte fra Ringsted, og for hvilken hans Fætter, Skomagermester C. G. Zahle (C. Th. Z.s Fader), holdt Kontor. Men dette Filial-Foretagende, et af Pressens første, lod sig ikke opretholde. Det blev den 27-aarige Typograf *Jul. Christjansen* (f. i Nakskov, uddannet der, senere Arbejder hos Conrad Hansen i Holbæk), der skabte et fra eget Trykkeri udgaaende Venstreblad: »*Roskilde Tidende*«, der saa Dagens Lys Lille Juleaften 1873. Bladet begyndte under smaa Kaar og under megen Modstand. Men Christjansen havde Evne til at forlige Modsætning, samarbejde ogsaa med Modstandere; han var et selskabeligt Talent med mange Interesser, hvad der under-

tiden virkede fordelende paa hans Indsats i de enkelte Sager. Men Roskildes Borgere satte Pris paa ham baade i deres faglige Foreninger og ved deres Dilettantforestillinger. Christjansen sparede sig ingen Steder. Under et robust Ydre skjulte han et følsomt Sind. Han døde brat efter kun én Dags Sygdom den 14. November 1903. Bladet videreførtes af hans Enke, indtil det den 1. April 1904 købtes af daværende Redaktionssekretær Jul. Wreschner, »Loll. F. Folketidende«, der straks fornyede Bladet journalistisk og ved Venstre-reformpartiets Sprængning i 1905 sluttede det til det radikale Venstre.

Udenfor Rækken af Venstreblade, men knyttet til Tidsafsnittet, er et fra København en kort Tid udkommende Blad med Titlen »Roskilde Dagblad« — ikke at forveksle med C. Bergs i 1878 stiftede Blad af dette Navn —; det blev udgivet af den senere saa bekendte Socialist-Agitator *Poul Geleff*, tryktes i Oettingers Bog- og Stentrykkeri, Gl. Strand 30, København. Geleff, der er født i Bredebro i Sønderjylland 1842, havde taget Lærereksamen og havde derefter i flere Aar syslet med Journalistik, dels som Medarbejder ved »Fyens Avis«, dels som Stifter af et Grænseblad, »Heimdal« i Ribe. Mens »Heimdal« udgaves fra Ribe, havde Geleff haft en Sag, der da vakte ikke ringe Opsigt. I Anledning af en Artikel i et præj-sisk Blad, hvor der stilledes Forslag om en Alliance mellem Prøjsen, Danmark, Norge og Sverige, skrev Geleff, at saa vidt var det ikke kommet, at man behøvede at slaa sig sammen med Tyve og Røvere for at undgaa at blive plyndret af dem. Geleff blev idømt en Bøde paa 50 Rigsdaler til Statskassen.*)

Det første Nummer af »Roskilde Dagblad« udkom 23. Februar 1870. Det er stærkt nationalt, tager voldsomt til Orde for — da Krigen mellem Prøjsen og Frankrig udbryder — at Danmark skal gaa i Alliance med Frankrig. »Det danske Folk rejser sig i Harmen og Smerte for at gøre Ende paa det System, der har bragt det til Skændselens Rand og beredet dets snare Undergang« (*R. D.*, 27. Juli 1870). I et andet Nummer samler Bladet sin flammende Indignation i et dundrende Fællesangreb paa »Times«, »Gøteborg Handels- och Sjøfartstidning« og — »Aarhus Amtstidende«! Men dermed er dets Kraft udtømt. Den 30. Juli 1870 meddeler det ganske kort, at

---

*) Ugeskrift for Retsvæsen 1867.

Bladet »nærmest paa Grund af de nuværende Forhold foreløbig ophører at udkomme«. Dets Fremkomst er nærmest en Kuriositet som Baggrund for Poul Geleffs senere Optræden. 1871 kom han i Forbindelse med H. Brix og L. Pio, og de tre Navne er dem, til hvilke den første socialdemokratiske Bevægelse er knyttet.

ANDRE NYDANNELSER I 1870'ERNE.

80'- OG 90'ERNES PRESSE.

Den Form, som Provinspressens Nydannelse ved Oprettelsen af de politiske Blade fra 1866 til 1876 lægger Grunden til, er den samme, i hvilken den følgende Menneskealders Presse støbes. Af de ca. 70 Blade, der ser Lyset i Tiden mellem 1871 og 1900, kommer kun ét eneste (Ringkøbing Avis, 1882) til Verden med Prædikaten upolitisk. Alle de andre er politiske. Det gælder de konservative Blade saavel som Venstrebladene, og det gælder i særlig udpræget Grad den socialdemokratiske Presse, der begynder i 80'erne, men først for Alvor udfolder sig i 90'erne.

Enkeltvis havde *Aflæggerotypen* begyndt at udfolde sig i 70'erne — særlig paa C. Bergs Initiativ i Jylland —; men i 80'erne voksede den og i 90'erne udvikledes den stærkt. Aflæggeren var baseret paa at bringe det almene Stof i samme Form som Hovedbladet, det lokale Stof og Annoncerne delvis særskilt. Dermed videreførtes Tanken: *Hver By sin Avis og hvert Parti sin Avis i hver By*. Derved var man naaet frem til den Tid, da der var mindst to Blade i hver By.

Iøvrigt frembyder Aarsagerne til Oprettelsen af de nye Blade et afvekslende Billede. »*Slagelse-Posten*«, der siden bliver Konservatismens Hovedorgan i Sorø Amt, stiftes 1867 som »Folkelig Nyheds- og Avertissementstidende« med Hældning til Oktoberforeningen uden dog at være Organ for denne, men med udtalt Tilslutning til »Femte Juni Folkeforening«. Dets Udgifter og Redaktør er *A. Guldbrandsen*, og Bladet trykkes i den første Tid i Præstø i Jul. Stillings Bogtrykkeri, fra hvilket »Præstø Avis« var udgaaet siden 1858, og fra hvilket der ogsaa en Tid var udgaaet en »*Vordingborg Avis*«. Til »*Slagelse-Posten*« søgte adskillige af de unge

Bønder i Vestsjælland. Men 1871 købte J. H. G. Tauber »Sorø Amtstidende« og gjorde denne til Organ for den nye Venstrepolitik. »Slagelse-Posten« gik derefter over til nye Ejere og er fra da af Højres Organ. »Slagelse-Posten«s Ledere gennem Perioden indtil Aarhundredskiftet er to vidt forskellige Mænd, senere mangeaarig Protokolsekretær *C. Branner*, en bidsk og voldsom Polemiker, og *Chr. Jensen*, der ved Siden af Politiken var en ivrig Arbejder paa de kommunale Omraader, Chr. Jensen brød definitivt med Journalistik, da han i 1902 blev Direktør i Nationalforeningen til Tuberkulosens Bekæmpelse.

Af Aargangen 1871 er »*Jyllandsposten*«. Navnet havde gentagne Gange været benyttet. Først i Stændertiden (se S. 53); derefter havde i 1861—62 Politikeren Reinholdt Jensen udgivet en »*Jyllandspost*« som uafhængigt demokratisk Organ. Da det gik ind, fik dets Holdere »*Nørrejysk Tidende*«. Den tredje — den rigtige — »*Jyllandspost*« er i sin Oprindelse ikke væsensforskellig fra den herskende Type, saa længe det redigeres af en af Stifterne, Overlærer Hoffmeyer, Aarhus. Men fra 1877 sker der en Forandring. *Chr. Nielsen*, en vendsysselsk Husmandssøn, der havde uddannet sig som dansk Jurist og fra 1874—77 redigerede »*Nordjyllands Folkeblad*« i Aalborg, overtager Bladet sidstnævnte Aar. Med ham faar dansk Provinspresse en Foregangsmand, en stejl og stærk Natur, en Banebryder ved Tilrettelægningen af et bærende Nyhedsstof. Idéen til den for sin Tid enestaaende Udnyttelse af Telegrafanledningen faar han ved Læsning af en Artikel i Tidsskriftet »*Nær og Fjært*« om de store, engelske Blades Arbejdsmaade; disse Blade lejede paa visse Tider af Døgnet Retten til at benytte Statens Telegrafledninger ubegrænset. Telegrafdirektør Høhncke forstod Tanken, støttede dens Virkeliggørelse, og allerede i Efteraaret 1877 sluttedes den Kontrakt, at »*Jyllandsposten*« hver Hverdags Aften fra Kl. 9 til 12 raadede over en Telegrafledning fra København. Dermed var Grundlaget tilvejebragt for en selvstændig Nyhedsmeddelelse gennem et Morgenblad i Jyllands største By. Chr. Nielsen var en initiativrig og agtpaagivende Mand, der endog nogle Aar først i Firserne lod Bladet udgaa baade Morgen og Aften (henholdsvis 4 og 2 Sider); men da Postoplagene i Almindelighed naaede samtidigt ud til Læserne, blev Dobbeltudgaven ingen Fordel for disse, og for Udgifveren var det en

betydelig Udgift, hvorfor Forsøget opgaves efter 4 Aars Forløb. »Jyllandsposten« har under de skiftende Redaktører — Fader og Søn, cand. polit. *S. W. Nielsen*, der ved Faderens Død 1895 overtog Redaktionen, ved Moderens Død 1910 Eneudgivelsen — bevaret det Fysiognomi, som det egentlig straks anlagde i 1877: engelsk-præget »Hoved«, bred og omhyggelig Meddelelse uden Staffage, skarpt og uforbeholdent i sin Meningstilkendegivelse, hvad der har skaffet det mange Processer, ingen Billeder. Det er i fremtrædende Grad et Landsdelsblad; men det er samtidig et Blad, der træffes overalt i Landet i større Omfang end noget andet Provinsblad. Dets Udbredelse var i 1877 ca. 1,500, stod derefter i mange Aar paa 2,600 —2,800, ved Krigens Udbrud 8,000 og nu ca. 25,000. Dets Regnskabsbalance i 1879—80: 67,000 Kr., 1908—09: 180,000 Kr., 1923: over 1 Mill. Kr. Vi nævner disse Tal til Karakteristik af en Udvikling. Bladet har den vel nok flotteste og flottest monterede Bladbygning i de danske Provinser (taget i Brug 1923). Det er saaledes et Blad, der fuldt ud har forstaaet og udnyttet de Betingelser, den jyske Hovedstad frembød.

Af konservative *Nydannelser* er der iøvrigt ganske faa. 1871 stiftede *Carl Herdahl* »*Kjøbenhavns Amts Avis*« — det Forsøg med en Provinsavis, der er gjort nærmest Hovedstaden, og gennemført til denne Dag af Stifterens Søn, *Charles Herdahl*. 1874 »*Præstø By- og Amtstidende*«, der særlig i den lange Aarrække fra 1878 til 1896, da *J. A. F. Mohr* ejede og ledede det, bevarede et vist Særpræg (sammensluttet 1897 med »*Næstved Avis*«). 1879: »*Ølandenes Dagblad*«, hvis Stifter, cand. phil. *Axel Damkier*, havde været en aktiv Deltager i Hovedstadspressens Arbejde gennem en Aarrække (»*Fædrelandet*«, »*Dagstelegraphen*« og »*Nationaltidende*«). 1885: »*Middelfart Dagblad*«, der oprettedes af Højrepartiet i Middelfartkredsen, men overtoges af Redaktør *P. L. Erichsen*, fra 1899 Redaktør af »*Vestlollands Avis*« i Nakskov. 1895: »*Nordsjælland*«, Helsingør, der oprettedes af den tidligere Redaktør af »*Helsingør Avis*«, *Th. Sørensen*, der følte sig tilsidesat, da et Tilbud fra ham om at købe »*Helsingør Avis*« afvistes, idet Bladet overdroges til *J. M. Welsch* (Søn af Red. *W.*, *Holstebro*). 1892: »*Frederiksborg Amts Dagblad*«, Hillerød, der oprettes som konkurrerende konservativt Bladforetagende overfor »*Frederiksborg Amtstidende*« (Ud-

DANSKE PROVINSBLADES BYGNINGER

Bornholms Tidende. Nordsjællands Venstreblad.

Fredericia Avis.

Viborg Stiftstidende (nedrevet). Dybbøl-Posten.

DANSKE PROVINSBLADES BYGNINGER

Bornholms Social-Demokrat.
Nordsjællands Venstreblads Oprindelse.

Lolland Falsters Stiftstidendes første Kontorer.
Randers Amts Avis.

givere: Poul Richardt og C. Nordlunde, senere Just Nielsen), men kun eksisterer til 1896. 1900: »*Thisted Amts Dagblad*«, der Aaret efter udvidedes betydeligt under Navnet »*Vestjylland*« (Thisted) — ja, endog en Tid forsøgte sig som baade Morgen- og Aftenblad; det var Organ for den af Jac. Scavenius forfægtede særlige Form for konservativ Politik, men eksisterede kun til 1903.

En Forgrundsfigur indenfor Højrepressen i Aarhundredets sidste Fjerdedel er Redaktør *H. J. Jakobsen*, der ledede »Lolland Falsters Stiftstidende« fra 1877—1901.*) Han var en Bondesøn fra Nebbelunde, først Lærer, men blev af det Ejer-Konsortium, der med Udenrigsminister Rosenørn-Lehn, Etatsraad E. Tesdorpf, Grev Raben-Lewetzau, Aalholm, m. fl., som efter Chr. Jørgensens Død købte Stiftstidende af Udgiverinden, Enkefru Laub, opfordret til at overtage Redaktørstillingen. Jakobsen varetog baade denne og i mange Aar en stor Del af det forretningsmæssige Arbejde med Energi og Dygtighed. Han førte en yderliggaaende Højrepolitik og støttede uden Afslag Ministeriet Estrups Politik. Ved Forliget 1894 stillede han sig forbeholdent, og under den Tilnærmelse, der i de følgende Aar fandt Sted mellem Venstre og den Fløj af Højre, der senere udskilte sig som de Frikonservative, kom det sluttelig til et Skisma. En Artikel om »de Herrer Salonpolitikere, der er nær ved at gaa med Sørgeflor om Hatten, fordi det ikke blev Lehns greve Frijs-Frijsenborg, der kom til at danne det ny Ministerium« (i Stedet for Sehested), foranledigede en Indgriben fra Udgiver-Konsortiets Formand, Grev Raben, og Jakobsen, der da var en Mand paa ca. 67 Aar, indgav efter en Brevveksling sin Afskedsbegæring. Han fejredes ved sin Fratræden under megen Højtidelighed af Byens og Egnens Folk. Et karakteristisk Vidnesbyrd om, med hvor smaa Midler selv saadanne større Blade virkede helt op til Tiden omkring Aarhundredskiftet, er det, at der først i 1895 ansattes en Redaktionssekretær ved »Lolland Falsters Stiftstidende«. Jakobsens Efterfølger blev den senere som Forfatter bekendte *Chr. Reventlow*, der kom fra Aalborg og redigerede *Stiftstidende* til 1914. Jakobsen døde 1914.

— — —

---

*) *J. Aldal*: Redaktør H. J. Jakobsen, et Livs- og Tidsbillede, 1916.

Ogsaa i denne Periode — Aarhundredets sidste Fjerdedel — er Udviklingen stærk i Venstrepressen.

Dels fortsættes med Oprettelsen af Venstreblade i de Byer, der endnu ikke havde faaet saadanne: 1873 udsendtes »Fredericia Folketidende« som en Filial af »Vejle Amts Folkeblad«, et udpræget politisk Organ, hvilket eksempelvis fremgaar deraf, at en Tale af C. Berg i Kolding den 20. Juli s. A. og derpaa følgende Forhandling fylder i de tre først udkommende Numre henholdsvis 1½, 2½ og 2 Sider. Man trykte »tykt« den Gang; Bladets Sværte klæber saa stærkt, at det endnu over 50 Aar efter kniber med at faa Siderne løsnet fra hinanden. Videre begynder i disse Aar at udkomme: 1874: »Lemvig Folkeblad«, 1877: »Morsø Folkeblad«, »Kalundborg Dagblad« og »Viborg Stifts Folkeblad«. 1878: »Sorø Folketidende«, »Vordingborg Dagblad«. 1879: »Kjellerup Avis« (Filial af »Silkeborg Avis«). 1881: »Ærø Folkeblad«, »Holstebro Dagblad«. 1882: »Hobro Dagblad«, »Middelfart Folkeblad«, »Skive Folkeblad«, »Thisted Amtstidende«, »Løgstør Avis«. 1883: »Faaborg Folketidende«. 1887: »Assens Amtsavis«, »Ebeltoft Folkeblad«. 1890: »Esbjerg Avis«, »Fredericia Dagblad«. 1892: »Middelfart Venstreblad«. 1898: »Frederikshavns Folkeblad«.

Dels indvirker Gruppedelingen i Venstrepartiet stedse stærkere ogsaa paa Bladvirksomheden, saaledes at der i adskillige Byer opstaar to Venstreblade. Bevæggrundene er forskellige. I nogle Byer slaar de gamle Venstreblade ind paa den moderatere Linie, hvad der medfører Oprettelsen af radikalere Organer, i andre Byer er Bevægelsen modsat. Nogle Steder er C. Bergs Initiativ afgørende, andre Steder er det den Hørupske Opfattelse og atter andre Steder den Bojsenske. 1878 oprettes »Roskilde Dagblad« (af C. Berg) med Carl Slengerik som Redaktør. 1879: »Aalborg Dagblad« (Henrik Fog og M. Aaberg; standsede efter kort Tids Forløb). 1880: »Holbæk Amts Dagblad«, oprettet af C. Berg, først trykt i Hillerød, siden 1884 eget Trykkeri. 1881: »Bornholms Dagblad« (fra 1891 Folketingsmand Blems Organ). 1882: »Aarhus Folkeblad« (1895 overtaget af cand. theol., nuv. Folketingsmand N. Johan Laursen, 1903 overtaget af »Aarhus Amtstidende«). 1885: »Aalborg Folkeblad« (stiftet af »Aalborg Stiftstidende«s tidligere Redaktør J. Simonsen, men gik ret hurtigt ind). 1889: »Aalborg Amtstidende« (stiftet

af Folketingsmand Herman Bing; cand. jur., senere Folketingsmand og Finansminister Vilh. Lassen Redaktør, 1894 Medudgiver, 1896 Eneudgiver). 1890: »*Folkebladet for Svendborg Amt*« (stiftet af det forhandlende Venstre med H. R. Egebjerg som Redaktør), »*Mariibo Amtsavis*« (stiftet af tidl. Redaktør af »Ringsted Folketidende«, R. P. Jensen). 1891: »*Venstres Folkeblad*«, Ringsted (stiftet af udtraadte Aktionærer af »Ringst. Folketid.« med dette Blads hidtilværende Redaktør H. Glud som Redaktør), »*Randers Venstreblad*« (udgik fra »Aalborg Amtstidende«s Trykkeri til 1897, da senere Landbrugsminister *And. Nielsen* blev politisk Redaktør), »*Præstø Venstreblad*« (udgik fra Holbæk). 1892: »*Nykøbing Venstreblad*« (stiftet af P. K. Toksvig; omdannet 1901 til »Holbæk Amts Social-Demokrat«), »*Fyns Venstreblad*«, Odense, (hvis første Redaktør var N. Gulbrandsen, men hvis bærende Kraft fra 1897—1903 var C. Slengerik), »*Vejle Amts Dagblad*« (stiftet af Folketingsmand F. Falkenstjerne, senere redigeret af nuværende Medarbejder ved Venstres Pressebureau, den tidligere mangeaarige Korrespondent til den Bergske Presse, H. Henriksen, skiftende Redaktører, bl. a. senere Folketingsmand N. Gulbrandsen). 1894: »*Esbjerg Dagblad*«, »*Horsens Dagblad*«. 1895: »*Morsø Dagblad*«.

Adskillige af disse Blade er senere gaaet ind eller op i andre Blade eller fortsætter som hørende til det radikale Venstres Presse. Indenfor Rækken af de Blade, som i det foregaaende er nævnt, er der Grund til at dvæle ved enkelte, dels af Hensyn til de Personer, der bar dem frem, dels deres almindelige Historie. Redaktør *Jørgen Pedersen*, Odense, havde fra 1876 til 1886 repræsenteret Assenskredsen, men valgtes sidstnævnte Aar til Landstinget. Ved Suppleringsvalget opstillede Venstre *Klaus Berntsen*, der valgtes. Kredsen gamle Blad, »Assens Avis«, der hidtil havde været ene paa Skansen, vakte imidlertid Stemningen imod sig ved ikke at bringe Referat af Berntsens Taler. Da Berntsen udtalte sin Undren herover paa et Møde, raabtes der til ham: »Saa lav selv et Blad!« Og den 1. April 1887 udkom det første Nummer af »*Assens Amts Avis*, Politisk-, Kommunal- og Avertissementstidende«, redigeret af fhv. Folketingsmand Kr. R. Stenbæk.

Hverken det gamle Blad eller Byens Borgmester, Lindberg, saa med milde Øjne til den ny Konkurrent. Borgmesteren viste

endog sin Modvillie paa den for Nutidsbetragtning højst besynderlige Maade, at han ved de offentlige Byraadsmøder kun lod henstille et lille bitte Referentbord til Byens ældste Blad, saaledes at Berntsen, skønt Kredsens Folketingsmand, maatte staa op med sit Referentpapir i Vindueskarmen. Et Medlem af Raadet, der ikke var Berntsens Meningsfælle, paatalte denne Uhøflighed. Borgmesteren var bekendt for at behandle indkomne Andragender ret egenmægtigt. Da det viste sig, at »Assens Amts Avis« slog godt an, indsendte Berntsen et Andragende til Byraadet om at faa de kommunale Annoncer paa samme Betingelser som det andet Blad i Byen. Da der gik mere end et Aar, uden at Andragendet kom for Byraadet, bebudede Berntsen en Forespørgsel i Folketinget om Sagen. Nu fik Borgmesteren travlt og satte Sagen paa Dagsordenen, men ønskede den behandlet for lukkede Døre; 5 af Raadets 10 Medlemmer stemte imod, men saa resolverede Borgmesteren i Strid med Kommunalloven, at hans Stemme gjorde Udslaget og lod Sagen gaa for lukkede Døre! Berntsens Forespørgsel i Folketinget kaldte en Række af Tingets Medlemmer, der alle misbilligede Borgmesterens Optræden, frem, saaledes C. Berg, Andr. Sørensen (Kalundborg), N. J. Larsen og J. K. Lauridsen. Indenrigsminister Ingerslev mente sig forpligtet til at forsvare sin Embedsmand og gjorde det under mange Omsvøb, men ingen Folketingsmand af Regeringspartiet tog Ordet.

Sagen vakte selvsagt stærkt Røre i Assens By og Assenskredsens Landsogne og bidrog stærkt til at fremme Bladets Udbredelse.

Endnu voldsommere Røre vakte Stiftelsen af »Aalborg Amtstidende«, der var et af de Blade, som skabtes af Gruppestriden i Venstre. De med »Aalborg Stiftstidende« misfornøjede havde — særlig under Hensyn til det Tryk, som Stiftstidende-Privilegiet maatte lægge paa Bladet — flere Gange søgt at faa oprettet et Blad. Eksempler i saa Henseende er de foran nævnte Blade, »Aalborg Dagblad« og »Aalborg Folkeblad«. Men det var ikke gaet. Den aalborgske Pressetradition, som vi kender fra det foregaaende, krævede stærkere Toner. Og da en Julidag i 1889 en spædlemmet, bleg ung Mand ud over en Forsamling af nordjyske Storlandbrugere og jævne Bønder udslyngede sit: »Den tavse Bejler faar ingen Brud«, blev der givet et nyt Signal fra dansk Presse. Ordene faldt

ved en Dyrskuemiddag, Taleren var den da 29-aarige Vilh. Lassen, der kom fra Aarhus — Bjørnbakkernes Land. Og den unge Redaktør skulde samtidig med, at han gav Landbrugerne et nyt Signal — thi med »den tavse Bejler« tænkte han paa Landbruget — gøre et Arbejde for en Venstremand af den gamle københavnske, liberale Type, Herman Bing, en Mand, der ikke fik nogen lang politisk Løbebane. »Aalborg Amtstidende« blev fra sin første Begyndelse Landets mest udpræget politiske Blad. Journalistisk kæmpede det en lang Kamp, før Successen blev fastslaaet. Morsomt er det at læse i Bladets 25-Aarsnummer den Bemærkning af A. Christensen, Sønder Tranders: »Bladet var startet med latinske Typer, og mange ældre Folk havde af denne Grund ondt ved at læse det.«

Vilh. Lassen blev kun 47 Aar. Paa hans Mindesten i Sæby staar: »Skribenten, Taleren, Politikeren, Finansminister Vilh. Lassen«. Vilh. Lassen erfarede, at Journalistiken fører til alt, naar man forlader den i Tide. Men egentlig forlod han den aldrig. I en Vinduesforfyndning i Rigsdagen kunde han godt skrive en Artikel, mens Uvejret larmede i Tinget. Og han var agtpaagivende overfor den ny Tids Krav til Pressen. »Naar Provinspressen først i 90'erne blev nyskabt journalistisk, saa skyldes det i særlig Grad hans Eksempel,« skriver hans fleraarige Medredaktør, Thastum, 1914. I Aalborg antog den økonomiske Krig sin voldsomste Form i Lassens første Aar. Navnene paa de Købmænd, der ikke vilde avertere i Bladet og havde forpligtet sig med deres Navne, blev offentliggjort i en Kanon, der gengaves dagligt i Bladet; og da Købmændene nedlagde Fogedforbud mod denne Anvendelse af deres Navne, offentliggjordes Kanonen uden Navne, kun med Underskriften: *Gaaet af!* Husmandsbevægelsen blev varmt fremmet af »Aalborg Amtstidende«. Intet Under, at Johan Skjoldborgs »En Stridsmand« faar sin første varme Modtagelse her og Digteren selv det Kendingsnavn, der blev staaende: »Husmændenes Digter«.*) Hvad Redaktørernes Hustruer har betydet for Mændene i den danske Provinspresse, kunde der skrives en god Del om. Uvilkaarligt vender Tanken sig derhen, naar Talen er om Vilh. Lassen, fordi han og »Aalborg Amtstidende«s Historie ikke kan skrives, uden at *Marie Lassens* Navn nævnes.

---

*) A. Christensen: Vilh. Lassen 1919.

Hun var med sin Mand i Stort og Smaat, gennem Kampens og Opgangens Aar, hun bandt Baandet mellem Hjemmet og Politiken. Først efter sin Mands Død greb hun direkte og aktivt ind i Arbejdet baade som Bladudgiver, som Agitator og siden som Medlem af Landstinget.

I »Aalborg Amtstidende«s Linie — til at begynde med som Filial af den — laa »*Randers Venstreblad*«, der 1897 udskiltes som selvstændigt Blad med nuv. Redaktør Rs. P. Nielsen, Holbæk, som journalistisk og senere Landbrugsminister Anders Nielsen som politisk Leder. And. Nielsen var først og fremmest Agitatoren og Politikeren. Hans journalistiske Arbejde var udelukkende politisk; han var en hensynsfuld Værkfælle. »Han lod nødvendig en af sine Artikler gaa i Bladet, uden at han havde læst den op for sine Medarbejdere og konfereret med dem om Indhold og Form,« skriver en af hans fleraarige Medredaktører, N. Th. Andreasen.

»*Randers Venstreblad*« opretholdtes som selvstændigt Blad til 1922, da det gik op i »*Randers Dagblad*«. Tidligere var »*Vejle Amts Dagblad*« gaaet op i »*Vejle Amts Folkeblad*« (1902), »*Horsens Dagblad*« i »*Horsens Folkeblad*« (1912), »*Aarhus Folkeblad*« i »*Aarhus Amtstidende*« (1903), »*Morsø Dagblad*« i »*Morsø Folkeblad*« (1905) o. s. v., alt som Udtryk for den fortsatte Tilnærmelse og senere Sammenlutning mellem Venstrereformpartiet og det forhandlende Venstre.

I de smaa Limfjordsbyer, Løgstør og Nibe, havde man allerede i 60'erne forsøgt sig med selvstændige Blade. I 1866 var der af Georg Eye paabegyndt Udgivelsen af en »*Løgstør Avis*«, og en Avis udgives under samme Navn i 1871—72 af Th. Stenersen. I Nibe udgav Ludvig Eye fra 1867—72 en »*Nibe Avis*« under Redaktion af G. Eye. Den fortsættes under den vidtspændende Titel »*Aalborg Amtstidende*« indtil 1874.

Men disse Forsøg førte ikke til blivende Resultater. Først i 1882 paabegynder *Edv. Jørgensen* Udgivelsen af *Venstrebladet* »*Løgstør Avis*«, der lægger ud med godt og vel 100 Abonnenter, af hvilke en Del faldt fra i det første Aar. Men Stifteren holdt ud og kunde ved 25-Aars Jubilæet i 1907 notere et Holdertal paa 2,000. Bladet redigeres til denne Dag af sin Stifter.

Til samme Tidsperiode hører »*Thisted Amtstidende*«, der begynder som Filial fra Kolding — et Vidnesbyrd om det Mod, hvor-

med C. Berg vover at udstrække Filialtypen over hele den cimbriske Halvø. »Thisted Amtstidende«s Leder gennem praktisk talt hele Perioden til denne Dag er *M. Aaberg*, der blev Redaktør November 1883, i mange Aar Borgmester i Thisted.

Jyllands urolige Hjørne presse-mæssigt set har Esbjerg været. Og dette er kun naturligt. Ingen anden By i Danmark har været ude i en saa stærk Udvikling, men heller ikke i saa svær Bølgegang som Esbjerg, og dette har naturligvis præget Presseforholdene, der først for faa Aar siden har faaet en, som det synes, fast Form. Allerede saa tidligt som i 1877 udkom der et »Esbjerg Dagblad«, der tryktes i Kolding. Sit første Blad med blivende Betydning fik Byen først i 1889, da to Mænd fra Byen og Omegnen, cand. pharm. Bendixen og Jørgen Jørgensen, Vibholm, den Gang Mosevraa, stiftede »*Esbjerg Folkeblad*«. Bladet i sin oprindelige Skikkelse gik dog kun faa Maaneder. Saa oprettedes et Aktieselskab med en Kapital paa 1,500 Kr. Med den klarede man det første Aar, hvorefter det lykkedes at laane 1,500 Kr. Da man ogsaa var paa Bunden med disse, søgte man Forbindelse med C. Berg. Bladet var hidtil blevet trykt i Horsens. C. Berg vilde overtage Bladet og fortsætte Udgivelsen, men mente ikke at kunne give noget for det, hvorimod han, hvis der senere blev Overskud, vilde søge at holde de tidligere Udgivere skadesløse. Bladets første Redaktør under den ny Ordning blev Jacob Jacobsen — Forfatter af »Teijelownssjøv« —, der imidlertid kort efter kom i Proces med Bestyrelsen af det nyoprettede Højskolehjem, om hvem han havde skrevet i Anledning af en af Bestyrelsens Handlinger, at det »ikke var nær det dumme, Bestyrelsen havde gjort.«

Imidlertid havde det forhandlende Venstre ogsaa faaet et Organ, idet Bogtrykker Jens Lund i 1890 havde oprettet »*Esbjerg Avis*«, der blev overtaget af Folk fra Egnen 1892, hvorefter Lund 1894 oprettede »*Esbjerg Dagblad*«. »*Esbjerg Avis*« fik sit første Fremstød under Redaktion af Kr. Olesen, nu Horsens, i hvis Redaktørtid Bladet gik frem fra 300 til 1,200 Holdere. Bladet solgtes 1898 til Realskolebestyrer Bertelsen, Grenaa. »*Esbjerg Folkeblad*« var fra 1890 blevet trykt i Kolding, og redigeredes fra 1. Oktober 1894 af *Fr. Petersen*, der 1900 købte baade »*Folkebladet*« og »*Avisen*« og slog dem sammen til ét Blad. Sammenslutningen skete naturligvis

under Samvirken med de tidligere Bestyrelsesmedlemmer og Tillidsmænd i de to Foretagender, og Fr. Petersen (født i Køge 1861, død 1913) antoges til Redaktør. Fr. Petersen udgav til at begynde med Bladene under Samvirken med den Bergske Presse, hvis Part dog i 1909 overtoges af Folketingsmand Slebsager. Efter Fr. Petersens Død redigeredes Bladet først af Vilh. Nielsen (1913—17). Juli 1917 dannedes Aktieselskabet Den sydvestjyske Venstrepressen, der overtog Bladet med Filialer, tilkøbte det i sin Tid af Jens Busk stiftede »Ribe Folkeblad« og antog daværende Leder af Venstres Korrespondancebureau, *R. Bendtsen*, til Redaktør. Bladet antog nu for sig og Filialer Hovedtitlen »*Vestkysten*« (1918), og efter Genforeningen oprettedes en Filial i Tønder under Titlen »*Tønder Avis*«. Bladet udgives i sin nuværende Skikkelse af ca. 2,200 Aktionærer, og Oplaget fra 1917 til 1924 er steget fra 3,000 til 12,000.

Af andre Blade kan nævnes »*Esbjerg-Posten*«, der stiftedes 1905 som antisocialistisk Organ og nu udkommer som Filial af »Ribe Stiftstidende«.

Til Tidsafsnittet hører ogsaa »*Fyens Avis*«, Odense. Denne Avis, hvis Udgiver (C. Lorentzen) havde valgt det gamle nærmest til de Iversenske Bladforetagender knyttede Navn, begyndte som udpræget Højreblad; dets Program var: sund og god Moral i Kamp mod alt, der vil forrykke de sædelige og moralske Begreber. I 90'ernes Begyndelse blev Agrarforeningens Vicepræsident, Proprietær *Andersen-Rosendal*, Medejer af Bladet, der fra Slutningen af 1893 var en Slags Centralorgan for Agrarbevægelsen. Det bragte foruden fra *Andersen-Rosendals* Haand ogsaa Artikler fra andre af Agrarbevægelsens ledende Mænd, saaledes *Leth-Espensen*, *Godthaab*, *Har. Branth*, *Sdr. Elkjær* o. fl. Bladet redigeredes fra 1894 af *L. P. Nielsen*, der iklædte det Antikva-Udstyr, hvad der endnu den Gang ikke var øgende for et Blads Popularitet. Senere redigeredes Bladet af *Chr. P. Larsen* (nu »Berl. Tid.«); det ophørte at udkomme i 1897.

PRESSEPROVISORIET AF 1885.

Pressen under Provisoriet er et Kapitel, der naturligt slutter sig til dette Tidsafsnit. Presseprovisoriet af 2. November 1885 karakteriseres først og fremmest ved de følgende to Paragrafer:

§ 3: »Den, som i Tale eller Skrift, henvendt til Publikum i Almindelighed eller til Forsamlinger eller i Øvrigt paa en for den offentlige Ro og Orden faretruende Maade ophidser Klasser og Dele af Befolkningen til Had og Forbitrelse eller til Voldsgerninger mod andre Klasser eller Dele af dem, straffes med Fængsel.«

§ 4: »Den, som offentlig fremsætter eller udbreder opdigtede eller forvanskede Kendsgerninger for derved at gøre Statens Indretninger eller Regeringens Foranstaltninger foragtelige, straffes med Fængsel.«

Medens adskillige af Provinsens Venstreblade med Behændighed krydsede uden om de Skær, der saa pludselig viste sig i Farvandet, stødte andre haardt, og Provinspressens Historie fra disse Aar vrimler med Pressesager i større Tal, end noget tidligere eller senere Tidsafsnit kan opvise Magen til. Karakteristiske for det Syn, der giver sig til Kende paa den nye Tingenes Tilstand, er to Udtalelser. »Den ny foreløbige Lov bærer, som alt, hvad Ministeriet Estrup har givet, Præget af Maadehold og Billighedsfølelse« (»Næstved Avis«). »Nu er vi alle lige, lige deri, at vi ikke har noget at sige. Men det, vi kræver, er Lighed for Loven« (Bladudgiver *Rasmus Claussen*).

Edv. Brandes digtede den 7. November 1885:

Nu er de Tider kommen,
hvor Hovmodstanker man skal fly.
De Herrer tænker for os,
som styrer Land og By.

Nu er de Tider kommen,
hvor man skal blive ved sin Læst
og huske: *de* alene
véd, hvad os tjener bedst.

»Kalundborg Avis« foreslaar (November 1885), at politiske Forbrydere skal hensættes paa Christiansø. »Faaborg Folketidende« noterer 15. December 1885 sin 15. Proces. Den 24. November 1885 idømmes Redaktør *F. Martin*, Sorø, og Højskolelærer *G. Himmelstrup* hver 4 Maaneders Fængsel i en Riffelsag. Den 1. December 1885 idømmer Viborg Overret Redaktør *Marott* 3 Maaneders Fæng-

sel for Majestætsfornærmelse. Den 3. Decbr. 1885 dømmes Redaktør *V. Lassen* til at opgive Kilde for nogle Meddelelser i en Artikel. Den 29. Marts 1886 idømmes Redaktør *Lind*, Ringkøbing, 4 Maaneders Fængsel for Majestætsfornærmelse. (Han nægtedes senere Valgret, fordi Dommen var fældet for en i den offentlige Mening vanærende Handling. Højesteret stadfæstede denne Opfattelse.) Red. *Smidt*, Rønne, blev ved Underretten idømt 4 Maaneders Fængsel for efter »Social-Demokraten« at have optaget en for Kongen krænkende Artikel; under 8. Oktober 1886 blev *Smidt* frikendt ved Højesteret. Fremstillingen var vel forvansket og tendentiøs, men for de kritiserede Regeringsforanstaltninger havde Ministrene Ansvaret. Den 11. Januar 1886 dømmer Landsover- samt Hof- og Stadsretten Redaktør *R. P. Jensen*, Ringsted, til at opgive Hjemmelsmanden for en Artikel om en Officers Udtalelser om Københavns Befæstning. Modsat Resultat kommer Viborg Overret til angaaende en Artikel i »Horsens Folkeblad«, der opfattedes som sigtende til at gøre Gendarmeri-Institutionen »forhadet og foragtelig«. Tilfældet er meget karakteriserende for den Tids Presseprocesser. Daværende Redaktionssekretær *Sophus Claussen*, var indstævnet som Vidne og spurgtes: 1) om han var til Stede, da Forfatteren til den paagældende Artikel overleverede denne til Redaktør *E. Bojsen*?; 2) om han saa Forfatteren gøre dette?; 3) om han saa Redaktør *B.* gennemlæse Artiklen?; 4) om han hørte *B.* rette Spørgsmaal ang. Artiklen?; 5) om han hørte, hvilket Svar Forf. gav *B.*? Til 1) og 2) svarer han ja, til 3) at han tror det, men husker det ikke. Iøvrigt nægtede han at svare, da han som *Medarbejder* ved »Horsens Folkeblad« var pligtig til ikke at udsige noget, der kunde lede til at udfinde Forfatteren. Underretten kendte, at *Soph. Claussen* skulde svare. Overretten kendte: Tavshedspligten kan der ikke tages Hensyn til, men da Ansvaret for Artiklen er Redaktørens og Oplysningerne er uden Betydning for Ansvaret, vil *Soph. Claussens* Paa-stand være at tage til Følge. Stiftamtmand *Regenburg*, der paa det Offentliges Vegne havde foranlediget Sagsanlægget, idømtes Sagens Omkostninger.

Spørgsmaalet om Ansvaret for Udtalelser, der gengaves i Referat, var ogsaa ofte fremme. Efter Referat i »Sorø Amtstidende« havde Overretssagfører *Cantor* ved et Møde i Bromme Skole, Marts

1884, rettet en voldsom Kritik mod Embedsstanden (Kassemangler) og for Justitsministerens Forhold hertil. Justitsministeren anlagde Sag mod Red. Tauber. Cantor benægtede Referatets Rigtighed, men denne godtgjordes ved 4 Vidner. Overretten kendte Udtalelserne døde og magtesløse, men frifandt Tauber (2. November 1885). Højesteret dømte den 26. Maj 1886 Tauber til 200 Kr. i Bøde eller 20 Dages simpelt Fængsel.

De her omtalte Sager er selvfølgelig et ganske tilfældigt Uddrag; men dette vil i al sin Korthed — den, Pladsforholdene nødvendiggør — bidrage til at give et Indtryk af, hvorledes Pressesagerne den Gang i større Udstrækning hørte til det daglige Brød end i vor Tid.

De her meddelte Uddrag er gengivet dels efter samtidige Blade, dels efter »Ugeskrift for Retsvæsen«. »Journalisten« for 1923 og 1924 indeholder forøvrigt en Række Pressedomme i kort Uddrag fra forskellige Tider.

Sluttelig skal meddeles en kort Omtale af en Sag, som vakte en usædvanlig Opsigt:

Den 15. Juli 1886 stod der i »Svendborg Avis«' Brevkasse følgende Spørgsmaal:

»Er det lovligt at kalde en Hund »Estrup«, naar det ikke er en Svinehund?«
Herpaa svarede:

»Der gives ingen Bestemmelser om, hvilke Navne man maa give Hunde. Heller ikke eksisterer der Forbud mod bestemte Hundenavne, lige saa lidt som visse Hunde er favoriserede med Hensyn til Navn. En Svinehund er altsaa berettiget til at bære samme Navn som f. Eks. en Silkepudde, en Mynde, en Jagthund o. s. v.«

Otte Dage efter, at dette Spørgsmaal havde staaet i Bladet, blev Redaktør A. C. Bondegaard stævnet af Konsejlspræsident *Estrup*, og der udviklede sig en lang Procedure baade for Underret og Overret. Bondegaard førte selv Processen ved Underretten og offentliggjorde Indlægene i Bladet, hvilke morede Folk meget. De var ogsaa skrevne mere for Publikum end for Retten, skønt B. strengt iagttog alle Formaliteter. Det var meget muntre Ting, han førte frem til sit Forsvar, som Regel i en meget højtidelig Tone, der forøgede den komiske Virkning.

Ved Underretten idømtes B. en Bøde paa 100 Kr., ikke for at have kaldt en Svinehund *Estrup*, men for den tilsigtede Fornærmelse, der laa i Spørgsmaalet. Modparten rørte slet ikke ved Svaret.

Daværende Overretssagfører Svend Høgsbro førte Sagen for Overretten. Han fastholdt ikke Benægtelsessystemet saa konsekvent, som B. havde gjort for Underretten, hvorfor Overretten idømte B. en Bøde paa 100 Kr. paa den Begrundelse, at Benægtelsen ikke var fastholdt.*)

STIFTSTIDENDE-PRIVILEGIETS OPHÆVELSE.

Fra den ældste Provinspresses Dage havde der til det Bogtrykkerne eller Udgiverne givne Privilegium til Udgivelse af Stiftstidender været knyttet en Ret til at faa alle offentlige og retslige Bekendtgørelser tilstillet til Optagelse mod Betaling. Hvert Stift havde sin Stiftstidende med Undtagelse af Sjællands Stift, hvor »Berlingske Tidende« havde Privilegiet. »Berlingske Tidende« var tillige »Lands-Stiftstidende«.

I ældre Tid ses Privilegierne ikke at have givet Anledning til Stridigheder mellem Bladene eller mellem disse og Myndighederne. Anderledes blev dette Forhold, da den politiske Strid tilspidsedes. »Aalborg Stiftstidende«, der tidligt havde meldt sig i Oppositionens Rækker, var til at begynde med nogenlunde uanfægtet. I hvert Fald var det kun i lejlighedsvisse Pressepolemiker, at Spørgsmaalet blev fremdraget.

Imidlertid havde Spørgsmaalets almindelige Side dog været stærkt fremme i 1863, idet nævnte Aar samtlige Privilegier — i Anledning af Tronskiftet — indsendtes til »fornyet Konfirmation«. Allerede den Gang paatænkte den daværende Indenrigsminister (*Orla Lehmann*) at ophæve Privilegierne og samle de for disse Aviser bestemte Kundgørelser i en særlig Statstidende, idet man tænkte sig en saadan udgivet i Forbindelse med en Lov- og Ministerialtidende. Planen blev dog opgivet, og Privilegierne fornyedes den 24. Februar 1865 »indtil videre«. I Samlingen 1869—70 stillede *C. Ploug* et Ændringsforslag til Lovforslaget om en Lovtidende, gaaende ud paa, at der skulde oprettes en Statstidende, og i 1871 indbragtes to Forslag af *C. C. Schiørring* (Nykøbing M.-Kredsen) og *Geert Winther* om, at der skulde betales en Afgift af de Tidender,

---

*) Medd. fra Red. A. C. Bondegaard.

hvori retslige Bekendtgørelser skulde optages. Endelig foreslog Indenrigsminister *Fonnesbech* i 1872—73 en ændret Form og Bekendtgørelsesmaade; men Forslaget, der naaede gennem Folketinget, passerede kun 1ste Behandling i Landstinget. Det var den Gang Tanken, at Ministeriet for hver Egn skulde kunne slutte en Akkord med et stedligt Blad, der saa skulde optage de officielle Bekendtgørelser.

I 1883, da Spørgsmaalet om Stiftstidendernes politiske Stilling blev stedse mere brændende, tilspidsede Situationen sig paa Spørgsmaalet om »Aarhus Stiftstidende«. Dennes Udgiver, *H. Elmquist*, indgav et Andragende om, at hans Hustru maatte faa Privilegiet, hvis hun skulde overleve ham. Inden Sagen gik i Orden, døde *Elmquist* i August 1883. Enken fik Privilegiet mod til Tidendens Redaktion at ansætte en paalidelig Mand, »som vor Indenrigsminister dertil anser for skikket«, og Redaktør-Ansættelse med ministeriel Godkendelse fandt gentagne Gange Sted, saaledes at den officielle Magt over Stiftstidenden — og dermed Bladets politiske Ufrihed — var fastslaaet. I Aarhus gav Tildragelserne ikke Anledning til Brydninger af politisk Art. Anderledes gik det i Aalborg. Ogsaa her indehavdes Privilegiet af en Dame, Fru *Marie Réé*, en dygtig Kvinde med afgjort udtalte Sympatier for det forenede Venstre. Hun redigerede ikke selv Bladet; denne Stilling varetoges gennem en Aarrække af *Emil Carlsen*, der ledede Bladet afgjort oppositionelt med det Resultat, at Udgiverinden i September 1883 fik Paalæg om inden Maanedens Udgang at indstille en anden Redaktør til Ministeriets Godkendelse. *Emil Carlsen* veg saa »frivilligt«, og Bladets hidtilværende Redaktionssekretær, *J. Simonsen*, blev ansat efter Anbefaling af *C. Alberti* og blev af Ministeriet godkendt som Redaktør. Det gik med ham til efter Udstedelsen af Provisoriet af April 1885. Da indeholdt »Aalborg Stiftstidende« en Artikel, i hvilken den udtalte sig skarpt mod *Estrup*, ligesom Bladet betegnede Modstanderne som *Fjender*, med hvem der skulde kæmpes, ikke forhandles. Ministeriet krævede Redaktørens Afskedigelse, og Udgiverinden bøjede sig atter; fra den Tid holdt »Aalborg Stiftstidende« sig yderst reserveret i politisk Henseende.

Det siger sig selv, at under disse Forhold har Stiftstidendernes Udgivere ikke haft alt for gode Dage. Og det er næppe nogen fejl

Karakteristik, naar Indenrigsminister *Enevold Sørensen* (under Rigsdagsforhandlingen 1902) udtaler, at i Provisorieaarene havde Stiftstidenderne det som Balders Hustru, at de pintes af ængstelige Drømme. Man havde set, hvorledes det gik en Stiftstidende, der optraadte som Modstander af Magthaverne. Men sæt nu, Oppositionen kom til Magten! Det var en Mulighed, som man ikke kunde lukke Øjnene for. I 1885 stævnedes samtlige Stiftstidende-Udgivere til Aarhus for at holde Fællesmøde — vistnok for første Gang — (Aalborg var ikke med). Uroen lagde sig dog atter, og Aarene gik med Bibeholdelse af den gamle Ordning.

Men ved Aarhundredskiftet opstaar der en fornyet Bevægelse om Spørgsmaalet, og denne udgaar atter fra Aalborg. Den 25. Juni 1900 havde Ministeriet anerkendt cand. pharm. *L. Schiøttz-Christensen* som Redaktør af »Aalborg Stiftstidende«; men endnu inden den ny Redaktør kunde tiltræde Redaktionen, døde Fru Marie Rée (den 13. August 1900), og den 7. Januar 1901 skænkede daværende Indenrigsminister *L. Bramsen* Privilegiet til Ejerne af Dagbladet »Nordjylland«, der med Privilegiet mente ogsaa at have faaet Retten til »Stiftstidende«s gamle Titel. Det kom til Proces,^{*)} og ved Højesterets Dom af 28. Juni 1901 kendtes »Stiftstidende« uberettiget til at udgaa under sit gamle Navn, hvorefter det tog Navnet »Aalborg Tidende«. Striden vakte stor Bevægelse i Pressen, og formentlig under Indtrykket heraf nægtede Ministeriet »Nordjylland« Retten til at bruge »Stiftstidende«s gamle Titel. Umiddelbart efter indtraf Systemskiftet, og da »Nordjylland« under de fortsatte Forhandlinger med Ministeriet ikke vilde bøje sig i Navnespørgsmaalet, fratog den fungerende Indenrigsminister, Justitsminister *P. A. Alberti*, »Nordjylland« Privilegiet (den 28. September 1901) og gav det til *Vilhelm Lassen* og »Aalborg Amtstidende«. Disse Tildragelser aabnede Øjnene paa alle med Hensyn til Stiftstidende-Privilegiernes Uholdbarhed, og Tanken om Oprettelse af en »Statstidende« til Afløsning af hele det forældede System fik nu Luft under Vingene.

Allerede den 18. Februar 1902 forelagde de to kendte Bladmænd og Politikere, *Vilhelm Lassen* og *Sigurd Berg*, i Folketinget et For-

---

^{*)} Se nærmere J. A. Jørgensen: Den danske Dagspresse 1901.

slag om Oprettelse af en Statstidende, hvis Annoncetekster skulde bestemmes at Indenrigsministeriet. Vilh. Lassen begrundede bl. a. sit Forslag med, at Stiftstidenderne i Almindelighed ikke mere var Stiftsblade, men Lokalblade for de Byer, i hvilke de udgik. En Række Talere udtalte deres Sympati for Forslaget, der jo ogsaa vilde ramme »Berlingske Tidende« som Stiftstidende for Sjælland, og med Hensyn til dennes Stilling nærede C. Krabbe nogen Betænkelighed. Forslaget gennemførtes i Folketinget, men naaede ikke gennem Landstinget, hvorfor det forelagdes paa ny i Samlingen 1902—03 og vedtoges uforandret i Folketinget. I Landstinget vilde man have Sagen i Udvalg, men dette Forslag forkastedes med 26 St. mod 26; et Forslag om at kalde den ny Statstidende »Kundgørelsestidende« — bl. a. for at forebygge eventuelt Brug af den i politisk Øjemed — forkastedes ligeledes. Den 19. December 1902 vedtoges Loven ved eneste Behandling i Folketinget, og Loven stadfæstedes den 23. Januar 1903.*) Fra 1. April 1904 bortfaldt alle bestaaende Stiftstidende-Privilegier, og den mest omstridte af de gamle Tidender antog atter sit gamle Navn.

DEN SOCIALDEMOKRATISKE PRESSE.

Omkring 1870 var der ogsaa i de danske Provinsbyer begyndt at opstaa lokale *Arbejderblade*. I 1872—73 udgik der i Odense en »Dansk Arbejdertidende«, redigeret og udgivet af en Forening, til dels underholdende, i sin sidste Tid under Navnet »*Nordlyset* eller D. A.«, og i Kolding havde M. Heimann i 1872 udgivet »*Fremad*«, et Ugeblad for Arbejderne i By og paa Land. Men ingen af disse Blade har haft nogen lang Levetid eller sat sig dybere Spor.

1872 oprettes »*Socialisten*« — »*Social-Demokraten*«s Forgænger — i København. Og da de smaa lokale Foretagender ikke har kunnet modstaa Vanskelighederne, bliver i den første halve Snes Aar derefter Hovedstadsbladet ogsaa eneste Organ i Provinserne.

Det ældste af de eksisterende socialdemokratiske Provinsblade begyndte at udkomme i Landets næststørste By, Aarhus. 1875 kom

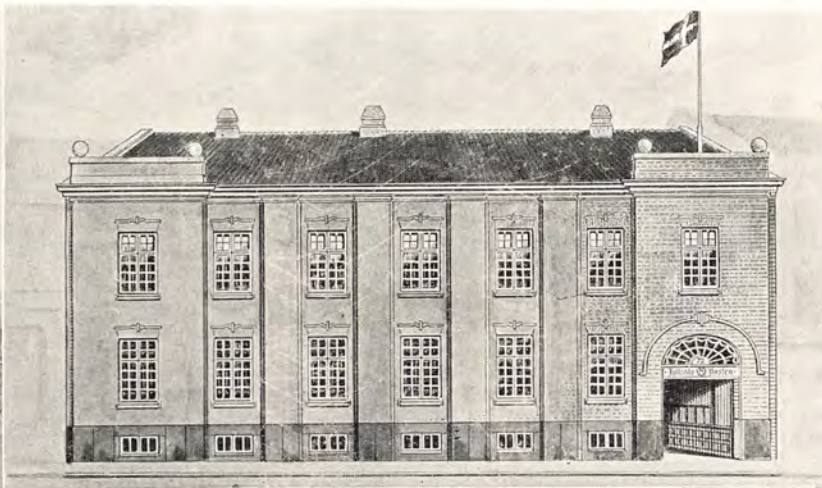
---

*) Rigsdagstidende 1901—02 og 02—03.

den da 24-aarige Typograf *Harald Jensen*, Søn af en københavnsk Smaanæringsdrivende, til Aarhus, hvor den Bjørnbakske Agitation havde skabt stor Bevægelse. Den 19. Juni 1883 udsendte han første Nummer af »Socialdemokratisk Ugeblad«, der Aaret efter overgik til et Aktieselskab, som fra 1. Oktober 1884 udgik som Dagblad under Navnet »*Demokraten*«. Samtidig antoges E. Marott som Medarbejder, og i de følgende Aar indtraadte to af Socialdemokratiets senere mest bekendte Presse-mænd, J. P. Sundbo (1892) og Peter Sabroe (1895), efter hinanden som Medarbejdere; navnlig den sidstnævnte kom gennem Aarene til at spille en enestaaende Rolle som Journalist og Agitator for sit Parti. »*Demokraten*« er *Moderorganet* for den jyske socialdemokratiske Presse, idet efterhaanden en Række Filialorganer og senere selvstændige Blade udgik fra Bladets Trykkeri i Aarhus.

Der foreligger adskillige Vidnesbyrd om de Overvejelser, der har været fremme i Bladets første Aar. P. Hvidtfeldt nævner saaledes i »Kolding Social-Demokrat«s 25-Aars Nummer, at man en Tid (1893) overvejede at udgive fra »*Demokraten*«s Trykkeri i Aarhus et Ugeblad med vekslende lokalt Stof for de interesserede Byer, en Plan, som dog ikke blev virkeliggjort. P. Hvidtfeldt fortæller morsomt, hvorledes han i Stilhed forberedte sig til at overtage en socialdemokratisk Redaktørstilling ved at gemme de gamle Numre af den store »Social-Demokrat«. Men da Spørgsmaalet en Gang tegnede til at blive aktuelt og Hvidtfeldt skulde efterse sit »Materiale«, viste det sig, at Musene havde krydset Tanken og holdt baade Bryllups- og Barselfest i hans Arkiv. Hv. blev forøvrigt aldrig Redaktør, idet han blev i Provins-Typografernes Organisationsledelse og denne Organisations mangeaarige Forretningsfører.

E. Marott, der i 1887—88 redigerede »*Demokraten*«s Filial i Randers — »Randers Folkeblad« —, indtil denne afløstes af »Randers Arbejderblad«, og derefter fra 1888 til 1896 redigerede »Horsens Arbejderblad«, drog sidstnævnte Aar til Odense, hvor han blev Redaktør af Moderbladet for den socialdemokratiske Presse paa Fyn, »Fyns Social-Demokrat«, en Stilling, han indtog, til han i 1920 brød med Socialdemokratiet, hvorefter han afløstes af senere Indenrigsminister Hauge, indtil da Redaktør af »Bornholms Social-Demokrat«.

DANSKE PROVINSBLADES BYGNINGER

Fyens Stiftstidende.

Jyllandsposten til 1923 og derefter.

Fyns Tidende.

DANSKE PROVINSBLADES BYGNINGER

Holbæk Amtstidende.

Viborg Stifts Folkeblad.

Skive Folkeblad.

Tidende, Nakskov.

Paa Sjælland kom den socialdemokratiske Presse senere i Gang end i de andre Landsdele. Det hænger sammen med det nære Naboskab med København og »Social-Demokraten«; her var Postforbindelsen jo en saadan, at Hovedstadsbladet daglig kunde komme ud til de allerfleste af Provinsholderne. Men alligevel var der tidligt Ønsker fremme om at faa lokale socialdemokratiske Blade. I Næstved drøftede man allerede fra 1894 Planer om at faa et Blad. Men først i 1899 blev det Alvor.

Da et meget stort Tal af socialdemokratiske Blade — og i hvert Fald alle de i dette Aarhundrede oprettede — er blevet til paa direkte Foranledning og under Ledelse af Arbejderpartiets Hovedorganisation og den til dette knyttede Pressevirksomhed, frembyder Stiftelseshistorien i Almindelighed ikke de mange afvekslende Omstændigheder, som ældre Tidens Pressedannelser har at opvise.

Alligevel afgiver ogsaa denne Del af Pressehistorien karakteristiske Eksempler paa den Trang, der har givet sig til Kende, og den Offervillighed, der er udvist. Typisk i saa Henseende er Beretningerne om Bestræbelserne i Øst-, Syd- og Vestsjælland.*) I Løbet af et Par Maaneder i Aaret 1898 tegnedes i Byerne Næstved, Haslev, Vordingborg, Stege, Faxe, Storehedinge, Slagelse, Sorø og Korsør et Beløb af 7,662 Kr. til et Blad. Og paa dette Grundlag gik »Social-Demokraten«s Kontrolkomité med til Oprettelsen af »Sydsjællands Social-Demokrat«, der saaledes blev Moderbladet til en stor Del af den sjællandske socialdemokratiske Provinspresse. Bladets første Redaktør var tidligere Skomager *Josef Hansen*, Tybjerglille, der ledede Bladet fra 1899—1905; men den Mand, der stærkest har præget »Sydsjællands Social-Demokrat« og dens Afleggere, var nuværende Folketingsmand *N. Andreassen*, der redigerede Bladet fra 1905—19, da han overtog Ledelsen af den socialdemokratiske Provinskorrespondance (fratraadt denne 1924). Fra Næstvedtrykkeriet udskiltes senere Vestsjællands-Udgaven, der en Tid ogsaa betjente Midtsjælland, indtil denne Landsdel sammen med Nord- og Østsjælland knyttedes til Hovedbladet i København, dog saaledes, at hvert Lokalomraade fik sin særskilte Side. Fra

---

*) Sydsjæll. Soc. Dem. 25 Aars Jubilæumsnummer, 2. Januar 1924

Oktober 1924 har der atter fundet en Ændring Sted, idet Øst- og Midtsjælland atter betjenes fra Næstved.

Den socialdemokratiske Provinspresses Oprindelse hører, som det fremgaar af foranstaaende Eksempler, til vor nyeste Pressehistorie. Denne Presses ledende Mænd er i stort Tal kommet fra Typografernes og de faguddannede Arbejderes Kreds. Filialblad-Systemet er ikke i nogen anden Presse ført saa vidt som i den socialdemokratiske. Fællesskabet om alment Stof med »Social-Demokraten« i København, der baade politisk og økonomisk er Moderbladet, har for socialdemokratiske Journalister frigjort en Del af deres Arbejdskraft til det mundtlig-agitatoriske og specielle Felter, særlig det købstadkommunale. Mange af Partipressens Mænd har begyndt i Fagforeningerne, er derfra gledet ud paa den politiske Ager for sluttelig at havne i en Bladvirksomhed. I denne er Arbejdet hurtig blevet delt mellem det bladlige, det politiske og det kommunale. Næsten alle socialdemokratiske Journalister i ledende Stillinger indenfor Pressen har siddet eller sidder i Byraadene rundt om i de respektive Byer. En Række af dem er Medlemmer af den lovgivende Forsamling, og adskillige forener begge Udviklingslinier i deres Personer. Eksempler behøver ikke at anføres i større Tal; derom giver »Journalistisk Stat« i dette Værk Besked. Typiske Repræsentanter er Mænd som S. Bresemann, Nakskov, C. N. Hauge, Odense, tidl. Rønne, H. P. Hansen, Slagelse, J. P. Sundbo, Esbjerg. I Folketinget sidder 19 socialdemokratiske Provinsredaktører, i Landstinget 3, deriblandt Veteranen Harald Jensen fra Aarhus.

Den socialdemokratiske Presses almindelige Struktur fremgaar af følgende Liste — meddelt af den socialdemokratiske Presses Administration i København —: »Nordjyllands Social-Demokrat«, Aalborg (4 Aflæggere), »Social-Demokraten for Randers og Omegn« (1), »Demokraten«, Aarhus (4 Aflæggere, der hver trykker en Lokalside), »Silkeborg Social-Demokrat« (3 Aflæggere; til den ene af disse er knyttet Lokaltrykkeri, der trykker 2 Sider), »Horsens Social-Demokrat«, »Vejle Social-Demokrat« (1 Aflægger, der trykker 2 Lokalsider), »Kolding Social-Demokrat« (4 Aflæggere), »Vestjyllands Social-Demokrat«, Esbjerg (3 Aflæggere), »Fyns Social-Demokrat«, Odense (4 Aflæggere, hvoraf den ene trykker 2 Lokalsider), »Sydfyns Social-Demokrat«, Svendborg (1 Aflægger), »Vestsjællands

Social-Demokrat«, Slagelse (3), »Sydsjællands Social-Demokrat«, Næstved (6), »Lolland Falsters Social-Demokrat« (5 Aflæggere, hvoraf den ene trykker 2 Lokalsider. Endvidere udgives 3 Provinsblade fra København, nemlig »Københavns Amts«, »Holbæk« og »Nordsjællands Social-Demokrat«.

Udgiverforholdet skildres saaledes: Den socialdemokratiske Presse ejes af de københavnske Fagforeninger og Socialdemokratisk Forbund, der ved at tegne Andele har sikret sig Ret til at sende Repræsentanter til Kontrahentmøderne, der afholdes en Gang hvert Kvartal. Endvidere afholdes der hvert Aar i Marts Maaned et Aarsmøde, ved hvilket der møder Repræsentanter fra samtlige socialdemokratiske Blade i hele Landet. Dette Møde er Indehaver af den højeste Myndighed, og her vælges Hovedkontrolkomité og Forretningsfører for hele den socialdemokratiske Presse (Medd. fra Forretningsfører Hørdum 7/11 1924).

DEN RADIKALE VENSTREPRESSE.

Med Aaret 1895 indtræder der en næsten 10-aarig Pause, i hvilken Nydannelserne i Provinspressen i væsentlig Grad indskrænker sig til, at bestaaende Blade opretter Filialer. En i Enkeltheder gaende Skildring heraf maa siges at ligge udenfor denne Skildrings Ramme.

Indenfor Venstregrupperne gaar Brydningerne fra 90'ernes Begyndelse mellem Det forhandlende Venstres Blade paa den ene Side og de Blade, der fra 1895 danner Venstrereformpartiets Presse, paa den anden Side. Efter Systemskiftet 1901 nærmer de to Grupper sig hinanden, og dette Forhold giver sig Udslag i Sammenslutning. Med Venstrereformpartiets Sprængning i 1905 er der aabnet Vej for en betydelig Nydannelse indenfor Provinspressen, en Nydannelse, der efterhaanden strækker sig over hele Landet: *Den radikale Venstrepresse*.

Det Navn, der staar forrest, naar den radikale Venstrepreses Historie skal skrives, er *N. Bransagers*. Han havde ganske vist ikke sit journalistiske Udgangssted i Provinspressen. Sin Uddannelse og sine Metoder havde han hentet hos »Politiken«. Men han havde

baade af Oprindelse — som Søn af en af V. Hørups bedste Venner blandt de midtsjællandske Bønder — og gennem sit Arbejde som landbrugs-causerende, ofte rejsende Medarbejder ved »Politiken« og i det Hele ved sit aabne Sind og sin store, naturlige Veltalenhed let ved at faa Folket i Tale. N. Bransager blev den journalistiske Organisator af de Blade, der oprettedes i de første Aar efter 1905.

Den økonomiske Baggrund for Arbejdet var den i 1905 stiftede Organisation »Den frie Presse«, en Kreds af Mænd, hvis Formand var Direktør H. Heilbuth, København. Selskabet hjalp en Del af de nyoprettede Blade med Laan og forbeholdt sig Kontrol med den økonomiske Side af Bladforetagenderne, saa længe Laanet ikke var tilbagebetalt, mens den politiske og journalistiske Ledelse kun stod til Ansvar overfor den stedlige Udgifverkreds.*) Da det radikale Venstre dannedes, var der af Blade udenfor København, der støttede Partiet, 7 Hovedblade med 8 Aflæggere. 1915 var der 23 Hovedblade med 19 Aflæggere.

Jordbunden for en radikal Presse var forberedt i det forudgaaende Aar gennem Oprettelsen af Ugebladet »Det frie Ord«, der lededes af N. Bransager og udgik fra Ringsted. De 7 Blade, der straks fra 1905 sluttede sig til de Radikale, var: »Venstres Folkeblad«, Ringsted, »Fyns Venstreblad«, Odense, »Middelfart Venstreblad«, »Nykøbing F. Venstreblad«, »Vendsyssel Folkeblad«, »Helsingør Dagblad« og »Roskilde Tidende«. Dertil kom senere »Kalundborg Dagblad«, »Stubbekøbing Avis« og sluttelig »Møns Folkeblad« og »Skive Folkeblad«.

Ældst i denne Række er »Kalundborg Dagblad«, der stiftet i 1877 af *Andreas Sørensen* egentlig hører til i Rækken af de gamle Venstreblade, som oprettes i Forfatningskampens Tid. Andreas Sørensen blev Folketingsmand for Kalundborg-Samsøkredsen, da Herredsfoged *C. Krabbe* i 1887 — efter at have repræsenteret Kredsen fra 1864 — trak sig tilbage. Andr. Sørensen var Folketingsmand til 1895, da *C. Krabbe* under Brydningerne efter Forliget stillede sig som forhandlende Venstremand mod A. S. og blev valgt. Andr. Sørensen, der selv ejede Bladet, fratraadte som ansvarlig Redak-

---

*) Meddelelse af Direktør H. Heilbuth i Taler paa Bladmødet i Randers den 6. November 1915.

tør i 1892, hvorefter *A. M. Greve* var Redaktør i en Aarrække; blandt de senere Redaktører kan nævnes: 1901 *Jacob Wolsing* (nu Ritzaus Bureau, Aalborg), 1902—04 *M. L. Yde* (nu Generalkonsul i Hamborg) og 1904—07 *Per Faber* (nu Udenrigsministeriets Pressebureau). Bladet nærmede sig efter 1905 den radikale Politik, og i 1907 overdrog Andr. Sørensen Bladet til et Andelsselskab af Kalundborgegnens og Samsø radikale Venstremænd, der antog *J. P. Jørgensen* (»Venstres Folkeblad«, Sorø) som Redaktør; han ledede Bladet til 1. Februar 1912, da den nuv. Redaktør, *Olaf Lund*, antoges.

Det næstældste af Bladene i Gruppen er »Skive Folkeblad«. Det stammer fra 1880. Det oprettes imod den konservative »Skive Avis«, der vel havde stillet sig liberalt overfor Artikler fra Venstremænd, men som selvfølgelig førte sin egen Politik. »Skive Folkeblad« begyndte smaat i Oktober 1880 (leledes af »Morsø Folkeblad«s Redaktør, *Henrik Fog*, og udkom kun hveranden Dag). Fra Februar 1882 udgaar Bladet fra Marius Jensens Trykkeri i Skive. Bladet har en ret bevæget Historie med hyppige Redaktørskifter. Fra 1905 (da *J. P. Neerup*, da Præstø, nu Næstved, blev Redaktør) nærmede Bladet sig stedse mere den radikale Politik. Denne Udvikling fæstnes yderligere ved Bladets Overdragelse til et Garantselskab med dav. Folketingsmand *Carl Hansen* som Formand (1906), og Bladet førte fra 1908 en radikal Løsgængerpolitik paa det saakaldte »Skiveprogram«, i Tilslutning til hvilket nuværende Landstingsmand *H. Nielsen*, Dølby, i 1909 valgtes til Kredens Folketingsmand. Fra 1920 sluttede Bladet sig helt til det radikale Venstre (Valgloven umuliggjorde en særlig Kredspolitik). Bladet var Privat-eje til 1906 (Bogtrykker Marius Jensen). Garantselskabet betalte i 1906 110,000 Kr. for Bladet. Dets Love er baade ved deres Valg-regler, deres Forbud mod Fordeling af Udbytte til Ejerne etc., ejendommelige. Overskudet skal kun kunne fordeles til folkelige eller politiske Formaal. Fhv. Folketingsmand *Carl Hansen* har været Redaktør siden 1911. Paa det lokalhistoriske Omraade har Mænd som *Jeppe Aakjær* og *Lærer N. Olesen-Husted*, Grinderslev, ydet vægtige Bidrag. Bladets Holdertal er fra 1906 til 1924 steget fra 3,000 til 6,400.

Tre Blade er stiftet i den under Forligspolitikens Forberedelse opstaaede Brydningsperiode indenfor Venstre, nemlig »Venstres

Folkeblad«, Ringsted, 1891, »Fyns Venstreblad«, Odense, 1892, og »Nykøbing F. Dagblad« 1893. »Venstres Folkeblad« oprettedes med Støtte af V. Hørup af en Kreds af Aktionærer, der udtraadte af »Ringsted Folketidende«s Aktionærkreds, da dennes Flertal besluttede, at den af Bladets hidtilværende Redaktør, cand. jur. *H. Glud*, førte Politik ikke stemte med Aktionærflertallets Opfattelse. *H. Glud* redigerede Bladet til 1902, da *N. Bransager* blev Redaktør, efter at Justitsminister *P. A. Alberti* havde udnævnt *Glud* til Birkedommer paa Samsø. *Bransager* moderniserede Bladet og udvidede den begrænsede Udgiverkreds ved Dannelsen af et Andelsselskab af Folk paa Egnen. — »Nykøbing F. Dagblad« oprettedes 1893 som en Fortsættelse af den af *R. P. Jensen* stiftede »Maribo Amtsavis« og indførte et ret omfattende Filialsystem. Bladet sluttede sig straks i 1905 til det radikale Venstre. Den 1. April 1914 købte Direktør *H. Heilbuth* Bladet og ejede det til 31. Marts 1921. Bladet havde i denne Periode skiftende Redaktører, men den, der politisk prægede Bladet stærkest, var *Vilh. Lassens* gamle Medarbejder fra Aalborg, exam. jur. *J. A. Jensen*. — »Fyns Venstreblad«, hvis ældre Historie er stærkest præget af *C. Slengerik*, sluttede sig straks fra 1905 til det radikale Venstre, men kommer først ind i en mere moderne Udvikling, da det fra 1. April 1907 overtages af et Aktieselskab, »Den radikale Presse«, som med en Aktiekapital af 300,000 Kr. og med *P. V. Elmholt* som Redaktør iværksætter afgørende Reforme. (Det nærmere om denne Bladets Udvikling findes skildret under Afsnittet: »Pressen ved Verdenskrigens Udbrud og derefter.«)

Som Hovedblad for den ny radikale Provinspresse var »Jysk Morgenblad«, Aarhus, oprindelig tænkt. Det oprettedes som Morgenblad i den store østjyske By, der havde Tradition baade for Morgenpresse og store Blade. Udgiverne var et stedligt Aktieselskab med Støtte af »Den frie Presse«. Dets første Redaktører var fhv. Højskoleforstander *Helge Hostrup*, der havde gammel journalistisk Uddannelse (ved »Ringsted Folketid.« i 1891—92) og *Marinus L. Yde*. Bladet blev lagt ret stort an, men slap ikke helt let over Begyndervanskelighederne. *Yde* gik allerede i Efteraaret 1911 til København, dels som Leder af »Jysk Morgenblad«s Efterretnings-tjeneste fra Hovedstaden, dels som Medarbejder ved »Politiken«. Bladet fik eget Trykkeri og udvidede Virksomheden ved Filialer i

Ebeltoft, Randers og Odder, men havde alligevel vanskeligt ved at komme i fast Leje. 1911 forlod Hostrup Bladet og overtog Veilby Højskole, og *Fr. Højmark*, der havde været Medredaktør fra 1910, blev nu Eneredaktør. Krigstidens abnorme Forhold var mere end Bladet kunde taale i sin hidtidige Form. I Efteraaret 1914 gik det over til at blive trykt i »Silkeborg Venstreblad«s Trykkeri. 1924 skiftede det Navn og hedder nu »Aarhus Venstreblad«.

Mere typisk for den almindelige Udviklingslinie i den radikale Presse er »Nordsjællands Venstreblad«s Historie. Dette Blad — som flere af de nye Blade — udkom med meget kort Varsel. Den almindelige Navngivning var Byens eller Egnens Navn med Tilføjel- sen »Venstreblad«. Hillerødbladet »Nordsjællands Venstreblad« ud- kom allerede fra den 1. April 1905. Det stiftedes med en Aktie- kapital paa 8,000 Kr., der skulde indbetales i Rater, og havde sin første Redaktion i en Baggaard Side om Side med et Vaskehus. 1912 købte Bladet sin egen Ejendom, ved hvilken der opførtes Byg- ning til Sætterier og Trykkeri. Holger Bernild har været Bladets Redaktør siden dets Stiftelse, og blandt dets Medarbejdere er Ma- leren Kr. Kongstad og Pastor Morten Pontoppidan. Fra samme Tidsæfsnit er »Holbæk Amts Venstreblad«, der ogsaa meldte sig paa Arenaen allerede den 1. April 1905. Dets første Redaktør var *Johannes Madsen*, der allerede i Slengeriks Tid havde været Med- arbejder ved »Fyns Venstreblad« og derefter som fri Medarbejder havde virket ved »Venstres Folkeblad«, fra hvis Trykkeri Bladet udgik de første Maaneder; han redigerede Bladet til Januar 1910, da hidtilværende Faktor ved »Holbæk-Posten«, Jul. Bigum, overtog Redaktionen. Johs. Madsen har senere virket ved forskellige Blade, var derefter en Aarrække Landmand paa Roskildeegnen, men overtog 1925 en Stilling ved »Aalborg Venstreblad«.

Endvidere: »Langelands Folkeblad«, der oprettedes i 1905, da »Langelands Avis« var købt af Venstre med Støtte af den Bergske Presse. Cand. theol. Oscar Geismar var Bladets første Redaktør til 1908, da *Holger Kristiansen* overtog Ledelsen. »Sydsjællands Venstreblad«, Næstved, oprettedes 1. Januar 1906; første Redaktør var *J. P. Jørgensen*, der 1907 afløstes af *Jens Tybjerg*, som efter- fulgtes af *J. P. Neerup* April 1919; Bladet har Filialer i Vordingborg, Præstø og Faxe. En ganske ejendommelig Historie har »Vestjyl-

lands Folkeblad«, Varde, haft. Dette Blad er af gammel Dato, idet det hviler paa Basis af et gammelt, konservativt Blad, »Varde-Posten«, der fra 1868 var ledet af tidligere Lærer *N. P. Kjelst* og siden skiftede Navn til »Vestjyllands Dagblad«. Bladet solgtes i Juni 1907 til *N. Th. Jerne*, der kaldte det »Varde Folkeblad« og ledede det i nærmest radikal Løsgængerretning med Hældning til Indre Mission. I Foraaret 1908 indtraadte der imidlertid en Krise for Bladet, som overtoges af dets gamle Udgiver (*Kjelst*), der umiddelbart efter solgte det til et Aktieselskab af radikale Vælgere i Vardekredsen, hvorefter Bladets nuværende Redaktør *N. Henrik Jensen (Nordhjem)* ansattes som Leder. »*Randers Amtstidende*« hører til de senere oprettede radikale Blade. Dets Stiftelse gav Anledning til en voldsom Pressefejde. Det forberedende Møde afholdtes i Randers den 6. November 1915 med Direktør *H. Heilbuth* og Redaktør *P. V. Elmholt* som Hovedtalere. Disse Taler blev senere udgivet af »Udvalget til Oprettelse af et radikalt Venstreblad for Randers og Omegn«. De indeholdt bl. a. et skarpt Angreb paa den Bergske Presse, sammenholdt med en personlig Redegørelse for »Den frie Presse«s (en Kreds af hovedsagelig københavnske radikale Velhaveres) Stilling til nogle af de nye radikale Blade. Angrebet gav dav. Redaktør *Sigurd Berg* Anledning til et Forsvar og Modangreb; overfor Heilbuths Paastand, at den Bergske Presse var en Bladtrust, fastslog han, at det var et helt historisk, reelt og aabent Forhold, der prægede den Bergske Presse; den hvilede paa de Traditioner, som *C. Berg* havde lagt Grunden til. *Sigurd Berg* sluttede med at opfordre Heilbuth til at offentliggøre Navnene paa Medlemmerne af »Den frie Presse«. Om dette Emne førtes der i Vinteren 1915—16 en heftig Polemik. Saavel Talerne fra Randers-Mødet som *Sig. Bergs* Artikler foreligger i Særtryk. »*Randers Amtstidende*« begyndte at udkomme fra Januar 1916 med *M. Nøhr* som politisk Redaktør, fra 1919 som Eneredaktør. April 1917 købte Bladet sin egen Ejendom, og fra Oktober 1918 udgiver det en Aflægger i Hobro.

DE SIDSTE AARS OM- OG NYDANNELSER.

I de Byer, hvor der kun var ét Venstreblad, og hvor dette efter 1905 gik over til den radikale Presse, opstod Spørgsmaalet om Oprettelsen af nye *Venstreblade*. Talen er dog kun om forholdsvis faa Byer. Efteraaret 1907 stiftes »*KalundborgFolkeblad*« med Marius Holt som Redaktør; fra 1910 overtager *S. Rasmussen* Redaktionen; under hans Ledelse bliver Bladet et af Provinspressens stærkest virkende Reportageblade og stiger i Løbet af 15 Aar fra et Oplag paa ca. 1000 til over 5000. »*Skive Folketidende*« oprettes 1909 ved Køb af den gamle »*Skive Avis*« og med Kr. Rosted som Redaktør; det omdannedes senere. Fra 23. Juni 1919 udgives »*Skive Venstreblad*« af et Garantselskab paa 700 Venstremænd; det er Provinsens yngste Venstreblad. »*Hobro Avis*«, der i 43 Aar var konservativt Blad, købtes 1898 af *Fr. Aubeck*, der havde været Redaktør af Erhvervsbladet »*Tiden*« i København; Aubeck gjorde Bladet til Venstreblad, senere radikalt, men solgte det 1910 til *J. P. Neerup*, som drev det til 1919, da han overdrog det til et stedligt Selskab, som overtog »*Hobro Dagblad*« og oprettede Venstrebladet »*Himmerland*« med *Svend Sørensen* som første Redaktør. Aubeck drog fra Hobro til Assens, hvor han købte det konservative Blad »*Assens Avis*«, som han 1911 omdannede til et radikalt Blad. Fra 1913 er Aubeck Redaktør af det fra 1906 fra Holsted, nu fra Kolding udgaaende »*Venstreblad for det sydlige Jylland*«.

Den 15. August 1916 fuldbyrdedes en Sammenslutning mellem »*Holbæk-Posten*« og »*Holbæk Amts Dagblad*«, der overtoges af Aktieselskabet til Udgivelse af »*Holbæk Amtstidende*«, hvis første Redaktør blev »*Holbæk Amts Dagblad*«s hidtidige Redaktør *Rasmus P. Nielsen*. Bladet gik fra 1917 over til moderne Format. I Aktieselskabets Love er *Udbyttedeling* forudsat, og særlig Vedtægt herom vedtoges i 1919.

Af andre Nydannelser skal nævnes: »*Herning Avis*« (1903), der slutter sig nær til Indre Mission. Endnu stærkere præget af andre Hensyn end de partipolitiske er »*Afholdsdagbladet*«, der oprettes 1905 og, som Navnet angiver, er særligt Organ for Afholdsbevægelsen; fra 1906 under Titlen »*Afholdsdagbladet Reform*«, redigeret af *L. Larsen-Ledet*, fra 1913 under den oprindelige Titel; Bladet har

Lokaludgaver i forskellige Landsdele og lægger Hovedvægten paa Oplysning ang. alt, der vedrører Afholdsbevægelsen, samtidig med, at det bringer almindeligt Efterretningsstof.

Endelig skal nævnes, at der i flere Provinsbyer, særlig i Jylland, er anstillet Forsøg med billige Middagsblade, særlig beregnet paa Gadesalg. Ældst er »Odense Avis«, der — med Benyttelse af et tidligere anvendt Navn — oprettedes 1898 af Viggo Schiwe, Jean Findling og Bogtrykker A. Hartmann. 1902 begyndte i Aarhus »Aarhus-Posten« at udkomme, stiftet af C. A. Nielsen (Arnfast), fra 1910 i en lang Aarrække ledet af Thorvald Petersen. Et nærmest konkurrerende Foretagende, »Aarhus-Spejlet«, oprettedes 1906 og redigeredes i 3 Aar af den tidligere dansk-amerikanske Journalist Bendix Olesen. Endelig forsøgte »Randers Venstreblad« i 1912 med en Middagsudgave »Dagen«, idet Udgiverne mente, at den »sagnrige, men tillige stolte Nutidsby Randers« trængte til et saadant Foretagende; Forventningerne blev dog skuffede; Bladet gik kun en kortere Tid.

PROVINSPRESSEN VED VERDENSKRIGENS UDBRUD OG DEREFTER.

Det er naturligt, hvor Talen er om en politisk Presse, at optage Status ved de politiske Terminer.

Vi har i det forudgaaende forsøgt det ved Stændertidens Begyndelse, ved den fri Forfatnings Givelse, ved den store Forfatningskamps Begyndelse, og hvis vi da vil søge at danne os et samlet Billede af den politiske Provinspresse paa et Tidspunkt forud for Verdenskrigen, vil det være forsvarligt at tage 1912, det Aar, da Forslaget om en Grundlov, der kan afløse Forfatningen af 1866, forelægges.

Kort efter Hundredaarsskiftet har Nydannelsen saa smaat begyndt i Hovedstadspressen. »Kristeligt Dagblad« og »København« havde gjort Tilløb til det saakaldte »moderne Format«; men først med »Politiken«s Omdannelse (1905) fandt man den Form, der afløste den gamle, nationale Bladtype, hvor Stoffet bredte sig »op og

ned og til Siden«, hvor Siderne blev stedse større, men Sidetallet uforandret: fire.

Til et vist Tidspunkt var dette en smuk Type paa en Avis. Forsiden indlededes med en tilpas begrænset Henvisnings-Masse. Saa fulgte — eller rettere: den var den egentlige Indledning — den politiske Leder, der dog ikke hørte hver Dag til. Ofte var Indledningen i Bladet en omfattende udenrigspolitisk Oversigt, der sluttede med Ritzaus Telegrammer om Dagens Emner. Eller Bladets første Side kunde optages af Referater, hvis Mægtighed virkede end mere imponerende som Følge af Spalternes Længde. Eller solide Artikler om Dagens Emner fyldte godt op.

Saa fulgte Indlands-Rubriken, lokalt Artikel- eller Referat-Stof, det egentlige lokale Nyheds-Stof, oftest i solide og grundige Notitser. Derefter Sidste Nyt — Dagens egentlige Telegramstof — Handelsefterretninger og Annoncer. Det hørte til Sjældenhederne, at Artikel-Overskrifter spændte over mere end én Spalte. Under-Rubriker var blevet almindelige i vigtigere Artikler omkring Halvfemsernes Midte, og Udviklingen fortsattes med stedse stærkere Fart, særlig hvor Talen var om det udenrigske Stof.

Efter den lange, rolige Periode, der verdenspolitisk set havde varet fra 1878 til op i 1890'erne, en Ro, der kun afbrødes af enkelte fjernere Drøn, som den kinesisk-japanske Krig, der nærmest bedømtes ud fra et journalistisk underholdende Synspunkt, begyndte Varslerne om en ny Urotid.

Den græsk-tyrkiske Krig (1897) bryder for første Gang i et ret langt Tidsrum i udpræget Grad den hidtidige Ligegyldighed overfor de udenrigske Fænomener. Evropas gamle Arvefjende rørte sig imod en lille Stat, hvis Konge var en dansk Kongesøn. Danske Korrespondenter (Henrik Cavling, P. Severinsen) drog ud. Provinspressen laaner sig tildels frem m. H. t. Stoffet fra disse Korrespondenter. Men enkelte fremmelige Blade føler for første Gang Trang til en systematisk Udfyldning af Bureau-Telegramstoffet med Specialtelegrammer (Bureau Eagle, Direktør Viggo Adler), der havde en daglig Nyhedstjeneste fra Berlin.

Efter den græsk-tyrkiske fulgte den spansk-amerikanske Krig (1898) og Boerkrigen i Sydafrika (1899—1902). Begge disse Tildragelser øver en stærkt bestemmende Indflydelse paa Stoffets Udform-

ning, og Linien stiger yderligere og med stærkere Fart under den russisk-japanske Krig, der ydermere har Virkninger i neutralitetsmæssig Henseende, som giver indenrigspolitiske Sidevirkninger.

Selvfølgelig øver den Stigning, der samtidig paa andre Omraader sker i Kravet til Stofmassen, sin medvirkende Indflydelse. Men det er utvivlsomt Begivenheder ude i Verden, der virker stærkest i den begyndende Nydannelse; denne giver sig sit første varige Udslag i »Politiken«, hvor det ny System for Stofordningen først anlægges: Den sidste Nyhed kommer paa Førstepladsen i Bladet.

I Provinspressen er omkring 1912 de som Følge af Venstre-reformpartiets Sprængning 1905 nødvendiggjorte bladlige Nydannelser i alt væsentligt fuldbyrdede.

Men Bladtypen er ikke forandret. Udstyret adskiller sig i ingen Maade fra det foregaaende Tidsafsnits. Frakturen er stadig Brødskrift som fra Tidernes Morgengry; kun i Annoncerne er Antikvaen ved at trænge igennem. Haandsatsen er fremtrædende overalt. »Jyllandsposten« indfører 1909 sine første Sættemaskiner: 2 Linotype.

En Foranstaltning, der havde betydet en ikke ringe Aflastning af de stærkt stigende Udgifter, var Oprettelsen af Provinsbladenes Andelsselskab for Stereotypering (ca. 1900), til hvilket Redaktør og Bladudgiver Regnar Petersen, Næstved, undfangede Idéen. Denne havde Forbillede i Tyskland, hvor Udsendelsen af støbte Avissider fra et Centralsted praktiseredes. Ogsaa i England var Idéen udført i Praksis. Provinsbladenes Andelsselskab for Stereotypering stiftedes med en Andelskapital af 130,000 Kr., hvoraf en Tiendedel indbetaltes. Stereotyperingsanstalten aflastede Bladene for betydelige Udgifter; men den — ikke altid stilfulde — Ensartethed i det Ydre, der derved skabtes mellem ligesindede Blade, virkede ikke i Almindelighed højnende paa Pressen. Regnar Petersen var Formand til sin Død (1912); han afløstes af Red. P. L. Erichsen, Nakskov; efter dennes Død er Forretningsfører Henrik Lassen Formand.

Billeder i Dagspressen er ikke almindelige før op omkring 1890'ernes Slutning. Et af de første Avisbilleder, jeg er stødt paa, er af Ægteparret C. Berg i Anledning af dettes Sølvbryllup i 1886. De første Avisbilleder er i Almindelighed Træsnit, der stod smukt og som Regel var omhyggeligt tilrettede. Ved 1880'ernes Slutning tager Reproduktionskunsten imidlertid et Opsving. Og fra Midten

af 90'erne forsøger adskillige Blade sig med Stregætsninger. Ældste Leverandør er vistnok Xylograf Hendriksen. I 90'ernes Midte forsøgte et tysk Firma, Lampson & Martin i Berlin, sig med regelmæssig Udsendelse af Billedclichéer, bl. a. til danske Provinsblade; men Billederne var for meget prægede af deres Oprindelse til at slaa an. »Vendsyssel Tidende« blev i denne Henseende banebrydende indenfor Provinspressen. 1894 anlagde Bladet en lille Clichéanstalt, der betjente Bladet selv. Dette Foretagende blev Udgangspunktet for en betydelig Virksomhed. 1900 overtog Vilhelm Carlsens Søn, *Hjalmar Carlsen*, »Vendsyssel Tidende«s Reproduktionsanstalt og flyttede den til Odense, 1901 til København. 1908—09 gennemeksperimenterede og indførte Hjalmar Carlsen en ny Fabrikationsmetode paa tyndt Metal, som han udtog Patent paa i alle Kulturlande. Og i de følgende Aar fandt en systematisk Indarbejdelse Sted af dette Materiale. Samtidig begynder nye Reproduktionsanstalter, der i særlig Grad baseres paa Provinspressen, at opstaa, bl. a. »Matzens Clichéanstalt«, Monbergs Bureau m. fl.

Afgørende for Provinspressens Udvikling er Læsernes og Redaktionernes Krav til Plads for stedse mere Stof. Den mægtige Stigning i Foreningslivet er betinget af Andelsbevægelsens Gennembrud, det kommunale Styres Udvikling, de mange politiske og alménoplysende Møder. 80'ernes politiske Møder havde stillet store Krav til Referater. Der skrives fortræffelige politiske Referater i den Periode. Men hvert Partis Presse holder sig først og fremmest til sine egne. I 90'erne tager Referaterne af politiske Diskussioner stedse mere Plads. Og Begivenhederne omkring Systemskiftet og efter 1905 sætter Topstykket paa denne Udvikling. Samtidig har Telefonens Sejrgang, Telegramstoffets stedse stærkere Vækst og Befolkningens Trang til at se stedse flere Emner offentligt behandle, øget Farten. Den selvstændige Stofbehandling paa de enkelte Redaktioner bliver mere indgaaende og grundig. Hvor oprindelig Redaktøren, senere Redaktøren i Forening med Redaktionssekretæren, har været de eneste selvstændigt skrivende, bliver der Brug for én eller flere yngre Folk, som paa egen Haand kan tage sig af Opgaverne. Mellem disse yngre Folk opstaa Tanken om selvstændig Dygtiggørelse gennem Kursus for Journalister. Om egentlig Specialisering af Arbejdet bliver der selvfølgelig ikke Tale i

Provinspressen, dertil er Personalet i Almindelighed for lille og Opgaverne for mangeartede. Men indenfor det almene Arbejde løses mange specielle Opgaver med Dygtighed. Egnshistorien, f. Eks., der fra ældgammel Tid i Provinspressens Historie har spillet en Rolle — Eksempler: en Avis i Holbæk 1832 begynder med en Lokalhistorie, Børgense Avis 1859 ligeledes — behandles sine Steder helt systematisk, en Bevægelse, der løber parallelt med Oprettelsen af de historiske Amtssamfund. Interviewet udformes, undertiden over i Nærheden af sin Karikatur, naar Emnernes Ubetydelighed overskygges af det journalistiske Udstyr. 1903 forsøger Ritzaus Bureau sig med Udsendelse af et telefonisk Dagsreferat fra Rigsdagen i udførlig Form til Blade, der udgaar samme Eftermiddag. Enkelte større Blade gennemfører dette systematisk ved egne Korrespondenter, andre lejlighedsvis, naar Begivenhederne indbyder dertil.

I det Hele taget gaar Stoffet fra samme Dag sin Sejrgang i Provinsens Eftermiddagspresse og stiller sit stigende Krav til Pladsen.

Samtidig lægger i Aarene omkring Aarhundredskiftet og senere det blomstrende Forretningsliv i en Grad, som man ikke før har kendt Mage til, Beslag paa Annoncesiderne. Man nærmer sig Grænsen for, hvad det gamle Format kan bære.

I Aarene ind imod Verdenskrigen er Provinspressen i Virkeligheden naaet til det Standpunkt, hvorpaa den trygt og støt kan føre Udviklingen videre uden store Ændringer. Og samtidig er det lave Prisniveau baade for Abonnement og Annoncer en direkte Spore paa den voksende Udbredelse. For ca. 2 Kr. pr. Kvartal plus Postpenge faar man sin Avis daglig ind ad Døren. Og for 10 Øre pr. Linie — Minimum 50 Øre pr. Annonce — meddeler man sig fra Annoncespalterne.

— — —

Om Aftenen den 1. August 1914 modtog man paa Redaktionen i den danske Provinsby et Telegram, der var afsendt fra Sct. Petersborg Kl. 10,28, og som gennem Telefonen var os i Hænde Kl. 10,55, altsaa paa 27 Minutter. Det var Meddelelsen om Verdenskrigens Udbrud. Et Par Eksempler til Sammenligning:

Christiansborg Slots Brand Onsdag den 26. Februar 1794 omtales i »Aarhus Stifts Adresse Contoirs Tidender« Onsdagen den 5. Marts 1794. (7 Dage.)

Den 3. December 1812 afsendte Napoleon fra Storarméen i Rusland den 29de Bulletin; den naaede den 17. December til Paris og derfra over Hamborg til København saaledes, at den kunde offentliggøres i »Kjøbenhavns Skilderie« den 29. December. (26 Dage).

Efterretningen om Sejren ved Isted den 24. og 25. Juli 1850 offentliggjordes i »Fædrelandet« for 27. Juli. (2 Dage.)

Meddelelsen om Kong Christian den Niendes Underskrift paa Fællesforfatningen den 18. November 1863 afsendes som Telegram fra København Kl. 4,50 Eftermiddag og modtages paa »Aalborg Stiftstidende« Kl. 8,26 samme Eftermiddag. (3 Timer 36 Minutter.)

Man har i foranstaaende Linien i Udviklingen fra den ridende Post til Telegrafien. Og for den danske Presse som Helhed betyder den 1. August 1914 Indgangen til betydningsfulde Omdannelser.

En ny Mode viser sig ret snart efter Verdenskrigens Udbrud. Hidtil var det saaledes, at Hovedoverskriften paa en Artikel skulde være et sammenfattende Udtryk for alt det, Artiklen indeholdt. Dette lod sig let nok tilrettelægge, saa længe Emnet var en Ministerkrise, et Jordskælv, en Jernbanekatastrofe eller lignende.

Men fra den Aften, da Slagfronterne trak sig over Jordkloden, over og under Jorden, over og under Havfladen, gennem Luften, var det ugørligt at følge det gamle Princip.

Det ny Princip opstod vel uvilkaarligt, men synes nærmest at stamme fra den tyske Presse, dér gik over til at meddele Dagens bedste Slagord fra det store Hovedkvarters Beretning som Overskrift over hele Siden. Ved denne Nyordning blev Overskriften i Stedet for en Karakteristik af Artiklens Indhold en faktisk Meddelelse, der kun refererede til de bestemte Linier i det paagældende Communiqué. Selve Ordet »Communiqué« erobrede hurtig sin faste Plads i Døgnets Ordbog. I Napoleon den Stores Tid kaldtes de regelmæssige Beretninger for »Bulletiner«; i begge Tilfælde var fransk Sprogbrug den herskende.

En Realitetsændring m. H. t. Stofbehandlingen i Pressen indtraf samtidig. Hidtil havde det været Reglen, at Overskriften sagde Tingen noget kraftigere, end Indholdet maaske var til. Det gjaldt jo om at pirre Nysgerrigheden. Fra den Nat, Verden kom i Brand, var Purring af Nysgerrigheden overflødig. Nu gjaldt det snarest om at berolige. Der er en kendelig Ændring i Løbet af ganske faa Dage.

Sensationerne gik nu ovenover det daglige Behov. Pressen anede Paniken og lagde straks alt til Rette for at modvirke den.

Og hvis den ikke selv havde Forstand til at lægge Tingene til Rette, savnede den ikke Anvisninger om, hvorledes den havde at forholde sig.

Medens Udenrigspolitikken i Tiden mellem 1864 til omkring Aarhundredskiftet mest havde haft en rent efterretningsmæssig Betydning for Pressen, ændredes dette Forhold, efterhaanden som den verdenspolitiske Situation spændtes. Allerede under den sydafrikanske Krig viste de første Tegn til en videre Opmærksomhed overfor udenrigspolitiske Udtalelser i Pressen sig. Forhandlingerne om Nord- og Østersøtraktaterne (1906—07) fastslog med endnu større Tydelighed, at udenrigspolitiske Spørgsmaal ogsaa var danske Spørgsmaal. Dette understreges yderligere gennem Forhandlingerne angaaende Forholdene i vort gamle Grænseland (Optanttraktaten 1907). 1910 ansattes Dr. phil. *Aage Friis* som *Pressekonsulent* i Udenrigsministeriet, en Stilling, han beklædte til 1913. Sagerne sorterede under Udenrigsministeriets 2det Departement, Chef: Kmh. *Herluf Zahle*, der saaledes blev den Mand, som blev retningsgivende for Arbejdet med Pressen i Krigsaarene. Forøvrigt fandt der i disse Aar gentagne Gange Lovgivning Sted om Pressens almindelige Vilkaar, saaledes ved Lov af 17. Juli 1915, der skærpede de gældende Bestemmelser m. H. t. Pressens Ytringsfrihed, hvad der vakte en Del Kritik. Loven tidsbegrænsedes, men fornyedes — stadig under nogen Modstand, særlig med den Begrundelse, at den ikke anvendtes med Ligelighed — dog ved Love af 22. Decbr. 1915, 24. Juli 1916, 30. Januar 1917 og 21. Decbr. 1917 til Udgangen af Aaret 1918.

Fra 1916 indtraadte Redaktør *Marinus L. Yde* som Leder af det paa hans Initiativ organiserede Udenrigsministeriets Pressebureau, hvis Forhold lovfæstedes ved Lov af 30. Juni 1919 — med det udtrykkelige Formaal: at det med Pressens stadig voksende Betydning gjaldt om — ogsaa ved Hjælp af Pressebureauet — at fremme de internationale Forbindelser.

Nogle Eksempler paa, hvorledes der fra Udenrigsministeriets, senere Pressebureauets Side, virkedes under den spændte verdenspolitiske Situation, skal anføres.

Den 3. August 1914 udsendtes følgende:

Til

D'Herrer Redaktører af Provinsbladene.

Søndag den 2. August holdtes i Marineministeriet efter Indbydelse af Udenrigsministeriets Pressebureau et Møde af Repræsentanter for de københavnske Blade og Korrespondancebureauer, hvori deltog Udenrigsministeren, Forsvarsministeren, Handelsministeren samt Repræsentanter for Hær og Flaade og Udenrigsministerium. Der herskede fuld Enighed mellem alle Deltagerne om, at det under de nuværende alvorlige Forhold var en ufravigelig Pligt for alle Blade at iagttage følgende:

1. *ikke* optage Efterretning om
  - a. fremmede Krigsskibes Bevægelser i danske Farvande,
  - b. danske Krigsfartøjers Bevægelser eller Foranstaltninger,
  - c. Troppernes Styrkeforhold, Opholdssted eller Opgave, Transporter af militært Materiel, Udførelse af Arbejde o. s. v.

uden at have forespurgt i Udenrigsministeriets Pressebureau og der faaet Billigelse af Offentliggørelsen.

2. *ikke* at gøre sig til Talsmand for Krav om militære Forholdsregler, hvis Betimelighed det maa være de ansvarlige Myndigheders Sag at bedømme; Meddelelser om Svagheder ved vore militære Midler kan gøre største Skade ved at henvende Opmærksomheden derpaa.

Disse Punkter er formede efter Henstillinger fra Overkommandoen for Hær og Flaade.

3. iagttage den største Forsigtighed i Omtalen af de Magtgrupper, der staar overfor hinanden, da Omtalen af disse kan være af saadan Art, at den kan vække Mistillid til Danmarks ligelige Neutralitetspolitik,
4. iagttage den største Forsigtighed i Omtalen af økonomiske Begivenheder, der kan fremkalde Uro.

I Pressebureauet vil Pressen kunne erholde de Meddelelser, som ad forskellig Vej maatte blive Bureauet bekendt. Det vil være ønskeligt saa vidt som muligt at undgaa telefoniske Henvendelser, forsaavidt som disse ikke maatte dreje sig om ganske korte Forespørgsler. Der vil være Vagt i Bureauet fra Kl. 9 Morgen til 12 Nat. Indtil videre er Bureauets Telefonnumre: Byen 3759, C. 7028 samt eventuelt Byen 53. Nye Telefonnumre skal i den nærmeste Fremtid blive bekendtgjort.*)

Idet jeg paa Bureauets Vegne tillader mig at meddele ovenstaaende, tør jeg udtale Haabet om, at De ogsaa vil være enig i ovenstaaende Betragtninger.

Deres ærbødige

HERLUF ZAHLE

Departementschef i Udenrigsministeriet.

*) De senere Numre var: Central 3780 og 5221.

Den 1. September 1914 fulgte et endnu udførligere Cirkulære fra Udenrigsministeriets Pressebureau. Dette Cirkulære forklarede nærmere det først udsendte og dvælede særlig ved Virkningen af økonomiske Meddelelser, advarede mod Omtale af Spionsager o. s. v. Endelig kom under 15. September et fortroligt Cirkulære fra Justitsministeriet, der efter endnu skarpere Linier angav det Omraade, paa hvilket Pressen kunde græsse, og de Vejkanter, den skulde holde sig fra. Til disse store, retningsgivende Aktstykker sluttede sig gennem Krigsaarene en Række kortfattede fortrolige Henvendelser, som Regel udsendt gennem Ritzaus Bureau, i mange Tilfælde dog først fremkommende, *efter* at et eller andet Uheld var indtruffet.

I Krigens første Tid holdtes paa Udenrigsministeriets Foranledning enkelte fortrolige Møder i Indenrigsministeriet, til hvilke ogsaa Provinsens Redaktører var indbudte; men disse nyttige Møder opførte ret hurtigt. Og Pressen fik Direktiverne pr. Post.

Dette Forhold fremkaldte en vis Uensartethed, der voldte ikke mindst Provinspressen meget Besvær. Den efterkom gerne de givne Paabud; men naar den saa disse overtraadt andet Steds, uden at det havde øjensynlige Virkninger, maatte den naturligt føle sig forurettet. I enkelte Tilfælde blev der rejst Sag for Overtrædelse af de gældende Regler, og dette afstedkom heftige Modindlæg i forskellige Blade, der saa Pressefriheden truet.

Særlig Bevægelse om disse Spørgsmaal var der i Tiden omkring den skærpede Undervandskrigs Erklæring (den 1. Februar 1917). Paa dette Tidspunkt truede Danmarks Eksport med at gaa i Staa, og for Provinspressen, der har sit Virkeomraade midt iblandt dem, der bærer denne Eksport, maatte det være uhyre vanskeligt at tilbageholde Bemærkninger om Sagens hurtigt skiftende Faser. Det regner da ogsaa med fortrolige Henvendelser til Provinspressen i disse Dage. Møder forberedes og indkaldes for atter at aflyses. Og imidlertid sker der nye voldsomme Sammenstød, idet der rettes Angreb paa Landbrugets Eksportudvalg, Angreb, der nødvendiggør Modangreb fra Dele af Provinspressen.

Da den skærpede Undervandskrig er gaaet ind i Bevidstheden som et Slags fast Begreb, falder der atter forholdsvis Ro over Sindene. Men stadige Paamindelser paa »Ritzaus gule« viser dog, at der var adskilligt at bemærke.

Den 6. Marts 1917 forbyder Justitsministeriet Omtale af Skibe, der er undervejs til eller fra Danmark, samt Omtale af, hvilke Skibe, der befinder sig i, lossere og lader, afgaar fra eller ankommer til danske Havne. Politimestrene fik Cirkulære om, hvorledes dette Forbud skulde forstaaes for Rutebaades Vedkommende. Den 3. Maj 1917 gav Justitsministeriet Politimestrene en grundig Opstrammer om — som det hed i Ministeriets Stil — »at *instruere samtlige Ansvarhavende for Dagblade* i Deres Jurisdiktion om, at ingen Skibsmeddelelse« o. s. v. I November 1917 er det Krigsministeriet, der udtaler, at danske militære Øvelser ikke maa omtales. Den 25. Maj 1918 faar Pressen en fornyet Indskærpelse af, at Omtale af Spionsager bliver den mindst mulige, og at Nævnelser af Personer, der er knyttede til fremmede Gesandtskaber eller Konsulater, ikke finder Sted.

Uanfægtet af de mangeartede Vanskeligheder og af den under Krigen stærkt øgede Konkurrence fra Hovedstadspressens Side er Provinspressen gaaet gennem Krigens Aar.

Vanskeligheder med Papirforsyningen havde vist sig allerede 14 Dage efter Krigens Udbrud, men Vanskelighederne var blevet overvundne. Indkaldelserne til Sikringsstyrken tog Mandskab baade fra Redaktionerne og Sætterierne. Men bladligt betød Krigen en Stigning. Ingensinde har der i dansk Presses Historie været en saadan Tilstrømning foran Avisredaktionerne som i Augustdagene 1914. *Nyhedsopslaget* blev en saa vigtigt medvirkende Faktor som ingensinde tidligere. Ogsaa Opslagene var under Politiofsigt. Neutraliteten overvaagedes nøje. Ekstrablade og Løbesedler gik ind som et fast Led i Dagens Arbejdsplan.

Saa snart man var over det første Chock, søgte man at samle Erfaringerne og udnytte dem. For Provinspressen, der paa en enkelt Undtagelse nær var Eftermiddags- eller Aftenblade, blev det under Krigstidens Pres af Nyheder en voksende Gene, at dette Stof strømmede stærkest ind i Aften- og Nattetimerne. Tanken om Morgenblade begyndte at røre sig.

Provinsens hidtil eneste Morgenblad havde — med enkelte Afbrydelser — været »Jyllandsposten« i Aarhus. »Jysk Morgenblad«, Aarhus, havde som Morgenblad været en kortere Episode. »Jyllandsposten« var i fremtrædende Grad Nord-, Midt- og Vestjyllands

Morgenblad, det stærke Krav om *den nyeste Avis* havde øget det løse Bladsalg, særlig paa Jernbanestationerne, betydeligt.

Med Krigstidens nedsatte Toggang aabnede der sig nye Muligheder.

Den Tanke havde tidligere været fremme, at der i Rigets centraltest beliggende By — Provinspressens ældste Udgangssted: Odense — maatte være Plads for et Morgenblad. Forsøget var gjort i hvert Fald én Gang tilforn, idet Boghandler Milo fra 1. Februar 1883 udgav en »Fyns Morgenavis« med *Cornelius Adrian* som Redaktør. Den begyndte femspaltet, og dens Hovedformaal var under Rubriken »Morgennytt« at bringe de nyeste københavnske Meddelelser, og den skulde ved at afgaa med Morgentogene kunne fordeles over hele Fyn samme Formiddag. Bladet udgik med et udvidet (6-spaltet) Søndagsnummer. Men Morgennyttets Svaghed var, at det for en væsentlig Del kun var de københavnske Aftenblades Indhold. Den særskilte Nyhedstjeneste manglede. Udgivelsen blev en Tid senere overtaget af Corn. Adrian; men allerede fra 1884 gik Bladet ned til at blive 4-spaltet. Og Søndag den 29. Juni 1884 udkom det sidste Nummer med en Bemærkning om, at man ikke har naaet »et Resultat, der staar i Forhold til det anstrengende og helbedrsvækkende Nattearbejde, »Fyns Morgenavis« i 427 Nætter har udkrævet.«

Denne noget triste Erfaring indbød jo ikke til Gentagelse. Men Tanken havde alligevel spøget i Journalistkredse. Odenses Beliggenhed indbød dertil. Togforbindelsen var den bedst mulige til alle Sider, saaledes at et Morgenblad kunde naa hurtigt frem til Abonnenterne og Salgspladserne. »Fyns Venstreblad« havde da ogsaa paa en Generalforsamling den 25. Maj 1914 vedtaget at gaa over til at blive Morgenblad. Men først den 1. Juni 1915 virkeliggjordes Beslutningen. Vilkaarene for et saadant Foretagende var gode. Verdensbegivenhedernes fortsatte voldsomme Udvikling gjorde en Avis lige eftertragtet Morgen og Aften. Hidtil havde Hovedstadspressen været enevældig som Morgenblad i det østlige Danmark, »Jyllandsposten« i det vestlige. Efterhaanden som Toggangen indskrænkedes, og Togene kørte langsommere, maatte Betingelserne for et Morgenblad midt i Landet blive stedse bedre. Til begge Sider, baade mod Øst og Vest, udnyttede det nye Morgenblad med Held sine Chancer.

Mange andre Steder dæmrede Tanken om Morgenblad. For de store Blade — som »Fyns Tidende«, »Aarhus Amtstidende« og »Aalborg Amtstidende« — kunde Bekostningen i og for sig ikke virke afskrækkende. »Fyns Tidende« vovede endog en Tid — fra 1. September 1915 til 22. Maj 1916 — at udgive baade et Morgen- og et Eftermiddagsblad. Men i Længden vilde det være et uhandeligt Apparat, der maatte kræve et uforholdsmæssig stort baade redaktionelt og teknisk Personale. »Aarhus Amtstidende«, der den 1. Januar 1917 gik over til at blive Morgenblad, fastholder dette, mens »Aalborg Amtstidende« kun var Morgenblad fra 2. Septbr. 1917 og »Aalborg Venstreblad« fra 4. Septbr. 1917, begge til 1. Septbr. 1919, da de atter gik over til at være Eftermiddagsblade.

Paa Sjælland gik Hillerødblade »Frederiksborg Amtsavis« og »Nordsjællands Venstreblad« fra omkring 1. August 1914 over til at være virkelige Morgenblade. Hillerødpresen havde i Aarevis haft en Ordning, der tillod den at tage hele Eftermiddagens og de første Aftentimers Stof med, idet Bladene først tryktes mellem 8¹/₂—10¹/₂ Aften, eftersom Stoffet var til; Omdelingen i Byerne fandt Sted den følgende Morgen. Omdannelsen til Morgenblade gennemførtes nu helt ud og er opretholdt siden.

Endelig omdannedes det i Næstved udkommende »Sydsjællands Venstreblad« den 1. April 1916 til Morgenblad; Forsøget gennemførtes imidlertid kun indenfor et kortere Tidsrum, idet de Forventninger, der næredes m. H. t. Udbredelsens Vækst, ikke skete Fyldest; Efteraaret 1917 opgaves Forsøget.

Enkelte andre Steder anstillede man sine Iagttagelser og Beregninger med en mulig Omdannelse for Øje. Men for de flestes Vedkommende bragte de nu i hurtig Rækkefølge stedfindende Prisstigninger Bladenes Ledere paa andre Tanker.

— — —
Mellem Pressen i de danske Provinser ved Verdenskrigens Begyndelse og ved dens Slutning er der for mange Blades Vedkommende en meget stor Forskel.

Dels er det gamle firesidede Format mange Steder ombyttet med et Format, der tillader større Sidetal, dels er den gamle, gotiske Type fortrængt mange Steder af Antikvaen. Dette hænger sammen med, at *Sættemaskinerne* i Aarene efter 1915 er blevet

indført i en Mængde Sætterier. En Del af disse beholdt vel gotisk Matrice; men det overvejende Tal gik over til Antikvaen. Og det er at forudse, at denne Udvikling vil fortsættes, indtil den er fuldbyrdet over hele Linien. I Hovedstadspressen er i flere Aar intet Dagblad trykt med gotisk Type (Fraktur).

Frakturen holdt sig uforholdsmæssigt længe i den danske Provincespresse, langt længere end f. Eks. i den svenske, kun sideordnet med den norske. Aarsagerne hertil var forskellige. Først og fremmest vel nok den almindelige Vedhængen ved det Tilvante. Dertil kom, at man virkelig gennem et omhyggeligt Typevalg, ikke mindst i Overskrifterne, og ved typografisk Udnyttelse af det Spil, der var i de forskellige Frakturtyper, naaede et smukt virkende Resultat, ganske vist kun saa længe Typerne var nogenlunde nye; senere kunde det blive nogle slemme »Sømhoveder«, og da Stereotypien kom, brødes de fleste Steder al ydre Harmoni. Til disse Aarsager føjede sig en stærkt udbredt Forestilling om, at Læserne, særlig de ældre, ikke kunde »læse Latin« — Antikvaens Benævnelse i Folkesmunde — og selv om de kunde læse, var uvillige imod den. Dette støttedes af Beretningen om »Aalborg Amtstidende«s Erfaringer paa dette Omraade. Disse var de daarligst mulige. »Aalborg Amtstid.« havde i 1889 begyndt med Antikva og stod i 5 Aar og stampede uden at kunne komme frem. »Folk forlangte Fraktur-Skrift,« berettes det fra Bladet. Og først da man fra 1894 gik over til Fraktur, begyndte Bladets store Fremstød — dog samtidig med, at man nedsatte Abonnementsprisen og en politisk Situation kunde udnyttes. Iøvrigt var Sagen fra forskellige Udgangspunkter Genstand for Drøftelse. I Aaret 1891 rettede saaledes Stadslæge Nommels i Odense en Henstilling til Foreningen af Venstreblade om »af hygiejniske Hensyn« at virke for Overgang fra Fraktur til Antikva i Bladsats.

Det faktiske Forhold var, at Antikvaen rykkede »baglæns« ind i de fleste Aviser, idet man begyndte med den i Annoncerne. Og derfra gik den undertiden over i Artikel-Overskrifterne, hvad ikke just forskønnede Ansigterne. De første Blade, der erstattede Frakturen, gjorde nærmest Undskyldning derfor. Men de 20 Aar fra 1894 til 1914 havde ændret meget. Mangfoldige lagde praktisk talt ikke Mærke til Forandringen paa anden Maade, end at Skriften

syntes dem blegere. Der er sikkert ikke et eneste Blad, der under den store Omkalfatring i de sidste Aar har nedslaaende Erfaringer.

— — —

Af den danske Provinspresses Mænd deltog adskillige i Rejser til Fronterne. Kun én dansk Journalist meldte sig som aktiv Deltager i Verdenskrigen. Det var Redaktør *H. C. Welling-Nielsen*, »Aarhus Stiftstidende«. Han, der var født 1879, havde Eventyrlysten i Blodet og havde som 18-aarig Yngling deltaget i den græsk-tyrkiske Krig. Dette bragte ham ind paa Journalistbanen, idet han skrev nogle Korrespondancer til forskellige Blade. Fra 1900 var han ansat ved »Nordjylland« i Aalborg, fra 1906 ved »Aarhus Stiftstidende«, hvis Medredaktør han blev i 1909. Han var en Foregangsmand indenfor Automobil- og Luftsporten og tog Tjeneste i den franske Hær som Flyver. Han blev Sergent ved Flyvervæsenet, dekoreret med Krigskorset og Militærmedaillen. Han faldt den 1ste Juni 1918, og hans Navn staar paa Stenen i Reuil over de danske Faldne.

I denne Forbindelse skal nævnes en endnu mere udpræget Globetrotter-Natur, *Emil Opffer*, der indledede sin Virksomhed i dansk Presse som Redaktør af »Nyborg Avis« og jævnlig henledte Landets Opmærksomhed paa sig ved sine barokke Indfald. Derefter forsøgte han sig med en Omdannelse af »Næstved Avis« i stort anlagt, moderne Sensationsstil (1901—02), et Forsøg, der strandede baade paa Læsernes og Bladudgivernes Forfærdelse; derefter muntrede han Københavnerne med Bladet »Klokken 12«, indtil han sejlede paa Grund i 1905 med en mod Czaren fornærmelig Artikel. Han udvandrede til Nordamerika, redigerede forskellige Blade, indtil han sluttede ved det mest ansete dansk-amerikanske Blad »Nordlyset« i New York som John Volks Afløser. Han døde den 15. September 1924, 61 Aar gammel.

EFTERRETNINGS-BUREAUERNE.

Nu er det Telefonens muntre Kimen, der indvarsler det store Gros af Nyheder til Avisen i den danske Provinsby.

Af det, der er meddelt i det Foregaaende, vil man have faaet spredte Indtryk af Stadierne i Efterretningsvæsenets Udvikling. I Enkeltheder at give en Skildring af Udviklingen tillader Pladsen os ikke.

Det afgørende Skæringspunkt er Oprettelsen af *Ritzaus Telegrambureau*. For Provinspressens Stilling som selvstændig Nyhedsbringer i stor Stil har næppe nogen anden Begivenhed haft mere afgørende Betydning. Idéen er gennem det Fælles at betjene de Enkelte. Idéen er simpel, naar først den er nemmet. Men én skulde have den. Den kom til os ude fra, men *E. N. Ritzaus* havde Modet og Handlekraften til at virkeliggøre den paa Dansk.

Idéen med den fælles Nyhedstjeneste (Efterretningsbureauer) er utvivlsomt langt ældre end Telegrambureauerne. Cand. mag. Erik Møller mener (»Berlingske Tidende«s Jubilæumsnr. 1924) som Resultat af sine Undersøgelser at kunne fastslaa, at allerede ved Midten af det 18. Aarhundrede har der været en saadan Fællesvirksomhed: »Meget af de identiske Nyheder kan godt være Fællestof, leveret af de Nyhedsskrivere (ofte Postembedsmænd), der allerede den Gang havde spændt deres samvirkende Efterretningsvæsen over hele Europa, og her var den nordvesttyske Havneby (Hamborg) et af Centrene.« Stolpe nævner udtrykkelig i »Den danske Dagspresse« Posthusene som Provinsbyernes politiske Konversationslokale. Til Gengæld har Portoforhøjelser kunnet gribe slemt forstyrrende ind allerede den Gang, som naar Biskop J. Bircherod i sin Dagbog under 23. Januar 1704 udbryder: »Saasom de Hamburger Aviser, hvilke jeg tillige med Borgemester P. Reenberg og nogle flere Participanter havde hidtil hver Postdag erlanget, nu vaare nogle Gange udeblevne, saa gav han mig desaarsag tilkjende: nemlig at den ny Generalpostmester havde ved en dobbelt Taxt forhøjet Postpengene for deres Hidførelse, hvorføre vi herefter ej kunde vente dem, med mindre vi kunde bekvemme os til de fordrede Brevpenges Erlæggelse. Men jeg holdt det noget betænkeligt, en *Hob Løgn* og *uvisse Tidender*, hvormed Aviserne tidt ere

opfyldte, saa dyre at betale.«. Bemærkningen af den lærde Mand — paa den Tid Biskop i Aalborg — giver en Forestilling om, hvorledes Efterretningsvæsenet den Gang vurderedes.

Nyhedsstoffets Karakter har langt op i Tiden bevaret et Præg af Tilfældighed. Karakteristisk i saa Henseende er en Meddelelse i »Helsingør Avis« for 15. Juli 1842 saalydende: »En hertil i Dag fra Nordsøen indkommen Skipper beretter, at han ved at passere forbi Skagen i Gaar Middags tydelig ved Hjælp af sin Kikkert bemærkede Hs. Maj. Kongen med Suite at rejse langs Stranden Nord- efter fra Skagen.«

27 Aar senere — 1869 — læser man i »Fyens Stiftstidende« følgende: »Hver Dag bringer Bladene os Beviser paa, hvor udviklet Meddelersystemet er i vore Dage, og det vil derfor næppe undre nogen ret meget, at der virkelig vil være Repræsentanter fra flere af vore Blade til Stede ved Suezkanalens Indvielse. »Berl. Tid.«s Meddeler foretog efter Indbydelse af Vicekongen Sejlads op ad Nilen. Cand. *P. Hansen* og *Vilh. Bergsøe* er ligeledes afrejste.«

Disse enkelte Stikprøver giver et lille Indtryk af Udviklingen. *P. Eliassen* udtaler (i 50 Aars Festskriftet for Ritzaus Bureau 1916), at det første Pressetelegram i en dansk Avis vistnok findes i »Berl. Tid.« for 3. Februar 1854. I 1866 havde fire af Hovedstadens Blade Korrespondenter i Hamborg. Idéen til Telegrambureauets Opretelse fik den da 27-aarige Løjtnant *E. N. Ritzau* af »Dansk Rigtidende«s Redaktør, *A. H. E. Fich*. Og trods adskillige Vanskeligheder — bl. a. Rivalitet blandt de interesserede Hovedstadsblade — lykkedes det *Ritzau* at faa Bureauet i Gang fra den 1. Februar 1866. Blandt de Redaktører, der var med fra første Færd, skal nævnes *Chr. Jørgensen*, »Loll. F. Stiftstid.«, der endnu før Bureauets Opretelse tilsagde det sin Interesse. Følgende Provinsblade tegnede sig omtrent straks som Abonnenter paa Bureauets Stof: »Fyens Stiftstidende«, »Horsens Avis«, »Aalborgposten«, »Aarhus Stiftstidende«, »Randers Amtsavis« og »Frederikshavns Avis«.

— — —

Krigen mellem Prøjsen og Østrig i Sommeren 1866 øgede Provinsabonnementet til 20 Blade. Men hvor lidet indarbejdet Bureauets Stof endnu var, fremgaar deraf, at da Krigen sluttede, maatte

Ritzau med Sorg kvittere 14 af sine Forbindelser i Provinsen. Tilbage blev kun: »Fyens Stiftstidende«, »Loll. Falsters Stiftstidende«, »Thisted Amtsavis«, »Middelfart Avis«, »Aarhus Stiftstidende« og »Sydfyns Tidende«, Svendborg.

Den næste store Krig (den præsisisk-franske i 1870—71) rejste dog hurtigt Interessen for Ritzaus Telegrammer. Fra den Tid var Bureauet over Vanskelighederne i den Forstand, at nu alle betydende Blade forstod Værdien af det daglige Telegramstof.

Direktør E. N. Ritzau ledede sit Bureau i 37 Aar. Han døde i 1903, 64 Aar gl. Ritzau var personlig en overmaade initiativrig og virksom Mand. Hans Foretagende har haft den allerstørste Betydning for Provinspressens Selvstændiggørelse med Hensyn til udenlandske Efterretninger. Han var, ikke mindst i sine sidste Aar, overordentlig ivrig for netop at anlægge en Efterretningstjeneste, der interesserede Provinspressen. Han veg ikke tilbage for betydelige økonomiske Ofre. Han gjorde sit Bureau førende i Norden. Af dets Arbejds-kæde udskiltes efterhaanden de norske og svenske Telegrambureauer. I den politiske Kamptid rettedes der en skarp Kritik mod Bureauet for at befordre Højres Interesser. Som officielt Bureau — den Gang og siden — med Adgang til førstehaands Meddelelse af det officiose Stof var Mulighed for Paavirkning i bestemt Retning ikke udelukket. Og efterhaanden fæstnede den Opfattelse sig blandt en Del af Venstres Blade, at det maatte være muligt at faa startet et Pressen selv tilhørende Telegrambureau. Sagen tager bestemt Form samtidig med, at der er Bestræbelser i Gang for at faa oprettet en Forening af Venstreblade i Danmark. Ja, af den under Stiftelse værende Forenings første Meddelelser (den 9. August 1887) ses det endog, at Spørgsmaalet om Oprettelse af et Telegrambureau er den foreløbige Bestyrelses første større Forhandlingsemne. Bestyrelsen havde anmodet Fælleskorrespondenten til Venstreblade, Exam. jur. *J. Nielsen* (se det følgende) om at foretage de forberedende Arbejder i Sagen; det var Meningen, at N. skulde have Kontor i Jernbanegade i København, »saa han hurtigt kan besørge alt paa Post- og Telegrafkontor«. Til at begynde med var det Meningen, at det ny Telegrambureau kun skulde være et Supplementsbureau, en Tanke, til hvilken Direktør Ritzau havde stillet sig velvilligt. Under de fortsatte Forberedelser afslø-

redes der mange Vanskeligheder, men i November 1887 er man dog saa vidt, at man kan tilbyde Venstrepresen Telegrammer à 50 Øre for de københavnske Telegrammers Vedkommende. Hovedvægten blev til at begynde med lagt paa det indenlandske politiske Telegramstof. Af disse Forberedelser udviklede sig efterhaanden *Nordisk Telegrambureau*. J. Niensens Helbred var vaklende, og det blev *Aug. Fich* og *J. S. Schou*, der fik Bureauet i Gang, idet Sidstnævnte tilvejebragte det økonomiske Grundlag. Der var dog stadig delte Meninger om, hvorvidt Bureauet tilfredsstillende de Fordringer, man maatte stille til det. Navnlig var man misfornøjet med det udenrigske Stof, men ogsaa med Hensyn til Bedømmelsen af Udgifterne var der indtraadt en Ændring, idet Ritzaus Bureau havde nedsat sine Priser. For at fremme Bureauets Ydeevne i journalistisk Henseende indtraadte i Løbet af 1888 i dettes Ledelse Journalist *Seyr Kjeldskov* (se det følgende). Foreningen af Venstreblade var imidlertid som saadan udtraadt som Interessent, men opfordrede sine Medlemmer til at tegne Abonnement paa Bureauets Stof. Dog udtaler Foreningens Formand, Redaktør *N. Th. Petersen*, den 1. Oktober 1889, at de Forventninger, man havde næret til det ny Bureau, »i alt væsentligt blev skuffede« til at begynde med, men at den skete Ændring i Ledelsen af Bureauet gjorde, at man nu kunde opgive sin Mistillid til dette. Og den 23. Marts 1890 udtaler Redaktør *N. Th. Petersen*, at Bureauet »fuldstændig kan tilfredsstille Oppositionspresen i Provinserne, men det maa have mere Støtte end hidtil«. I Efteraaret 1890 vedtager Foreningen af Venstreblade enstemmigt at »tiltræde »Nordisk Telegrambureau« og — indtil man kan slippe Ritzaus Bureau — at abonnere paa *N. T.s Telegrambreve*«. Af Hovedstadsbladene havde paa dette Tidspunkt »Social-Demokraten« og »Politiken« sluttet sig til, og man ventede, at »Morgenbladet« vilde følge Eksemplet. Samtidig begyndte der at vise sig Tegn til, at ogsaa Højreblade vilde tegne Abonnement paa Bureauets Stof. Indenfor Venstrepresen krævede man kun upartisk og objektiv Betjening, og »Nordisk Telegrambureau« understregede disse Bestræbelsers Alvor ved at søge at sikre sig to Meddelere i hver By. Men Bestræbelserne lykkedes ikke. Ved Udgangen af 1891 er Bureauets Stilling den, at dets Bøger og Regnskaber »viser et bedrøveligt Resultat«. Direktør *Schou* »har ofret sin Formue«,

men »har intet Vederlag faaet for sit Arbejde og ingen Rente af sine indskudte Penge«. Og sidst paa Aaret 1892 opgiver det Ævred. I Festskriftet i Anledning af Ritzaus Bureaus 50 Aars Jubilæum (1916) hedder det, at »Nordisk Telegrambureau« »ophørte efter velvillig Overenskomst ind mod Jul 1892, og alle dets Kommittenter gik ind under Ritzaus Bureau.« Allerede paa den Tid havde de store, toneangivende Telegrambureauer i Udlandet dannet en Sammenslutning, og Ritzau var med i denne Kæde.

Ritzaus Bureaus Historie er, som anført, skildret andet Steds. Den skal ikke gentages. Dets Stofmængde er uhyre. Men dets første og væsentligste Betydning for det allerstørste Tal af Provinsbladene er dets store Telefon-Eftermiddagstjeneste, der gør det muligt for Provinsens Aftenblade i et Omfang, som ikke kan undervurderes, at bringe Dagens Stof. Af Bureauets senere Ledere er der særlig Grund til for Provinspressen at mindes *Vald. Frederiksen* (f. 1867 — d. 1908), der havde et sikkert Greb paa Tilrettelægningsen af Provins-Stoffet.

For Tiden (4. Oktober 1924) er 161 Provinsblade Abonnenter paa Ritzaus Telegrammer; deraf betjener Aarhus-Filialen 41 Blade, Kolding-Filialen 29, Aalborg-Filialen 16, Odense-Filialen 26, Nykøbing F.-Filialen 11 og Hovedkontoret i København 38; kun de Aftryks-Blade, der faar særskilt Betjening, er med i denne Opgørelse.

Ritzaus Bureau betjente alle Partifarver, først og fremmest med udenlandsk Stof, men ogsaa med indenrigske Efterretninger. Det var navnlig disse sidste, der foranledigede Iværksættelsen af de foran skildrede Forsøg med et nyt Telegrambureau.

Men ogsaa med Hensyn til det udenrigske Stof opstod der Tid efter anden Uoverensstemmelser, der bl. a. skal ses paa Baggrund af Honorarspørgsmaalet, men for en Del Blades Vedkommende skyldtes Kravet om alsidigere, eller maaske snarere livligere, Stof fra Udlandet.

Sidst i 90'erne — vistnok omtrent ved den Tid, den græsk-tyrkiske Krig udbrød — oprettede tidligere Redaktionssekretær ved »Politiken«, *Viggo Adler*, et Telegrambureau, *Bureau Eagle*, der modtog en Del Stof fra Udlandet, væsentligst fra Berlin, og fordelte dette til nordiske Blade. Der var navnlig omkring Aarhundredskiftet Bestræbelser i Gang for at give dette Bureau en bredere

Basis ude i Provinspressen, men disse Bestræbelser endte resultatløst, forsaavidt som der aldrig blev Tale om nogen samlet Optræden. Derimod abonnerede en Del Provinsblade i adskillige Aar paa Bureau Eagles Stof; enkelte mindre Blade hjalp sig med dette alene samtidig med, at en Del Blade i Jylland indrettede sig med et Hjælpebureau i Aarhus. Adlers Bureau gjorde ganske god Nytte under den russisk-japanske Krig. Men Virksomheden tabte stadig Terræn. Ved Verdenskrigens Udbrud havde Direktør Adler det Uheld at blive fængslet i Tyskland paa Hjemrejse fra England; han kom syg og nedbrudt hjem. Han døde den 26. September 1921.

Fra et andet Synspunkt end det, der anlægges paa de egentlige Telegrambureauer, maa de store *Korrespondancebureauer* ses. Disse Bureauers Udvikling er i nogen Grad Maalestok ogsaa for Provinspressens Udvikling.

De begynder smaat.

Afdøde Postmester *Danholm Nielsen* (forhen Ringsted) har fortalt*) om vistnok en af de ældste Korrespondance-Virksomheder, at *Robert Watt* og *Edg. Collin* i 50'erne i forrige Hundredaar havde en Korrespondance, der eksempelvis af »Sorø Amtstidende« honoreredes med 40 Rigsdaler Kvartalet. Red. C. J. Magnus var forbitret over dette svimlende Honorar, som han forøvrigt altid betalte i blanke Sølvdalere; men han turde ikke sige den af, da Læserne satte Pris paa den. Denne Erfaring med Hensyn til Korrespondance-Virksomhed udnyttede den da unge Postmand til sammen med sin Broder, Forfatteren Otto D. N., at iværksætte en Korrespondance, til hvilken D. N., der paa den Tid var kørende Postekspedient, samlede Stoffet »undervejs«. For at kunne mangfoldiggøre sin Korrespondance anskaffede D. N. »Edisons elektriske Pen«, der dog ikke svarede til Opfinderens Ry.

Disse Korrespondancer var udelukkende Nyhedsstof. De første politiske Korrespondancer til Provinspressen skrives af *P. V. Grove* (f. 1832 — d. 1893) og *H. Godske Nielsen* (f. 1826 — d. 1899). Begge disse Mænd skrev fortrinsvis til nationalliberale, senere konservative Blade. En regelmæssigt virkende Korrespondance — kendt under Navnet *Højres Generalkorrespondance* — oprettes sidst i

---

*) »Ringsted Folketidende«, 31. Oktober 1916.

70'erne af *H. N. Larsen*. Ca. 1880 blev *Frederik Hansen*, den Gang ved »Fædrelandet«, knyttet til Korrespondancen og fortsatte dermed ogsaa efter 1883 at være blevet Redaktør af »Avisen«. Da *H. N. Larsen* blev trykket af Alderen, overtog *Fr. Hansen* Korrespondancen, som han opgav i 1909. Denne var paa den Tid stærkt trængt af Bureauet »Unio«. Dette var i 1894 oprettet af *Franz v. Jessen*, der fra 1889 havde drevet nogen spredt Korrespondancevirksomhed fra København. 1899 overtog *Asger Karstensen* »Unio«, som udvidedes stærkt særlig m. H. t. politisk Stof, og efterhaanden blev det førende Korrespondancebureau til den konservative Presse; 1914 tiltraadte *Ad. Müllertz* Stillingen ved »Unio« som Redaktionssekretær og Rigsdagsreferent. Da *Asger Karstensen* i Juli 1920 udtraadte af det konservative Parti, erhvervede dette Bureauet. Og fra den 1. Oktober blev *Ad. Müllertz* Chef for dette, der nu kaldes »Den konservative Generalkorrespondance«.

Den første politiske Venstre-Korrespondent var vistnok *Cand. jur. N. J. Larsen*, der i de første Aar af 1870'erne — indtil han 1873 overtog Redaktionen af »Morgenbladet« — skrev til en Del Venstreblade. Ogsaa *P. Chr. Zahle* skrev politiske Korrespondancer, særlig fra Rigsdagen, men ikke egentlige Referater.

En større, ordnet Korrespondance-Virksomhed, dog i sin Oprindelse meget beskedn, paabegyndtes 1873 af *exam. jur. J. Nielsen*, Fuldmægtig ved Frederiksberg Fattigvæsen. Denne Korrespondance er Oprindelsen til det nuværende *Venstres Pressebureau*. Han udsendte til at begynde med 3—4 ugentlige Korrespondancer, mest Bynyt. Midt i 1880'erne indtraadte den unge Journalist *Seyr Kjeldskov*, Søn af Redaktør *Reinhard K.*, *Nakskov*, som lejlighedsvis Medarbejder, 1887 blev han Medindehaver og 1892 Eneindehaver af Bureauet, som han gav Navnet »Venstres Generalkorrespondance«. *K.* var en enestaaende arbejdsom Mand, hvis tætskrevne, hektograferede Manuskript var beundret af Landets Sættere. Han indtog alt under Korrespondancerne; men det Centrale var dog Rigsdagsreferatet. *Kjeldskovs* Referat i Provinspressen nød almindelig Anerkendelse. Da han overtog Korrespondancen, gik denne til 17 Blade; da han døde, til 62 (inkl. Fialblade). *Red. Kjeldskov* døde 1911, og efter at hans Hustru, Fru *Marie K.*, der havde været sin Mands Medarbejder siden 1898, en kort Tid havde ledet Bureauet,

indtraadte cand. theol. *A. J. Poulsen* som Medindehaver og ansvarlig Leder, indtil den 1. November 1919, da »Venstres Pressebureau« begyndte.

Af andre Korrespondanceforetagender kan nævnes:

1883 korresponderede senere Overretssagfører *E. Staal* til de Bergske Blade.

1885 paabegyndte stud. jur. *Ejnar Berg* en Korrespondance, der i 1888 overgik til *A. Guthmann* og *Anton Melbye*, 1895 til tidl. Redaktør af »Horsens Venstreblad«, *Mads Jepsen*, der 1900 fra traadte Ledelsen for at iværksætte en fri Korrespondancevirksomhed. Forf. *L. Mylius Erichsen* og *N. Bransager* videreførte Korrespondancen til 1901, da den overtoges af tidligere Redaktør af »Ringkøbing Amts Dagblad« og »Vejle Amts Dagblad«, *H. Henriksen*. Bureauet, der kaldtes »Venstres Korrespondancebureau« og fortrinsvis betjente den Bergske Presse, blev 1919 sammensluttet med »Venstres Generalkorrespondance«, hvis daværende Leder, *A. J. Poulsen*, blev Kontorchef i Udenrigsministeriets Pressebureau. Det ny Foretagende, der omfatter Venstrepressen i Provinsen med ganske enkelte Undtagelser, begyndte sin Virksomhed den 1. November 1919 under Ledelse af Redaktør *N. E. Therkilsen*, medens *H. Henriksen* indtraadte som literær Leder. Under den nye Ledelse lægger Bureauet stærk Vægt paa den udvidede Telefon-tjeneste, bl. a. med telefoniske Dagsreferater fra Rigsdagen og andre Institutioner.

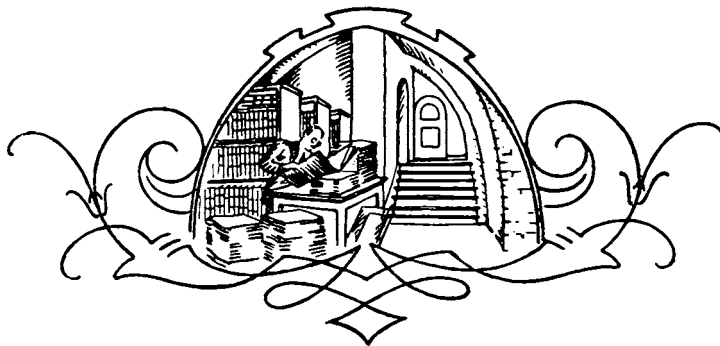
Det radikale Venstres Korrespondancebureau oprettedes samtidig med Partiets Dannelselse. Det har fra 1. Juli 1905 været ledet af Redaktør *N. P. Jensen*; det begyndte med 13 Abonnenter, har nu 25. Som politiske Medarbejdere ved Bureauet har virket *J. Tybjerg* (fra 1. Oktober 1919 til 1. Januar 1923) og *J. A. Jensen*, Nykøbing F., særlig udenrigspolitisk Medarbejder siden 1918.

Den socialdemokratiske Presse havde ikke haft nogen organiseret Korrespondancevirksomhed før omkring Aar 1900. Den havde ubegrænset Ret til at forsyne sig af Hovedstadsbladets Stof. Provinspressens første Korrespondent var *Jeppe Aakjær*, der skrev nærmest causerende Artikler fra Rigsdagen, mens *G. Chr. Olsens* Rigsdagsreferat i »Social-Demokraten« gengaves i det Omfang, Pladsen tillod. Nuværende Presseattaché i Berlin, *Lauritz Larsen*,

arbejdede ogsaa en Tid med Korrespondancer til Provinspressen. Den 20. Januar 1904 ansattes Redaktør *Hans Nielsen* som Leder af et socialdemokratisk Korrespondancebureau i København, og han varetog denne Stilling til 1918, da han overtog Redaktionen af det socialdemokratiske Eftermiddagsblad i København, »Klokken fem«, hvorefter Folketingsmand *N. Andreasen*, hidtil Næstved, ledede Korrespondancen indtil Oktober 1924, da Hans Nielsen atter overtog den.

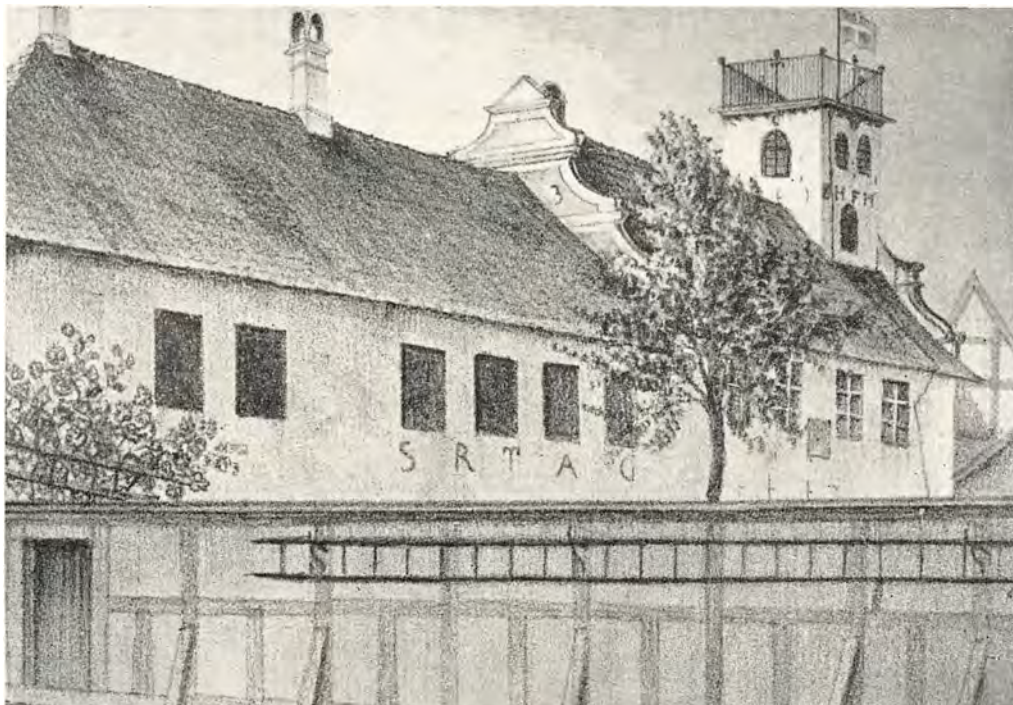
Af rent upolitiske Efterretningsbureauer virker der stadig mange, saaledes: »Pressens Bureau« (J. Alfr. Jensen), et Navn, der oprindeligt var knyttet til et Foretagende, der søgte at løse den af »Nordisk Telegrambureau« opgivne Opgave; »Københavns Telegrambureau« (tidligere Pressebureauet »Centralen«), stiftet af og gennem hele sin Tilværelse ledet af Hagbard T. Guldbrandsen, Raaes Telegrambureau m. fl.

Endelig virker Korrespondenter som *H. J. Blicher*, *Gunnar Nielsen*, *Anton L. Maaløe*, *Svend Martin* o. fl. som Korrespondenter, enten til enkelte Blade eller til flere Blade i Fællig.

DANSKE PROVINSBLADES BYGNINGER

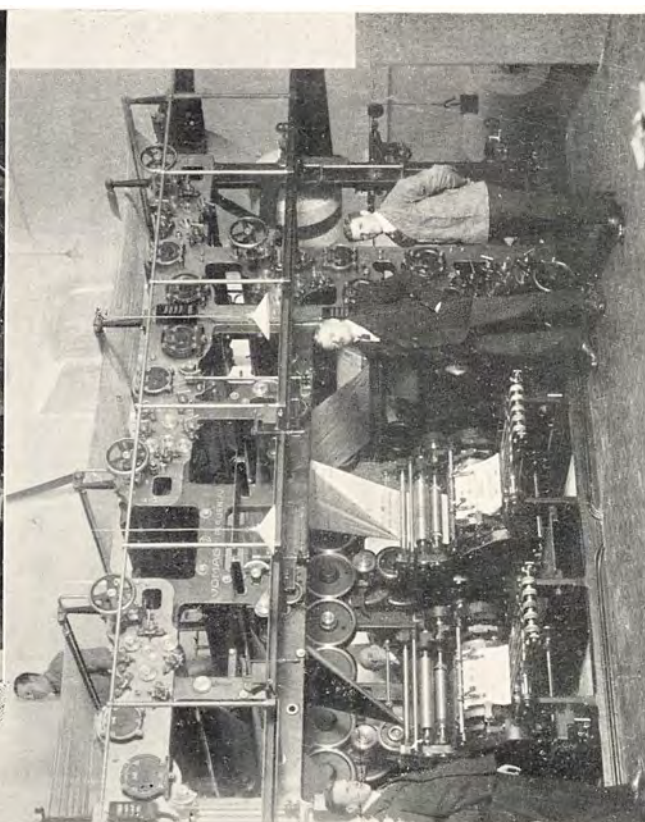
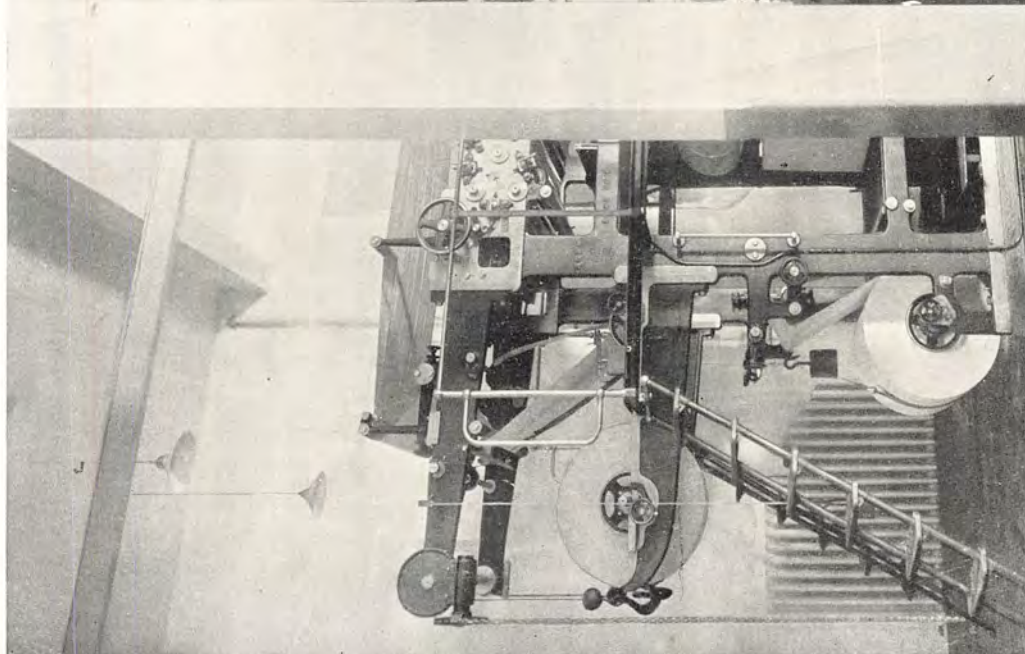
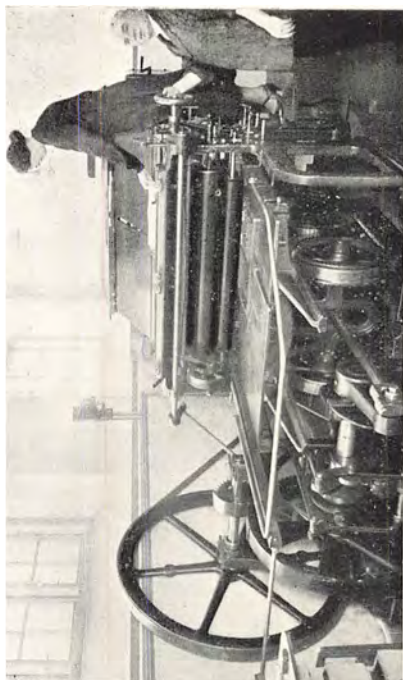
DEN ÆLDSTE BLADBYGNING I PROVINSEN

Fyens Stiftstidendes Bygning, erhvervet af Søren Hempel 11. Maj 1798. I Brug som Trykkeribygning, men paaført en ny Etage 1872, til 10. November 1919, altsaa i 121 Aar. I Ejendommen, opført af røde Munkesten i 1594, har Bladet nu sin Reproduktionsanstalt.

PROVINSPRESSENS UDVIKLING. — SAMME DANSKE PROVINSLADS PRESSER 1875 OG 1925.

PRESSERNES STØRRELSE:

Hurtigpressen	1,70 m høj	4 m lang	2,50 m bred
Rotationspressen ..	3,50 - -	10,50 - -	3,50 - -

FORTEGNELSE

OVER DE I DET FORANSTAAENDE NÆVNTE PROVINSBLADE.

- Aalborg Amtstidende I, 66.
Aalborg Amtstidende II (se Nibe Avis).
Aalborg Amtstidende III, 106, 108, 109,
110, 118, 141, 142.
Aalborg Dagblad 106.
Aalborg Folkeblad 106.
Aalborgposten 67, 145.
Aalborg Stifts Adresseavis 31, 32, 35.
Aalborg Stiftstidende 18, 19, 22, 30, 35,
51, 52, 77, 78, 106, 116, 117, 118, 134.
Aalborg Venstreblad 127, 141.
Aarhus Amtstidende 79, 81, 82, 92,
101, 110, 141.
Aarhus Folkeblad 106.
Aarhus Posten 130.
Aarhus Spejlet 130.
Aarhus Stiftstidende 26, 30, 58, 59,
73, 83, 117, 134, 143, 145.
Afholdsdagbladet 129.
Afholdsdagbladet Reform (se Afholdsdagbladet).
Assens Amtsavis 106, 107, 108.
Assens Avis 66, 107.
Avis for Holbæk Kiøbstad 47, 48.
Avis for Kiøge og det østlige Sjælland 44.
Avis for Roeskilde Bye og Omegn (se Roskilde Avis).
Avis for 10 Kiøbsteder (se Sorø Amtstidende).

Bogense Avis 67, 134.
Borchs Avis (se Aalborg Stifts Adresseavis).

Bornholms Amts Tidende 67.
Bornholms Avis 41, 72.
Bornholms Dagblad 67, 95, 106.
Bornholms Tidende 79, 93, 94, 95.
Bornholms Social-Demokrat 120.

Dagen 130.
Dania oder Blätter aus dem Norden 42.
Dansk Arbejdertidende 119.
Demokraten 119, 122.
Den danske Bondeven 52.
Dend Moralske Land Løbere 18.
Den jydskte Borger- og Bondeven (se Hjørring Amtstidende).
Den Nord-cimbriske Tilskuer (se Thisted Amtsavis).
Den sydsjællandske Avis 50, 51.
Den vestsjællandske Avis (se Sorø Amtstidende).

Ebeltoft Folkeblad 106.
Esbjerg Avis 106, 111.
Esbjerg Dagblad 107, 111.
Esbjerg Folkeblad 85, 111.
Esbjerg-Posten 112.

Faaborg Avis 67.
Faaborg Folketidende 106, 113.
Faxe Avis 67.
Folkebladet for Svendborg Amt 107.
Folkebladet for Vejen 85.
Fredericia Avis 66.
Fredericia Dagblad 106.
Fredericia Folketidende 81, 106.

- Frederiksborg Amtsavis 79, 84, 85, 86, 141.
 Frederiksborg Amtstidende 46, 104.
 Frederiksborg Amts Dagblad 104.
 Frederiksborg Dagblad 90.
 Frederikshavns Avis 67, 145.
 Frederikshavns Folkeblad 106.
 Fremad 119.
 Fyens Avis I, 59, 60, 61, 65, 67, 96, 101.
 Fyens Avis II, 112.
 Fyens Morgenavis 140.
 Fyensposten 72.
 Fyens Stifts Journal (Iversens Avis) 25, 32, 33.
 Fyens Stiftstidende 21, 24, 32, 33, 59, 60, 61, 69, 145.
 Fyns Social-Demokrat 120, 122.
 Fyns Tidende 79, 86, 87, 141.
 Fyns Venstreblad 106, 107, 124, 126, 127, 140.

Grenaa Avis 67, 91.
Grenaa Folketidende 79, 90.

Hejmdal (Ribe) 101.
Helsingørs Adresse Contours nye Efterretninger 19.
Helsingørs Avis 28, 30, 104, 144.
Helsingørsbladet 27.
Helsingørske Blade (forskellige) 46
Helsingør Dagblad 79, 99, 124.
Hempels Avis (se Fyens Stiftstidende)
Herning Avis 96, 129.
Herning Dagblad 85.
Herning Folkeblad 79, 95.
Hjørring Amtstidende 46, 56.
Hobro Avis 67.
Hobro Dagblad 106.
Holbæk Amtsavis 46, 66, 83.
Holbæk Amts Dagblad 84, 106, 129.
Holbæk Amtstidende 129.
Holbæk Amts Venstreblad 127.
Holbæk Posten 79, 83, 84, 127, 129.
Holstebro Avis 66.
Holstebro Dagblad 85, 106.
Horsens Avis 42, 83, 145.
Horsens Dagblad 107.
Horsens Folkeblad 81, 82, 110, 114.
Horsens Social-Demokrat 122.
Hørsholm Avis 67.

Isefjordsposten 67.
Iversens Avis (se Fyens Stifts Journal og Fyens Avis I).
Iversens Fühnsche Zeitung 30.

Jyllandsposten I, 53.
Jyllandsposten II, 67, 103.
Jyllandsposten III, 103, 139, 140.
Jydske Avis 67.
Jysk Morgenblad 126, 139.

Kalundborg Avis 67, 113.
Kalundborg Dagblad 106.
Kalundborg Folkeblad 129
Kalundborg Ugeblad 48, 124.
Kerteminde Avis 67.
Kjellerup Avis 106.
Kolding Avis 66.
Kolding Folkeblad 79, 84, 85.
Kolding-Posten 67.
Kolding Social-Demokrat 120, 122.
Korsør Avis 67, 71.
Københavns Amts Avis 104.

Land-Løberen 17.
Langelands Avis 66, 69, 127.
Langelands Folkeblad 127.
Lemvig Avis 67, 74.
Lemvig Folkeblad 85, 106.

Limfjordsposten 81.
Limfjordstidenden 66, 70.
Lolland Falsters Folketidende 79, 88,
101, 104.
Lolland Falsters Social-Demokrat 123
Lolland Falsters Stiftstidende 36, 67,
77, 145.
Lollandsposten 46.
Løgstør Avis 106, 110.

Maribo Amtsavis 107, 126.
Middelfart Avis 64, 67, 69, 145.
Middelfart Dagblad 104.
Middelfart Folkeblad 106.
Middelfart Venstreblad 106, 124.
Morsø Avis 67.
Morsø Dagblad 107, 110.
Morsø Folkeblad 106.
Møns Avis 66.
Møns Folkeblad 79, 99, 110, 124.

Nakskov Avis (se Vestlollands Avis).
Nakskov Tidende 79, 88.
Nibe Avis 110.
Nordjylland 118, 143.
Nordjyllands Social-Demokrat 122.
Nordlyset (se Dansk Arbejdertidende).
Nordsjælland 104.
Nordsjællands Venstreblad 127, 141.
Nyborg Avis 66, 69, 143.
Nyeste Morgenpost 54.
Nykøbing F. Dagblad 124, 126.
Nykøbing S. Avis 67
Ny Sjællands-Post 51.
Nyttige og fornøvelige jyske Efterretninger (se Aalborg Stiftstidende).
Næstved Avis 46, 51, 66, 104, 113.
Næstved Tidende 79, 83.
Nørrejylland Tidende 103.
Nørrejylland Tilskuer 66, 70.

Odder Folkeblad 81.
Odense Adresse Contours Efterretninger 20.
Odense Avis 130.
Ove Thomsens Avis (se Fyens Avis I).
Præstø Avis 67, 102.
Præstø By- og Amtstidende 104.
Præstø Venstreblad 107.

Randers Amtsavis 36, 73, 145.
Randers Amtstidende 128.
Randers Arbejderblad 120.
Randers Dagblad 79, 81, 89, 110.
Randers Folkeblad 89, 120.
Randers Venstreblad 107, 110, 130.
Ribe Amtstidende 67, 96, 97, 98.
Ribe Folkeblad 81.
Ribe Stiftstidende 25, 36.
Ringkøbing Amts Avis 46, 55.
Ringkøbing Amts Dagblad 85, 151.
Ringkøbing Amtstidende (se Ringkøbing Amts Avis).
Ringkøbing Avis 102.
Ringsted Folketidende 79, 84, 91, 100,
107, 126, 149.
Roskilde Avis 43.
Roskilde Dagblad I, 101.
Roskilde Dagblad II, 106, 110.
Roskilde Tidende 79, 83, 99, 100, 124.
Roskilde Tilskuer 26.
Rytterknægten 67, 71.

Silkeborg Avis 67, 77, 78, 106.
Silkeborg Social-Demokrat 122.
Silkeborg Venstreblad 127.
Sjællands Posten eller Næstved Ugeblad 48, 49, 53.
Sjællands Posten (Ringsted) 66, 72.
Skanderborg Amtsavis 79, 93.

- Skelskør Avis 67.
 Skive Avis 67, 129.
 Skive Folkeblad 106, 124, 125.
 Skive Folketidende 129.
 Slagelse Posten 102, 103.
 Social-Demokraten for Randers og Omegn 122.
 Socialdemokratisk Ugeblad 120.
 Sorø Amtstidende 38, 45, 50, 91, 96, 97, 103, 114.
 Sorø Avis 67.
 Sorø Folketidende 106.
 Stevns Avis 67.
 Struer Dagblad 85.
 Stubbekøbing Avis 67, 124.
 Svendborg Amtstidende 46, 55.
 Svendborg Avis 96, 98, 99, 115, 145.
 Sydfyns Social-Demokrat 122.
 Sydfyns Tidende (se Svendborg Avis).
 Sydsjællandske Tidende 66.
 Sydsjællands Social-Demokrat 121, 123.
 Sydsjællands Venstreblad 127, 141.

 Thisted Amtsavis 40, 145.
 Thisted Amtstidende 85, 106, 110, 111.
 Tønder Avis 112.

 Ugeblad for den danske Bonde 52.
 Ugentlige Provincial-Notifications-Lister 17.

 Varde Avis (se Ribe Amtstidende).
 Vejle Amtsavis 79, 80.
 Vejle Amts Dagblad 107, 151.
 Vejle Amts Folkeblad 78, 79, 80, 81, 95, 106.
 Vejle Social-Demokrat 122.
 Vendsyssel Folkeblad 124.
 Vendsyssel Tidende 57, 79, 89, 133.
 Venstres Folkeblad 107, 124, 125, 126, 127.
 Vesterjydsk Avis (se Ribe Amtstidende).
 Vestjyllands Dagblad 128.
 Vestjyllands Folkeblad 128.
 Vestjyllands Social-Demokrat 122.
 Vestkysten 112.
 Vestlollands Avis 66, 104.
 Vestsjællands Social-Demokrat 122, 123.
 Viborg Stifts Folkeblad 85, 106.
 Viborg Stifts Morgenblad 79.
 Viborg Stiftstidende 21 (Viborg Samler), 22, 23.
 Vordingborg Avis 46, 102.
 Vordingborg Dagblad 106.

 Ærø Folkeblad 106.

 Ølandenes Dagblad 104.
 Østsjællands Avis 66.
 Østsjællands Folkeblad 79, 91, 92.

PRESSEFORHOLD I SØNDERJYLLAND

AF REDAKTØR P. ELIASSEN

DEN ÆLDSTE PRESSE.

DEN første Betingelse for en periodisk Presse, nemlig et Bogtrykkeri, var allerede tilstede i Byen Slesvig fra Reformations-tiden (1534), og her, paa den daværende Sproggrænse, tryktes allerede i det 16de Aarhundrede Bøger baade paa Dansk, Tysk og Latin.*) Det varede længe, inden der kom et Trykkeri i Hertugdømmets vigtigste Handelsby *Flensborg*. Det oprettedes 1706 af Sakseren *Christopher Vogel*, der forresten paa danske Bøger undertiden kaldte sig »Fogel« for ikke at faa en forkert Udtale af det tyske *V*. En lille Menneskealder senere, 1731, oprettedes der et Trykkeri i *Tønder* i Forbindelse med det derværende Hospital og Vaisenhus.

I Holsten begyndte der at dukke Smaablade op i Slutningen af det 17de Aarhundrede, saaledes i Altona 1675. I det følgende Aarhundrede kom der »Aviser« i Glückstadt (1742), i Wandsbeck (1746) o. s. v., men det allerførste Blad, der kom i Hertugdømmet Slesvig, grundlagdes i *Haderslev* og udkom paa *Dansk*.

Den første haderslevske Bogtrykker var en Svensker og hed *Heinrich Luckander*. Den nyere Litteratur synes at have glemt ham, men endnu i 1847 mindedes han og hans første Blad af Befolkningen i Haderslev, og Redaktør P. Chr. Koch skriver om ham,**)

---

*) Om de ældste Trykkerier se A. Niemanns Miscellaneen II B. 163 ff. 1799.

***) »Dannevirke«, 22. Novbr. 1847.

at »han var en genial og til hine Tider indsigtfuld svensk Typograf, som i Stockholm endog havde gennemgaaet en Del af den studerende Løbebane. Han udførte selv en Mængde Træsnit for sit Bogtrykkeri og var foruden sit Modersmaal det danske og tyske Sprog mægtig. Efter i nogen Tid at have arbejdet som Svend i Trykkeriet i Flensborg, var han kommen til Haderslev og oprettede den herværende Presse, der forskaffede sig en saadan Anseelse, at de fleste af vore ældre Geografer anfører om Haderslev: »har et godt Bogtrykkeri«. Hvorledes det er gaaet hans Ugeblad, »*Den jydsk Fama*«, derom ved vi intet, men vil søge senere at have nogen Efterretning derom. Man fortæller, at det udkom i Kvart med en Titelvignet forestillende en Engel, der blæser i en Basun. Ventelig er det som dansk, ja endog »jydsk« Blad gaaet ind som et Offer for de herværende tyske Embedsmænds og Lederes Mishag.«

Haderslevs nyeste Historiker, Dr. Achelis, har oplyst, at Luckander 5. Marts 1759 af Frederik V fik Privilegium paa at trykke og udgive Ugeskriftet »*Den jydsk Fama*«. Bladet synes at være udgaaet i mindst to Aar, idet det af det tyske Kancelli fremgaar, at Luckander 12. Januar 1760 har andraget om Portofrihed. Beklægt nok, at intet Eksemplar af Bladet synes bevaret. Det findes hverken i danske eller tyske Biblioteker, og Koch kom aldrig senere tilbage til Emnet. At Bladet ikke har haft noget stort Oplag, er givet, og at det kun havde »een Presse«, som tyske Forfattere oplyser, er forstaaeligt. Flere havde de fleste smaa tyske Blade saamænd heller ikke. Smaat har det været for den første Bogtrykker i Haderslev, og man undres ikke over, at Luckander skaffede sig Bifortjenester, f. Eks. ved at sælge en »fortrinlig Maveeliksir« for 1 Mark pr. Flaske. Store Muligheder var der dengang ikke i Haderslev for Aviser, hverken for danske eller tyske.

Da det første danske Blad gik ind, forsøgte Luckander med en tysk Avis, der havde det mærkelige Navn »*Meine lange Weile*« (1764). Heller ikke af dette Blad findes der noget Eksemplar, men det omtales i Afløseren, »*Nachrichten vom Baltischen Meere*«, der begyndte 2. Januar 1765 og levede i et Par Aar. Bladets fulde Titel var (i Oversættelse): »Efterretninger fra det baltiske Hav fra Lærdommens, Sædelærens, Husholdningens og de skønne Viden-

skabers og Kunsters Omraade, til det almene Bedstes Befordring«. Det var 8-sidet, i almindeligt Kvartformat. Af egentligt Nyhedsstof indeholdt det kun Udnævnelser, Meddelelser om Forordninger, en Liste over Rejsende (selvfølgelig kun Standspersoner) og saa Torvepriserne. I Bladet er der enkelte Bekendtgørelser. I det første Nummer udlover saaledes en Skipper i Havnen 10 Kurant-Dukater til den, der kan udpege Gerningsmanden til et Attentat paa hans Ankertov, der er skaaret over paa 2 Steder. Bladet maa være beregnet paa de mere dannede Klasser. Aargangen 1766 begynder med et Digt paa *Fransk*: »Tanker om Tiden«. Redaktøren af begge Blade — Redaktørens Navn var dengang saa at sige aldrig trykt paa Bladet — var en Krigsraad *J. F. Camerer*, der var Avditør ved det danske Livregiment Dragoner i Haderslev og her havde anlagt en Linnedfabrik. Da han senere blev Ridefoged i Vestslesvig og flyttede til Vodder, holdt han op med Redaktørvirksomheden, og Bladet standsede med hans Bortrejse.

Først 1790 opstod der atter et Blad i Haderslev. Det redigeredes af en mærkelig Mand, Holsteneren Heinrich Kroymann, udkom en Tid baade paa Tysk (trykt i Flensborg) og paa Dansk (trykt i Haderslev). Det hed paa Dansk »*Maanedes-Correspondenten*« eller kort og godt »Korrespondenten«, da det gik over til at udkomme hver 14de Dag. Bladet afløstes af »*Haderslevsk Maanedsskrift til almeennyttige Kundskabers Udbredelse*« (1793 og 94) og lededes da af tre Præster, Jacob Boysen i Gl. Haderslev, Mechlenborg i Bevtoft og Bjørnsen i Oksenvad. Indholdet er meget afvekslende, Artikler om Varsler, om Aftensæde, om Nyttens af Læsning og Skrivning o. s. v. Kroymann var dog ikke helt holdt op med Redaktionsvirksomheden. 1794 udgav han i Haderslev et Blad med det mærkelige Navn »*Sendebudet for Danskholsten*«. Det var et Ugeblad, skrevet i en usædvanlig livlig Form, men af og til med smaa uartige Hentydninger, og det er vel dem, der var Skyld i Bladets korte Levetid, et Aar. Redaktøren udtaler Glæde over Fædrelandet og skriver et Sted: »Jeg bliver smukt i mit rolige Fædreland, indtil Verdens Feber (antagelig den franske Revolution) har ud-raset.« Et Sted i Bladet klages der over Gaardmandsdøtrenes Indbildskhed: »Vidner det om Oplysning, at Gaardmandsdøtre agter det for en Skam at gaa med Tjenestefolk til Legestue? Er det an-

stændigt, at Kattunskjortler foragter Vadmeststrøjer, eftersom de dog begge er hjemmegjort ligesom Kroppen selv?»

Rektor A. R. von Brincken i Haderslev udgav nogle Aar i 1790'erne »*Der Sammler*«, men kalder det »ein nicht periodisches Blatt«, og det hører saaledes næppe med i denne Forbindelse.

Et Blad, der havde lang Levetid, var Ugebladet »*Lyna*«, som begyndte at udkomme 1. Januar 1797. Byens første Bogtrykker og Bladudgiver, Heinrich Luckander, var død 1793. En af hans Svende, J. Seneberg fra Kongsted ved Fredericia (hans Navn var oprindelig Sørensen, og »Seneberg« skal være et Øgenavn, fordi han var »sén«, langsom), overtog Bogtrykkeriet og var »*Lyna*«s Udgiver. Bladet var i lille Oktav, hvert Nummer paa 16 Sider, og skrevet paa Tysk indtil 1844, da det blev skrevet halvt paa Tysk og halvt paa Dansk. I Begyndelsen var der af Dansk i Bladet kun enkelte Annoncer, nemlig naar de averterende udtrykkeligt forlangte det. De første »Redaktører« var Præsten Jacob Boysen i Gl. Haderslev, Dr. J. F. Schumacher og en »Hofmester« Knudsen. Man finder de mærkeligste Artikler i Bladet. Et Sted finder man som Spidsartikel en alvorlig Afhandling »*Ueber Leibesöffnung*« (Om Afføring). Enkelte Steder findes Anekdoter, der viser, at Anskuelserne om det sømmelige har forandret sig siden da. I et af »*Lyna*«s første Numre findes en ganske morsom Annonce fra en Mathias Clausen, der ønsker at sælge sin Mølle ved Haderslev Havn. Paa omtrent 2 Sider af Bladet beskriver han Møllen og Stuehuset, Værelse for Værelse, noget, der er ret ualmindeligt at se for en Nutidslæser. I et senere Afsnit vil Bladet atter blive omtalt.

Flensborg var den næste By indenfor dansk Sprogomraade, der fik en Avis, idet der 1768 kom et lille tysk Ugeblad »*Etwas für allerlei Leser*« (Serringhausens Trykkeri). Det afløstes af »*Flensburg gemeinnütziges Wochenblatt*«, men da Serringhausens Bogtrykkeri flyttede til Slesvig, var Byen en Tid uden egen Avis. Først i Juni 1788 kom »*Flensburgisches Wochenblatt für Jedermann*«, indtil 1793 redigeret af den flensborgske Digter Heinrich Harries, Forfatter af en dansk Kongesang »Heil Christian, Dir!« Sangen blev senere omdigtet og forkortet af B. G. Schumacher til den bekendte prøjsiske »Heil Dir im Siegerkranz«. Bladet fortsattes til 1850'erne.

I *Tønder* var Rektor J. L. Forchhammer 1810 afgaaet ved Døden. Hans Enke, Margarethe Elisabeth, født Wiggers, købte et ganske lille Bogtrykkeri, som hun fik Privilegium paa. Hun var en virksom og praktisk Dame, og det lykkedes hende at tjene saa meget ved Trykkeriet, at hun kunde faa Penge til sine Sønners Studier. En af Sønerne var den senere Professor i København, J. G. Forchhammer. 1813 grundlagde hun Bladet »*Wöchentliches Tondersches Intelligenzblatt*«. Bladet var i lille Oktav og paa 16 Sider. Den egentlige Tekst var lidet original. Spidsartiklerne drejede sig om oplysende Emner, som f. Eks. Universets Størrelse, Ebbe og Flod, og der findes i Bladet en Mængde Anekdoter, versificerede Gaader o. s. v. Der er i Teksten meget lidt lokalt, bortset fra de højtravende Digte, der f. Eks. fremkom ved Kongens Gennemrejse til Før eller Besøg i Marsken, Sørgevers over afdøde Folk eller meget udførlige Lister over Seminariets Dimittender og deres Afgangskarakter. Annoncerne eller selve »Intelligensefterretningerne« er betydeligt mere fængslende. Bladet vedblev at udkomme under samme Titel til 1855, en Tid derefter i begge Sprog. Det skiftede Titel nogle Gange, blev 1871 solgt til J. W. Goos, der grundlagde »*Tondersche Zeitung*«, 1889 solgtes det til J. H. N. Thamssen, og fra 1. Januar 1896 blev det Dagblad. Bladet var fra 1840 danskfjendtligt.

I Midten af 1820'erne opstod der smaa Ugeblade i Kvartformat i *Aabenraa* og *Sønderborg*. *Aabenraa*bladet hed »*Allgemeines Wochenblatt*« og *Sønderborg*bladet »*Königl. Privilig. Wochenblatt*«. Det første redigeredes af en Høker Hans Kopperholdt i *Aabenraa*, en indvandret Hamborger, der for Resten ogsaa er optraadt i »*Litteraturen*« som Oversætter af en tysk Roman »*Den nordhausiske Underpige, en quindelig Renaldini*« (Th. Erslevs Forfatterleksikon I, 52). *Aabenraa*bladet tryktes hos C. A. Rathje i *Aabenraa*. *Sønderborg*bladet tryktes hos og redigeredes af en forhenværende Skuespiller Carl Wiswe, der nu ejede et Bogtrykkeri og drev et Bogbinderi i *Sønderborg*.

Om disse Smaablade, navnlig de sidste, gælder det vist nogenlunde, hvad Historikeren P. Lauridsen udtaler i sin »*Da Sønderjylland vaagnede*«, II, 11, at i Regeringens Øjne var Redaktørerne af disse Uge- eller »Intelligensblade« kun finere Tillæg til Købstædernes Trommeslagere og Udraabere, der underrettede Borgerskabet

om, naar der var Sild ved Havnen eller Grise paa Torvet. Betingelserne for disse Blade var, at de navnlig ikke maatte bringe politiske Efterretninger og i alle Pressetrætter var henvist til Regeringens Afgørelse. Foruden sin Ugeavis udgav Rathje et »Unterhaltungsblatt« (1829—30); men det var kun et Maanedssblad og op-
hørte snart.

DEN NATIONALE VÆKKELSE.

Det første nationale danske Blad i Sønderjylland saa Lyset i Haderslev 1838. Forhistorien til dets Oprettelse ligger nu i alle Enkeltheder aabenlys for enhver, og den er meget indviklet, thi Oprettelsen betyder et skarpt Brud med den nationale Sløvhed, og uden Modstand hos de danskfjendtlige Myndigheder løb det ikke af.

Købmand *Peter Chr. Koch* i Haderslev var en Smedesøn fra Thiset ved Gram og født 19. Februar 1807. Paa Grund af flere samvirkende Omstændigheder fik han ingen egentlig Skolegang. 13 Aar gammel kom han i Købmandslære i Haderslev, hvor han blev i 16 Aar i samme Forretning. Her lærte han Handelen og bødede samtidig ved Selvstudium paa sin manglende Skoleundervisning. 1836 nedsatte han sig som Købmand og aabnede sin Handel lige ved Siden af Senebergs Bogtrykkeri. »Du skulde udgive en Avis paa Dansk,« foreslog hans Broder Jørgen, der var Kniplingskræmmer og vidste, hvad Befolkningen trængte til. Peter Chr. Koch fattede stor Lyst til en saadan Opgave; men oprindelig tænkte han ikke paa nogen særlig national Tendens i Bladet. Han maa have ladet nogle Ord falde om sine Avisplaner, thi i Anledning af dem kom en ung Haderslever, den 26-aarige Bogbinder *N. Chr. Nissen*, til ham for at tale om Bladplanerne. Nissen var trods tysk Skolegang og ved Læsningen af Professor Kr. Paulsens Bog om Slesvigs Folkelighed og Statsforfatning bleven en varm-hjertet dansk Patriot. Med sin Ildhu vakte han hurtigt de samme varme Følelser for Sprog og Nationalitet hos Koch. De to Venner skrev hver en Artikel om Modersmaalets Stilling i Sønderjylland. Koch skrev paa Dansk til »Aarhus Stiftstidende« og Nissen paa Tysk til »Itzehoer Wochenblatt«. Aarhusbladets Redaktør lod Kochs

Artikel gaa i Papirkurven, da han ikke ønskede at vove noget, medens Nissen fik sin Artikel optaget i det tyske Blad. Hans varmhjertede Ord, der forresten indlededes af et smukt, dansk Vers, forfattet af Koch, kom den nationale »Skansebygger«, Professor Flor, for Øje, og efter at Flor havde forsøgt at vinde Seneberg for at udgive »Lyna« paa Dansk — Seneberg lovede det, men brød sit Løfte, tvunget af sine tyske Venner — knyttede han Forbindelse med de to unge Mænd. Koch ønskede, at Bladet skulde hedde »Dannevirke«. To Gange indgav han Ansøgning om Privilegium paa et dansk Blad; men to Gange fik han Afslag fra Regeringen paa Gottorp. Bagved Afslaget stod selvfølgelig Myndighederne i Haderslev. Tilsidst gik Professor Flor til Prins Christian (den 8de) og hans Kabinetssekretær Adler, og ved deres Hjælp lykkedes det endelig at opnaa et meget begrænset Privilegium 30. Marts 1838. Forøvrigt findes alle Nissens, Kochs og Flors Breve trykt (henholdsvis i Sønderj. Aarb. 1892 og P. Lauridsens »Da Sønderjylland vaagnede« I. Om Koch se endvidere 2. Bd. af samme Værk Side 21 ff). Det første Nummer af »Dannevirke«, der havde Undertitelen »Ugeblad for Hertugdømmet Slesvig«, er dateret 15. Juni 1838, Valdemarsdagen; men i Virkeligheden udkom Bladet først 17. Juni s. A. I de følgende Aar var Koch Flors »tro og livlige Adjutant«, og Flor selv, Paulsen, C. von Wimpffen og deres Kreds var de egentlige Redaktører; men Koch var stadig Manden ved »Batteriet Dannevirke«. Han voksede med sine store Opgaver og satte alt ind paa deres Løsning, ikke mindst sin økonomiske Eksistens. Trods Forfølgelser af enhver Art, lige til legemlig Vold, trods den ødelæggende Porto, Bladet led under fremfor Konkurrenterne (Forsendelse med Pakkepost i Stedet for med Brevpost), holdt Koch Skansen, og Batteriets Kanoner skød svære Huller i Angrebskolonnerne, indtil Sejren var vunden. Da Bogtrykker Seneberg efter at have trykt de første 7 Numre af Bladet, nægtede at fortsætte, vel i Haab om, at han kunde erobre Abonnenterne for et blot og bart dansk Underholdningsblad, maatte Bladet trykkes i Flensborg, ja, der var endog Tale om at lade det trykke i Kiel; men i Slutningen af 1838 fik Bladet Portolettelse, Aaret efter fik det Trykkeri, og fra 1840 udgik det to Gange om Ugen. Samme Aar, 11. Juli, fik »Dannevirke« Ret til Avertissementer.

Man fik Held til at ødelægge Kochs Handel ved Boykotning, Bagtalelse og Opkøb af Fordringer paa ham; men Koch bestod den vanskelige Pengeprøve, slog sig ned i Skansens Blokhus og fortsatte Kampen ufortrødent. Et haardt Slag for ham var det, at hans Ven og begavede Vaabenfælle, Nissen, døde af Lungebetændelse i Januar 1839; men senere fik han andre stedlige Hjælpere, deriblandt P. Hiort Lorenzen, der brød med Slesvigholstenerne 1840.

Koch var en mærkelig, alsidig begavet Mand. Han digtede, tegnede og malede. I sin Fritid syslede han med Stenografi, han udgav en Samling danske Sange til velklingende, af ham selv udarbejdet Guitarakkompagnement. Han tegnede Karrikaturer af sine Modstandere og bragte dem i Bladet som Træsnit, skaarne af Xylograf Flinch; men han prøvede med Held ogsaa selv at lave Træsnit. Fremfor alt kæmpede han for det danske Sprog i og udenfor sit efterhaanden berømte Blad, hvis Abonnenttal i Løbet af det første Aar var 400 og stadig voksede. At Bladet af og til blev beslaglagt, og at der var Pressesager, der voldte en Del Afbræk, tog Koch med forholdsvis Sindsro, hvilket ellers ikke var hans stærke Side.

Gik det end forholdsvis let i *Aabenraa* med at faa det tyske »Wochenblatt« over i danske Hænder — Redaktøren Hans Kopperholdt leverede selv den Strikke, hans lille Blad blev hængt i — saa blev den vanføre Urmager *Frederik Fischers* Saga som Bladets Redaktør og Udgiver dog mere gribende end nogen anden Pressemands i Sønderjylland. Ogsaa den er nu fremdraget gennem Fischers egne Breve i »Da Sønderjylland vaagnede«, og her skal kun gives enkelte Oplysninger.

Frederik Fischer var født 1809 som Søn af en Skibsfører i *Aabenraa*. 9 Maaneder gammel fik Fischer Børnelammelse. Begge hans Ben visnede, og hele sit Liv slæbte han sig omkring paa en Skammel. Paa Gaden kørte han altid i en lille Vogn, forspændt med en Hund. Fischer var Astronom og Matematiker. Han lavede selv sine Kikkerter, og Byens Kirkeuhr blev stillet efter hans Observationer. Som mange Krøblinge dengang havde han lært Urmagerfaget. 21 Aar gammel nedsatte han sig som Mester i sin Fødeby, giftede sig derefter og blev Forsørger for en talrig Familie. Sit danske Sindelag synes han at have vundet gennem Selvtænkning, uden nogen bestemt Mands Paavirkning.

Da Hans Kopperholdt med sit Blad strandede paa de politiske Skær og mistede sit Privilegium paa Grund af for stærk Liberalisme (Hertugen fortrød senere bittert, at han havde ladet Bladet falde), kunde man vente, at der vilde komme et nyt Blad i Stedet, der var »altfor germansk«, og Fischer søgte Privilegiet. Han fik det og begyndte at udgive Bladet fra Onsdag 2. Oktbr. 1839, først paa Tysk. »Nu skal jeg da til,« skriver Fischer i et af sine Breve til Koch, »at bekæmpe Slesvigholstenerne paa Tysk.« Det viste sig i Strid med Autoriteternes Fortolkning af Privilegiet umuligt at udgive et Følgeblad i et andet Sprog (det strandede »Lyna« paa), og Fischer, der stadig stod i Forbindelse med Flor i Kiel, begyndte saa fra 1. April 1840 at udgive Bladet paa Dansk under Navnet »*Aabenraa Ugeblad*«. Det voldte en »Fandens Allarm« i Byen, skriver han, og navnlig var man vred over, at Bynavnet Apenrade var forandret til Aabenraa. Over dette Navn og over Forsvaret for dets sproglige Berettigelse blev Tyskerne efterhaanden »saa arrige som nappede Hundehvalpe«. Man begyndte saa Forfølgelserne imod Bladet. I Slutningen af Aaret 1839 havde Fischer 130—140 Abonnenter, deraf 96 i Byen. Nu drev man Antallet ned til 63 i Byen og søgte at faa »Lyna« ind i Stedet. Fischer bøjede tilsidst lidt af for Stormen med Hensyn til Bynavnet, og kaldte fra 1. Oktober 1841 Bladet for »*Apenrader Ugeblad*«; men selve Bladets Fane, Danskheden, svigtede han aldrig. Hver Ugedag, naar Bladet kom, skrabede Fischer Bunden af sin fattige Kasse for at kunne betale Bogtrykker Rathje, der ikke gav eller kunde give Henstand. Man forsøgte at købe Fischer ud; men han vilde ikke sælge Bladet eller springe fra.

Efter 4 Aars Nød og Anstrengelser havde han naaet 200 Abonnenter. Det var Fischer, der satte et saadant Spor i Aabenraa, at der senere fremstod et dansk Borgerskab i denne By og vaagnede bevidst dansk Følelse i Egnen omkring Byen.

Det tredie dansksindede Blad i Sønderjylland i Vækkelsesperioden udgik i *Flensborg* og paa Tysk under Navnet »*Flensburger Zeitung*«. Det grundlagdes af Bogtrykker *A. S. Kastrup*, en af de Ansøgere til det aabenraaske Ugeblad, som *ikke* fik det. Bladet begyndte 1840 og betegnedes som »ein Blatt für Handel, Gewerbe und gemeinnützige Mittheilungen«. Den vigtigste Medarbejder var i Begyndelsen Købmanden Christian Hansen i Flensborg; men ef-

terhaanden traadte Bladet ind i den nationale Kamp under Ledelse af Dr. Manicus i Eckernförde og imødegik navnlig »Itzehoer Wochenblatt« og de andre slesvigholstenske Organer. Fischer virkede for Bladet paa Steder, hvor Itzehoerbladet skulde fordrives. Da »Dannevirke« ikke kunde blive trykt i Haderslev, tryktes det en Tid hos Kastrup i Flensborg.

I to Byer kom der foreløbig ingen dansksindet Presse, nemlig i Sønderborg og i Tønder.

— — —

Det gik ikke altfor godt for *den tyske Presse* i disse Kampaar. »Lyna« i Haderslev omtumledes haardt af Skæbnen. Efter den korte liberale Periode under Hiort Lorenzen gled Bladet over i Slesvigholstenernes Lejr. En Tid lang redigeredes det af Konrektor Volquardsen i Haderslev, og da han fratraadte, kom der som Redaktør en Studiosus M. Schultz, som P. Chr. Koch har mange Karrikaturer af, samtidig med, at han aftegner »Lyna« som en indsmigrende Munk eller som »den gamle, sejge Thevandssøster«. Koch kaldte Schultz Jyde. Schultz var nemlig født i Skodborg Vesterkro, der hørte til Enklaverne. I Foraaret 1844 maatte Hertugen betale »Lyna«s Underskud. Det gik ikke mere paa Tysk alene. Fra samme Sommer ser man Bladet udgaa halvt paa Dansk, halvt paa Tysk. Endelig solgte Seneberg det til P. Chr. Koch 22. November 1847, baade Blad og Trykkeri, for 8,000 Rbdl., at overtage til 1. Januar 1848. Koch meddelte i »Dannevirke«, at han vilde lade »Lyna« ophøre med at være halvt paa Dansk, halvt paa Tysk. Fra nu af skulde det skrives paa Tysk. Han vilde give Bladet en Foryngelseskur. Han begyndte saa at udgive det paa Tysk; men kort efter kom Oprøret, og med dette standsede »Lyna« for aldrig at se Lyset mere.

I Sønderborg udgav Carl Wiswe — som meddelt — det tyske »Wochenblatt«, der hele Tiden sejlede i Hertugens Kølvand. Men ogsaa i Sønderborg begyndte der at hæve sig Røster for et Blad paa Dansk. Dette praktiserede Wiswe saaledes, at han udgav Ugebladet baade paa Tysk og paa Dansk. Hvad der var forbudt andre Steder, syntes lovligt i Sønderborg. Den danske Udgave — der forresten var vidt forskellig fra den tyske — havde det største Antal Subskribenter. Den redigeredes af Wiswes danskfødte Hustru,

hvorfor Sundevedboerne med Rette talte om Redaktionen som Hun-køn: »Sit Blad, *hun* bøj vos!« Forøvrigt havde *hun* langt flere Abonnenter end *han*. Bladet gik 1840 over til en Bogtrykker C. G. Meyler i Sønderborg. Hertugen arbejdede den Gang helst gennem en dansk Presse, et dansk »Folkeblad«, og Meyler blev vundet for Planen, der dog nok ikke havde pekuniær eller moralsk Held med sig. Koch, der ofte polemiserer med Redaktøren af det sønderborgske Ugeblad, *Moritz Reichenbach*, noterer under en Karrikatur i Nr. 89 for 1845, at »den danske Sønderborger« (Hertugens Blad), der »blev begravet ved Nytaarstide, opstaar den 7. Maj atter fra de Døde«. Karrikaturen forestiller et »Gespenst« under et slesvigholstensk Flag. Da Meyler døde i 1846, fortsattes Bladet af Enken, som efter Trearskrigen lod Bladet overgaa til dansk Redaktion under Navnet »*Den danske Slesviger*«. Det redigeredes en Tid af den danske Musiklærer i Sønderborg, *L. Jastrau*, og derefter af Sønderborgeren *Grimm*. Bladet var dansk nok trods Redaktørens fremmede Navn. Det fortsattes af Sønnen, G. G. Grim, og standsede med dennes Død i 1865, idet man nægtede at forny Privilegiet for Grimms Enke. Grimm tilhørte en anset Slægt i Sønderborg. Broderen til G. G. Grimm blev mærkeligt nok senere præjsisk Borgmester i sin Fødeby, og hans Søn igen, V. Grimm, blev senere Redaktør af »Flensb. Nordd. Ztg.«, som han overtog i November 1904.

I Tønder var kun det Forchhammerske Ugeblad, der straks gik over paa Hertugens Side. Selv tyske Forfattere drager i Tvivl, hvorvidt Ejeren af Bladprivilegiet, Heinrich Forchhammer, var politisk interesseret, men de takker ham samtidig for, at han stillede sit Blad i den tyske eller foreløbig slesvigholstenske Politiks Tjeneste.

TIDEN MELLEML KRIGENE.

Baade Koch og Fischer blev under Oprøret 1848 nødt til at flygte. Den sidste Lørdag i Marts 1848 forseglede en selvbestaltet Bestyrelse for Haderslevs offentlige Anliggender Kochs Presse, men Søndag Morgen var Oprørernes Magt forbi, og i endnu en Maaned fortsatte Koch »*Dannevirke*«s Udgivelse. Søndag den 30. April rykkede Fjenden ind i Haderslev. En lille Afdeling begav sig straks

til Kochs Hus for at arrestere ham, men flere Dage i Forvejen var Koch flygtet, medtagende en Del af sit Trykkeri. De sidste Dage af April udgav han »Dannevirke« i Kolding, og »Dannevirke« er saaledes det første Blad, der er udgivet i denne By. I hele Maj Maaned blev »Dannevirke« udgivet i Middelfart, hvorefter Koch vendte tilbage til Haderslev og fortsatte Udgivelsen, men den 29. Juni maatte han flygte over Hals og Hoved, og denne Gang fik han ikke sit Trykkeri med. Efter en Stilstand paa to Maaneder udgik Bladet fra et Trykkeri i København. Først i September 1849 vendte Koch tilbage til Haderslev med sit Blad.

Fischers Udlændighed varede længere. Efter Slaget ved Slesvig 1848 maatte han flygte ud til en dansk Orlogsbrig paa Fjorden, hans Hus stormedes og ramponeredes. Da han, vildledt af et falsk Rygte om, at Byen var besat af danske Tropper, vendte hjem i Juli samme Aar, overfaldtes han af en Pøbelhob, der smed ham op i en Mælkevogn og førte ham til den højstbefalende for et tysk Strejfkorps, men da denne saa den hjælpeløse Krøbling, udrød han højligt overrasket: »Var det den farlige Mand?« og nægtede at føre en saadan Fange med sig. Fischer flygtede atter ud til en dansk Orlogsmand paa Fjorden og opholdt sig derefter 18 Maaneder paa Øen Barsø. Da de neutrale svenske Tropper rykkede ind i Byen, kom Fischer tilbage. Flor skaffede ham en højst nødvendig Krigsskadeserstatning, og efter at Fischer en Tid havde trykt sit Blad hos Koch, fik han sit eget Trykkeri, hvorfra han fra Maj 1850 udgav Bladet, der nu udkom to Gange om Ugen og døbtes »Freja«, et Navn, som Dr. Manicus havde foreslaaet allerede 1840.

I Haderslev blev der straks efter Kochs første Flugt udbredt et slesvig-holstensk Blad »*Nordslesvigsk Tidende*«. Koch mener, at Redaktørerne var Subrektor Michelsen og Skolelærer Willatzen. Dets Formaal var »at nedbryde »Dannevirke« og opføre den Gülüchske Mur ved Kongeaaen«, men Bladet blev den 27. Maj standset i sine Bestræbelser, da det kom ud for syvende og sidste Gang.

Hverken Koch eller Fischer blev synderligt lykkelige i Tiden efter Treaarskrigen. Det var dem og mange en Skuffelse, at Flor ikke kom til at indtage en Stilling, svarende til hans Evner og forudgaaende Virksomhed. Flor fik en Titel (Etatsraad), og paa den Plads, han sikkert burde have haft, satte man Regenburg. Til sidst

Lynas Spørgsmaal.

„Lyna“ overvælder hartad i denne Tid „Dannevirte“ med Spørgsmaal; snart vil den gode Ven vide, hvad vi nu troe om en Brændevinskat, snart vil den have Listerne fremlagte over de i Nordstedvig indkomne Bidrag til Høiskolen i Rødning, for hvilken den interesserer sig meget; snart vil den have Dyrlydning om Undervisningsgjenskjændens paa denne Kyst, Elevernes Antal, om de Fremstredt, de gjøre, om de opholde sig ved Skolen for deres egne Midler, eller om de faae Understøttelse af en Kasse, og af hvilken osv. osv. Skøndt „Dannevirte“ for sine egne Forretningers Skyld ikke altid seer sig istand til at give de Dyrlydninger, som vor Ven „Lyna“, i sin Iver og Nidkjerhed for at ville det „Godes“ Fremme i Høst og Stat, ofte afstær os, saa troe vi for Høstigheds Skyld dog ikke aldeles at burde lte stille, men have, ifølge eenstemmig Beslutning paa sidst afholdte Redaktionsforsamling, ophængt Spørgsmaalene i nedenfor opreiste, bekjendte Indretning, hvor de i Bunden, som man har antaget, ville kunne holde sig tørre og modstaar Bedærvelsen, indtil den beleilige Tid til deres Besvarelse indtræder.

Lyna, hendes Chapeau og den nye Litendreier.

Skolemesteren.

Saaledes er paa sine Steder i Angel Lydst blevet Skole- og Potteprog.

Lynas Redaktor, Hr. M. Schulz klovet det „bag“, til den bag ham staaende beundrende „Lynas“ uendelige Tilfredshed.

blev Koch, der tog ivrigt Del i det religiøse Røre, indviklet i en Fiskalsag og endog truet med, at Privilegiet til Bladets Udgivelse vilde blive ham frataget. Tung i Sindet over Forfølgelserne, der stammede fra Minister Raasløff, solgte han fra 1. Januar 1856 Blad og Trykkeri til Medarbejderen ved det nationalliberale »Dagbladet« i København, cand. phil. *Godske Nielsen*, der havde »Dannevirke«, indtil Bladet blev forbudt 1864. Koch rejste til København og blev Fotograf. Han døde 2. November 1880.

Fischer i Aabenraa kunde aldrig tilgive, at den genvundne Provins ikke indlemmedes i Moderlandet. Han kom ligesom Koch i Modsætning til dansk Styre, og tilsidst solgte han 1859 »Freja« til sin Svoger, Boghandler *N. Sørensen*, der helt sluttede sig til Regeringen. Fischer levede til 4. Juli 1871. Til sin Underholdning fik han et Stempelpapirsudsalg og en lille Understøttelse fra Dannebrogsmændenes Forening (sammenlign Sprogforeningens Almanak 1922).

I Flensborg var Kastrup død 1851, og »*Flensburger Zeitung*« gik helt over til Dr. Claus Manicus, der fortsatte til 1864.

Det eneste nye Blad, der kom mellem Krigene, var et Blad i Møgeltønder, »*Vestslesvigs Tidende*«. Møgeltønder hørte jo til »Enklaverne« og havde dansk Trykkefrihed. Bladet begyndte at udkomme 1. November 1856, udgik 3 Gange om Ugen og kostede en Rigsdaler i Kvartalet. Udgiveren var Bogtrykker *P. Larsen* i Møgeltønder. Han skrev ikke meget selv; men Bladet prægedes i ganske særlig Grad af daværende Seminarielærer *Cornelius Appel* i Tønder, der da ogsaa skrev den første Artikel i Bladets første Nummer, »*Tanker angaaende den vestslesvigske Tidende*«. Ikke mindst gjorde han sig gældende i Bladet under »*Klosterpolitiken*«s Dage. Snart udkom Bladet 5 Gange om Ugen.

Den sønderjyske Presse var mellem Krigene gennemgaaende paa Højde med samtidige danske Blade. Havde det end fra først af været uhyre smaat — det ser morsomt ud, naar der tales om »*Dannevirke*«s eneste Typograf — saa gik det dog fremad. En moderne Opfindelse som f. Eks. Indholdsfortegnelse foran i Bladet anvendtes allerede i »*Dannevirke*« først i Halvtredserne.

DEN FØRSTE MENNESKEALDER UNDER PRØJSERNE.

Med Ulykkesaaret 1864 kom ogsaa den danske Presse ind under de strenge Tider. »*Dannevirke*« blev forbudt kort efter Krigens Udbrud, nemlig den 12. Februar. Trykkeriet blev fortsat af Boghandler Th. Sabroe. »*Freja*« i Aabenraa blev ligeledes standset, men fik paa Grund af en pudsig Omstændighed dog Lov til at udkomme igen efter nogle Maaneders Forløb. Der var i Aabenraa kommen en tysk Avis, »*Apenrader Nachrichten*«. Redaktøren var ivrig Slesvig-Holstener og red sin Kæphest saa fyrigt, at den tyske Kommandant blev gnaven. Kommandantens danske Vært tilhviskede ham, at den bedste Maade at afkøle Redaktøren (Keppler) paa vilde være at kalde »*Freja*« til Live igen. Og virkelig fik »*Freja*« efter nogle Dages Forløb Lov til at udgaa; men Bladet var bastet og bundet paa alle Ledder. — »*Den danske Slesviger*« slap Tyskerne som nævnt let af med, og hvad angik »*Flensburger Zeitung*«, da var Dr. Manicus i 1864 flyttet til København, og Bladet standsede. En Bogtrykker Maas i Itzehoe købte Ejendom og Trykkeri og begyndte et Blad under Navnet »*Flensburger Nachrichten*«, der i Begyndelsen nærmest var neutralt — for at arve »*Flensburger Zeitung*«s Abonnenter. Senere blev Bladet stærkt danskfjendtligt. Saa var der tilbage »*Vestslesvigs Tidende*«, der herefter nærmest kun blev Annonceorgan.

I den standsede Presses Sted skød tyske Blade op, deriblandt det paa Dansk skrevne »*Nordschleswigs Tidende*« i Haderslev. Redaktøren hed Janssen. Bladet afløstes omkring 1870 af »*Folkebladet*« (Redaktør Schütze), skrevet paa Dansk til 1888 og derefter paa begge Sprog, indtil det midt i 90'erne afløstes af »*Schleswigsche Grenzpost*«, der udgik udelukkende paa Tysk, men en Tid med en Aflægger, »*Dagbladet*«, paa Dansk. I 70'erne var der dukket et tysk Blad, »*Bulletinen*«, op i Haderslev, redigeret af en Frölich, men det forsvandt meget pludseligt. Det tyske Blad i Aabenraa skal senere nævnes. I Sønderborg udkom fra Juni 1865 atter en tysksindet Avis under Titelen »*Ny Sønderborg Avis, Tidende for Als og Sundeved*«. Udgiveren var Boghandler C. F. la Motte, og Redaktøren hed D. Hansen. Bladet er under skiftende Redaktører

blevet fortsat til vor Tid. Fra 1873 antog det Titelen »*Sonderburger Zeitung*«, og fra 1879 blev det Dagblad. Siden Efteraaret 1901 redigeres Bladet af Emil Kühler, der er fra Flensborg.

Først da den prøjsiske Presselov den 1. September 1867 traadte i Kraft i Sønderjylland, begyndte *den danske Presse* at vaagne til nyt Liv; men Begyndelsen var vanskelig. Det forbudte »Dannevirke« udkom under Navnet »*Haderslev Avis*« fra 1. November 1867. Det blev udgivet og redigeret af Th. Sabroe. De første Numre indeholdt kun Bekendtgørelser og Feuilletoner. I Nr. 4 begyndte Bladet med Afdelingen »Forskelligt«, et Par Dage efter kom der »Handelsefterretninger«, og endelig fra 1. December 1867 lignede Bladet andre Aviser. Sabroe frattraadte 12. Januar 1868, og Bladet overtoges af P. Hiort Lorenzens Søn, *H. R. Hiort Lorenzen*, der indtil Krigen havde været Borgmester i Eckernförde og Herredsfoged i Angel, men var fordrevet af Prøjserne. Han meddelte den 13. Januar, at saa snart den fornødne Anmeldelse derom kunde blive gjort til Regeringen og sammes Svar derpaa var modtaget, vilde Bladet udkomme under sit gamle Navn »*Dannevirke*«. Hiort Lorenzen blev en af Bladets dygtigste Redaktører, kendt som han var med Forholdene. Ogsaa rent bladmæssigt bragte han Avisen paa Højde med Tiden. »Dannevirke« var vist det første danske Blad i Sønderjylland, der allerede dengang havde en Afdeling for Telegrammer — fra Reuters Bureau, der da havde en Filial i Hamborg. Den 14. April hævedes Forbudet mod Bladnavnet »Dannevirke«. I nogle Uger hed Bladet »*Haderslev Avis: Dannevirke*«; men Navnet »*Haderslev Avis*« blev efterhaanden mindre og mindre og »Dannevirke« større og større, og fra 1. Juli samme Aar forsvandt Navnet »*Haderslev Avis*« ganske. »Dannevirke« var genopstanden; men det hilstes med et Had, der søger sin Lige. Bøder, Fængselsstraffe og Fæstningsarrest (Magdeborg) haglede ned over Hiort Lorenzen og hans tro Faktotum *N. M. Grünwald*.

I Aabenraa redigeredes »*Freja*« imidlertid af Løjtnant Sørensen; men den 14. Juni 1874 blev Sørensen udvist. »*Freja*« overtoges en Tid af cand. mag. *I. I. Bjørnshauge*, der en Maaned efter solgte det til Hiort Lorenzen, men vedblev at være Medarbejder i Aabenraa, indtil »Dannevirke«s Redaktionssekretær, cand. jur. H. C. Bennetzen, blev udvist samme Aar. Bjørnshauge flyttede saa til

Haderslev. Da baade Hiort Lorenzen og Grünwald en Tid var »puttet ind«, besørgede Bjørnshauge baade Redaktion og Ekspedition. Tilsidst fandt Myndighederne paa i 1877 at erklære Hiort Lorenzen for dansk Undersaat. Han flygtede, før Udvisningsordren kom, og blev 1878—93 Redaktør af »Nationaltidende«, senere Stiftsskriver i Roskilde (død 1917). Grünwald fungerede i nogle Aar som Udgiver og ansvarhavende Redaktør; men »Dannevirke« og »Freja« var kort efter Hiort Lorenzens Afrejse solgt til Dyrlæge I. H. Bjørnshauge i Aabenraa og Broderen I. I. Bjørnshauge i Haderslev. Sidstnævnte ledede Bladene trofast, støt og solidt til sin Død 1891, og efterfulgtes som Redaktør af *M. C. Mathiesen*, der — under meget vanskelige Kaar — fortsatte Arbejdet i samme Spor (om begge disse Redaktører se H. Lausten Thomsen og N. Svendsen: *Haabets Mænd*, 1923).

To andre danske Blade begyndte at udkomme i Haderslev, først et nyt Blad under det tidligere Navn »*Haderslev Avis*«. Det begyndte at udkomme 1879 under Redaktion af *A. P. West*, en tidligere Skolemand fra Flensborg, der 1869 havde forsøgt en Højskole i Vonsbæk, som blev standset af Tyskerne under Krigen 1870—71. Bladet, som støttedes af Krüger, blev godt ledet, men Hensynet til West's store Familie og Udkomme drev ham til Kongeriget, hvorfra Bladet en Tid blev udgivet, men det standsedes dog snart. Derefter stiftede Axel Sabroe i Haderslev den 1. Oktober 1882 Bladet »*Modersmaalet*«, der vandt betydelig Udbredelse.

— — —

Aabenraa følte ved »*Freja*«s Overgang til Aftryksblad i nogen Grad Savnet af en selvstændig dansk Avis. Sagen er belyst gennem en Korrespondance mellem H. P. Hanssen og J. P. Junggreen fra Tiden lige efter 1882. »*Flensborg Avis*«s nye Redaktør, J. Jessen, havde fremsat Forslag om at sammensmelte »*Flensborg Avis*« med »*Dybbøl-Posten*«. I den Anledning skrev H. P. Hanssen et Brev til Junggreen, dels for at spørge om den nyoprettede Sprogforening (1880) ikke kunde skaffe Pressen større Udbredelse, dels om Junggreen vilde tilraade den foreslaaede Sammenslutning mellem »*Flensborg Avis*« og »*Dybbøl-Posten*«. Med Hensyn til det første svarede Junggreen, at Sprogforeningens faa Pengemidler ikke vilde slaa til til at støtte Pressen, og med Hensyn til det andet Spørgsmaal

troede han ikke, at en eneste Mand her i Landet vilde anbefale det. »At »Freja« ophørte at bestaa som selvstændigt Blad, har været til Skade for den danske Sag her i Egnen. Det har mistet mange af sine tidligere Abonnenter, fordi et Blad, der udgaar i en anden By, ikke er i Stand til at behandle de lokale Forhold saaledes, som det kan forlanges af Abonnenterne. Jeg vilde derfor aldrig kunne tilraade, at samme Eksperiment foretoges med »Dybbøl-Posten«.

Da Junggreen skrev dette, var der allerede oprettet et nyt dansk Blad i Aabenraa. En tidligere Repræsentant for »Freja« i Aabenraa (før Bladets Overgang til »Dannevirke«), Bogtrykker *Heinrich Matzen*, stiftede saa, tilskyndet af J. P. Junggreen, Bladet »*Hejmdal*«, der udkom fra 1. Oktober 1879, foreløbig kun tre Gange om Ugen, men fra 1884 som Dagblad. Det fik efterhaanden Særudgaver i Nordborg og Graasten. Under haard Konkurrence med »Flensborg Avis«s mindste Udgave, »Det lille Blad«, stiftede Matzen »Det store Blad«. Ogsaa i Haderslev fik »Hejmdal« en Særudgave, »Haderslev Dagblad«, med C. B. Nissen som Redaktør. Nissen havde tidligere staaet som Udgiver af »Haderslev Avis«.

Matzen vandt frem trods haard Konkurrence, og han fortrængte det tyske »Folkebladet«, der var begyndt at faa Indpas i Aabenraa. Selvfølgelig fik ogsaa Matzen de med dansk Redaktørvirksomhed dengang nøje forbundne Bøder og Fængselsstraffe, og han modtog Truselsbreve af den laveste Art. Virksomheden kunde dog ogsaa for ham have sine morsomme Sider. Redaktøren af et lille Blad i Aabenraa, »Apenrader Zeitung« (Böheim), havde følt sig fornærmet over, at Matzen havde skrevet, at man med Lethed kunde putte »Apenrader Zeitung«s hele Oplag i sin Vestelomme. For Retten mente Dommeren, Cohn, at dette vistnok var en Overdrivelse. Matzen oplyste, at »Apenrader Zeitung« kun havde 70 Abonnenter, og for at vise, at Oplaget kunde bæres i en Vestelomme, tog han 70 Eksemplarer af »A. Z.«, rullede dem sammen som et Kræmmerhus og stak den spidse Ende deraf i Vestelommen! Retten lo, og Matzen blev frikendt.

I 1893 solgte Matzen »Hejmdal« til *H. P. Hanssen*, dengang Sekretær i Vælgerforeningen, men beholdt selv Trykkeriet indtil 1898, da han rejste til København, hvor han oprettede den lands-

kendte Clichéfabrik. — H. P. Hanssen var vel, næst efter Gustav Johannsen, Sønderjyllands populæreste Mand, og med hans Overtagelse af Bladet øgedes dets politiske Betydning stærkt, og som Følge deraf vandt det ogsaa større Udbredelse.

— — —

I Sønderborg oprettede J. C. Pingel 1868 Bladet »Dybbøl-Posten«. Pingel havde været Sagfører i Sønderborg, men da han ikke vilde aflægge Eden, fratog den prøjsiske Regering ham Bestallingen, hvorefter han oprettede en Boghandel og stiftede Bladet. Dette var ikke noget lukrativt Foretagende. Pingel kom i Gæld til Lysabild Sparekasse. For at faa et solidt økonomisk Grundlag, oprettedes »Dybbøl-Post«-Foreningen, som købte Bladet af Pingel og ansatte ham som lønnet Redaktør. Pingel opgav dog baade Boghandelen og Bladet 1875 og flyttede til København, hvor han fik en Klasselotterikollektion (død 1898). Foreningen ansatte saa som Redaktør Alsingeren *Johannes Moldt*, der i den danske Tid havde været Fuldmægtig paa Nordborg Amtsstue. Samtidig omdannedes Ejendomsforholdet, og efter en Overgangstid oprettedes den nuværende »Dybbøl-Post«-Forening. Moldt kæmpede støt og sindigt for den danske Sag i en Menneskealder, og skønt han aldrig brugte de stærke Ord, fik ogsaa han Bøder og Fængselsstraffe, og de var ikke alle som hin komiske Episode, der skildres i »Haabets Mænd«, Side 96, hvor Gustav Johannsen og Bekker i Glückstadt Fængsel modtog ham med et velbesat Bord med Steg og Vin og Sangen: »So leben wir, so leben wir, so leben wir alle Tage.« Moldt fortsatte til sin Død 1906, hvorefter Bladet overtoges af *A. Svensson* (nu »Haderslev Stiftstidende«). I Moldts Tid steg »Dybbøl-Posten«s Abonnementstal fra 400 til 800, og Opgangen fortsattes.

— — —

Ogsaa i Flensborg begyndte paany et dansksindet Blad, »*Flensburger Anzeiger*«. Forhenværende Toldfuldmægtig i Flensborg, Løjtnant *C. A. Willemoës* (en Brodersøn af Helten Peder Willemoës), oprettede i Forening med Bogtrykker Thillerup dette Blad, og W. blev Redaktør. Fra 1. Oktober 1869 udkom Bladet paa Dansk under Navnet »*Flensborg Avis*«. Willemoës var Bladets første Redaktør, men iøvrigt ejedes det af et Interessentskab med *Gustav*

Johannsen i Spidsen. Gustav Johannsen maatte selv overtage Redaktionen og Udgivelsen, thi efter P. Larsens Død i Møgeltønder 1869 drog Willemoës hertil for at fortsætte »*Vestslesvigs Tidende*«. Virksomheden i Møgeltønder blev dog kun kort. Paa Grund af et Oprin ved et Dyrskue i Visby Sct. Hansdag 1870 vejrede Prøjserne straks Landsforrædderi. Willemoës og tre andre danske Mænd kastedes i Fængsel og førtes i 3 Maaneder fra det ene Fængsel i Tyskland til det andet. W. har derom skrevet en Bog. Efter Hjemkomsten idømtes W. 4 Maaneders Fængsel for en Artikel i Bladet. Da Tiden var afsonet, rejste W. til Kongeriget, og Bladet gik ind.

I Flensborg udgav og delvis redigerede Gustav Johannsen »*Flensborg Avis*« til 1882, da J. Jessen afløste ham.

Allerede i 1870, da Peder Larsen døde, var der i Egnen Nord for Møgeltønder en 16-aarig Lærersøn, der skrev paa Peder Larsens Avis: »Hvis Far ikke var saa gammel og jeg ikke saa ung, burde vi overtage Bladet.« Den unge Mand var *Jens Jessen*. Foreløbig gik han dog Lærervejen, og udrustet med fortræffelige Eksaminer ansattes han ved den danske Realskole i Haderslev, men Lysten til Bladvirksomhed var stadig stor. Allerede den 19. Maj 1875 kom der i Spidsen af »*Flensborg Avis*« den første af en Række Artikler: »Hvad vil Nordslesvigerne?« skrevne af Jessen under Forfattermærket »*Sven Sønderjyde*«. Jessen var da 21 Aar gammel.

Ved et Magtsprog lukkedes den danske Realskole i Haderslev den 12. Maj 1881. To af dens Lærere traadte Aaret efter i den danske Presses Tjeneste. Jessen blev fra 1. Juli 1882 Redaktør af »*Flensborg Avis*«, og Mathiesen fra 5. September Redaktionssekretær og ansvarshavende Redaktør af »*Dannevirke*« (se ovenfor). Et Aars tid senere blev Jessen tillige »*Flensborg Avis*«s Udgiver og Forlægger, da Konsortiet, der havde ejet Bladet, overdrog ham dette. Fra tysk Side belønnedes Jessens Pressevirksomhed med Fængselsstraffe efter en hidtil ukendt Maalestok, men Jessen var eller blev Sønderjyllands dygtigste Pressemand, et Forbillede og en Opdrager for mange sønderjyske Journalister, deriblandt Jessens Svoger, *R. P. Rossen*, ansat ved Bladet fra 1883 (til 1901), *Nicolaj Andersen* (der en Tid redigerede en tysk Udgave af Bladet, »*Flensburger Zeitung*«), *N. Petersen* (senere ved »*Modersmaalet*« og »*Danne-*

virke«), *P. Simonsen, L. P. Christensen, A. Svensson* o. fl. Jessen døde 1906, kun 52 Aar gl. Jessens Liv og Gerning som Pressemand er belyst mange Steder, og hans Enke har udgivet et fyldigt Udvalg af hans Artikler (København 1907), indledet af hans Elev og Efterfølger som Redaktør, E. Christiansen.

»*Vestslesvigs Tidende*« i Møgeltønder var efter Willemoës' Bortrejse standset godt en halv Snes Aar; men Bladet dukkede saa op paany under Ledelse af Redaktør *P. Skovrøy*. Til stor Forargelse for Tyskerne i Tønder flyttede han Bladet til denne By, stik imod Slægt og Venners Raad, der gik ud paa at flytte det til Løgumkloster. Da »*Vestslesvigs Tidende*« dukkede op i Tønder, udrød den derværende præjsiske Landraad forarget: »Hvad, i den danske Tid havde vi intet dansk Blad i Tønder, og nu, da vi er tyske, faar vi et!« Første Nummer af Bladet udkom i Tønder 1. Oktober 1882. Bladets Genopstandelse var i Forvejen forberedt ved en Rejse omkring i Vestslesvig af Proprietær Frederik Høyberg til Nørmark ved Visby, og Skovrøy selv. Det lykkedes de to Mænd at vække Interesse for Foretagendet, og Bladet vandt stærk Udbredelse, navnlig efter at det fra 20. Juni 1885 var slaaet sammen med »*Flensborg Avis*«, der lige havde faaet eget Trykkeri og Formatet udvidet. Kontrakten mellem Skovrøy og Jessen ordnedes paa den Maade, at Indholdet af begge Blade blev det samme, og »*Flensborg Avis*« fik en bestemt Sum for Trykning og Ekspedition af »*Vestslesvigs Tidende*«, medens Skovrøy beholdt Ejendomsretten til Bladet.

Med Oprettelsen af »*Vestslesvigs Tidende*« var den Kreds af danske Blade sluttet, som skulde modstaa det tyske Tryk gennem lange Tider.

FRA KÖLLER-PERIODEN TIL GENFORENINGEN.

I 1897 blev den tidligere præjsiske Indenrigsminister v. Köller Overpræsident for Slesvig og Holsten. Efter et Aars Ventetid indledede han en Forfølgelses- og Udvisningsperiode i Sønderjylland, kendt under Navnet »*Köllerpolitiken*«. Fra første Færd var han fortørnet over de danske Blade, idet han forvekslede Aarsag og Virkning.

Under et Besøg, som v. Köller aflagde i Nordslesvig i Januar 1899, mødte en dansk Deputation hos Overpræsidenten for at beklage sig over Udvisningspolitikken. *P. Skau*, Bukshave, var Deputationens Ordfører. Der opnaedes Audiens paa et Hotel i Haderslev. Overpræsidenten mødte Klagerne med at henvise til den danske Presse, der skabte Uro, idet den stadig ophidsede Befolkningen. Han anbefalede, at Befolkningen selv købte et Blad og lod det redigere i en roligere Aand, saa skulde der nok blive »rolige« Tilstande.

Denne Opfordring gav Stødet til et stort Møde paa »Frej« ved Kristiansfelt, hvor der enstemmig vedtoges følgende Resolution:

»Vi samstemmer med den danske Presse i Nordslesvig i dens store Helhed. Den er et sandt og paalideligt Udtryk for den danske Befolknings Anskuelse, Følelser og Ønsker.«

Kort efter gik »*Hejmdal*« og »*Modersmaalet*« over til Aktieselskaber — »*Dybbøl-Posten*« ejedes jo i Forvejen af Befolkningen — og Overpræsidenten fik sit Ønske opfyldt, dog ikke paa den Maade, han havde tænkt sig.

For Bladene »*Dannevirke*«-»*Freja*« kom der en sørgelig Tid. Ejeren, Dyrslæge H. I. Bjørnshauge i Aabenraa, havde intet Begreb om Bladvirksomhed, og Bladenes Redaktør, *M. C. Mathiesen*, havde mange Vanskeligheder med ham. Snart foreslog Bj., at Bladene skulde udgaa to Gange om Dagen for at sejre i Konkurrencen, snart sparede der saaledes, at Typerne næsten var opslidt, og Skriften ikke kunde læses. Snart ansattes fhv. Lærer, senere Sprogforeningens Sekretær, *M. Andresen*, som Repræsentant i Aabenraa, snart afskedigedes baade han og Bladets Redaktionssekretær, *Hans Petersen* (tidligere ved »*Modersmaalet*«). Bj. var Modstander af alle Presse mænd i Nordslesvig, og det var hans Opfattelse, at deres Virksomhed alene gik ud paa at konkurrere med ham. Mathiesen holdt Bladene i det gode, gamle Spor og afviste alle Bj.s vilde Forslag. Men tilsidst gik Bj. under krænket personlig Forfængelighed og økonomisk Tryk i direkte Forbindelse med Tyskerne og søgte at faa Redaktionen ind paa en mere »forsonlig Holdning«, f. Eks. ved at anbefale, at Landboudommen ikke sendtes til Landbrugsskoler og Højskoler i Danmark, men til den tyske Landbrugsskole i Aabenraa. Mathiesen afslog bestemt at optage en Ar-

tikel i den Retning, hvorefter han blev opsagt med 3 Maaneders Varsel fra 1. Januar 1900. Mathiesen fralagde sig straks i Bladet ethvert Ansvar for dettes fremtidige Holdning. Nytaarsaften 1900 fik Mathiesen Visit af sin Efterfølger, en dansk Undersaat, Fru v. *Wildenradt Krabbe*, og det blev en meget bevæget Aften, som Forfatteren af disse Linier havde Lejlighed til at overvære.

De følgende Begivenheder i »Dannevirke«s Historie kan ikke skildres her. Den bedste Kilde til Fru Wildenradt Krabbe-Affæren er Sønderjyske Aarbøger 1907, 265—78. Her vil det være tilstrækkeligt at sige, at Fruen gjorde »Dannevirke« til et Vaaben mod den danske Sag, og da dette Vaaben sloges hende ud af Hænderne ved Bladene »Dannevirke«-»Freja«s Overgang til Aktieselskabet »Modersmaalet«, grundede Fruen for tyske Midler »Det gamle Dannevirke«, som hun ledede i samme Spor, indtil hun brat afbrød Udgivelsen den 8. August 1903 og rejste bort for at »lade Partiet gro i Stilhed«. Wildenradt Krabbe-Affæren greb over paa kongerigske Forhold og omvendt (se Literaturen derom i Dansk Bibliografi III, Side 398), og der var mange mærkelige Enkeltheder under »Modersmaalet«s Kamp for at udfri de gamle Navne »Dannevirke«-»Freja« af Nedværdigelsen. Saaledes havde Redaktørerne ved det tyske »Grenzpost« med den saa berygtede Strackerjan i Spidsen en Tid — formentlig efter et Vink fra Fru Wildenrath Krabbe — tilegnet sig de danske Bladtitler og maatte slaas tilbage ved Proces, og ad Rettens Vej maatte »Modersmaalet« ligeledes tilkæmpe sig de ældre Aargange af P. Chr. Kochs Blad, der af Bjørnshauge var fjernede fra den gamle, røde Bygning paa Klostret.

Baade gamle Grünwald og M. C. Mathiesen knyttedes til »Modersmaalet«. Grünwald opnaaede ikke at se »Dannevirke«s Redning fuldbyrdet. Han døde i 1902, medens »Dannevirke« først fra 1903 atter blev udgivet og nu med samme Tekst som »Modersmaalet«. Bladtitelen »Freja« blev nedlagt. Mathiesen var Redaktør ved »Modersmaalet«-»Dannevirke« til 1904, da han afløstes af Nicolaj Svendsen. Senere redigerede Mathiesen »Modersmaalet«s særlige Søndagsblad.

De danske Blade i Sønderjylland havde i mange Aar udgivet Søndagsblade. En lang Tid fulgte »Nordslesvigsk Søndagsblad«, folkelig og kirkelig Del, med flere af Bladene. Det redigeredes paa

fortrinlig Maade af C. F. Monrad og senere R. P. Rossen og udkom i Flensborg. Alle Søndagsbladene, og navnlig de her nævnte, har haft en meget betydelig Del i den aandelige Vækkelse i Sønderjylland. Med »Hejmdal« fulgte i adskillige Aar det af Zakarias Nielsen m. fl. udgivne »Søndagsbladet«.

— — —

Köllerpolitiken led i Sønderjylland et forsmædeligt Nederlag, ogsaa med Hensyn til den danske Presse. I 1898 havde de danske Blade et samlet Oplag paa 11—12,000 Eksemplarer, medens Oplaget i 1905 var steget til 16—17,000 Eksemplarer.

FRA KÖLLER-POLITIKEN TIL GENFORENINGEN.

Haand i Haand med den danske Presses stigende Fremgang gik ganske naturligt en Højnelse i rent journalistisk Henseende. Den unge Slægt arbejdede energisk og godt. Ligesom »Flensborg Avis«, navnlig under Jessens Ledelse, var et Uddannelsessted for yngre Kræfter, blev »Hejmdal« efterhaanden det samme. A. Lebeck kom til Bladet allerede 1893 (fra 1909—22 ved »Dannevirke«-»Modersmaalet«), et Aar efter kom Thade Petersen, derefter Nicolaj Svendsen (1899—1904, da han flyttede til »Modersmaalet«), og endnu senere cand. polit. Kr. R. Thomsen (fra 1907) og cand. theol. N. Hansen (1909).

Det var ikke den lettere Journalistik, der dyrkedes ved den sønderjyske Presse. Det var de lange, nøjagtige Referater — for Eksempel fra Synoderne —, og de saglige Artikler. Ret meget »klippet« Stof var der ikke i Aviserne hernede. Bladene var næsten helt igennem skrevne paa Stedet alene af Hensyn til den tyske Presse, som man for en Del skulde arbejde med, lige ned til de offentlige Kundgørelser, ogsaa de kommunale, som skulde oversættes og optages gratis, thi i den tyske Tid fik ingen danske Blade offentlige Kundgørelser, et Princip, man nu fra dansk Side ganske har brudt med Hensyn til tyske Blade. I langt højere Grad end ved Provinsblade i Kongeriget, i alt Fald dengang, udvidedes de sønderjyske Journalisters Horisont. Udenrigspolitikken behandledes langt omhyggeligere og mere udførligt, thi udefra ventede man —

med Rette — en Udfrielse. Dansk Indenrigspolitik kom ingen af Bladene stærkt ind paa. Den kunde kun splitte i den nationale Kamp, og den ældre Slægts Ensrettethed i sin Tid i saa Henseende afsvækkedes efterhaanden for det langt større, fælles Maal.

En Journalist skal jo være alsidig, og de sønderjyske Standsfæller blev det. Bladkontorerne i Sønderjylland har altid været og blev navnlig under Köllerpolitikken Befolkningens Tilflugt. Dørene gik ustandseligt. Den ene gik og den anden kom, alle for at faa Raad i juridiske eller kommunale Spørgsmaal. Man manglede haardt en dansksindet Sagførerstand. En Medarbejder ved »Hejmdal«, senere Højskoleforstander P. Andresen, udbrød en Dag til sin Kollega, Thade Petersen: »Ved Du, hvad en dansk Advokat hernede vilde have haardt Brug for?« Da Thade Petersen lidt desorienteret svarede »Nej«, fortsatte Andresen: »Noget Hundefedt til at smøre sine Døre i, saadan vilde de blive brugt!«

Ogsaa paa egne Vegne fik danske Bladmænd i Sønderjylland Brug for deres juridiske Kundskaber, thi Øvrighedens Damoklessværd hang altid truende over deres Hoveder. En sønderjysk Kollega har opstillet en Statistik over den Tid, sønderjyske Bladmænd og Avisskribenter har tilbragt i tyske Fængsler, Arrestationer under Verdenskrigen ikke medregnet. Statistiken er opgjort for hvert enkelt Blad og ser saaledes ud:

»*Dannevirke*«: R. Hjort-Lorenzen $9\frac{1}{4}$ Maaned, M. C. Mathiesen 4 Maaneder, Hans Lorentzen $1\frac{3}{4}$ Maaned, J. P. Junggreen 6 Maaneder og N. M. Grünwald 11 Maaneder, ialt 32 Maaneder.

»*Vestslesvigs Tidende*«: C. A. Willemoës 4 Maaneder (heri ikke medregnet de 3 Maaneder efter Dyrskuet i Visby), ialt 4 Maaneder.

»*Dybbøl-Posten*«: Sørensen 1 Maaned, Moldt $3\frac{3}{4}$ Maaned, H. Lassen 1 Maaned, A. Grau 3 Maaneder, Svensson 2 Maaneder, ialt $10\frac{3}{4}$ Maaned.

»*Flensborg Avis*«: Gustav Johannsen 6 Maaneder, J. Jessen $50\frac{1}{2}$ Maaned, R. P. Rossen 3 Maaneder, Vrang 8 Maaneder, N. Petersen 2 Maaneder, P. Skovrøyt 1 Maaned, P. Simonsen 42 Maaneder, ialt $112\frac{1}{2}$ Maaned.

»*Hejmdal*«: H. Matzen $18\frac{1}{2}$ Maaned, H. P. Hanssen $\frac{1}{2}$ Maaned, Thade Petersen 9 Maaneder, N. Svendsen 4 Maaneder, N. Hansen 1 Maaned, ialt $32\frac{3}{4}$ Maaned.

»*Modersmaalet*«: A. Sabroe 3 Maaneder, ialt 3 Maaneder.

Hertil kan man medregne:

»*Nordslesvigsk Søndagsblad*«: R. P. Rossen $\frac{1}{2}$ Maaned.

»*Sønderjyske Aarbøger*«: H. P. Hanssen 3 Maaneder.

»*Sprogforeningens Almanak*«: M. Andresen $1\frac{1}{4}$ Maaned.

Sønderjyderne er altsaa for »Presseforseelser« under tysk Styre idømt en samlet Fængselsstraf af 16 Aar $7\frac{3}{4}$ Maaned.

I denne Statistik er der ikke taget Hensyn til Pengebøder og Retsomkostninger, som tærede haardt paa Bladene, undertiden ogsaa paa de enkelte Standsfæller. Selv om man fjernede de mest kriminelle Ord, saa kunde den forsigtigste dog komme ud for Myndighedernes Paatale. Saaledes gik det Redaktør Svensson ved »Dybbøl-Posten« i 1909. I et Søndagsblad, der var trykt i Kongeriget og som fulgte med »Dybbøl-Posten«, var der uheldigvis trykt et Digt til Danmarks Pris. Redaktør Svensson lod Digtet overtrykke med Sværte, fordi han vidste, at paa et saadant Digt kunde han dømmes. Imidlertid fandt Tyskerne nogle Eksemplarer, i hvilke i alt Fald en Del af Digtet skinnede igennem den overtrykte Sværte, og det gav en Bøde paa 120 Mark under Paaberaabelse af, at Digtet naturligvis var overstempet med Sværte, for at Læsernes Opmærksomhed særlig skulde henledes paa det. Anders Lebeck kan fortælle Historien om »Katten Peter«. Den 28. Juli 1902 afholdtes et dansk Møde paa »Folkehjem« i Aabenraa, og i Dagene derefter gik Politibetjentene rundt i Byen hos Danske, som havde deltaget i Mødet, for hos dem at finde danske Undersaatter, som kunde udvises. Et Sted, hvor de spurgte en Forretningsmand, om han havde danske Undersaatter i sin Tjeneste, svarede han Ja, aabnede en Dør og kaldte paa sin Kat, der kom springende og blev præsentert som Katten Peter, født i Kolding. Betjenten fjernede sig med et særegent Smil. Lebeck skrev Historien i »Hejmdal« og fik Lejlighed til at ramme Tvangspolitikken og dens Mænd saadan, at de blev latterlige. Katten blev berømt. I nogle Uger var »Katten Peter« et meget almindeligt Samtaleemne. Der kom flere Indlæg fra Læsekredsen om ham, hans Billede kom i Bladet, ja, en Mand fra Vestjylland lavede Brevpressere med Kattens Figur og Indskrift som paa et Mindesmærke. Længe gik det, uden at Myndighederne kunde faa fat, men saa kom Lebeck til at nævne en bestemt Be-

tjent ved Navn, og saa var Statsadvokaten der øjeblikkelig. Det endte med, at Lebeck som ansvarhavende for Bladet fik en Bøde paa 300 Mark for at have foragteliggjort Politiet.

— — —

Den sønderjyske Presses og dens Mænds Kaar under Krigen er skildret flere Steder i Literaturen, navnlig i H. P. Hanssens: »Fra Krigstiden«, hvor der gøres Rede for Arrestationerne ved Krigens Begyndelse, Forbudet mod Bladenes Udgivelse, Censuren og alle de andre Vanskeligheder. De mest brutale Skridt var vel nok Arrestationerne i Tønder og — navnlig — Militærets brutale Optræden overfor den dødsyge Redaktør *M. C. Mathiesen* i Haderslev (se Svend Dahl og Linvald: Sønderjylland II, henholdsvis Side 61 og 68). Ogsaa disse tunge Tider fik deres Afslutning, og paa denne mørke Baggrund fremtraadte Genforeningen med en Glans, som ingen vil glemme.

Under og efter Genforeningen er der sket adskillige Forandringer i den sønderjyske Bladverden. For de ældre Blades Vedkommende har Forandringerne foruden Udvidelser væsentligst bestaaet i, at Bladene efterhaanden fandt et Partistandpunkt i dansk Indenrigspolitik. Striden mellem »Dannevirke«-»Modersmaalet« og »den nordslesvigske Gruppe«, der affødte et nyt Blad i Haderslev, »*Haderslev Amtstidende*«, er i frisk Minde og behøver ikke at skildres her.

Allerede før Genforeningen havde Redaktør *A. Svensson*, tidligere Redaktør af »Dybbøl-Posten«, i Forening med Sekretær i K. F. U. M., P. Kylling, oprettet Bladet »*Danskeren*« i Haderslev. Det udgik fra 1. April 1919. Kylling fratraadte 15. August 1921 og bosatte sig senere i Flensborg. Fra 1. Januar 1923 udkommer Bladet under Titelen »*Haderslev Stiftstidende*«. Det er konservativt. Et andet konservativt Blad oprettedes efter Genforeningen i Sønderborg. Det hed »*Fædrelandet*« og redigeredes af *Ole Bjørn Kraft*, men ophørte at udkomme i September 1923. (Om det konservative Blad i Tønder se nedenfor.) Et radikalt Dagblad udgik fra 1. Juli 1921 i Haderslev under Navnet »*Sønderjysk Dagblad*«. Bladet rykkes hos »*Venstrebladet*« i Kolding. Endelig udgik fra 1920, 26. Maj, »*Sønderjyllands Social-Demokrat*«, der fra Nytaar 1922 fik forskellig Titel i hvert af de fire sønderjyske Amter, altsaa

»Haderslev Amts Social-Demokrat«, »Aabenraa Amts Social-Demokrat« o. s. v., men hele Tiden er trykt hos »Kolding Social-Demokrat«, dog med Kontorer i hver af de fire sønderjyske Købstæder.

Redaktør *Skovrøy* var i alle de mange Aar ene Mand ved »*Vestslesvigs Tidende*« og har udført et stort Arbejde i den danske Sags Tjeneste. I 1921 gik Bladet helt op i »*Flensborg Avis*«, der samtidig købte Ejendommen paa Storegade i Tønder. Der indrettedes her Sætte- og Trykkeri, og fra Oktober tryktes der et Lokalblad, som lagdes ind i Hovedbladet, naar dette om Natten kom fra Flensborg. Som ledende Redaktør ansattes *Elias Favrholt*, der kom fra Nakskov. Senere ansattes som Medredaktør *N. J. Gotthardtsen* fra Nørmark ved Tønder. Favrholt fratraadte i Maj 1923 og rejste til Amerika, hvor han senere blev Præst, og Redaktør *Poul Hansen* fra Sønderborg (»*Flensborg Avis*«s Lokalredaktion) overtog Ledelsen med Gotthardtsen som Medredaktør. Sidstnævnte traadte dog tilbage i Oktober 1923, og Poul Hansen har siden da forestaaet Redaktionen med yngre Kræfter som Medhjælpere. Man er senere atter gaaet over til, at hele Bladet trykkes i Flensborg med Bibeholdelse af to Sider lokalt Stof.

Med Hensyn til den tyske Presse foregik der ligeledes en Del Forandringer. I Genforeningssommeren 1920 blev det gamle tyske Blad i Tønder, »*Tondernsche Zeitung*«, med Trykkeri og Ejendom solgt til *Cornelius Petersen* i V. Anflod ved Møgeltønder og blev dansk. Det vedblev at udkomme paa Tysk under Ledelse af Redaktør *H. Becker*. I 1921 blev Bladet solgt til et Selskab af Konservative, som ønskede et udpræget konservativt Blad. Det antog Titelen »*Tønder Amtstidende*« med Undertitel »*Tondernsche Zeitung*«, og *N. P. Nielsen* fra Slagelse blev Redaktør. Han fratraadte efter ca. 7 Maaneders Forløb, og Bladet ophørte at udkomme som selvstændigt Blad. Det tryktes en Tid i Sønderborg hos »*Fædrelandet*«, men gik saa ind. — Iøvrigt har der en Tid i Tønder været saa mange Bladplaner og Bladforetagender, at selv Byens Journalister knapt kan finde Rede deri.

Da »*Tondernsche Zeitung*« var kommen i danske Hænder, oprettedes i Tønder et nyt tysk Blad, »*Neue Tondernsche Zeitung*«, med *Lorenz Christensen* og senere *Bödewatt* (fra »*Schleswiger Nachrichten*«) som Redaktører og *Pastor Schmidt* som Medarbejder.

Det tyske Blad i Haderslev, »*Schleswigsche Grenzpost*« (Uwe Schütze) flyttede 1920 til Flensborg, hvor det senere sammensmeltedes med »*Flensburger Nachrichten*« og gik op i dette. Redaktørens Broder, Wilhelm Schütze, stiftede i Stedet »*Haderslebener Zeitung*«, der nu udgives som Særtryk af »*Apenrader Tageblatt*« i Aabenraa. Stifteren har ikke mere med Bladet at gøre. Endelig skete der et Bladsalg Syd for den nye Grænse, idet Redaktør Lohmeyer i Flensborg i Juni 1920 solgte »*Flensburger Norddeutsche Zeitung*« til danske Ejere. Bladet udkommer nu — i det tyske Sprog, men i dansk Aand — under Titelen »*Neue Flensburger Zeitung*«, redigeret af J. Bogensee. Under Navnene »*Neue Schleswiger Zeitung*« udgaar samme Blad i Slesvig (Redaktør J. P. Jørgensen) og »*Der Schleswiger*« i Nibøl (Redaktør Johs. Oldsen, Lindholm). Iøvrigt vil der nedenfor blive gjort Rede for de bestaaende Bladforhold.

NUVÆRENDE BLADE I SØNDERJYLLAND (1. APRIL 1925).

HADERSLEV:

»*Modersmaalet*« (»*Dannevirke*«). Redaktører: *N. J. Nielsen* og *N. Th. M. Thomsen*, førstnævnte ansvarhavende. Udgivet af A/S Modersmaalet, Haderslev. Bladet beskæftiger i Redaktionen 4 (plus to Lokalredaktører), Ekspeditionen 3, Sætteriet 12 Typografer og 3 Lærlinge og i Trykkeriet 2 Trykkere, 2 Lærlinge og 1 Medhjælper, Maskintype i Trykkeriet: Rotation. I Sætteriet anskaffedes i 1911 2 Sættemaskiner, yderligere 1 i 1921 og 1 i 1922, alle fire Linotype. Abonnements- og Forretningstal: I 1901: 3,050 Abonnenter, 1912: 5,700 Abonnenter og i 1925: 7,600 Abonnenter. (»*Dannevirke*«s Oplag 400.) Annoncer i 1901: 13,000 Mark, 1912: 58,000 Mark, 1924: 152,000 Kr.

»*Haderslev Stiftstidende*« (»*Danskeren*«). Redaktør: *A. Svensson*. Udgivet af et Aktieselskab, hvortil det overgik 1. Oktober 1923. Beskæftigede i Redaktionen Redaktøren og en yngre Medarbejder, i Ekspeditionen Forretningsføreren, i Sæteri og Trykkeri 1 Ombyder, 2 Maskinsættere, 1 Haandsætter, 1 Trykker, 1 Karl og 2 Lærlinge. Maskinen i Trykkeriet er en ældre Konstruktion, i

SØNDERJYLLANDS PRESSEMÆND

*I første Række fra venstre: P. Chr. Koch, Fischer, Hiort-Lorenzen;
anden Række: Willemoës, Molde; tredje Række: Jessen, Bjørnshauge, Mathiesen;
fjerde Række: Grünwald, Skovrøy, H. P. Hanssen.*

Sætteriet 2 nye Linotype-Sættemaskiner (Ideal). Bladet udgaar i Særudgaver i Aabenraa og Sønderborg, henholdsvis under Navnet »Aabenraa Amts Avis« og »Sønderborg Amts Avis«. Bladets Størrelse udvidedes i 1921 og igen 1923.

»Haderslev Amtstidende«. Redaktør: *H. Rud*. Udgivet af et Aktieselskab. Beskæftigede i Redaktionen 2 (plus 2 Lokalredaktører), i Ekspeditionen 1. Bladet trykkes i »Hejmdal«s Trykkeri i Aabenraa. Det begyndte at udkomme 1. Juli 1923.

»Haderslebener Zeitung«. Redaktør: *Peter Christiansen*. Trykt hos »Apenrader Tageblatt« i Aabenraa siden 1921.

»Haderslev Amts Social-Demokrat«. Redaktør: *A. C. Swanholm*. Udgivet af det danske Socialdemokrati og Særtryk af »Kolding Social-Demokrat« i Kolding.

»Sønderjysk Dagblad«. Redaktør: *C. Torpe*. Udgivet af et Interessentskab. Trykt hos »Venstrebladet for det sydlige Jylland« i dettes Trykkeri i Kolding.

AABENRAA:

»Hejmdal«. Redaktør: *N. Hansen*. Udgivet af et Aktieselskab. Beskæftigede i Redaktionen 6, Ekspeditionen 4, Sætteriet 16 og Trykkeriet 6. Maskintype i Trykkeriet: »Vomag«-Rotation, Type »Hejmdal«. Sættemaskinerne indførtes i 1913, og Bladet har nu 4 Mergenthaler-Linotype. Abonnements- og Forretningstal: Op-
laget 1893: 900, 1914: 4,200, 1920: 8,500.

»Apenrader Tageblatt« (Undertitel: »Deutsche Zeitung für Nord-schleswig«). Redaktører: Dr. *Julius Kähler* og *Christian Jessen*. Bladet blev grundlagt 1906. Før den Tid var der i Aabenraa to tyske Aviser, »Neue Apenrader Anzeiger« (Redaktører Th. Janke og Christian Jessen) og »Apenrader Zeitung« (Redaktør Nagel, f. T. Chefredaktør ved Kieler Zeitung). 4 Uger efter Grundlæggelsen af »Apenrader Tageblatt« blev Dr. Kähler Chefredaktør og er det stadig. Efter at de to nævnte tyske Aviser var smeltede sammen til »Apenrader Tageblatt«, indtraadte Hr. Jessen i dettes Redaktion. Bladet ejes af et Aktieselskab. I Redaktionen er der 2, i Ekspeditionen 3, i Trykkeriet arbejder ialt 8 Personer. 2 Sættemaskiner (Linotype) og 2 Hurtigpresser. Angaaende Abonnements- og Forretningstal oplyses, at Antallet af Abonnenter efter Genforeningen

er gaaet lidt tilbage paa Grund af den betydelige Udvandring af tyske Embedsmænd og Privatfunktionærer. Tallet holder sig i den sidste Tid paa samme Højde, og blandt de tyske Aviser i Nord-slesvig er Bladet det mest læste.

»*Aabenraa Amts Social-Demokrat*«. Redaktør: *N. Toff*. Udgivet af det danske Socialdemokrati, Særtryk af »Kolding Social-Demokrat« i Kolding.

»*Aabenraa Amts Avis*«. Redaktør: *A. Olesen*. Særtryk af »Haderslev Stiftstidende« i Haderslev.

SØNDERBORG:

»*Dybbøl-Posten*«. Redaktør: *A. Grau*. Udgivet af et Aktieselskab. Bladet beskæftiger i Redaktionen 3, i Ekspeditionen 4 og i Sætte- og Trykkeri 10. Maskintype: Eickhoff. 3 Sættemaskiner (Linotype). Abonnements- og Forretningstal: Ved Moldts Død var Abonnenttallet ca. 800, og Bladet tryktes paa en Haandpresse. Det havde da hverken Telefon eller fik Telegrammer. Under Redaktør Svenssons Ledelse steg Abonnenttallet til 1900 for under Krigen, da Bladet tildels var Aflægger af »Flensborg Avis«, at gaa tilbage til det halve. Fra 1. Januar 1919 til 1. Juli 1920 steg Oplaget fra ca. 1000 til mere end det firedobbelte.

»*Sonderburger Zeitung*«. Undertitel »Sønderborg Avis«. Redaktør *E. Kühler*. Udgivet af et Aktieselskab siden 1. Marts 1921. Aktieselskabet, der bestaar af ca. 90 Indbyggere i Sønderborg By og Amt, købte Bladet af Familien la Motte. Beskæftiger i Redaktionen 2, i Ekspeditionen 2, i Trykkeriet 2 Maskinsættere, 2 Haandsættere, 1 Maskinmester og en Paalæggereske. Trykkeriet har 2 Hurtigpresser med Falseapparat foruden Diegeltrykpresse etc., og Sætte- og Trykkeriet er forsynet med en Linotype-Sættemaskine (siden 1913). Abonnements- og Forretningstal: Indtil 1920 steg Oplaget til ca. 3750. Forholdene har naturligvis bevirket nogen Tilbagegang, men Oplaget er stadig betydeligt.

»*Sønderborg Amts Social-Demokrat*«. Redaktør: *M. Pedersen*. Udgivet af det danske Socialdemokrati. Særtryk af »Kolding Social-Demokrat« i Kolding.

»*Sønderborg Amts Avis*«. Redaktør: *E. Finne-mann Bruun*. Særtryk af »Haderslev Stiftstidende« i Haderslev.

TØNDER:

»*Vestslesvigs Tidende*«. Redaktør: *Poul Hansen*. Udgivet af Fru M. Jessen, født Fibiger, »*Flensborg Avis*«. Beskæftigede i Redaktionen 2. Bladet trykkes i Flensborg hos »*Flensborg Avis*«. Abonnenttallet steg til noget over 4000 lige efter Genforeningen. Man kan paa Vestkysten gaa fra Sogn til Sogn, og næsten kun finde »*Vestslesvigs Tidende*«, og paa visse Strøg langs Grænsen var det omtrent en Pligt, at »V. T.« gik i Arv fra Far til Søn. Det tilsvarende gælder forøvrigt ogsaa adskillige andre Blade.

»*Neue Tondernsche Zeitung*«. Undertitel »*Deutsche Tageszeitung für Nordschleswig*«. Redaktør og Udgiver: *Jacob Böde-wadt*. Ejers af et Aktieselskab. Begyndte at udgaa 1. Juli 1919 (trykt i Itzehoe), siden 1. Oktober samme Aar trykt i Tønder, nu i eget Trykkeri. Beskæftigede i Redaktionen 2, i Ekspeditionen 2 plus 1 Bud, i Sætter og Trykkeri 1 Maskinmester, 2 Maskinsættere, 1 til 2 Haandsættere, 1 Lærling og 1 Paalæggerske. Maskintype: 1 Fladtryk-Hurtigpresse, Linotype-Sættemaskiner. Abonnements- og Forretningstal: Alene i Tønder By 5—600 Abonnenter og betydelig lokal Udbredelse. Trykker en Særudgave for den Del af Tønder Kreds, der kom Syd for Grænsen, og bærer her Navnet »*Süd-Tondernsche Zeitung*«. I Bladets Trykkeri udkommer Tidsskriftet »*Nord-schleswig*«.

»*Tønder Amts Dagblad*«. Redaktør: *N. Petersen-Høkkelbjerg*. Trykkes hos »*Ribe Stiftstidende*« i Ribe.

»*Tønder Amts Social-Demokrat*«. Redaktør: *P. Petersen*. Udgivet af det danske Socialdemokrati, Særtryk af »*Kolding Social-Demokrat*« i Kolding.

— — —

Bladet »*Ribe Stiftstidende*« i Ribe (Redaktør C. Willemoës, en Søn af »*Vestslesvigs Tidende*«s tidligere Redaktør) trykker en særlig sønderjysk Udgave under Titelen »*Slesvig-Posten*« (Kontor i Gram). Desuden har Bladet »*Vestkysten*« i Esbjerg Kontorer i Skærbæk, Bredebro og Rødding.

FLENSBORG:

»*Flensborg Avis*«. Redaktører: *E. Christiansen*, *P. Simonsen* og *L. P. Christensen*. Udgivet af Fru M. Jessen, født Fibiger. Bla-

det beskæftiger i Redaktionen 6 foruden Lokalredaktører i Nord-slesvig, i Ekspeditionen 4, i Sætteriet 12 og i Trykkeriet 6 plus 4 Hjælpekræfter. Maskintype i Trykkeriet: 16 Sider Rotationsmaskine Frankenthal. I Sætteriet indførtes Sættemaskiner i 1910, 4 Stykker Linotype. Abonnements- og Forretningstal: Ved Jessens Tiltræden 1882 ca. 800 Abonnenter, ved hans Død 1906 ca. 8,300, nu 11—12,000 for Bladet med Særudgaver.

»*Neue Flensburger Zeitung*«. Redaktør: *J. Bogensee*. Udgivet af Avisforlaget »Der Schleswiger«. Bladet beskæftiger i Redaktionen 2 foruden ved Aflæggerne 2 frie Medarbejdere uden fast Løn, i Ekspeditionen 3, i Sætteriet 7 Sættere (deraf 4 Maskinsættere) og 2 Lærlinge, i Trykkeriet 4. Sættemaskinerne Linotype, i Trykkeriet Rotation og Hurtigpresse. Abonnementstal før Militærforbudet i 1923—24: 11,600. Siden da er det gaaet tilbage.

PRESSEN PAA FÆRØERNE
AF FØRSTELÆRER OLUF SKAALUM, HARESKOV
PHV. REDAKTØR AF »DIMMALÆTTING«

DØNNINGERNE af Frihedstidens stærke, aandelige Vejr omkring Midten af forrige Aarhundrede naaede over Nordatlanten den færøske Klippekystr og bragte til mange lave Hytter den Glæde og Lyst, som altid rinder af Folkefrihedens friske Kilder.

Den nye Tids Budbringer var den unge exam. jur. *Niels Winther*, som under sit Ophold i København var kommet i Berøring med flere af Frihedens Talsmænd. Og for at delagtiggøre sine Landsmænd i de nye Tanker udsendte han Torsdagen den 13. Maj 1852 fra eget Trykkeri Bladet »*Færingetidende*«, Morgenstjernen for den færøske Presse.

Winther ønskede gennem sit Blad, der var skrevet paa Dansk, at meddele Hovedindholdet af, hvad der foregik udenfor Færøerne, og hvad mærkværdigt der gik for sig paa selve Øerne samt især drøfte offentlige Anliggender. Hans Maal var at løsne de Baand, der havde hæmmet Færingernes Udvikling og føre disse en friere Fremtid i Møde. Bladet skulde udkomme til ubestemte Tider, i det højeste én Gang om Ugen, og koste 4 Sk. hvert Nummer. Der udkom ialt 9 Numre af »*Færingetidende*«. Tirsdag den 27. Juli udsendes det sidste.

Hovedparten af Bladets Stof var politisk. Referater bragtes fra Forhandlingerne paa Rigsdagen om vigtige færøske Love. Der rettedes kraftige Angreb paa Statens Monopolhandel paa Færøerne; denne Handel skulde som Følge af Grundloven nedlægges; men der hengik nogle Aar til dens Afvikling. Nyhedsstof fra det lille færøske Samfund var der ikke meget af. Det er dog morsomt at læse om

den første Keglebane paa Færøerne hos Hr. Restorff, »denne virksomme danske Mand, der forener Møller, Brygger, Bager, Gæstgiver og Conditor i én Person.«

Men Tiden var endnu ikke moden til, at Færøerne kunde bære en Avis. Den almindelige Folkeoplysning, enhver sund Presse maa bygge paa som Grundlag, var ikke til Stede. Niels Winther opgav Virksomheden paa sine Fødeøer og søgte Arbejdsfelt andetsteds i Kongeriget; dog svandt hans Lyst til Bladvirksomhed ikke, idet han i Hjørring udsendte en Avis.

Men »Færingetidende«s kraftige Ord, født af stærke Følelser, havde tændt Ild i mangen ung Færings Sjæl og lyste senere ud over Landet med de stejle Tinder og græsklædte Lier.

Et kvart Aarhundrede svandt, inden den færøske Presses Morgenrøde steg af Havets Skød. Det færøske Skriftsprogs Fader, Provst Hammershaimb, døbte det nye Blad med det skønne, symbolske Navn »*Dimmalætting*«, d. e. Morgenrøde (Dagry), med Undertitlen »Amtstidende for Færøerne«.

Lørdag den 8. December 1877 udkom Prøvenumret. Bladet blev udgivet af et Aktieselskab. Der var rundt om paa Øerne tegnet 111 Aktier à 50 Kr., og den første Direktion for »Færø Amtstidendes Bogtrykkeri« var Lagtingsmand E. D. Bærentsen, Sorenskriver Høst og Landkirurg Madsen (senere Stadslæge Hoff i København). Direktionen fremhæver de store Fremskridt efter Monopolhandelens Ophør: Fiskeriets Opsving, Jordbrugets Udvikling, det nye Lagting, det kommunale Selvstyre og Skoleundervisningen. Der understreges Folkets stærke Trang til at faa paalidelige Efterretninger fra Omverdenen og til offentlig Drøftelse og alsidig Belysning af saadanne Spørgsmaal, som i politisk og social Henseende er af indgribende lokal Betydning. Regeringen og Almenheden i det øvrige Rige vilde ogsaa gennem Bladet lære at kende Befolkningens Ønsker og Anskuelser. Bladet skulde udkomme 1 Gang ugl. og koste 6 Kr. aarlig.

5. Januar 1878 udgik det første Nummer af »*Dimmalætting*«, der fik en fortrinlig Redaktør i exam. jur. *L. Lützen*, der støttedes af Bladets Direktionsmedlemmer samt Provsterne Hammershaimb og Th. Sørensen.

Indtil de allersidste Aar har Bladvirksomhed paa Færøerne ikke kunnet drives som egentligt Levebrød, men har været en Bi-

beskæftigelse, hvor Lysten til at skrive maatte være den egentlige Drivkraft. Derfor ser man, at »Dimmalætting« i de kommende Aar sejler under skiftende Redaktører, der alle søger at holde den gode Kurs, som blev lagt ved Starten. Redaktør L. Lützen rejste efter godt to Aars Virksomhed til Korsør, hvor han senere blev Kæmner. Cand. phil. *O. P. Effersøe*, der som frivillig havde deltaget i Krigen 1864, hvor han blev saaret, blev derefter Redaktør i nogle Aar. Blandt de følgende kan nævnes: Lagtingsmand, Kirkekasserer *E. D. Bærentsen* (Fader til den senere Amtmand, nu Landsdommer B.), Pastor *Emil Bruun*, Overlærer *Bergh*, Skibsreder *S. E. Müller*, Lærer *Chr. Petersen* (nu Bibliotekar Chr. Heilskov) og Landbrugs-konsulent *R. C. Effersøe*. Sidstnævnte havde Redaktionen flere Gange og i flere Aar.

R. C. Effersøe, f. 1857, død 1916, var en af Færøernes ejendommeligste Personligheder, som paa mange Maader berigede det lille Folkesamfund derude i Atlanterhavet og satte dybe Spor. Han var ogsaa Redaktør af det paa Færøsk skrevne Blad »*Føringatidindi*«, der blev udgivet af en Forening, som særlig virkede til det færøske Sprogs Fremme. »*Føringatidindi*« udkom første Gang i Januar 1890 og derefter én Gang hver Maaned indtil 31. December 1901, da Bladet gik ind paa Grund af for faa Abonnenter. Dette Blad er det første, som blev skrevet paa Færøsk. Ingen Færing har før eller siden skrevet et skønnere, jævner og naturligere Færøsk end *R. C. Effersøe*. Som Digter og dramatisk Forfatter har han et stort Navn paa Færøerne. *R. C. Effersøe* redigerede ogsaa i nogle Aar Afholdsbladet »*Dúgván*« (Duen), hvis første, mangeaarige Redaktør *Djone Isaksen* udførte et stort Arbejde for Afholdssagen paa Færøerne. Ved *R. C. Effersøes* Død skrev denne Artikels Forfatter om ham, at »en mere uegennyttig Mand har ikke levet paa Færøerne«, og at han var en af disse beandede, der ser Syner og har Drømme, og som et Samfund ikke kan undvære. En Broder til *R. C. Effersøe* er den kendte færøske Politiker, Landstingsmand *Oliver Effersøe*, som gennem mange Aar har støttet »*Dimmalætting*«.

1905 afløstes *R. C. Effersøe* af Realskolelærer *Oluf Skaalum*, der virkede som Redaktør af »*Dimmalætting*« i over 13 Aar. Disse Aar blev paa forskellig Vis meget betydningsfulde for Bladet; dets Format blev større, og det udsendtes to Gange om Ugen. Telegrafens

var nu naaet Færøerne, og Telefonen omspændte de fleste Øer med sit Net, ja, endog traadløs Telegraf blev etableret. Dette medførte, at Nyhedsstoffet kunde træde mere i Forgrunden. I disse Aar indlededes den stærke, politiske Kamp mellem Sambandspartiet og Selvstyrepartiet, og den førtes paa det voldsomste; dette blev ogsaa afspejlet i Pressen, hvor »Dimmalætting« ivrigt kæmpede for Sambandspartiets Idéer.

1918 fik Lærer Skaalum Embede i Hareskov ved København og afløstes som Redaktør af Lagtingsmand, Typograf *Poul Niclasen*, som siden har ledet Bladet i samme Retning og gjort det større.

»Dimmalætting« skrives hovedsagelig paa Dansk, men har gennem mange Aar indeholdt Bidrag, skrevet paa Færøsk. I de første Aar bragte Bladet saaledes Hammershaimbs fortrinlige Oversættelse til Færøsk af »Færingesaga«, der fortæller om Øernes første Bebyggelse og Kampen mellem den snu og kloge Trond i Gøte og den hjertevarme, højsindede Sigmund Brestesøn. Adskillige gamle færøske Kvad, som var ved at gaa ad Glemme, optryktes i »Dimmalætting« og kunde atter klinge til Dansen i de lavloftede Stuer.

En Omtale af færøsk Presse og »Dimmalætting« i Særdeleshed kan ikke sluttet uden at nævne den Mand, der gennem mere end en Menneskealder med stor faglig Dygtighed stod som Bestyrer af »Færø Amtstidende«s Bogtrykkeri, *Georg Long*. Han var en værdifuld Medhjælper for de skiftende Redaktører, ja, under vanskelige Forhold fungerede han som Redaktør. I de mange Aar, da der kun eksisterede ét Bogtrykkeri paa Færøerne, trykkede han alle udkommende Blade, og han har uddannet en Stab af unge Færinger til dygtige Typografer.

Efterhaanden som Aarene gik, Færøernes Folketal steg, og nye Synsmaader vandt Indgang og brødes med de gamle, overleverede og hævdvundne, opstod blandt nogle Færinger Trang til at faa et nyt Blad. Derved saa »*Tingakrossur*« (Budstikken) Lyset Tirsdagen den 1. Januar 1901. Dets Redaktør blev Fotograf *Christen Holm Isaksen*, som med faa Aars Afbrydelse siden har ledet Bladet. »*Tingakrossur*« bragte et frisk Pust, var let og kvikt skrevet, og under Overskriften »Kundskab er Magt« kom gennem de første Aar en værdifuld oplysende Artikelrække, skrevet af betydelige danske Mænd. Medens Bladet i sine første Aar bekæmpede enhver Ten-

dens, som kunde føre til at fjerne Færøerne kulturelt eller politisk fra det øvrige Rige, var frisindet og oplysende, kom det snart ind under den fra Hr. Patursson udgaaede Selvstyrebevægelse, hvorved Bladets bærende Idéer afstumpedes. Herfra synes »Tingakrossur«, der udgaar to Gange ugentlig, at være havnet i den »norrøne« Favn, som visse Kredse i Norge udbreder.

Da Folketallet paa enkelte færøske Pladser steg stærkt som Følge af Handel, Skibsfart og Storfiskeriets Udvikling, opstod Trang til lokale Presseorganer. I den store Handelsplads Tveraa paa Syderø oprettedes Ugebladet »*Føroyatíðindi*«. Første Nummer udkom Lørdag den 23. Oktober 1915. Bladet udgives af Aktieselskabet »Asdal«, og dets første Redaktør blev Lærer *Johan Mortensen*, der særlig arbejdede i Tilslutning til Selvstyrepartiet. Nu har »*Føroyatíðindi*« i Købmand *Herluf Thomsen* faaet en begavet og dygtig Pressemand som Redaktør.

I Handelspladsen Klaksvig paa Norderøerne blev i nogle Aar udgivet et lille, lokalt Blad »*Nordlysi*«, der ligeledes arbejdede i Tilslutning til Selvstyrepartiet; men Bladet er nu gaaet ind.

Otte Aar efter, at det første paa Færøsk skrevne Blad var udkommet, udsendte *Sverre Patursson*, en Broder til den senere Folketingsmand og Formand for Selvstyrepartiet, sit Blad »*Fuglaframi*«, der udkom to Gange maanedlig; dets Levetid blev kun 3 Aar. Det viste sig, at to kun paa Færøsk skrevne Blade dengang ikke kunde samle Abonnenter nok, og Annoncer var sjældne.

— — —

Den færøske Presse giver en tro Afspejling af det færøske Folkesamfund, dets Tanker, Glæder, Sorger og Udvikling i de sidste 70 Aar. Derved har den kulturhistorisk Betydning. Og naar engang den politiske Kamp deroppe bliver helt afklaret, kan man ved Læsning af »*Dimmalætting*« og »*Tingakrossur*« skrive dens Historie. De fyldige Referater, disse Blade har givet af bevægede Møder i Lagtinget, har blivende Værdi.

Der er den Fare for en Presse, der virker i et lille Samfund, at den let bliver smaalig, smaatskaaren og snæversynet i Angreb og Kritik. Det kan den færøske Presse ikke siges fri for. Personlige Antipatier har kunnet give sig uhyggelige Udslag.

Men faa Steder er der større Mulighed for, at en sund og god Presse kan faa bedre Arbejdsfelt end blandt Færingerne, der er lette at faa i Tale og derfor lader sig paavirke af Pressen. Som Pressen er, saaledes bliver Folket. Dens Ansvar bliver derfor stort.

Der har stedse været en smuk og sund Vekselvirkning mellem den færøske Presse og Pressen i det øvrige Kongerige, og meget af det bedste Stof, som færøske Aviser har kunnet bringe sine Læsere, er hentet fra danske Hovedstads- og Provinsblade. Det maa haabes, at denne Vekselvirkning faar en god Fortsættelse i kommende Tider.

DIMMALÆTTING
Amtstidende for Færøerne
N. 71
Gendannet den 2. September 1919.

DUGVAN
AFHOLDSBLAD FOR FÆRØENSE
N. 3
N. 41
Frisindet politisk og oplysende Ugeblad.
Udgivet d. 5. Oktober 1919.

Niels Winther.

R. C. Effersø.

P. Niclasen.

Dimmalættings Bygning og Personale.

ATUAGAGDLIUTIT,

Kalinginarnik tusaruminásassunik univkát.

Nr 1.

Sartampare 8.

1899.

Imait: Kúngivta Kristólá IX-ta nulia Loube to-
xungnat unuquturissasneria úkúat. — Embósa. — Te-
mardliut.

Kúngivta nulia Louise tokusók Danma-
-ímet tamarmut nalunærutiginasarmat tupást

hjel্পere dengang var Grønlænderen Lars Møller, som den følgende Vinter opholdt sig i Danmark sammen med Rink for at gennemgaa nogen typografisk og litografisk Uddannelse. Efter Tilbagekomsten til Grønland blev Lars Møller Leder af Bladet og Trykkeriet, der 1912 fik sine gamle Haandpresser erstattet af et noget bedre Materiale. Bladet udgaar med 10 à 12 Numre om Aaret og har fra meget tidlig Tid været illustreret, oprindelig med Træsnit og Stentryk, tegnet og lavet af Redaktoren selv, i de senere Aar med Clichéer, udlante fra Danmark.

Lars Møller trak sig først tilbage 1922 efter 60 Aars Virksomhed. Hans Efterfølger er Kristoffer Lyngé, der har 3 Medhjælperé i Trykkeriet. — »Nordgrønlænderen« udgives og trykkes af Hans Jensen, der ligesom Kristoffer Lyngé er uddannet som Bogtrykker i Danmark.

GRØNLANDS PRESSE.

Der udkommer 2 Aviser i Grønland. I Godthaab i Sydgrønland trykkes og udgives „Atuagagdliutit“, i Godhavn i Nordgrønland „Avangnamiok“. Paa Dansk kan det første Navn gengives ved »belærende og oplysende Læsning«. Det andet betyder »Nordgrønlænderen«.

Medens det sidste Blad kun er udkommet siden 1913, fører »Atuagagdliutit« sin Historie tilbage til 1861, da det første Nummer udkom ved Inspektør H. Rinks Foranstaltning. Blandt hans Med-

AVANGNAMIOK

AVISE · TAMALÁNIK · TUSAGAGSSALIK

No. 11.

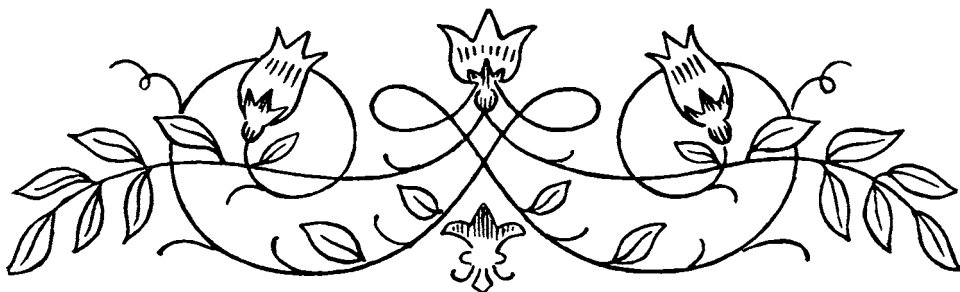
November 1922.

uk. 10.

Perkingnigssak pívdugo navsuaattingut. — Grúndt- taimáikaluartok suimik siláinartamik saligaitsumik

DEN DANSKE DAGSPRESSES ORGANISATIONER

	Side
Organisationen af Bladudgivere i Provinserne	197
Foreningen for den konservative Presse i Danmark....	197
Foreningen af Venstreblade i Danmark	198
Venstres Redaktørforening	199
Den radikale Venstrepressen	200
Socialdemokratisk Presseforening	200
Provins-Journalistforeningen	201
Journalistforeningen	202
Journalistforbundet	202
Københavns Redaktørforening	203
Den danske Presses Fællesraad.....	204
Danske Journalisters Fællesrepræsentation.....	204
Provinspressens Pensionsfond.....	204
Den danske Presses Telegramudvalg.....	205
Den danske Presses Fællesindkøbsforening	206
Provinsbladenes Andelsselskab for Stereotypering	206

ORGANISATIONEN AF BLADUDGIVERE I PROVINSERNE.

Foreningens Formaal er at varetage sine Medlemmers økonomiske Interesser, dels i Forhold til saavel de tekniske som de journalistiske Medarbejdere, dels paa andre Omraader, hvor det maa findes formaalstjenligt, herunder bl. a. Forholdet til Annoncebureauerne, Postvæsenet, andre offentlige Myn- digheder og lignende.

Det nuværende Medlemsantal er 109 Blade.

Foreningens nuværende Bestyrelse er:

Redaktør Axelsen, Køge.

— Eilersgaard, Middelfart.

— Adam Jensen, Korsør (Formand).

Forretnf. Vilh. Larsen, Næstved.

— Henrik Lassen, København.

Redaktør S.W. Nielsen, Aarhus.

— Henrik Nordhjem, Varde.

— C. Pedersen, Nykøbing F.

Medlem af Bestyrelsen var ogsaa Ingeniør H. Berg, hvis Plads efter hans Død endnu ikke er besat.

Foreningens første Formand var Redaktør Regnar Petersen, Næstved, fra Foreningens Dannelse 15. December 1897. Ved hans Død blev Redaktør *Johs. Jensen*, Fredericia, Formand, og fra Januar 1919, da Foreningen op- rettede sit eget Kontor i København, til Maj 1925 har Redaktør *J. Wreschner* været Formand og Forretningsfører. Den nuværende Formand er Redaktør *Adam Jensen*, Korsør.

FORENINGEN FOR DEN KONSERVATIVE PRESSE I DANMARK.

Det grundlæggende Møde for Dannelsen af denne Forening holdtes i København den 24. November 1886. I Lovenes § 2 udtales, at det er For-

eningens Formaal at fremme den konservative Provinspresses og derigennem Det konservative Folkepartis Tarv. Foreningen begyndte med et Medlemstal af 15 og har nu 82 Medlemmer. Til Provinspressens Pensionsfond ydede Foreningen i 1920 et Tilskud paa 20,000 Kr. og har siden tilskudt aarlige Beløb. Der er i Aarenes Løb uddelt Rejsestipendier til 48 af Foreningens Medlemmer. Foreningens nuværende Formue er 25,660 Kr.— Foreningen har stadig staaet i et behageligt og frugtbringende Samarbejde med Foreningen af Venstreblade i Danmark. Det første Fællesmøde for de to Foreninger afholdtes den 11. Februar 1888, og siden da er Fællesmøderne blevet fortsatte.

Tirsdag den 12. December 1911 fejrede Foreningen sit 25 Aars Jubilæum ved en Festmiddag i Wivels Lokaler i København.

Foreningens nuværende Bestyrelse bestaar af:

- Redaktør M. C. H. Dreyer, Odense (Formand),
- Adam Jensen, Korsør (Næstformand),
- Carl Pedersen, Nykøbing F.,
- N. Ravnemose, Thisted,
- C. Willemoës, Ribe.

Redaktør J. C. Dreyer i Odense var Foreningens Formand fra dens Stiftelse indtil den 12. December 1896. Derefter var Redaktør Vogel Jørgensen i Svendborg Formand indtil sin Død den 20. Februar 1905, og siden da har Formandsposten været beklædt af Redaktør M. C. H. Dreyer i Odense.

FORENINGEN AF VENSTREBLADE I DANMARK

er stiftet den 21. Marts 1887 og har til Formaal at fremme Venstrepressens Tarv. Som Medlem af Foreningen kan optages ethvert i Danmark udkommende Venstreblad, der ikke overvejende er et Annonceforetagende eller et fagligt Organ, samt politiske Fælleskorrespondenter, der udelukkende er knyttede til Venstrepressen. Som Følge heraf omfatter Foreningen Bladene, der slutter sig til Venstre og det radikale Venstre.

Medens Foreningen til en Begyndelse tog sig af alle Sager, der vedrørte Bladene under Foreningen, er efterhaanden de særlige økonomiske Sager — Lønningsvedtægter og Forhandlinger om Abonnements- og Annonceforhold etc. — gaaet over til Udgiverforeningen og Indkøb af Papir og Farve etc. til Bladenes Fællesindkøbsforening, ligesom de politiske Spørgsmaal drøftes i Partiernes Redaktørforeninger, saa Foreningens nuværende Virksomhed nærmest omfatter de mere almindelige journalistiske og kollegiale Spørgsmaal, Repræsentation overfor Stat og Offentlighed samt Deltagelse i

andre bladlige Fællesforetagender, saasom Provinspressens Pensionsfond, Pressens Fællesraad, Ritzaus Bureau, Forhandlinger med den konservative Bladforening m. v., ligesom den i det hele taget behandler Spørgsmaal, der har Interesse for Bladene, og dertil søger at fremme et godt Samarbejde mellem Bladene, bl. a. ved Foredrag og Forhandlinger paa de aarlige Generalforsamlinger og ved at samle Redaktørerne med Damer til Sommerudflugter.

For Tiden er 133 Blade og 7 Enkeltpersoner Medlemmer af Foreningen.

Medlemmer af Bestyrelsen er for Tiden:

Redaktør Sophus Sørensen, Silkeborg (Formand),

— Kr. Olsen, Hillerød,

— N. Egebjerg, Nyborg, og

— Johs. Nygård, Middelfart.

Foreningens første Formand var Redaktør *N. Th. Petersen*, Nakskov, fra Foreningens Stiftelse til Efteraaret 1894 og fra Efteraaret 1905 og til sin Død i Foraaret 1908.

Redaktør *Enevold Sørensen*, Kolding, var Formand fra 1894—1901, da han blev Indenrigsminister.

Redaktør *Sigurd Berg*, Hillerød, var Formand fra 1901—05, da ogsaa han blev Indenrigsminister.

Redaktør *K. Hansen*, Aarhus, blev valgt til Formand i Efteraaret 1908, men da han var syg, vedblev Næstformanden (Kr. Olsen) at fungere som Formand til Efteraaret 1909, da

Redaktør *Sophus Sørensen* blev Formand.

VENSTRES REDAKTØRFORENING

dannedes den 11. November 1910 ved en Sammenslutning af Venstrereformpartiets Redaktørforening og Venstre-Redaktørforeningen af 1909. Af de to saaledes sammensluttede Foreninger havde Venstrereformpartiets Redaktørforening bestaaet i en Aarrække, medens den sidstnævnte Forening, som det skønnes af Navnet, kun var et Aar gammel. Sammenslutningsmødet holdtes paa Hotel Dannevirke (Grundtvigs Hus). Af de to i Forvejen bestaaende Foreningers Medlemmer var der mødt 42 eller 43 Redaktører for hver sit Blad, og Sammenslutningen vedtoges enstemmigt.

Foreningens Formaal var fra første Begyndelse og er fremdeles at virke til Fremme af det politiske Samarbejde mellem Venstres Redaktører indbyrdes, mellem dem og Partiets Medlemmer paa Rigsdagen, senere ogsaa Samarbejde med de efterhaanden dannede Venstrevælgerorganisationer omkring i Landet. Og dette Formaal søges fortrinsvis fremmet ved Sammen-

komster, Repræsentant- eller Delegeretmøder, fælles Bestyrelsesmøder for de nævnte Faktorer: Rigsdagsparti, Vælgerorganisationer og Presse.

Medlemstallet var ved Udgangen af 1924 ialt 88, fordelt saaledes: 68 ansvarlige eller politiske Redaktører for nævnte Antal Venstreblade, hvoraf de 50 er Hovedblade med selvstændigt Trykkeri og de 18 Særudgaver, samt 20 Medredaktører, Medarbejdere, Korrespondenter m. v.

Foreningens nuværende Bestyrelse er:

Redaktør S. P. Qvist, Fyns Tidende, Formand.

- Chr. Mikkelsen, Vendsyssel Tidende, Næstformand.
- Kr. Olesen, Horsens Folkeblad, Sekretær og Kasserer.
- Regner Stenbæk, Svendborg Avis.
- H. Lilholt, Lemvig Folkeblad.

Foreningens tidligere Formænd har været:

Redaktør Chr. Nielsen, forhen Ringkøbing Amts Dagblad, nu Kolding Folkeblad, fra 11. November 1910 til 20. November 1921.

Redaktør, nu tillige Landstingsmand, J. V. Christensen, Ringsted Folketidende, fra 20. November 1921 til 29. November 1924.

DEN RADIKALE VENSTREPRESSE.

Foreningen Den radikale Venstrepresses stiftedes i 1905 med det Formaal at samle Redaktører ved de radikale Venstreblade til fagligt og politisk Samvirke. Foreningen har for Tiden 45 Medlemmer, og Bestyrelsen bestaar af:

Redaktør Holger Bernild, Hillerød (Formand),

- Jul. Bigum, Holbæk,
- Anton Abildtrup, Ringsted,
- P. V. Elmholt, Odense,
- Nic. Hurup, Silkeborg,
- Niels Nielsen, Hobro, og
- Herman Borgstrup, Hjørring.

Foreningens første Formand var N. Bransager, der i 1908 afløstes af Jens Tybjerg. I 1916 fratraadte denne, og siden har Holger Bernild været Foreningens Formand.

SOCIALDEMOKRATISK PRESSEFORENING

stiftedes Aar 1900. Dens Formaal er 1) at værne den socialdemokratiske Presses Tarv og 2) at varetage Medlemmernes økonomiske Interesser med Hensyn til Løn og Arbejdsforhold, eventuelt ved Samvirken mellem andre

Presseforeninger. — Foreningen begyndte med et Medlemstal af 19, men den har nu 156 Medlemmer.

Den nuværende Bestyrelse er:

Redaktør P. Andersen, Svendborg, M. F.,
— H. Hækkerup, Ringsted, M. F.,
— Gerh. Nielsen, Aalborg, M. F.,
Redaktionssekretær H. Nielsen, Vejle,
— Aage Hjuler, Odense.

Foreningens første Formand var Redaktør Harald Jensen, Aarhus, der efter et Par Aars Forløb afløstes af Redaktør E. Marott, Odense. Marott var Formand til 1920. Siden har Redaktør P. Andersen, Svendborg, beklædt Formandsposten.

PROVINS-JOURNALISTFORENINGEN.

Det forberedende Møde til Dannelsen af denne Forening afholdtes den 22. Juli 1900, og den konstituerende Generalforsamling holdtes i Aarhus den 4. November 1900. Foreningens Formaal er ifølge de nugældende Loves § 1 at varetage Medlemmernes faglige og økonomiske Interesser. Antallet af aktive Medlemmer var ved Udgangen af 1900 52, og Foreningen tæller nu 375 Medlemmer, deraf 45 passive.

Foreningen har gennem Aarene til Stadighed uddelt Stipendier til Medlemmerne, dels gennem en Stipendiefond, dels af egne Midler, oprettet Journalistkursus, Lønoverenskomst, Pensionsfond med Støtte af og i Samarbejde med Bladenes Organisationer, samt et Engageringsbureau og en Hjælpefond.

Den nuværende Bestyrelse bestaar af:

Redaktør H. Hansen, Aarhus (Formand),
Redaktionssekretær N. C. Nyberg, Slagelse (Næstformand),
— J. A. Rasmussen, Vejle (Kasserer og Forretningsfører),
Journalist H. J. Blicher, Charlottenlund,
Redaktør S. Chr. Grove, Horsens,
— A. E. Hansen, Nakskov,
— N. Hansen, Aabenraa,
— J. P. Jensen, Kjellerup,
— N. Josiassen, Grenaa,
Redaktionssekretær Martin Petersen, Odense,
Redaktør Jacob Wolsing, Aalborg.

Foreningens Formænd har været Redaktionssekretær J. Christiansen, Aarhus, 1900—1903, Redaktør N. Bransager, Ringsted, 1903—1907, Redaktør J. V. Christensen, Ringsted, 1907—1908, Redaktør H. Bøgedal, Odense, 1908—1911, Redaktør Jørg. Andersen, Horsens, 1911—1915, og Redaktør H. Hansen, Aarhus, siden 1915.

JOURNALISTFORENINGEN.

Foreningen blev stiftet 1880 væsentlig som en selskabelig Forening, men dens Formaal er tillige at varetage Pressens almindelige Interesser. Journalister og Redaktører fra hele Landet har Adgang til at blive Medlemmer. Foreningens Medlemsantal er for Tiden 340.

Den nuværende Bestyrelse bestaar af:

Journalist Th. Borre, København,
Redaktør K. Eskelund, Politiken (Sekretær),
— Carl Th. Jensen, Berlingske Tidende (Formand),
— Aage Juul, Politiken,
— Fr. Kuhn, Ritzaus Bureau,
Forfatter Jørgen Vibe, Nationaltidende.

Foreningens første Formand var Redaktør V. Topsøe, Dagbladet, der fungerede fra Februar 1880 og indtil han afgik ved Døden Sommeren 1881. Næste Formand blev Professor P. Hansen indtil 1892, derefter Redaktør C. Carstensen til 1906. Redaktør Franz von Jessen fra 1906—1911, Redaktør A. Buntzen fra 1911—1919, Redaktør Kristian Dahl fra 1919—1924, Redaktør Wreschner fra 1924—10. Maj 1925 og siden Redaktør Carl Th. Jensen.

JOURNALISTFORBUNDET.

Forbundets Formaal er at varetage Medlemmernes Standsinteresser og navnlig at søge deres sociale og økonomiske Stilling højnet samt at fremme en god og kollegial Aand i Journaliststanden.

Forbundet skal særlig virke for Opnaelsen af:

En passende Minimalløn for Standens Medlemmer.
Løntillæg for regelmæssigt Natarbejde.
Udbetaling af fuld Gennemsnitsindtægt i Sygdomstilfælde.
Aarlig Ferie i mindst 3 Uger med Udbetaling af fuld Gennemsnitsindtægt.
Et ugentligt Fridøgn for fastlønnede Medarbejdere.
Pension ved indtrædende Alderdomssvaghed eller Invaliditet.

Endvidere skal Forbundet virke for:

at forebygge Anvendelse af Journalister til Hverv, der er ydmygende for dem selv og for Standen, — og i Sammenhæng hermed for at forebygge Anvendelse i Pressens Tjeneste af andre Personer end saadanne, der under Udførelsen af deres Journalistpligter og forøvrigt i hele deres Optræden formaar at hævde Pressens Anseelse.

Endelig skal Forbundet

ved Opsamling af Pengemidler og i Henhold til Hjælpefondens Love sætte sig i Stand til at yde arbejdsledige eller af anden Aarsag trængende Medlemmer Støtte.

Foreningen tæller ialt 342 Medlemmer.

Den nuværende Bestyrelse er:

Redaktør Kristian Dahl, Havnegade 11 (Formand).

— Victor Foss, Gl. Kongevej 155 (Næstformand).

— R. V. Jørgensen, Laur. Skaugade 15 (Sekretær).

— Axel Breidal, Korfuvej 18.

Journalist J. Johansen, Badstuestræde 11.

Redaktør Jens Locher, Odinsvej 4.

— Gunnar Nielsen, Amagerfælledvej 45.

Red.sekr. Johs. E. Petersen, Sct. Thomasallé 7.

Redaktør J. Ravn Jønsen, Peder Skramsgade 11.

Henrik Cavling var Formand fra November 1904 til Januar 1905, Kristian Dahl fra Januar 1905.

KØBENHAVNS REDAKTØRFORENING.

Københavns Redaktørforening — der sidste Efteraar har afløst den tidligere Redaktørforening af 1917 — har til Formaal at hævde Pressens Frihed og Anseelse, at varetage de af Medlemmerne repræsenterede Blades redaktionelle og faglige Fællesinteresser, og gennem personlig Samvirken at udvikle det kollegiale Forhold.

Medlemmer af Foreningen kan kun være københavnske Dagblades paa de paagældende Blade navngivne Redaktører. — De for Tiden repræsenterede Blade er: Aftenposten, Berlingske Tidende, Børsen, Dagbladet, Dagens Nyheder, Kristeligt Dagblad, København, Landmandstidende, Nationaltidende, Politiken, Social-Demokraten.

Foreningens Formand er Redaktør af Børsen, cand. juris H. Stein (der ligeledes var Formand for Redaktørforeningen af 1917 fra dennes Stiftelse). Foreningens Næstformand er Redaktør af Social-Demokraten Marinus Kristensen.

DEN DANSKE PRESSES FÆLLESRAAD,

stiftet den 16. Marts 1914, har til Formaal gennem delegerede at iværksætte et Samarbejde mellem ledende Presseorganisationer i Danmark. I Fællesraadet er følgende Foreninger repræsenterede: Journalistforeningen i København, Journalistforbundet, Provins-Journalistforeningen, Foreningen for den konservative Presse i Danmark, Foreningen af Venstreblade i Danmark, Socialdemokratisk Presseforening, Venstres Redaktørforening og Den radikale Venstrepressen.

Disse Foreninger er repræsenterede ved ialt 20 delegerede.

Forretningsudvalget bestaar af:

- Redaktør Kristian Dahl, København,
- Journalist Carl Th. Jensen, København,
- Redaktør M. C. H. Dreyer, Odense,
- Sophus Sørensen, Silkeborg,
- Holger Bernild, Hillerød,
- P. Andersen, Svendborg,
- H. Hansen, Aarhus.

Fællesraadets første Formand var Redaktør *Andreas Buntzen*, København, fra 1914—1919, og Kristian Dahl har været Formand siden 1919.

DANSKE JOURNALISTERS FÆLLESREPRÆSENTATION.

Danske Journalisters Fællesrepræsentation bestaar af Københavns Journalistforbunds og Provins-Journalistforeningens Bestyrelser eller af et Udvalg af disse Bestyrelses Medlemmer med lige stort Antal for hver Forening. Hver Bestyrelse udpeger sine Medlemmer.

For hvert af Fællesrepræsentationens Medlemmer vælges der i sidste Tilfælde Suppleanter.

Fællesrepræsentationens Formaal er at varetage Fællesinteresser — i første Række faglige og repræsentative — for Medlemmerne af de to Organisationer.

Formand for Fællesrepræsentationen er for Tiden Redaktør Kristian Dahl, København. Formandshvervet skifter mellem de to Foreningers Formænd hvert 3. Aar.

PROVINSPRESSENS PENSIONS FOND.

Denne Fond er stiftet af Foreningen for den konservative Presse i Danmark, Foreningen af Venstreblade i Danmark og Provins-Journalistforeningen. Den begynde sin Virksomhed 1. Oktober 1918 og optog i sig

de to indtil da virkende Fonds, Foreningen af Venstreblades og Provins-Journalistforeningens. Fonden har ca. 350 Interessenter, og Bladenes og Interessenternes samlede Tilskud beløber sig til ca. 180,000 Kr. aarlig. Obligationsbeholdningen andrager ca. 600,000 Kr. foruden Formuemassen i Pensionsforsikringsanstalten.

Foreningens Bestyrelse bestaar af:

Redaktør Adam Jensen, Korsør,
— Carl Pedersen, Nykøbing F.,

for den konservative Presse,

Redaktør Kr. Olsen, Hillerød,
— Soph. Sørensen, Silkeborg,

for Venstrepressen,

Redaktør H. Hansen, Aarhus,
— Jacob Wolsing, Aalborg,

for Provins-Journalistforeningen.

Redaktør Kr. Olsen var Formand til Nytaar 1924 og er siden Redaktør J. Wreschners Fratrædelse i April 1925 indtil videre atter Formand og Forretningsfører.

DEN DANSKE PRESSES TELEGRAMUDVALG.

Navnet var oprindeligt Presseraadet for Ritzaus Bureau, og dette blev dannet 1919 for at fungere som Mellemlid mellem Ritzaus Bureau og Pressen og fastsætter bl. a. de Takster, som de enkelte Blade skal betale. Ethvert Dagblad, der har Forbindelse med Ritzaus Bureau, er repræsenteret gennem Udvalget, som bestaar af 14 Medlemmer, hvoraf Halvdelen vælges inden for Hovedstadspressen og Halvdelen inden for Provinspressen af Bestyrelserne for Foreningen for den konservative Presse i Danmark (2 Medlemmer), Foreningen af Venstreblade i Danmark (3 Medlemmer) og Socialdemokratisk Presseforening (2 Medlemmer).

Udvalget bestaar for Tiden af:

Folketingsmand, Redaktør P. Andersen, Svendborg.

Redaktør Angelo, København.

— Dreyer, Fyens Stiftstidende, Odense.

— Galster, Nationaltidende.

— Gulmann, Berlingske Tidende.

Red.sekr. Hassager, Politiken.

Forretnf. Hørdum, Social-Demokraten.

Redaktør Adam Jensen, Korsør.

— Gerhard Nielsen, Aalborg.

— Kr. Olsen, Hillerød.

— H. Stein, Børsen.

— Soph. Sørensen, Silkeborg.

Den nuværende Formand er Redaktør H. Stein.

Formanden vælges skiftevis, for 3 Aar ad Gangen, indenfor Hovedstadspressens og Provinspressens Repræsentanter.

DEN DANSKE PRESSES FÆLLESINDKØBSFORENING

er et Andelsselskab, hvis Formaal er at forsyne Medlemmerne med Papir, Farve, Metal etc.

Den blev stiftet i 1917, og den har nu 115 Dagblade som Medlemmer. Foreningens Omsætning udgjorde i sidste Regnskabsaar 7½ Million Kr.

Formænd:

1. Redaktør Johs. Jensen, Fredericia, indtil Oktober 1917.

2. — Sigurd Berg indtil 1920.

3. Henrik Lassen, siden 1920.

Den nuværende Bestyrelse: Henrik Lassen, Administrator Henius, Direktør C. Jespersen, Redaktør Sophus Sørensen, Redaktør P. V. Elmholt, Redaktør M. C. H. Dreyer, Redaktør C. Willemoës, Redaktør Jul. Eilersgaard, Forretningsfører Schmidt, Forretningsfører Leander Nielsen, Redaktør J. Bigum, Redaktør Kr. Olsen og Redaktør Erik Svarre. De første 5 danner Forretningsudvalget.

PROVINSBLADENES ANDELSSKAB FOR STEREOTYPERING

er et Andelsselskab, stiftet i Aaret 1900 og traadt i Virksomhed i August 1901.

Selskabets Formaal er at forsyne Andelshaverne med Sats i stereotyperet Form. 82 Provins-Dagblade er Medlemmer.

Formænd:

1. Redaktør Regnar Petersen, Næstved, indtil 1912.

2. — P. L. Erichsen, Nakskov, indtil 1920.

3. Henrik Lassen siden 1920.

Foruden Formanden bestaar Bestyrelsen for Tiden af Redaktør Adam Jensen, Korsør (Næstformand) og Redaktør C. Axelsen, Køge.

**PROVINS-JOURNALISTFORENINGEN
GENNEM 25 AAR**

PRESSEFORENINGS-FORMÆND

I første Række fra venstre: Regnar Petersen, P. L. Erichsen, Johs. Jensen; anden Række: Chr. Nielsen (Kold. Folkebl.), S. P. Quist; tredje Række: Harald Jensen, E. Marott, P. Andersen; fjerde Række: J. Tybjerg, H. Bernild; femte Række: Kr. Olsen, Henrik Lassen, Adam Jensen.

PRESSEFORENINGS-FORMÆND

I første Række fra venstre: J. C. Dreyer, M. Vogel-Jørgensen, Morten Dreyer; anden Række: N. Th. Petersen, Enevold Sørensen; tredje Række: Sig. Berg, K. Hansen, Sophus Sørensen; fjerde Række: J. Christiansen, Bransager; femte Række: J. V. Christensen, Bøgedal, Jørgen Andersen.

PROVINS-JOURNALISTFORENINGENS FØRSTE BESTYRELSE

Larsen-Ledet.

J. Christiansen (Formand).

Jul. Bülow.

J. V. Christensen.

Emil Andersen.

S. P. Sørensen.

J. P. Brochmann.

FORENINGENS DANNELSE OG FØRSTE VIRKETID

EN ARTIKEL I FYNS SOCIAL-DEMOKRAT.

DEN 28. Juni 1900, den Dag Landmandsudstillingen i Odense blev forevist for Bladene, bragte »Fyns Social-Demokrat« en Leder med Overskriften »Pressemænd«. Den skildrede det Slid og den Møje, en Historie som Landmandsforsamlingen kostede den arbejdende Journalist. Og den hævdede, at dette Slid ikke var paaagtet hverken af Publikum eller Bladudgiveren. Publikum kendte det ikke, og Bladudgiveren betalte det ikke. Nej, Pressens Mænd maatte organisere sig . . .

Alt dette var Tanker, som jeg gentagne Gange havde tænkt. Men da jeg sad temmelig ene i en afsides liggende By og knapt kendte fem Kolleger af Navn hele Landet over, var disse Tanker ikke til Trøst for andre end mig selv. Nu kom imidlertid »Fyns Social-Demokrat« som Duen med Oliebladet. Og min Plan var lagt.

Med omgaaende Post sendte jeg et Brev til »den Medarbejder ved »Fyns Social-Demokrat«, der har skrevet Artiklen 'Pressemænd'« — anden Adresse kendte jeg ikke — og mine Ord var følgende: »Vi danner en Forening af Provinsjournalister. Vil De være med?«

DET FØRSTE MEDLEM.

Svaret, jeg fik, var fra en Mand, jeg senere kom til at staa i nært Venskabsforhold til: Redaktionssekretær *J. P. Brochmann*. Jeg husker endnu, at Brevets Linier hængte nedad — det grafologiske Tegn for Mismod —, og Brochmann ydede mig da heller ikke

nogen Opmuntring. Jeg har — skrev han — ingen Tro til, at Journaliststanden lader sig organisere, men Gud bevares, vil De gøre Arbejdet, saa vil jeg gerne være Medlem.

Ja, jeg *vilde* netop gøre Arbejdet. Jeg var endnu — med mine 18 Aar — saa ung, at jeg kunde tro paa det, den trediveaarige kaldte umuligt. Og jeg skrev til Brochmann, at han var optaget i de danske Provinsjournalisters Forening som første Medlem — — Love og Medlemskort skulde følge senere. Brochmann, der hører til de mere besindige, troede, jeg var tosset.

BÜLOW I TELEFONEN.

Men det Tilfælde, der saa tit staar Taaberne bi, førte mig nogle Dage senere i Armene paa en Mand, der ikke var klogere end jeg. Det var Redaktionssekretær *Julius Bülow* ved »Nordjylland« i Aalborg.

Jeg havde fornærmet merbemeldte Bülow. Det var noget, der hyppigt hændte. Som Regel mindst to Gange om Dagen, Formiddag og Eftermiddag. Vi var ni Mand — fire Randersianere, fire Aalborgensere og min Ringhed — spændt paa samme Ritzautraad. Og Bülow var vor »Forsanger«. Han gentog Diktatet, og han terroriserede os alle lige fra Ritzau-Damen i Aarhus til mig oppe i Landets yderste Thule. »De maa F. g. m. lukke Deres Chocoladeflab op, min rare Frøken . . . Nu holder De Deres Kæft, lille Ledet . . . Ka' I nu rubbe Jer, I Randers-Idioter« o. s. fr. Man vil forstaa, at det ikke var vanskeligt at komme i Klammeri med Bülow. Og en Dag skar vi da som sædvanligt sammen. Og — smaa Ting kan jo tit have store Virkninger! — *det* blev af Betydning for Provins-Journalistforeningens Start. Bülow sluttede nemlig Skænderiet med at sige, at *hvis* vi havde haft en Journalistforening, saa skulde han have sørget for, at jeg blev ekskluderet for Injurier mod en Embedsbroder.

Ja, *hvis* vi havde haft . . .

To Minutter senere ringede jeg paa den vrede Mand for at betro ham, at *jeg* var ved at stifte en Provinsjournalistforening. En Pro . . . jamen, det er jeg ogsaa! Gensidig Forbavselse! Jeg spillede først ud: Jeg har allerede eet Medlem foruden mig selv. Bülow stak: Jeg *har* en Lov med 24 Paragrafer.

GRUNDSTENEN LÆGGES.

Vi aftalte en Sammenkomst i Aalborg en følgende Søndag, og denne Dag — den 22. Juli 1900 — sammensmeltedes da Bülow's og min Journalistforening!

DE FØRSTE FORTRÆDELIGHEDER.

Samme Aften betroede vi vore Planer til et Par Aalborg-Kolleger. De morede sig kosteligt.

»Naa, bitte Børn,« sagde *Thastum* mange Gange siden, naar der var en Pavse i Ritzaus Diktat, »hvorledes gaar det saa med Jeres lille Forening?« Dette uskyldige Spørgsmaal var nok til at hidføre en voldsom Eksplosion hos Bülow. Den følgende Dag modtog jeg regelmæssigt en Pakke fra Aalborg, ledsaget af følgende Brev: »Kære Ledet! Hoslagt vil De finde alle Papirer, Journalistforeningen vedrørende. Jeg overlader nu til Dem at føre Sagen videre. Naar man skal gøres til Grin af dem, hvis Sag man gerne vil gavne, betakker jeg mig for Slidet. Deres altid hengivne Jul. Bülow.« Jeg havde al min beroligende Indflydelse behov for at dæmpe de Bølger, der saaledes — omtrent hver Ugedag — slog op om vor skrøbelige Baad.

Men ellers gik det godt med »vores lille Forening«. Bülow og jeg sled stærkt i det — der var hundrede Ting at gøre —, og Bülow var den bedste Arbejdsfælle og Kammerat, man kunde tænke sig.

VI SKJULER VOR EGENTLIGE HENSIGT.

Lovene blev trykt. Vi kaldte dem »Love for danske Provins-Journalisters *Understøttelses*-Forening«. Det var vor Mening, at Foreningen skulde være en Fagforening, men af Hensyn til altfor ængstelige Kolleger og af Frygt for Modstand fra Bladudgavernes Side satte vi det understøttende og hjælpende Moment i Forgrunden og skjulte ganske og aldeles vor egentlige Hensigt. Det var Bülow, der repræsenterede denne Durkdrevenhed. Jeg var adskilligt yngre, derfor ogsaa mindre fiffig — og havde forresten allerede paa dette Tidspunkt en noget generende Tilbøjelighed til at sige min Mening ligeud.

13 INDBYDERE FINDES FREM.

Under vort energiske Arbejde voksede Bülow's 24 Paragrafer til 31. Men dermed var vi jo ikke færdige. Det gjaldt ogsaa om at finde en Kreds af Værkfæller Landet over, der vilde være Medindbydere til et stiftende Møde. Dette var mere end vanskeligt. Journaliststanden var den Gang endnu ikke nogen Stand. Vi sad en Del Mennesker hver i sin Krog, og vi kendte ikke hverandre. Vi Nordjyder hørte hver Dag i Telefonen fire pippende Jaraab fra Randers, naar Ritzau raabte os op. Det var alt, hvad vi kendte til Journalister i Niels Ebbesens Stad. Og Aarhus og hvad der laa Syd for, var mørkt Fastland, om hvilket vi kun anede, at det eksisterede, og at der ogsaa dér sad Mennesker og sled med Saks og Klister, Ritzau og Referater. Men efterhaanden fandt vi to nordjydske Kameler en halv Snes Oaser i Ørkenen, en halv Snes Navne fra forskellige Egne af Landet. Og paa dette Grundlag komponerede vi følgende (vistnok ganske præsentable) Indbyderliste: *Emil Andersen*, »Vestlollands Avis«, *N. Andreassen*, »Vestjyllands Social-Demokrat«, *Holstebro*, *Hansen-Bang*, »Frederiksborg Amts Avis«, *J. P. Brochmann*, »Fyns Social-Demokrat«, *Jul. Bülow*, »Nordjylland«, *J. Christiansen*, »Aarhus Stiftstidende«, *J. V. Christensen*, »Sorø Amtstidende«, *Fred. Egebjerg*, »Silkeborg Avis«, *E. Høffding*, »Horsens Dagblad«, *Larsen-Ledet*, »Vendsyssel Tidende«, *Bendix Olesen*, »Aarhus Stiftstidende«, *J. A. Rasmussen*, »Vejle Amts Folkeblad«, og *L. Thastum*, »Aalborg Amtstidende«. Bülow og jeg var meget omhyggelige for den politiske Balance, der i de Dage var af ikke ringe Betydning. Selv stod vi paa hver sin Side af Plankeværket, og de elleve, vi fik med os, var ogsaa tilfredsstillende grupperet: tre Højremænd, tre af det forhandlende Venstre, tre af Venstrereformpartiet og to Socialdemokrater. Vi prøvede at finde en tredje Socialdemokrat, der vilde være med, men det lykkedes ikke. Vi slog os saa til Taals med, at tretten hos os ansaas for et saare heldigt Tal.

DEN FØRSTE FORTEGNELSE OVER DANSKE PROVINS-JOURNALISTER.

Det næste, der stod tilbage at gøre, var at hidskaffe en Fortegnelse over samtlige Journalister i Provinsen. Det var — uden

nogen Art af Overdrivelse — et Herkulesarbejde. I de fleste Byer kendte vi jo ikke et eneste Navn, og kun ad Omveje kunde en Tilknytning skaffes til Veje. Efter megen Møje og Besvær, og efter at et Hundrede Breve var udsendt, kunde det fastslaas, at Standen talte 124 Medlemmer i Provinsen, nemlig 12 i Aarhus, 9 i Odense, 7 i hver af Byerne Aalborg, Horsens og Næstved, 5 i Randers, Kolding og Nakskov, 4 i Silkeborg, Vejle og Slagelse, 3 i Hobro, Esbjerg, Svendborg, Ringsted, Frederiksborg og Helsingør, 2 i Frederikshavn, Hjøring, Holstebro, Kalundborg, Køge, Ringkjøbing, Skanderborg og Sorø, 1 i hver af de øvrige 21 Byer og større Pladser. Jeg nævner kun Tallene, Navnene er jeg af Pladshensyn nødt til at springe over. Det gør mig i og for sig ondt, thi — det er med de besynderligste Følelser, jeg har gaaet de gamle Lister igennem. Smil har kæmpet med Sorg — Smil over morsomme, halvglemte Minder, der dukkede frem paa ny, Sorg over Venner, der gik bort, eller hvis Fartøj kuldsejlede.

INDBYDELSEN UDSENDES.

Sidst i September var Listen færdig, og den 1. Oktober modtog 111 Bladmænd følgende Skrivelse, som de læste, nogle med Begejstring, andre med overlegen Foragt, alle med Forbavselse:

Privat.

ÆREDE KOLLEGA!

Undertegnede Journalister ved danske Provinsblade ere traadte sammen i et Udvalg for bl. a. at forberede Dannelsen af en Understøttelsesforening for trængende Kolleger.

For at drøfte Sagen indbydes De til Møde i Handels- og Kontoristforeningen i Aarhus *Søndag den 4. November Kl. 12 Form.* Som Grundlag for Foreningen have medundertegnede *Jul. Bülow og Larsen-Ledet* udarbejdet hoslagte Forslag til Vedtægter for den paatænkte Understøttelsesforening.

I Sagens og Deres egen Interesse anmode vi Dem *indtrængende* om at komme til Stede ved Mødet, hvor der muligvis vil blive Anledning til at debattere *andre* Spørgsmaal af Betydning for vor Stand.

Hvis De kan og vil møde, bedes De venligst *inden 1. November* tilstille medundertegnede *Larsen-Ledet* en skriftlig Meddelelse herom.

Med kollegial Hilsen
(de 13 Underskrivere).

NB.

- 1) Dhrr. anmodes om at medbringe det tilstillede Eksemplar af »For­slag til Vedtægter«.
- 2) Efter Mødet vil der blive arrangeret en fælles Spisning for Del­tagerne.
- 3) Efter Indbydelse af Styrelsen for Aarhus ny Teater ville Mødets Deltagere faa Lejlighed til *gratis* at overvære en Forestilling i Aarhus ny Teater.

Der var sat Streg under: *andre* Spørgsmaal af Betydning for vor Stand. Det hentydede til, at det ret beset var noget *helt andet* end en Understøttelsesforening, vi ønskede at tale om.

Der var endvidere sat Streg under: *gratis*. Jeg tror nok, vi var noget imponerede over, at vi kunde gaa i Teater uden at skulle betale for det.

DE GODE RAAD KOMMER.

Saasnart Indbydelserne var udsendt, kom de »gode Raad«, der altid banker paa Døren, naar de ikke behøves. Nej, skrev en, lad os lave en Forening for radikale Journalister, og lad saa de andre Partier danne deres Journalistforening, om de vil. Lad os blive fri for alt det Vrøvl, indvendte en anden, vi Journalister skal slet ikke organiseres. I maa meget hellere, foreslog Københavnerne, melde Jer ind i Journalistforeningen. Og saa fremdeles. Ingen af disse Henstillinger var fremmede for os. Tanken om en Udstykning i Partiforeninger var saaledes grundig overvejet. Socialdemokraterne havde allerede i nogle Aar haft deres Organisation. Og vi andre kunde naturligvis have dannet tre sideordnede Foreninger, een for hvert af Partierne. Men det var ikke det, vi to Nordjyder ønskede. Det, vi vilde skabe, var en Fællesfølelse mellem Pressens Mænd — paa Trods af alle Partibomme. Ogsaa Tanken om en Indrullering i den københavnske Forening var debatteret. Foranlediget ved, at Journalistforeningen havde sysselsat sig med Tanken om et dansk Journalistmøde og bl. a. sendt Forespørgsler til samtlige Pro­vinsredaktører om Personale og Lønforhold, havde Bülow og jeg indviet *Blicher* og *Maaløe* i vore Planer, hvilket ganske naturligt havde rejst det Spørgsmaal, om ikke een Journalistforening var nok, et Spørgsmaal, Bülow og jeg besvarede benægtende under

Henvisning til de højst forskellige Forhold, under hvilke Journalisterne arbejdede i Hovedstaden og Provinsen. Alt var saaledes overvejet, og Resultatet var bleven en hos os endnu dybere grundfæstet Overbevisning om, at det eneste rigtige vilde være at danne en Forening for Provinsen, omfattende Journalister af alle politiske Lejre.

Ak, alt for faa var enige med os. Oktober bragte os mange Breve, men de var rigere paa Ophævelser end paa Tilslutning. Thastum lo: »Naa, bitte Børn, hvorledes gaar det saa med Jeres lille Forening?« Og Bülow pakkede paany — hylende af Vrede — samtlige Papirer i en Æske: »Naar der slet ingen Forstaaelse er hos dem, hvis Sag man vil gavne, saa er jeg færdig. Værsgo, her er alt, hvad der vedrører dette desværre dødfødte Projekt . . . .«

DEN STORE DAG: FORENINGEN STIFTES.

Efter mange Tordenskyer af forskellig Art oprandt den store Dag. Kl. 9 om Formiddagen samledes Indbyderne til en indbyrdes Præsentation og en derpaa følgende grundig Gennemgang af Dagsorden og Love. Paa Slaget 12 var der mødt 34 Mand — plus Blicher, der paa den københavnske Forenings Vegne skulde undersøge vore Planer og tilbyde os Tilslutning, subsidiært Samarbejde.

Mødet aabnedes af mig med en kort Redegørelse for Forarbejdet og Hensigten, og Redaktionssekretær *Høffding* ved »Horsens Dagblad« blev derefter valgt til Dirigent. Københavnernes elskværdige Tilbud om Tilslutning afvistes enstemmigt, hvorpaa man vedtog at stifte en Forening for Provinsens Journalister. Den eneste, der protesterede, var Redaktionssekretær *M. Simonsen* ved »Demokraten«. Han fandt det taabeligt, om socialdemokratiske Journalister gik i Kompagni med »de borgerlige Blade«s Medarbejdere. Efter at Partifælle Brochmann under voldsomt Bifald havde imødegaaet Partifælle Simonsen, forlod denne demonstrativt Mødet. Og vi andre 33 dannede vor Forening. Vi kaldte den paa *Orloffs'* Forslag Provins-Journalistforeningen og formede dens første Paragraf saaledes:

»Foreningens Formaal er at understøtte 1) Medlemmer, som paa Grund af Alderdom, Svaghed, Sygdom eller anden ikke selv-forskyldt Aarsag er kommen i Trang og 2) Enker efter Medlemmer

og disses ukonfirmerede Børn. Endvidere opretter Foreningen et Engageringsbureau for pladssøgende Medlemmer, ligesom den paa alle Omraader søger at fremme danske Provinsjournalisters økonomiske og faglige Interesser.«

De »økonomiske og faglige Interesser« fandtes ikke i Bülow's og mit Udkast. Sligt turde Bülow — som allerede nævnt — ikke sætte paa Papiret. Men vi turde begge sige det paa Mødet: *Dette er en Fagforening*. Og herimod blev der ingen Indvending rejst. Dog fandt man det opportunt i de for vore Arbejdsgivere tilgængelige Dokumenter at lade det faglige staa i anden Række, bagefter det understøttende. Denne vor Ængstelse viser bedre end mange Ord, hvor *nødvendigt* det var, at Organisationen kom — netop da.

Overfor de ledende Redaktører tog baade Udkastet og Generalforsamlingen et Standpunkt, som Foreningen allerede i 1902 forlod. Vi sagde, at ingen Chefredaktør kunde være Medlem, og i det første Par Aar maatte vi derfor slette adskillige fortræffelige Medlemmer, der ved Skæbnens Gunst var bleven Chefer. Det var meningsløst, men det var vor Fagforeningsfølelse, der dikterede os denne Stilling. Der foresvævede os noget om en Kamp med Udgiverne — selv Ordet Strejke blev nævnt — og med saadanne Hændelser i Udsigt turde vi ikke slaa Lid til, at Chefredaktørerne vilde gøre fælles Sag med os. Derfor skulde de holdes udenfor.

Lovenes Vedtagelse gik iøvrigt let fra Haanden, idet Bülow's og mine 31 Paragrafer uden væsentlige Ændringer blev vedtaget. Man strøg kun nogle Smaating, deriblandt dog en enkelt Bestemmelse, der vilde have faaet nogen Betydning, om den var bleven vedtaget. Den lød: *Bestyrelsens Medlemmer ere ansvarlige for Foreningens Midler!*

Heller ikke Valgene gav Anledning til nogen Meningsforskel. Redaktionssekretær *J. Christiansen*, »Aarhus Stiftstidende«, valgtes enstemmigt til Formand, og undertegnede Redaktionssekretær ved »Vendsyssel Tidende« valgtes enstemmigt til Forretningsfører og Kasserer. De øvrige Medlemmer af Bestyrelsen blev Redaktionssekretær *Emil Andersen*, »Vestlollands Avis«, Redaktionssekretær *J. P. Brochmann*, »Fyns Social-Demokrat«, Redaktionssekretær *Jul. Bülow*, »Nordjylland«, Redaktionssekretær *J. V. Christensen*, »Sorø Amtstidende«, alle Medindbydere til Mødet, og endelig en Mand

udenfor Indbydernes Kreds: Redaktionssekretær *S. P. Sørensen*, »Ringsted Folketidende«. Til Revisorer valgtes Redaktør *Jørgen Andersen*, »Horsens Folkeblad«, og Redaktionssekretær *Moreau Andersen*, »Fyens Stiftstidende«. Formanden og Sørensen valgtes til at samarbejde med et af Københavns Journalistforening nedsat Udvalg til Forberedelse af et almindeligt dansk Pressestævne. Om de foreløbige Planer for dette Stævne og om de nordiske Pressekongresser holdt Blicher i denne Forbindelse et kort Foredrag, der i høj Grad udvidede vor Horisont.

Mødets Stemning var udmærket fra først til sidst. Der var kun faa af os, der kendte hverandre, men vi var straks rystet sammen, og vi forstod alle, at der her blev lagt en Grundvold for et stort og betydningsfuldt Arbejde.

Jeg mindes, at jeg erklærede ikke at ville lade mig klippe, før Halvparten af samtlige Provinsjournalister var Medlemmer af Foreningen. Under stærk Jubel vedtoges det, at jeg da skulde klippes for Foreningens Regning, men da jeg som Vogter af Kassen erklærede, at herom kunde der ikke være Tale, blev der ved en privat Indsamling skaffet 35 Øre til Veje. Først i April det følgende Aar fik jeg Brug for Pengene, og den mellemliggende Periode er sikkert Skyld i, at jeg langt ind i dette Aarhundrede blev afbildet med en halv Alen Haar strittende lige i Vejret.

Under Fællesspisningen blev det for den fremtidige Historie-skrivnings Skyld fastslaaet og vistnok ogsaa protokolleret, at jeg var Foreningens Fader, Bülow dens Moder. Da jeg gjorde Rede for Brochmanns Medvirken og spurgte, hvad han saa var, propo-nerede et vittigt Hovede (Orloff?), at B. tituleredes Ammen. Dette vedtoges, og Brochmann kunde ikke senere aabne Munden, uden at det regnede med Ammen'er, baade med et og to m'er.

Dagen sluttede med det bebudede Besøg i Aarhus Teater, hvor »Genboerne« gik over Scenen. Kongelogen var reserveret Bestyrelsen, og her holdt vi — i Mellemakten — vort første Møde.

I Anledning af Festskriftets Tilblivelse er jeg bleven spurgt, om der ikke eksisterer et Billede af den stiftende Generalforsamling eller den første Bestyrelse. Ak — ingen af Delene er Tilfældet. Det synes utroligt i vore Dage, da enhver nok saa ringe Forening fotograferes flere Gange om Aaret. Hvor meget mere Anledning havde der da

ikke været til at forevige dette historiske Stævne — det første Møde af Journalister fra alle Egne af Landet. Men vi var alle saa optaget af Øjeblikkets Alvor, at der ikke blev Tid til at skænke Forevigelsen nogen Tanke. Skade for Resten — thi naar jeg træffer *Kr. Olesen* (nu Horsens), betror han mig gerne, at vi saa højst aparte ud, en Del af os. Navnlig giver han en drastisk Beskrivelse af »Foreningens Fader« — i høj Hat og hvide Handsker. Jeg har ingen Erindring derom, men jeg tør ikke bestride Beskrivelsens Rigtighed. Der maa aabenbart have foresvævet mig noget om, at jeg skulde i fint Selskab. Vi i Norden havde, husker jeg, en hel Del opstemte Forventninger om brillerende Egenskaber hos de Kolleger, der boede under varmere Himmelstrøg. Jeg har endnu en dunkel Anelse om Skuffelsens Omfang. Den var af samme Art som den, man oplever, naar man møder en af Verdenshistoriens Store og opdager, at han er — Menneske som vi andre.

Endnu en Ting bør maaske berettes om Foreningens Start: de betydelige Udgifter til Rejser, Korrespondance, Trykning o. s. fr. betaltes af — Bülow's og mine fattige Lommer. Det var et ganske antageligt Offer, og det blev aldrig paaskønnet, mest vel nok fordi vi selv tog det som en naturlig Ting. Aar og Dag efter fik vi Kendskab om, at der i enhver ny Forretning er noget, der hedder Startningsomkostninger, og at vi uden at blues kunde have ladet Foreningen refundere os vore Udlæg. Saa beskedne og saa ædle var vi, at vi undslog os herved. Formanden, der senere fik Nys om vort »Tilgodehavende«, tilbød os Erstatning i de to første Stipendier, Foreningen kom til at raade over. Paa Grund af forskellige Forhold blev den venlige Tanke aldrig ført ud i Livet.

DE FØRSTE 33 MEDLEMMER.

Foreningen begyndte altsaa med 33 Medlemmer. Først de 13 Indbydere minus 2 fraværende: *Thastum* (der ikke vilde give Tilsgagn, før han saa, »hvad der kom ud af det« og derfor først indmeldte sig den 10. November) og *Hansen-Bang* (der først den 22. Juni det følgende Aar lod sig fravriste en endelig Indmeldelse). Og derefter følgende 22 af de indbudte:

Johs. Johansen, »Aalborg Stiftstidende«; *Rasmussen-Kolt*, »Aarhus Folkeblad«; *Kr. Olesen*, »Aarhus Amtstidende«; *Ursin*, »Jyllands-

Dagsorden

for

Andelsselskabet „Bornholms Tidende“^{ts}

Generalforsamling

paa

Højskolehjemmet i Aakirkeby

Torsdag den 17. Juni 1926 Kl. 3.

---

1. Fremlæggelse af Regnskabet med Statusoversigt.
2. Valg af 4 Medlemmer til Bestyrelsen.
Afgaar: *Adolf Hansen*, Vestermarie,
Axel Koefoed, Aaker,
H. V. Mægaard, Olsker,
L. Sode, Knudsker.
3. Valg af Tillidsmænd.
4. Valg af en Revisor og en Suppleant.
5. Eventuelt.

P. B. V.

C. J. Hagemann.

**Tillidsmændene anmodes om at give Møde samme Dag Kl. 2^{1/2}
paa Højskolehjemmet i Aakirkeby.**

posten«; *C. V. Thomsen*, »Jyllandsposten«; *H. Krag*, Ritzaus Aarhus Filial; *Edm. Jensen*, »Frederikshavns Avis«; *Offinger*, »Horsens Social-Demokrat«; *Jørgen Andersen*, »Horsens Folkeblad«; *Madsen*, »Kallundborg Avis«; *L. V. Hansen*, »Kolding Social-Demokrat«; *S. V. Jensen*, Ritzaus Kolding Filial; *Moreau-Andersen*, »Fyens Stiftstidende«; *Bøgedal*, »Fyns Tidende«; *L. Hansen*, »Fyns Venstreblad«; *S. P. Sørensen*, »Ringsted Folketidende«; *Wahl*, »Silkeborg Dagblad«; *Lyngby*, »Silkeborg Folkeblad«; *Jacob Wolsing*, »Svendborg Folkeblad«; *Orloff*, »Svendborg Avis«; *H. P. Hansen*, »Fyns Social-Demokrat«, Svendborg, og *Th. Petersen*, »Vejle Amts Dagblad«.

Faa Dage efter den stiftende Generalforsamling blev Lovene, en Beretning om Mødet og en indtrængende Opfordring til Indmeldelse tilstillet de 91 Kolleger, der ikke havde været nærværende. En Del Bladudgivere, Chefredaktører og enkelte andre, der stod Bestyrelsen nær, fik tilstillet det samme Materiale med Opfordring til at indtræde som ekstraordinære Medlemmer. Resultatet var, at jeg ved Bestyrelsens Møde i København den 16. December kunde forelægge en Liste over 52 ordinære og 16 ekstraordinære Medlemmer. De ordinære var (foruden de ved Starten indmeldte): *Thastum*, »Aalborg Amtstidende«; *Lundsgaard*, »Aalborg Stiftstidende«; *J. P. Jørgensen*, »Venstres Folkeblad«, Sorø; *Andreasen*, »Vends. Tidende«, Sæby; *Lyngby*, »Aalborg Amtstidende«; *Degn Christensen*, »Viborg Stifts Folkeblad«; *Eliassen*, Ritzau, Aarhus; *Kessler*, »Randers Amtsavis«; *Brockdorf*, »Hobro Avis«; *P. Svendsen*, »Randers Amtsavis«; *Madsen*, »Sorø Folketidende«; *Rønne*, »Sorø Amtstidende«; *H. P. Hansen*, »Vestsjællands Social-Demokrat«; *Borre*, »Agrardagbladet«, Odense; *Hans Nielsen*, »Fyns Social-Demokrat«; *Wreschner*, »Lolland Falsters Folketidende«; *Holm*, »Lolland Falsters Stiftstidende«; *Jensen*, »Nakskov Tidende«; *Dinesen*, »Nakskov Folkeblad«. Og de ekstraordinære: Journalist *H. J. Blicher*, København; Direktør *Ritzau*, København; Redaktør *Funch Thomsen*, Aarhus; Redaktør *Fr. Hansen*, København; Redaktør *Dreyer*, Odense; Redaktør *S. W. Nielsen*, Aarhus; Sagfører *J. Rasmussen*, Aarhus; Redaktør *N. I. Laursen*, Aarhus; Redaktør *H. V. Rasmussen*, Aarhus; Redaktør *Wald. Frederiksen*, København; Grosserer *Baune*, Aarhus; Grosserer *Filtenborg*, Aarhus; Redaktør *H. Jensen*, Slagelse; Generalkorrespondent *Laur*.

Svendson, København; Bygmester *Andersen*, Frederikshavn og Redaktør *Vilh. Carlsen*, Hjøring.

BESTYRELSESMØDE, ENGAGERINGSBUREAU OG MASKINSKREVET
MEDLEMSBLAD.

Ved Bestyrelsesmødet den 16. Decbr. forelaa følgende Sager: Almindelig Glæde over Medlemslistens Vækst, Opfordring fra Ritzau til vore Medlemmer om at assistere ham med lokale Meddelelser, Tilbud fra Direktør C. F. M. Knudsen om at ville duplikere vore Cirkulærer og Meddelelser gratis, Forespørgsel fra svenske Journalister om vor Forenings Formaal og endelig en Række Forhandlinger med Udvalget til Forberedelse af det før omtalte almindelige danske Pressestævne. Det vedtoges at opfordre samtlige Bladudgivere og Chefredaktører til at indtræde i Foreningen som ekstraordinære Medlemmer og at tilskrive Foreningerne af Højre- og Venstreblade med Anmodning om velvillig Støtte og Forsikring om, »at det paa alle Omraader vil være Provins-Journalistforeningens Hovedopgave at yde sit Bidrag til Fremme af det Solidaritets- og Fællesskabsforhold, der bør eksistere indenfor den danske Provinspresse.« Endelig vedtoges det at oprette et Engageringsbureau under Ledelse af mig og at tilstille Medlemmerne hyppige Cirkulærer. Disse optraadte i maskinskrevet Form (duplikeret gratis af den nævnte Hr. Knudsen), de redigeredes af mig og indeholdt Meddelelser fra Bestyrelsen, Artikler og Indlæg, Pressenyt, Medlemslister o. s. fr., et meget omfangsrigt Materiale. Det første Nummer udsendtes i Julen 1900, og det gik nu Slag i Slag. Bestyrelsen forstod i det hele taget at holde Medlemmerne i Aande. Der var endog dem, der mente, at vi var for rige paa Idéer (en Bebrejdelse, der sikkert nok navnlig var tænkt vendt mod mig).

DEN FØRSTE KONFLIKT. — MORDET I HELVEDESHUSET.

Vi var knap kommen hjem fra Bestyrelsesmødet, før den første Konflikt forelaa til vor Afgørelse. Den var indanket af Redaktionssekretær ved »Fyns Venstreblad«, *L. Hansen*, og hans Klage var rettet mod Kollegaen ved »Fyns Social-Demokrat«, vort Bestyrelsesmedlem og Amme, *J. P. Brochmann*. Sagen var følgende: En Dag

midt i December — selve Fandens Fødselsdag — meddelte »Fyns Venstreblad«, at det var i Stand til at opklare Mordet i Helvedes-
 huset, en Begivenhed, der 32 Aar i Forvejen havde sat Egnen i
 Skræk og Rædsel. Morderen — der var en Søn af den Myrdede —
 var ganske vist omgaaende bleven henrettet. Men han havde paa
 det sidste nægtet energisk. Og i en hel Menneskealder havde man
 i Krogene skumlet over den grove Fejltagelse, Retfærdigheden
 havde begaaet — og ventet paa, at den rigtige Morder skulde ind-
 finde sig. Nu var han der — meddelte »Fyns Venstreblad« hin
 ulyksalige 11. Decbr. Han kaldte sig *Hlabisa Echowe*, var f. T. paa
 Vej fra New York til Sydafrika og havde fra sit Eksil sendt en
 fynsk Dame sin Tilstaaelse. Vi skal aftrykke den i Morgen!!! Hele
 Byen ventede i Spænding, — og den følgende Dag mødte Arbejds-
 mand *Knud Nielsen* paa Venstrebladets Trykkeri, passiarede lidt
 med Personalet og læste Bladets Forside (der just var i Maskinen
 og netop indeholdt Dagens Sensation). Ved Afgangen puttede han
 et Eksemplar af samme Forside i Lommen, og i Porten overant-
 vordede han Avisen til den ventende Brochmann, der betalte ham
 en Krone og for denne billige Betaling blev i Stand til at forelægge
 sine Læsere Morderens Tilstaaelse samtidig med, at Venstrebladet
 bragte den. Under den efterfølgende Polemik mellem de to Aviser
 tilbød Knud Nielsen at aflægge Ed paa, at Paalæggersken havde
 givet ham Lov til at beholde Bladet, og Venstrebladets Trykkeri-
 personale, Paalæggersken inklusive, tilbød at aflægge Ed paa, at
 det var Løgn. Social-Demokraten paastod, at den havde Ret til
 Brevet, idet dets Modtagerinde havde givet den fornødne Tilladelse
 til dets Aftrykning, Venstrebladet svarede, at ogsaa dette var usandt.

Da Injurierne i Løbet af nogle faa Dage havde naaet en be-
 tydelig Varmegrad, gik Hansen til Provins-Journalistforeningen med
 Krav om Synderens Afstraffelse — i modsat Fald saa han sig nød-
 saget til at udmelde sig, da han ikke kunde være Medlem af en
 Forening, i hvis Bestyrelse en Mand som Brochmann havde Sæde.

Dette var jo en saare lystig Affære, men for Provins-Journalist-
 foreningens arme Bestyrelse var den yderst penibel. Vi var jo
 nemlig ligesaa magtesløse som det senere Folkenes Forbund. Hel-
 digvis var vor diplomatiske Evne imidlertid ubegrænset. Christiansen
 skrev Side op og Side ned til de stridende Parter, og det lykkedes

ham omsider at faa gydt saa megen Olie paa Bølgerne, at vi bevarede dem begge som Medlemmer. Vor Forening var reddet, men Retfærdighedens Gudinde — hun græd, formoder jeg.

FORENINGEN VOKSER STÆRKT.

Mens Formanden arbejdede energisk for Tilrettelægning af Pressestævnet, der var besluttet afholdt i hans By og derfor lagde Beslag paa en betydelig Del af hans Tid, var jeg ivrigt sysselsat med Hvervningen af nye Medlemmer. Der udgik Breve, haand- og maskinskrevne, omtrent hver fjortende Dag. Kraftige og alvorlige Opfordringer til Indmeldelse. Og Medlemmerne strømmede til, saa at sige i Skarevis. Der gik ogsaa af og til en ud af Bagdøren. Den første, der gik, var en af Indbyderne: *N. Andreasen*, Holstebro. Den 18. Decbr., seks Uger efter at han havde deltaget i det stiftende Møde, meddelte han Bestyrelsen, at han agtede at udtræde, »da Foreningen ikke havde svaret til hans Forventninger«. Det blev aldrig nogen Sinde opklaret, hvilke Forventninger Kollega Andreasen egentlig havde stillet. Seks andre Herrer forsvandt, saasnart Foreningen begyndte at trække Vejret, d. v. s. at opkræve Kontingent.

Men trods Tab var Tilgangen, som man vil forstaa, det mangedobbelte af Afgangen. Den 24. April 1901 var Halvdelen af Provinsens Journalister Medlemmer af Foreningen og — Barberen tog mit Haar. Da Regnskabsaaret sluttede, den sidste Juni, talte vi 69 ordinære og 22 ekstraordinære Medlemmer. Kun 54 Provins-Journalister stod udenfor.

FORENINGENS ANDEN GENERALFORSAMLING.

Vor Generalforsamling afholdtes paa Pressestævnets første Dag, Søndag den 4. August, Kl. 3 Eftermiddag. Der var mødt 35—40 Medlemmer, men — der skulde spises Kl. 5, saa vi havde allesammen travlt. Formanden afgav Beretning, og jeg fremlagde Regnskabet for de otte Maaneder. De ordinære Medlemmers Indskud og Kontingent havde udgjort 507 Kr., hvoraf Halvdelen var hensat til Understøttelsesfonden. De ekstraordinære Medlemmer havde bidraget med 365 Kr., der alle var tilflydt samme Fond. Fonden havde saaledes hvervet sig en Sparekassebog paa 618 Kr. Dette

var kun bleven muligt ved Offervilje fra Bestyrelsens Side (vi fik som Regel ikke vore Rejseudgifter refunderet) og ved at Forretningsføreren laante Administrationsfonden de Midler, den havde Behov til Driften.

Da Beretning og Regnskab var godkendt, holdt *C.V. Thomsen* en længere Tale om, at Bestyrelsen skulde sætte al Kraft ind paa snarest at faa de flest mulige og de størst mulige Stipendier uddelt. Det var en Tanke, Taleren tidligere havde motiveret udførligt i Medlemsbladet. Den faldt i god Jord hos alle — saa nær som Forretningsføreren, der beklagede, at han ikke saa sig i Stand til at laane Foreningen flere Penge.

De næste fem Punkter paa Dagsordenen var Forslag fra mig. De gik ud paa, at de maskinskrevne Cirkulærer afløstes af et trykt Medlemsblad, at der udgives en Beretning om Foreningens Tilblivelse og dens Virksomhed, at der til Fordel for Understøttelsesfonden udgaves et Julehefte paa en halv Snes Ark, skrevet af Foreningens Medlemmer, at der indsamledes Materiale til en Statistik vedrørende danske Provinsjournalisters Lønningsmaade og økonomiske Vilkaar, og at der indlededes Forhandlinger med andre Presseorganisationer om Udgivelse af en journalistisk Stat. Under Anførsel af *C.V. Thomsen* og *Bendix Olesen* blev disse fem Forslag i Løbet af to Minutter sabled ned, henlagt eller henvist til Bestyrelsen. Det gik forholdsvis let — af to Grunde. Først fordi vi havde styrtende travlt, og dernæst fordi Generalforsamlingens overvejende Flertal var enig med Opponenterne i, at det var anmassende, at Enkeltmand fremsatte en saadan Mangfoldighed af Idéer. Jeg delte selv denne Betragtning, men syntes dog, at det maatte være en plausibel Undskyldning, at Forslagene var udsprunget af Interesse for Foreningen, og at de dog vist ikke var helt tossede. Gyldigheden af denne sidste Paastand har jeg faaet bekræftet derved, at samtlige Forslag senere er blevet vedtaget, men ganske vist til *forskellige* Tider og paa Foranledning af *forskellige* Forslagsstillere, hvorved det anmassende Moment heldigt er undgaaet.

Samtlige afgaaende Bestyrelsesmedlemmer genvalgtes paa nær *Brochmann*, der traadte tilbage af Hensyn til en forestaaende Udenlandsrejse og afløstes af *Hans Nielsen*, »Fyns Social-Demokrat«.

STIPENDIER.

Nogle Uger efter Aarsmødet (22. September) samledes Bestyrelsen til et Møde i Odense for at uddele tre Stipendier à 500 Kr., som Otto Mønsted havde stillet til Foreningens Raadighed. Der var indkommen 24 Ansøgninger: 12 fra Venstre, 8 fra Højre, 2 fra socialdemokratiske og 2 fra Ritzau-Journalister. Æblerne fordeltes med eet til hvert Parti, og ved Lodtrækningen blev de lykkelige: *J. V. Christensen*, »Sorø Amtstidende«, *G. Ursin*, »Jyllandsposten«, og *Hans Nielsen*, »Fyns Social-Demokrat«.

Et ved Journaliststævnet nedsat Udvalg angaaende Rejsestipendier holdt sit første Møde den 13. Oktober. Fra vor Side deltog *J. V. Christensen*. De to Redaktørforeninger kunde ikke gaa med til Fællesstipendier, og den Tanke maatte derfor foreløbig lægges til Side. Paa samme traurige Maade gik det med Stats-Stipendierne. Det paagældende Udvalgs Formand (*Borchsenius*) fik til Opgave at føle sig for hos Regeringen. Det gjorde han, og fem Uger senere var han i Stand til at meddele, at heller ikke denne Plan kunde realiseres, i hvert Fald ikke nu.

Provins-Journalistforeningens Bestyrelse svarede paa denne Afvisning ved at opfordre sine Medlemmer til i størst mulig Udstrækning at søge de almindelige Understøttelser, der hvert Aar bevilgedes til Rejser i kunstneriske og videnskabelige Øjemed. Denne Opfordring blev fulgt, og det følgende Aar lykkedes det virkelig en Journalist (*Maaløe*) at blive sidestillet med Forfattere, Komponister og Skuespillere, hvilket fik mangan konservativ Sjæl til at skælve i Frygt for, hvad man yderligere kunde vente sig af en saa rebelsk Kultusminister som den Hr. J. C. Christensen, der havde Ansvaret for denne Omvurdering af alle Begreber. I 1903 var vor Forening bleven saa velhavende, at den kunde uddele sine to første Stipendier (à 150 Kr.). De tilfaldt ved Lodtrækning *Mikkelsen*, Hjørring, og *Eliassen*, Kolding.

DEN HISTORISKE Udstilling.

Ved Bestyrelsesmødet i September 1901 valgtes Formanden til at tiltræde det Udvalg for en historisk Udstilling, Pressemødet havde besluttet nedsat. Valget var saa meget desto naturligere, som det var Christiansen, der — straks efter Foreningens Stiftelse

— havde udkastet Tanken om »en Udstilling, der nu ved Begyndelsen af det ny Aarhundrede kunde illustrere den danske Presses, især Provinspressens uhyre Opsving«. Dette Udvalg (for hvilket Fr. v. Jessen blev Formand, Blicher Sekretær) havde hurtigere end Stipendieudvalget Held med sig. Det afgav i November 1901 en fyldig Betænkning, det fik i Foraaret 1902 bevilget et Statstilskud paa 5000 Kr., og i Sommeren 1902 blev Udstillingen afholdt. Derimod gik det noget langsommere med Regnskabet. Det blev først aflagt i . . . 1908 — efter Vrøvl i lange Baner og en lille Proces i Tilgift. Der blev et Overskud paa 148 Kr. 57 Øre, efter at Landmandsbanken med stor Gestus havde slaaet en Streg over Udstillingens Bankgæld (der formodentlig blev overført til en Slags Konto af 1. Februar).

DEN FØRSTE UNDERSØGELSE AF STANDENS ØKONOMISKE KAAR.

Ved det før nævnte Bestyrelsesmøde (September 1901) drøftedes Provinsjournalisternes økonomiske Forhold. Det vedtoges, at Bestyrelsens Medlemmer hver i sit Distrikt skulde indsamle Oplysning om Kollegernes Kaar. Dette skete. Desværre foreligger Materialet ikke længere, men det erindres, at de fleste Lønninger laa mellem et og to Tusind Kr. Vi var nødt til at tage disse bedrøvelige Kendsgerninger til Efterretning. Andet og mere var der — foreløbig — ikke at gøre, svag som en nyfødt Forening altid er.

SØNDERJYDERNE.

Straks efter Foreningens Start havde vi henvendt os til sønderjyske Kolleger og bedt dem overveje, hvorvidt det var formaals-tjenligt, de indmeldte sig — de var hjertelig velkomne. Ved Bestyrelsesmødet i Odense forelaa Takskrivelse fra Redaktør *Rossen* med Meddelelse om, at Spørgsmaalet stadig var til Overvejelse. Det følgende Aar fik vi de første Indmeldelser fra Søndenaen.

FØRSTE FØDSELSDAG. TRYKT MEDLEMSBLAD.

Den 4. November 1901 — Aarsdagen for Foreningens Stiftelse — afløstes de omfangsrige maskinskrevne Meddelelser af et trykt Medlemsblad, hvis tre første Numre redigeredes af Formanden og

Bülow. Foreningen talte nu 74 ordinære og 33 ekstraordinære Medlemmer. De sidste havde tegnet sig for et aarligt Bidrag paa 335 Kr.

FARVEL.

I Midten af Marts 1902 rejste jeg til Udlandet (foreløbig for at tage Bopæl i Paris). Jeg nedlagde derfor mit Hverv som Forretningsfører og overleverede Formanden Foreningens velbeslaede Sparekassebog.

— — —

Jeg har to Gange siden været Medlem af Bestyrelsen, men Forholdene har ført med sig, at jeg i det meste af Femogtyveaarsperioden har maattet nøjes med at følge mit Barn paa Afstand. Det er sket med usvækket Interesse . . . . og man vil sikkert forstaa, at det er med en Blanding af Vemod og Glæde, jeg har nedskrevet disse Memoirer, Vemod over de Kammerater, der altfor tidligt maatte sige Farvel til os andre, Glæde over at have haft Lejlighed til i Erindringen at genopleve Dage, der staar for mig i Ungdommens og Arbejdsglædens Solglans.

Larsen-Ledet.

TIDSRUMMET 1902—1903.

Det vil af Redaktør Larsen-Ledets foranstaaende livlige Fremstilling af Provins-Journalistforeningens første Aar tilstrækkeligt fremgaa, at der har været Bryderier og Genvordigheder nok med at faa Foreningen i Gang. Men da først de var overvundne, fik Provins-Journalistforeningen hurtigt en forholdsvis god og sikker Stilling, og det skal den første Bestyrelse have Takken og Æren for. Den arbejdede energisk og sparsommeligt, agiterede saaledes, at der hurtigt blev et betydeligt Medlemstal, og den opsparede en pæn lille Formue.

Men den unge Forening maatte friste den Skæbne, at det ene efter det andet af Bestyrelsens Medlemmer afleverede Mandaterne. Kort Tid efter, at *Larsen-Ledet* var rejst til Paris, fik *Bülow* Ansættelse ved det nye Blad »Samfundet«, *J. V. Christensen* kom til Ritzaus Bureau i København, og de maatte derfor begge udtræde af Foreningen, *Emil Andersen* kom fra Nakskov til Randers og maatte udtræde af Bestyrelsen, da han var valgt som Repræsentant for Øerne. *S. P. Sørensen*, Ringsted, rejste til Amerika, og da Formanden, *J. Christiansen*, af sin Sygdom blev tvungen til en Norgesrejse, var *Hans Nielsen*, Odense, ene paa Skansen. Men ogsaa han forsvandt snart paa en Stipendierejse til Belgien og Frankrig (Otto Mønsted). Og i Foreningens første Love fandtes ingen Bestemmelse om Valg af Stedfortrædere!

Da Foreningen var dannet i Aarhus, og da Formanden havde Bopæl der, laa det nær, at det blev Aarhus-Kollegerne, der under disse Forhold greb Foreningens Tøjler. Redaktør *Bendix Olesen* — bistaaet af *H. Krag*, Ritzaus Bureau — blev den fungerende Leder i Maj, Juni og Juli Maaneder af 1902. Disse to indkaldte til Generalforsamling 3. August 1902 i København. Paa denne oplystes det, at der under det forløbne Interregnum var kommet 16 nye aktive Medlemmer, deriblandt flere Sønderjyder, hvoraf Redaktør *A. Lebeck*, Aabenraa, var til Stede. Til Formand genvalgtes Redaktionssekretær *J. Christiansen* med Akklamation og til Kasserer og Forretningsfører *H. Krag*, Aarhus. De øvrige Bestyrelsesmedlemmer blev for Jylland: *E. Høffding*, Horsens, *Marinus L. Yde*, Randers; for Øerne: *Laurids Hansen*, Hillerød, *Hans Nielsen*, Odense, og *Jacob Wolsing*, Kalundborg.

Høffding valgtes til Næstformand og blev Foreningens fungerende Formand til den ordinære Generalforsamling i Odense i Sommeren 1903. Formanden, J. Christiansen, døde Natten til Paaske-dag 1903. Ved hans Død indtraadte Redaktør *Jørg. Andersen*, Horsens, i Bestyrelsen. I Odense valgtes Redaktør *N. Bransager*, Ringsted, med Akklamation til Foreningens Formand, og som nyt Medlem af Bestyrelsen valgtes Redaktionssekretær *J. A. Rasmussen*, Vejle.

Det var nu fuldkommen nye Mænd, der skulde føre Foreningen videre; den oprindelige Bestyrelse var ganske forsvunden. *Bülow* og *Brochmann* blev Journalister i København og var dermed tabt for Provins-Journalistforeningen. *Bülow* døde i Slutningen af Marts 1916 og blev begravet paa Aalborg Kirkegaard den 31. Marts. *S. P. Sørensen* vendte hjem fra Amerika, var en Tid atter Medlem, men traadte ud af Journalistik, rejste atter til Udlandet, og siden har man tabt hans Spor. *J. V. Christensen* vendte hurtigt tilbage til Provinsen, var i et Par Aar paany Medlem af Bestyrelsen og Formand 1907—08. *Emil Andersen* kom atter i Bestyrelsen 1907, men flyttede 1909 til København, hvor han siden har virket. *Hans Nielsen* kom i 1904 til den socialdemokratiske Provinskorrespondance i København. *Larsen-Ledet* kom i 1913 paany ind i Bestyrelsen som Stedfortræder, men trak sig samme Aar tilbage og anbefalede Jacob Wolsing. Han kom i 1914 atter i Bestyrelsen som Stedfortræder og blev genvalgt samme Aar, men opnaede ikke Genvalg i 1915.

De nye Mænd og de, der i de følgende Aar kom i Stedet for dem, fik snart betydningsfulde Opgaver at varetage, og om disse og om Foreningens Virksomhed i det hele taget handler de følgende Skildringer indenfor dette Afsnit, og gennem disse Skildringer vil man ogsaa faa den *historiske* Fremstilling af Foreningens Liv og Virke gennem de 25 Aar.

Den første Skildring vil omhandle *Provins-Journalisternes økonomiske Kaar* og er skreven af vor Formand, Redaktør *H. Hansen*, Aarhus, der gennem hele sin Formandstid har betragtet denne Sag som Foreningens første og vigtigste Mærkesag, og som bedre end nogen anden kan give det rette Billede af denne Sags Forløb og Løsning.

Jacob Wolsing.

PROVINS-JOURNALISTERNES ØKONOMISKE KAAR.

For blot en Menneskealder siden kunde man næppe betegne Provins-Journalisterne som en *Stand*. Det store Flertal af Provinsblade blev redigeret uden megen journalistisk Medhjælp, og Antallet af redaktionelle Medarbejdere var derfor beskedent. Desuden var det i de politiske Kampaar mest modne Mænd med politisk Sans, der fra vidt forskellige Livsstillinger gik over i Pressens Tjeneste, og de interesserede sig ikke først og fremmest for at skabe en journalistisk Stand. Standsfølelsen kom vel egentlig først, da der blev stillet ogsaa andre end politiske Krav til Pressen, og en Del Ungdom holdt sit Indtog paa Redaktionskontorerne. I hvert Fald var det fortrinsvis unge og yngre Journalister, der for 25 Aar siden tog Initiativet til at stifte Provins-Journalistforeningen.

Men det var *ikke* særlig de faglige og økonomiske Interesser, der samlede Journalisterne. Provins-Journalistforeningen startede som en *Understøttelsesforening*. Det udtrykkes saaledes i de første Love:

»Foreningens Formaal er at understøtte 1) Medlemmer, som paa Grund af Alderdom, Svaghed, Sygdom eller andre, ikke selvforskyldte Aarsager er kommen i Trang, og 2) Enker efter Medlemmer og disses ukonfirmerede Børn. Endvidere opretter Foreningen et Engageringsbureau for pladsledige Medlemmer, ligesom den paa alle Omraader søger at fremme danske Provins-Journalisters økonomiske og faglige Interesser.«

At Understøttelses-Formaalet blev sat i Spidsen og de økonomiske og faglige Interesser kom tilsidst, motiverer nogle af Stifterne med, at man frygtede for, at Foreningen ellers skulde møde Modstand hos Bladudgiverne. Og denne Opfattelse synes understreget i følgende Henvendelse, som Bestyrelsen umiddelbart efter det stiftende Møde rettede til Formændene for Foreningen for Højrepressen og Foreningen for Venstrepressen:

»Som det vil være Dem bekendt, er der paa et Møde i Aarhus den 4. November bleven dannet en Forening for Medarbejderne ved den danske Provinspresse under Navnet Provins-Journalistforeningen.

Efter Mødet, der talte ca. 40 Deltagere, som alle indmeldte sig i Foreningen, har dennes Bestyrelse vedtaget at rette en Henvendelse til Provin-

sens to Redaktørforeninger med høflig Anmodning til disse om at yde os Støtte ved Indmeldelse af ekstraordinære Medlemmer i Provins-Journalistforeningen, i hvilken Anledning jeg tillader mig at sende Dem et Eksempplar af Foreningens Love. De vil heraf se, at vort Formaal først og fremmest er at tilvejebringe en Understøttelsesfond til Gavn for saadanne Medlemmer, som paa Grund af Alderdom, Svaghed, Sygdom eller anden ikke selvfor-skyldt Aarsag er kommen i Trang, og Enker efter Medlemmer og disses ukonfirmerede Børn.

Hvis Provins-Journalistforeningen i disse Bestræbelser tør regne med d'Hrr. Bladudgiveres og Chefredaktørers virksomme Interesse og Bistand, vil man være d'Hrr. overordentlig taknemlig, og det er Bestyrelsens Haab, at De, Hr. Redaktør, vil have den Godhed at bringe Sagen frem i Deres Bestyrelse, paa Deres Generalforsamling, gennem Deres Medlemsblad eller paa hvilken anden Maade, De vil finde det heldigt.«

Og efter en Omtale af den paatænkte Presseudstilling i København slutter Henvendelsen: Med Forsikringen om, at det paa alle Omraader vil være Provins-Journalistforeningens Hovedopgave at yde sit Bidrag til Fremme af det Solidaritets- og Fællesskabsforhold, der bør eksistere indenfor den danske Provinspresse, tegner

med Højagtelse

P. B. V.

J. CHRISTIANSEN,

Foreningens Formand.

Journalisternes *Lønforhold* talte man ikke om. Og dette Spørgsmaal synes heller ikke at have interesseret Medlemmerne stærkt. De første Aargange af Medlemsbladet beskæftigede sig med Stipendier, Frirejser og lignende Begunstigelser; men Lønspørgsmaalet lod man ligge. De økonomiske Interesser blev kun lige berørt paa Generalforsamlingen i 1902, idet man udtalte, at Provinsbladenes »tiltagende Anvendelse af stereotyperet Sats er i høj Grad skadelig for danske Provins-Journalisters Interesser ved efterhaanden at reducere mange Journalisters personlige Arbejde til Korrekturlæsning, Referater og lokalt Nyhedsskriveri«.

DE FØRSTE RØSTER.

Paa Generalforsamlingen i 1903 udtalte Formanden, Redaktør *N. Bransager*, at Provins-Journalistforeningen vilde »miskende en

væsentlig Del af sin Opgave, saafremt den lod fem være lige overfor Spørgsmaalet om Provins-Journalisternes økonomiske Kaar«, og af Tilslutningen til denne Bemærkning skønnede han, at en lignende Anskuelse var særdeles udbredt blandt Medlemmerne.

Bransager skrev nogle Maaneder senere i Medlemsbladet, at Journalisterne er sat paa en temmelig smal Kost; en betydelig Del af Provinsens Bladforetagender har vundet en særdeles solid økonomisk Position; men den stigende Velhavenhed har ikke kunnet aflæses paa Medarbejdernes Honorarkonti. Han føjede dog til, at Journalisterne ikke raader over effektive Midler til Forholdenes Forbedring, idet der ikke er Tale om nogen absolut faglig Uddannelse. Som det væsentligste Middel til at bedre Provins-Journalisternes økonomiske Kaar regnede han med den personlige Dygtiggørelse, eftersom den dygtige Journalist vurderes højst ogsaa i rede Penge. Han advarede derfor mod at nære overdrevne Forventninger om det Merudbytte, der kunde følge af, at Foreningen begyndte at overveje Spørgsmaalet om Forbedring af Medlemmernes økonomiske Kaar.

Det var de første Røster. Der var altsaa gaaet 3 Aar, inden Foreningen rørte ved Lønspørgsmaalet, *det vigtigste for Journalisterne som Stand*. Forsigtigheden viste sig imidlertid at være paa sin Plads. Af de Spørgeskemaer, der blev udsendt til ca. 130 Medlemmer, vendte kun 32 tilbage. Bransager oplyste paa Generalforsamlingen i 1904, at de 32 Skemaer kom fra Medlemmer, »der har det nogenlunde og derfor synes, at de kan være bekendt at fortælle Verden, hvordan de sidder i det«. Den højeste Løn var 3600 Kr., den laveste 540 Kr.; men for de allerfleste var Lønnen 1800—2000 Kr.

Man haabede at faa mere Materiale; men paa Generalforsamlingen i 1905 maatte Bransager meddele, at der ikke var indsendt flere Besvarelser. Da Generalforsamlingen stiltiende tog denne Meddelelse til Efterretning, synes der at have været Enighed om, at det ikke var muligt at naa længere frem. Medlemmerne vilde end ikke give Bestyrelsen det Materiale, der var den første Betingelse for at forbedre deres Kaar. Det var ogsaa med en Henvisning hertil, at Bransager imødegik en ret skarp Kritik paa den følgende Generalforsamling.

EN FORHANDLING MED ORGANISATIONEN AF BLADUDGIVERE.

Generalforsamlingen i 1906 opfordrede Bestyrelsen til at søge Samarbejde med Bladudgiver-Organisationen for at opnaa en Forbedring af Medarbejdernes Kaar, og et Fællesudvalg mødtes den 10. Marts 1907. Udgivernes Repræsentanter fandt det naturligt, at Medarbejderne fik Cyklegodtgørelse og visse Foreningskontingenter refunderet etc. Men »med Hensyn til Lønspørgsmaalet for faste Medarbejdes Vedkommende — refererer Provins-Journalistforeningens Udvalg — syntes der kun at være én Mening, nemlig den, at en Diskussion herom aldeles ikke vil føre til noget Resultat, idet Udgiverne næppe ønsker at binde sig til en bestemt Lønsats, selv om det maatte indrømmes, at Ønsket om en Aarsløn af 1200 Kr. efter to Aars Bladvirksomhed var særdeles beskedent«. Og i det officielle Svar fra Organisationen af Bladudgivere hedder det: »Sagen har været forelagt paa en Generalforsamling, af hvis Forhandlinger det fremgik, at de fleste af de ønskede Fordringer i al Almindelighed er gennemført, men det vedtoges, at Foreningen som saadan ikke har nogen Myndighed til paa dette Omraade at binde sine Medlemmer.«

Paa Generalforsamlingen i 1907 blev denne Forhandlings Resultat vurderet noget forskelligt. Redaktør *Laur. Hansen*, der havde fungeret som Formand under *Bransagers* Sygdom, udtalte i Beretningen: »Naar man tager i Betragtning, at Forhandlingen med Bladudgiverne var det første Skridt paa denne Bane, kan man ikke kalde Resultatet ringe. Vi naar ikke langt ved at fremsætte Trusler; vi opnaar mest ad den gode Forhandlings Vej.« Hr. *Ehlert Nielsen* betegnede Bladudgivernes Svar som »absolut afvisende«. Kærnepunktet var vel nok, som et Par Deltagere i Diskussionen udtrykte det, at dette at være Medlem af Provins-Journalistforeningen ikke bød nogen Garanti for, at Vedkommende var en brugbar Kraft. Foreningen maatte stille strengere Krav til sig selv.

DEN FØRSTE LØNSTATISTIK.

Efter denne Forhandling med Bladudgiver-Organisationen, som jo ikke førte til noget positivt Resultat, tog man en lille Pavse, og den benyttede Bestyrelsen til at indsamle en Lønstatistik. Paa et Bestyrelsesmøde den 27. Februar 1910 vedtoges det at vælge et

GENERALFORSAMLINGEN I VEJLE 1903

GENERALFORSAMLINGEN I ESBJERG 1918

3 Mands Udvalg til at »optage en Forhandling med Foreningen for Højrepressen i Provinserne, Foreningen af Venstreblade i Danmark og Socialdemokratisk Presseforening om mere ensartede Lønforhold for Medarbejdere«. I Medlemsbladet tilføjes et Haab om, at »den foreslaaede Forhandling, hvis den kommer i Stand, vil give et bedre Resultat end Forhandlingen med Bladudgiver-Foreningen, der jo ikke førte til noget«. Mødet blev afholdt den 5. April 1910 i Odense, hvor Formanden, Redaktør *Bøgedal*, fremlagde den af Provins-Journalistforeningen i 1908 indsamlede Lønstatistik. Formændene for Bladforeningerne, Redaktørerne *M. Dreyer* og *Sophus Sørensen*, stillede sig velvilligt til Sagen og tiltraadte den Grundbetragtning, at det gælder om at højne Journaliststanden; men da Lønstatistiken allerede var 2 Aar gammel, ønskede man en ny Statistik paa Grundlag af Lønningerne i 1910. En saadan Statistik blev derefter indsamlet.

Det har sin Interesse nu ved Jubilæet at se Provinspressens Lønninger for 15—20 Aar siden, og derfor aftrykkes Statistiken af 1908 og 1910. Det bemærkes, at Statistiken omfatter saavel Redaktører som Medarbejdere. Den første Statistik gælder 113 Medlemmer, den sidste 134. Sammenligner man Statistiken for 1910 med den for 1908 og deler Medlemmerne i Grupper efter Tjenestealder, stiller Forholdet sig saaledes:

<i>1—2 Aars Tjenestealder:</i>				<i>10—15 Aars Tjenestealder:</i>			
1910	1908	For- skel		1910	1908	For- skel	
5 Medlemmer	8 Medlemmer			23 Medlemmer	16 Medlemmer		
Højest 1820	Højest 1500			Højest 6000	Højest 5400		
Lavest 936	Lavest 600			Lavest 900	Lavest 1385		
Gennemsnit 1269	Gennemsnit 905	+ 364		Gennemsnit 2861	Gennemsnit 2822	+ 39	
<i>2—5 Aar:</i>				<i>15—20 Aar:</i>			
32 Medlemmer	34 Medlemmer			23 Medlemmer	19 Medlemmer		
Højest 3000	Højest 2340			Højest 5720	Højest 4400		
Lavest 660	Lavest 600			Lavest 1050	Lavest 1050		
Gennemsnit 1449	Gennemsnit 1393	+ 56		Gennemsnit 2896	Gennemsnit 2671	+ 225	
<i>5—10 Aar:</i>				<i>Over 20 Aar:</i>			
41 Medlemmer	31 Medlemmer			11 Medlemmer	5 Medlemmer		
Højest 4200	Højest 4400			Højest 6000	Højest 5940		
Lavest 1080	Lavest 1080			Lavest 1800	Lavest 1200		
Gennemsnit 1974	Gennemsnit 2025	÷ 51		Gennemsnit 3258	Gennemsnit 3358	÷ 100	

Efter at Statistiken af 1910 var indsamlet, henstillede man til Bladforeningerne, at Statistikens Gennemsnitstal maatte blive anset som Mindstelønninger for fast ansatte Journalister. Bladforeningernes Bestyrelser svarede, at Oversigten var noget misvisende, idet Redaktører og Medarbejdere var blandet sammen, hvorved man fik en noget for høj Gennemsnitløn frem. Bestyrelserne vilde derfor lade foretage en anden Gruppering og Beregning af det Materiale, der var tilstillet dem. Iøvrigt mente de, at *Sagen rettelig henhørte under Bladudgiver-Organisationen*. Og denne Betragtning tiltraadtes af en Fællesgeneralforsamling af de to Bladforeninger, der den 11. December 1910 vedtog følgende Resolution:

»Foreningerne udtaler, at da deres Medlemmer for en Del er lønnede Redaktører, anser de sig ikke kompetente til at tage afgørende Stilling til Spørgsmaalet, som formentlig rettelig henhører under Bladudgiver-Organisationen.

De foreliggende Oplysninger meddeles til Medlemmernes velvillige Overvejelse.«

Man var altsaa lige vidt. Der var ikke andet for end igen at forsøge sig hos Bladudgiver-Organisationen.

FORTSAT MARCH PAA STEDET.

Den 22. Oktober 1911 afholdtes et Møde mellem Provins-Journalistforeningens Lønudvalg og Bladudgiver-Organisationens Bestyrelse. Resultatet blev, at man enedes om en Henstilling, som Redaktør *Regnar Petersen* forelagde paa Bladudgiver-Organisationens Generalforsamling den 11. December samme Aar. Herom refereres i Medlemsbladet:

»Det henstilles derefter til Bladudgiverne, saavidt rimelige Forhold med Hensyn til Medarbejdernes Kvalifikationer og Bladenes økonomiske Evne tillader det, da at lægge den udarbejdede Lønstatistikens Gennemsnitstal til Grund for Lønnens Fastsættelse. Det forudsættes, at der om et Par Aar paany optages en Lønstatistik ved Samvirken mellem Bladudgiver-Organisationen og Provins-Journalistforeningen. Formanden udtalte, at ihvorvel der ikke laa noget juridisk Forbindende for Medlemmerne i en saadan Henstilling, gik man dog ud fra, at den blev fulgt, hvor Forholdene tillod det.«

Denne Henstilling tiltraadtes af Bladudgivernes Generalforsamling. Og dermed gled Lønsagen ud af Diskussionen i et Par Aar. Først i 1914 lader denne Sag atter høre fra sig. I et Bestyrelsesmøde den 15. Marts meddeler Formanden, Redaktør *Jørgen Andersen*, at han har sendt Formanden for Organisationen af Bladudgivere i Provinserne en Skrivelse, hvori han henstiller, at der nu indsamles en ny Lønstatistik. Han oplyser, at flere Medlemmer med Held har brugt den foregaaende Lønstatistik til at søge deres Lønforhold forbedrede og ogsaa paa Grundlag af denne har opnaaet Løntillæg; men det er dog »ingenlunde givet, at en ny Lønstatistik vil vise nogen videre Opgang i Gennemsnitsskalaen, da der i Mellemtiden er bleven stiftet adskillige nye Blade, af hvilke flere næppe lønner særlig flot«.

Efter forskellige Udsættelser lykkedes det endelig den 12. Juni 1915 at faa afholdt et Møde af de to Organisationers Lønudvalg, og her vedtoges det at indsamle en ny Statistik.

EN RESOLUTION OM LØNSAGEN.

Paa Generalforsamlingen i Nykøbing F. 1915 blæste der en ret skarp Vind. Journalisterne var begyndt at mærke Dyrtiden som Følge af Krigen, og flere Talere krævede mere energisk Handling i Lønsagen. Dette kom til Udtryk i Vedtagelsen af en Resolution, som umiddelbart efter Generalforsamlingen blev tilstillet *samtlig* Bladudgivere i følgende Henvendelse:

Bestyrelsen for Provins-Journalistforeningen tillader sig herved at tilstille Dem følgende Resolution, der blev vedtaget enstemmigt paa Foreningens Generalforsamling i Nykøbing F. den 8. August:

»Generalforsamlingen opfordrer Bestyrelsen til kraftigt at arbejde for en af Dyrtiden yderligere stærkt paakrævet Lønforbedring snarest og til at udarbejde Planer for Indførelsen af bedre Arbejdsforhold ved de Blade, hvor Forholdene findes utilfredsstillende.«

Vi tillader os at give d'Hrr. Bladudgivere Meddelelse om denne Udtalelse i det Haab, at man vil have Opmærksomheden henvendt paa, at en snarlig Forbedring af Medlemmernes Kaar mange Steder er i højeste Grad paakrævet.

Det tilføjes, at Forhandlingen om dette Spørgsmaal særlig tog Sigte paa Dyrtiden, idet man gik ud fra, at Forhandlingerne med Bladudgivernes Udvalg om Lønsagen vil blive fortsat, naar det fornødne Materiale er indsamlet.

Ærbødigst
Bestyrelsen.

En lignende Skrivelse blev sendt til *Bestyrelsen for Bladudgivernes Organisation* med Anmodning om at lade Sagen behandle paa et Bladudgiver-Møde, som skulde afholdes den 22. August.

Formanden for Organisationen af Bladudgivere i Provinserne, Redaktør *Johs. Jensen*, Fredericia, svarede omgaaende, at han gerne skulde forelægge Sagen paa det omtalte Møde, endskønt det var sammenkaldt i en anden Anledning. Og efter Mødet modtog Provins-Journalistforeningen følgende Svarskrivelse:

Paa Mødet af Bladudgivere den 22. ds. i København, hvor jeg efter Deres Ønske forelagde den paa Provins-Journalistforeningens Møde i Nykøbing F. vedtagne Resolution, vedtoges det at udtale sin Sympati med en velvillig Forhandling mellem Bladudgiverne og Provins-Journalistforeningens Lønudvalg angaaende en Forbedring af Medarbejdernes Kaar, hvor disse maatte findes utilfredsstillende.

Jeg gaar ud fra, at vi holder et Møde, naar Lønmaterialiet er indsamlet, for at tage Bestemmelse om dets Bearbejdelse.

Fredericia, den 26. August.

Med Højagtelse
Johs. Jensen.

FORMANDSSKIFTE.

Paa Generalforsamlingen i Nykøbing F. blev *Jørgen Andersen*, Horsens, afløst som Formand af *H. Hansen*, Aarhus. Den nyvalgte Formand rettede i Medlemsbladet en Tak til *Jørgen Andersen* for hans ihærdige Arbejde for Provins-Journalistforeningen og føjede til følgende Bemærkninger om Lønsagen:

»For at forebygge Misforstaaelser maa jeg have Lov til at sige, at Formandskiftet ikke bør — og heller ikke kan — opfattes som et Udtryk for stærkt divergerende Meninger om, hvorledes *Lønsagen* skal søges løst. Vor Forening er ikke tjent med, at det faar Udseende af, at vi staar splittede overfor denne betydningsfulde Opgave, og en saadan Opfattelse maa ogsaa være forkert alene af den Grund, at vi næppe har taget det første Skridt

frem ad Lønvejen. Det Flertal, der gennemførte Formandsskiftet, var af ældre Dato og samlet om ganske andre Spørgsmaal. Det mener jeg at maatte sige klart og tydeligt af Hensyn til vor Forenings Vel.«

»For mig er *Lønsagen* langt den største af de Opgaver, der ligger for. Er *den* først løst tilfredsstillende, kommer alt det andet næsten af sig selv. Og næppe noget Medlem er i Tvivl om, hvad denne Sag betyder for Provinsens Journalister som *Stand*. Med nogenlunde betryggede økonomiske Kaar vil Journalisten lettere kunne opfylde de store Krav, der maa stilles til ham, og derigennem som *Stand* tiltvinge sig Offentlighedens Respekt.

Jeg skal naturligvis ikke her komme nærmere ind paa, hvorledes jeg kunde ønske Sagen fremmet. Men det forekommer mig, at en Ordning som den svenske (Overenskomst om Minimalløn) er den mest tiltalende. Det er under alle Omstændigheder et værdigt Maal at stræbe henimod.

Vi maa imidlertid ikke overse Vanskelighederne. Først og fremmest den, at vi her i Danmark har forholdsvis mange flere Blade end Sverige, og at de økonomiske Forhold indenfor den danske Presse er saa vidt forskellige. Hos os maa vi begynde næsten fra Bunden af.

Men Hindringerne er jo til for at overvindes. Og det er min Forvisning, at danske Provins-Journalister magter denne Opgave, naar de tager praktisk og fornuftigt paa den og sætter Ryg mod Ryg. Vi maa huske paa, at ogsaa Bladudgiverne er interesseret i en tilfredsstillende Løsning af Lønsagen, saavist som en Højnelse af Journaliststanden er til Bedste for hele Pressen.«

LØNSTATISTIKEN AF 1915.

Ved Lønstatistiken af 1915 indkom 220 Skemaer. Den 31. Oktober mødtes Provins-Journalistforeningens Lønudvalg, *Digman Therkildsen*, Ringkøbing, *H. Hansen*, Aarhus, og *Erik Svarre*, Køge, med Formanden for Organisationen af Bladudgivere i Provinserne, Redaktør *Johs. Jensen*, Fredericia, for at give Materialet en foreløbig Behandling. Efter at have frasorteret en Snes Skemaer, der ikke egnede sig til at medtages i Statistiken, delte man Materialet i fire Grupper, nemlig Redaktører (Medredaktører), Filialredaktører, Redaktionssekretærer og Journalister, og man enedes om Formen for Stoffets Bearbejdelse, som Statistisk Departement velvilligt paatog sig.

Midt i Januar 1916 fremsendte Statistisk Departement følgende Lønstatistik:

Ved hoslagt at tilbagesende de under 6. November f. A. modtagne Lønoplysninger for Provins-Journalister skal Departementet, idet man angaaende Enkeltheder henviser til hoslagte skematiske Oversigter, anføre følgende Hovedresultater af Undersøgelsen:

Der foreligger Oplysninger fra 45 Journalister med en aarlig Gennemsnitsløn (fast Løn + Tantième) af 1725 Kr., fra 59 Redaktionssekretærer (2024 Kr.), 38 Filialredaktører (2011 Kr.) og 58 Redaktører (3290 Kr.). Den nærmere Fordeling i Indtægtsgrupper (uden Hensyn til Tjenestealderen) fremgaar af nedenstaaende Oversigt:

Aarlig Indtægt Kr.	Journalister		Redaktions- sekretærer		Filialredaktører		Redaktører	
	Antal	Gennem- snitsløn	Antal	Gennem- snitsløn	Antal	Gennem- snitsløn	Antal	Gennem- snitsløn
1000	6	756	4	825	1	633	0	0
1000-1200	1	1020	5	1070	1	1080	1	1000
1200-1500	7	1245	4	1325	5	1338	0	0
1500-2000	16	1621	12	1684	10	1664	9	1711
2000-2500	9	2080	21	2138	13	2142	7	2157
2500-3000	3	2633	7	2699	4	2794	10	2698
3000-4000	3	3600	6	3575	4	3149	15	3354
4000-5000							8	4331
5000 og derover							7	5925
Tilsammen...	45	1725	59	2024	38	2011	58	3290

Naar bortses fra Redaktører, vil det af Oversigten ses, at Størsteparten af de øvrige Provins-Journalister har en Aarsindtægt, der ligger mellem 1500 og 2500 Kr. Af Redaktørerne grupperer de fleste sig paa Indtægterne mellem 2500 og 4000 Kr. Imidlertid spiller naturligvis Tjenestealderen en betydelig Rolle for Indtægtens Størrelse, hvorfor man ogsaa paa hoslagte Skemaer indenfor hver Indtægtsgruppe har ordnet de paagældende efter Tjenestealder (og Alder). Et Sammen drag af denne Fordeling forefindes i nedenstaaende Tabel:

Tjenestealder	Journalister		Redaktions- sekretærer		Filialredaktører		Redaktører	
	Antal	Gennem- snitsløn	Antal	Gennem- snitsløn	Antal	Gennem- snitsløn	Antal	Gennem- snitsløn
1— 2 Aar	1	1500	3	1083	2	1850	0	0
2— 5 -	20	1403	9	1432	6	1856	5	1940
5—10 -	15	1663	23	1979	9	1846	9	2596
10—15 -	5	2374	13	2164	8	1827	14	3193
15—20 -	4	2878	6	2798	3	1800	14	3436
20 Aar og derover	0	0	5	2563	10	2495	16	4061
Tilsammen...	45	1725	59	2024	38	2011	58	3290

Det fremgaar i det hele med stor Klarhed af denne Oversigt, hvorledes Lønnen er stigende fra Alderstrin til Alderstrin. De mindre Afvigelser, der findes fra Bevægelsesretningen, skyldes naturligvis, at Materialet er ret lille, hvorfor enkelte større Afvigelser straks ses i Tallene.

Af andre af Spørgeskemaets Oplysninger, der har kunnet anvendes til statistisk Behandling, er Arbejdstiden. En Oversigt over dennes Længde indenfor de fire Hovedgrupper af Journalister fremgaar af følgende Oversigt:

Arbejdstid Timer	Journalister	Redaktions- sekretærer	Filial- redaktører	Redaktører
6	0	0	0	1
6— 7	1	3	2	2
7— 8	7	7	4	7
8— 9	22	24	5	22
9—10	11	17	5	12
10 Timer og derover	1	8	14	8
Uoplyst	3	0	8	6
Tilsammen...	45	59	38	58

Naar bortses fra Filialredaktørerne, vil det ses, at de øvrige Provins-Journalister hyppigst opgiver en Arbejdstid fra 8—10 Timer. For Filialredaktørernes Vedkommende ligger Opgivelserne meget spredt, og et forholdsvis stort Antal har overhovedet ikke kunnet opgive deres Arbejdstids Længde.

Sluttelig skal det anføres, at praktisk talt alle har svaret Nej til Spørgsmaal 14: Faar De Ekstrabetaling for Aftenarbejde og Søndagsmøder og da hvor meget? De øvrige Spørgsmaal lader sig ikke gøre til Genstand for tal-mæssig Behandling.

Adolph Jensen.

Einar Cohn.

EN SAMMENLIGNING MED 1910.

Statistiken af 1915 omfattede 200 Journalister eller 66 flere end i 1910. Ved at udregne Gennemsnitslønnen for de fire Grupper under ét kan man sammenligne med Statistiken af 1910, og Resultatet bliver da følgende:

1910.			1915.		
Tjenestealder	Antal	Gennemsnitsløn Kr.	Tjenestealder	Antal	Gennemsnitsløn Kr.
1— 2 Aar	5	1269	1— 2 Aar	6	1408
2— 5 -	32	1449	2— 5 -	40	1545
5—10 -	41	1974	5—10 -	56	1972
10—15 -	23	2861	10—15 -	40	2483
15—20 -	23	2896	15—20 -	27	3029
over 20 -	11	3258	over 20 -	31	3314

Af denne Sammenligning fremgaar det altsaa, at Gennemsnitslønnen var steget for de yngste og de ældste Grupper med omved 100 Kr., medens Gruppen med 5—10 Aars Tjenestealder stod paa samme Løniveau, og Gruppen med 10—15 Aars Tjenestealder var gaaet ned med henved 400 Kr. Ved Sammenligningen maa dog bemærkes, at Medlemstallet var steget forholdsvis stærkt for de sidstnævnte Grupper Vedkommende.

Sammenligningen viste imidlertid, at *Henstillingen* af 1911 ikke havde givet store Resultater, og at det næppe var muligt at naa frem ad den hidtil fulgte Vej.

RESULTATLØSE FORHANDLINGER.

Allerede under den Forhandling, der gik forud for Lønmateriale's Bearbejdelse, antydede Provins-Journalistforeningens Lønudvalg, hvad det kunde ønske som Resultat af Lønstatistiken og den paafølgende Realitetsforhandling. Man fremhævede, at virkelig Betydning for Provinsens Journalister som Stand vilde Lønstatistiken ikke faa, før der paa Grundlag af den blev *fastsat en Minimalløn*. Det havde jo vist sig, at den moralske Virkning ikke var stor. Man mente ogsaa, at Fastsættelsen af en saadan Minimalløn var i Bladudgivernes Interesse. Udgiverne er interesseret i, at Pressen nyder den størst mulige Anseelse, og hertil kan Journalisterne bidrage meget væsentligt; men Journalistens Anseelse er i nogen Grad et Pengespørgsmaal, saavist som en passende Løn drager dygtige Kræfter til Pressen.

Bladudgiver-Organisationens Formand, Redaktør Johs. Jensen, gjorde heroverfor gældende, at hans Bestyrelse ikke kunde binde Organisationens Medlemmer. Og for at den forestaaende Realitetsforhandling ikke skulde strande paa mere formelle Spørgsmaal, sendte Provins-Journalistforeningens Bestyrelse i Slutningen af Februar 1916 Bladudgiver-Organisationens Formand følgende Forslag med Anmodning om at lade det behandle paa Organisationens Generalforsamling:

- 1) Bestyrelsen udtaler Ønske om Fastsættelsen af en Minimalløn.
- 2) Forudsat at en saadan Minimalløn ikke kan fastsættes ved Overenskomst med Bestyrelsen for Organisationen af Bladudgivere, agter vor

Bestyrelse at foreslaa den kommende Generalforsamling i Provins-Journalistforeningen selv at fastsætte en Minimalløn paa Grundlag af den af Statistisk Departement udarbejdede Lønstatistik.

- 3) For at kunne være Medlem af Provins-Journalistforeningen skal man lønnes efter den fastsatte Minimalsats, dog at der træffes Bestemmelser om Overgangstid og Undtagelsestilfælde.
- 4) Bestyrelsen anmoder Organisationen af Bladudgivere om at yde sin moralske Støtte til Sagens Gennemførelse bl. a. derved, at Organisationen sammen med Provins-Journalistforeningen vælger en Voldgift, bestaaende af 2 Medlemmer fra hver Side, til at afgøre Undtagelsestilfælde og i det hele forhandle om Uoverensstemmelser angaaende Lønspørgsmaal.

Paa Generalforsamlingen i Organisationen af Bladudgivere blev Forslaget behandlet, og efter hvad der meddeltes, havde flere Ud-givere udtalt sig for at imødekomme Provins-Journalistforeningen. Derefter afholdtes den 3. Juni 1916 et Møde mellem Bladudgiver-Organisationens Bestyrelse, repræsenteret ved *Johs. Jensen*, *Fredericia*, *Carl Mar. Møller*, *Horsens*, *Petersen*, *Faaborg*, *Petersen*, *Næstved*, og *Eriksen*, *Nakskov*, og Provins-Journalistforeningens Lønudvalg, nemlig *Digman Therkildsen*, *Ringkøbing*, *H. Hansen*, *Aarhus*, og *Erik Svarre*, *Køge*.

De Bladudgivere, der udtalte sig paa dette Møde, var Modstandere af Minimallønnen og mente heller ikke at kunne tiltræde Forslaget om en Voldgift. Efter adskillige Timers Forhandling tilbød Redaktør *Johs. Jensen* paa sin Bestyrelses Vegne at anbefale Bladudgiverne at lønne Journalister, der har 3 Aars Uddannelse og er fyldt 20 Aar, med en Minimalløn af 1200 Kr. Det var en principiel Indrømmelse; men Provins-Journalistforeningens Lønudvalg mente alligevel ikke at kunne akceptere Tilbudet; Lønudvalget stillede som Betingelse for at anbefale en Minimalløn af 1200 Kr., at en saadan Løn betaltes, saa snart vedkommende kunde blive Medlem af Provins-Journalistforeningen, altsaa efter 2 Aars Uddannelse, og at der ikke blev nogen Aldersgrænse.

Forhandlingen førte ikke til noget Resultat. Provins-Journalistforeningen maatte herefter søge selv at løse Opgaven.

PROVINS-JOURNALISTFORENINGEN FASTSÆTTER
EN MINIMALLØN.

Generalforsamlingen i Aarhus den 31. Juli 1916 blev indledet af Formanden, *H. Hansen*, med en Oversigt over Lønsagens ret bevægede Forløb, og han forelagde og motiverede paa Bestyrelsens Vegne Forslaget om at fastsætte en Minimalløn.

Vi beklager — udtalte Formanden —, at det ikke lykkedes at opnaa en Overenskomst med Bladudgivernes Bestyrelse, saa meget mere som vi mener, at vort Lønforslag vilde bidrage til at højne Standen og derved gavne hele Pressen, og næppe nogen vil paastaa, at en Minimalløn af 1200 Kr. er urimelig, særlig naar der er Adgang til at træffe Undtagelsesbestemmelser. Men d'Hrr. vilde ikke en Overenskomst. Der er da ikke andet for, end at vi selv tager Sagen i vor Haand, og Bestyrelsen foreslaar enstemmigt at søge Lønspørgsmaalet løst paa den Maade, at vi selv fastsætter Minimallønnen.

Ved at gaa frem paa den Maade begynder vi at stille Krav til os selv, og Bestyrelsen tror, at de Bladudgivere, der virkelig interesserer sig for at højne Standen og dermed Pressens Anseelse, vil paaskønne det og til Gengæld bidrage til at hæve Lønnen for Provinsens Journalister. Som vi fremhævede overfor Bladudgivernes Bestyrelse, har Bladudgivere og Journalister fælles Interesser i denne Sag, og den forstaaende Bladudgiver vil være den første til at erkende, at Journalisternes Løn mange Steder ikke svarer til de Krav, der kan stilles til dem, og han vil sikkert ogsaa bidrage til, at dette Forhold udlignes, saa det gode og tillidsfulde Samarbejde mellem Bladene og deres Medarbejdere bevares, et Samarbejde, der er mere nødvendigt paa dette end paa noget andet Omraade.

Bestyrelsen foreslaar altsaa, at vi selv fastsætter en Minimalløn, og at vi foreløbig holder os til en enkelt Sats, saaledes at Grænsen bliver den, som vor Forenings Love fastsætter som Betingelse for Optagelse, og vi finder da, at 1200 Kr. kan være en passende Begyndelsesløn for en Journalist, der har 2 Aars Elevtid bag sig. Bestyrelsen har været inde paa den Tanke, at man samtidig burde fastsætte Satsen opad, da det jo ofte er Journalister med større Anciennitet, der trænger mest til at faa Lønnen hævet, altsaa noget i Retning af den svenske Lønordning. Men vi mener — ogsaa fordi Bladudgivernes Bestyrelse slet ikke vilde høre Tale om en Skala —, at man lettest kommer frem ved at tage et enkelt Trin, idet man regulerer Tilgangen ved at fastsætte en Minimalløn for Begyndere og derigennem indirekte hæver Lønnen for Journalister med flere Aars Erfaring, og saa er

der jo Mulighed for senere at faa fastsat Satser for de forskellige Alderstrin med Statistiken som Grundlag, om det skulde vise sig nødvendigt.

Med denne Motivering foreslaar Bestyrelsen at fastsætte en Minimalløn ved at vedtage en saalydende Udtalelse:

»Idet Generalforsamlingen godkender Bestyrelsens Arbejde i Løn-sagen, beklager den, at der ikke har kunnet opnaaes en Overenskomst med Bladudgivernes Bestyrelse om Lønforhold i Lighed med, hvad der er Tilfældet i Norge og Sverige.

Generalforsamlingen beslutter da som Begyndelse til en Lønskala at fastsætte en Minimalløn af 1200 Kr. for Begyndere med 2 Aars journalistisk Uddannelse og anmoder Bestyrelsen om at søge gennemført overalt i Provinsen, at Journalister ikke lønnes under denne Minimalløn.

Endvidere beslutter Generalforsamlingen, at den fastsatte Minimal-løn er Betingelsen for at kunne være Medlem af Provins-Journalistforeningen, dog at Bestyrelsen kan træffe Bestemmelse om Overgangstid og Undtagelsestilfælde.

Generalforsamlingen opfordrer samtlige Medlemmer til at støtte Bestyrelsen i Arbejdet for at gennemføre disse Beslutninger.«

I Diskussionen om dette Forslag deltog Andersen, Grenaa, Eyser, Aalborg, V. Nicolaisen, Vilh. Nielsen, Ringkøbing, Levison, Aalborg, Grove, Holbæk, Hjuler, Aarhus, Nordahl-Petersen, Odense, Quist, Vejle, Digman Therkildsen, Ringkøbing, Erik Svarre, Køge, Halberstadt, Hillerød, Jørgen Andersen, Horsens, Stampe, Herning, Worsøe-Andersen, Aarhus, Oluf Jensen, Helsingør, og Stumph, Holstebro. De allerfleste Talere anbefalede Bestyrelsens Forslag, og dette vedtoges med 25 Stemmer mod 12, efter at et Forslag om at sætte Minimallønnen til 1500 Kr. var forkastet med 20 St. mod 17.

EN HENVENDELSE TIL SAMTLIGE DAGBLADE.

Straks efter Generalforsamlingen i Aarhus rettede Provins-Journalistforeningen en Henvendelse til samtlige Dagbladsudgivere i Provinsen. I denne Henvendelse aftrykte man Aarhus-Resolutionen og fortsatte derefter:

Provins-Journalistforeningens undertegnede Bestyrelse tillader sig i Anledning heraf at anmode Dem om kun at antage til journalistisk Virksomhed Folk, som De kan og vil lønne mindst efter den i Resolutionen nævnte Minimalsats.

Bestyrelsen tillader sig samtidig at fremsende 1 Eksemplar af Forningens nye Love, i Følge hvilke Løn efter den vedtagne Minimal-sats er Betingelse for Optagelse i Foreningen, samt et Særtryk af Referat af Forhandlingerne om Lønspørgsmaalet paa vor Generalforsamling, og vi ud-beder os Meddelelse om, hvorvidt De — hvilket vi mener vil være i fælles Interesse og til Standens Højnelse — lønner eller fremtidig vil lønne Deres Medarbejdere med 2 Aars Uddannelse med mindst 1200 Kr. aarlig som Begyndelsesløn.

Samtidig henstilles indtrængende, at De lønner de Medarbejdere, der har større Anciennitet, end Minimallønnen forudsætter, med en tilsvarende Løn med Hensyntagen til den af Provins-Journalistforeningen og Blad-udgiverforeningen i Fællesskab optagne Lønstatistik og til den store Pris-stigning, der er indtraadt siden Indsamlingen af Lønsekemaerne, hvilken Prisstigning som bekendt har foranlediget almindelige Løn- og Dyrtdistillæg fra saavel offentlige som talrige private Arbejdsgiveres Side.

Man vil være Dem særdeles forbunden for at modtage Deres ærede Svar snarest belejligt.

S. Chr. Grove,

Redaktør, Holbæk.

H. Hansen,

Redaktionssekretær, Aarhus,
Formand.

N. J. Nielsen,

Redaktionssekretær, Hjørring.

Nordahl Petersen,

Redaktionssekretær, Odense.

J. A. Rasmussen,

Redaktionssekretær, Vejle.

Erik Svarre,

Redaktør, Køge.

B. Digman Therkildsen,

Redaktionssekretær, Ringkøbing.

Gennemsnitstallene for Lønstatistiken fra 1915:

Tjenestealder	Antal	Gennemsnitsløn Kr.	Tjenestealder	Antal	Gennemsnitsløn Kr.
1— 2 Aar	6	1408	10—15 Aar	40	2483
2— 5 -	40	1545	15—20 -	27	3029
5—10 -	56	1972	over 20 -	31	3314

IMØDEKOMMENDE SVAR.

Henvendelsen til Bladudgiverne blev offentliggjort i Medlemsbladets Nummer for September 1916. Allerede i December-Numret kunde Bestyrelsen meddele Navnene paa ca. 70 Dagblade, der havde svaret imødekommende og lovet ikke at lønne nogen Medarbejder med 2 Aars Uddannelse under den fastsatte Minimalløn. Typisk for disse Svar var følgende Brev fra fhv. Indenrigsminister *Sigurd Berg*:

Til Provins-Journalistforeningens Bestyrelse!

I Gensvar paa Provins-Journalistforeningens Forespørgsel om, hvorvidt man lønner eller fremtidig vil lønne »Medarbejdere med 2 Aars Uddannelse« med mindst 1200 Kr. aarlig som Begyndelsesløn, meddeles herved, at der ikke ved de Bergske Blade findes eller vil blive antaget saadanne journalistiske Medarbejdere med lavere Løn end 1200 Kr. aarlig som Begyndelsesløn.

I Anledning af Foreningens Henvendelser iøvrigt meddeles, at Lønningerne ogsaa til vore journalistiske Medarbejdere i det hele er Genstand for lejlighedsvis Regulering, og at vi agter at støtte en Pensionsordning for vore Medarbejdere.

Ærbødigst

Sigurd Berg.

I en kommenterende Artikel skrev *Formanden*:

»Som det var at vente, har det store Flertal af Bladudgiverne svaret imødekommende. Den *beskedne* Minimalløn af 1200 Kr., som vort Lønudvalg ikke kunde faa fastsat ved Forhandling med Bestyrelsen for Bladudgivernes Organisation, er faktisk gennemført næsten overalt blot ved en Henvendelse til samtlige Udgivere, idet kun et forsvindende Mindretal har stillet sig afvisende.

Nedenfor offentliggøres de Svar, der ikke tillige berører personlige Lønforhold. Det fremgaar heraf, at Udgivere af saavel mindre som større Blade finder vort Krav fuldt berettiget, og langt de fleste Udgivere forpligter sig til at lønne Medarbejdere med 2 Aars Uddannelse med mindst 1200 Kr. som Begyndelsesløn — adskillige lønner og vil lønne betydeligt derover.

Vi takker Bladudgiverne for den forstaaende Støtte, som herigennem ydes Medarbejderne i en Sag af ikke ringe Betydning for Standens Højnelse. Det er vor Forvisning, at en tilfredsstillende Ordning af Lønsagen bliver til Gavn for Provinspressen som Helhed.

Bestyrelsen henstillede samtidig til Bladudgiverne at lønne *Medarbejdere med større Anciennitet*, end Minimallønnen forudsætter, med en tilsvarende Løn under Hensyntagen til af den vor Forening og Bladudgiverne i Fællesskab optagne Lønstatistik og til den almindelige Dyrtdid. Og af Svarene ses det, at ogsaa denne Henstilling er taget til Følge mange Steder. En Del Bladudgivere meddeler, at de under Krigen flere Gange har udbetalt deres Medarbejdere Dyrtdidstillæg, og Bestyrelsen er bleven gjort bekendt med adskillige Tilfælde, hvor Lønnen er forhøjet betydeligt baade før og efter vor Henvendelse.

Den forstaaende Bladugiver vil — saa langt Evnen rækker — i Almindelighed selv tage Initiativet til at hjælpe sine Medarbejdere over en Dyrtdid saa trykkende som nu under Krigen, men der findes sikkert Udgivere, som

mangler Forstaaelsen. Da Materialet for dette Spørgsmaals Vedkommende ikke er saa fyldigt som ønskeligt, opfordrer Bestyrelsen Medlemmerne til at sende Formanden saadanne Meddelelser om Lønforhold og Dyrtdstillæg, som kan være af Interesse for dem selv eller andre. Bestyrelsen vil derefter tage under Overvejelse, hvad der bør foretages fra Foreningens Side.

I det hele maa Bestyrelsen anmode om Medlemmernes *kraftige Medvirken i Lønsagen*. Særlig opfordrer man til at kontrollere Minimalløns-Fortegnelsen. Hidtil har kun *et* Blad rentud nægtet at tiltræde Minimallønnen, men der findes en Del Blade, som det er vanskeligt at faa Svar fra, og man anmoder derfor Medlemmerne om at bidrage til, at Listen bliver *fuldstændig*. Navnene paa de Blade, der agter at lønne under Minimallønnen, vil efterhaanden blive meddelt.

Begyndelsen maa betegnes som tilfredsstillende. Hos det store Flertal af Bladudgiverne har vi mødt Forstaaelse og Velvillie. Og med den fornødne Støtte fra Medlemmerne vil vi sikkert i en overskuelig Fremtid kunne naa det Maal, vi har sat os i Lønsagen.«

— Bestyrelsen og navnlig Lønudvalget havde et træls Arbejde i disse Aar. De Blade, der ikke svarede, maatte der rettes fornyede Henvendelser til, og i ikke saa faa Tilfælde var en personlig Forhandling nødvendig. Men den 1. April 1917 kunde det meddeles, at 130 Dagblade havde forpligtet sig til at lønne Medarbejdere med 2 Aars Uddannelse med mindst 1200 Kr. som Begyndelsesløn. Der var ikke mange tilbage, og i Løbet af nogle Maaneder kom de med allesammen paa nær 2, der *ikke* vilde tiltræde Minimallønnen. Disse to Blade blev slaaet op paa Foreningens sorte *Tavle*, der præsenteredes i hvert Nummer af Medlemsbladet til Skræk og Advarsel! I Slutningen af 1917 kunde det ene af Bladene tages ned af Listen, og kort efter forsvandt ogsaa det andet. Og siden har der ikke været Brug for nogen sort *Tavle*.

Man kan sige, at en Begyndelsesløn af 1200 Kr. var beskeden. Ikke desmindre havde 30 Medlemmer under 1000 Kr. i aarlig Indtægt, da Bestyrelsen begyndte denne Aktion. Og de 1200 Kr. kunde ogsaa staa Maal med, hvad der der Gang betales unge Mennesker med et Par Aars Uddannelse. Desuden bidrog Minimallønnen for Begyndere indirekte til at hæve Lønnen for Journalister med større Anciennitet. At Provins-Journalistforeningen selv fastsatte en beskeden Minimalløn for Begyndere, viste sig at være den rette Vej til at bedre Provins-Journalisternes økonomiske Kaar.

UNDER DYRTIDENS TRYK.

For Pressens Medarbejdere, som for saa mange andre, kunde Lønnen imidlertid ikke holde Trit med den Dyrtid, der fulgte med Krigen og blev mere og mere trykkende, efterhaanden som Blokaden skærpedes og de krigsførende Stater stillede større og strengere Krav. I Marts Maaned 1917 rettede Bestyrelsen følgende Henvendelse til samtlige Bladudgivere:

Til Udgiveren af . . .

Provins-Journalistforeningens Bestyrelse har vedtaget at rette en indtrængende Opfordring til de ærede Bladudgivere om fornyede Overvejelser angaaende de redaktionelle Medarbejdes Kaar under Dyrtiden.

Siden Provins-Journalistforeningens sidste Henvendelse er Forholdene blevet yderligere forværrede, saa man i mange, mindre vellønnede Medarbejdes Hjem kæmper en haard Kamp imod Nøden eller tvinges til at gøre Gæld. Vi tillader os derfor indtrængende at henstille, at der ydes den rigeligst mulige Dyrtidshjælp, hvor saadan ikke allerede er givet i Form af et aarligt Dyrtidstillæg til Lønnen eller en Lønforhøjelse, fremkaldt af Dyrtiden.

Som fuldkommen fyldestgørende Begrundelse tillader vi os at henvise til Prisstigningen paa alle Livsfornødenheder. Prisstigningen udgør nu sikkert 50 pCt. og har saaledes reduceret Lønnen i omtrent samme Maalestok. Som et Forbillede tillader vi os at henvise til Statens Dyrtidstillæg til Funktionærerne, hvis Lønningsvilkaar fra Bladudgavernes Side ofte under Forhandling om Lønsatser og Minimalløn er fremdraget til Sammenligning.

Bestyrelsen.

Henvendelsen blev gentaget i 1918, og Bestyrelsen erfarede ved Undersøgelser, at der efterhaanden blev ydet Dyrtidstillæg ved praktisk talt alle Dagblade i Provinsen.

BEGIVENHEDSRIGE AAR.

1916—18 var begivenhedsrige Aar for Provins-Journalistforeningen. Paa Generalforsamlingen i Esbjerg 1918 udtalte et Medlem, at Foreningen var kommen ind i en Arbejdsperiode som aldrig før. Den ene Opgave dukkede op efter den anden, og ved et lykkeligt Greb og et Skæbnens heldige Spil syntes mange af dem at blive løst paa en hurtig og tilfredsstillende Maade.

Der var noget om det. *Minimallønnen havde bidraget til at skaffe Provins-Journalisterne bedre økonomiske Kaar, og hvad der var ikke mindre vigtigt: den havde givet deres faglige Forening en stærkere Stilling.* Samtidig var Pensionssagen bleven fremmet. Løn og Pension, disse to store Opgaver havde slaat Følge og faktisk virket som Løftestang for hinanden.

Generalforsamlingen i Aarhus, der fastsatte Minimallønnen, besluttede ogsaa at oprette en Pensionsfond for Foreningens Medlemmer. Og omtrent paa samme Tid fik samtlige Bladudgivere Henvendelsen om Minimallønnen og en Anmodning om at støtte deres Medarbejderes Pensionering. Medens Organisationen af Bladudgivere stillede sig afvisende til Minimallønnen, bevilgede den straks 1000 Kr. til Pensionsfonden og støttede denne paa anden Maade. Foreningen af Venstreblade gik et Skridt videre, idet den besvarede Provins-Journalistforeningens Henvendelse med at foreslaa et Møde om en fælles Pensionsordning for hele Provinspressen. Og Resultatet af dette Møde mellem Repræsentanter for Foreningen af Venstreblade, Foreningen for den konservative Presse og Provins-Journalistforeningen blev Provinspressens Pensionsfond, hvorom der forelaa et enstemmigt Forslag i Oktober 1917.

Med Gennemførelsen af dette Forslag var Pensionssagen løst paa en fortræffelig Maade og saaledes, at den betød *et meget stort økonomisk Plus for Provinsens Journalister ogsaa som Stand.* Nu var Pensionssagen foran Lønsagen. Men Aaret 1919 blev mindst ligesaa rigt paa Begivenheder og betydningsfuldt for Lønspørgsmaalets Udvikling.

LØNSTATISTIKEN AF 1919.

I Januar 1919 blev der indsamlet en ny Lønstatistik for derigennem at faa et Grundlag for en Fortsættelse af Arbejdet i Lønsagen. Materialet blev bearbejdet af Statistisk Departement, hvorfra Provins-Journalistforeningen den 15. Maj modtog følgende Oversigt over Stillingen:

Ved hoslagt at tilbagesende de modtagne Spørgeskemaer med Oplysninger om Provins-Journalisters Løn- og Arbejdsforhold skal Departementet anføre følgende Hovedresultater af den foretagne Undersøgelse:

GENERALFORSAMLINGEN I AABENRAA 1922

EFTER EN BLAD-GENERALFORSAMLING

SØNDERJYSKE PRESSEMÆND 1920

I nederste Række (fra venstre): H. Jensen (dåværende Redaktor af Nordslesvigsk Landbrugs- og Mejeri-Tidende, nu død); A. Lebeck (nu Bibliotekar); N. Hansen (nu Redaktor ved Hejmdal); N. Svendsen (nu Amtsskolekonsulent i Tønder); A. Svensson (nu Redaktor af Haderslev Stiftstidende) og L. P. Christensen (Flensborg Avis). *I mellemste Række (blandt Damerne):* P. Skovroy, Tønder. *Staaende (fra venstre):* P. Simonsen (Flensborg Avis); Kr. R. Thomsen (nu Amtmand i Aabenraa); H. Hansen (nu Landbrugskonsulent i Aabenraa); J. Sarup (nu Postkontrolør i Haderslev); A. Callo (nu Kreditforeningsdirektor i Haderslev); R. P. Rossen (nu Bankdirektor i Tønder); Bogholder J. Vrang (nu død); E. Christiansen (Flensborg Avis); N. Petersen (Redaktor i Haderslev) og J. Frost (nu Boghandler i Aabenraa).

De udsendte Spørgeskemaer er besvaret af ialt 194 Presse-Medarbejdere, og deraf har 46 angivet sig som Journalister, 61 som Redaktionssekretærer, 25 som Filialredaktører og 62 som Redaktører.

I nedenstaaende Tabel er foretaget en Gruppering efter den gennemsnitlige Aarsløn, d. v. s. fast Løn, Tantième og anden Indtægt ved Bladet.

Aarlig fast Indtægt Kr.	Journalister		Redaktionssekretærer		Filialredaktører		Redaktører	
	Antal	Gennemsnitsløn	Antal	Gennemsnitsløn	Antal	Gennemsnitsløn	Antal	Gennemsnitsløn
1200	1	975	0	0	0	0	0	0
1200—1500	6	1261	1	1290	0	0	0	0
1500—2000	17	1663	9	1740	5	1665	0	0
2000—2500	12	2272	19	2192	7	2198	4	2398
2500—3000	2	2650	11	2733	7	2652	3	2544
3000—4000	6	3250	18	3254	5	3460	26	3365
4000—5000	2	4375	0	0	1	4440	12	4142
5000 og derover	0	0	3	6733	0	0	17	6638
Tilsammen . . .	46	2122	61	2763	25	2561	62	4311

For Journalister var den gennemsnitlige Aarsløn i 1918 saaledes 2122 Kr., for Redaktionssekretærer 2763 Kr., for Filialredaktører 2561 Kr. og for Redaktører 4311 Kr.

Sammenligner man disse Lønninger med Gennemsnitslønningerne ved den i 1915 foretagne Undersøgelse, faar man følgende Resultat:

	Gennemsnitsløn		Stigning	
	1915 Kr.	1918 Kr.	Kr.	%
Journalister	1725	2122	397	23
Redaktionssekretærer . . .	2024	2763	739	37
Filialredaktører	2011	2561	550	27
Redaktører	3290	4311	1021	31

Gennemsnitlig har Lønstigningen saaledes andraget for Journalister 23 %, for Redaktionssekretærer 37 % og for Filialredaktører og Redaktører ca. 30 %.

I Spørgeskemaet var optaget en Rubrik til Besvarelse af, hvor stor Lønstigningen har været siden 1. Januar 1915. Besvarelserne viser, at en betydelig Del af Pressens Personale ikke har faaet fast Løntillæg. Af nedenstaaende Tal ses, hvor mange af hver Gruppe der har angivet at have faaet Løntillæg og den gennemsnitlige Størrelse af Løntillæggene:

	Antal	Stigning i fast Løn siden 1. Januar 1915	
		Kr.	%
Journalister	26	741	54
Redaktionssekretærer . . .	40	987	51
Filialredaktører	13	735	40
Redaktører	48	893	26

Da Lønstigningen her er beregnet som Gennemsnit for dem, der har faaet Løntillæg, maa Stigningen vise sig større end ved en almindelig Gennemsnitsberegning for samtlige Medarbejdere. Dette er ogsaa Tilfældet for de tre første Grupper Vedkommende. For Redaktører bliver den gennemsnitlige Lønstigning ved denne Beregning lavere end den almindelige Lønstigning ved en Sammenligning af Undersøgelserne i 1915 og 1918. Dette maa skyldes enten ufuldstændige Besvarelser eller ogsaa, at Materialet ved de to Undersøgelser ikke omfatter de samme Personer.

Foruden om Lønstigning blev der i Spørgeskemaerne tillige spurgt om *Dyrtdistillæg*. Nedenstaaende er angivet, hvor mange der i Aarene 1915—18 har faaet Dyrtdistillæg, og hvor stort dette Tillæg gennemsnitlig har været:

Dyrtdistillæg i	Journalister		Redaktionssekretærer		Filiaredaktører		Redaktører	
	Antal	Kr.	Antal	Kr.	Antal	Kr.	Antal	Kr.
1915	1	225	7	210	0	0	5	420
1916	8	169	26	150	7	252	13	376
1917	15	238	30	240	12	226	24	415
1918	25	301	40	401	17	360	27	547

I Aaret 1915 var det kun meget faa, der fik Dyrtdistillæg; i 1916 var Antallet noget større, navnlig for Gruppen Redaktionssekretærer. Det gennemsnitlige Beløb for Dyrtdistillæg var mindre i 1916 end i 1915; dette er Udtryk for, at de Firmaer, der tidligt gav Dyrtdistillæg, har givet større Beløb end de Firmaer, der først begyndte at yde Dyrtdistillæg i 1916. For Aarene 1917 og 1918 er Dyrtdistillæggene blevet noget hyppigere, og Summerne er gennemsnitlig højere, i 1918 saaledes ca. 300 Kr. for Journalister, ca. 350 Kr. for Filiaredaktører, ca. 400 Kr. for Redaktionssekretærer og ca. 550 Kr. for Redaktører.

Dyrtdistillæget i 1918 fordelte sig paa følgende Maade for de forskellige Løngrupper:

Gennemsnitlig Dyrtdistillæg i 1918.

Aarlig fast Indtægt Kr.	Journalister		Redaktions- sekretærer		Filiaredaktører		Redaktører	
	Antal	Dyrtdis- tillæg	Antal	Dyrtdis- tillæg	Antal	Dyrtdis- tillæg	Antal	Dyrtdis- tillæg
1200—1500	4	221	1	60	0	0	0	0
1500—2000	7	259	5	212	3	224	0	0
2000—2500	7	499	13	377	5	348	2	560
2500—3000	1	400	7	419	5	270	2	268
3000—4000	4	314	14	494	3	467	13	683
4000—5000	2	477	0	0	1	950	6	472
5000 og derover	0	0	0	0	0	0	4	667
Tilsammen . . .	25	301	40	401	17	360	27	547

De forholdsvis faa Personer, der kommer i hver Løngruppe, gør en Gennemsnitsberegning af Dyrtidstillæget noget tilfældig, men det synes dog at fremgaa af Tallene, at de højere Løngrupper ogsaa har faaet de højere Dyrtidstillæg.

Ved Besvarelsen af Spørgsmaalene synes der for adskilliges Vedkommende at have været nogen Uklarhed med Hensyn til Sondringen mellem Løntillæg og Dyrtidstillæg, og det kan næppe antages, at Besvarelsene har givet fuld Klarhed over, hvor stor en Del af den ydede Godtgørelse, der kan betragtes som fast Løn, og hvor stor Del som midlertidigt Tillæg. For en Del af Besvarelsernes Vedkommende er der dog opgivet saavel Lønstigning som Dyrtidstillæg, og i disse Tilfælde maa det vel antages, at en virkelig Sondring mellem fast Løn og Dyrtidstillæg er foretaget. Nogen større praktisk Rolle spiller denne Sondring vel iøvrigt ikke.

Det maa dog fremhæves, at man ikke ved en Sammenlægning af den gennemsnitlige faste Løn og det gennemsnitlige Dyrtidstillæg kan finde den virkelige Gennemsnitsfortjeneste for de forskellige Grupper. En saadan Sammenlægning vilde give et for stort Beløb, da Dyrtidstillægets Gennemsnit alene er beregnet paa Grundlag af det Antal Personer, som har faaet Dyrtidstillæg.

For den faste Løns Vedkommende er der i nedenstaaende Tabel givet Oplysninger om Gennemsnitslønnens Forhold til *Ancienniteten*, d. v. s. Tjenestealder i Bladvirksomhed. Tillige anføres Gennemsnitsalderen for hver Løngruppe.

Tjenestealder	Antal	Journalister		Redaktionssekretærer		
		Gennemsnitsalder	Gennemsnitsløn	Antal	Gennemsnitsalder	Gennemsnitsløn
2— 5 Aar	15	23	1646	10	24	1940
5—10 -	17	26	2096	25	29	2502
10—15 -	10	35	2249	12	32	2901
15—20 -	3	43	3737	6	36	4254
20 og derover	1	54	3600	8	50	3283
Tilsammen...	46	29	2122	61	32	2763

Tjenestealder	Antal	Filialredaktører		Redaktører		
		Gennemsnitsalder	Gennemsnitsløn	Antal	Gennemsnitsalder	Gennemsnitsløn
2— 5 Aar	5	33	2129	0	0	0
5—10 -	9	30	2232	14	32	3627
10—15 -	5	39	2738	16	36	4034
15—20 -	2	40	3058	10	38	4905
20 og derover	4	48	3370	22	49	4677
Tilsammen...	25	36	2561	62	40	4311

Som Hovedregel er Lønnen stigende med Tjenestealderen, dog synes den ældste Aldersgruppe — undtagen for Filialredaktører — at have lavere Løn end den næstældste Aldersgruppe.

Ligesom i 1915 blev der i Skemaerne i 1918 stillet Spørgsmaal om *Arbejdstiden*. I nedenstaaende Tabel gives en Oversigt over, hvor lang Arbejdstiden er for de forskellige Grupper:

Arbejdstid	Journalister	Redaktionssekretærer	Filialredaktører	Redaktører
6 Timer	1	0	1	2
6 — 7 -	2	2	2	3
7 — 8 -	8	9	2	9
8 — 9 -	23	29	3	18
9 —10 -	8	15	2	5
10 og derover	2	4	9	11
ikke angivet	2	2	6	14
Tilsammen...	46	61	25	62

Af Journalister og Redaktionssekretærer har de fleste en Arbejdstid paa omkring 8—9 Timer daglig, medens Arbejdstiden synes at være mere ubestemt for Filialredaktører og Redaktører.

Angaaende *Sommerferie* og dennes Længde giver følgende Tal Oplysninger:

Sommerferie	Journalister	Redaktionssekretærer	Filialredaktører	Redaktører
Ingen Ferie.....	2	0	3	0
Under 1 Uge	0	1	1	0
1 Uge.....	4	9	4	6
1—2 Uger.....	4	3	4	3
2 Uger.....	32	39	11	23
2—3 Uger.....	0	4	1	4
3 Uger.....	1	3	0	6
over 3 Uger	0	0	0	2
uangivet	3	2	1	6
efter egen Bestemmelse	0	0	0	12
Tilsammen...	46	61	25	62

Det almindeligste er, at der gives 2 Ugers Ferie, dog synes de egentlige Redaktører hyppigt at have noget længere Ferie, og ikke faa Redaktører har Sommerferie »efter egen Bestemmelse«.

Paa Spørgsmaalet, om der gives *Betaling for Ekstraarbejde* ved Bladet, f. Eks. Aften- og Søndagsmøder, har de allerfleste svaret Nej, kun

enkelte i Gruppen Journalister angiver at have 1—200 Kr. aarlig for saadant Ekstraarbejde.

En Del af Spørgsmaalene paa de tilsendte Skemaer har man ikke anset for egnede til egentlig statistisk Bearbejdelse, delvis fordi Besvarelserne paa Grund af Spørgsmaalenes Art maa blive ubestemte eller i hvert Fald meget individuelt affattede.

Adolph Jensen.

_____
Dalhoff.

HENVENDELSE TIL UDGIVERNE.

Endnu inden Materialet var bearbejdet af Statistisk Departement, rettede Provins-Journalistforeningens Bestyrelse følgende Henvendelse til *samtlig*e Bladudgivere:

Provins-Journalistforeningens Bestyrelse tillader sig herved at rette en indtrængende Opfordring til de ærede Bladudgivere om fornyede Overvejelser angaaede de redaktionelle Medarbejders Kaar under Dyrtiden.

Bestyrelsen har pr. 1. Januar 1919 indsamlet en Lønstatistik, hvoraf det fremgaar, at Gennemsnitslønnen for Bladenes redaktionelle Medarbejdere siden 1. Januar 1915 er steget:

For Redaktører	med ca. 21 pCt.
— Filialredaktører	— - 18 —
— Redaktionssekretærer	— - 30 —
— Journalister	— - 28 —

I denne Forbindelse tillader vi os at henvise til, at Typograferne gennem deres stærke Organisation under Krigen har opnaaet Løn og Dyrtidstillæg, der andrager ca. 60 pCt., saaledes at de nu mange Steder lønnes endog højere end Bladenes journalistiske Medarbejdere. At Medarbejderne derfor føler sig brøstholdne, kan ikke undre, og det er vor Overbevisning, at Forholdet heller ikke bidrager til at højne Standen.

Endvidere kan vi henvise til, at Staten har bevilget sine Funktionærer en Lønforhøjelse paa 25 pCt. foruden 720 Kr. i Dyrtidstillæg.

Vi haaber, der maa blive tilstaaet Bladenes redaktionelle Medarbejdere lignende Løn- eller Dyrtidstillæg, hvor det ikke allerede er sket, idet vi gør opmærksom paa, at Prisstigningen under Krigen ifølge Statistisk Departements Opgørelse andrager 90 pCt., og at Dyrtidens Tryk ikke er blevet mindre føleligt med Krigens Ophør.

Ærbødigst

H. Hansen,
Aarhus.

N. J. Nielsen,
Hjørring.

Nordahl-Petersen,
Odense.

Nyberg,
Slagelse.

J. A. Rasmussen,
Vejle.

Digman Therkildsen,
Ringkøbing.

Th. Wellejus,
Roskilde.

Samtidig blev der sendt følgende Brev til den reorganiserede Blad-udgiverorganisation:

Aarhus, 11. Februar 1919.

Bestyrelsen for Organisationen af Bladudgivere
i Provinserne.

Bestyrelsen for Provins-Journalistforeningen har pr. 1. Januar indsamlet en Lønstatistik efter samme Skema som Lønstatistiken af 1915. Efter en foreløbig Bearbejdelse af Materialet agter Bestyrelsen i Lighed med tidligere Aar at rette en Henvendelse til samtlige Bladudgivere. Man tillader sig at vedlægge et Eksemplar af denne Henvendelse.

De indsamlede Lønskemaer vil blive sendt til Statistisk Departement til Bearbejdelse ligesom i 1915. Den endelige Statistik herfra kan antagelig foreligge i Løbet af en Maanedes Tid.

Bestyrelsen for Provins-Journalistforeningen tillader sig nu at anmode den ærede Bestyrelse om en Forhandling — med det statistiske Materiale som Grundlag — om Lønforholdene for de redaktionelle Medarbejdere ved Provinspressen. Vi kunde tænke os en lignende Ordning, som er gældende for den svenske og norske Provinspresse, hvor Udgivernes og Medarbejder-nes Organisationer har opsat Normalkontrakter; dette er dog kun en Henstilling til nærmere Overvejelse inden den eventuelle Forhandling. Bestyrelsen haaber, at der gennem en Forhandling kan tilvejebringes visse Regler og Aftaler om Lønforholdene, idet vi føler os forvisset om, at en Overenskomst mellem de to Organisationer vil kunne fæstne det gode Forhold mellem Provinsbladene og deres Medarbejdere.

Ærbødigst

H. Hansen,
p. t. Formand.

Udgivernes Svar.

Roskilde, 20. Februar 1919.

Provins-Journalistforeningen,
Hr. Redaktionssekretær H. Hansen, Aarhus.

I Besvarelse af Deres ærede Henvendelse af 11. ds. skal jeg tillade mig at meddele Dem, at vor Bestyrelse vel ikke har noget Mandat til at afslutte Overenskomst med Provins-Journalistforeningen angaaende Lønforhold, men at vi gerne gennem vort Forretningsudvalg vil deltage i en Forhandling herom og senere forelægge det eventuelle Resultat for vore Medlemmer.

Jeg imødeser nærmere fra Dem angaaende Tidspunktet for en saadan Forhandling.

Ærbødigst

J. Wreschner.

Disse Henvendelser vidnede stærkt om, at Bladenes redaktionelle Medarbejdere følte sig tilsidesat lønmæssigt, sammenlignet med f. Eks. det tekniske Personale, der havde faaet betydelige Lønforhøjelser. Det fandt kraftige Udtryk ogsaa i Medlemsbladet og i endnu højere Grad paa Generalforsamlingen i København 1919.

PROVINS-JOURNALISTFORENINGEN KRÆVER
EN LØN-OVERENSKOMST MED BLADUDGIVER-ORGANISATIONEN.

Generalforsamlingen i København den 24. August 1919 er vel nok den mest bevægede i Foreningens Historie, i hvert Fald blandt de Generalforsamlinger, der beskæftigede sig med Provins-Journalisternes økonomiske Kaar. Forud var der gaaet en Forhandling mellem Bladudgiver - Organisationens Forretningsudvalg, d'Hrr. Wreschner, Henrik Lassen og Adam Jensen, og Provins-Journalistforeningens Lønudvalg, H. Hansen, Nordahl-Petersen og Digman Therkildsen. Herom og om Lønsagens Stilling gav Formanden, H. Hansen, følgende Redegørelse:

Paa Generalforsamlingen i Fjor mente vi — udtalte Formanden — at vi foreløbig maatte samle Bestræbelserne om *større Dyrtidstillæg*, idet vi gik ud fra, at Prisstigningen dog en Gang vilde høre op, saa vi kunde faa fast Grund under Fødderne og faa vore Lønninger reguleret med den kommende Tid for Øje. Men da Prisstigningen fortsætter i stærkere Tempo, besluttede Bestyrelsen at indsamle en ny Lønstatistik og med den som Grundlag anmode Udgiverne om en Forhandling om Lønsagen. [Statistiken blev indsamlet pr. 1. Januar og straks sendt til Statistisk Departement, der velvilligt paatog sig at bearbejde den.

Samtidig anmodede vi Organisationens af Bladudgivere om en Forhandling med det Formaal at tilvejebringe visse Regler og Aftaler om Lønforholdene, idet vi fremhævede som vor Forvisning, at en Overenskomst mellem de to Organisationer vilde fæstne det gode Forhold mellem Provinsbladene og deres Medarbejdere. Herpaa svarede Organisationens Formand, Redaktør *Wreschner*, at Bladudgivernes Bestyrelse ikke havde noget Mandat til at afslutte Overenskomst med Provins-Journalistforeningen angaaende Lønforhold, men at den gerne gennem sit Forretningsudvalg vilde deltage i en Forhandling herom og senere forelægge det eventuelle Resultat for Medlemmerne.

Statistisk Departement var overbebyrdet med Arbejde, og det trak ud med Materialets Behandling, og da vi modtog den Statistik, som De kender fra Medlemsbladet, var Udgiverne begyndt at forberede Tarifforhandlingerne

med Typograferne og ønskede vor Forhandling udsat, indtil denne Tarif var i Orden. Og jeg tror, at denne Udsættelse var i vor Favør, saavist som næppe nogen Journalist vilde have tænkt paa at forlange saa betydelige Løn-tillæg, som Tilfældet nu er, hvis vi ikke havde haft Typografernes stærke Lønstigning som Grundlag.

Vor Forenings Lønudvalg mødtes saa med Udgivernes Forretningsudvalg til et Møde i Aarhus den 20. Juli. Forinden havde vor Bestyrelse været samlet for at opstille vore Krav, og disse Krav gik ud paa:

- 1) Der lægges mindst 110 pCt. til vedkommende Medarbejders Løn i 1915, dog saaledes, at Lønnen bliver mindst den Gennemsnitsløn, der fremgaar af den af Bladudgiver-Organisationen og Provins-Journalistforeningen udarbejdede Lønstatistik af 1. Januar 1915 for vedkommende Medarbejders Gruppe (Journalist, Redaktionssekretær, Filialredaktør og Redaktør), plus de 110 pCt.
- 2) Ordinære Alderstillæg, ydede i Tidsrummet 1915—1919, bibeholdes ud over det nævnte Tillæg.
- 3) I Henhold til det hidtidige Forhold mellem Journalister og Typografer betragtes det som en naturlig Forudsætning, at de redaktionelle Medarbejdere ogsaa fremtidig lønnes højere end Typograferne.
- 4) Minimallønnen for Journalister med 2—4 Aars Uddannelse fastsættes til mindst 2400 Kr.

Desuden krævede vi, at Lønforhøjelsen skulde have tilbagevirkende Kraft til 1. Juli, Ekstrabetaling for Deltagelse i Møder udenfor den ordinære Arbejdstid, en Sommerferie paa 3 Uger, et ugentlig Fridøgn m. m.

Under den flere Timers Forhandling syntes Udgivernes Forretningsudvalg at stille sig velvilligt til vore *Hovedkrav* om Minimallønnens Forhøjelse og de 110 pCt.s Tillæg, men de Herrer hævdede, at de ikke kunde binde deres Organisation, men maatte forelægge Forslaget paa en Generalforsamling. Og da vi fra vor Side havde det Indtryk, at Forretningsudvalget kunde gaa med til og vilde anbefale Udgiverne at tiltræde en Overenskomst i hvert Fald om de to Hovedpunkter, imødekom vi en Henstilling om at udsætte vor Generalforsamling, for at Bladudgiverne kunde afholde en ekstraordinær Generalforsamling om Sagen.

Jeg maa derfor tilstaa, at vort Lønudvalg blev skuffet over det Resultat, Udgivernes Generalforsamling kom til. Vi havde haabet at kunne uddybe det gode Samarbejde, der blev indledet om Pensionssagen, ved at afslutte en Overenskomst ogsaa om Lønforholdene. Men Udgiverne har ikke ønsket en Overenskomst. Jeg skal oplæse den Skrivelse, som jeg efter Udgivernes Generalforsamling i Odense har modtaget fra Organisationens Formand:

Til Provins-Journalistforeningens Bestyrelse.

I Henhold til tidligere Aftale med den ærede Bestyrelse fremsatte jeg paa vor ekstraordinære Generalforsamling i Gaar Spørgsmaalet om Bladudgivernes Stilling til deres journalistiske Medarbejdere og til tariferede Lønsatser for disse. Blandt vore Medlemmer, hvoraf over Halvdelen var til Stede, var der Enighed om, at Journalisternes Lønninger *selvfølgelig* burde hæves i Forhold til den indtraadte Dyrtid, hvor saadant ikke allerede var sket; men der var paa den anden Side lige saa stor Enighed om, at man ikke vilde gaa til bestemte Lønsatser for de forskellige Kategorier af journalistiske Medarbejdere, idet man gjorde gældende,

- 1) at Journalistik er et Aandsarbejde, som bør betales efter hver enkelts Kvalifikationer, og
- 2) at en Sammenstilling mellem Journalist- og Typograflønninger ikke vil være rigtig, fordi
  - a) en Typograf har staaet 5 Aar i Lære, i hvilken Tid han har maattet nøjes med en Løn af fra 5—16 Kr. om Ugen, og
  - b) fordi en Typograf, naar han har udlært, allerede da har naaet en Løn, der som Regel vil være Maksimum for hans Vedkommende, bortset fra personlige Tillæg fra 100 til højst 600 Kr. aarlig, medens en uddannet Journalist stadig kan vente at se sin Løn forhøjet betydeligt ud over, hvad en Typograf kan vente at opnaa.

I Henhold til disse Betragtninger sluttede vor Generalforsamling med enstemmig Vedtagelse af følgende Resolution:

»Under Henvisning til, at Journalistik er et kvalitativt Arbejde, udtaler Generalforsamlingen, at den ikke kan gaa med til at tarifere Journalistlønningerne, men anbefaler, at Mindstelønnen efter 4 Aars journalistisk Arbejde under de nuværende Forhold ikke bør være under 3600 Kr.

Med Hensyn til de øvrige Lønninger henstiller Generalforsamlingen indtrængende til Organisationens Medlemmer, at man snarest regulerer disse i Forhold til Dyrtiden, for saa vidt saadant ikke allerede er sket.«

Den ærede Bestyrelse vil se, at vi i Resolutionens første Del har søgt i nogen Grad at imødekomme de Ønsker, der næres af Provins-Journalistforeningen, og med Henblik paa Resolutionens andet Stykke er det min Overbevisning, at Lønningerne alle Vegne meget snart vil blive reguleret saaledes, at vore Medarbejdere vil være tilfredse. Jeg tilføjer, at der i Udgiverkredse er den fulde Forstaaelse af, at Journa-

listerne bør lønnes ordentligt og lønnes saaledes, at man stadig kan vente Journaliststanden rekruteret paa den Maade, der tjener Standen og Pressen bedst.

Der er ligeledes efter min Opfattelse blandt Udgivere den rigtige Forstaaelse af, at Journalister ved Morgenblade bør lønnes betydeligt bedre end deres Kolleger ved Aftenblade, og at Lønnen for hver enkelt bør fastsættes under Hensyn til, hvor længe Vedkommende som Regel er beskæftiget i Bladets Tjeneste udenfor den egentlige Arbejdstid om Dagen. Uviljen mod at tarifere Lønnen for de forskellige Stillinger skyldes derfor, som alt berørt, aldeles ikke Ønsket om at slippe billigere, men væsentlig dette, at man anser en Tarif for Journalister for upraktisk og uheldig — ikke mindst for de dygtigste Medarbejdere; thi den ærede Bestyrelse bør — forekommer det mig — ikke overse den Fare, der ligger i, at Minimallønninger meget let gaar over til at blive Maximallønninger.

Det er min Overbevisning, at Lønforholdene i Løbet af meget kort Tid vil blive fuldt tilfredsstillende ordnet, og skulde det enkelte Steder vise sig vanskeligt at naa til Enighed, er jeg til enhver Tid villig til at komme til Stede i den paagældende By, eventuelt sammen med et Medlem af Provins-Journalistforeningens Bestyrelse, for at prøve at tilvejebringe Enighed.

Med Højagtelse

For Organisationen af Bladudgivere i Provinserne.

Wreschner.

Til Udgivernes Resolution og deres Formands Kommentarer dertil vil jeg gerne knytte et Par Bemærkninger, fortsatte H. Hansen.

Resolutionen henviser til, at Journalistik er et kvalitativt Arbejde, der ikke kan tariferes. Det kan vi i Bestyrelsen til Dels slutte os til, og netop derfor har vi set bort fra en Lønskala, idet vi mente, at Skalaens Satser let bliver Maximal- og ikke Minimallønninger. Vi har jo heller ikke krævet en Tarif; vi har som Hovedkrav opstillet en Forhøjelse af Minimallønnen for de unge Journalister og en Lønforhøjelse for de ældre, svarende til Dyrtidsstigningen.

Bladudgiverne anbefaler en Mindsteløn af 3600 Kr. for en Journalist med 4 Aars Uddannelse. Regner man Pensionen med, og det vil Udgiverne gøre, bliver det en Minimalløn af 3780 Kr. Det svarer vel paa det nærmeste til Typografernes Mindsteløn. Bestyrelsen

mener dog, at der bør opretholdes en Minimalløn for Journalister med 2 Aars Uddannelse, og den kan ikke sættes lavere end 2500 Kr.

Hovedsagen er jo imidlertid de øvrige Lønninger, Lønnen for ældre Journalister. For deres Vedkommende henstiller Udgivernes Generalforsamling indtrængende til Medlemmerne, at de snarest regulerer Lønnen i Forhold til Dyrtiden, forsaavidt det ikke allerede er sket. Og Organisationens Formand oplyser, at der paa Generalforsamlingen var Enighed om, at Journalisternes Lønninger *selvfølgelig* bør hæves i Forhold til den indtraadte Dyrtid. Jeg gaar ud fra, at det skal forstaas saaledes, at Lønnen hæves i Forhold til den af Statistisk Departement udregnede Prisstigning, der nu er 111 pCt. Og i saa Fald maa Svaret reelt betegnes som imødekommende for vore Hovedkravs Vedkommende.

Men Udgiverne har ikke villet slutte en Overenskomst med os, saadan som de gør det med Typograferne. De vil ikke lægge Overenskomstens Pres paa deres Medlemmer. Organisationens Formand udtaler som sin Overbevisning, at Lønningerne allevegne meget snart vil blive reguleret saaledes, at Medarbejderne vil være tilfredse. Det er muligt, at det virkelig sker. *Men Journalisterne maa i hvert Fald selv etablere den nødvendige Kontrol og finde Midler til at gennemføre en tilfredsstillende Løn, hvor Reguleringen lader vente paa sig.* Jeg tvivler ikke om, at vi kan gøre det. Vi begyndte jo vor Lønaktion paa den Maade, da vi første Gang fastsatte en Minimalløn og indførte den sorte Tavle for de Blade, der ikke vilde lønne efter vor Sats, og Fremgangsmaaden viste sig meget probat. Men jeg havde haabet at kunne undgaa den Vej, fordi jeg mener, at en Guerillakrig mod et større eller mindre Antal Blade ikke tilvejebringer det gode Forhold mellem Bladene og deres Medarbejdere, som hele Pressen er bedst tjent med.

Imidlertid ser Bestyrelsen ingen anden Udvej end den, Udgiverne selv har anvist os. Vi kan kun anbefale at benytte det Grundlag, som Bestyrelsen gik ud fra under Forhandlingen med Udgivernes Forretningsudvalg, fordi vi staar stærkt, naar vi kræver Lønningerne forhøjet med Dyrtidsstigningen, et Krav, der har været Rettesnor for alle andre Lønforhandlinger.

Den nuværende Bestyrelse har haft den Glæde gennem Forhandling at opnaa et for hele Provinspressen betydningsfuldt Re-

sultat i den obligatoriske Pensionsordning, og den havde haabet og ventet dertil at kunne føje en Overenskomst i Lønsagen, men da den er bleven skuffet i saa Henseende, ser den naturligvis gerne andre forsøge, om de kan naa et bedre Resultat. Foreløbig foreslaar Bestyrelsen som Grundlag for Forhandlingen her en Resolution, som jeg med Dirigentens Tilladelse gerne vil oplæse straks. Den lyder saaledes:

Provins-Journalistforeningens Generalforsamling udtaler sin Beklagelse af, at Bladudgivernes Organisation ikke er gaaet med til en Overenskomst angaaende Lønforholdene for de redaktionelle Medarbejdere ved Provinspressen, idet vi betragter en saadan Overenskomst som nødvendig for Bevarelsen af et godt Forhold mellem Bladene og deres Medarbejdere.

Under Henviisning til, at Bladudgiver-Organisationens Formand i sine Bemærkninger til den af Bladudgivernes Generalforsamling vedtagne Resolution udtaler som sin Overbevisning:

- a) at Lønningerne allevegne meget snart vil blive reguleret saaledes, at vore Medarbejdere vil være tilfredse,
- b) at der i Udgiverkredse er den fulde Forstaaelse af, at Journalisterne bør lønnes ordentligt og lønnes saaledes, at man stadig kan vente Journaliststanden rekruteret paa den Maade, der tjener Standen og Pressen bedst,
- c) at Journalister ved Morgenblade bør lønnes betydeligt bedre end deres Kolleger ved Aftenblade,
- d) at Lønnen for hver enkelt bør fastsættes under Hensyn til, hvor længe Vedkommende som Regel er beskæftiget i Bladets Tjeneste udenfor den egentlige Arbejdstid om Dagen,

beslutter Generalforsamlingen med alle til Raadighed staaende Midler at søge gennemført følgende Hovedkrav:

- 1) For Journalister med 2 Aars Uddannelse fastsættes en Minimalløn af 2500 Kr.
- 2) For Journalister med over 3 Aars Uddannelse kræves et Tillæg mindst svarende til den af Statistisk Departement udregnede Prisstigning. Som Grundlag for Beregningen anvendes den af Bladudgivernes Organisation og Provins-Journalistforeningen udarbejdede Lønstatistik af 1. Januar 1915, dog saaledes, at Lønnen bliver mindst Statistikens Gennemsnits-

tal for vedkommende Medarbejders Gruppe plus Prisstigningstillæget. Ved Morgenblade betales et yderligere Tillæg.

Endvidere maa der kræves Ekstrabetaling for Deltagelse i Møder etc. udenfor den ordinære Arbejdstid samt 3 Ugers Sommerferie.

I Forhandlingen, som var baade livlig og langvarig, deltog Bladudgiver-Organisationens Formand, Redaktør *Wreschner*, der var kommen tilstede efter særlig Indbydelse. Hr. *Wreschner* bemærkede, at indenfor Bladudgiver-Organisationen ønskede alle en Forstaaelse. Naar der var gaaet nogen Tid, vilde man se, hvorledes Forholdene var, og han betonedede, at der var al mulig Velvillie tilstede. Der blev, sagde han, forelagt os det Forhandlingsgrundlag, som H. Hansen redegjorde for, og vi har givet det Svar derpaa, som Resolutionen udtaler. Vi kunde ikke gaa ind paa de forskellige Enkeltkrav, saaledes med Hensyn til Sommerferie. Hvis vi var gaaet ind paa Kravene, var vor Forening gaaet i Stykker, og det vil gaa ligedan med Deres, hvis De holder strengt paa dem. Fordi de kan opsigte Pladserne her i København, kan De ikke gøre det i Provinsen. Jeg tror, De staar Dem ved ikke at holde fast paa de 110 pCt., men paa Udtrykket »i Forhold til Dyrtiden«!

Efter flere Timers Forhandling vedtoges *enstemmigt* den af Bestyrelsen foreslaaede Udtalelse, kun med enkelte Ændringer i Slutningen, hvorfor denne gentages:

»Generalforsamlingen beslutter med alle til Raadighed staaende Midler at søge gennemført følgende Hovedkrav:

- 1) For Journalister med 2 Aars Uddannelse fastsættes en Minimalløn af 2500 Kr., dog for 20 Aar gamle Journalister mindst 3000 Kr.
- 2) For Journalister med over 3 Aars Uddannelse kræves et Tillæg til hver enkelts Løn 1. Januar 1915 og mindst svarende til den af Statistisk Departement udregnede Prisstigning. Som Grundlag for Beregningen anvendes den af Bladudgivernes Organisation og Provins-Journalistforeningen udarbejdede Lønstatistik af 1. Januar 1915, dog saaledes at Lønnen bliver mindst Statistikens Gennemsnitstal for vedkommende Medarbejders Gruppe plus Prisstigningstillæget. Ved Morgenblade betales et yderligere Tillæg.

Der søges straks optaget en Forhandling med Bladudgivernes Organisation. Fører en saadan ikke til et tilfredsstillende Resultat, overlades det til Bestyrelsen at træffe de Foranstaltninger, der er nødvendige for Kravenes Gennemførelse.«

DEN FØRSTE LØNOVERENSKOMST.

Umiddelbart efter Generalforsamlingen blev den vedtagne Resolution tilstillet Organisationen af Bladudgivere i Provinserne med Anmodning om en Forhandling snarest muligt, og samtidig udsendtes til samtlige Medlemmer Spørgeskemaer for at faa oplyst, hvad hver enkelt havde i Løn den 1. Januar 1915, det Tidspunkt, fra hvilket man kunde regne Prisstigningens Begyndelse, og endvidere Lønnen den 1. September 1919. Bladudgiver-Organisationen svarede, at saa snart dette Materiale forelaa, var Bestyrelsens Forretningsudvalg rede til en ny Forhandling med Provins-Journalistforeningens Lønudvalg for at søge at opnaa et Resultat, der kunde akcepteres af saavel Provins-Journalistforeningens som Bladudgiver-Organisationens Medlemmer.

Provinsens Journalister svarede omgaaende og næsten fuldtaligt. Kun ganske enkelte Medlemmer undlod at indsende Spørgeskemaet i udfyldt Stand. Lønudvalget havde saaledes faaet en klar og udtømmende Oversigt over, hvorledes Provinsens Journalister sad i det efter fire Aars Dyrtid. Og denne Oversigt viste, at en Overenskomst, der sikrede Pressens redaktionelle Medarbejdere bedre økonomiske Kaar, var haardt tiltrængt.

Dette erkendtes ogsaa af Bladudgiver-Organisationens Forretningsudvalg under en Forhandling mellem de to Udvalg, som fandt Sted den 10. Oktober 1919 i København. Mødet fik paa en Maade historisk Betydning for Provinsens Journalister, idet de to Udvalg afsluttede *den første Lønoverenskomst*. Det var et Resultat, som Provins-Journalistforeningen havde Grund til at være stolt af. Men for Bladudgiver-Organisationen maatte det være ligesaa tilfredsstillende, fordi Overenskomsten bevarede og underbyggede det gode Forhold, som bør bestaa mellem Bladene og deres Medarbejdere, og sikrede en sund og naturlig Udvikling langt ud i Fremtiden.

Overenskomst

mellem

Organisationen af Bladudgivere i Provinserne

og

Provins-Journalistforeningen.

(Afsluttet 10. Oktober 1919.)

Mellem Organisationen af Bladudgivere i Provinserne og Provins-Journalistforeningen er der afsluttet følgende Overenskomst:

§ 1.

For redaktionelle Medarbejdere med 2 Aars Uddannelse fastsættes en Minimalløn af 2500 Kr., dog for 20 Aar gamle Medarbejdere med 2 Aars Uddannelse mindst 3000 Kr.

§ 2.

For Redaktionssekretærer og Journalister med over 3 Aars Uddannelse ydes et Tillæg til hver enkelts Løn pr. 1. Januar 1915, mindst svarende til den af Statistisk Departement udregnede Prisstigning. Som Grundlag for Beregningen anvendes den af Bladudgavernes Organisation og Provins-Journalistforeningen udarbejdede Lønstatistik af 1. Januar 1915, dog saaledes at Lønnen bliver mindst Statistikens Gennemsnitstal for vedkommende Medarbejders Gruppe plus Prisstigningstillægget (111 %).

§ 3.

Om Lønnen for Redaktører og Filialredaktører, om særlige og ekstraordinære Forhold, saasom Betaling for Natarbejde, Ekstraarbejde, Sommerferie o. s. v., kan der mellem de to Organisationer træffes Overenskomst for de enkelte Blade, for saa vidt en af Organisationerne ønsker det.

§ 4.

Denne Overenskomst gælder med tilbagevirkende Kraft fra 1. September 1919 og revideres senest 1. September 1921.

Saafermt Pristallet i Følge Statistisk Departements Offentliggørelse forinden naar op til 125, optages straks Forhandling mellem Organisationerne om et yderligere Løntillæg.

HVAD OVERENSKOMSTEN BETYDER FOR PROVINS- JOURNALISTERNE SOM STAND.

Formanden, *H. Hansen*, Aarhus, skrev i Medlemsbladet for 1. December 1919 om Overenskomstens Betydning:

Den 10. Oktober blev, om ikke en historisk Dag for vor Forening, saa dog en Mærkepæl i dens Udvikling. Paa denne Dag lykkedes det at faa afsluttet den første Overenskomst med Udgiverne, og denne Overenskomst er den 16. November bleven endeligt vedtaget paa en Generalforsamling i Organisationen af Bladudgivere og er dermed traadt i Kraft.

Den nuværende Bestyrelse føler en særlig Tilfredsstillelse ved at betragte dette Resultat, fordi den har gjort hele Felttoget med gennem mere end fire Aars ofte brydsomt Arbejde i Lønsagen. *Overenskomsten* stod som vort Maal lige fra Lønstatistiken af 1915, men Vejen frem var baade trang og bugtet. Ved den første Forhandling med Bladudgiverne blev vi afvist med den Motivering, at Organisationen ikke kunde binde sine Medlemmer, og denne Sten stødte vi stadig paa under vore fortsatte Bestræbelser for at faa blot en Aftale om Minimalløn for unge Journalister. Vor Forening tog da selv Sagen i sin Haand og fastsatte Minimallønnen, som vi ogsaa fik gennemført overalt uden større Besvær ved at henvende os til de enkelte Blade. Men som Dyrtiden reducerede Journalistens i Forvejen beskedne Løn, *maatte* der skabes bedre Kaar ogsaa for de ældre Medarbejdere, og da en direkte Henvendelse til Bladene om at yde tilfredsstillende Dyrtidstillæg langtfra alle Steder gav det ønskede Resultat, blev det nødvendigt at foretage en Aktion for at sikre Standen en taalelig Eksistens.

Grundlaget for denne Aktion blev Lønstatistiken af 1919. Som det vil erindres, viste Statistiken en Lønstigning, der ikke paa nogen Maade dækkede Dyrtidens Prisstigning, og da vi stadig betragtede en Overenskomst med Udgiverne som den rette og for hele Pressen bedste Fremgangsmaade til at løse Lønsagen, anmodede vi paany Udgivernes Organisation om en Forhandling. Organisationen var i Mellemtiden bleven reorganiseret, og denne Gang mødte vi ogsaa mere Forstaaelse for vore *berettigede Krav*. Vi naaede vel ikke Overenskomsten i første Omgang. De Punkter, hvorom vort Lønudvalg var enedes med Udgivernes Forretningsudvalg, blev

SMAABILLEDER FRA GENERALFORSAMLINGERNE

SMAABILLEDER FRA GENERALFORSAMLINGERNE

endevidt paa Udgivernes Generalforsamling, saaledes at de mistede deres Betydning for os. Men efter at Bestyrelsens Krav var blevet godkendt og stærkt understreget af vor Generalforsamling i København, kom en ny Udvalgsforhandling i Stand, og Resultatet blev altsaa den nu vedtagne Overenskomst.

— — —

Ad mange og bugtede Veje har vi naaet det Maal, som vi satte i 1915, nemlig at faa sluttet en Overenskomst med Udgiverne om vore Løn- og Arbejdsforhold. Og det er ikke for meget at sige, at det er en Mærkepæl i vor Forenings Udvikling. — Det er ikke blot dette, at Overenskomsten sikrer danske Provins-Journalister klækkelige Løntillæg. I saa Henseende er det tilstrækkeligt at henvise til, at vore københavnske Kolleger var glade for, at de for nogle Maaneder siden kunde gennemføre et Løntillæg af 50 pCt. Vi derimod faar den fulde Dyrtidsstigning, 111 pCt., og for mange Medarbejdere bliver Forhøjelsen betydelig større.

Men i Virkeligheden er det af endnu større Betydning, at der herefter bestaar en Overenskomst, ved hvilken Provins-Journalistforeningen og Organisationen af Bladudgivere i Provinserne gensidig paatager sig Forpligtelser overfor hinanden.

Det betyder Udgivernes Anerkendelse af Provins-Journalisternes faglige Forening.

Det betyder ordnede, organisationsmæssige Forhold, hvor der før var Anarki.

Det betyder, at Journalisternes faglige Spørgsmaal fremtidig kan afgøres ved Forhandling og Overenskomst mellem Provins-Journalistforeningen og Organisationen af Bladudgivere i Provinsen.

Ved Overenskomsten har vi principielt naaet det Maal, som vi satte os for Aar tilbage. Og jeg føler mig forvissat om, at ogsaa Udgiverne erkender, at det er den rette Vej til et godt Forhold mellem Bladene og deres Medarbejdere. Nogen Tarif har den nuværende Bestyrelse ikke ønsket at opstille — i hvert Fald for Tiden —, idet det selvfølgelig vil være vanskeligt at tarifere journalistisk Arbejde. Men den har ønsket gennem en Overenskomst at skabe nogenlunde betryggende økonomiske Forhold for de redaktionelle Medarbejdere ved Provinspressen, idet den mener derved tillige at højne den Stand, hvis Anseelse hele Pressen er bedst tjent med.

Bestyrelsen finder, at der er naaet et godt og tilfredsstillende Resultat. Og derfor vil den gerne sige Tak til den anden Part i Samarbejdet og først og fremmest til Forretningsudvalget for Organisationen af Bladudgivere i Provinsen.

BEMÆRKNINGER TIL OVERENSKOMSTEN.

Som man vil se, falder Overenskomsten i Hovedsagen sammen med den Resolution, der blev vedtaget paa Generalforsamlingen i København.

Den første Paragraf er ganske den samme. For redaktionelle Medarbejdere med 2 Aars Uddannelse fastsættes en Minimalløn af 2500 Kr., dog for 20 Aar gamle Medarbejdere med 2 Aars Uddannelse mindst 3000 Kr.

Den anden Paragraf bestemmer, ligeledes overensstemmende med Resolutionen, at Redaktionssekretærer og Journalister med over 3 Aars Uddannelse skal have et Tillæg til Lønnen pr. 1. Januar 1915, mindst svarende til den af Statistisk Departement udregnede Prisstigning, for Tiden 111 pCt. Som Grundlag for Beregningen anvendes vor Lønstatistik af 1915, dog saaledes at Lønnen bliver mindst Statistikens Gennemsnitstal for vedkommende Medarbejders Gruppe plus Prisstigningstallet.

Det vil sige, at *enhver Redaktionssekretær og Journalist skal have mindst 111 pCt. Tillæg til Lønnen af 1. Januar 1915.* Men adskillige Medlemmer vil faa en *Del mere* derved, at Gennemsnitslønnen lægges til Grund, nemlig de ikke faa unge Redaktionssekretærer og Journalister, der 1. Januar 1915 havde en Løn, som var mindre end henholdsvis 2024 Kr. og 1725 Kr. Den *laveste Løn* for Redaktionssekretærer og Journalister med over 3 Aars Uddannelse bliver herefter henholdsvis 4270 og 3640 Kr. Det betyder ikke saa lidt i Penge, hvilket vil fremgaa af nedenstaaende Oversigt.

Den eneste Ændring, der er foretaget i Paragraf 2, er, at Redaktører og Lokalredaktører *ikke* kommer ind under Bestemmelsen om de 111 pCt. Forhøjelse. Fra Udgiverens Side blev der gjort gældende, at Forholdene er saa uensartede for Redaktører og Lokalredaktører, at der ikke kan gives almindelige Regler for Forhøjelsen. F. Eks. er der vellønnede Redaktører, hvis Løn vilde blive uforholds-

mæssig høj ved et Tillæg af 111 pCt.; adskillige Redaktører er for en Del tantiemelønnede, der skulde skelnes mellem ansvarlige Redaktører og Medredaktører og mellem store og smaa Blade, og mange andre Forhold gør det praktisk umuligt at kæmme alle over een Kam. For Lokalredaktører gælder tildels de samme Forhold. Nogle af dem optages ikke helt af den journalistiske Gerning, men har anden Beskæftigelse ved Siden af.

Ved at gennemgaa det Lønmateriale, som vi indsamlede pr. 1. September, maa Lønudvalget erkende, at disse Indvendinger for en Del er berettigede. Og desuden fremgaar det af Materialet, at Bestemmelsen ikke vilde faa nogen praktisk Betydning for det store Flertal af Redaktørerne, hvad jeg senere skal vise.

Men for ogsaa at kunne sikre Redaktørerne en tilfredsstillende Løn har man i Overenskomsten indsat en Paragraf 3, hvorefter der om Redaktørers og Lokalredaktørers Løn kan træffes særlig Overenskomst, naar en af Organisationerne ønsker det. Provins-Journalistforeningen kan altsaa til enhver Tid søge Lønforhold ordnet for Redaktører og Lokalredaktører, hvor det ønskes. Og det er en Selvfølge, at Bestyrelsen vil bestræbe sig for, hvor det tiltrænges, at skaffe Redaktører og Lokalredaktører en Lønforhøjelse, svarende til de øvrige redaktionelle Medarbejderes.

Men Overenskomsten omfatter *mere*, end der staar i Generalforsamlingens Resolution. Som det fremgaar af Paragraf 3, kan der træffes Overenskomst om særlige og ekstraordinære Forhold som Betaling for Natarbejde, Ekstraarbejde, Sommerferie m. m. Derigenem er Vejen holdt aaben til en Uddybning og Udvidelse af Overenskomsten. Iøvrigt vil Bestyrelsen naturligvis tage sig af enhver Henvendelse fra Medlemmerne.

Endelig er der indsat en fjerde Paragraf, som Bestyrelsen til lægger stor Betydning. Den bestemmer, at Overenskomsten har *tilbagevirkende Kraft* fra 1. September 1919, hvad der jo vil sige ikke saa lidt i Penge.

Overenskomsten gælder til 1. September 1921, men saafremt Pristallet forinden gaar op til 125, skal der straks optages ny Forhandling om yderligere Løntillæg. Og da dette Tal formentlig vil være naaet ved den næste Offentliggørelse i Februar, skal der altsaa til den Tid optages ny Forhandling.

Bestyrelsen finder som sagt, at det er en god Overenskomst, bedre end man havde turdet vente den.

HVAD OVERENSKOMSTEN BETYDER I PENGE.

Paa Grundlag af det Materiale, der blev indsamlet pr. 1. September, har jeg foretaget en Opgørelse over, hvad Overenskomsten betyder i Penge.

Dette Materiale maa betragtes som et fuldt paalideligt Grundlag. Som bekendt omfatter vor Forening alle Provinsens Presse-mænd paa nær nogle faa. Og Spørgeskemaet er blevet besvaret af alle Redaktionssekretærer og Journalister med Undtagelse af 8 og af samtlige Filialredaktører, medens 20 Redaktører og 11 Socialdemokrater har undladt at svare. Socialdemokraternes Lønforhold interesserer jo ikke i denne Forbindelse, da deres Lønninger er saa temmelig ensartede og de iøvrigt ikke direkte kommer ind under Overenskomsten, og de 20 Redaktører er saa godt som alle tantiemelønnede. Materialet er et fuldgyldigt Udtryk for Provins-Journalisternes Lønforhold.

Redaktionssekretærer og Journalister skal altsaa have deres Løn fra 1. Januar 1915 forhøjet med de 111 pCt., hvormed Priserne er steget i Følge Statistisk Departements Udregning. Det vil sige, at Redaktionssekretærernes Gager stiger med et Beløb af 160,000 Kr. og Journalisternes Gager med 90,000 Kr., eller ialt 250,000 Kr.

Men Stigningen bliver i Virkeligheden større derved, at Gennemsnitslønnen efter Statistiken af 1915 skal lægges til Grund. Da denne Gennemsnitsløn var 2024 Kr. for Redaktionssekretærer og 1725 Kr. for Journalister, betyder det, at *Mindstelønnen* for en ung Redaktionssekretær med 3 Aars Uddannelse bliver 4270 Kr. og for en do. Journalist 3640 Kr. For de ikke faa Presse-mænd, der i 1915 var under Gennemsnitslønnen, betyder det ikke saa lidt mere end de 111 pCt. *Derved stiger Lønnen for de to Grupper med yderligere 39,000 Kr.*

Det er altsaa en samlet Lønstigning siden 1. Januar 1915 for Redaktionssekretærer og Journalister af 289,000 Kr. Naturligvis er en Del af denne Prisstigning allerede opnaaet, særlig ved den Henstilling, som Udgiver-Organisationen for nogle Maaneder siden,

efter at Forhandlingerne var begyndt, rettede til sine Medlemmer. Men henvend Halvdelen af Redaktionssekretærer og Journalister havde den 1. September ikke den Løn, de har Krav paa efter Overenskomsten. For Redaktører er Lønnen steget indtil 1. September med 174,000 Kr. Med et Tillæg af 111 pCt. siden 1. Januar 1915 skulde de have yderligere 54,000 Kr. Men der er som sagt Forhold, der gør det praktisk umuligt at give ensartede Regler. Der er saaledes Redaktører, som med et Tillæg af 111 pCt. vilde komme et godt Stykke over de 25,000 Kr., og de hører jo i hvert Fald ikke til de betrængte. Der er desuden Forholdet mellem større og mindre Blade og mellem ansvarlige Redaktører og Medredaktører; nogle Steder er Medredaktøren den egentlige Redaktør af Bladet, andre Steder er han i Virkeligheden Redaktionssekretær. Forholdene er saa uensartede, at Lønudvalget har maattet erkende, at det er praktisk umuligt at fastsætte fælles Regler for Redaktører. Og da samtlige Redaktører paa nær 20 har faaet de 111 pCt. Forhøjelse, og Flertallet af disse 20 er nær ved de 111 pCt., har Spørgsmaalet jo heller ikke nogen stor økonomisk Betydning i Øjeblikket. Redaktørerne har aabenbart haft lettere ved at opnaa den Lønforhøjelse, de kunde tilkomme.

Bestyrelsen gaar imidlertid ud fra, at de Redaktører, der har et berettiget Krav om Lønforhøjelse i Forhold til Lønstigningen for Redaktionssekretærer og Journalister, ogsaa vil faa den. Ellers er en Henvendelse til Bestyrelsen tilstrækkelig. Det er en Selvfølge, at Bestyrelsen da vil tage Affære.

For Lokalredaktører er Lønnen steget 70,000 Kr. Med et Tillæg af 111 pCt. skulde de have yderligere 19,000 Kr. For deres Vedkommende gælder det samme som bemærket om Redaktører.

For Socialdemokraterne endelig er Lønnen steget med 81,000 Kr. Med et Tillæg af 111 pCt. skulde de have yderligere godt 5000 Kr. Og det vil sikkert ikke være vanskeligt for de socialdemokratiske Kolleger, der ikke har faaet de 111 pCt., at opnaa dette.

Statistiken omfatter 216 Provins-Journalister. Og selv om man ser bort fra de yderligere Forhøjelser, som Redaktører, Lokalredaktører og Socialdemokrater har Krav paa, *dækker Overenskomsten en Lønstigning for de 216 Provins-Journalister paa 614,000 Kr.*

Det er dog et Resultat!

Nu kan enhver Redaktionssekretær og Journalist regne ud, hvad han mindst skal have i Løn fra den 1. September. Skulde der findes et Blad, som ikke respekterer Overenskomsten, anmodes interesserede Medlemmer om at henvende sig til Bestyrelsen. Det samme vil forhaabentlig de Redaktører og Lokalredaktører gøre, som ikke har faaet eller faar en passende Lønforhøjelse.

Aarhus, November 1919.

H. Hansen.

OVERENSKOMSTENS FORNYELSE INDTIL JUBILÆET.

Pristallet steg i Spring i Aarene efter Krigen, og Provins-Journalisternes Lønninger fulgte med i Henhold til Overenskomstens Paragraf 2, hvorefter den af Statistisk Departement konstaterede Prisstigning skulde lægges til. Første Gang blev Overenskomsten revideret den 22. Marts 1920, da Pristallet var 242, og den næste Revision fandt Sted den 9. September samme Aar, efter at Pristallet var naaet op paa 262. Herved blev *Minimallønnen* for Redaktionssekretærer 5300 Kr. og for Journalister 4520 Kr.

Men dermed havde Prisstigningen kulmineret, og Bevægelsen begyndte at gaa den modsatte Vej. Journalisterne var følgelig ikke længere interesseret i at faa deres Løn reguleret efter Pristallet, og ved Overenskomstens Fornyelse den 13. September 1921 lykkedes det at faa denne Regulator fjernet fra Overenskomsten. Til Gengæld maatte Journalisterne gøre en Indrømmelse med Hensyn til Uddannelsestiden, og da Pristallet i Juli 1922 var naaet helt ned paa 199, krævede Bladudgiverne en almindelig Lønreduktion, idet de henviste til, at saavel Typografernes Lønninger som Bladenes Indtægter var gaaet betydeligt ned. Det blev dog ved en Reduktion af 300 Kr. Provins-Journalistforeningens Lønudvalg (*A. E. Hansen*, Nakskov, *H. Hansen*, Aarhus, og *Martin Petersen*, Odense) gjorde gældende, at man selvfølgelig ikke kunde tænke sig at vende tilbage til Løn-niveauet fra før Krigen, fordi Journalisterne den Gang gennemgaaende var lønnet alt for lavt, hvad der havde til Følge, at Standen langt fra alle Steder nød den Tillid og Anseelse, som er en ikke uvæsentlig Betingelse for at kunne udføre det journalistiske Arbejde tilfredsstillende. Og Lønudvalget kunde mødes med Bladudgiver-Organisationen i Forstaaelsen af, at Pressen som Helhed er bedst tjent med at have ordentligt betalte Medarbejdere. Udgivernes

Repræsentanter erklærede, at man *ikke nærede noget Ønske om at faa Journalisternes Lønninger bragt ned*, men at man kun ønskede at give vanskeligt stillede Blade *Adgang* til at spare lidt paa dette som paa andre Omraader. At denne Adgang ikke blev benyttet i større Udstrækning, viste en Statistik, som Bestyrelsens Medlemmer indsamlede tre Maaneder efter, at Overenskomsten var traadt i Kraft. Det fremgik heraf, at der Landet over kun var foretaget 6 Nedsættelser til et samlet Beløb af ca. 3000 Kr., og samtidig oplystes det, at en Del Medarbejdere havde faaet Lønforhøjelser.

Provins-Journalistforeningen har bestræbt sig for at faa Overenskomsten udvidet til at omfatte ogsaa Redaktører og Filialredaktører, men dette har Bladudgiver-Organisationen hidtil modsat sig med den Motivering, at for disse Grupper er Forholdene saa uensartede, at der ikke kan fastsættes nogen Minimalløn. For Foreningens Lønudvalg maatte det ogsaa være vigtigst at sikre Redaktionssekretærer og Journalister en ordentlig Løn, saa meget mere som det *indirekte* hæver Lønnen for Redaktører og Filialredaktører. Herpaa har man talrige Beviser. I en Mængde Tilfælde har en Henvendelse fra Foreningens Formand været tilstrækkelig til at hjælpe Redaktører til en tiltrængt Lønforhøjelse.

En ønskelig Ændring vil det være at faa Gruppedelingen mellem Redaktionssekretærer og Journalister ophævet. Teoretisk kan denne Deling virke uheldigt, i Praksis gør den det ikke. At den opretholdes, skyldes alene, at Udgangspunktet for Lønningerne er Statistiken af 1915, der havde denne Gruppedeling.

— Overenskomsten blev fornyet i September 1923 uden Forhandling og i Oktober 1924 efter en Forhandling, under hvilken Provins-Journalistforeningens Lønudvalg henviste til, at en begyndende Stigning i Pristallet gjorde Tillæg ønskelige. Resultatet blev følgende Tilføjelse til Overenskomsten:

Organisationen af Bladudgivere i Provinserne henstiller til sine Medlemmer ligesom hidtil ved Fastsættelse af Lønninger at tage Hensyn til Pristallets Stigning, navnlig for de lavest lønnede Medarbejders Vedkommende.

Den gældende Overenskomst lyder iøvrigt saaledes:

Mellem Organisationen af Bladudgivere i Provinserne og Provins-Journalistforeningen er der afsluttet følgende Overenskomst:

§ 1.

For redaktionelle Medarbejdere med 2 Aars Uddannelse er Minimallønnen 2400 Kr.

§ 2.

For Journalister og Redaktionssekretærer, der er fyldt 24 Aar og har 4 Aars Uddannelse, er Minimallønnen henholdsvis 4250 Kr. og 5000 Kr.

§ 3.

Overenskomsten gælder for 1 Aar fra 1. Oktober 1924.

For Organisationen af Bladudgivere i Provinserne:

J. Wreschner.   *Adam Jensen.*   *Henrik Lassen.*

For Provins-Journalistforeningen:

H. Hansen.   *A. E. Hansen.*   *Martin Petersen.*

EN LØNSTATISTIK FORAN JUBILÆET.

Provins-Journalistforeningens Bestyrelse indsamlede den 1. Maj 1924 en Lønstatistik, omfattende ikke blot Foreningens Medlemmer, men alle ved Provinspressen ansatte Redaktører og redaktionelle Medarbejdere. For at faa et baade omfattende og fuldt paalideligt Materiale rettede Bestyrelsens Medlemmer med Bistand af Kredsformændene personlig Henvendelse til hver enkelt Pressemand, og derved lykkedes det at faa Svar fra næsten alle. Af Statistiken, der ogsaa viser Medlemmernes Alder og journalistiske Anciennitet, meddeles her et Uddrag.

Statistiken omfatter 64 Redaktører, 55 Redaktionssekretærer, 68 Journalister og 42 Filialredaktører. I samtlige Grupper er de socialdemokratiske Presse mænd holdt udenfor, da de har en ensartet, særlig Lønordning.

Af de 64 Redaktører er 52 Chefredaktører og 12 Medredaktører. De ledende Redaktører kan deles i følgende Løngrupper (Tantième er holdt udenfor):

12—15,000	Kr. har	10	Redaktører
10—12,000	- -	8	—
8—10,000	- -	15	—
7— 8,000	- -	8	—
6— 7,000	- -	8	—
5— 6,000	- -	3	—
		52	Redaktører

Gennemsnitslønnen for de 52 Redaktører er 9,028 Kr.

For de 18 Redaktører med 10,000 Kr. og derover er Gennemsnitslønnen 11,900 Kr.

For de 34 Redaktører med under 10,000 Kr. er den 7,470 Kr.

For de 12 Medredaktører er den højeste Løn 12,000 Kr. og den laveste 5,600 Kr. Gennemsnitslønnen er 7,452 Kr.

De 55 Redaktionssekretærer kan deles i følgende Løngrupper:

Over 8,000 Kr. har	8	Redaktionssekretærer
7—8,000	- - 10	—
6—7,000	- - 15	—
5—6,000	- - 22	—
	55	Redaktionssekretærer

Naar de Redaktionssekretærer, der har over 8000 Kr., holdes udenfor, bliver Gennemsnitslønnen 6,009 Kr.

Af Journalister, der er fyldt 24 Aar og har mindst 4 Aars Uddannelse (Minimalløn 4,250 Kr.), omfatter Statistiken 47 med følgende Gruppedeling:

7—8,000 Kr. har	.....	5	Journalister
6—7,000	- -	9	—
5—6,000	- -	13	—
4,250—5,000	- -	20	—
		47	Journalister

Gennemsnitslønnen er 5,317 Kr.

Af Journalister med 2—4 Aars Uddannelse (Minimalløn 2,400 Kr.) er der 21 med en Gennemsnitsløn af 3,090 Kr.

For de 42 Filialredaktører er Gennemsnitslønnen 5,503 Kr.

Bestyrelsens Medlemmer har siden indsamlet Oplysninger forud for hvert Møde, og af disse Oversigter fremgaar det, at Lønniveauet er stigende. Der har været nogle faa Tilfælde af Ikke-Overholdelse af Overenskomsten; men de har kunnet ordnes uden at sætte noget større Apparat i Bevægelse.

— — —

Dermed kan dette Afsnit afsluttes. Det er den første samlede Fremstilling af Provins-Journalistforeningens Bestræbelser for at højne Provins-Journalisternes økonomiske Kaar, og den bør have sin Plads i Foreningens Jubilæumsskrift. Det Arbejde, der er lagt,

og de Maal, der er naaet efter 25 Aars Forløb, kan Provinsens Journalister vel være bekendt.

Den, der skriver disse Linier, har haft den Glæde at være med i dette Arbejde i de sidste 10 Aar. Det har været bevægede Aar med fuldt op af Arbejde og til Tider mere end nok af Bryderier, men ogsaa Aar rige paa Resultater. Den beskedne Minimalløn, Foreningen selv fastsatte i 1916, blev en Løftestang, der fjernede de første Hindringer og banede Vejen frem. Det næste Skridt var Overenskomsten med Bladudgiverorganisationen, og ved Hjælp af Pristallet kom Pressens Medarbejdere — lige fra den yngste Journalist til Chefredaktøren — op paa et betydeligt højere Lønniveau, saa de blev i Stand til at leve anstændigt uden at skulle se sig om efter andre Indtægtskilder. Den økonomiske, mere betryggede Stilling i Forbindelse med den obligatoriske Pensionsordning har *hævet Provinsens Journalister som Stand og skaffet dem Respekt udadtil*. Og det har gavnet deres Udgivere ligesaa meget som dem selv, saa vist som Pressen er bedst tjent med, at dens Mænd nyder en borgerlig Anseelse, der svarer til deres Gerning.

Lederne af Bladudgivernes Organisation var tilsyneladende længe om at forstaa dette. Derom vidner de første Afsnit af Provins-Journalistforeningens Historie. Til Gengæld er der senere vist saa megen større Forstaaelse for Journalisternes Krav, og ikke blot af Lederne, men af et meget stort Flertal af Bladudgivere. Provins-Journalistforeningen kan nu ved Jubilæet bringe Organisationen af Bladudgivere en Tak for godt og forstaaende Samarbejde gennem en Række Aar. Og den kan gøre det i Bevidstheden om, at den under sine Bestræbelser for at skaffe Provins-Journalisterne bedre økonomiske Kaar altid har haft det for Øje, der i Foreningens første Henvendelse til Bladene blev fremhævet som en Hovedopgave: at yde et Bidrag til Fremme af det Solidaritets- og Fællesskabsforhold, som bør eksistere indenfor den danske Provinspresse.

KURSUS FOR PROVINS-JOURNALISTER.

Tanken om Kursus for Journalister blev første Gang fremsat paa Generalforsamlingen i Vejle 1904, hvor Formanden, Redaktør *N. Bransager*, fremdrog den. Han begyndte med at sige, at Tanken, ligesom alt andet nyt, trængte til grundig Overvejelse en Tid, og der gik jo ogsaa nogle Aar, inden disse Kursus blev til Virkelighed. — Bransager tænkte sig, at Journalistkursus skulde være omtrent som Sommerkursus for Lærere; yngre Journalister skulde ved et Hovedstadsophold paa en 3 Ugers Tid have Lejlighed til at høre Foredrag og deltage i Diskussioner. De skulde møde Samtidens betydelige Personligheder fra Universitetet, Højskolen og Pressen; derved vilde de komme ind paa de Spørgsmaal, der beskæftiger Samtiden, modtage Impulser, blive sat i Drift. Bransager sluttede med, at her kunde man forsvare at paakalde Statens Hjælp. Formandens Udtalelser fik Tilslutning, og Bestyrelsen be- myndigedes til at virke for Sagen, ja, Redaktør Bertel Jensen, Aarhus, udtalte endog Haabet om bestemt formulerede Forslag til næste Generalforsamling.

Dette Haab blev ikke skuffet. Allerede i Februar havde Forretningsudvalget opstillet et Regnskabsoverslag og en Foredragsrække for et 4 Ugers Kursus, som skulde tilrettelægges og ledes af et Udvalg for Journalistforeningen, Journalistforbundet og Provins-Journalistforeningen. Udgifterne ansloges til 3,600 Kr. aarlig.

Det var altsaa Forudsætningen, at Opgaven skulde løses i Fællesskab og i Samarbejde med de to Journalistorganisationer i Hovedstaden, men det viste sig, at i Hovedstaden tilsigtede man en videregaaende Uddannelse, idet man der havde tænkt sig et 4 Maaneders Kursus hvert Aar under fastere Former. Det turde Provins-Journalistforeningens Ledelse ikke gaa med til; Bransager var bange for, at det vilde være at spænde Buen saa højt, at den blev slap med det samme. Fra de københavnske Journalisters Side hævdedes det, at man maatte kunne forene det korte Kursus med det udvidede, saaledes at enkelte af Deltagerne i det korte Kursus kunde fortsætte i det lange. Bransager holdt paa, at det korte Kursus blev en afsluttet Helhed, og Resultatet blev, at Provins-Journalistforeningen i denne Sag indrettede sig efter sit eget Tarv.

Paa Generalforsamlingen i Svendborg i 1906 fremlagdes et Andragende til Kultusministeriet om Statsstøtte til Kursussagen, saaledes at der paa Finansloven opførtes en Bevilling paa 3,000 Kr. til dette Formaal. Til Honorar for Forelæsninger beregnedes 1,800 Kr., til Ophold for Kursusdeltagerne 1,200 Kr. Sammen med Andragendet fulgte anbefalende Erklæringer fra en Række kendte Personligheder. Disse Anbefalinger blev senere samlede i en Pjece, der bl. a. udsendtes til Rigsdagens Medlemmer. — Kultusministeriet afgav Andragendet til Indenrigsministeriet, og dette sendte det til Bladforeningerne med Anmodning om Erklæring.

Heri laa udtalt den Tanke, at Ministeriet ansaa Kursussagen for at være en Opgave, der skulde løses af samtlige Organisationer indenfor Provinspressen, og saaledes blev det ogsaa. Der blev dannet en Kursuskomité, hvortil de to Bladforeninger, Socialdemokratisk Presseforening og Provins-Journalistforeningen valgte hver tre Medlemmer. Men som Tanken om Kursus oprindelig var udgaaet fra Provins-Journalistforeningen, blev det ogsaa denne Forening, der blev den førende. De andre Foreninger var enige om, at Provins-Journalistforeningen skulde have Æren og Arbejdet; — til at begynde med anlægge en fuldstændig Kursusplan og forelægge den for den samlede Komité.

Da de to Bladforeninger bevilgede hver 1,000 Kr., og der paa Finansloven efter Forslag af Indenrigsminister *Sigurd Berg* opførtes en Bevilling paa 4,000 Kr., fordelt paa to Aar, var Kursussagen økonomisk sikret. Hver af Kursusdeltagerne fik et Stipendium paa 50 Kr.

Det første Kursus aabnedes i Metropolitanskolens Festsal den 3. August 1908. I Formandens, Redaktør *J. V. Christensens* Sygdomsforfald havde Redaktør *Kr. Olsen*, Hillerød, velvilligt paataget sig Hvervet som Kursusleder og Formand for Kursuskomitéen. Paa Provins-Journalistforeningens Vegne udtalte Redaktør *J. P. Jørgensen*, at det paa ingen Maade var Meningen at *udklække* Journalister, men at dygtiggøre nogle af dem, der alt staar i Journalistikens vigtige og ansvarsfulde Kald.

I det første Kursus deltog 27 Provinsjournalister. Kursus'et varede fra den 3. til den 22. August og omfattede følgende Forelæsninger og Besøg:

Dr. phil. *Henrik Bertelsen*: 6 Forelæsninger om det danske Sprogs Historie og 6 om Sprogets Bygning.

Dr. phil. *Francis Beckett*: 6 Forelæsninger (med Museumsbesøg) om Kunst.

Direktør, Dr. phil. *Mollerup* og Direktør, Dr. phil. *Sophus Müller*: Vejledning paa Besøg i Nationalmuseet.

Cand. jur. *Oxholm*: 6 Forelæsninger om kommunal Forfatning og kommunal Forvaltning.

Docent *Riis Hansen*: 6 Forelæsninger om Banker og Sparekasser.

Cand. jur. *Olivarius*: 3 Forelæsninger om Statsborgerret.

Direktør *Gunnar Gregersen*: 5 Forelæsninger om moderne Industri-teknik.

Konsulent *Rudolf Schou*: 3 Forelæsninger om dansk Udførsel.

Journalist *Franz v. Jessen*: 5 Forelæsninger om Løsning af journalistiske Opgaver.

Docent, cand. polit. *Jak. K. Lindberg*: 6 Forelæsninger om Erhvervs-livets Udvikling i Danmark i den nyere Tid.

Desuden Besøg paa: Københavns Hesteskofabrik, Titan, Tuborg, Kunst-industrimuseet, Carlsberg, Poulsens Radio-Telegrafi i Lyngby, Burmeister & Wain, J. H. Schultz' Bogtrykkeri og Ørholm Papirfabrik.

Begyndelsen var nu gjort, og Kursus'ene fortsattes de følgende tre Aar; for de to sidste Aar forhøjedes Statens Bevilling med 500 Kr. aarlig. Men det var jo noget for den danske Provinspresse ganske nyt og uprøvet, saa det kunde ikke undgaas, at Anlægsplanen og særlig Emnevalget for Forelæsningerne blev udsat for Kritik, dels fra enkelte Deltagere i det første Kursus, dels fra anden Side. Der krævedes Emner, som stod i nærmere Tilknytning til Faget, og der krævedes til Kursus'et knyttet Løsning af praktiske journalistiske Opgaver under Ledelse af journalistiske Autoriteter. Uden at fravige den oprindelige Plan tog Kursuskomitéen og Kursuslederen, som for de tre sidste Kursus' Vedkommende blev Pro-vins-Journalistforeningens nye Formand, Redaktør *H. Bøgedal*, saa vidt muligt Hensyn til Kritikken og de fremsatte Ønsker om Æn-dringer.

De tre sidste Kursus bød paa følgende Forelæsninger:

26. JULI — 14. AUGUST 1909.

Adjunkt, Dr. phil. *Henrik Bertelsen*: Dansk Sprogs Historie og Bygning.
Museumsassistent, Dr. phil. *Francis Beckett*: Dansk Kunst i det 19de
Hundredeaar.

Overretssagfører *Ejnar Hansen* og Forfatter *Fr. Bajer*: Folkeret.
Kontorchef *Cordt Trap*: Finansvidenskab.

Dr. phil. *J. Østrup*: Tyrkiets politiske Historie siden 1877.

Bibliotekar *Emil Elberling*: Verdenspolitikken fra Italiens Samling ind-
til Nutiden.

Protokolsekretær, Dr. jur. *Knud Berlin*: Island og Danmark. Afslut-
ning af Traktater. Retsreformen.

Adjunkt, Dr. phil. *Hans Brix*: Den literære Kritik i Danmark fra Rah-
beck indtil vore Dage.

Overretssagfører *V. Byrdal*: Pressens retslige Stilling.

Professor, Dr. phil. *Harald Westergaard*: Fagforeninger og Arbejds-
giverforeninger. Kooperationer. Sparsommelighed.

Redaktør *S. Svarre*: Tekniske Vink for Journalister i det daglige Arbejde.

Kursus'et slutter med en Udflugt til Landsudstillingen i Aarhus. Tekno-
logisk Institut yder vejledende Bistand paa Udstillingen og lader afholde et
kort Foredrag om et Emne vedrørende dansk Industri.

19 Deltagere var anmeldt.

8.—27. AUGUST 1910.

Dr. phil. *Francis Beckett*: Nyere dansk Kunst.

Kontorchef, cand. polit. *Aage Sørensen*: Dansk social Lovgivning.

Magister *Mich. Agerskov*: Dansk Sprog.

Censor, Magister *P. A. Rosenberg*: Goethes »Faust«. Søren Kierkegaard.

Dr. phil. *M. Mackeprang*: Det nordslesvigske Optantspørgsmaal.

Assistent, cand. polit. *Hertel Wulff*: Vore Statsskatter. Finansloven.

Dr. phil. *C. N. Starcke* og Bankdirektør *Hassing Jørgensen*: Grund-
renten som Almeneje og Eneskat.

Professor, Dr. juris *H. Munch-Petersen*: Det daglige Livs Retsforhold.
Pressens retslige Stilling. Forfatterretten.

Direktør *Gunnar Gregersen*: Dansk Haandværk og Industri.

Professor, cand. polit. *H. Westergaard*: Nationaløkonomien fra Adam
Smith til vore Dage. Danmarks Handelsbalance.

Fru Mag. filos. *Eva Moltesen*: Finlands statsretslige Stilling. Den ny
Landdag.

Hypothekbankdirektør *E. Meyer*: Økonomiske Kriser.

18 Deltagere var anmeldt.

7.—19. AUGUST 1911.

Dr. phil. *Francis Beckett*: Dansk Kunst i den nyere Tid.
Assistent i Finansministeriet, cand. polit. *Helge Smith*: Produktion og Omsætning i Nutidens Samfund.

Dr. phil. *R. Besthorn*: Pressen og Udenrigspolitikken.
Overretssagfører *V. Byrdal*: Dansk Strafferet med særlig Hensyntagen til Pressens Stilling.

Magister *Poul Læssøe Müller*: Engelsk Nutidspolitik.
Dr. phil. *J. Østrup*: Forholdene i det osmanniske Rige i Nutiden.
Dr. phil. *Henrik Bertelsen*: Dansk Ordføjning, Stilistik og Metrik.
Kontorchef, cand. polit. *Aage Sørensen*: Social Lovgivning i England, Frankrig og Tyskland, jævnført med danske Forhold.

Dr. phil. *H. L. Møller*: Begrebet »en Nation«. Danmarks diplomatiske Historie 1864.

Statsgeolog *V. Milthers* vil holde en Forelæsning i Fakse om de stedlige geologiske Forhold.

27 Deltagere var anmeldt.

Søndag den 22. Oktober 1911 holdt Kursuskomitéen Møde i København. Kursuslederen, *H. Bøgedal*, aflagde Beretning og Regnskab for det sidste Kursus og udtalte, at der nu maatte gaa nogen Tid, inden der blev holdt Kursus igen, hvilket ogsaa vilde være betimeligt af Hensyn til at kunne faa et tilstrækkeligt Antal interesserede Deltagere. Hvis der skulde fortsættes, maatte man overveje, om der skulde fortsættes i det givne Spor eller under ændrede Former. Den hidtil anvendte Form forekom Kursuslederen god nok, naar der blot kom Deltagere med virkelig Interesse. Men maaske kunde der vise sig Muligheder for en videregaaende Uddannelse.

— — —

Det blev paa forannævnte Møde overdraget til Provins-Journalistforeningen at sammenkalde Kursuskomitéen paa ny, naar Tiden til en Genoptagelse af Kursus maatte anses for gunstig, og enhver af de andre Foreninger kunde ogsaa foranledige et Møde sammenkaldt, naar det ansaas for ønskeligt. Man havde altsaa fra alle Sider det Maal for Øje, at disse Kursus skulde fortsættes, naar Tiden og Forholdene stillede sig gunstigt derfor. Men der kom ingen Fortsættelse. Et Par Aars Tid senere indtraf Pressestævnet i Aal-

borg, international Pressekongres i København og baltisk Udstilling i Malmø, Ting som i betydelig Grad lagde Beslag paa Provinspressens Organisationer. Og ovenpaa Verdenskrigen. Hovedgrunden til, at Fortsættelsen udeblev, maa sikkert søges i, at andre Sager kom i Forgrunden, og ikke i, at de afholdte Kursus var forfejlede og uhensigtssvarende. De har uden Tvivl virket fremmende og højnende for Provins-Journaliststanden i Almindelighed, og der sidder i Provinsens Redaktørstole adskillige, som med Tilfredshed og Anerkendelse vil mindes den Sommerferie, da de var paa Kursus i København. Ogsaa paa anden Maade har disse Kursus haft Betydning. De viste, at den unge Provins-Journalistforening satte sig værdige Maal, og de blev Indledningen til et Samarbejde med Bladudgivernes Organisationer, et Samarbejde, der lyste Provins-Journalistforeningen i Kuld og Køn, og som, inden mange Aar var gaaet, udvidedes til andre Omraader, hvor det har givet betydningsfulde Resultater. — Derfor fortjener de Kolleger, som rejste og gennemførte *Kursussagen*, en oprigtig Tak for deres Fremsyn, Forstaaelse af dens Betydning og Arbejdet for dens Virkeliggørelse: Afdøde Redaktør *N. Bransager*, der først bar Tanken frem, Redaktør *J. V. Christensen*, Ringsted, der gjorde et saa betydeligt grundlæggende Arbejde, som Sygdom imidlertid tvang ham bort fra, og Redaktørerne *Kr. Olsen* og *H. Bøgedal*, der ledede de fire Kursus.

Kursus'ene for Provins-Journalister blev ikke fortsat. Men Interessen for *den journalistiske Uddannelse* er heldigvis stadig levende i Pressekrede, saavel her som i andre nordiske Lande, hvor der har været *Presseuger* (i Anlæg og Udførelse ganske som vore Journalistkursus) og Kursus i Stockholm og Oslo som Led i det nordiske Samarbejde. Og Tanken om en *dansk Journalisthøjskole* blev første Gang fremsat paa vor Generalforsamling i Aabenraa i 1922 af *H. P. Hanssen*. Journalistuddannelsen er et Hovedpunkt paa Programmet for Forhandlingerne paa Pressestævnet i Aarhus 1925, og under hvilke Former man end søger denne betydningsfulde Opgave løst, vil Provins-Journalistforeningen utvivlsomt med Iver og Interesse løfte sin Del af den.

SMAABILLEDER FRA GENERALFORSAMLINGERNE

SMAABILLEDER FRA GENERALFORSAMLINGERNE

PROVINS-JOURNALISTFORENINGENS UNDERSTØTTENDE VIRKSOMHED OG STIPENDIEUDELING.

Det er i Begyndelsen af denne Skildring af Provins-Journalistforeningens Historie berørt, at Foreningen egentlig blev stiftet som en Understøttelsesforening. I det Lovudkast, som blev forelagt den stiftende Generalforsamling i Aarhus 4. November 1900 var Foreningens Formaal: 1) at understøtte Medlemmer, som paa Grund af Alderdom, Svaghed, Sygdom og Pladsledighed eller anden ikke selvforskyldt Aarsag er kommet i Trang, 2) samt Enker efter Medlemmer og disses ukonfirmerede Børn. — Paragrafen fik den Tilføjelse, at Foreningen ogsaa skulde søge at fremme Medlemmernes økonomiske og faglige Interesser, men det understøttende stod som Hovedpunktet og blev staaende som dette lige til Lovrevisionen i 1916, da Paragrafen fik følgende Ordlyd: »Foreningens Formaal er at varetage Medlemmernes fælles faglige og økonomiske Interesser og efter Evne at støtte sine enkelte Medlemmer, deres Enker og mindreaarige Børn i Trangstilfælde.« Først i 1920 forsvandt det understøttende i Formaaalsparagrafen, men samtidig vedtoges det at oprette en Hjælpefond.

I et Brev til *H. J. Blicher* skriver *Jul. Bülow* den 2. Juli 1900 bl. a.:

Da det er mig bekendt, at De for nylig har forespurgt rundt om hos Provinsredaktørerne om Personalets Størrelse, Lønforhold m. m. i den Hensigt eventuelt at faa samlet Bladmændene til et Møde i førstkommende Foraar, tillader jeg mig at sende Dem hoslagte til behageligt Gennemsyn.

Sagen er nemlig den, at jeg alt i nogen Tid har syslet med Tanken om Oprettelse af en Understøttelses- og Pensionskasse for Journalister. Vore Kaar ere nu engang usle, og saa er der intet andet at gøre end da i hvert Fald søge at mildne lidt op i de gamle Dage, eller naar det maaske en og anden Gang ser særlig sort ud.

Med Brevet fulgte et Udkast til Vedtægter, og Bülow tilføjer, at alle Bladudgivere og Rigsdagsmænd, som saa ofte lægger Beslag paa Journalisternes Tid og Kræfter, burde støtte en slig Forening.

Naar Bülow den Gang tænkte paa ikke blot Understøttelse, men ogsaa Pension, vidner det om langt Sigt hos ham og de øvrige

af Foreningens Fædre. Det blev da ogsaa baade udtrykt i de første Love og gentagne Gange udtalt af Foreningens ledende Mænd i de første Virkeaar, at det først og fremmest gjaldt om at *opspare Kapital*. Derfor faldt ogsaa Understøttelserne meget sparsomt. Foruden en mindre, aarlig Understøttelse blev der i de første 10—12 Aar af Foreningens Levetid kun ydet Understøttelse i ganske enkelte Tilfælde — i Reglen til Hospitalsophold — og det var endda med Betænkelighed og Frygt for Konsekvenser, at Bestyrelsen bevilgede disse Beløb. Da der i 1913 blev Tale om et Tilskud af Foreningens Kasse til Udnyttelse af den til Pressen skænkede Byggegrund ved Løkken, talte den daværende Kasserer meget stærkt imod at røre ved Foreningens Formue, som udelukkende skulde være forbeholdt Foreningens understøttende Formaal. Han havde ganske vist ogsaa en anden Grund til at modsætte sig, at der blev rørt ved Formuen. — Havde det været karrigt med Understøttelser til 1914, flød de af gode, naturlige Grunde ikke rigeligere i de kommende Aar. Her maa dog undtages et senere Tilfælde, hvor Omstændighederne ved et Medlems Afskedigelse og hurtig paafølgende Død foranledigede Bestyrelsen til en Aktion og bevirkede Rejsning af en Stemning indenfor Foreningen med det Udslag, at der tilflød den paagældendes Efterladte en betydelig Understøttelse.

Paa Generalforsamlingen i København i 1919 vedtoges det at henlægge 5,000 Kr. til en *Hjælpefond*, og paa Generalforsamlingen i Aalborg næste Aar vedtoges følgende Forslag til Vedtægter for denne Fond:

1. Provins-Journalistforeningens Hjælpefond har til Formaal dels at støtte Medlemmerne, der af en Grund, som Bestyrelsen finder fyldestgørende, er vanskeligt stillet, dels at yde Medlemmernes Efterladte øjeblikkelig Hjælp, hvor saadan tiltrænges.
2. Hjælpefonden bestyres af Provins-Journalistforeningens Bestyrelse, og dens Midler henstaar paa en særlig Konto i et anerkendt, solidt Pengeinstitut. For Hævning af Midlerne og Revision gælder Reglerne for Provins-Journalistforeningens ordinære Midler.
3. Fondets Midler søges forøget ved Tilskud fra Foreningen, ved Gaver, Bøder o. s. v.
4. Denne Vedtægt kan kun ændres paa Provins-Journalistforeningens Generalforsamling efter samme Regler som denne Forenings Love.

Der var dog indenfor Foreningen en Del Stemning imod denne Maade at støtte trængende Medlemmer paa, og allerede næste Aar foreligger Forslag om Oprettelse af en *Arbejdsløshedskasse*. Det blev imidlertid forkastet med stort Flertal og udsendt til Behandling i Amtskredsene. I 1923 fremkom Forslaget paa ny i dobbelt Form, dels som obligatorisk, dels som frivillig Arbejdsløshedsforsikring, men begge Forslag forkastedes, og Generalforsamlingen vedtog enstemmig med 59 Stemmer følgende Resolution:

Delegeretmødet udtaler Ønsket om, at Hjælpefondens Arbejde fortsættes, og vedtager, at Foreningen i Aar yder et Tilskud paa 2,000 Kr.

Det var hermed slaaet fast, at man, i hvert Fald indtil videre, vilde nøjes med den Understøttelse, som Bestyrelsen bevilgede af Hjælpefondens til pladsledige, der trængte til en Haandsrækning, eller naar Medlemmer af anden Grund blev vanskelig stillet. Med de Midler, som Aarsmøderne har bevilget til Hjælpefondens, og de Bidrag, som er tilflydt den fra lokale Journalistforeninger, har Hjælpefondens hidtil kunnet imødekomme ethvert rimeligt Ønske om Støtte og vil antagelig ogsaa kunne gøre det i Fremtiden.

Fra Hjælpefondens Oprettelse i 1920 til Udgangen af Regnskabsaaret 1923—24 er der af Fondens Midler udbetalt ialt 6,500 Kr. i Understøttelser.

Foruden disse Understøttelser i kontante Tilskud har Provins-Journalistforeningen ogsaa paa andre Maader søgt at støtte sine Medlemmer. Allerede fra Begyndelsen af Virksomheden har den gennem Oprettelsen af et *Engageringsbureau* søgt at afhjælpe *Pladsledigheden*. Et i 1905 fremkommet Forslag om at oprette en Pladsledighedsforsikring blev ikke realiseret, hvorimod Engageringsbureauet stadig har været i Virksomhed. Det har gennem Aarene været ledet af *Emil Høffding, Bransager, J. V. Christensen, Vilh. Nielsen, Bernild, Oluf Jensen og J. A. Rasmussen*. Siden 1907 har Ritzaus Bureau vist Engageringsbureauet den Velvillie at udsende Meddelelserne fra dette, saavel om ledige Pladser som om plads-søgende Medlemmer, pr. Post til alle Landets Hovedredaktioner, og Medlemmer, der ikke var ansat ved disse, har i de senere Aar altid kunnet sikre sig direkte Underretning om ledige Pladser. Der foreligger ikke nogen Opgørelse over, hvor mange pladsledige der

gennem Aarene har faaet Beskæftigelse ved Henvendelse til Engageringsbureauet, eller hvor mange ledige Pladser der er blevet besat gennem dette, men det bruges i hvert Fald nu i betydelig Udstrækning saavel af journalistsøgende Blade som af pladssøgende Medlemmer.

Allerede inden Provins-Journalistforeningen blev dannet, havde Jul. Bülow, som man af det foregaaende vil have set, en *Pensionering* for Provinsens Journalister som Maal. Men det maatte naturligvis blive et Maal, der vinkede *i det fjerne*, og det stod næppe nogen af den første Tids ledende Mænd klart, hvorledes det kunde naas. Der blev i hvert Fald hverken talt eller skrevet om denne Sag før i Begyndelsen af 1910, da Redaktør N. M. Nielsen (nu Maribo) i Medlemsbladet slog til Lyd for dels at henlægge en Del af Kontingentet til en Pensionsfond, dels at søge en Lotteribevilling til Fordel for denne. Et Par Aar senere, i 1912, blev det i et Bestyrelsesmøde af Formanden (Jørg. Andersen) og Worsøe Andersen foreholdt, at Foreningen ikke længer kunde vise Kravet om Oprettelse af en Pensionskasse fra sig. Der burde oprettes en Fond, hvortil Medlemmerne skulde betale et særligt Kontingent, og til hvilken der maatte kunne forventes Tilskud fra Bladudgiverne. Paa Generalforsamlingen i 1913 udtalte Formanden i sin Beretning, at Bestyrelsen vilde samle sit fremtidige Arbejde om Pensionssagen og Lønsagen, og Bestyrelsen fik fra de efterfølgende Talere kraftige Opfordringer til at sætte et virkeligt Arbejde i Gang med Løsningen af denne Mærkesag. Forhandlingen sluttede med Vedtagelsen af følgende af Redaktør Chr. Mikkelsen, Hjøring, foreslaaede Resolution:

Idet Generalforsamlingen henstiller til Bestyrelsen at fortsætte med et energisk Arbejde for at fremme Pensionssagen, gaar man over til næste Punkt paa Dagsordenen.

I 1916 forelagde Bestyrelsen for Generalforsamlingen i Aarhus et Udkast til Vedtægter for en Pensionsfond. Heri havde Bestyrelsen foreslaaet, at ethvert Medlem af Provins-Journalistforeningen skulde være pligtig til at indtræde i Fonden.

Denne Bestemmelse mødte Modstand hos Flertallet af Deltagerne og blev udstemt med 23 Stemmer mod 8, saaledes at Tilslut

ning til Fonden blev gjort frivillig. Iøvrigt vedtoges Forslaget enstemmigt, og der blev af Kassebeholdningen baandlagt 7,000 Kr. til dette Formaal. Vedtægterne fik følgende Affattelse:

§ 1.

Fondens Formaal er at sikre gamle eller erhvervsudygtige Journalister der er Medlemmer af Provins-Journalistforeningen, en passende Pension.

§ 2.

Fondens Midler søges tilvejebragt ved:

1. Medlemmernes Kontingent til Fonden,
2. at Bestyrelsen herudover eventuelt anviser Overskudet paa Foreningens aarlige Driftsregnskab, indkomne Gaver, Bøder og lignende uforudsete Indtægter til Pensionsfonden,
3. at Bladudgiverne formaas til at yde Bidrag til Pensioneringen af deres Medarbejdere,
4. at Renterne af Fondens Formue tilskrives denne.

§ 3.

Ethvert Medlem af Provins-Journalistforeningen er berettiget til at være Medlem af Pensionsfonden.

§ 4.

Ethvert Medlem faar sin egen Konto i Fonden, og Kontoen deles i to Afdelinger, A og B.

Under A indføres alt, hvad Medlemmerne selv eller andre (f. Eks. hans Blad) indskyder paa hans Konto.

Under B indføres hans Andel i de Beløb, som Bestyrelsen eller Generalforsamlingen overfører til Fondens Formue, og som fordeles ligelig over alle Konti.

§ 5.

Retten til Pensionsnydelse af Fondens Midler indtræder med det fyldte 60de Aar eller ved fuldstændig Arbejdsudygtighed.

Hvis et Medlem forlader det journalistiske Arbejde ved Dagspressen, overgaar til anden Livsstilling eller udtræder af Provins-Journalistforeningen, er han berettiget til at faa udbetalt det Beløb, som indestaar paa hans A-Konto plus 4 pCt. Rente, medens hans B-Konto tilfalder Fonden.

Ved et Medlems Død faar hans Arvinger udbetalt, hvad der staar paa hans A- og B-Konto.

§ 6.

Fonden træder i Virksomhed, naar Formuen har naaet en efter Bestyrelsens Mening passende Størrelse.

§ 7.

Kontingentet til Fonden er 12 Kr. aarlig, der opkræves af Kassereren kvartalsvis; dog staar det Medlemmerne frit for at indskyde mere paa deres Konti.

§ 8.

Fonden ledes af Foreningens Bestyrelse, og Revision foretages af Foreningens Revisorer.

§ 9.

Ved Fondens Oprettelse baandlægges 7,000 Kr. af Foreningens Midler som Grundkapital for Fonden.

Bestyrelsen besluttede, at Provins-Journalistforeningens Pensionsfond skulde træde i Virksomhed 1. Januar 1917, og opfordrede Medlemmerne til at indmelde sig. Det særlige Kontingent til Fonden fastsattes til 2 Kr. Kvartalet. Ved Nytaarstid havde 38 Medlemmer indmeldt sig. 1. April 1917 var Tallet steget til 58, og paa dette Tidspunkt fordeltes 12 Kr. paa de forskellige Konti. Bladudgiverne viste deres Forstaaelse af Sagen ved at bevilge 1,000 Kr. i Tilskud til Pensionsfonden. I Anledning af sit 50 Aars Jubilæum 1. Februar 1916 havde Ritzaus Bureau bevilget 500 Kr. til Fonden. Og paa Generalforsamlingen i Odense 1917 bevilgede Provins-Journalistforeningen yderligere 3,000 Kr. til Fonden, efter at der paa Bestyrelsens Forslag var foretaget en Revision af Vedtægterne for Fonden, hvorved denne fik sin egen Bestyrelse, der kom til at bestaa af Formanden, H. Hansen, Aarhus, Digman Therkildsen, Ringkøbing, og Jacob Wolsing, Aalborg. Indtil 1. Oktober 1917 var der indmeldt 122 Interessenter.

Provins-Journalistforeningens Pensionsfond fik kun en kort Virketid. Faa Maaneder efter, at dens Virkeplan var bragt i endelig Orden, gik den op i *Provinspressens Pensionsfond*, som er gjort til Genstand for en udførlig Omtale andet Sted i dette Skrift. Det har afgjort haft sin store Betydning for denne vigtige Sags heldige Løsning, at *vi selv havde gjort Begyndelsen* og kunde møde med en efter Omstændighederne og Forholdene respektabel Konto for hver overført Interessent.

Foruden de i det foregaaende omtalte Understøttelser har Provins-Journalistforeningen gennem hele den svundne Periode af sin Virksomhed saa godt som hvert Aar ydet *Rejseunderstøttelser* til sine Medlemmer. Særlig i Foreningens første Virketid var *Sti-*

pendiesagen en af de Sager, der var stærkest i Forgrunden. Midlerne til Stipendieuddeling tilvejebragtes dels ved aarlige Bevillinger af Kassebeholdningen (Foreningens Stipendier) dels ved Oprettelsen af en *Stipendiefond* (Stipendiefondens Stipendier), hvortil en Række af Provinsens Dagblade og enkelte andre har ydet og fremdeles yder aarlige Bidrag. Hertil kom lejlighedsvis enkelte Bidrag fra Firmaer og Institutioner. Med Stipendiefondens Stipendier er fulgt Pligt for Stipendiaten til at skrive Rejsbreve til de Dagblade, der ydede Bidrag til Fonden.

Der er ialt indtil 1925 bevilget omtrent 23,000 Kr. i Rejsestipendier til 110 af Foreningens Medlemmer. Desuden har 86 Medlemmer i Tidsrummet 1914—25 faaet Stats-Stipendium.

LOVE OG LEDELSE.

Et af Provins-Journalistforeningens Medlemmer udtalte paa en af de senere Aars Generalforsamlinger sin Forundring over, at der paa Aarsmøderne anvendtes saa megen Tid til at drøfte Ændringer i Foreningens Love. Han mente, at en Forening, der snart havde bestaaet i 25 Aar, forlængst burde have fæstnet sine Rammer, saa at Aarsmøderne udelukkende anvendtes til Drøftelse af faglige og saglige Emner. Vedkommende Medlem havde forsaavidt Ret, som Aarsmøderne Tiderne igennem næsten alle har beskæftiget sig med at lave om paa Lovene. Foreningen synes stadig at have haft noget vanskeligt ved at finde de rette Former at virke under; Lovændringer, fremsat enten af Bestyrelsen eller af Medlemmer udenfor denne, har næsten bestandig været paa Dagsordenen, og to Gange, i 1916 og i 1920, er der foretaget gennemgribende Lovrevisioner.

Til at begynde med kunde ansvarhavende Redaktører ikke være aktive Medlemmer. Denne Bestemmelse ændredes dog allerede i 1902, da det vedtoges at medtage Chefredaktører, som ikke er Bladudgivere. Samtidig indførtes en Bestemmelse om, at der skulde være 3 Bestyrelsesmedlemmer med Bopæl i Jylland, 3 med Bopæl paa Øerne. I 1907 indførtes som Optagelsesbetingelse et Aars Ansættelse ved samme Blad eller Pressebureau; i 1912 ændredes dette

til to Aars Ansættelse. Bestemmelserne om Stemmeafgivning ved Fuldmagt har, særlig i de første Perioder, hyppig beskæftiget Aarsmøderne; de blev ændret Gang paa Gang, uden at de derfor kom til at virke mere tilfredsstillende. Revisionen i 1920 bevirkede, at de blev helt overflødige, idet denne Revision gjorde Aarsmødet til en Delegeretforsamling.

Foruden de her nævnte er mange andre af Lovenes Bestemmelser blevet ændrede i Tidernes Løb; men det kan jo ogsaa siges, at Livet staar over Lovene. Disse maa indrettes paa, hvad Gangen og Udviklingen kræver under Foreningens skiftende Vilkaar og Formaal. I de Aar, Bransager var Formand, indledede han regelmæssig Aarsmøderne med en Beklagelse af den ringe Tilslutning til disse; Tilslutningen var lokalt begrænset og lokalt farvet. Generalforsamlingen kunde derfor vanskeligt blive det rette Udtryk for Flertalsviljen i Foreningen, og deraf fulgte, at Ledelsen heller ikke kunde komme i den rette Kontakt med Medlemmerne. Som et Forsøg paa at bøde herpaa har der et Par Gange været fremsat Forslag i Retning af at give dem, der mødte paa Generalforsamlingen, Mandat fra deres lokale Kredse. Disse Forslag kom ikke til Udførelse, da de blev fremsat; men de Tanker, der laa til Grund for dem, vandt større og større Raaderum, og paa Generalforsamlingen i 1919 i København blev der valgt et Udvalg, bestaaende af *Nordahl-Petersen*, Odense, *Juul Christensen*, Nakskov, og *Jacob Wolsing*, Aalborg, med den Opgave at fremsætte Forslag til en Lovrevision i Retning af, at Generalforsamlingen kom til at bestaa af Delegerede. Paa næste Aars Generalforsamling i Aalborg vedtoges den af nævnte Udvalg foreslaede Nyordning, men ikke uden kraftig Modstand fra en Del af Medlemmerne, der foretrak den hidtidige Ordning. Vedtagelsen paa Generalforsamlingen viste dog et betydeligt Flertal for Forslaget, og en senere foretaget Urafstemning viste ligeledes, at der blandt Medlemmerne var langt overvejende Stemning for at komme ind paa nye Baner med Hensyn til Formerne for Foreningens Administration. Paa Generalforsamlingen stemte 76 Ja, 15 Nej, 6 stemte blankt. Ved Urafstemningen stemte 102 Ja og 34 Nej.

For at vise, hvad Nyordningen af 1920 betyder, gengives her Provins-Journalistforeningens Love fra 1907 og 1920.

SMAABILLEDER FRA GENERALFORSAMLINGERNE

SMAABILLEDER FRA GENERALFORSAMLINGERNE

Indkaldelse til Sikringsstyrken, Fædre og Sønner. — Udstillingen i Aarhus.
Et Bestyrelsesmøde. — Frokosten ved »Ørnereden« 1901.

Translation.

The Chief of Police

AARHUS

at

, Denmark,

Description:

Born 25-12-1874

At Henslev

Language Danish, English

Height middle

Frame middle

Hair grey

Eyes blue

Characteristics

requests All those whom it may concern, to allow

*requeste over
Hans Hansen*

has and ever has been danish citizen as born of danish parents

a Danish subject who intends travelling from here to

*England, France and Belgium
and back*

to pass freely without let or hindrance with his luggage and
to afford him every assistance and protection of which he
may stand in need.

This is to certify that the bearer of this passport is identical with the person of whom
the photograph is taken, and that he himself has signed the passport below the photograph.

Udteet Helsingør

28 JUN 1919

Signature of the bearer.

Thord Key of May 1919

signed

Aug. Pall

valid for 12 months

Uppvist ved
Forsvist ved indrejse
d 28. JUN 1919
politiet (B)

Bearer has been told to register
with the Police within 24 hours
of arrival in the United Kingdom.

BRITISH CONTROL
COPENHAGEN

7367.A.

Military Permit for journey to

*the United Kingdom
for direct passage to
Hull, Tang, Belgium*

This Permit is only available
subject to embarkation from
Copenhagen within
seven days from date
of issue *30th May 1919*

Register
Purpose of journey *Official
matters*
*from the British Consulate
Available for stay in the United
Kingdom, till 30th June 1919*

Copenhagen

*Mr. R. H. Thomsen, to M. C. O.
St. Peter's Church
St. Peter's Church*

1907.

§ 1.

Foreningens Formaal er at understøtte

1. Medlemmer, som paa Grund af Alderdom, Svaghed, Sygdom eller anden ikke selvforskyldt Aarsag er kommen i Trang og

2. Enker efter Medlemmer og dissers ukonfirmerede Børn.

Endvidere opretter Foreningen et Engageringsbureau for pladssøgende Medlemmer, ligesom den paa alle Omraader søger at fremme danske Provs-Journalisters økonomiske og faglige Interesser, navnlig ved at arbejde hen til Oprettelse af Rejsestipendier for Foreningens Medlemmer.

§ 2.

Som ordinært Medlem af Foreningen kan optages enhver Mand og Kvinde, hvis Hovedbeskæftigelse er Journalistik, og som ikke er Bladudgiver.

Vedkommende skal dog mindst et Aar have haft Ansættelse ved samme Blad eller Pressebureau.

Bestyrelsen kan nægte Optagelse; men Sagen kan da bringes frem for Generalforsamlingen.

§ 3.

Medlemskontingentet, der betales kvartalsvis i Kvartalets første Maaned, er: 1. For Medlemmer med en Gage indtil 1,000 Kr. 8 Kr. aarlig, og 2. For Medlemmer med en Gage af 1,000 Kr. og derover 12 Kr. aarlig.

I Indskud betales 2 Kr.

§ 4.

Det Medlem, der uden gyldig Grund ikke har betalt sin Gæld to Kvartaler i Træk, udslettes som Medlem og kan kun atter genoptages ved at betale Restancen og paany erlægge Indskud.

§ 5.

Medlemmerne er i Tilfælde af Aftjening af Værnepligt (Rekruttiden eller under Indkaldelse til Krigstjeneste) fritagne for at betale Kontingent, saa længe Indkaldelsen varer.

Medlemmer, der er syge for længere Tid end tre Maaneder eller midlertidig pladsledige, betaler heller intet Kontingent, saalænge Sygdommen eller Pladsledigheden varer.

§ 6.

Regnskabsaaret regnes fra 1. Juli til 30. Juni.

Udmeldelser skal ske hos Kassereren inden Regnskabsaarets Udgang. Sker dette ikke, maa der betales Kontingent for det følgende Halvaar.

§ 7.

Generalforsamlingen vælger en Bestyrelse paa 6 Medlemmer, bestaaende af tre fra Jylland og tre fra Øerne, samt to Suppleanter, en fra Jylland og en fra Øerne. Valget gælder for to Aar ad Gangen.

Paa hvert Aars Generalforsamling vælges en Formand og ud af Bestyrelsens Midte en Kasserer, der tillige er Forretningsfører.

§ 8.

Af Bestyrelsen afgaar hvert Aar Halvdelen. Genvalg kan finde Sted.

§ 9.

Paa hvert Aars ordinære Generalforsamling vælges der to Revisorer for et Aar ad Gangen.

§ 10.

Generalforsamlingen indkaldes af Bestyrelsens Formand med 14 Dages Varsel gennem Medlemsbladet.

Tiden og Stedet for Generalforsamlingens Afholdelse fastsættes af Bestyrelsen.

Den ordinære Generalforsamling afholdes almindeligvis i Juli eller August. Generalforsamlingen er beslutningsdygtig uanset de mødte Medlemmers Antal.

§ 11.

Forslag, der ønskes behandlet paa den ordinære Generalforsamling, maa være indleveret til Bestyrelsens Formand inden 1. Juli.

§ 12.

Ekstraordinære Generalforsamlinger skal afholdes, naar Bestyrelsen finder det nødvendigt, eller naar 10 af de ordinære Medlemmer skriftligt til Bestyrelsens Formand indsender Andragende derom.

Stedet for Afholdelsen af den ekstraordinære Generalforsamling fastsættes af Bestyrelsen.

Den bekendtgøres paa samme Maade som den ordinære Generalforsamling. Dog kan den om fornødent sammenkaldes med kortere Varsel.

§ 13.

Paa Generalforsamlingen afgøres alt med Undtagelse af Forslag til Lovændringer ved simpel Stemme flerhed.

Forandringer i Lovene kræver, at $\frac{2}{3}$ af de mødte stemmer for dem.

§ 14.

Alle Valg sker skriftligt, andre Afstemninger ved Haandsoprækning, med mindre 5 af de tilstedeværende forlanger skriftlig Afstemning.

§ 15.

Alle ordinære Medlemmer er stemmeberettigede. Medlemmer, som ikke møder personlig ved Generalforsamlingen, kan skriftlig indsende deres Afstemning i bestemt angivne Sager gennem et mødende Medlem.

§ 16.

I Foreningen kan optages ekstraordinære ikke-stemmeberettigede Medlemmer, der for at støtte Foreningen i dens Formaal tegner sig for enten et aarligt Bidrag af mindst 10 Kr. eller et Bidrag en Gang for alle paa mindst 100 Kr.

§ 17.

Til Foreningens Understøttelsesfond henlægges Foreningens Aarsindtægter efter Fradrag af de nødvendige Administrationsudgifter i det forløbne Regnskabsaar.

§ 18.

Foreningens kontante Beholdning indsættes efter den derom truffene Overenskomst i et anerkendt Pengeinstitut.

Kassereren maa ikke ligge inde med mere end 50 Kr.

Bestyrelsen er berettiget til at efterse Bøgerne og Kassebeholdningen naar som helst.

§ 19.

Kassereren afleverer Regnskabet til Revisorerne senest 8 Dage efter Regnskabsaarets Udløb. Naar Regnskabet er gennemgaaet af Revisorerne, tilstilles det snarest muligt Formanden for Bestyrelsen.

§ 20.

Generalforsamlingen tager Bestemmelse om, naar Uddelinger af Understøttelser skal begynde.

Ingen er berettiget til Understøttelse, før han eller hun har været Medlem i tre Aar.

§ 21.

Andragende om Understøttelse skal indgives til Bestyrelsen inden hvert Aars 1. Maj.

Bestyrelsen kan i særlige Tilfælde paa egen Haand midlertidig afgøre Andragender, der indkommer paa andre Tider af Aaret.

Bestyrelsens Beslutning skal da forelægges den første — ordinære eller ekstraordinære — Generalforsamling.

§ 22.

De af Generalforsamlingen vedtagne Understøttelser udbetales efter Bestyrelsens nærmere Bestemmelse.

§ 23.

Foreningens Opløsning kan kun vedtages af en ekstraordinær Generalforsamling, naar $\frac{3}{4}$ af de tilstedeværende Medlemmer stemmer derfor.

Generalforsamlingen tager i saa Fald Bestemmelse om, hvorledes Foreningens Midler skal anvendes.

Saaledes vedtaget paa Foreningens Generalforsamling i Silkeborg den 25. August 1907.

J. V. Christensen,
Ringsted Folketidende,
Formand.

H. Krag,
Ritz. Bur., Aarhus.
Kasserer og Forretningsfører.

Jørgen Andersen,
Horsens Folkeblad.

Vilhelm Nielsen,
Holbæk Amts Dagblad.

Emil Andersen,
Aarhus Stiftstidende.

J. P. Jørgensen,
Kalundborg Dagblad.

V. Nicolaisen,
Holbæk Social-Demokrat.

1920.

FORMAAL.

§ 1.

Provins-Journalistforeningens Formaal er at varetage Medlemmernes faglige og økonomiske Interesser.

§ 2.

Foreningen kan selvstændigt eller sammen med andre Presseorganisationer oprette særlige Fonds, ledet efter egne Vedtægter, der fastsættes eller godkendes af Generalforsamlingen.

MEDLEMMER.

§ 3.

Medlemmer er enten aktive eller passive.

For at kunne være aktiv Medlem af Foreningen maa man være ansat og i mindst to Aar have haft Ansættelse ved Dagspressen udenfor Hovedstaden og med Bopæl udenfor denne med Journalistik som Hovederhverv. Desuden maa man være lønnet mindst efter en af Foreningen fastsat Minimalløn. Undtagelser i særlige Tilfælde kan dog vedtages af Bestyrelsen.

Redaktører, der ejer det Blad, de redigerer, kan ikke være aktive Medlemmer af Foreningen.

Hvis der iøvrigt maatte opstaa Tvivl om et Medlems Ret til at forblive i Foreningen som aktivt Medlem, træffer Generalforsamlingen Afgørelse.

Som passive Medlemmer kan optages Personer, der er eller har været knyttet til Provinspressen, men ikke opfylder de foranstaaende Betingelser. Passive Medlemmer er ikke valgberettigede eller valgbare ved Valg af Delegerede til Generalforsamlingen (se § 7).

Ansøgning om Optagelse indsendes gennem Kredsformanden (se § 7) til Foreningens Bestyrelse, der efter de af Ansøgeren og Kredsformanden givne Oplysninger afgør, om Vedkommende kan optages. Bestyrelsens Afgørelse kan bringes frem for en Generalforsamling. Tilgang og Afgang meddeles i Medlemsbladet.

Udmeldelse sker ved Henvendelse til Formanden. Der skal betales Kontingent for det Kvartal, hvori Udmeldelsen sker. I modsat Fald betragtes det paagældende Medlem ikke som udmeldt, men som slettet paa Grund af Gæld (se § 4).

Aktive Medlemmer af Provins-Journalistforeningen, der flytter til Hovedstaden for at overtage journalistisk Virksomhed, og Medlemmer af Journalistforbundet, der flytter til Provinsen for at overtage journalistisk Virksomhed ved Dagspressen i Provinsen, kan optages i henholdsvis Journalistforbundet og Provins-Journalistforeningen i Henhold til den mellem de to Foreninger truffne Overenskomst.

§ 4.

Bestyrelsen kan vedtage at ekskludere Medlemmer, der modarbejder Foreningens Formaal, f. Eks. ved at modtage Ansættelse ved Blade, der ikke lønner efter den af Foreningen fastsatte Minimalløn. Bestyrelsens Afgørelse kan indankes for Generalforsamlingen. Et Medlem slettes som saadant, naar det uden gyldig Grund undlader at betale Kontingent inden 10 Dage efter Kvartalets Slutning. Ved senere Optagelse betales Restance og nyt Indskud.

§ 5.

Medlemsbidraget fastsættes af Generalforsamlingen. Ved Optagelse betales 5 Kr. i Indskud. Medlemmer betaler intet Kontingent under Indkaldelse til Værnepligt, under Sygdom eller under Pladsledighed, naar det paagældende Tidspunkt strækker sig ud over et Kvartal.

§ 6.

Samtlige Medlemmer er berettiget til at indtræde som Interessenter i Provinspressens Pensionsfond. Forpligtet til at indtræde heri er ethvert aktivt Medlem, der er ansat ved et Blad, som er Medlem af de Bladforeninger eller Bladsammenslutninger, der er indtraadt i Fonden.

KREDSFORMÆND OG DELEGEREDE.

§ 7.

Medlemmerne deles amtsvis i Kredse. Hvor særlige Omstændigheder taler derfor, kan Medlemmerne omflyttes til en anden Kreds end den, hvor de geografisk hører hjemme. Medlemsbladet bringer i hvert Aprilnummer en kredsvis ordnet Fortegnelse over de aktive Medlemmer.

Paa Kredsmøder, der afholdes inden Udgangen af Maj og sammenkaldes af Kredsformanden, foretages Valg af Kredsformand, Valg af Stedfortræder for denne samt Valg af Delegerede (med Stedfortrædere) til at møde paa Foreningens ordinære Generalforsamling og de ekstraordinære Generalforsamlinger, der maatte blive afholdt i det kommende Aar efter Valget. Endvidere foretages en Drøftelse af Forslag, som Medlemmerne maatte ønske optaget paa Dagsordenen for Generalforsamlingen.

Ved Valg af Delegerede, der kan foregaa efter Forholdstalsvalg, vælges en Delegeret for hvert paabegyndt Antal af 5 Medlemmer i Kredsen udover 5, idet Formanden er selvskreven.

Beretning om Mødet med Meddelelse om Udfaldet af Valgene og Forslag, som af Kredsen ønskes behandlet paa Foreningens Generalforsamling, indsendes af Kredsformanden til Foreningens Formand inden den 10. Juni.

FORRETNINGSUDVALG OG BESTYRELSE.

§ 8.

Bestyrelsen bestaar af 11 Medlemmer. Generalforsamlingen vælger hvert Aar Foreningens Formand og en Kasserer, der tillige er Forretningsfører. Ligeledes hvert Aar vælges af nedennævnte Grupper et Bestyrelsesmedlem og en Stedfortræder for dette indenfor Gruppens Omraade: Gruppe A: De Delegerede fra Aalborg og Hjørring Amter. Gruppe B: De Delegerede fra Aarhus og Randers Amter. Gruppe C: De Delegerede fra Viborg, Thisted og Ringkøbing Amter. Gruppe D: De Delegerede fra Skanderborg og Vejle Amter. Gruppe E: De Delegerede fra Ribe og sønderjyske Amter. Gruppe F: De Delegerede fra Odense og Svendborg Amter. Gruppe G: De Delegerede fra Frederiksborg, Roskilde, Københavns og Bornholms Amter. Gruppe H: De Delegerede fra Holbæk og Sorø Amter. Gruppe J: De Delegerede fra Præstø og Maribo Amter.

I Tilfælde af at et Bestyrelsesmedlem flytter udenfor Gruppeområdet, faar hans Stedfortræder Sæde i Bestyrelsen.

De ni gruppevalgte Medlemmer vælger blandt sig Foreningens Næstformand, der sammen med Formanden og Forretningsføreren danner Foreningens Forretningsudvalg.

§ 9.

Forretningsudvalget varetager Foreningens almindelige Administration. Herunder hørende Sager, hvorom Forretningsudvalget ikke ønsker at træffe Afgørelse, forelægges Bestyrelsen, som skal sammenkaldes til Møde mindst en Gang aarligt og forøvrigt, naar Forretningsudvalget ønsker det, eller naar et Flertal af de gruppevalgte Medlemmer forlanger det. Forretningsudvalget kan til enhver Tid søge Bistand hos de enkelte Bestyrelsesmedlemmer angaaende Spørgsmaal indenfor disse Gruppeomraader, navnlig vedrørende Medlemsret, Lønforhold, Pensionsforhold og lignende.

Bestyrelsen kan udpege enkelte Medlemmer eller Udvalg til at lede de indenfor Foreningen oprettede Fonds og Foretagender.

GENERALFORSAMLINGEN.

§ 10.

Generalforsamlingen, Foreningens aarlige Delegeretmøde, afholdes inden Udgangen af August, og indkaldes med mindst 14 Dages Varsel i Medlemsbladet, der samtidig bringer Generalforsamlingens Dagsorden og en Fortegnelse over Kredsformændene og de Delegerede.

Paa Generalforsamlingen, der er Foreningens højeste Myndighed, har alle Medlemmer Ret til at udtale sig om Spørgsmaal, der behandles, men kun de Delegerede og Bestyrelsesmedlemmerne, der er forpligtede til at møde, har Stemmeret.

Aarsmødet vælger selv sin Leder og en Stedfortræder for denne. Lederen skal, inden Forhandlingerne begynder, konstatere, om de Delegerede er mødt. Afstemningen sker ved almindelig Stemme flerhed, undtagen ved Ændringer af Love og Vedtægter, her udkræves $\frac{2}{3}$ Stemme flerhed. Afstemningen sker ved Haandsoprækning eller Navneopraab, hvis dette forlanges. Hver Delegeret kan kun afgive een Stemme.

Overenskomster med Udgivere angaaende Lønforhold og andre vigtige Spørgsmaal kan efter Aarsmødets eller efter Bestyrelsens Beslutning udsendes til Urafstemning blandt Foreningens aktive Medlemmer.

Paa Aarsmødet aflægges Beretning om Foreningens Virksomhed, og fremlægges Regnskaber for Foreningen og dens særlige Fonds, ligesom der foretages de fornødne Valg, herunder Valg af Udvalg med særlige Opgaver, hvorom Generalforsamlingen maatte træffe Bestemmelse.

Paa Generalforsamlingen vælges ligeledes to Revisorer.

ANDRE BESTEMMELSER.

§ 11.

Den aarlige Generalforsamling fastsætter Bestyrelsens og Udvalgs Diæter, samt tager Bestemmelse om Honorarer for Udførelse af særlige Hverv.

§ 12.

Kassereren fører Medlemsbog og Kassebog samt særlige Regnskaber for Foreningens Fonds og Foretagender. Medlemsbidraget opkræves i Begyndelsen af hvert Kvartal og indsættes ligesom Foreningens andre Indtægter i et Pengeinstitut efter Forretningsudvalgets nærmere Bestemmelse. Intet Foreningen tilhørende Beløb, der indestaar i det paagældende Institut, kan hæves uden mod Kvittering af Formanden og Kassereren.

Af Foreningens Midler maa Kassereren ikke selv opbevare over 500 Kr. til løbende Udgifter.

Kassereren afleverer Regnskaberne til Revisorerne senest 10 Dage efter Regnskabsaarets Udløb den 30. Juni, og Revisorerne tilstiller senest en Uge før Generalforsamlingen Formanden det reviderede Regnskab.

Bestyrelse og Revisorer er berettiget til at efterse Bøger og Kassebeholdning naar som helst.

Revisorerne indhenter ved hver Revision en Erklæring fra det Pengeinstitut, hvor Foreningens Midler indestaar, om disses Størrelse.

§ 13.

Foreningen udgiver et Medlemsblad, der tilstilles alle Medlemmerne.

§ 14.

Ekstra Generalforsamling afholdes, naar Bestyrelsen finder det fornødent eller naar mindst fem Amtskredse forlanger det ved skriftlig Henvendelse med Angivelse af Dagsorden til Formanden. Forretningsudvalget bestemmer Tid og Sted og indvarsles paa samme Maade som til ordinær Generalforsamling, dog om fornødent med kortere Varsel.

§ 15.

Foreningens Opløsning kan kun finde Sted, naar Opløsning er vedtaget paa et i dette Øjemed indkaldt Delegeretmøde med mindst $\frac{2}{3}$ Stemmerflerhed af samtlige Stemmer, og naar Opløsningen derefter er bekræftet ved Urafstemning blandt de aktive Medlemmer med $\frac{2}{3}$ af de afgivne Stemmer.

Det ekstraordinære Delegeretmøde, der vedtager Opløsningen, maa samtidig træffe Beslutning om Anvendelse af Foreningens Midler.

Nyordningen af 1920 har, som man vil se, indført en fuldstændig Omdannelse af Generalforsamlingens Sammensætning og Foreningens Styreform. Det vil sikkert være fejlagtigt at hævde, at man ved denne Form har truffet det ideelle, og der har da ogsaa paa senere Generalforsamlinger været Forslag fremme om Æn-

PROVINS-JOURNALISTFORENINGENS BESTYRELSE 1925

Journalist H. J. Blicher,
Charlottenlund.

Redaktør N. P. Josiassen,
Grenaa.

Redaktionssekretær Martin Petersen,
Odense.

Redaktør Niels Hansen,
Aabenraa.

Redaktionssekretær N. C. Nyberg,
Slagelse,
Næstformand.

Redaktør H. Hansen,
Aarhus,
Formand.

Redaktionssekretær J. A. Rasmussen,
Vejle,
Forretningsfører og Kasserer.

Redaktør Jac. Wolsing,
Aalborg.

Redaktør A. E. Hansen,
Nakskov.

Redaktør J. P. Jensen,
Kjellerup.

Redaktør S. Chr. Grove,
Horsens.

dringer til Loven af 1920, navnlig angaaende Bestyrelsesvalget. Men Forslagene kunde ikke samle det fornødne Flertal, og det har vist sig, at i hvert Fald *Grundprincippet*: Aarsmødet som Delegeretforsamling — har Tilslutning fra næsten alle Kredse indenfor P.J.F., og det kan skønnes, at de nye Love som Helhed virker efter deres Bestemmelse. De har skabt faste og trygge Former for Foreningens Administration, og deres Grundprincip vil uden Tvivl blive staaende som gældende en rum Tid ind i det næste kvarte Sekulum.

Foreningens Formænd har gennem de 25 Aar været følgende:
Redaktionssekretær *J. Christiansen*, Aarhus, fra Foreningens Dannelse til sin Død 1903.

Redaktør *N. Bransager*, Ringsted, fra 1903 til 1907 (†).

Redaktør *J. V. Christensen*, Ringsted, fra 1907 til 1908.

Redaktør *H. Bøgedal*, København, fra 1908 til 1911.

Redaktør *Jørg. Andersen*, Horsens, fra 1911 til 1915.

Redaktør *H. Hansen*, Aarhus, siden 1915.

Desuden har i kortere Perioder Redaktør *Emil Høffding*, København, og Redaktør *Laurids Hansen*, Hillerød, været fungerende Formand.

Som Kasserer og Forretningsfører har følgende fungeret:

Redaktør *L. Larsen-Ledet*, Aarhus, fra Foreningens Dannelse til 1902.

Bureaubestyrer *H. Krag*, Aarhus, fra 1902 til 1914.

Redaktionssekretær *J. A. Rasmussen*, Vejle, siden 1914.

I Bestyrelsen har desuden følgende haft Sæde:

Redaktionssekretær *Jul. Bülow*, Aalborg (†), Journalist *Brochmann*, København, Journalist *Emil Andersen*, København, Redaktionssekretær *S. P. Sørensen*, da Ringsted (†), Redaktør *Hans Nielsen*, København, Generalkonsul *Marinus L. Yde*, Hamborg, Borgmester *Ehlert Nielsen*, Middelfart, Redaktør *J. P. Jørgensen* (†), Redaktør *V. Nikolajsen*, Holbæk (†), Redaktør *Vilh. Nielsen*, Ringkøbing, Redaktionssekretær *Worsøe-Andersen*, Aarhus, Redaktør *Holger Bernild*, Hillerød, Direktør *Oluf Jensen*, Aarhus, Redaktionssekretær *V. Orloff*, Svendborg, Redaktør *J. A. Jensen*, Nykøbing F., Redaktør *N. J. Nielsen*, Haderslev, Redaktør *Erik Svarre*, Køge, Redaktør *Digman Therkildsen*, Aarhus, og Forfatter *A. Nordahl-Petersen*, Odense.

Den nuværende Bestyrelse, valgt i 1924, bestaar af:

Redaktør *H. Hansen*, Aarhus, (Formand), Redaktionssekretær *N. C. Nyberg*, Slagelse, (Næstformand), Redaktionssekretær *J. A. Rasmussen*, Vejle, (Kasserer og Forretningsfører), Journalist *H. J. Blicher*, Charlottenlund, Redaktør *S. Chr. Grove*, Horsens, Redaktør *A. E. Hansen*, Nakskov, Redaktør *N. Hansen*, Aabenraa, Redaktør *J. P. Jensen*, Kjellerup, Landstingsmand, Redaktør *N. Josiassen*, Grenaa, Redaktionssekretær *Martin Petersen*, Odense, og Redaktør *Jacob Wolsing*, Aalborg.

— — —

I Provins-Journalistforeningens Love bestemmes, at Foreningen enten selvstændigt eller sammen med andre Presseorganisationer kan oprette særlige Fonds, samt at Bestyrelsen kan udpege enkelte Medlemmer eller Udvalg til at lede de indenfor Foreningen oprettede *Fonds og Foretagender*.

Disse Fonds, Stipendiefond, Pensionsfond og Hjælpfond, er omtalt andet Sted i dette Skrift. Om Foreningens Foretagender foreskriver Lovene, at Foreningen skal udgive et *Medlemsblad*, der tilstilles alle Medlemmer. I Foreningens første Aar udsendtes under Larsen-Ledets Redaktion maskinskrevne Meddelelser. Disse afløstes et Aar efter af et trykt Medlemsblad, der gennem Aarene har været redigeret af Bülow & J. Christiansen, Marinus L. Yde & H. Krag, Yde & Jacob Wolsing, Jørg. Andersen, N. J. Nielsen og siden 1922 af Jacob Wolsing. I Begyndelsen udgik Bladet 4 Gange aarlig, senere 6 Gange aarlig, og siden 1910 er det udkommet hver Maaned. I Bladets første Nummer skriver Redaktionssekretær J. Christiansen, at naar Foreningen paa Aarsdagen for Foreningens Stiftelse ser sig i Stand til at udsende et trykt Medlemsblad, maa det tages som et godt Varsel for Foreningens fortsatte Levedygtighed, og han slutter med en Opfordring til Medlemmerne om at virke for, at Bladet kan blive et paalideligt og værdigt Udtryk for de Ønsker, der maatte næres indenfor Foreningens Rækker.

Bladets skiftende Redaktioner har her haft et godt Program at følge; om de iøvrigt har løst deres Opgave tilfredsstillende, bliver det Læsernes Sag at bedømme.

Medlemsbladet var til at begynde med et lille firesidet Blad. Første Aargang var paa 22 Sider, Aargangen Juli 1924 til Juni 1925

var paa 364 Sider i dobbelt saa stort Format. Det første Numer udsendtes til 75 aktive og 28 passive Medlemmer; Bladet sendes nu til 335 aktive og 35 passive Medlemmer. Hertil kan føjes, at det i de senere Aar har faaet en ikke ringe Betydning for Foreningens Indtægtsbudget.

Af andre Foretagender kan nævnes, at der paa Generalforsamlingen i 1922 blev valgt et Udvalg til at fremme Provinsjournalisters *Bierhverv*. Dette Udvalg virkede dog kun et Par Aars Tid. I Aarene 1916, 1917 og 1918 udgav Foreningen et *Julehæfte* med Titlen »Dansk Jul«. Trods et energisk og dygtigt Arbejde af det om denne Sag nedsatte Udvalg og da særlig af Udvalgets Formand, Redaktionssekretær Worsøe-Andersen, Aarhus, gav dette Foretagende ikke det økonomiske Udbytte, som Hensigten med det var.

Den forannævnte Lovbestemmelse, der giver Bestyrelsen Ret til at udpege enkelte Medlemmer eller Udvalg til at varetage særlige Opgaver, er praktiseret saaledes, at Foreningen har et staaende *Lønudvalg* og et af Formanden, Næstformanden og Forretningsføreren bestaaende *Forretningsudvalg*. De fleste administrative Sager afgøres i Reglen ved Udsendelse af *Fællesskrivelser* til samtlige Bestyrelsesmedlemmer, en Fremgangsmaade, der har vist sig meget praktisk og har kunnet indskrænke Antallet af Bestyrelsesmøder til det mindst mulige til Glæde for Kassereren og til Trøst for dem, der i 1920 frygtede for, at en Bestyrelse paa 11 Medlemmer vilde blive meget dyr.

Med Hensyn til den Virksomhed, Foreningen gennem sin Bestyrelse har øvet og øver *udadtil*, skal nævnes det gode Forhold, der bestandig har bestaaet mellem Foreningen og offentlige og private Institutioner, som Centraladministrationen, Jernbaner, Dampskibsselskaber, Teatre o. s. v., hos hvem Provins-Journalistforeningen, naar Lejlighed gaves, som Regel har mødt Forstaaelse og Imødekommenhed. Det samme gælder Foreningens *Forhold til andre Presseorganisationer*. Her skal peges paa Kursussagen og Pensionsordningen, der gennemførtes i Samarbejde med de to Bladforeninger, Lønordningen, der gennemførtes i Samarbejde med Bladudgiver-Organisationen, og den sammen med Journalistforbundet oprettede Fællesrepræsentation for danske Journalister og den Overenskomst, som er sluttet med Journalistforbundet, om Over-

førelse af Medlemmer fra den ene Forening til den anden. Endvidere Lotteribevillingen i 1920, der udnyttedes i Samarbejde med Socialdemokratisk Presseforening, Samarbejdet i Pressens Fællesraad og ved de tre Pressestævner i 1901, 1913 og 1925.

Endelig skal nævnes *Samarbejdet med Presseorganisationer udenfor Landet*. Provins-Journalistforeningen blev Medlem af den internationale Presseunion i 1902 og har været repræsenteret ved de fleste af de internationale Pressekongresser, der har været holdt siden Aarhundredets Begyndelse, men iøvrigt er Samarbejdet med andre Landes Presseforeninger indskrænket til de nordiske Lande og har fundet Sted gennem Nordisk Journalistkomité og Deltagelse i de nordiske Pressemøder, af hvilke det sidste, i Finland 1922, endnu staar i frisk Minde hos de 10 Deltagere, der her repræsenterede Provins-Journalistforeningen. Ved dennes Aarsmøder har vi i de senere Aar hyppig haft den Glæde at se Gæster fra andre nordiske Lande, ligesom Foreningen ogsaa jævnlig har været repræsenteret ved Pressemøder i disse.

— — —

Dette Afsnit af Jubilæumsskriftet nærmer sig nu sin Afslutning. Men det skal ikke slutte uden et Par Ord om Foreningens *Aarsmøder*. Disse skulde ifølge Loven afholdes skiftevis i Landets Købstæder, og man har — med enkelte Afvigelser — fulgt den Regel at holde dem hverandet Aar i Jylland og hverandet Aar paa Øerne. De har været holdt i København, Hillerød, Helsingør, Sorø, Nykøbing F., Nakskov, Rudkøbing, Svendborg, Odense, Aabenraa, Kolding, Esbjerg, Fredericia, Vejle, Silkeborg, Aarhus og Aalborg.

Om de faglige Forhandlinger og Resultater paa Generalforsamlingerne taler Medlemsbladets Referater. Af det selskabelige og kammeratlige Samvær giver disse i Reglen kun et svagere Billede. Men det er dette Samvær, der kaster Glans over de aarlige Sammenkomster. Under Generalforsamlingen rejses Kritik og brydes Meninger. Men den Misstemning, som mulig kan opstaa heraf, vejres bort i det festlige Lag, hvor Medlemmer og deres Damer samles om Bordene, hvor Veltalenheden udfoldes — naar den da formaar at skaffe sig Ørenlyd — og hvor de muntre Viser af vore fremragende Visedigtere synges. Her mødes Journalister med Standsfæller fra alle Egne af Landet, her udveksles Tanker og Meninger

om det fælles Kald og Virke. Og ved de Udflugter til Lands eller til Vands, som plejer at følge Dagen derpaa, faar Deltagerne foruden Kendskab til Byen ogsaa Kendskab til mange af vore smukkeste Egne i vort smukke Land, saa de festlige Minder forenes med en udvidet Horisont, og saaledes, at Aarsmødet ofte er blevet til en virkelig Oplevelse for Deltagere med aabent Sind og Øje.

— — —

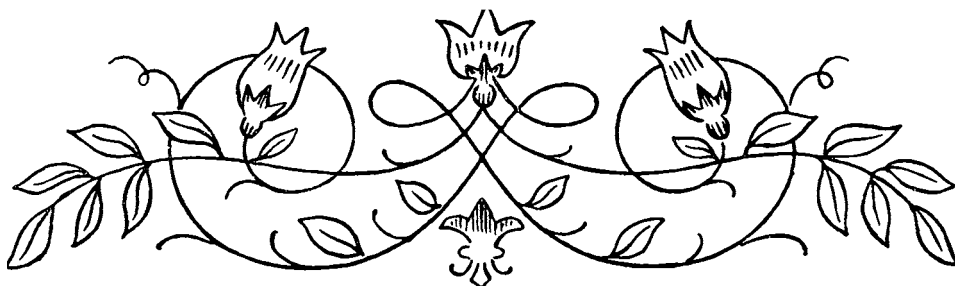
Forhaabentlig vil dette Afsnit af Festskriftet nu have givet et tilstrækkelig klart Billede af Foreningens Liv, Virksomhed og Betydning for Standen gennem de svundne Aar, og det vil sikkert ogsaa give Indtryk af, at Foreningen i saa udstrakt Grad, som Forholdene har tilladt det, har naaet de Maal, den har sat sig. Provs-Journalistforeningens Regnskab fra sidste Aar viser en Formuebeholdning paa ca. 37,000 Kr. Med denne solide økonomiske Stilling som Rygstød vil Foreningen være i Stand til ogsaa i de kommende Aar at virke for sine Medlemmer, fremme deres Interesser og arbejde for Standens Højnelse under de Vilkaar, som Fremtiden vil byde.

Jacob Wolsing.

PROVINSPRESSENS PENSIONSFORHOLD

INDTIL for omtrent 50 Aar siden var Forholdene ret primitive ved Provinspressen, saa Bladene kun i meget ringe Grad havde noget Kontorpersonale ud over Redaktøren, der for det meste tillige var Bladets Udgiver og Byens Bogtrykker. Der var da ikke Trang til nogen Pensionsordning. De enkelte Medarbejdere havde Udsigt til selv at blive Udgivere eller Redaktører, og der kendtes ikke til Pension udover Embedsstanden, der den Gang var langt mere faatallig end nu.

Med den Række Provinsblade, der oprettedes i Halvfjerdserne og Firserne, blev Forholdet et andet. Konkurrencen blev større, og Bladene voksede i Omfang, saa der blev mere Arbejde paa Kontoret, og da Redaktøren tillige ofte blev optaget af politisk og kommunalt Arbejde, maatte han have Medhjælp. I Begyndelsen var det som oftest en ung Mand — hyppig fra Trykkeriet —, der fungerede baade som Bogholder og Redaktionssekretær. Men efterhaanden kom der flere til. Det tog ret Fart med den rige Udvikling i Bladholdet i Begyndelsen af dette Aarhundrede, og Bladenes Kontorpersonale er siden da blevet større Aar for Aar.

Efterhaanden som der til Bladene kom flere Medarbejdere, og Udsigterne til selvstændig eller overordnet Virksomhed derved blev ringere, opstod hos Medarbejderne Ønsket om at blive sikret en Pension, og dette Ønske fandt god Jordbund hos humane Bladudgivere, der vilde foretrække efterhaanden at indbetale et Bidrag fremfor at komme til at staa overfor Krav om Pensioner og Understøttelser, som det til den Tid kunde blive vanskeligt at imødekomme.

Det laa i Luften, at noget maatte der gøres; men Vanskeligheden bestod i at faa de nødvendige Midler. Lønningerne var kun smaa, saa det kunde ikke ventes, at Medarbejderne selv i Almindelighed kunde yde videre Bidrag, og da ogsaa mange Blade maatte kæmpe for Tilværelsen, tog det lang Tid, inden der blev begyndt paa en Løsning.

Men det gærede om Spørgsmaalet, og allerede i 1887, da Foreningen af Venstreblade afholdt sin første Generalforsamling, blev Spørgsmaalet berørt, idet Redaktør Regnar Petersen i Næstved foreslog at udgive en Almanak, hvis forventede Overskud bl. a. skulde anvendes til trængende Redaktører og Journalister og deres efterladte. I de følgende Aar var Forslaget gentagne Gange fremme, bl. a. i 1891, da Redaktørerne Oluf H. Jørgensen og C. J. Rye valgtes til at fremkomme med Forslag til en Understøttelsesfond for trængende Journalister, og i 1893, da Redaktør Jørgen Pedersen forelagde et Forslag om Oprettelsen af en Pensionsfond for Journalister ved Provinspressen. Sagen blev imidlertid udsat, da man ikke kunde enes om Bladenes Bidrag, og desuden vilde man afvente en Forhandling, der var indledet med Højrepressen om en fælles Pensionsfond.

I Foraaret 1894 fik Sagen imidlertid et godt Skub fremad, da Ernst Bojesen kom til Bladforeningerne med Forslag om Udgivelsen af Almanaken Danmark. Begge Bladforeningers Bestyrelser anbefalede Forslaget med den Motivering, at Overskudet jo mulig kunde anvendes som Tilskud til en eventuel Alderdomsforsørgelseskasse.

Samme Efteraar fik Redaktør H. V. Rasmussen i Hillerød af Venstrebladforeningens Bestyrelse Anmodning om at tage sig af Sagen og fremkomme med Forslag til en Pensionsfond. Dette forelaa til Generalforsamlingen næste Efteraar, og man vedtog da aarlig at henlægge til en Pensionsfond Almanakoverskudet samt 500 Kr., medens selve Forslaget om Oprettelse af en Pensionsfond først blev vedtaget paa Generalforsamlingen i Efteraaret 1896.

FORENINGEN AF VENSTREBLADES PENSIONSfond,
som hermed var stiftet, blev en Art Sparekasse. Det bestemtes i Vedtægterne, at hver Interessent i Fonden skulde indbetale mindst 20 Kr. aarlig, og disse indbetalte Beløb med Renter skulde føres

paa en Konto for sig for hver enkelt Interessent. Foreningens Bidrag, Almanakoverskudet og andre Indtægter — derunder 20 Kr. aarlig for hver Interessent, som et Blad havde mere end to, — skulde deles mellem Interessenterne og med Renter tilskrives en Konto for sig. Ved Dødsfald, Arbejdsudygtighed eller efter det fyldte 60de Aar kunde begge Konti forlanges udbetalt, men foregik Udmeldelse forinden, blev der kun udbetalt det indbetalte Beløb med Renter, medens de tilskrevne Beløb paany gik til Fordeling mellem de tilbageværende Interessenter.

Med det ringe Bidrag, 10 Kr. pr. Halvaar, kunde der ikke opspares Kapital, der betød noget som Pension, men som Sparekasse betragtet gav den godt Udbytte, og mange gamle Interessenter eller saadannes efterladte er blevne glædeligt overraskede ved, at de indbetalte Smaasummer i Aarenes Løb var voksede til en Sum, som under trange Kaar havde Betydning, og for en hel Del andre Interessenter gik det opsparede Beløb over til Provinspressens Pensionsfond til Forhøjelse af Pensionen eller til videre Opsparing.

Da denne første Pensionsfond for Provinspressen blev medvirkende til, at den nugældende Pensionsordning blev indført, medtages her en kort Omtale af dens Virksomhed.

Pensionsfonden modtog de første 7 Indmeldelser i 1896 og naaede til 29 i 1898. Heromkring bevægede Antallet sig til 1903, saa steg det Aar for Aar og var i 1912 naaet til 70 og i 1917 til 76.

Foreningen af Venstreblade har i de 23 Aar (fra 1896—1918), Pensionsfonden virkede, tilskudt ialt 51,837 Kr. 36 Øre, deraf Foreningens hele Andel i Overskudet fra Almanaken Danmark med 32,696 Kr. 69 Øre, Overskudet af Sundhedsbogen med 4,140 Kr. 67 Øre samt endelig et kontant Tilskud, der de første 16 Aar var 500 Kr. aarlig og efter Foreningens Jubilæum i 1912 1,000 Kr. aarlig, altsaa ialt 15,000 Kr. Til Fordeling blandt Interessenterne udover Foreningens Tilskud var der i Aarenes Løb nogle Smaaposter paa ialt 1445 Kr., navnlig fra Blade med mere end to Interessenter.

Hovedresultatet af Fondens Virksomhed har været følgende:

Af de 127 Interessenter, der i Aarenes Løb har været optagne i Fonden, udtraadte 28. De havde indbetalt ialt 3,050 Kr. og fik dette Beløb tilbagebetalt tilligemed Renter, ialt 3,642 Kr. 89 Øre. 37 Interessenter, der udgik paa Grund af Alder eller Dødsfald, havde ialt

indbetalt 8,555 Kr., og til dem eller deres Arvinger blev udbetalt med Renter og Andel i Tilskud, ialt 41,274 Kr. 32 Øre. De øvrige 62 Interessenter, som ialt havde indbetalt 11,580 Kr., overgik til Provinspressens Pensionsfond, og hele deres opsparede Beløb med Renter og Andel i Tilskud, ialt 57,415 Kr. 44 Øre, blev overført til deres Konti i den ny Pensionsfond. Tilsammen havde de 127 Interessenter saaledes indbetalt 23,185 Kr. og fik udbetalt eller overført til den ny Pensionsfond 102,332 Kr. 65 Øre, og dette blev muliggjort ved Foreningens forannævnte Tilskud paa 51,837 Kr. 36 Øre og andre Indtægter paa 1445 Kr. samt Renter, idet Foreningen ogsaa betalte Administrationsudgifterne, medens Regnskabsføring og Revision udførtes uden Vederlag.

DEN KONSERVATIVE PROVINSPRESSE,

som dels for sig og dels sammen med Foreningen af Venstreblade havde drøftet Spørgsmaalet om en Pensionsordning, fik ikke truffet nogen Bestemmelse derom samtidig med Venstrepressen; men ved Stiftelsen af Provinspressens Pensionsfond i 1918 fordelte Foreningen et opsparet Beløb paa 30,000 Kr. til Medlemmer efter Anciennitet, hvilket Tilskud indbetaltes til den ny Pensionsfond med 3,378 Kr. for de Medlemmer, der optoges i denne, medens de øvrige Medlemmer fik Beløbet udbetalt.

PROVINS-JOURNALISTFORENINGEN

havde ligeledes, lige fra dens Stiftelse for 25 Aar siden, Oprettelsen af en Pensionsfond paa sit Program, og det var Meningen, at en Del af Kontingentet skulde anvendes til dette Formaal. Dette blev dog foreløbig ikke til noget, idet der blev Anvendelse for Midlerne paa anden Maade, men ved Foreningens Møder kom man stadig tilbage til Spørgsmaalet. I Aarene efter 1912 voksede Stemningen for en Pensionsfond, og paa Generalforsamlingen i Juli 1916 blev Oprettelsen bestemt.

Provins-Journalistforeningens Pensionsfond traadte derefter i Virksomhed 1. Januar 1917 og bestod til 1. Oktober 1918, da Provinspressens Pensionsfond blev oprettet. Den virkede efter lignende Principper som Foreningen af Venstreblades Pensionsfond. Det

tvungne Bidrag var 3 Kr. pr. Kvartal, som i alle Tilfælde tilligemed Renter vilde blive udbetalt til Interessenten, naar han udgik af Fonden, medens hans Andel i Tilskud gik til ny Fordeling mellem tilbageværende Interessenter, hvis han overgik til anden Livsstilling eller af anden Grund udmeldte sig af Fonden inden det 60de Aar, og han ikke var arbejdsudygtig.

I de to Aar, Pensionsfonden virkede, blev af Medlemmerne indbetalt 3,321 Kr. Foreningen tilskød ved Oprettelsen 7,000 Kr. og yderligere i Løbet af 1917 3,000 Kr. Fra Udgiverforeningen modtoges 1,000 Kr. og fra Journalistforeningerne i Svendborg, Vejle, Kolding og Fredericia ialt 2,203 Kr. 12 Øre, saa der ialt blev fordelt godt 13,000 Kr. blandt Medlemmerne som Tilskud. Af de indbetalte og tilskrevne Beløb overførtes til Provinspressens Pensionsfond ialt 13,396 Kr. 14 Øre for de Medlemmer, som overgik til den ny Pensionsfond, medens de øvrige Medlemmer, som af en eller anden Grund ikke blev indmeldte i den ny Pensionsfond, fik deres Tilgodehavende udbetalt.

PENSIONSSAGEN I UDVIKLING.

Provins-Journalistforeningens Pensionsfond gav ved sin Oprettelse selv Stødet til, at den saa hurtig indstillede Virksomheden og gav Plads for en bedre Ordning.

I Efteraaret 1916 var Stillingen den, at Foreningen af Venstreblade havde en Pensionskasse, som virkede med smaa Midler, og at Provins-Journalistforeningen nu oprettede en lignende, delvis for de samme Mennesker, uden at det vilde betyde noget nævneværdigt i Forhold til en virkelig Pension. Det var en nærliggende Tanke, at der kunde udrettes noget mere, naar hele Provinspressen virkede i Fællesskab, og dette kom til Orde paa Udgiverforeningens Generalforsamling, hvor man behandlede en Anmodning om Støtte til Pensionsfonden, som Provins-Journalistforeningen havde rettet til samtlige Bladudgivere. Der blev bevilget et Tilskud paa 1,000 Kr., men samtidig tilbød man at deltage i en Forhandling om en bedre Ordning af Pensionsforholdene ved Provinspressen.

Dagen efter, da Foreningen af Venstreblade holdt sin Generalforsamling, og Pensionsfonden atter havde været drøftet paa Fælles-Generalforsamlingen med Foreningen for den konservative Presse,

fandt jeg Tidspunktet belejligt til at faa Gang i Sagen. Paa Vej til Frokosten vekslede jeg nogle Ord med Sigurd Berg derom, og han ansporede mig til at faa en Vedtagelse med det samme. Jeg svarede, at det skulde være mig en Glæde, men saa maatte jeg ogsaa regne med, at De Bergske Blade var forberedt paa at bære de Byrder, som kunde blive Følgen af en saadan Vedtagelse. »Ja, gør det bare,« svarede Berg, »De kender jo min Stilling til Sagen, da vi saa ofte har drøftet det Spørgsmaal, og De ved, at vore Blade ikke vil holde sig tilbage, naar der virkelig kan opnaas et godt Resultat.« Efter denne kraftige Tilslutning henstillede jeg til Generalforsamlingen, at Bestyrelsen fik Bemyndigelse til at deltage i en Forhandling om Pensionsforholdene ved Provinspressen, og efter Tilslutning fra forskellige blev det betragtet som vedtaget, hvorefter Bestyrelsen straks henvendte sig til Provins-Journalistforeningen om at fremme en Forhandling om dette Spørgsmaal. Denne Begivenhed i Forbindelse med, at jeg igennem en længere Aarrække havde ført Regnskabet for Foreningen af Venstrebladets Pensionsfond, var vel nok en medvirkende Aarsag til, at jeg kom til at arbejde saa stærkt med ved Oprettelsen af den fælles Pensionsfond for Provinspressen.

Provins-Journalistforeningen modtog Henvendelsen fra Venstrebladforeningen med Glæde og indbød Foreningen for den konservative Presse og den socialdemokratiske Presseforening til at deltage i en Forhandling om Pensionssagen. Medens den konservative Presseforening svarede imødekommende, mente den sidstnævnte Forening ikke at kunne være med, da den selv havde nedsat et Udvalg om denne Sag, og der ikke paa det daværende Tidspunkt kunde siges noget om, hvad der kunde komme ud deraf.

Mødet mellem Repræsentanter for de tre Foreninger afholdtes i København den 28. Juni 1917, og der var paa Mødet Enighed om at søge oprettet en fælles Pensionskasse for Provinspressen ved Sammenslutning mellem de to eksisterende Pensionsfond og med Tilslutning af Foreningen for den konservative Presse paa et saadant Grundlag, at der af Bladene skulde ydes et tilsvarende Bidrag til Pensionskassen som af Bladenes Medarbejdere. Til en tvungen Pensionsforsikring turde man paa det Tidspunkt ikke gaa, og man betragtede det som et mægtigt Fremskridt at faa en fælles Ordning, og at Bladene ydede samme Bidrag som Medarbejderne, idet man

saa iøvrigt vilde overlade det til de enkelte Blade og deres Medarbejdere at enes om Bidragets Størrelse.

Provins-Journalistforeningens Generalforsamling i Sommeren 1917 godkendte dette Grundlag og udtalte samtidig sin Anerkendelse af Bladforeningernes forstaaende Holdning.

Den 10. Oktober samledes et snævrere Udvalg for de tre Foreninger i København og udarbejdede et Forslag til Vedtægter paa det tidligere vedtagne Grundlag for den fremtidige Pensionsfond, og næste Dag blev dette Forslag behandlet paa et Møde, hvor de tre Foreningers Bestyrelser var mødt omtrent fuldtallig. Under denne Behandling kom der imidlertid saa stærke Krav frem om en tvungen Forsikring — og ikke mindst fra Medarbejdernes Side —, at man trods alle Betænkeligheder enedes om at forme Forslaget derefter, saaledes at saavel Medarbejderne som Bladene skulde betale 5 pCt. af Lønnen til en Opsparing til Pension.

Under denne Form kom Forslaget til Behandling paa Bladforeningernes Generalforsamlinger i Slutningen af 1917. Der fremkom her forskellige Indvendinger og Henstillinger, men ellers var der Stemning for at fremme Sagen, og i Sommeren 1918 blev de endelige Vedtægter, hvori der nu var indsat Bestemmelser om Pensionsforsikring, vedtagne af de tre interesserede Foreningers Generalforsamlinger, og samtidig blev Foreningernes Love ændrede, saa det blev en Forpligtelse at yde Bidrag til Pensionsfonden. Herefter kunde »Provinspressens Pensionsfond« fra 1. Oktober begynde sin Virksomhed.

PROVINSPRESSENS PENSIONS FOND

begyndte altsaa sin Virksomhed fra 1. Oktober 1918.

Til Bestyrelsen var valgt af Foreningen af Venstreblade i Danmark: Redaktørerne Kr. Olsen, Hillerød, og J. Wreschner, Roskilde, af Foreningen for den konservative Presse i Danmark: Redaktørerne Adam Jensen, Korsør, og Holger Ibsen, Holbæk, og af Provins-Journalistforeningen: Redaktør Jacob Wolsing, Aalborg, og Redaktionssekretær H. Hansen, Aarhus. Bestyrelsen konstituerede sig med Kr. Olsen som Formand og H. Hansen som Næstformand og Sekretær.

Bestyrelsen samledes den 16. og 17. September i København til et 2-Dages Møde for at planlægge Virksomheden. Det første alvor-

lige Spørgsmaal, man maatte tage Stilling til, var Pensionsforsikring contra Kapital-Opsparing, og Resultatet blev, at der blev afsluttet en Overenskomst med »A/S Dansk Pensions- og Livrente-Selskab«, hvorefter der hos dette Selskab tegnedes Invalide- og Alderdomspension og for gifte Interessenter tillige Enkepension, dog at de Interessenter, der var fyldt 35 Aar, fik en kort Frist til at vælge mellem Pensionsforsikring eller Kapitalopsparing. Invalidepensionen er lig med og Enkepensionen det halve af Alderdomspensionen. Denne Overenskomst er senere, da »Dansk Pensions- og Livrente-Selskab« maatte ophøre, overgaaet til »A/S Pensionsforsikringsanstalten«. En Del af de betydelige Fordele, som var opnaaede ved den første Overenskomst, har man maattet opgive, men for de Interessenter, der var indmeldt inden 1. Januar 1923, er Rettighederne i det væsentlige ubeskaarne, og ogsaa for de senere indmeldte er der Fordele fremfor andre, der er forsikrede dette Sted, og man har opnaaet lige Ret med alle andre til Andel i den Bonus, som efterhaanden kan ventes.

Der har ofte lydt Røster om, at Provinspressens Pensionsfond selv burde løbe Risikoen i Stedet for at tegne Forsikringerne gennem et andet Selskab, men Bestyrelsen har stadig ment, at der intet kunde være vundet derved, da Administrationen let blev forholdsvis altfor dyr, og Risikoen kunde blive skæbnesvanger for saa lille et Selskab. Og saa er det jo ogsaa en stor Fordel for de forsikrede at være med i et Selskab, der rækker vidt om, da Forsikringen kan tages med over i anden Virksomhed. De samme Fordele som ved selv at løbe Risikoen maa kunne opnaas gennem Pensionsforsikringsanstalten, der som bekendt er et Aktieselskab af Arbejdsgivere, der ikke maa faa højere Rente end 5 pCt. af den indbetalte Kapital. Da der ikke betales Bestyrelseslønnings, og Selskabet iøvrigt drives sparsommeligt, er der al Udsigt til, at der efterhaanden vil fremkomme et Overskud, som kommer de forsikrede tilgode i Form af Bonus, naar de lovbefalede Sikringsfond er tilfredsstillede.

— — —

Paa Grundlag af Pensionsfondens Vedtægter og den med Forsikringsselskabet afsluttede Overenskomst er Gangen i Fondens Virksomhed i det væsentlige følgende:

Pensionsfonden sorterer under Provins-Journalistforeningen, Foreningen af Venstreblade i Danmark og Foreningen for den konservative Presse i Danmark, der hver vælger to Medlemmer til Bestyrelsen.

Alle faste Medarbejdere i Redaktion og Ekspedition samt Faktorer ved Provinspressen har Adgang til at blive Interessenter i Fonden, naar de er Medlemmer af Provins-Journalistforeningen eller er ansat ved et Blad, der hører til en af de Foreninger, hvorunder Fonden sorterer, og Bladvirksomhed er deres Hovederhverv. Ligeledes kan Fælleskorrespondenter til Provinspressen og deres Medarbejdere optages. Medlemmer af Provins-Journalistforeningen, der er ansat ved Blade hørende under de forannævnte 2 Bladforeninger, *skal* være Interessenter i Fonden, og Blade hørende til de 2 Bladforeninger *skal* betale Bidrag for de af Bladets Medarbejdere, der er Interessenter i Fonden.

Da Foreningen af Venstreblade omfatter baade Venstres og de radikales Blade, vil disse Bestemmelser praktisk taget sige, at Medlemmer af Provins-Journalistforeningen er tvungne til at være med i Pensionsfonden, naar de er ansat ved Venstres, radikale eller konservative Provinsblade, medens de staar frit, hvis de har Ansættelse hos Ritzau og de socialdemokratiske Blade eller paa anden Maade virker for Provinspressen, og at ligeledes de Medarbejdere, der ikke er Medlemmer af Provins-Journalistforeningen, selv kan bestemme, om de vil med i Pensionsfonden eller ej.

— — —

Bidraget til Pensionsfonden er 10 pCt. af Lønnen. Heraf betaler vedkommende Medarbejder Halvdelen og Bladet den anden Halvdel. Bladet tilbageholder de 5 pCt. ved Udbetalingen af Lønnen og indbetaler det samlede Bidrag midt i hvert Kvartal for det løbende Kvartal. Fra denne Hovedregel er der enkelte Lempelser. Saaledes kan Bladudgivere og andre Arbejdsgivere, der personlig maa betale hele Bidraget, selv fastsætte dette, men dog til mindst 25 Kr. pr. Kvartal, og for den Del af Lønnen, der overstiger 7,000 Kr., er Bidraget frivilligt. Har en Interessent tegnet Livsforsikring, eller har et Blad sikret en Medarbejder et Beløb eller Livrente, som kommer ham tilgode efter 60 Aars Alderen, kan der ske Nedsættelse i de tvungne Bidrag efter Bestyrelsens Skøn i hvert enkelt Tilfælde.

Pensionsfonden fører for hver enkelt Interessent en tredelt Konto: A, B og C. Paa A indføres Interessenternes eget Bidrag; paa B Bladets Bidrag og paa C hans Andel i de forskellige Tilskud. For alle de Interessenter, der har Pensionsforsikring, indbetales de indgaaede Beløb under A og B efterhaanden til Pensionsforsikringsanstalten. Beløbet under C forrentes og indbetales til Pensionsforsikringsanstalten til ekstraordinær Forhøjelse af Pensionen efter Bestyrelsens nærmere Bestemmelse, og f. T. sker det, naar det for en Interessent er naaet til 500 Kr. For de Interessenter, der har Opsparing — og som jo efterhaanden vil udgaa, da ingen nu optages paa disse Betingelser —, forrentes Beløbet paa alle tre Afdelinger, og Udbetaling finder Sted efter det fyldte 60de Aar eller ved Dødsfald efter nærmere angivne Regler.

Interessenterne har ved Optagelsen Valget imellem, om de vil have Pensionen til at gælde fra det 60de eller det 65de Aar, men da Pensionen bliver ca. 25 pCt. større, naar der vælges 65 Aar, burde dette være Hovedregelen, i alt Fald for alle gifte Interessenter, da saavel Invalide- som Enkepensionen stiger i samme Forhold.

Tilskudene under Konto C tilskrives de enkelte Interessenter saaledes, at Tilskud fra Provins-Journalistforeningen alene kommer dens Medlemmer blandt Interessenterne tilgode, Tilskud fra Foreningen af Venstreblade alene Interessenter, der er ansatte ved Blade under denne Forening, og paa samme Maade godskrives Tilskud fra Foreningen for den konservative Presse kun Interessenter, der er ansatte ved Blade, som hører under denne Forening. Andre Tilskud fordeles mellem alle Fondens Interessenter. Fordelingen sker i Forholdet 3-4-6-8 under Hensyn til Alder, saa Beløbene virker nogenlunde ligeligt, naar de indbetales til Pensionsforsikringsanstalten til Forhøjelse af Pensionen.

VIRKSOMHEDEN I DE FORLØBNE AAR.

Pensionsfonden begyndte som nævnt sin Virksomhed den 1. Oktober 1918, og indtil Udgangen af 1924 har Hovedposterne i Regnskabet været følgende:

Betalte Bidrag.

	Interessenterne (Konto A)	Bladene (Konto B)	Ialt Kr.	Ø.
1918.....	10,447 99	10,115 28	20,563 27	
1919.....	51,671 66	49,691 31	101,362 97	
1920.....	73,553 98	71,328 31	144,882 29	
1921.....	87,472 56	84,977 86	172,450 42	
1922.....	88,097 14	85,788 02	173,885 16	
1923.....	89,237 75	88,050 93	177,288 68	
1924.....	88,135 68	86,089 60	174,225 28	
Ialt...	488,616 76	476,041 31	964,658 07	

Pensionsforsikringsselskabet har faaet udbetalt af ordinære Bidrag:

	A	B	Ialt	
1918.....	6,626 47	6,583 00	13,209 47	
1919.....	33,208 77	32,636 38	65,845 15	
1920.....	51,739 80	50,943 78	102,683 58	
1921.....	64,788 40	64,009 62	128,798 02	
1922.....	65,927 77	65,266 24	131,194 01	
1923.....	68,745 67	69,081 29	137,826 96	
1924.....	67,760 85	67,259 71	135,020 56	
Ialt...	358,797 73	355,780 02	714,577 75	Kr.714,577 75

og som ekstraordinære Indbetalinger til Forhøjelse af Pensionerne:

Fra A-Kontierne.....	Kr. 31,235 09
— B- do.	— 4,576 46
— C- do.	— 16,836 37
	— 52,647 92
Ialt...	Kr.767,225 67

Konto A har haft følgende Indtægter:

Ved Pensionsfondens Oprettelse overførtes fra:

Foreningen af Venstrebladets Pensionsfond.....	Kr. 57,415 44
Provins-Journalistforeningens do.	— 13,396 14
Foreningen for den konservative Presse i Danmark.....	— 3,378 00
og Blade indbetalte	— 2,100 00
	Kr. 76,289 58
Interessenternes Bidrag	— 488,616 76
Tilskrevne Renter	— 33,704 15
Ialt Indtægt...	Kr.598,610 49

	Overført...	Kr.598,610 49
Udgifterne har været:		
Pensionsforsikringsselskabet, ord. Bidrag ...	Kr.358,797 73	
do. ekstra Indbetaling.	— 31,235 09	
Udbetalt ved Dødsfald.....	— 8,460 04	
do. — Udtræden	— 16,770 11	
Overført til Fordeling ved Udtræden	— 43 51	
		— 415,306 48
Interessenternes Tilgodehavende den 31. December 1924 ..		<u>Kr.183,304 01</u>

Konto B: Indtægt.

Bladenes Bidrag	Kr.476,041 31
Tilskrevne Renter.....	— 17,148 71
Ialt Indtægt...	<u>Kr.493,190 02</u>

Udgift:

Pensionsforsikringsselskabet, ord. Bidrag ...	Kr.355,780 02
do. ekstra Indb. ...	— 4,576 46
Udbetalt ved Dødsfald.....	— 6,599 28
do. — Udtræden.....	— 2,718 71
Overført til Fordeling ved Udtræden	— 6,776 51
	— 376,450 98
Interessenternes Tilgodehavende den 31. December 1924...	<u>Kr.116,739 04</u>

Konto C: Indtægt.

Tilskud fra Provins-Journalistforeningen.....	Kr. 9,000 00
do. ved do. fra Rundskuer:	
Aalborg 2 Gange 1000 Kr.....	Kr. 2,000 00
Ribe Amt 2 — 1000 —	— 2,000 00
Randers.....	— 1,000 00
Aarhus	— 1,000 00
Svendborg	— 300 00
Vejle	— 580 00
Skive	— 300 00
Sønderborg.....	— 1,200 00
Haderslev.....	— 502 00
	— 8,882 00
Overføres...	<u>Kr. 17,882 00</u>

	Overført...	Kr. 17,882 00
Tilskud fra Foreningen af Venstreblade i Danmark	—	21,586 59
do. - do. for den konservative Presse i Danmark	—	8,400 00
Overført til Fordeling fra:		
A-Kontierne	Kr.	43 51
B- do.	—	6,776 51
C- do.	—	9,825 25
		— 16,645 27
Andel i Lotterioverskud	—	69,099 60
Fra Organisationen af Bladudgivere i Provinserne i Anledning af dennes Jubilæum	—	2,000 00
Fra Rundskuet i Hillerød	—	3,000 00
Fra Rundskuer i Holbæk Kr. 436,68 og 200,00	—	636 68
Tilskrevne Renter	—	15,595 59
	Ialt Indtægt...	Kr.154,845 73

Udgift:

Pensionsforsikringsselskabet, ekstra Indbetalinger	Kr.	16,836 37
Udbetalt ved Dødsfald	—	2,607 36
do. — Udtræden	—	662 55
Overført til Fordeling ved Udtræden	—	9,825 25
		— 29,931 53
Interessenternes Tilgodehavende den 31. December 1924	...	<u>Kr.124,914 20</u>

Som det heraf fremgaar, var Interessenternes Tilgodehavende hos Pensionsfonden ved Udgangen af 1924 bogført med følgende Beløb:

under A-Kontierne	Kr.	183,304 01
— B- do.	—	116,739 04
— C- do.	—	124,914 20
	Ialt...	<u>Kr.424,957 25</u>

Beløbene under A og B vedrører udelukkende de Interessenter, der har Opsparingskonto — altsaa de ældre Interessenter, som ved Fondens Oprettelse ikke ønskede Pensionsforsikring —, medens Beløbet under Konto C er fordelt mellem alle Interessenterne.

Foruden dette opsparede Beløb paa henimod en halv Million Kroner har Pensionsfonden jo ogsaa omsat de udbetalte Beløb ved

Dødsfald og Udtræden samt de 767,225 Kr. 67 Øre, der indtil Udgangen af 1924 er indbetalt til Penforsikringsselskabet til Pensioner.

Af Interessenternes Tilgodehavende var ved Udgangen af 1924 indkøbt 5 pCt. Statsobligationer og 4 1/2 pCt. Kreditforeningsobligationer, lydende paa Kr. 476,800.00, for ialt Kr. 417,439.50. Obligationerne er deponerede hos »Bikuben«s Forvaltningsafdeling, og der kan kun disponeres over dem af Pensionsfondens samlede Bestyrelse. I 1925 er Opkøb af Obligationer fortsat med det disponible Beløb.

Desuden havde Fonden tilgode hos »Bikuben«s Forvaltningsafdeling godt 19,000 Kr. og forskellige mindre Beløb paa Giro- og Sparekassekonti.

Opkrævning af Bidrag og andre Indbetalinger til Pensionsfonden sker gyldig kun gennem Fondens Postgiro-Konto, og herfra kan kun gireres Beløb til Pensionsforsikringsanstalten og til »Bikuben«s Forvaltningsafdeling.

Pensionsfondens Startudgifter til Porto, Tryksager og Protokoller m. m., Kr. 810.70, tilskød de to Bladforeninger. Til Administrationen modtager Fonden iøvrigt fra Pensionsforsikringsselskabet 3 pCt. af de indbetalte Præmier, og heraf er i Aarenes Løb opsparet et Beløb paa Kr. 2,291.58. Desuden har Fonden paa Rente og Kursgevinst ved solgte og udtrukne Obligationer opsparet Kr. 21,944.18, hvilket giver Sikkerhed for, at der i lang Tid kan beregnes 5 pCt. af Indskudene, selvom den almindelige Rente skulde dale, og tilige bøder dette Beløb paa Obligationernes lave Kurs i Øjeblikket.

Medens Alderspension ikke endnu efter de faa Aars Virksomhed er traadt i Kraft for nogen Interessent, udbetales der Pension til 6 Enker efter afdøde Interessenter med ialt Kr. 6,534.78 pr. Aar, deraf traadte den ene Pension i Kraft i 1919, 2 i 1920, 2 i 1922 og 1 i 1925. For en af de i 1920 afdøde Interessenter blev i Løbet af 5 Maaneder udbetalt Kr. 866.03 i Invalidepension.

Af de Interessenter, der ikke var pensionsforsikrede, er 9 afgaaede ved Døden, og til deres efterladte er ialt udbetalt Kr. 17,666.68, medens der til andre Interessenter, som havde Krav paa fuld Udbetaling, kun er udbetalt Kr. 6,265.89.

For de Interessenter, der er pensionsforsikrede, og hvor Tilskudene under Konto C oversteg Kr. 500 (ialt 21), er der pr. 1. Juli 1924 indbetalt Kr. 500 for hver til Pensionsforsikringsanstalten til

Forhøjelse af Pensionerne. Disse er blevne forhøjede med fra Kr. 48.11 til Kr. 109.08 eller for de 21 Interessenter med ialt Kr. 1,525.11.

Ved Udgangen af 1924 havde Pensionsfonden 264 Interessenter, der var pensionsforsikrede, og 73, der havde Kapitalopsparing, samt 13, hvor Medlemsretten var hvilende paa Grund af Pladsledighed eller anden Aarsag, saa der ialt var 350 Interessenter.

Medens der i Aarene 1919, 1920 og 1921 var en stærk Fremgang i Virksomheden, som foruden Tilgang i væsentlig Grad skyldtes højere Lønninger, og denne Stigning i mindre Grad fortsattes i 1922 og 1923, har der været en Tilbagegang i 1924.

— — —

Saavidt om Virksomheden i de forløbne Aar. Disse Tal giver ikke noget godt Fingerpeg om Virksomheden i Fremtiden, thi efterhaanden som der kommer Alderspensioner, flere Enkepensioner og større Beløb til Udbetaling til dem, der har Kapitalopsparing, vil de Beløb, som udgaar *fra* Pensionsfonden og *til* Interessenterne blive mangedoblet. Bestyrelsen har været forberedt paa, at Pensionsfonden vilde bringe nogen Skuffelse for de ældre Interessenter, der ikke havde saa mange Aar at betale til en Forsikring, saa Pensionen kun vilde blive forholdsvis lav, eller som havde valgt Opsparingsmaaden og ikke i den korte Tid kunde opspare et Beløb, der betød noget videre som Erstatning for Pension. Men da noget er bedre end intet, har man anstrengt sig for at faa alle med i Forvisningen om, at ogsaa de ældre Interessenter den Dag, Udbetalingerne kunde ventes, vilde skænke Pensionsfonden en venlig Tanke og være glade ved, at de dog, om end sent, var komne med.

For alle de yngre Interessenter, der bliver meldt ind i deres Ungdom, og som sørger for at holde Forsikringen vedlige, vil Pensionsfonden være en mægtig Støtte, da den sikrer den enkelte en anstændig Alderspension, en ligesaa stor Invalidepension og en Enkepension halvt saa stor.

Provinspressens Pensionsfond er nu en Kendsgerning. I intet andet Land har Journalisterne en saa god Ordning, og kun faa store, velstaaende Virksomheder har en Pensionsordning, der kan ligestilles med Provins-Journalisternes. Der har været meget at overvinde, før man naaede saavidt — adskillig Kritik og adskillige Forsøg paa at slippe udenom —, og den allersidste Tid har tillige

bragt Besværligheder paa anden Maade, men Bestyrelsen har ogsaa mødt megen Velvilje, megen Taknemmelighed og god Forstaaelse af Sagen hos det store, store Flertal saavel blandt Medarbejderne som blandt Bladene, saa det har været et kært Arbejde at sysle med Pensionsfondens Anliggender. Og der er ogsaa udtalt mange Lovord om Pensionssagen, der er kaldt den største Sag, Provins-Journalistforeningen i sin 25-aarige Bestaaen har ført igennem. Saa stærkt tør jeg ikke udtale mig, men jeg er forvisset om, at Provinspressens Medarbejdere, alt som Tiden gaar, mere og mere vil faa Øjnene opladte for dette Gode, og at de da slet ikke kunde tænke sig at undvære Pensionsfonden, og jeg er taknemmelig for, at jeg sammen med andre stærkt interesserede Mænd, med hvem jeg har haft det fortrinligste Samarbejde, har faaet Lejlighed til at være medvirkende ved denne Sags Tilrettelæggelse.

I Bestyrelsens Sammensætning er der sket den Ændring, at Redaktør C. Pedersen, Nykøbing F., i Efteraaret 1923 er valgt i Stedet for Redaktør Holger Ibsen, der ønskede at fratræde paa Grund af anden Virksomhed, og at Redaktør Sophus Sørensen, Silkeborg, i Foraaret 1925 er tiltraadt i Stedet for Redaktør Wreschner.

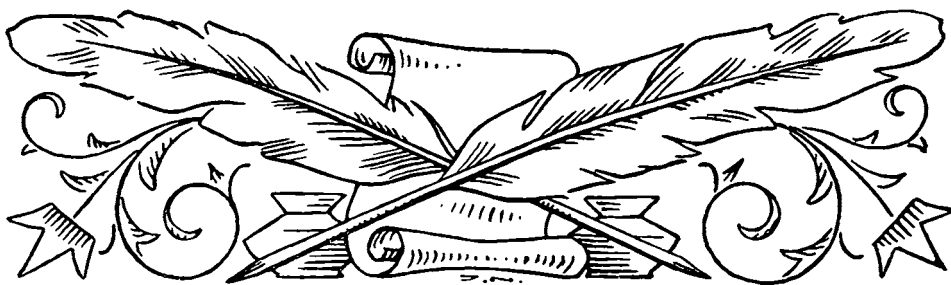
Som Formand og Forretningsfører har Kr. Olsen fungeret til Begyndelsen af 1924, da han ønskede at fratræde paa Grund af andet Arbejde og afløstes af Wreschner. Efter at denne i 1925 nedlagde alle sine Tillidshverv indenfor de forskellige Presseorganisationer, fungerer Kr. Olsen midlertidig atter som Formand og Forretningsfører. H. Hansen har hele Tiden været Næstformand.

Bestyrelsen bestaar derefter af Redaktørerne Kr. Olsen, Hillerød (Formand), H. Hansen, Aarhus (Næstformand), Adam Jensen, Korsør, Jac. Wolsing, Aalborg, C. Pedersen, Nykøbing F., og Sophus Sørensen, Silkeborg.

Hillerød, i Juni 1925.

Kr. Olsen.

DANSKE PRESSESTÆVNER

AARHUS 1901.

FØRSTE Gang, den danske Presses Mænd og Kvinder samledes til Landsmøde, var i Dagene 4.—5. August 1901, da det første almindelige danske Journalistmøde fandt Sted i Aarhus.

Tanken om Afholdelsen af et saadant Møde var gammel, og der var flere Gange, men hidtil uden Held, gjort Forsøg paa dens Realisation. Under Landmandsforsamlingen 1894 i Randers blev der nedsat et Udvalg til Sagens nærmere Overvejelse, men det førte ikke til noget, og bedre gik det ikke med Bestræbelser i samme Retning, som udfoldedes forud for Landmandsforsamlingen i Odense 1900. Man fandt det upraktisk at kombinere to saa omfattende Sammenkomster.

Imidlertid havde Tanken dog slaaet saa kraftig Rod, at Sagen endnu samme Efteraar paa ny blev rejst i Journalistforeningen, der lod anstille en Enquête blandt alle Landets Journalister om Ønskeligheden af, at et almindeligt Journalistmøde nu blev afholdt, og om Stedet, hvor det helst burde holdes. Om det første viste der sig at være overvejende Enighed. Med Hensyn til Stedet var Fler-tallet stemt for Hovedstaden, hvis Journalister dog af Hensyn til det der til 1902 bestemte nordiske Pressemøde maatte bede sig fritagne for at skulle paatage sig ogsaa de med et særligt dansk Mødes Arrangement forbundne Byrder. Da der imidlertid fremkom Forsikring om, at et almindeligt dansk Journalistmøde vilde finde den gunstigste og mest gæsteventlige Modtagelse i Aarhus, bemyndigede en Generalforsamling i Journalistforeningen dennes Bestyrelse til at søge Samarbejde med de andre Presseforeninger og en Aarhus-Komité om Mødets Afholdelse der i Sommeren 1901. Og

denne Gang lykkedes det. Mødet blev som allerede bemærket holdt den 4. og 5. August og samlede ca. 250 Deltagere, der alle indkvarteredes ved en Borgerkomité's Foranstaltning, for største Delens Vedkommende som Gæster i private Familier.

Mødet aabnedes Søndag den 4. August Kl. 9 Formiddag i Aarhus Teater, hvor Borgmester *Vestergaard*, Overretssagfører *Høegh-Guldberg* og Redaktør *Funch Thomsen* bød velkommen paa henholdsvis Byens, dens Borgeres og dens Presses Vegne. Der blev foredraget en Kantate med Musik af Domorganist *Arthur Allin* til Tekst af Redaktør *K. Hansen*, hvorpaa Aabningsmødet sluttede med et Foredrag om »Pressens Udvikling i det 19de Aarhundrede« af Redaktør *Franz von Jessen*. Dertil svarede ved Afslutningsmødet, som holdtes Mandag den 5. August Kl. 5 Eftermiddag i »Vennelyst«, et Foredrag af Redaktør *Vilh. Lassen* om »Publikum og Presse«, efter hvilket Redaktør *Carl Carstensen* som Mødets Præsident bragte dets Tak til alle, der havde virket for dets Istandbringelse og heldige Forløb.

Den første Dags Eftermiddag og den andens Formiddag holdtes Forhandlingsmøder i Haandværkerforeningen, hvor Dagsordenen foruden forskellige Meddelelser omfattede 2 Forslag til Beslutning, det ene om »Tilvejebringelse af Rejsestipendier for Journalister«, det andet om »Afholdelse af en historisk dansk Presseudstilling 1902«. Forhandlingen om disse Spørgsmaal, der indledes af henholdsvis Professor *Otto Borchsenius* og Redaktionssekretær *J. Christiansen*, Aarhus, var særdeles livlig og prægedes overvejende af Tilslutning til de stillede Forslag, der da ogsaa begge vedtoges enstemmigt, selv om der under Debatten var fremkommet nogen Kritik.

De vedtagne Beslutningers Ordlyd var følgende:

I.

Det første almindelige Journalistmøde udtaler Haabet om, at det hos Regering og Rigsdag vil lykkes — i Lighed med, hvad der er Tilfældet i Norge — paa Finansloven at faa gennemført et Par større aarlige Rejsestipendier, der kan sætte danske Journalister i Stand til længere Ophold i Udlandet.

Mødet opfordrer endvidere den samlede danske Presse saavel i Hovedstaden som i Provinserne til — i Overensstemmelse med Beslutningen paa

det første nordiske Pressemøde i Kristiania 1899 — ad anden Vej at tilvejebringe en Del mindre aarlige Rejsestipendier for Journalister.

Mødet beslutter at vælge en Komité paa 7 Medlemmer til at søge disse Bestemmelser ført ud i Livet. Komitéen er bemyndiget til, hvis det lykkes den at tilvejebringe Stipendier af den i Beslutningens 2. Stykke angivne Art, midlertidig at administrere disse indtil det næste almindelige danske Journalistmøde, hvor den da aflægger Beretning og Regnskab samt fremsætter Forslag til en endelig Ordning.

II.

Det første almindelige danske Journalistmøde beslutter at nedsætte et Udvalg paa 7 Medlemmer med den Opgave at undersøge Muligheden af og Betingelserne for Tilvejebringelse af en historisk dansk Presseudstilling i Forbindelse med det nordiske Pressemøde i København 1902 — en Udstilling omfattende saa vidt muligt alle danske Aviser fra de forskellige Tidsperioder, Billeder af danske Bladudgivere, Redaktører og Journalister, endvidere to arbejdende Trykkerier, illustrerende Udviklingen paa dette Omraade i det sidste Hundredaar, den danske Dagspresses Vækst, grafisk fremstillet, o. s. v.

Udvalget, der har Ret til at supplere sig, anmodes om at tilendebringe sit forberedende Arbejde inden 1. November d. A., hvorefter Indstilling afgives til de fem Presseforeningers Bestyrelse, som da træffer endelig Bestemmelse med Hensyn til Udstillingens Afholdelse.

Medens den første af disse Beslutninger vel medførte Nedsættelsen af en Komité, men dennes Virksomhed ikke gav sig noget Resultat — Stipendiespørgsmaalet har senere ad andre Veje fundet en Løsning (og fik det til Dels under selve Mødet paa den Maade, at Fabrikant *Otto Mønsted* stillede 3 Stipendier à 500 Kr. til Raadighed for Provins-Journalistforeningen og 2 af samme Størrelse for Journalistforeningen) — satte den anden Beslutning sin Frugt i den historiske danske Presseudstilling, som 1902 fandt Sted i Industriforeningen i København.

Nok saa meget som Foredragene og Forhandlingerne lagde de med Mødet forbundne Festligheder Beslag paa Deltagerne — det lader sig ikke benægte. Om Søndagen var der først efter Aabningsmødet i Teatret Frokost hos Værterne i de private Hjem og derefter Kl. 5 en pragtfuld Festmiddag, hvortil Borgerkomitéen indbød. Dagen sluttede med en Sejltur paa Aarhusbugten. Om Mandagen

sejlede man efter Forhandlingsmødets Slutning til »Varna«, hvorfra der spadseredes til »Ørnereden«, og her havde en Damekomité arrangeret en »Frokost i det grønne«, der sent vil gaa Deltagerne af Minde. Efter Frokosten kørte man gennem Marselisborg Skov til Aarhus Teater, som til Journalistmødets Ære Kl. 3 Eftermiddag gav en Festforestilling, bestaaende af en dramatisk Bagatel, »Sommerfuglevinger«, af en anonym Forfatter, »Wulle Krogh« af *Johan Skjoldborg* og en som Mellemaktsmusik komponeret »Journalisthilsen« af *Wilh. Bähncke*. Endelig havde Aarhus Byraad om Aftenen indbudt til en Afskeds-Sexa og Folkefest i »Vennelyst«.

Mødets Generalsekretær, Journalist *H. J. Blicher*, slutter sin 1902 udsendte Beretning om dets Forløb med følgende Ord:

Derom var alle enige: Denne storslaaede Folkefest blev den største og smukkeste, Aarhus nogensinde har fejret, og længe vil det vare, inden Mindet om den bliver fordunklet af nogen anden Fest i Aarhus.

For Journalistmødets Medlemmer vil det vare mindst lige saa længe, inden Mindet om de nu forløbne to Dage udslettes. Saa stor havde den oprigtige og hjertelige Gæstfrihed været, som havde mødt Journalisterne lige fra det Øjeblik, da de ankom til Byen, og havde mødt dem i lige saa høj Grad ved de officielle Fester, og i de private Hjem, der i saa vidt Omfang havde aabnet sig for de ukendte Gæster.

AALBORG 1913.

Saa glansfuldt var virkelig Mødet i Aarhus forløbet, at der ganske naturligt maatte gaa en rum Tid, inden en anden By og dens Presse vovede sig til at overtage Værtskabet for et almindeligt dansk Journalistmøde. Derfor hengik der 12 Aar, før det andet danske Pressestævne fandt Sted.

Da der imidlertid blev Udsigt til, at to af den danske Presses Organisationer, nemlig Socialdemokratisk Presseforening og Provs-Journalistforeningen, vilde holde deres Aarsmøder 1913 i Aalborg, fremkom Tanken om at samle alle Organisationerne til et almindeligt Pressestævne, og den 18. Februar afholdtes efter Indbydelse af Byens Redaktører et Møde, hvor Kommune, Handel, Haandværk, Industri o. s. v. var repræsenterede, og hvor der blev nedsat en Komité paa 16 Medlemmer med Stiftamtmand *Brun* som Præsident og Borgmester *Bornemann* som Formand. Komitéen ud-

sendte Indbydelse til de seks Presseorganisationer, og de svarede alle Ja til Indbydelsen.

Stævnet varede i tre Dage, Lørdag den 9., Søndag den 10. og Mandag den 11. August, ja egentlig 4, thi under Stævnet arrangeredes en Udflugt til Skagen Tirsdag den 12. August, og ikke mindre end 65 af Deltagerne havde Mod og Kræfter til at tage den Tur med.

Indbydelsen gjaldt — ligesom i Aar i Aarhus — enhver organiseret dansk Pressemand (med Dame). Fra Journalistforeningen og Journalistforbundet deltog 67, fra den konservative Presse 51, fra Venstrebladforeningen 70, fra den socialdemokratiske Presse 64 og fra Provins-Journalistforeningen 133. Hertil kom Aalborgpressens Repræsentanter, saa at det samlede Antal Deltagere (med Damer) blev noget over 400.

Statsbanerne havde givet halv fri Rejse; der var ikke noget Indskrivningsgebyr, og alt undtagen Natteophold var gratis. Saa stor var Interessen for den danske Presses Besøg i Aalborg, at Byens Barberer tilbød Kongresdeltagerne gratis Betjening under Stævnet, et Tilbud, som Komitéen dog med en høflig Tak afslog.

Lørdag den 9. August var der Udflugt med Ekstratog til Sæby, hvor Sæby Turistforening (med Tilskud bl. a. fra Komitéen i Aalborg) gav Frokost.

Søndag Formiddag fandt den egentlige Aabning og officielle Modtagelse af Pressestævnet Sted paa Aalborg Teater. En af *Søren Jensen* komponeret Festmarch indledede Højtideligheden, Dr. *Charles P. Kierulff* sang en af Sofus Raaen forfattet Velkomsthilsen til Pressen, og Stævnets Præsident, Stiftamtmand *Brun*, holdt en kort Velkomsttale. Journalistforeningens Formand, Redaktør *Andreas Buntzen*, takkede for god Modtagelse.

Derefter var der Frokost i »Kildehuset«, den nye Restaurations-Pavillon i det kommunale Anlæg »Frederikskilde«, samt i det tæt ved liggende »Enighedslund«. »Kildehuset« fik ved denne Lejlighed sin Indvielse, og hele Anlægget skulde om Aftenen ved en storstilet Folkefest have straalet i et mægtigt elektrisk Lyshav med Fyrværkeri, men det hele druknede i øsende Regnvejr.

Efter Frokosten holdt Foreningerne Generalforsamlinger, og Kl. 4 samledes man atter i Teatret til *Fællesmøde*.

Dette indledes — og ledes — af Formanden for Socialdemokratisk Presseforening, Redaktør *E. Marott*, der sluttede sin Indledningstale saaledes:

Vi Folk fra Pressen kan ikke slette de Skel, der nødvendigvis maa være mellem os — Modsætningerne maa altid brydes i Folket. Men derfor kan der godt være Omraader, hvor vi har fælles Interesser, og for at undersøge denne Sag har Presseforeningernes Formænd benyttet Lejligheden til ved et Møde at vedtage, at man i en nær Fremtid vil drøfte, i hvilke Spørgsmaal der kan tænkes ordnet et Samarbejde mellem samtlige Landets Presseorganisationer.

Redaktør *Kristian Dahl*, København, talte om Straffelovsudkastet og Pressen og Redaktør *H. Bøgedal*, Odense, om Kursus for Journalister. Sluttelig holdt Redaktør *Andr. Buntzen* en Konference om Journalisten og hans Kald og Kaar, en Konference, der ved sin Blanding af Vid og Følsomhed, henrev Tilhørerne til hyppigt og stærkt Bifald. *Marott* sluttede Mødet med et Leve for Pressens Organisationer.

Kort Tid efter Mødets Slutning begyndte Aalborg Byraads Festmiddag i Haandværkerforeningens Festsal. Her kom Stemningen hurtig op i de store Højder. »Der blev holdt en Masse Taler, som ingen hørte, der blev raabt Hurra i det uendelige, uden at nogen anede, hvad Hurraerne gjaldt«. Saaledes har en Deltager senere skildret denne Festmiddag, idet han tilføjer: Det var en uhyre vellykket og morsom Middag.

Trediedagen var der Udflugt til Løkken, hvor der spistes Frokost i fire Hold, samt til Lønstrup. Som ved Udflugten til Sæby om Lørdagen befordrede Aalborg Privatbaner Deltagerne gratis med Ekstratog. Ved Tilbagekomsten til Aalborg sluttede Stævnet officielt med, at *Andr. Buntzen* paa Aalborg Banegaards Perron takkede paa Deltagernes Vegne for de tre udmærkede Dage.

— — —

Hermed sluttede det andet almindelige danske Pressestævne i Aalborg 1913. De to Medlemmer af Komitéen, der trak det store Læs ved Stævnets Ordning, afdøde Fabrikant *Sofus Raaen* og Bogtrykker *Leander Nielsen* (nu Forretningsfører ved Dagbladet »København«), og Stævnets Sekretær, Journalist *Jacob Wolsing*, havde fra Begyndelsen ment, at det i første Række gjaldt om at

DET FØRSTE DANSKE JOURNALIST-MØDE AABNES I AARHUS TEATER 1901

DET ANDET DANSKE PRESSESTÆVNES UDFLUGT TIL SÆBY 1913

lave en fornøjelig Sommertur for saa mange af den danske Presses Mænd som muligt og saa naturligvis samtidig vise dem Byen og Egnen. Den mere alvorlige (faglige) Del overlod de ganske til Organisationerne selv, og der kan vel næppe paapeges synderlige Resultater af Fællesmødet. Dog kan det noteres, idet der henvises til den foran citerede Udtalelse af Redaktør Marott, at her blev Spiren lagt til den Institution, som under Navn af *Den danske Presses Fællesraad* blev stiftet ved et Møde paa Skydebanen i København et halvt Aars Tid senere af Formændene og Næstformændene for de i Aalborgstævnet deltagende Presseorganisationer.

PRESSESTATISTIK

VED

BERTEL DAHLGAARD

CHEF FOR KØBENHAVNS STATISTISKE KONTOR

SAMTIDIG med Afholdelsen af *Historisk dansk Presseudstilling* i 1902 udarbejdedes en lille Pressestatistik, som offentliggjordes i *Nationaløkonomisk Tidsskrift**), og som belyste Pressens Udvikling og Udbredelse gennem Tiderne. Det er naturligt, at der ved Provins-Journalistforeningens 25 Aars Jubilæum er næret Ønske om atter at søge forskellige Sider af Dagspressens Virksomhed statistisk belyst. Ligesom i 1902 er der derfor søgt tilvejebragt et Originalmateriale ved Udsendelse af Spørgeskemaer til samtlige Dagblade, og selvom nogle af Bladene ikke har indsendt Besvarelser, og andre ikke har besvaret alle de paa Skemaerne stillede Spørgsmaal, er det fremkomne Materiale dog blevet saa fyldigt, at det efter Indhentning af supplerende Oplysninger fra forskellige Sider har kunnet danne et tilstrækkeligt Grundlag for de i det følgende meddelte Oplysninger vedrørende Dagspressens Forhold.

Den 1. Marts 1925 udgaves i Danmark 273 Dagblade, nemlig 18 i Hovedstaden**), 111 paa Øerne uden for Hovedstaden og 144 i Jylland. I den forannævnte Statistik fra 1902 foreligger en Opførelse af Dagbladenes Antal til forskellige Tidspunkter siden 1850, idet der dog her af Hensyn til Forholdene tilbage i den Tid, da Pressen var mindre udviklet, ogsaa er medtaget Blade, som ikke udkom daglig, naar de iøvrigt havde Dagblads Karakter.

*) *Nationaløkonomisk Tidsskrift* 1902: Pressestatistiske Undersøgelser ved Cordt Trap.

**) Ved Hovedstaden forstaaes i denne Statistik København, Frederiksberg og Gentofte Kommune.

Der kan herefter gives følgende Oversigt:

Tabel a.

	Antal Blade der udkommer						Tilsammen	
	i Hovedstaden		paa Øerne udenfor Hovedstaden		i Jylland			
	6 Gange ugentlig ell. oftere	1-5 Gange ugentlig	6 Gange ugentlig ell. oftere	1-5 Gange ugentlig	6 Gange ugentlig ell. oftere	1-5 Gange ugentlig	6 Gange ugentlig ell. oftere	1-5 Gange ugentlig
1850	8	3	»	17	»	14	8	34
1864	9	4	1	37	2	23	12	64
1871	9	4	14	32	18	15	41	51
1879	14	4	44	20	34	18	92	42
1886	16	5	58	12	61	7	135	24
1892	16	5	81	5	78	3	175	13
1901	18	3	90	4	98	4	206	11
1925	18	»	111	»	144	»	273	»
Heraf Aflæggerblade	»	»	41	»	70	»	111	»

Tilvæksten i Antallet af Dagblade i Danmark siden 1870 staar i nøje Forbindelse med Udviklingen af Landets politiske Forhold. Den Stigning i Bladenes Antal, som fandt Sted indtil 1870, skyldtes en Vekselvirkning mellem paa den ene Side det vaagnende aandelige og politiske Liv og paa den anden Side Teknikens og Samfærdselsmidlernes Udvikling, som nu var naaet til et Punkt, hvor det var muligt at skabe et Blad for omtrent hver Købstad med tilsluttende Opland. Derimod er den stærke Stigning fra 1870 til Begyndelsen af Halvfemserne først og fremmest en Følge af det voksende Venstredemokratis Ønske om gennem en politisk Partipresse at skabe den fornødne Modvægt overfor de bestaaende Blade, som efterhaanden for største Delen sluttede sig til Højre. Ogsaa Striden indenfor Venstregrupperne i denne Periode førte ud fra politiske Motiver til Oprettelsen af flere Blade. Op gennem Halvfemserne og de første Aar af dette Aarhundrede gror derefter den socialdemokratiske Presse frem og forøger Bladenes Antal

stærkt, og endelig fører det radikale Venstres Dannelse i 1905 atter til Oprettelsen af en Række politiske Dagblade i de derpaa følgende Aar. Naar Antallet af Dagblade er forøget saa stærkt i den forløbne Fjerdedel af dette Aarhundrede, skyldes det imidlertid ogsaa det særlige Forhold, at det navnlig er i denne Periode, Oprettelsen af »Aflæggerblade« har taget Fart. Udviklingen af Trafikmidlerne gennem hyppigere Toggang og Brugen af Biler samt det forøgede Brug af Telefonen har muliggjort, at en enkelt Bladvirksomhed kan trykke og udsende lokale Dagblade til andre Egne, saaledes at disse Blade indeholder et lokalt Nyheds- og Annoncestof men iøvrigt har Stof fælles med Hovedbladet. Af de i Tabellen anførte 255 Provinsdagblade, som udgives i 1925, er de 111 saadanne »Aflæggerblade«. Skønt de fleste af disse »Aflæggere« ikke udsendes for Hovedbladets Regning, men udgives af en særlig lokal Udgiverkreds, der har kontraheret med Hovedbladet om Lokalbladets Trykning, er de dog saaledes teknisk og redaktionelt knyttet til de Hovedblade, hvorfra de udgaar, at det er naturligt i det følgende at behandle hvert Hovedblad sammen med sine Aflæggere som en Enhed.

De ialt 162 selvstændige Blade*), som der herefter maa regnes med, har i 1925 et samlet dagligt Oplag af 1,154,500 Eksemplarer. Heraf falder de 507,200 paa den i København udgivne Presse og 647,300 paa Provinspressen.

I efterfølgende Tabel b er de 144 *Provinsblade* delt eftersom de udkommer paa Øerne eller i Jylland og efter Oplagets Størrelse, og deres Oplag er anført indenfor de forskellige Grupper.

Oplaget ligger for 39 Blade under 2000 Eksemplarer, for 48 mellem 2000 og 4000 Eksemplarer, for 34 mellem 4000 og 8000, medens 23 Blade har et Oplag paa 8000 Eksemplarer eller derover. Tabellen viser, at et forholdsvis stort Antal af de smaa Blade findes paa Øerne.

De 70 Blade, som udgives paa Øerne uden for Hovedstaden, har et samlet Oplag paa 278,200 eller gennemsnitlig 3974 pr. Blad, medens det samlede Oplag for de 74 Blade, der udgaar i Jylland,

---

*) Ved de københavnske Bladvirksomheder, som udgiver flere Blade, er hver af disse regnet som selvstændigt Blad.

Tabel b.

Antal Blade udgivet	Blade, hvis Oplag i Antal Ekspl. er				Antal Blade ialt	Samlet Oplag Antal Ekspl.
	under 2000	2—4000	4—8000	8000 og derover		
Paa Øerne udenfor Hovedstaden	24	21	16	9	70	278,200
I Jylland	15	27	18	14	74	369,100
Antal Blade ialt	39	48	34	23	144	—
Samlet Oplag Antal Ekspl.	48,400	130,500	181,300	287,100	—	647,300

er 369,100 eller gennemsnitlig 4988 pr. Blad. Sættes Oplaget i Forhold til Folketallet, vil det sige, at der paa Øerne udgives et Eksempplar daglig for hver 3,84 Indbyggere, medens der i Jylland udgives 1 Eksempplar for hver 4,06 Indbyggere.

Tabellens Tal viser iøvrigt, at der paa de 23 største Blade falder 44 pCt. af Provinspressens samlede Oplag.

En Sammenligning med det ved Undersøgelsen i 1902 konstaterede Oplag for den samlede Dagspresse giver følgende Resultat:

Tabel c.

Oplagets Størrelse i Antal Ekspl.	Blade udgivet			Ialt
	i Hovedstaden	paa Øerne udenfor Hovedstaden	i Jylland	
1901	285,000	111,000	120,000	516,000
1925	507,200	278,200	369,100	1,154,500

Bladsalget i Danmark er altsaa i Løbet af de sidste 24 Aar steget med 124 pCt., medens Landets Folketal i samme Periode kun er steget med 33 pCt. Stærkest har Stigningen været i den jyske Presses Oplag. Ses der for Sammenligningens Skyld bort fra det Oplag, der udgaar fra den sønderjyske Presse, er Stigningen i Jylland ca. 175 pCt. For Øernes Vedkommende er Stigningen 150 pCt. og Hovedstadspressens Oplag er steget med 74 pCt. Af det samlede daglige Oplag paa 1,154,500 Eksemplarer falder nu 44 pCt. paa Hovedstaden, 24 pCt. paa Øerne udenfor Hovedstaden og 32 pCt. paa Jylland. Trangen til et forøget Bladhold i mindre tæt befolkede Egne har altsaa i den ovennævnte Periode indeholdt Muligheder for en Udvikling af Provinspressen, som i Henseende til Oplagets Størrelse har mere end opvejet Hovedstadspressens store og maa-ske mere iøjnefaldende Opsving.

I nedenstaaende Tabel er der foretaget en Gruppering af de 144 Hovedblade, der udgaar i Provinsen, efter Tidspunktet for deres Oprettelse. Der er ved denne Gruppering alene regnet efter, hvornaar det første Numer af Bladet oprindeligt udkom uden Hensyn til senere Ændringer i Bladets Ejendomsforhold eller politiske Standpunkt.

Tabel d.

Antal Blade oprettet:	Blade, hvis Oplag i Antal Ekspl. er				Ialt	Deraf	
	under 2000	2-4000	4-8000	8000 og derover		Øerne	Jylland
før 1800.....	1	2	»	4	7	3	4
1800—1835.....	»	4	2	2	8	4	4
1835—1850.....	3	4	1	»	8	4	4
1850—1870.....	12	8	5	4	29	16	13
1870—1885.....	4	4	11	9	28	13	15
1885—1895.....	2	6	3	3	14	6	8
1895—1905.....	6	7	7	1	21	11	10
1905—1925.....	5	9	4	»	18	7	11
Uoplyst.....	6	4	1	»	11	6	5
Tilsammen...	39	48	34	23	144	70	74

Det viser sig altsaa, at 7 af Provinsens Blade har bestaaet siden det 18de Aarhundrede, medens 16 er oprettet i den første Halvdel af det 19de Aarhundrede. Af de 121 bestaaende Blade, som er oprettet siden 1850, er derefter 29 oprettet inden 70'ernes politiske Kampaar, 42 er oprettet i Tiden mellem 1870 og 1895, 21 i Perioden 1895—1905 og 18 i Tiden siden 1905. For 11 Blade er Tidspunktet for deres Oprettelse uoplyst. Det vil ses, at Bladene med Hensyn til Oprettelsesaar fordeler sig omtrent paa samme Maade paa Øerne og i Jylland. Iøvrigt viser Tabellen, at en betydelig Del af de største Dagblade er oprettet i Perioden 1870—85.

Det er i det foregaaende belyst, hvorledes Dagbladene med Hensyn til Udgivelsessted fordeler sig paa Hovedstaden, Øerne og Jylland. Nok saa megen Interesse har det imidlertid at klarlægge *Bladsalgets**) *Størrelse* indenfor henholdsvis Hovedstaden, Provinsbyerne og Landdistrikterne, ligesom det har Værdi at kende, i hvilket Omfang Udvekslingen af Blade finder Sted mellem Landsdelene samt mellem Hovedstaden og det øvrige Land. Ved Hjælp bl. a. af Oplysninger, der velvillig er stillet til Raadighed af Generaldirektoratet for Postvæsenet, angaaende Fordelingen af samtlige postbesørgede Dagblade under et, har det været muligt at opstille omstaaende Tabel e, der belyser de ovennævnte Spørgsmaal.

Af det samlede daglige Oplag paa 1,154,500 Eksemplarer sælges de 435,800 Eksemplarer i Hovedstaden, 181,100 paa Sjælland udenfor Hovedstaden, 41,700 paa Lolland-Falster, 103,200 paa Fyn og 392,700 i Jylland. Indbyggerantallet pr. Eksemplar indenfor de 5 Landsdele er henholdsvis 1,61, 3,39, 3,08, 3,17 og 3,82. I Forhold til Folketallet er Bladsalget altsaa mindst i Jylland, men der er iøvrigt ikke nogen stor Forskel paa dette Omraade mellem Landsdelene udenfor Hovedstaden. — Derimod viser det sig, at Bladsalget i Hovedstaden i Forhold til Folketallet er dobbelt saa stort som i det øvrige Land. Den væsentligste Aarsag hertil maa utvivlsomt søges i de særlige Muligheder, Pressen i en Storby har for at imødekomme Befolkningens Trang til stadig at erholde Oplysning om de sidste Begivenheder. Løssalget udgør da ogsaa i København en stadig stigende Andel af det samlede Bladsalg.

---

*) Saavel Abonnement som Løssalg.

Tabel e.

Antal Bladeksemplarer, udgivet daglig af Bladvirksomheder	Antal Bladeksemplarer solgt daglig i															Tilsammen	
	Hoved- staden	Købstæderne					Landdistrikterne					Provinsen ialt					
		paa Sjæl- land	paa Loll.-F.	paa Fyn	i Jylland	Ialt	paa Sjæl- land	paa Loll.-F.	paa Fyn	i Jylland	Ialt	paa Sjæl- land	paa Loll.-F.	paa Fyn	i Jylland		Ialt
I Hovedstaden.....	424063	17623	3631	6364	18024	45642	19085	1944	3180	13286	37495	36708	5575	9544	31310	83137	507,200
Paa Sjælland udenfor Hovedstaden.....	3049	49178	156	246	721	50301	89304	227	318	1701	91550	138482	383	564	2422	141851	144,900
Paa Lolland-Falster ...	574	164	16351	50	125	16690	293	18286	64	93	18736	457	34637	114	218	35426	36,000
Paa Fyn	1373	1168	295	42639	2200	46302	452	81	47837	1255	49625	1620	376	90476	3455	95927	97,300
I Jylland	6709	2236	535	1471	156427	160669	1625	205	993	198899	201722	3861	740	2464	355326	362391	369,100
Ialt...	435768	70369	20968	50770	177497	319604	110759	20743	52392	215234	399128	181128	41711	103162	392731	718732	1,154,500

Paa Grundlag af Tabellen kan ogsaa belyses Forskellen imellem Bladsalgets Størrelse i Provinsbyerne og i Provinsens Landdistrikter. I de sjællandske Provinsbyer er Indbyggertallet pr. Eksemplar 1,99, i de lolland-falsterske Byer 1,91, i de fynske Byer 2,04 og i de jyske Byer 2,45, medens Indbyggertallet pr. Eksemplar i de fire Landsdeles Landdistrikter er henholdsvis 4,28, 4,26, 4,26 og 4,94. Bladsalget er altsaa forholdsvis dobbelt saa stort i Provinsbyerne som i Landdistrikterne. Baade paa Land og i By er Bladsalget mindst i Jylland.

Endelig ses det af Tabellen, at 83,137 eller 16 pCt. af de københavnske Blades daglige Oplag sælges i Provinsen, deraf 45,642 i Købstæderne og 37,495 i Landdistrikterne. Hovedstadsbladenes Udbredelse i henholdsvis Provinsbyerne og Landdistrikterne ses af følgende Tal.

Tabel f.

	Indbyggertal pr. solgt Eksemplar af Hovedstadsbladene				
	paa Sjælland	paa Loll.-Falster	paa Fyn	i Jylland	Ialt
Købstæderne	7.93	11.04	16.24	24.12	1573
Landdistrikterne	24.83	45.49	70.23	80.05	4932

Naar der er et saa langt større Salg af Hovedstadsblade paa Sjælland end i de øvrige Landsdele, skyldes det utvivlsomt i særlig Grad Salget i Hovedstadens nærmeste Omegn.

Vender man sig herefter til den modgaaende Bevægelse, Salget af Provinsblade i Hovedstaden, viser det sig, at 11,705 eller 1,8 pCt. af Provinsbladernes daglige Oplag gaar til Hovedstaden. Procenten er lidt større for de sjællandske Provinsblade; men nogen stor Forskel mellem Landsdelene er der ikke her. Dette Salg af Provinsblade i Hovedstaden maa sikkert for en Del søge sin Aarsag i, at adskillige Provinsboere, som er flyttet til København fra Landets forskellige Egne, abonnerer paa et Blad fra deres Hjemegn.

Den indbyrdes Udveksling af Blade mellem Landsdelene udenfor Hovedstaden er ikke stor. 2422 Eksemplarer af de sjællandske Blade sælges i Jylland (721 i Byerne og 1701 paa Landet), omvendt

sælges 3861 Eksemplarer af de jyske Blade paa Sjælland (2236 i Byerne og 1625 paa Landet). 3455 Eksemplarer af de fynske Blade sælges i Jylland (2200 i Byerne og 1255 paa Landet), medens omvendt kun 2464 jyske Blade sælges paa Fyn (1471 i Byerne og 993 paa Landet). Endelig sælges 564 sjællandske Blade paa Fyn og omvendt 1620 fynske Blade paa Sjælland.

Af Dagspressens samlede daglige Oplag paa 1,154,500 Eksemplarer besørger de 410,000 Eksemplarer af Postvæsenet.

Da det har Interesse at kende *Besiddelsesformen* indenfor et Lands Presse, er der for Provinspressens Vedkommende i efterfølgende Tabel g foretaget en Fordeling af Bladene efter Ejendomsforholdets Art og Oplagets Størrelse.

Tabel g.

Antal Blade udgivet af	Blade hvis Oplag i Antal Ekspl. er				Antal Blade ialt	Samlet Oplag Antal Ekspl.
	under 2000	2—4000	4—8000	8000 og derover		
Aktieselskaber	19	27	11	10	67	280,200
Foreninger, Andelsselskaber og Garantselskaber	5	10	14	2	31	135,400
Privatpersoner og Interessentskaber	15	11	9	11	46	231,700
Antal Blade ialt	39	48	34	23	144	647,300

67 Blade med et samlet Oplag af 280,200 ejes af Aktieselskaber, 31 Blade med et Oplag paa ialt 135,400 ejes af Foreninger, Andelsselskaber eller Garantselskaber, og 46 Blade med et Oplag paa 231,700 ejes af Privatpersoner eller Interessentskaber, saaledes at en Enkeltmand eller ganske faa Personer har Raadigheden over det enkelte Blad. For Aktieselskabernes Vedkommende er der meget stor Forskel paa Størrelsen af den Aktionærkreds, der staar bagved det enkelte Blad; men for en meget betydelig Del af de 67 Provinsblade, som ejes under Aktieselskabsformen, gælder det, at

Aktiekapitalen er spredt paa et overordentlig stort Antal Hænder, og at der ingen økonomisk Udbytte-Interesse knytter sig til Aktierne.

Foretages ogsaa en Deling af Hovedstadsbladene efter Besiddelsesformen, viser det sig, at af den danske Dagspresses samlede daglige Oplag paa 1,154,300 Eksemplarer, udgives 409,900 Eksemplarer af Aktieselskaber, 226,700 Eksemplarer af Foreninger, Andels-selskaber eller Garantselskaber og 517,700 Eksemplarer af Privatpersoner og Interessentskaber.

Der skal herefter meddeles nogle Oplysninger vedrørende Størrelsen af det til Dagspressen knyttede *Personale*. Nedenstaaende Tabel h omfatter Bladenes faste Redaktions-, Ekspeditions- og Trykkeripersonale. Derimod har det ikke været muligt at foretage nogen Opgørelse omfattende det ved Bladenes Forsendelse og Omdeling beskæftigede Personale, ligesom en samlet Oversigt over Antallet af lokale Medarbejdere, knyttet til Dagspressen, ikke har kunnet gives.

Tabel h.

	Hovedstadspressen			Provinspressen			Ialt		
	Mænd	Kv.	Ialt	Mænd	Kv.	Ialt	Mænd	Kv.	Ialt
Fast Redaktionspers. (incl. Red.)	213	23	236	495	9	504	708	32	740
Personale i Ekspeditionen	165	243	408	94	206	300	259	449	708
Trykkeripersonale:									
Faktorer	30	»	30	134	»	134	164	»	164
Maskinsættere	139	»	139	307	»	307	446	»	446
Haandsættere	198	»	198	481	11	492	679	11	690
Trykkere og Stereotypører	105	3	108	143	»	143	248	3	251
Sættertrykkere	»	»	»	38	»	38	38	»	38
Trykkeriarbejdere	57	11	68	89	72	161	146	83	229
Lærlinge	»	»	»	282	»	282	282	»	282
Trykkeripersonale ialt	529	14	543	1474	83	1557	2003	97	2100

Dagspressens samlede faste Redaktionspersonale omfatter alt-
saa 740 Personer, hvoraf 236 er knyttet til Hovedstadspressen og
504 til Provinspressen. Af de sidste er 24 beskæftiget ved Provins-
bladenes Pressebureauer eller knyttet til Provinspressen som faste
Korrespondenter. Af det samlede Redaktionspersonale er 32 Kvinder.

Foruden det her nævnte faste Redaktionspersonale findes der
rundt ved de forskellige Bladredaktioner enkelte helt eller delvis
beskæftigede Medhjælpere, som imidlertid ikke kan siges at være
Deltagere i det egentlige redaktionelle Arbejde.

Ekspeditionspersonalet ved samtlige Dagblade udgør 708 Per-
soner, deraf 408 beskæftiget ved Hovedstadspressen og 300 ved
Provinspressen. 449 eller omtrent $\frac{2}{3}$ af det samlede Ekspeditions-
personale er Kvinder.

Med Hensyn til Trykkeripersonalet viser Tabellen, at der ved
den rent trykkerimæssige Fremstilling af Dagspressen er beskæf-
tigt 2103 Personer, nemlig 164 Faktorer, 446 Maskinsættere, 690
Haandsættere, 195 Trykkere og Stereotypører, 38 Sættertrykkere,
229 Trykkeriarbejdere og 282 Lærlinge. Antallet af Kvinder beskæf-
tigt ved Bladene Trykning er 97, væsentlig Trykkeriarbejdersker.
Ved Hovedstadspressen er beskæftiget 543 eller $\frac{1}{4}$ af den samlede
Arbejdsstyrke. Naar der ses hen til, at 44 pCt. af Dagspressens
Oplag trykkes i København, og at Hovedstadsbladene enkelte
Numre gennemsnitlig er langt større end Provinsbladene, har man
her et Maal for den mindre forholdsmæssige Anvendelse af menne-
skelig Arbejdskraft, der følger med en Centralisering af Bladfabrika-
tionen og den dertil knyttede mere udviklede Teknik.

Vedrørende det til *Provinspressen* knyttede faste Redaktions-
personale er der foretaget en Opgørelse til Belysning af, fra hvilke
Samfundskredse Redaktører og Journalister er udgaaet, samt hvilken
Uddannelse de har gennemgaaet, forinden de paabegyndte deres
journalistiske Virksomhed.

Ligeledes er det søgt belyst, hvor mange af Pressens Mænd der
har haft anden Livsstilling, forinden de traadte i Pressens Tjeneste,
samt i hvilken Alder deres journalistiske Løbebane er paabegyndt.

I følgende Tabel i er for det i Tabel h anførte Redaktions-
personale paa 504 Personer Uddannelsen kombineret med Fade-
rens Livsstilling.

Tabel i.

Faderens Livsstilling	Uddannelse							Ialt
	Alm. Folke- skole- under- visning	Højskole kursus	Anden Under- visning uden Eksamen	Prælimi- nær- eller Realeks- amen (herunder Handels- skole- eksamen)	Studen- ter- eksamen	Lærer- eksamen	Embeds- eksamen	
Gaardmand	20	20	4	23	10	5	2	84
Husmand	21	8	1	13	»	6	»	49
Haandværks- mester	30	3	6	9	5	1	1	55
Handlende	14	2	1	5	7	»	»	29
Fabrikant, Direk- tør, Grosserer .	1	»	1	7	2	1	»	12
Arbejder	47	4	1	10	2	»	»	64
Embedsmand . .	6	»	2	5	8	»	2	23
Funktionær	14	2	»	5	1	1	1	24
Lærer	7	4	»	8	9	5	»	33
Præst	»	»	»	2	1	1	1	5
Redaktør	12	4	1	20	8	1	5	51
Andre	15	8	2	13	5	2	»	45
Uoplyst	17	»	»	12	»	1	«	30
Ialt	204	55	19	132	58	24	12	504

Det viser sig, at over $\frac{1}{4}$ af Redaktionspersonalet er udgaet fra Gaardmands- og Husmandshjem, medens $\frac{1}{5}$ er kommet fra de selvstændige Byerhverv, og $\frac{1}{6}$ er fra de faste Stillingers Hjem. Endelig er saa stort et Tal som $\frac{1}{8}$ udgaet fra Arbejderhjem, og $\frac{1}{10}$ har fra Fødselen tilhørt den journalistiske Stand.

Det vil ses, at 278 eller godt Halvdelen af det samlede Redaktionspersonale ikke har taget nogen Eksamen. 204 af de 278 har gennemgaaet den almindelige Folkeskoleundervisning, og 55 har yderligere været paa Højskole, medens 19 har haft anden videre-

gaaende Undervisning uden Eksamen. Af de 226, som har taget en Eksamen, har 132 Præliminæreksamen, Realeksamen eller Handelsskoleeksamen, 58 har Studentereksamen, 24 Lærereksamen og 12 Embedseksamen. Af de 132, som har Præliminær- eller Realeksamen, har 13 yderligere haft Højskolekursus, saaledes at ialt 68 af Provinspressens 504 Redaktører og Journalister har søgt den danske Folkehøjskole. Iøvrigt viser Tabellen, at det navnlig er de, der er udgaaet fra Arbejdernes, Funktionærernes, Husmændenes og Haandværksmestrenes Hjem, som kun har gennemgaaet Folkeskolens Undervisning.

I nedenstaaende Tabel er der foretaget en Kombination af Redaktionspersonalets Alder ved Indtrædelsen i journalistisk Virksomhed og den eventuelle tidligere Livsstilling.

Tabel j.

Begyndt journalistisk Virksomhed i Alderen	Livsstilling forinden Indtræden i journalistisk Virksomhed								
	Ingen	Typograf	Faglært Arbejder (undtagen Typograf)	Ufaglært Arbejder	Ansæt i Handels- og Kontorvirksomhed	Beskæftiget i Landbrug og Gartneri	Lærer	Anden Livsstilling	Ialt
Under 18 Aar	55	»	»	»	»	»	»	»	55
18—25 Aar	155	39	13	2	13	16	23	7	268
25—35 Aar	19	26	23	7	8	9	14	14	120
35 Aar og derover .	1	13	10	4	6	4	4	9	51
Alder uoplyst	5	»	2	»	1	»	»	2	10
Tilsammen	235	78	48	13	28	29	41	32	504

Tabellen viser, at over Halvdelen af samtlige nuværende Journalister og Redaktører ved Provinspressen har paabegyndt deres journalistiske Løbebane i Alderen 18—25 Aar, medens kun $\frac{1}{10}$ har

begyndt forinden de fyldte det 18. Aar. Knap $\frac{1}{4}$ har først valgt denne Livsstilling i Alderen 25—35 Aar, og $\frac{1}{10}$ er endog først indtraadt i Journalisternes Række i en Alder af 35 Aar eller senere.

Af det samlede Redaktionspersonale har 235 eller op mod Halvdelen ikke haft anden Livsstilling. Blandt disse findes dog 12, som har taget Embedseksamen, forinden de valgte Journalistiken, og 42, som har været beskæftiget ved Studier. Af de 269, som har været i anden Livsstilling, har 139 været Arbejdere og 41 Lærere. 29 har været beskæftiget ved Landbrug og 28 ved Handel eller Kontorvirksomhed. Blandt de 139, som oprindeligt har været Arbejdere, er 78 Typografer.

Det vil ses, at det navnlig er i denne Gruppe af tidligere Arbejdere, de Journalister og Redaktører findes, som har paabegyndt deres journalistiske Virksomhed i en sen Alder.

— — —

I de til Dagspressen udsendte Spørgeskemaer var ogsaa stillet Spørgsmaal, der havde til Formaal at søge fornødent Grundlag tilvejebragt for Belysningen af forskellige Sider af Bladenes Økonomi. Besvarelserne, der foreligger vedrørende disse Spørgsmaal, er imidlertid saa faatallige og ufyldstgørende, at en nærmere Redegørelse angaaende den omfattende og vidtforgreneede økonomiske Virksomhed, som den moderne Dagspresse er, maa opgives. Som Udtryk for den moderne Tekniks Fremtrængen i Bladtrykkerierne skal dog anføres, at der ved Sætningen af Dagbladene nu anvendes 306 Sættemaskiner, deraf 222 ved Provinsbladene, og at 46 Blade, deraf 38 Provinsblade, har Rotationspresse.

Til Belysning af, hvorledes selv et mindre Bladforetagende i Nutiden er et omfattende økonomisk Foretagende, der fordrer betydelig Kapital og god Organisation, skal sluttelig anføres Aarsregnskaberne for 3 Provinsblade af forskellig Størrelse, nemlig med Oplag paa henholdsvis 12,000, 6,500 og 3,500 Eksemplarer. Tallene vedrører Regnskabsaaret 1923—24.

	Provinsblad Oplag 12,000	Provinsblad Oplag 6,500	Provinsblad Oplag 3,500
Indtægter:	Kr.	Kr.	Kr.
Abonnement	257,000	130,700	61,700
Annoncer	220,000	93,400	62,700
Accidenstrykning	40,900	21,200	5,900
Andre Indtægter	4,900	»	1,900
Indtægter ialt...	522,800	245,300	132,200
Udgifter:			
Avispapir	85,000	45,400	18,400
Accidenspapir	10,200	11,800	700
Lønninger:			
Redaktion	35,000	29,100	14,500
Ekspedition	21,000	7,800	4,100
Trykkeri og Sætterier	132,400	56,500	39,500
Medarbejdere og Korresp. ...	48,000	10,900	11,000
Telefon, Telegr., Porto	15,300	5,700	5,900
Clichéer og Stereotypi	4,400	2,200	1,400
Distributionsudgifter:			
Postvæsenet	53,500	25,700	8,800
Lokal Ombæring	7,700	5,200	1,800
Vedligeholdelse og Afskrivning paa Materiel	14,600	16,500	9,600
Andre Udgifter (herunder Skatter)	63,100	28,500	13,700
Udgifter ialt...	490,200	245,300	129,500

TILLÆG

JOURNALISTISK STAT

OMFATTENDE DEN DANSKE PROVINSPRESSE

FORORD.

DETTE Jubilæumsskrift afsluttes med nærværende Tillæg, der indeholder 508 Biogragfer af de Personer, som i Begyndelsen af Marts 1925 havde fast redaktionel Beskæftigelse ved de danske Provins-Dagblade eller havde deres Hovederhverv ved disses Pressebureauer eller ved Korrespondancer til disse.

Biogragferne, der er byggede paa udsendte Spørgeskemaer til hver enkelt af de paagældende Personer, er blevet forskellige i Udstrækning og Udførlighed, hvilket dels har sin naturlige Aarsag i Aldersforskel og Forskel paa den Tid, vedkommende har virket ved Pressen, dels ogsaa i, at nogle Skemaer er udfyldt kort, andre udførligt.

Paa nogle faa Undtagelser nær — enkelte har saaledes erklæret, at de ikke ønsker sig optaget — findes her i Samling hele den danske Provins-Journaliststands Personalialia i sammentrængt Form, og den gensidige Præsentation af Standens Medlemmer vil formentlig være af Interesse og maaske ogsaa ved given Lejlighed til praktisk Nytte.

Det vil sikkert vise sig, at Fejl og Unøjagtigheder ikke helt er undgaaet — alene af den Grund, at Udfyldningen paa nogle Skemaer har været meget vanskelig at tyde.

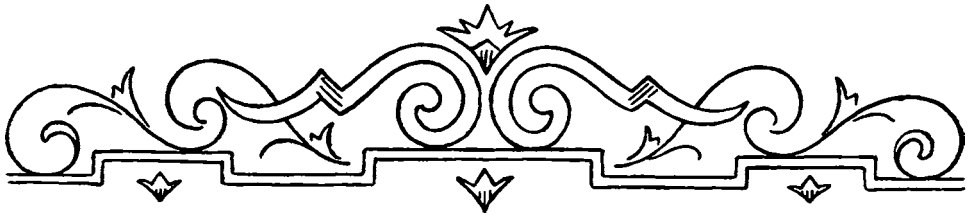
Rækkefølgen er alfabetisk, og indenfor samme Efternavn alfabetisk efter Forbogsstaverne. Hvor der er to Efternavne, bestemmer det sidste Rækkefølgen; er der Bindestreg mellem to Efternavne, bestemmer det første af disse Rækkefølgen.

Til at betegne de Foreninger, som den biogragferede er Medlem af, er anvendt følgende Forkortelser:

- Organisationen af Bladudgivere i Provinserne: OBP.
- Foreningen for den konservative Presse i Danmark: FKD.
- Foreningen af Venstreblade i Danmark: FVD.
- Socialdemokratisk Presseforening: SP.
- Provins-Journalistforeningen: PJF.
- Journalistforeningen: JF.
- Journalistforbundet: JFB.

AALBORG, i Marts 1925.

JACOB WOLSING.

Aaberg, M., Thisted. — FVD.

Adolf Leonard Mortensen Aaberg er født den 11. Oktober 1853 i Rudkøbing, Søn af Skrædder Aaberg. Han uddannedes som Typograf og var 1877—79 Medredaktør ved Typograf-Tidende. Medstifter af Aalborg Dagblad 1879. Fra 1880—83 Redaktionssekretær ved Ringsted Folketidende og siden 1883 Redaktør af Thisted Amts Tidende. Medlem af Thisted Byraad siden 1894, Medlem af Thisted-Fjerritslev Banens Direktion, Formand for Thisted Købstads Venstreforening. 1917—25 Borgmester i Thisted. Medlem af Delegationen til Pressekongressen i Finland 1922.

Ridder af Dannebrog og Dannebrogsmænd.

Abildtrup, A., Ringsted. — FVD., PJF.

Anton Abildtrup er født den 25. September 1886 i Herborg ved Ringkøbing, Søn af Sparekassedirektør Abildtrup. Han tog Præliminæreksamen og arbejdede 3 Aar ved Boghandelen. Den 1. Marts 1909 blev han ansat som Redaktionssekretær ved Venstrebladet for det sydlige Jylland i Kolding. Fra 1. Februar 1911 til 1. April 1912 Filialredaktør ved Frederikshavns Venstreblad. Fra 1. Marts 1913 til 1. April 1916 Medarbejder ved Aalborg Venstreblad. 1. April 1910 til 1. Maj 1917 Redaktionssekretær ved Ringkøbing Amts Avis, fra 1. Maj 1917 til 1. April 1920 Medredaktør af Lolland Falsters Venstreblade, Nykøbing F., og siden 1. April 1920 Chefredaktør af Venstres Folkeblad i Ringsted. Han foretog 1910 en 9 Maaneders Rejse til U. S. A. uden Stipen-

dium og i 1920 Rejse til Svejts paa Stats-Stipendium. Medlem af Bestyrelsen for den radikale Venstrepresse.

Adamsen, V., Odense. — PJF.

Viggo Adamsen er født den 28. Oktober 1882 i Odense, Søn af Skomagerm. Johan Adamsen. Siden 1902 med enkelte kortere Afbrydelser Medarbejder ved Fyns Venstreblad. Forfatter til Bøgerne Bristede Streng, Skoven og Byen, samt Forsagelse. Studierejser i Holland, England og — med Stipendium — i Tyskland og Czekoslovakiet.

Alleslev, H., Hjørring. — PJF.

Hakon Alleslev er født 29. Maj 1887 i Hørup ved Jellinge, Søn af Lærer J. P. Jensen. Han beskæftigede sig i sin Ungdom med Landbrug og Forstvæsen og gennemgik forskellige Kursus. 1. Februar 1910 fik han Ansættelse ved Nyborg Avis og har siden 1. Marts 1911 været ansat som Medarbejder ved Vendsyssel Tidende. 1919 Studierejse i Sverige med Stipendium fra Provins-Journalistforeningen. Formand for Hjørring Journalistklub.

Andersen, Ad., Holstebro. — PJF.

Adolph Andersen er født den 19. August 1898, Søn af Restauratør P. C. Andersen, Holstebro. Han begyndte journalistisk Virksomhed 1. August 1915 ved Morsø Avis, 1916—18 Medarbejder ved Lollands-Posten, 1918—19 ved Roskilde Dagblad, 1. Februar 1919 til 1. Septbr. 1920 Redaktør af Ølandenes Dagblad i Rudkøbing, 1. Novbr. 1920

til 15. April 1921 Redaktør af Frederiksborg Amtstidende. Siden 15. Januar 1921 Redaktionssekretær ved Holstebro Avis.

Andersen, A., Haslev. — SP.

Anders Andersen er født 14. Januar 1868 i Tjæreby, Søn af Husmand Chr. Andersen. Fra Konfirmationen og til 20. Juli 1895 til Søs og derefter Arbejdsmand i Haslev til 1. Januar 1909, da han ansattes som Lokalredaktør for Sydsjællands Social-Demokrat til 1. Oktober 1915, da Haslev Social-Demokrat udkom, og blev da Redaktør af dette. Han er Medlem af Bestyrelserne for og Medstifter af en Del faglige og politiske Foreninger og er Medlem af Haslev-Freslev Sogneraad fra 1. April 1909, i de sidste 3 Aar som Næstformand.

Andersen, A. Chr. F. — SP.

Anders Christian Frederik Andersen er født i Kalundborg den 26. Maj 1877, Søn af Arbejdsmand Chr. Andersen. Han blev, efter at være udlært som Typograf, i Efteraaret 1899 ansat ved Social-Demokraten i Kalundborg, fra 1902 Lokalredaktør. Byraadsmedlem fra 4. Januar 1906, Borgmester fra 1. April 1921, Folketingsmand fra 26. April til September 1920 og paany fra 11. April 1924. Desuden er han Medlem af Købstadsforeningens Repræsentantskab fra 1907 og Medlem af den socialdemokratiske Hovedbestyrelse siden 1909.

Andersen, Carla, Aarhus. — P.J.F.

Carla Luise Andersen er født den 26. December 1892 i Aarhus, Datter af Fabrikant L. Andersen. Hun tog Realeksamen fra Aarhus Katedralskole og har siden Februar 1914 været ansat ved Aarhus Stiftstidende. Hun har foretaget Rejser i Tyskland 1915, England 1923 og Frankrig 1924 uden Stipendier. A. er Medlem af The Society of Woman Journalists i London.

Andersen, G. S., Grenaa. — F.V.D., P.J.F.

Gustav Sylvester Andersen er født den 23. December 1888 i Kolding, Søn af

Ølhandler Andersen. Han blev uddannet som Typograf i Kolding Folkeblads Trykkeri 1903—09 og var i de sidste Aar beskæftiget som Journalist. I Marts 1909 ansattes han som Journalist ved Holstebro Dagblad. Fra November 1912 til Marts 1915 Redaktionssekretær ved Ribe Amtstidende i Varde. Fra 1915—20 Medarbejder ved Grenaa Folke-tidende og siden 1920 ansvarhavende Redaktør for dette Blad.

Andersen, H. C., Marstal. — P.J.F.

Hans Christian Andersen er født den 25. December 1881, Søn af Gaardejer N. Andersen. Han lærte Typografi og virkede som Typograf ved Langelands Avis og syslede samtidig med Journalistik. 1915 ansvarhavende Redaktør af Ærø Tidende, April 1916 ansvarhavende Redaktør af Ærø Folkeblad og siden 1. Januar 1921 Medredaktør ved Bladet. Fra Juni 1922 Formand for Venstres Organisation paa Ærø.

Andersen, H. M., Svendborg. — F.K.D., P.J.F.

Hans Marius Andersen er født den 8. Oktober 1888 i Heden, Svendborg Amt, Søn af Købmand Niels Andersen, uddannet som Typograf og var i nogle Aar Korrekturlæser ved Fyns Tidende, ansattes 5. Juli 1910 som Redaktionssekretær ved Folkebladet for Svendborg Amt. Ved Sammenslutningen af dette Blad og Svendborg Amtstidende 1911 Redaktionssekretær ved sidstnævnte. 23. Januar 1923 ansat som Medredaktør og fra 1. April 1924 Chefredaktør og Forretningsfører. Han har foretaget en Rejse til Norge paa Statsstipendium.

Andersen, Jørg., Horsens. — P.J.F., J.F.

Jørgen Christian Andersen er født den 26. Februar 1875 i Aalborg, Søn af Stabssergent J. Andersen. Præliminæreksamen. Han begyndte den 1. September 1891 journalistisk Virksomhed ved Aalborg Amtstidende, 1. Marts 1893 til 1. September 1895 Redaktionssekretær ved Vejle Amts Dagblad, fra 1. September 1895 til 1. Oktober 1898 Redaktionssekretær og siden Medredaktør

ved Horsens Folkeblad. A. er Forfatter af forskellige lokale Turist- og Jubilæums-skrifter og har virket en Del som Oplæser i Horsenseggen. Medlem af Horsens Byraad siden 1917, Formand for Horsens Turistforening, for Horsens Venstreforening og for Horsens borgerlige Skyttelaug. Talrige Studierejser i de fleste europæiske Lande og Deltager i de internationale Pressekongresser i Berlin 1908, London 1909, Rom 1911 og København 1914. Medlem af Delegationen til Pressekongressen i Finland 1922. Medlem af Provins-Journalistforeningens Bestyrelse 1903—11, Formand 1911—15, Redaktør af Foreningens Medlemsblad 1904—15.

Andersen, P., Svendborg. — SP.

Jens Peter Andersen er født 11. Juni 1870 i Nyborg, Søn af Arbejdsmand Valdemar Simonsen Andersen, lærte Typograffaget og blev 1. April 1903 Filialredaktør af Ringkøbing Amts Social-Demokrat i Holstebro; fra 15. November 1907 Filialredaktør ved Syd-fyns Social-Demokrat i Svendborg; fra 1. December 1923, da dette Blad fik selvstændigt Trykkeri, Bladets Chefredaktør. Medlem af Folketinget, Medlem af Svendborg Byraad, Næstformand i Landsforeningen Dansk Arbejde og Næstformand for Dansk Købestævne. Stipendierejse til Norge 1917. Fra 1906 Medlem af Bestyrelsen for Socialdemokratisk Presseforening og fra 1920 Foreningens Formand. Medlem af Den danske Presses Telegramudvalg og af Pressens Fællesraad samt dettes Forretningsudvalg.

Andersen, J. P., Slagelse. — FVD.

Jens Peter Andersen er født den 18. Juni 1888 i Ringsted Landsogn, Søn af Arbejdsmand Jacob Andersen. Han blev udlært som Typograf i 1908 og foretog derefter flere Rejser til Fods gennem Tyskland, Italien, Østrig, Sverige og Norge, hvor han arbejdede som Typograf i 4 Aar, indtil han 1. September 1914 ansattes som Filialredaktør ved Maribo Amts Avis, hvor han var, indtil han 1. August 1921 overtog Stillingen som Filialredaktør ved Vestsjællands Folkeblad i Slagelse.

Andersen, J. S., Slagelse. — SP.

Jørgen Schaltz Andersen er født den 10. December 1902 i Horsens, Søn af Redaktør P. Andersen, Svendborg. Han har taget Maskinisteksamen og er udlært Maskinarbejder; ansattes 15. November 1924 ved Vestsjællands Social-Demokrat i Slagelse.

Andersen, Louis, Aarhus. — PJF.

Louis Carl Georg Andersen begyndte journalistisk Virksomhed 14. Oktober 1902 ved Aarhus-Posten, 1904—05 Medarbejder ved Demokraten, derefter atter ved Aarhus-Posten, 1908 ved Jysk Morgenblad, 1910 Redaktionssekretær ved Aarhus-Posten, 1. Juli 1918 til 7. Marts 1923 Chefredaktør af dette Blad. Fra 1. Juli 1923 Medarbejder ved Aarhus Stiftstidende. A. har siden 1910 skrevet en Række Revuer. 1905 Studierejse i Tyskland, 1922 i Ungarn og Østrig, 1923 i Tyskland.

Andersen, M. Th., Hørsholm. — FKD.

Martinus Theodor Andersen er født den 27. Juli 1875 i Hørsholm, Søn af Redaktør Th. B. Andersen. Han blev uddannet som Typograf og begyndte journalistisk Virksomhed i 1897. Fra 1911 Redaktør af Hørsholm Avis, og siden 1. Oktober 1920 samtidig Udgiver af Bladet.

Andersen, R. F., Vordingborg. — FVD.

Rasmus Frederik Andersen er født den 7. August 1865 i Bakkebølle ved Vordingborg. Han har taget Lærereksamen og har siden 27. Juni 1890 været Filialredaktør af Vordingborg Dagblad. Andersen er Borgmester i Vordingborg, Medlem af Repræsentantskabet for Den danske Købstadforening, Medlem af Præstø Amts Skoleraad og Medlem af Bestyrelsen for A/S Banken for Vordingborg og Omegn.

Anthonsen, H., Hillerød. — FKD., PJF.

Henrik Anthonsen er født den 16. Oktober 1888 i Greisdalen, Søn af Bryggeri-ejer Anthonsen. Han blev Student i Vejle og studerede derefter i 3 Aar Nationaløko-

nomi og ansattes 1910 ved Københavns Pressebureau. Fra 1914 til 1. Juli 1919 Redaktionssekretær ved Lolland Falsters Stiftstidende, 1919 til 1. April 1921 Redaktør af Skive Avis. Fra 1. April 1921 Chefredaktør af Frederiksborg Amtstidende og fra 1. Oktober 1923 tillige Udgiver. Han foretog i 1924 Studierejse til England paa Statsstipendium.

Antonsen, J., Randers. — P.J.F.

Jørgen Antonsen er født den 14. Januar 1903 i Balle, Bredsten Sogn, Søn af Gaardejer J. Antonsen. Mellemskole og Handelshøjskoleeksamen. 1. Juli 1921 Medarbejder ved Skanderborg Amts Avis. Februar 1925 ved Kalundborg Folkeblad og fra 1. April 1925 Medarbejder ved Randers Dagblad.

Arnfast, Strange, Aalborg. — J.F.

Strange Arnfast er født den 21. Februar 1901 i København, Søn af C. A. Nielsen, tidligere Redaktør af Aarhus-Posten. Efter 4 Aars Landvæsenlære og 2 Aars Virksomhed ved Reklamebureau ansattes han 1. December 1921 ved Roskilde Tidende og var fra Nytaar 1923 til 1. Aug. 1923 Redaktionssekretær ved Vendsyssel Folkeblad i Brønderslev; indtil Slutningen af 1924 ansat ved Politiken og fra Nytaar 1925 ved Aalborg Venstreblad som Redaktionssekretær.

Aubeck, Fr., Kolding. — P.J.F.

Frederik Georg Johannes Aubeck er født den 21. Marts 1864 i Egebæk ved Flensborg, Søn af Stationsforstander Nis Pedersen Aubeck. Præliminæreksamen, handelsuddannet, Detailhandler i København 1888—96. A. begyndte journalistisk Virksomhed ved Handels-Avisen, blev Forretningsfører ved og senere Redaktør af Dagbladet Tiden. 1898—1911 Udgiver og Redaktør af Hobro Avis, 1911—12 Redaktør af Assens Avis. Siden 1. Januar 1913 Redaktør af Venstrebladet for det sydlige Jylland. Medlem af Landstinget fra April 1924.

Axelsen, J. V. C., Køge. — ØBP., FKD., P.J.F.

Jacob Vilhelm Charles Axelsen er født den 15. Marts 1882 paa Læsø, Søn af

Konsul Axelsen. Han tog alm. Forberedelseseksamen og Undervisning i Græsk og Latin og besøgte Købmandsskolens Kursus. Han begyndte journalistisk Virksomhed 1903 og ansattes 1906 som Redaktionssekretær ved Grenaa Avis, var i 1907 Journalist ved Jyllandsposten, fra 1. Januar 1909 Medredaktør ved Lollandsposten og har siden 1910 været Redaktør af Østsjællands Avis i Køge. Han er Medlem af det konservative Folkepartis Repræsentantskab, af Bestyrelsen for Organisationen af Bladudgivere i Provinsen siden 1918, i Bestyrelsen for Stereotyperingsanstalten siden 1921 samt Medlem af Bestyrelser for en Række politiske og andre Foreninger. Form. for Køge Skakklub, Medlem af Delegationen til Pressekongressen i Finland 1922.

Bang, O. L., København. — J.F., J.F.B.

Oluf Ludvig Bang er født den 15. September 1866 i Næstved, Søn af Redaktør A. C. Bang. Han lærte Typograffaget og blev i 1885 ansat ved Næstved Avis, ejede Bladet til 1900; 1902—09 ansat ved Provinsbladenes Stereotyperingsanstalt, derefter ved Korrespondancebureauet Riget, senere ved Den konservative Generalkorrespondance og udsendte ved Siden heraf selvstændige Korrespondancer til en Del Dagblade. Speciale: Provins-Lokalhistorie.

Bech, H. J., Varde. — SP., P.J.F.

Hans Jensen Bech er født den 10. Juni 1868 i Vejle, Søn af Stolemager P. Bech. Han blev uddannet som Typograf og begyndte Journalistik i 1910 ved Thisted Social-Demokrat. Fra 1911 Redaktør af Varde Social-Demokrat.

Bech, L. M., Bramminge. — F.V.D., P.J.F.

Lorenzo Marzetta Bech er født den 13. November 1881 i Bjert, Søn af Førstelærer O. E. Bech. Lærereksamen. Siden 1. April 1917 Lokalredaktør af Landbo-Dagbladet i Bramminge. Studierejse i Sverige 1920 med Statsstipendium og i Tyskland 1922.

Behrens, V., Kolding. — P.J.F.

Vilhelm Johannes Behrens er født den 2. December 1897 i Frederikshavn, Søn af Cementbrænder J. Th. Behrens. Han lærte Mejerivæsen og var ansat i Mejerifaget fra 1913—18. 1. Maj til 30. Juni 1918 Medarbejder ved Aalborg Venstreblad, 1. Juli 1918 til 30. September 1920 Medarbejder ved Aalborg Amtstidende, 1. Oktober 1920 Medarbejder ved Kolding Folkeblad og siden 1. Juli 1922 Bladets Redaktionssekretær. Studierejse til Frankrig 1920 med Stipendium.

Bendixsen, H. R., Herning. — P.J.F.

Hakon R. Bendixsen er født den 13. August 1894 i Herning, Søn af Redaktør L. V. Bendixsen. Realeksamen og 2 Vintre paa Askov, i 5 Aar beskæftiget ved Blomstergartneriet. Siden 1. Januar 1913 ansat ved Herning Folkeblad, de senere Aar som Redaktionssekretær.

Bendtsen, R., Esbjerg. — F.V.D., J.F.

Rasmus Bendtsen er født den 7. Juli 1889 i Frerslev ved Hillerød, Søn af Gaardejer Jens Bendtsen. Præliminæreksamen. 1905 Medarbejder ved Frederiksborg Amts Avis, 1. April 1907 ved Kolding Folkeblad, Oktober 1913 Leder af Venstres Korrespondancebureau i København. B. overtog den 1. September 1917 Redaktionen af de af A/S Den sydvestjydske Venstrepresses udgivne Dagblade: Hovedbladet Vestkysten (Esbjerg Avis, Fanø Avis, Ribe Folkeblad, Varde Dagblad, Grindsted Dagblad og Tønder Avis). Studierejse til Norge (med Stipendium), samt i Tyskland, Frankrig, Østrig og England.

Bennike, Svend, Stege. — F.V.D., P.J.F.

Svend Bennike er født den 15. November 1892 i Vallekilde, Søn af Højskolelærer Valdemar Bennike. Han var først i Tømmerlære og kom derefter paa Askov Højskole i Vinterhalvaaret 1913—14. Ansattes 1. Januar 1912 ved Holbæk-Posten. Medarbejder ved Sydsjællands Venstreblad fra Marts 1912 til November 1913, Redaktionssekretær ved Holbæk Amts Venstreblad fra

1. Maj 1914 til 1. Juni 1916, Filialredaktør ved Vestsjællands Folkeblad fra Juni 1916 til 1. Marts 1917, Redaktionssekretær ved Holbæk Amts Venstreblad Marts 1917 til Oktober 1918, Medarbejder ved Holbæk Amtstidende fra Oktober 1918 til 1. Januar 1922 og fra 1922 Chefredaktør og Forretningsfører ved Møens Dagblad. Fra 1. Maj 1919 til 1. Januar 1922 Sekretær for Venstres Organisation i 1. Opstillingskreds og for de samvirkende Venstreforeninger i Holbæk Amt.

Berg, P., Horsens. — S.P., P.J.F.

Paul Berg er født den 3. August 1897 i Roskilde, Søn af Guldsmed O. J. Berg. Han tog Realeksamen 1913 og lærte derpaa Typografi, arbejdede ved Faget i København og tog samtidig Studentereksamen 1919 og Filosofikum 1920. Den 18. Oktober 1920 ansat først som Journalist, senere som Redaktionssekretær ved Horsens Social-Demokrat. Han har foretaget flere Rejser i Sverige og Tyskland, Czechoslovakiet og Østrig. 1923 Rejse i Tyskland, Frankrig og England, skrev Rejsebreve til danske og enkelte svenske og norske Blade.

Bernild, H. E., Hillerød. — F.V.D., P.J.F., J.F.

Holger Emil Bernild er født den 20. April 1878 i Maribo. Han tog Præliminæreksamen, ansattes paa Sagførerkontor i Jylland og studerede Jura i København. Fra 1902 arbejdede han ved den jydske Venstrepresses og ansattes 1905 som ansvarhavende Redaktør ved Nordsjællands Venstreblad og har siden været knyttet til dette Blad, ogsaa som Forretningsleder. Han var i 1920 ved Septembervalget det radikale Venstres Kandidat i Frederiksborgkredsen og ligeledes ved Folketingsvalget i 1924. Formand for den radikale Venstrepresses, Medlem af Nordisk Redaktørforbunds Bestyrelse, af Pressens Fællesraads Forretningsudvalg, af Journalistforeningens Repræsentantskab og af Repræsentantskabet for Hillerød-Frederiksværkbanen; i en Del Aar, til 1912, Medlem af Bestyrelsen for Provins-Journalistforeningen. Han har foretaget Studierejser i Nord-, Mel-

lem- og Sydeuropa og i 1917 en Rejse til den tysk-russiske Front. Medlem af Delegationen til Pressekongressen i Finland.

Bertelsen, R. K., Viborg. — ÖBP., FVD.

Rasmus Kristen Bertelsen er født den 14. Februar 1878 i Herning, Søn af Murer A. Bertelsen. Han tog Realeksamen og var to Vintre paa Askov Højskole. Han blev uddannet som Typograf og var derpaa Typograf og Medarbejder ved Faaborg Folketidende og Holbæk Amts Dagblad. Fra Oktober 1899 til December 1902 ved Ringkøbing Amts Dagblad. Derefter Redaktionssekretær ved Thisted Amtstidende og siden 1. Oktober 1903 Redaktør af Viborg Stifts Folkeblad. Han var Medlem af Viborg Byraad fra 1913—18 og Medlem af Direktionen for Viborg og Omegns Sparekasse. I en Aarrække Medlem af Bladudgiverforeningens Bestyrelse, samt af Bestyrelsen for Venstres jyske Fællesorganisation. Han er Forfatter til Bøgerne om Anders Nielsen og Viborgkredsens Folketingsmænd.

Bigum, J., Holbæk. — FVD.

Julius Bigum er født den 7. Februar 1863 i Grenaa, Søn af Fisker Bigum. Han lærte Typografi og blev Faktor og Trykkeribestyrelse. Siden 1. Januar 1910 har han været Redaktør af Holbæk Amts Venstreblad. Han er Medlem af Holbæk Byraad, Medlem af Pressens Fællesraad og Medl. af Bestyrelsen for Den danske Presses Fællesindkøbs-For-ening, samt af Bestyrelsen for det radikale Venstres Redaktørforening.

Bindslev, J., Skagen. — FKD.

Johannes Bindslev er født i Hjørring den 30. August 1881, Søn af Skomager C. P. Bindslev. Han lærte Typograffaget og har udgivet Skagens Avis siden Januar 1917; siden Marts 1923 Bladets ansvarh. Redaktør.

Bjarnholt, A. P., Holbæk. — SP., PJF.

Anders Peter Bjarnholt er født den 1. Januar 1880 i Gundsømagle, Søn af Væver Jens Larsen. Han blev uddannet som Skomager og tog derefter Højskolekursus. Den

1. Maj 1913 ansattes han ved Sydsjællands Social-Demokrat. Fra 1. Januar 1919 Redaktør og Forretningsfører for Holbæk Amts Social-Demokrat. B. har skrevet en Roman og en Del Noveller.

Bjerg, M. J., Hillerød. — PJF.

Martin Johannes Bjerg er født den 1. Marts 1895 i Kbhvn., Søn af Skomagern. Bjerg. Efter at have studeret Musik i 12 Aar ansattes han i 1915 ved Ugebladet Hjemmet og fra September 1917 til December 1919 ved Norges Handels- og Sjøfartstidende, dels som Korrespondent i København, dels som Medarbejder i Oslo; siden 1920 Medarbejder ved Frederiksborg Amts Avis. Han var fra Januar til December 1921 Korrespondent til Dansk Tidende i Chicago. B. har foretaget 4 Rejser til Tyskland, Frankrig, Svejts og Østrig uden Stipendium.

Blicher, H. J., Charlottenlund. — PJF., JF.

Hans Jacob Blicher er født den 3. September 1864 paa Frederiksberg, Søn af Overlærer ved de forenede Kirkeskoler Ludvig Blicher. Han blev Student 1881 og cand. phil. 1882. Hans første politiske Artikel offentliggjordes den 22. Februar 1882 i Fyens Stiftstidende, sign. H—r, hvilket Mærke B. siden stadig har benyttet. 1883—84 Medarbejder ved Dagens Nyheder, 1884—85 Redaktionssekretær v. Hjørring Amtstidende, derefter en kort Tid ved Jyllandsposten, 1886—87 Huslærer, i Efteraaret 1887 atter ved Dagens Nyheder, 1896—1904 ved Nationaltidende, fra 1896 politisk Korrespondent til Jyllandsposten, kommunalpolitisk Medarbejder ved Vort Land 1904—12; Medhjælper i Statsemissionen fra 1911, Rigsdagsmeddeler til Flensborg Avis fra 1920. I en Aarrække Medlem af Bestyrelsen for den konservative Klub i København og af Hovedbestyrelsen for Højres Arbejds- og Vælgerforening i København, Sekretær i Det konservative Folkepartis Rigsdagsgruppe 1919—23. Generalsekretær for Det første almindelige Pressestævne i Aarhus 1901, for Presseudstillingen i København 1902 og det andet nordiske Pressemøde i København samme

Aar; Vicepræsident ved den internationale Pressekongres i Bern 1902 og ved Kongressen i Liège 1905, Formand for Rigsdagens Presselege fra 1918; siden 1921 Medlem af Provins-Journalistforeningens Bestyrelse og Formand for Foreningens Kreds for Roskilde og Københavns Amter.

Ridder af Dannebrog.

Blicher, P. P. J., Ringkøbing. — P.J.F.

Poul Peder Julius Blicher er født den 8. Januar 1893 i Jennum, Skibet Sogn, Søn af Førstelærer S. W. Blicher. Han blev uddannet til Optagelse paa Seminarium og tog derpaa Præliminæreksamen. Han var ansat ved Nordfynske Jernbane som Trafik-elev fra 1. Juli 1914 til 13. Marts 1917, da han tog sin Afsked fra Banen for at overgaa til Journalistikken. 30. Maj 1917 Journalist ved Faaborg Folketidende og siden 1. Januar 1920 Journalist ved Ringkøbing Amts Dagblad. Han er samtidig Lærer i Ringkøbing Handels- og Aftenskole. 1923 Rejse i Sverige uden Stipendium.

Bollerup-Madsen, C., Aalborg. — SP., P.J.F.

Carl Bollerup-Madsen, født 11. Juni 1884 i Rindom ved Ringkøbing, Søn af Husmand Chr. Madsen. Han lærte efter Konfirmationen Cigarmagerfaget og var beskæftiget ved dette Fag, til han i 1908 kom til Randers, Her udførte han lejlighedsvis journalistisk Arbejde ved Socialdemokraten for Randers og Omegn, blev i 1910 dette Blads Lokalredaktør i Hobro og Aaret efter Redaktør af Social-Demokraten for Hobro og Omegn, da dette Blad oprettedes. 1917 Medarbejder ved Vestjyllands Social-Demokrat i Esbjerg og fra November 1920 Medredaktør. 15. September 1923 Medredaktør af Nordjyllands Social-Demokrat i Aalborg; ansvarhavende Redaktør af dette Blad fra 1. Januar 1924. Tidligere Medlem af Hobro og Esbjerg Byraad. 1920 Stats-Stipendium til en Rejse i Frankrig og England og senere Studierejser til Frankrig, Belgien og Tyskland.

Borch, A., Odense. — P.J.F.

Aage Borch er født i Grenaa den 3. Oktober 1873, Søn af Pastor U. S. Borch. Han

tog Præliminæreksamen og gennemgik senere et halvandet Aars Kursus i København. Den 1. April 1894 Medarbejder ved Fyens Stiftstidende. Siden Foraaret 1917 Bladets Redaktionssekretær.

Bork, H. L., Nykøbing F. — F.V.D., P.J.F.

Holger Leonhard Bork er født den 22. August 1881 i Sommersted i Sønderjylland, Søn af Lærer S. H. Bork. Han kom, efter at have taget Præliminæreksamen, i Smedelære i Aabenraa, studerede derpaa ved Polyteknisk Lærestalt og gik efter nogen Tids Medarbejderskab ved forskellige Blade over til journalistisk Virksomhed og blev ansat som Redaktionssekretær ved Roskilde Dagblad. Siden Juli 1911 Redaktør af Lolland Falsters Folketidende. Studierejser i England, Tyskland og Frankrig 1911, i England 1921.

Borgstrup, H., Hjørring. — F.V.D., P.J.F.

Hermann Christian Borgstrup er født den 11. Februar 1884 i Kjeldby paa Møen. Han begyndte, efter at have taget Præliminæreksamen, at skrive til forskellige Blade, fik i 1906 Ansættelse ved Fyns Venstreblad og var Bladets Redaktionssekretær til 1912. Maj—Oktober 1912 Lokalredaktør af Hjørring Venstreblad og derefter Redaktør af Vendsyssel Venstreblad, der oprettedes i December 1912. Medlem af Hjørring Byraad fra 1917—25, Formand for Hjørring og Omegns Turistforening, Medl. af Bestyrelsen for Henry George-Foreningen. 1910—11 Rejser i Tyskland og Norge, 1916 med Stats-Stipendium gennem Sverige til Lapland og Lofoten. Medlem af Bestyrelsen for det radikale Venstres Redaktørforening.

Borre, A. L., Odense. — P.J.F.

Alma Louise Borre, f. Baumgarten, er født den 4. September 1870 i Odense, Datter af Gross. P. Baumgarten, gift med Redaktør L. Borre. Hun frekventerede Frk. Wintelers Skole i Odense i 10 Aar og læste senere til Privatlærerinde. Hun begyndte journalistisk Virksomhed ved Agrardagbladet. Siden 1. Januar 1908 ansat ved Ritzaus Bureaus Afdeling i Odense.

Borre, E., Odense. — P.J.F.

Egil Borre er født den 4. Juni 1900 i Odense, Søn af Redaktør L. Borre. Han tog Mellemkoleeksamen og Realeksamen og var fra 1. Marts 1917 til 15. August 1918 Medarbejder ved Fyns Tidende, derpaa, indtil 1. November 1918, Medarbejder ved Ringkøbing Amts Dagblad. Fra 1. November 1918 til 15. Juni 1921 ved Lolland Falsters Venstreblade, fra 1. Juli 1921 til 1. Oktober 1921 Soldat, fra 1. Oktober 1921 til 1. April 1922 ved Ritzaus Bureau i København og siden 1. April 1922 Medarbejder ved Odense Avis.

Borre, L., Odense. — P.J.F.

Ludvig Borre er født den 5. November 1869 i Østerby paa Fejø, Søn af Lærer N. Borre. Han begyndte, efter at have gaaet i Faderens Skole, journalistisk Virksomhed ved Nakskov Tidende den 20. November 1884, først som Medarbejder, senere som Redaktionssekretær. 1898 Redaktør af Agrardagbladet i Odense og siden 1. September 1900 Redaktør af Ritzaus Bureaus Afdeling i Odense. Form. for Fyns Stifts Journalistforening.

Bram, L. J., Frederiksværk. — S.P.

Lave Jørgensen Bram er født den 5. Marts 1873 i Kolding, Søn af Ejendoms-mægler Bram, kom i Tømrerlære og rejste i nogle Aar som Svend. Efter at være hjemsendt som Underofficer arbejdede han i 12 Aar i Kolding som Tømrer. Han havde her forskellige Tillidshverv, bl. a. var han i Hovedbestyrelsen for Dansk Tømrerforbund. Siden 1. December 1908 Lokalredaktør af Nordsjællands Social-Demokrat i Frederiksværk. Fra September 1913 Medlem af Repræsentantskabet for Hillerød-Frederiksværk-Hundested Banen. Fra 1918 opstillet som Socialdemokratiets Folketingskandidat i Frederiksværkkredsen. Bram deltog i 1921 som Danmarks Repræsentant i en af det tyske Socialministerium arrangeret Studierejse til Sachsen-Erzgebirge og Bøhmen for at studere Nødstilstanden, særlig i Fabriksbyerne.

Branth, R. H. D., Faaborg. — F.V.D., P.J.F.

Rudolf Helms Darling Branth er født den 11. November 1887 i Faaborg, Søn af Redaktør R. J. Brandt. Han blev Typograf og kom efter aftjent Værnepligt ved Nytaarstid 1908 til Faaborg Folketidende, hvor han beskæftigede sig med dels Journalistik, dels Typografi, og ansattes i Decbr. 1910 ved Ringsted Folketidende som Journalist og blev 1. November 1912 Redaktionssekretær ved Faaborg Folketidende. Fra 1. Januar 1918 Medredaktør og efter Bladets Stifters Død den 15. Oktober 1920 Ene-redaktør. Studierejser i 1911 paa Provins-Journalistforeningens Stipendium og i 1921 til henholdsvis England og Tyskland.

Brix, Hans, Holbæk. — P.J.F.

Hans Brix er født den 27. Maj 1897 i Rødby, Søn af afdøde Provst J. A. Brix. Han tog Præliminæreksamen 1912, blev Student fra Sorø Akademi 1915, tog Filosofikum 1916, studerede Teologi 1915—19. Han begyndte Journalistik i 1916 med Artikler til Vort Land, København m. fl. Den 13. September 1919 Journalist ved Holbæk Amtstidende; siden 1. December 1921 Redaktionssekretær.

Brunsgaard, C., Thisted. — S.P., P.J.F.

Clemmen Brunsgaard er født den 2. November 1892 i Snedsted i Thy, Søn af Husmand N. P. Sørensen. Han har arbejdet ved Bagerfaget fra 1908 til 1920 og ansattes 1. April 1920 som Medarbejder ved Thisted Social-Demokrat. Siden 3. Maj 1924 Filialredaktør af Bladet.

Bruun, E. Finnemann. — F.K.L., P.J.F.

Erik Finnemann Bruun er født den 4. Oktober 1893 paa Sandagergaard ved Børgense, Søn af Forpagter Bruun. Student 1917, cand. phil. 1918, 1917—19 Sekretær for den konservative Ungdomsbewægelse og Medredaktør af Bladet Konservativ Ungdom. 1. Januar 1919 til 1. April 1922 Udgiver og Redaktør af Kerteminde Avis, 1. Oktober 1922 til Juni 1923 Redaktionssekretær ved

Fædrelandet i Sønderborg. Siden 15. Januar 1924 Redaktør af Sønderborg Amts Avis. B. har udgivet forskellige politiske Pjecer og en kommenterende Udgave af den nye kommunale Valglov. Konservativ Kandidat ved sidste Folketingsvalg i den sønderjydske Storkreds.

Bryde, R., Viborg. — P.J.F.

Richard Bryde er født den 1. Januar 1893 i Nykøbing F., Søn af Fotograf N. Bryde. Han tog Præliminæreksamen 1907 og kom 1. Oktober samme Aar til Lolland Falsters Folketidende. 1. Juni 1912 til 1. November 1913 ved Roskilde Dagblad; derefter, til 15. August 1916, Redaktionssekretær ved Holbæk Amts Dagblad, 15. August 1916 til 15. August 1917 Redaktionssekretær ved Holbæk Amtstidende, fra sidste Dato Redaktionssekretær ved Viborg Stifts Folkeblad. B. har udg. Digtsamlingen Ragnarok 1923, skrevet Afhandlinger og Artikler i literære Tidsskrifter og offentliggjort lyriske Bidrag. 1918 Stipendierejse til Sverige, 1920 til Norge.

Bundgaard, C., Horsens. — F.K.D., P.J.F.

Carlos Bundgaard er født den 24. Marts 1894 i Aarhus, Søn af Entreprenør P. Bundgaard. Han blev Student 1912, tog Filosofikum 1913 og studerede Statsvidenskab indtil 1916. Fra 1. Marts 1916 til 1. Maj 1917 Redaktionssekretær ved Lollandsposten. Fra 1. Maj 1917 til 1. April 1919 Journalist ved Horsens Avis og fra 1919 Redaktør og Medudgiver af Bladet. Han er Næstformand i Horsens Telefonabonnentforening og i Bestyrelsen for Horsens konservative Vælgerforening. Studierejser i Tyskland, Czekoslovakiet, Østrig, Norge og Sverige.

Bøgedal, H., København. — P.J.F., J.F.

Hans Bøgedal er født 1861 i Lunde i Svendborg Amt, Søn af Arbejdsmand Anders Hansen. I Vintrene 1880—81 og 1881—82 paa Højskole i Vester Skerninge, 1882—83 i Ollerup; var en Tid Lærer ved privat Børneskole i Nordfyn og besøgte i Vintrene 1884—85 og 1885—86 den udvidede Højskole i Askov; opholdt sig fra Efteraaret

1886 til Efteraaret 1888 i Argentina. Efter sin Hjemkomst en kort Tid Lærer ved Steenum Højskole og begyndte journalistisk Virksomhed i September 1889 ved C. Bergs Blade Venstrebladet og Holbæk Amts Dagblad; blev i Slutningen af samme Aar Redaktionssekretær ved Aarhus Folkeblad. Fra 1891—96 Redaktør af Nyborg Dagblad. Siden Begyndelsen af Marts 1897 knyttet til Fyns Tidende, fra 20. Oktober 1902 til 1. Oktober 1922 som Medredaktør, har fortrinsvis behandlet Udland, histor. Emner og Literatur. Mærker H. B. og Munin. Han har skrevet Anton Frederik Tscherning (1897). Medlem af Provins-Journalistforeningen fra dens Begyndelse og var en Tid Medlem af Bestyrelsen. Fra 1908—11 Foreningens Formand. Leder af Kursus for Journalister 1909, 1910, 1911. Fra 1. April 1922 Forretningsfører for Kirkeligt Samfund af 1898.

Bølling, H., Aarhus. — P.J.F.

Hans Bølling er født den 15. Oktober 1895 i Ringsted, Søn af Læge Anton Volquartz Bølling. Studentereksamen. Juni 1914—17 Medarbejder ved Østsjællands Folkeblad, Februar 1918 til Juli 1918 Medarbejder ved Aalborg Venstreblad, Juli 1918 til December 1919 Bladets Redaktionssekretær; Januar til April 1920 Medarbejder ved Aarhus Stiftstidende, siden April 1920 Redaktionssekretær ved Bladet. Speciale: Udenrigspolitik og historisk Stof.

Carlsen, C. E., Ringkøbing. — P.J.F.

Carl Emil Carlsen er født den 5. Januar 1871 i Gimsing pr. Struer, Søn af Kolonneformand O. Carlsen. Han tog Præliminæreksamen og var derefter Typograf, indtil han den 1. Oktober 1899 blev antaget som Medarbejder ved Roskilde Dagblad. Fra 1. November 1911 til 1. April 1914 Bladets Bogholder og derpaa indtil 1. Aug. 1918 Redaktionssekretær ved Bladet. Fra 1. Aug. 1918 til 10. Maj 1919 Filialredaktør af Folkebladet for Vejen, Brørup, Holsted og Omegn. Siden 10. Maj 1919 Redaktionssekretær ved Ringkøbing Amts Dagblad.

Carstens, G., Nørre-Sundby. — PJF.

Gotfred Christian Vermund Carstens er født den 21. Februar 1897 i Odense, Søn af Grosserer P. V. Carstens, København. Realeksamen 1914; Ophold paa Haslev og Ribe Seminarier. Han begyndte journalistisk Virksomhed ved Fagblade og blev i 1918 Medarbejder ved Holbæk Amts Avis. 1920 —21 Redaktionssekretær ved Skanderborg Amts Avis, derefter Aarhus Stiftstidendes Lokalredaktør i Skanderborg og blev senere ansat som Medarbejder ved Hovedkontoret i Aarhus; fra 1. April 1923 til 1. November 1924 Redaktør af Aarhus-Posten; November —December 1924 Redaktør af Dagen i Nørre-Sundby og driver nu Korrespondancevirksomhed ved jydsk Blade.

Christensen, A. T. P., Stubbekøb. — SP., PJF.

Albert Thorvald Peter Christensen er født den 8. Januar 1874 i Idestrup Sogn paa Falster, Søn af Arbejdsmand Hans Christensen. Han ansattes 1. April 1908 som Lokalredaktør af Social-Demokraten i Stubbekøb. C. har i mange Aar været Medlem af og Formand for Ligningskommissionen og er Suppleant til Skatteraadet og Borgmester i Stubbekøbing.

Christensen, Chr., Roskilde. — FVD.

Christian Christensen er født den 8. September 1877 i Nykøbing M., Søn af Restauratør J. C. Christensen. Han blev Student 1896 og studerede nordisk Filologi og Literatur. Efter at have aftjent sin Værnepligt begyndte han journalistisk Virksomhed ved de københavnske Blade, først ved Korrekturen, og fik den 1. April 1907 fast Ansættelse som Medarbejder ved Østsjællands Folkeblad, Redaktionssekretær fra 1. April 1907 til 1. Maj 1917; fra 1. Maj 1917 til 1. Marts 1919 Medredaktør af Randers Amtstidende og siden 1. Marts 1919 Redaktør af Roskilde Tidende. Han er Formand for Roskilderekredsens radikale Venstre og Revisor i Den radikale Venstrepressen. C. har flere Gange rejst i Tyskland og Frankrig uden Stipendium.

Christensen, C., Aars. — FVD.

Christen Christensen er født den 13. December 1891 i Døstrup ved Hobro, Søn af Arbejdsmand P. Christensen. 1918 —19 Askov Højskole; Landbrugsarbejder. Han begyndte journalistisk Virksomhed ved Hobro Avis 1. Juni 1919 og har siden 1. Marts 1920 været Redaktør af Aars Dagblad, Lokaldagave af Himmerland i Hobro. C. har virket for Skyttesagen som Lærer i Skydning og Gymnastik og har været Formand for Venstres Ungdoms Landsorganisation.

Christensen, C. J., Hammel. — SP., PJF.

Christen Jensen Christensen er født den 3. Marts 1882 i Floes ved Uggeluse, Søn af Arbejdsmand Jens Christensen. Han lærte Tømrerfaget og arbejdede nogle Aar i dette. 1. Juni 1920 Lokalredaktør af Tønder Amts Social-Demokrat. Siden 13. November 1924 Filialredaktør af Hammel Social-Demokrat.

Christensen, Chr. P., Roskilde. — PJF.

Christen Pedersen Christensen er født i Kantrup ved Roskilde den 12. Maj 1898, Søn af Gaardejer H. P. Christensen. Han blev Student i 1917 og ansattes efter aftjent Værnepligt 1. August 1921 paa Roskilde Dagblad som Medarbejder. Han har rejst en Del i Sverige og Finland. C. er dekoreret med den estiske Erindringsmedaille, Tapperhedsmedaille og St. Anna Ordenen for sin Deltagelse som Underofficer i den estisk-russiske Krig.

Christensen, C. S., Holbæk. — PJF.

Carl Søren Christensen er født den 16. Januar 1887 paa Holbæk Mark, Søn af Landmand Chr. Christensen. Han blev uddannet som Mejerist og var fra 1911 til 1912 Redaktør af Medlemsbladet for Mejeriforeningen af 1907. 1. Juli 1912 ansat ved Hobro Avis, fra 1. Oktober 1912 til 1. April 1913 Filialredaktør ved Viborg Venstreblad. 1. April 1913 til 1. Januar 1918 Redaktionssekretær ved Silkeborg Venstreblad. 15. Januar 1918 til 1. April 1922 Redaktionssekretær

ved Kalundborg Dagblad og siden 1. Maj 1922 Medarbejder ved Holbæk Amts Venstreblad. Han var fra 1910—13 Medlem af Hovedbestyrelsen for den radikale Ungdoms Landsforbund. 1922 Rejser til Tyskland, Belgien og Frankrig og 1923 Rejse til Tyskland, begge Rejser uden Stipendium.

Christensen, Chr. V., Nykøbing S. — P.J.F.

Christian Viggo Christensen, født den 19. Januar 1874 i Soderup, Søn af Tømrer Christensen; fra 1892 Indehaver af et Uldstrikkeri. Han begyndte journalistisk Virksomhed 1897 som Lokalreporter til Holbæk-Posten og skrev siden en Del Artikler til Blade. Den 1. November 1912 ansattes han som Filialredaktør ved Holbæk Amts Venstreblads Odsherredudgave i Nykøb. S. Fra 1909—12 Medlem af Soderup Sogneraad, Formand for den radikale Venstreforening i Nykøbing fra 1912—24. I 7 Aar Medlem af Ligningskommissionen, deraf i 4 Aar Formand. For Tiden Overligningskommissær. Formand for Nykøbing S. Folkebibliotek.

Christensen, G. C. M., Roskilde. — Ø.B.P., F.K.D., J.F.

Georg Christian Martin Christensen er født den 29. Januar 1849 i Roskilde, Søn af Guldsmed Carl Ludvig Christensen, blev Typograf ved Roskilde Avis og ansattes som Medarbejder ved samme Blad 1878; var fra 1884—1918 Redaktør af Bladet og fra 1884—96 samtidig Forretningsfører. Han trak sig tilbage, da Bladet overgik til Aktieselskab og er nu Medlem af Bestyrelsen for Selskabet Roskilde Avis, er Formand for Roskilde Borger-, Haandværker- og Industriforening. Revisor i Organisationen af Bladudgivere i Provinsen.

Ridder af Dannebrog.

Christensen, H., Ringkøbing. — S.P., P.J.F.

Hans Christensen er født den 29. Februar 1860 i Egense ved Svendborg, Søn af Husmand Chr. Madsen. Han begyndte journalistisk Virksomhed ved Svendborg Amts Social-Demokrat 1897 som Medarbejder og

fik Ansættelse som Lokalredaktør i Bogense 1908. Fra April 1914 til Oktober 1923 Lokalredaktør i Hjørring og siden 19. Oktober 1923 Lokalredaktør af Ringkøbing Amts Social-Demokrat. Han har været Medlem af Bogense Byraad og var desuden Medlem af Hjørring Byraad i to Perioder fra 1917—23. Medlem af Huslejenævnet og Formand for det lokale Kornnævn i Hjørring.

Christensen, Johs., Nakskov. — S.P., P.J.F.

Johannes Christensen er født den 18. November 1888 i Stige ved Odense, Søn af Murer P. Chr. Christensen. Han lærte Typografi og ansattes derefter som Journalist den 1. Oktober 1920 ved Lolland-Falsters Social-Demokrat; senere Redaktionssekretær. Han har foretaget Rejser i Tyskland, Svejts, Italien og Østrig i 1912 som Haandværkersvend med Stats-Stipendium. C. er Redaktør af Socialdemokratisk Ungdoms Kredsorgan Faklen.

Christensen, J. V., Ringsted. — F.V.D., P.J.F., J.F.

Jørgen Valdemar Christensen er født den 10. Januar 1876 i Vollerup, Gimlinge Sogn, Søn af Gaardejer Lars Christensen. 1893 Præliminæreksamen, 1893—95 Medarbejder ved Sorø Amtstidende, April 1895 til April 1902 Bladets Redaktionssekretær. Medarbejder ved Ritzaus Bureau fra August 1902 til 16. April 1903; fra sidstnævnte Dato Redaktør af Ringsted Folketidende. C. har dyrket Lokalhistorie og politisk Historie og har udgivet: Tider og Skikkelser i Midtsjællands Historie, En Bonde, Ringsted Kloster (Festskrift 1915), Festskrifter for Ringsted Handels- og Industriforening, Ringsted Andelsslagteri, Ringstedegnens Landboforening, Venstres Historie i korte Træk (1922, 2. Opdrag 1924), Sorø Amt kulturhistorisk skildret (i Pragtværket Danmark); endvidere hyppige Bidrag til Tidsskrifter o. s. v. Medstifter af og Medlem af den første Bestyrelse for Provins-Journalistforeningen, dennes Formand 1907—08 og tilrettelagde som saadan det første Kursus for Journalister. Formand for Venstres Redaktørforening 1921—24. Tingvalgt Medlem af Landstinget fra 15. Februar

1924. Medlem af Venstres Bestyrelse paa Rigsdagen og af Hovedbestyrelsen for det sjællandske Venstre.

Christensen, K. A., Hillerød. — P.J.F.

Knud Aage Christensen er født den 26. August 1900 i Hillerød, Søn af Urmager V. V. Christensen. Han tog Realeksamen og var derefter ansat i 2 Aar paa Nordsjællands Venstreblads Ekspedition. Fra 1. December 1920 ansat som Medarbejder ved Bladets Redaktion. C. har foretaget en Rejse til Tyskland og flere til Norge uden Stipendier.

Christensen, N. Chr., Skive. — P.J.F.

Niels Christian Christensen er født den 19. Marts 1895 i Holstebro, Søn af Murer J. C. Christensen. Han blev uddannet som Typograf og begyndte journalistisk Virksomhed ved Holstebro Dagblad 1916. Derefter et Ophold paa Askov Højskole i 1918—19, hvorfra han kom til Langelands Avis som Redaktionssekretær. 1. Januar 1920 Journalist ved Randers Dagblad og fra 1. April 1925 ansvarlig Redaktør af Skive Venstreblad. Han var Medlem af Hovedbestyrelsen for Venstres Ungdoms Landsorganisation og Sekretær for Randersafdelingen. Desuden 1922—23 Medlem af Provins-Journalistforeningens Bestyrelse og indtil Foraaret 1925 Formand for Randers Amtskreds.

Christensen, N. C. K. Juul, Nakskov. — P.J.F.

Niels Christen Karsten Juul Christensen er født den 24. December 1887 i Aalborg, Søn af Pedel N. C. Christensen ved Aalborg Katedralskole. Han fik typografisk Uddannelse og begyndte journalistisk Virksomhed 15. April 1906 som Medarbejder ved Dagbladet Nordjylland i Aalborg; fra December 1906 til 1. August 1907 Bladets Lokalredaktør i Hobro. 1. August 1907 til 1. April 1908 Redaktionssekretær ved Skive Avis, derpaa atter ved Nordjylland; siden 1. December 1908 Redaktionssekretær ved Vestlollands Avis i Nakskov og samtidig — fra 1915 og 1916 — Lokalredaktør for Lollandsposten og Lolland-Falsters Stiftstidende.

Forfatter til Jubilæumsskrifter for Landmændenes Eksportslagteri i Nakskov (1922) og Vestlollands Landboforening (1924). Fra 1915 Medlem af Hovedbestyrelsen for de samvirk. lolland-falsterske Sangforeninger og Næstformand fra 1921; Medlem af Bestyrelsen for Lolland-Falsters Sejlunion fra dennes Oprettelse i 1921. Studierejser i Norge og Sverige 1916 og til London 1924 med Stats-Stipendium. Siden 1919 Formand for Lolland-Falsters Journalistforening og siden denne blev Kredsafdeling Form. for Maribo Amtskreds af P.J.F.; siden 1923 Formand for den da stiftede Nakskov Journalistforening.

Christensen, T., Nyborg. — P.J.F.

Toliver Christensen er født den 20. Oktober 1892 i Aagerup ved Vipperød, Søn af Skomager P. Christensen. Han blev udlært som Typograf og ansattes den 1. Januar 1918 som Redaktionssekretær ved Vestjyllands Folkeblad i Varde. Den 15. September 1919 ansattes han som Fyns Venstreblads Filialredaktør i Nyborg.

Christiansen, A., København. — SP., J.F.B.

Alex Christiansen er født den 28. Juli 1889 i Ringsted, Søn af Faktor L. Christiansen. Han kom, efter at have taget Præliminæreksamen, i Typograflære og ansattes fra 1. Juli 1918 ved Social-Demokraten i Korsør og var fra 1. Maj 1919 til 25. Novbr. 1924 Medarbejder ved Vestsjællands Social-Demokrat i Slagelse og fra sidstnævnte Dato ansat ved den socialdemokratiske Provinspresses Bureau i København. Medlem af Rigsdagens Presseloge.

Christiansen, C. E., Maribo. — SP., P.J.F.

Carl Emil Christiansen er født den 26. Marts 1879 i Bellinge paa Fyn, Søn af Papirarbejder paa Dalum L. J. Christiansen. Han lærte Typograffaget og virkede i dette til 1916; de sidste 8 Aar som Faktor ved Sydfyns Social-Demokrat i Svendborg. Fra 1. December 1916 Filialredaktør og Forretningsfører ved Maribo Social-Demokrat. Borgmester i Maribo 1919—21. Medlem af

Socialdemokratiets Hovedbestyrelse. Form. for Socialdemokratiets Kredsorganisation i Maribokredsen. Næstformand i Maribo Byraad. Medlem af Overformynderiets Bestyrelse (Maribo Amtskreds). Formand for Maribo—Torrige Jernb. Direktion. I Bestyrelsen for A/S Lollands Sten- og Gruskompani i Nysted. Rejse i Tyskland 1922 med lokalt Rundskuestipendium og i Sverige og Norge 1924 med Statsstipendium.

Christiansen, A., Hjørring. — P.J.F.

Christian Frederik Albert Christiansen er født den 14. Juni 1894 i Hjørring, Søn af Afholdsvært J. P. Sørensen, Skagen. Han begyndte journalistisk Virksomhed 1. August 1915 ved Skagens Avis; fra 15. Februar 1917 til 1. Januar 1923 Medarbejder ved Vendsyssel Folkeblad i Brønderslev; siden sidstnævnte Dato Medarbejder ved Vendsyssel Venstreblad i Hjørring.

Christiansen, H. C. A., Horsens. — F.K.D., P.J.F.

Hans Christian Albertinus Christiansen er født den 31. December 1877 i Aarhus, Søn af Arbejdsmand Carl Christiansen. Han fik handelsmæssig Uddannelse, begyndte journalistisk Virksomhed i 1904 og blev 1. September 1906 Redaktionssekretær ved Horsens Avis, fra 1911 Medredaktør og fra 1. April 1919 Medejer og ansvarlig Redaktør. Formand for Horsens konservative Vælgerforening og for Horsens Sejlklub, Formand for Repræsentantskabet i Livsforsikringsselskabet Jylland.

Christiansen, J. N., Sorø. — P.J.F.

Jens Niels Christiansen er født den 6. Juli 1894 i Mariager, Søn af Gaardejer N. Chr. Niels Christiansen. Han tog Præliminæreksamen paa Københavns Universitet og blev den 1. April 1913 ansat ved Randers Venstreblad. Fra 1. Januar 1910 Redaktionssekretær ved Randers Amtstidende. Fra 1. April 1918 til 1. September 1920 Redaktionssekretær ved Lolland Falsters Venstreblade i Nykøbing F. og siden September 1920 Filialredaktør ved Venstres Folkeblad i Sorø.

Christiansen, Joh., Bramminge. — F.V.D., P.J.F.

Johannes Sigmund Christiansen er født den 8. Juli 1888 i Hersnap paa Hindsøholm, Søn af Husmand P. L. Christiansen. Højskoleuddannelse paa forskellige Højskoler og Askov. 1911—1912 Medarbejder ved Sydsjællands Venstreblad, derefter forskellige Vikariater og Militærtjeneste, 1916—1919 Redaktør af Venstres Folkeblad i Sorø, 1919—1923 Redaktør af Esbjerg Venstreblad. Siden 1. Maj 1924 Forpagter og Redaktør af Sydvestjyllands Venstreblad i Bramminge og Ribe Venstreblad. Det radikale Venstres Kandidat i Slagelsekredsen ved Folketingsvalget 1918, i Esbjerg og Guldager ved Valgene 1920. — Studierejse 1921 med Stipendium fra Ribe Amts Journalistforening. Leder af Esbjerg Teater og Phønix Teatret i Esbjerg siden 1. December 1922. Medlem af Delegationen til Pressekongressen i Finland 1922.

Christiansen, Kaj, Odense. — P.J.F.

Kaj Aage Christiansen er født den 2. April 1904 i Mølvang, Søn af Kommuelærer Edv. Christiansen. Han ansattes efter at have taget Studentereksamen den 20. Oktober 1922 ved Fyns Tidende, Odense. Siden 1. April Medarbejder ved Kalundborg Folkeblad.

Christoffersen, H. P., Fakse. — S.P.

Hans Peter Christoffersen er født den 23. September 1888 i Toxværd, Søn af Stenhugger Christoffersen. Efter at have lært Murerhaandværket blev han den 25. September 1921 ansat som Lokalredaktør for Socialdemokraten i Fakse. C. er Medlem af Fakse Sogneraad og af Skolekommissionen, samt Formand for Socialdemokratisk Forening i Fakse.

Ditlevsen, D., Maribo. — F.K.D., P.J.F.

Ditlev Ditlevsen er født den 14. April 1882 i Snedsted, Søn af Lærer S. Ditlevsen. Han fik typografisk Uddannelse i Thisted og ansattes som Journalist ved Aalborg Stiftstidende i Juli 1909, som Bestyrer af dette Blads Kontor i Hjørring. Fra November

1909 til Oktober 1910 Redaktionssekretær ved Thisted Amts Avis og fra 26. Oktober samme Aar Redaktionssekretær af Lollands-Posten. Siden 1. Oktober 1914 dette Blads Chefredaktør og havde Bladet i Forpagtning fra 1. Oktober 1914 til 31. December 1917, da Bladet overgik til et Aktieselskab med Ditlevsen som Redaktør.

Dreyer, J. C., Odense. — FKD., PJF., JF.

Jørgen Christian Dreyer er født den 7. Juli 1886 i Odense, Søn af Redaktør M. C. H. Dreyer. Student 1905, cand. phil. 1906, studerede Statsvidenskab og var samtidig knyttet til Vort Land, hvor han var fast ansat 1908—1909. Januar—Oktober 1910 ved Fyens Stiftstidende; derefter 4 Maaneder i London og 4 Maaneder i Leipzig. 1. Juli 1911 Redaktionssekretær ved Fyens Stiftstidende, siden 21. Juni 1920 Medredaktør af Bladet. Medlem af Bestyrelsen for Odense konservative Vælgerforening og Kasserer for Odense Turistforening.

Dreyer, M. C. H., Odense. — ÖBP., FKD., PJF., JF.

Morten Christian Hempel Dreyer er født den 21. Juni 1860 i København, Søn af Etatsraad J. C. Dreyer, Udgiver og Redaktør af Fyens Stiftstidende. D. tog statsvidenskabelig Embedseksamen den 31. Januar 1883 og begyndte journalistisk Virksomhed 1. Marts samme Aar ved Berlingske Tidende under Dr. Manicus; Septbr. 1883—April 1884 ved Horsens Avis under Elberling; 1. April 1884 ved Fyens Stiftstidende og fra 11. Maj 1892 Bladets ansvarhavende Redaktør. Ved Etatsraad Dreyers Død forpagtede D. Bladet fra 7. Marts 1897 ifølge Testamente og blev fra August 1919 Ejer af Fyens Stiftstidende, Fyens Stifts Adressekontor og Fyens Stiftsbogtrykkeri. Specialer: Politik og Musik. Mærker: —r. og Kvik. — Næstformand for det konservative Folkeparti og Formand for Partiets Forretningsudvalg; Værge for St. Knuds Domkirke, Medlem af Radiumfondens Bestyrelse, Medejer af og i Bestyrelsen for Odense Teater, Medlem af Overbestyrelsen for Dansk Korforening, Med-

lem af Bestyrelsen for det fynske Fængsels-selskab, Medlem af Bestyrelsen for Foreningen Fruens Bøge (Formand 1899—1915), i en Aar-række Medlem af Odense Haandværker- og Industriforenings Bestyrelse og Lignings-kommissionen. I flere Aar Formand for Odense Musikforening og Odense Gymnas-tikforening og nu Æresmedlem i disse to Foreninger; Medlem af Centralkomiteen for den sønderjydske Fond og af Repræsentantskabet for Foreningen Norden. Formand for Foreningen for den konservative Presse i Danmark siden Februar 1905, Næstformand i Pressens Fællesraad, Medlem af Den danske Presses Telegramudvalg, Medlem af Bestyrelsen for Den danske Presses Fællesind-købsforening, Medlem af Styrelsen for Nordisk Redaktørforbund.

Ridder af Dannebrog og Dannebrogssmand. Ridder af den svenske Vasaorden.

Dreyer, P., Odense. — PJF.

Poul Christian Herholdt Dreyer er født den 12. Maj 1894 i Odense, Søn af Forlagsboghandler J. N. T. Dreyer. Student 1912, cand. jur. 1918. Siden 16. Juni 1918 Medarbejder ved Fyens Stiftstidende. Studierejse i Tyskland 1919 med Stipendium fra Odense Journalistforening.

Drøhse, E., Randers. — PJF.

Engelbert Drøhse er født i Vejle, Søn af Fuldmægtig L. M. Drøhse. Han tog Realskoleundervisning og privat Kursus i Sprog og Historie i Aarhus, og begyndte i meget ung Alder Journalistik med Oversættelse af Føljetoner og udenlandsk Stof til en Del Provsblade. Han har været knyttet til Randers Dagblad i 35 Aar, deraf i 10 Aar som Redaktionssekretær og senere som Medredaktør. I 6 Aar Medlem af Randers Byraad og siden 1907 Formand for Historisk Samfund i Randers Amt. Han har foretaget flere Studierejser til Tyskland, deraf en med Statsstipendium.

Dyrehøj, M. C., Ribe. — SP., PJF.

M. C. Dyrehøj er født den 23. November 1872 i Dudal i Borris, Søn af Tømrer

L. Madsen. Han havde forskellige Erhverv, indtil han 1. Juli 1908 ansattes ved Vestjyllands Social-Demokrat i Esbjerg. 1. April 1914—1. Juli 1917 Redaktionssekretær ved Silkeborg Social-Demokrat, derefter til Februar 1923 Lokalredaktør af Hobro Social-Demokrat og til Oktober 1923 ved Struer Social-Demokrat. Siden Filialredaktør af Ribe Social-Demokrat. 1. April 1921—Februar 1923 Næstformand i Hobro Byraad, fra 19. Oktober 1924 Formand for den socialdemokratiske Organisation i Ribekredsen.

Dyrup, P., Odense. — P.J.F.

Poul Dyrup er født den 25. Oktober 1888 paa Dyrupgaard ved Fruens Bøge, Søn af Gaardejer A. Knudsen. Han fik to Vintres Kursus paa Askov Højskole og et Sommerkursus paa Firecroft College ved Birmingham, og ansattes i Oktober 1905 ved Fyns Tidende. Januar 1909 Redaktionssekretær ved Assens Amts Avis, 1910 Redaktionssekretær ved Sorø Folketidende. November 1912 Journalist ved Ringsted Folketidende. Siden Januar 1913 Journalist ved Fyns Tidende. 1919 Rejse med Statsstipendium til England, endvidere Kursus ved Universiteterne i Oxford og Bristol samt en Rejse til Tyskland.

Egebjerg, Fr., Silkeborg. — P.J.F.

Anders Frederik Rasmussen Egebjerg er født den 30. August 1873 i Egebjerg, Søn af Gaardejer R. Hansen. Han uddannedes som Mejerist og var to Vintre paa Askov. — 1898 Medarbejder ved Sorø Amtstidende. Siden 1898 Redaktionssekretær ved Silkeborg Avis.

Egebjerg, N., Nyborg. — F.V.D., J.F.

Niels Egebjerg er født den 10. August 1871 i Egebjerg paa Fyn, Søn af Gaardejer Rasmus Hansen. Han blev i Foraaret 1892 Medarbejder ved Sorø Amtstidende. I Vintrene 1892—93 og 93—94 var han paa Askov Højskole og i den mellemliggende Sommer ansat ved Svendborg Folkeblad. Fra 1894—96 var han Redaktionssekretær ved Sorø Amtstidende og blev den 10. September 1896

Redaktør af Nyborg Avis, der var overgaaet til et Aktieselskab, som købte baade den gamle Nyborg Avis og Nyborg Dagblad og slog dem sammen til et Blad. I 1908 købte Egebjerg Bladet af A/S, og i 1912 blev Nyborg-Posten forenet med Nyborg Avis. Han er Medlem af Bestyrelsen for Foreningen af Venstreblade i Danmark og Formand for Nyborg Journalistklub. — Medlem af Delegationen til Pressekongressen i Finland 1922.

Egebjerg, L. K., Randers. — P.J.F.

Laurits Knudsen Egebjerg er født den 11. December 1900 i Svendborg, Søn af afd. Redaktør H. R. Egebjerg. Han tog Studentereksamen 1918, begyndte polyteknisk Studium, men opgav efter et Aars Forløb. Han begyndte derefter journalistisk Virksomhed den 1. Oktober 1920 ved Horsens Avis. Fra November 1922 til Marts 1923 Elev paa Askov Højskole og fra 19. Marts 1923 Journalist ved Randers Amtsavis. — Oversætter for The intermediary Press Service, Haag.

Eilertsen, Fr., Hjørring. — P.J.F.

Johan Frede Eilertsen er født den 16. Marts 1898 i København, Søn af Arbmnd. N. P. Eilertsen. Efter at have faaet Realeksamen begyndte han 1. November 1915 journalistisk Virksomhed ved Assens Amts Dagblad. 1. Juli—1. Novbr. 1917 Lokalredaktør for Nordjysk Dagblad i Brønderslev, derefter til 1. Marts 1921 Medarbejder ved Bladet i Hjørring. Marts 1921—Juni 1923 Redaktionssekretær ved Bornholms Avis og siden atter ved Nordjysk Dagblad som Redaktionssekretær. Fra 1. Maj 1925 Redaktionssekretær ved Haderslev Stiftstidende.

Eilersgaard, J., Middelfart. — O.B.P., F.V.D., P.J.F., J.P.

Julius Eilersgaard er født den 24. Marts 1855 i Aalborg, Søn af Skrædermester J. P. Eilersgaard. Uddannet som Typograf, 1875—1878 Studier i København. 1885 Medarbejder ved Aalborg Stiftstidende, senere Redaktionssekretær og fra 1895 Chefredaktør,

overtog Middelfart Avis 1. September 1898. Forfatter til Aalborgs Historie og andre Af-snit i Turistbogen for Nordjylland. I flere Aar Formand for de samvirkende fynske Turistforeninger, Formand for Middelfart Turistforening; i Bestyrelsen for Middelfart Grund ejerforening. Talrige Studierejser i Udlandet, Medlem af Delegationen til Presse-kongressen i Finland 1922. Medlem af Bestyrelsen for Organisationen af Bladudgivere i Provinserne og af Fællesindkøbsforeningen, Revisor i Stereotyperingsanstalten, i flere Aar Formand for et særligt Udvalg angaaende Bladenes Ulykkesforsikring og Brandassurance.

Eilersgaard, S., Middelfart. — FVD., P.J.F.

Svend Eilersgaard er født den 15. Maj 1884 i Aalborg, Søn af Redaktør Jul. Eilersgaard. Præliminæreksamen 1900, Sætteskippereksamen 1913. 1900—1902 Medarbejder ved Middelfart Avis, 1903—04 ved Flensborg Avis, 1906 Redaktionssekretær ved Loll. Falst. Folketidende, 1907 Medredaktør ved Middelfart Avis, fra 1908 Redaktør af Filiationbladet Bogense Tidende, fra 1918 Korrespondent i London til en Række Provsblade og Ritzaus Bureau. Forfatter af Snøg-højs Historie og Noveller til flere illustrerede Blade. I 5 Aar Sekretær for den danske Klub i London.

Ejbye-Ernst, N., Aarhus. — SP., P.J.F.

Niels Ejbye-Ernst er født den 7. November 1886 i Aarhus, Søn af Stabssergent L. Ernst. Han tog Handelseksamen og ansattes den 1. April 1905 ved Jysk Morgenblad i Aarhus. Fra 1. Oktober 1907 Medarbejder ved Demokraten i Aarhus, fra Marts 1913 Redaktionssekretær. Ansvarhavende Redaktør ved Bladet fra Juni 1918. E. har foretaget Rejser i Norge, Sverige og Tyskland med Statsstipendium.

Eliassen, P., Kolding. — P.J.F.

Peter Martin Elias Eliassen er født den 24. Juli 1874 paa Brunsgaard i Skrave Sogn i Sønderjylland, Søn af Gaardejer J. B. Eliassen, tog efter et Ophold paa Askov

Præliminæreksamen og uddannede sig til Journalist ved Dannevirke ved Ophold paa en tysk Sprogskole. — E. fik Ansættelse ved Dannevirke 1. Maj 1892, bosatte sig senere i Danmark og var senere i Halvfems-erne Redaktionssekretær ved Nakskov Tidende; fra 9. Juli 1899 Ansættelse ved Ritzaus Bureau, først ved Hovedbureauet og siden 29. Juli samme Aar Leder af Afdelingen i Kolding. Speciale: Lokalhistorie. E. er Forfatter til en Række Skrifter: Kolding fra Middelalder til Nutid (1910), Tobakken i Danmark (1912), Museet paa Koldinghus (1915), Nye jydsk Købstad Creditforenings Jubilæumsskrift (1921), Kolding Folkebanks do. (1923), Historiske Strejftog i Kolding og Omegn (1923), Ritzaus Bureaus 50 Aars Jubilæumsskrift (1916), (dette Skrift har sammen med to tyske Afhandlinger dannet Grundlaget for en Doktordisputats ved Universitetet i Erlangen 1917 af Dr. Friedrich Fuchs, udgivet 1919 under Titlen Telegraphische Nachrichtenbüros), desuden flere Turistpjecer. — Medstifter af Vejle Amts historiske Samfund og Formand for Redaktionen af Vejle Amts Aarbøger, Medlem af Bestyrelsen for Museet paa Koldinghus, Formand for Kolding Centralbibliotek, Medlem af Bestyrelsen for Historisk Samfund for Sønderjylland. Studierejser: London og Skotland i 1893. Cykeltur 1894 gennem Tyskland og Holland til Verdensudstilling i Antwerpen. 1903 i Tyskland med Stipendium fra Provsjournalistforeningen. 1916 i Sverige og Norge med Stipendium fra den Hjelms-tierne-Rosencroneske Stiftelse. 1919 i England, navnlig London, med Statsstipendium. Revisor i Provsjournalistforeningen 1916—17, Kredsformand 1921—22. Formand for Foreningen af Redaktører ved Ritzaus Bureaus Provsafdelinger siden dennes Oprettelse.

Ridder af Dannebrog.

Elmholt, P. V., Odense. — FVD., P.J.F., J.F.

Peder Valdemar Elmholt er født den 1. Juni 1883 i Ildved ved Jellinge, Søn af Blikkenslager L. P. Elmholt. Elev paa Staby Højskole, Vinterlærer i 1½ Aar i Vestjylland, Lærereksamen 1904. Siden 1. April 1907

Redaktør af Fyns Venstreblad. Sekretær for det radikale Venstres Fællesorganisation for Fyns Stift, Medlem af Bestyrelsen for Foreningen Norden. Studierejser i England, Frankrig og Tyskland. Medlem af Forretningsudvalget for Pressens Fællesindkøbsforening, Medlem af Bestyrelsen for Det radikale Venstres Redaktørforening.

Erichsen, A., Nakskov. — ÖBP., FKD., PJF.

Alfred Erichsen er født den 10. April 1887 i Middelfart, Søn af Redaktør P. L. Erichsen. Han tog polyteknisk Eksamen (Fabriksingeniør) og var i et Par Aar Kemiker ved Danmarks geologiske Undersøgelse, men gik i Krigsaarene over til Bladvirksomhed, først ved Roskilde Dagblad og Fyens Stiftstidende og fik derefter Ansættelse ved Vestlollands Avis, hvis Redaktion han overtog ved sin Faders Død. Medlem af Bestyrelsen for Nakskovkredsens konservative Vælgerforening og for den kommunale Vælgerforening i Nakskov. Rejser i Frankrig, England, Norge og Sverige. Revisor i Foreningen for den konservative Presse i Danmark.

Eriksen, H. E., Aarhus. — SP., PJF.

Holger Edvard Eriksen er født den 5. December 1894 i Østbirk, Søn af Husmand N. P. Eriksen. Han tog Realeksamen og begyndte journalistisk Virksomhed ved Vejle Social-Demokrat September 1913. Han har senere været ansat ved Vestsjællands Social-Demokrat i Slagelse, den socialdemokratiske Provinspresses Korrespondancebureau i København, Sydsjællands Social-Demokrat i Næstved og er nu Medarbejder ved Demokraten i Aarhus. Formand for den socialdemokratiske Vælgerforening i Aarhus nordre Kreds. Studierejse 1923 til England med Stats-Stipendium.

Eriksen, N. H., Hillerød. — PJF.

Niels Herluf Eriksen er født den 13. Maj 1903 i Kolding, Søn af Lærer Karl Eriksen. Han tog nysproglig Studentereksamen i Kolding 1921 og var derefter i et Aar Apotekerdiscipel i Kolding og København.

Den 1. Januar 1923 fik han Ansættelse ved Nordsjælland i Helsingør som Medarbejder. Fra 15. Maj 1923 til 8. November 1923 Medarbejder ved Viborg Stifts Folkeblad og siden Medarbejder ved Frederiksborg Amts Avis i Hillerød.

Fagerlund, N. A., Skern. — SP.

Norin Anker Fagerlund er født i Korsør den 18. September 1884, Søn af Stenhugger P. J. Carlsen. Han var Stenhugger fra sit 19. til sit 25. Aar og tog derefter flere Kursus paa Rødkilde og Askov Højskoler. Den 1. November 1910 blev han ansat som Redaktør af Hammel Social-Demokrat og er fra 10. November 1924 Redaktør af Skernkredsens Social-Demokrat.

Fiilskov, T., Sønderborg. — FVD.

Tycho Christian Fiilskov er født 1885 i Møgeltønder, Søn af Købmand Johannes Fiilskov. — Studieophold i Berlin, Askov og København. — Medarbejder ved Flensborg Avis fra 1899 til 1918. Redaktør af Dybbøl-Posten fra 1919 til 1923. Siden 1. Januar 1924 Udgiver og Chefredaktør af Ærø Folkeblad.

Fledelius, N. J. M., Bogense. — SP.

Niels Jacob Marius Fledelius er født 1881 i Fredericia, Søn af Bødker Fledelius. Han blev uddannet som Cigarmager og begyndte journalistisk Virksomhed, da han i 1919 blev ansat som Inkassator ved Fredericia Social-Demokrat. Siden 1. Oktober 1915 Lokalredaktør af Fyns Social-Demokrat i Bogense. Han har været Medlem af Bogense Byraad siden 1917 og Folketingskandidat i Højrup-Kredsen i 1920 og 1924, desuden Medstifter af Socialdemokratisk Ungdomsforbund 1906.

Flor, A. Chr. Riis, Randers. — SP., PJF.

Age Christian Riis Flor er født den 28. December 1876 i København, Søn af fhv. Købmand Chr. Flor. Han tog Studentereksamen og derefter Filosofikum og studerede et Par Aar Statsvidenskab og Nationaløko-

nomi. Han arbejdede derpaa som Arbejdsmand og ved Murerfaget i Esbjerg, indtil han den 23. Juli 1900 blev Medarbejder ved Vestjyllands Social-Demokrat. Efter aftjent Værnepligt fik han i Efteraaret 1902 Ansættelse som Redaktionssekretær ved Nordjyllands Social-Demokrat i Aalborg. I Januar 1906 indvalgt i Aalborg Byraad og genvalgt 1909. I Maj 1910 nedlagde han sit Mandat for at tiltræde en Plads ved Social-Demokraten for Randers og Omegn. Siden 1. Oktober 1911 Medredaktør af dette Blad. Fra 11. Marts 1913 Medlem af Randers Byraad. Borgmester fra 1. April 1919 til 1. April 1921. Han er Formand for socialdemokratisk Vælgerforening og Medlem af Socialdemokratiets Hovedbestyrelse. Rejse til Sverrig og Tyskland med Stipendium fra Socialdemokratisk Presseforening. Til England paa Stipendium fra Provinsjournalistforeningen, og for egen Regning Rejse til Belgien og Frankrig.

Flor, A. K. Chr. Riis, Viborg. — SP., PJF.

Arne Kaj Christian Riis Flor er født den 29. Marts 1900 i Esbjerg. Søn af Redaktør Aage Riis Flor, Randers. Han tog Studentereksamen i Randers 1918, Filosofikum 1919 og studerede Jura 1918—20. Fra 1. December 1920 til 31. Oktober 1921 Medarbejder ved Social-Demokraten for Randers og Omegn og har siden da været Redaktionssekretær ved Viborg Amts Social-Demokrat. Studierejse til Tyskland og Frankrig uden Stipendium.

Fog, C. A., Kjellerup. — FVD.

Claus Andreas Fog er født den 29. Juni 1853 i Ankelbo, Søn af Skolelærer Jørgen Fog. Han blev Stabssergent ved 7. Regiment i Fredericia, begyndte journalistisk Virksomhed som Referent til forskellige Blade fra 1903 og blev i Foraaret 1915 ansat som Redaktør af Kjellerup Venstreblad, hvilken Stilling han endnu beklæder. Han har været Formand for Huslejenævnet i Kjellerup og er Formand for Arbejdsanvisningskontoret.

Frederiksen, C. Th., Odense. — PJF.

Carl Thorvald Frederiksen er født den 8. Februar 1891 i Lunde, Søn af Gaard-

ejer F. Frederiksen. Han lærte Landbruget og fik den 1. Maj 1913 Ansættelse ved Fyns Tidende. Fra 1. Oktober 1918 til 1. Februar 1922 Filialredaktør af Fyns Tidende i Svendborg og siden 1. Februar 1922 Medarbejder ved Fyns Tidende i Odense.

Frandsen, F. S., Silkeborg. — SP., PJF.

Frands Søren Frandsen er født den 19. Februar 1871 i Sdr. Borup, Haslund Sogn, Randers Amt, Søn af Husmand Hans Frandsen. Han blev efter 2 Aars Ophold paa Vestbirk Højskole Landarbejder og ansattes som Lokalredaktør af Varde Social-Demokrat den 1. Oktober 1904. Fra 1. November 1909 til 1. Juli 1917 Redaktør af Herning Amts Social-Demokrat og siden sidstnævnte Dato Journalist ved Silkeborg Social-Demokrat. Han har været Socialdemokratiets Rigsdagskandidat i Vardekredsen ved Valget 1909 og har været kommunal Revisor i Varde, Formand for Socialdemokratisk Forening saavel i Varde som Herning og er nu Formand for Silkeborg Købstads Ligningskommission. — Studierejser i Sverige og Norge med Stipendium fra Provins-Journalistforeningen og den socialdemokratiske Presseforening.

Friborg, N. Kr., Haslev. — FKD.

Niels Kristian Friborg er født den 6. Marts 1898 i Serup ved Silkeborg. Han tog Præliminæreksamen 1920 og blev 1. Juni 1921 ansat som Medarbejder ved Holbæk Amts Avis indtil 1. Januar 1923, da han overtog Stillingen som Filialredaktør ved Haslev Avis.

Friis, Chr., Skanderborg. — FVD., PJF.

Chr. Friis er født den 4. Januar 1869 paa Højballegaard i Maarslet ved Aarhus, Søn af Gaardejer N. Friis. Han tog Forberedelseseksamen og Skolelærereksamen og fik den 1. November 1893 Ansættelse som Redaktionssekretær ved Skanderborg Amts Avis og Hammel Avis og har siden den 1. Oktober 1897 været Redaktør af Skanderborg Amts Avis. Han har siden 1917 været Medlem af Skanderborg Byraad og siden 1920 Medlem af Skanderborg Amts Skoleraad.

Friis, P., Varde. — P.J.F.

Peder Friis er født den 20. August 1893 i Varde, Søn af Fyrbøder P. Friis. 1910 Realeksamen. 1910 ved Nordjylland i Aalborg. 1911 Redaktionssekretær ved Varde Folkeblad. 1. Juli 1913 ved Ribe Amtstidende, senere indtil 1915 Redaktionssekretær ved Grenaa Folketidende og derefter Redaktionssekretær ved Ribe Amtstidende og Esbjerg Avis. Siden 1. September 1918 Lokalredaktør af Varde Dagblad (Vestkysten). Medlem af Bestyrelsen for Jydsk Boldspil-Union.

Funck, A. T. A., Stege. — F.V.D., P.J.F.

Alfred Theodor Andreas Funck er født i Rudkøbing den 9. Juni 1873, Søn af Sømænd Johs. Funck. 1901—02 ansat ved Nyborg Avis og Sorø Amtstidende. Fra 1. November 1902 Redaktionssekretær ved Møens Folkeblad. Fra Oktober 1921 ansvarshavende Redaktør. Formand for Møens Turistforening; Medstifter af og Formand for Møens Museum. Medlem af Delegationen til Pressekongressen i Finland 1922.

Føns, Kr., Stubbekøbing. — F.V.D.

Kristian Føns er født den 20. September 1866 i Kustrup ved Middelfart, Søn af Husmand og Bødker Frederik K. Føns. Elev paa Staby Vinterlærerseminarium 1888—89. Realeksamen 1890. Lærer paa Emdrupborg Folkehøjskole 1891—97. Siden Oktober 1897 Udgiver og Redaktør af Stubbekøbing Avis.

Geill, H., Aarhus. — F.K.D.

Helmer Geill er født den 21. September 1894 paa Sindssygehospitalet ved Aarhus, Søn af Overlæge ved Sindssygehospitalet i Viborg Dr. med. Chr. Geill. 1913 Præliminæreksamen i Kolding og 1915 Studentereksamen ved Universitetet i København, derefter Filosofikum og studerede i tre Aar Medicin. G. begyndte sin journalistiske Virksomhed som Student med en Række politiske Artikler i forskellige Hovedstadsblade og var 1918—19 Redaktør af Studium og akademisk Ugeblad. Han ansattes Nytaar

1920 som Medarbejder og senere som Redaktionssekretær ved Holbæk Amts Avis og var fra 1. Juni 1921 ved Frederiksborg Amts Avis. Fra 1. August 1924 ansvarlig Redaktør ved Aarhus-Posten. G. er Sekretær for det konservative Folkepartis Vælgerforening i Aarhus og Sekretær for det konservative Folkepartis Amdsudvalg i Aarhus Amt. Han foretog i 1921 Studierejse til Paris og Nordfrankrig og 1922 Studierejse til London, begge Rejser uden Stipendium.

Georgsen, F. Lützw, København. — J.F., J.F.B.

Frederik Lützw Georgsen er født den 26. September 1881 i Bryrsted ved Horsens, Søn af Tømrermester C. Georgsen. Han blev Student 1920 og studerede som cand. phil. i nogle Aar Naturhistorie, Geografi m. m. og begyndte i 1907 politisk Virksomhed ved Pressebureauet Centralen, virkede senere ved Pressens Bureau og Bureau Unio og er nu Redaktionssekretær ved Den konservative Generalkorrespondance. Redaktør af Fagbladene Trælattidende, Tidsskrift for Møbelindustri, Manufakturisten og Landkøbmændenes Fællesorgan. — Studierejser i 1910 og 1911 til Rusland, Finland og Tyskland.

Gierlev, F., Aarhus. — F.V.D., P.J.F.

Franz Gierlev er født den 31. August 1876 i Gierlev ved Randers, Søn af Boelsmand N. Jensen. Præliminæreksamen, Baneassistent. Han begyndte Journalistik i 1896 hos Emil Opffer i Nyborg, var en kort Tid i 1901 Redaktør af Nakskov Folkeblad og blev 15. Oktober 1901 Redaktionssekretær ved Aarhus Amtstidende, 1. Maj 1920 ansvarlig Redaktør og siden 1922 Eneredaktør. G. har skrevet et Lystspil, samt Digte og Noveller i forskellige Blade. — Siden 1909 Medlem af Bestyrelsen for Aarhus Venstreforening.

Ridder af den belgiske Leopoldorden (B. L. II 5). Østrigske Røde Kors' Ærestegn med Krigsdekoration (Ø. r. K. II).

Glerup, E., Hjørring. — P.J.F.

Ejnar Glerup er født den 19. December 1895 i Gistrup ved Aalborg, Søn af Lærer

L. P. R. Glerup. Student 1914 fra Aalborg Katedralskole. 1. Oktober 1914 ansat ved Aalborg Venstreblad. 1. Marts 1915 til 1. Marts 1916 ved Varde Folkeblad; paany ved Aalborg Venstreblad til 15. Maj 1923, fra Nytaar 1920 som Redaktionssekretær. Siden 15. Maj 1923 Medarbejder ved Vendsyssel Tidende. G. har skrevet enkelte Noveller i Verden og Vi og var Medarbejder ved Ugebladet Jyden.

Grau, A. C., Sønderborg. — FVD., P.J.F.

Andreas Christian Grau er født den 28. Juni 1883 paa Als, Søn af Gaardejer Christen Grau. To Vintre paa Askov og derefter private Studier. I 1905 tilfældigt Medarbejderskab ved Flensborg Avis. 1909—14 Fælleskorrespondent til en Snes Provinsblade fra Sønderjylland. 1. Oktober 1908 Dybbølpostens Lokalredaktør i Nordborg; fra 1912 tillige Medarbejder ved Flensborg Avis. Siden 1. Januar 1919 Redaktør af Dybbølposten i Sønderborg. Medlem af den slesvigske Delegation til Fredskonferencen i 1919, af Vælgerforeningens Tilsynsraad, Grænseforeningens Bestyrelse og det mellem-slesvigske Udvalg. Fra 1914 Leder af de sønderjydske Ungdomsforeninger og Redaktør af deres Medlemsblad.

Grevsen, A. P., Korsør. — SP., P.J.F.

Peter August Grevsen er født den 24. Januar 1874 i Kolding, Søn af Murer Grevsen. Han kom i Typograflære og foretog som Typograf Rejser i Tyskland, Svejts, Østrig og Norge og kom i 1898 til Sydsjællands Social-Demokrat i Næstved. Siden 1. Oktober 1904 Lokalredaktør af Social-Demokraten i Korsør. Medlem af Korsør Byraad siden 1906, Borgmester fra 1. April 1917. Forligskommissær og Skatteraadmedlem.

Grove, S. Chr., Horsens. — SP., P.J.F.

Søren Christian Grove er født den 9. April 1872 i Silkeborg, Søn af Karetmagermester S. Chr. Grove. Han tog almindelig Handelsskoleeksamen og blev uddannet som Typograf. Ansættelse som Lokalredaktør af Varde Social-Demokrat 22. September 1903.

5. September 1904 Journalist ved Vestjyllands Social-Demokrat i Esbjerg. 1. November 1912 Lokalredaktør i Holbæk og siden 15. Januar 1919 ansvarshavende Redaktør af Horsens Social-Demokrat. Han er Medlem af Horsens Byraad fra 1921. Rejser til Tyskland paa Stats-Stipendium og Provins-Journalistforeningens Stipendium. I Bestyrelsen for Provins-Journalistforeningen 1911—12, 1915—19 og siden 1921.

Grunnet, N. P. G., Kerteminde. — FKD., P.J.F.

Niels Peter Grønbeck Grunnet er født den 20. November 1901 paa Frederiksberg, Søn af Pastor Grunnet. Realeksamen. Han ansattes den 1. Juli 1917 ved Kolding Avis som Medarbejder. Fra 10. Marts 1919 til 1. Februar 1922 Redaktionssekretær ved Svendborg Amts Dagblad. Fra 1. Februar til 1. Juli s. A. Redaktør af Svendborg Amts Dagblad. Fra 1. April til 1. Oktober 1923 Redaktionssekretær ved Svendborg Amtstidende. Siden 1. Oktober 1923 Redaktør af Kerteminde Avis. Fra 1. Juli 1922 til Januar 1923 Korrespondent til Berlingske Tidende fra Verdensudstillingen i Rio de Janeiro. 1921 Rejse til Tyskland, Østrig og Czekoslovakiet med Stipendium.

Gutfeld, O., Aalborg. — P.J.F., J.F.

Ove John Gutfeld er født den 9. August 1895 i Leeds, Søn af Kapelmester Gutfeld ved Aarhus Teater. Realeksamen ved Marselisborg Skole. 1. Maj 1914 Elev ved Vendsyssel Folkeblad i Brønderslev. 1. August 1914 ved Aarhus-Posten; i kortere Perioder ved Vestres Folkeblad i Ringsted og Aarhus-Posten. August 1915 Redaktionssekretær ved Svendborg Amts Dagblad. 15. Juli 1916 Redaktør af Raaes Telegrambureau Filial i Kristiania. Foraaret 1917 ved Raaes Telegrambureau i København; derfra til Pressens Bureau og i Begyndelsen af 1919 Redaktionssekretær ved Centralbureauet; tre Maaneder senere atter ved Pressens Bureau og samtidig Medarbejder ved Dagens Ekko. Fra 1. Oktober 1921 Medarbejder ved Aalborg Stiftstidende. Speciale: Reportage. Rejser til England, Tyskland, Belgien og Norge.

Gyde, N., Odense.

Niels Gyde er født den 17. November 1877 i Vorup ved Randers, Søn af Gørtler Gyde. 1898 Medarbejder ved Holbæk Amts Dagblad, senere Redaktionssekretær ved Faaborg Folketidende, Odense Avis og Horsens Dagblad; 19. December 1912 Redaktør af Horsens Venstreblad og fra 1920 Medarbejder ved Fyns Venstreblad. Mærke: Tænkeren.

Haagensen, Th., Holstebro. — FKD.

Thorvald Haagensen er født den 27. Oktober 1870 i Aarhus, Søn af Skrædermester Oluf Haagensen. Han lærte Typografefaget og virkede ved Holstebro Avis, dels som Typograf, dels som redaktionel Medarbejder. Siden 25. August 1914 Redaktør af Holstebro Avis med et Par kortere Afbrydelser og siden 1. Januar 1922 Udgiver af dette Blad med dets Filialer i Ringkøbing Amt.

Hansen, A. E., Holstebro. — P.J.F.

Aage Einar Hansen er født den 12. Maj 1895, Søn af Husmand Søren Hansen, Dybe. Han uddannedes paa Staby Vinterlærerseminarium, Krabbesholm Højskole og Ranum Seminarium. Februar 1920 ansat ved Lemvig Folkeblad. Siden 15. Juli 1920 Medarbejder ved Holstebro Dagblad.

Hansen, Agnes, Kolding. — P.J.F.

Agnes Dorotea Hansen er født den 25. Juni 1896 paa Ribe Mark, Datter af Læreren Th. Hansen. Handelsskoleuddannelse. 15. Februar 1915 Medarbejder ved Ribe Stiftstidende. Siden 1. November 1919 Medarbejder ved Ritzaus Bureaus Afdeling i Kolding.

Hansen, A. E., Nakskov. — SP., P.J.F.

Alfred Eduard Hansen er født den 21. December 1876 i København, Søn af Tømrer Ferd. Hansen. Han har Handelskoleuddannelse og blev i Juni 1896 ansat som Medarbejder ved SocialDemokraten i København, hvor han forblev, indtil Lolland Falsters SocialDemokrats Oprettelse 1901,

hvor han siden har været ansat. Han blev 1913 Medredaktør og ansvarshavende og fra 1919 Chefredaktør. H. er Formand for Socialdemokratisk Forening siden 1906 og Medlem af Nakskov Byraad (Næstformand) siden 1917. Han er siden 1919 Medlem af Bestyrelsen for ProvinsJournalistforeningen og Medlem af dennes Lønudvalg samt af Pressens Fællesraad.

Hansen, A. F., Middelfart. — SP.

Anthon Frederik Hansen er født den 15. Februar 1888 i Vaalse Sogn paa Falster, Søn af Gaardejer R. Hansen. Han arbejdede ved Landbruget til sit 29. Aar og deltog i fagligt Organisationsarbejde blandt Landarbejderne fra 1917—21. Fra 15. Februar 1922 ansat som Redaktionssekretær ved Middelfart SocialDemokrat. Han var Socialdemokraternes Kandidat i Gudmekredsen ved Valgene 26. April, 6. Juli og 21. September 1920; i Otterupkredsen ved Valget 11. April 1924.

Hansen, A., Slagelse. — P.J.F.

Anton Hansen er født den 16. December 1896 i Frøslev pr. Storehedinge, Søn af Teglværksejer H. Hansen. Han tog Studentereksamen og ansattes derefter ved Raas Telegrambureau 1. Juli 1919 og ved Sorø Amtstidende 1. Marts 1920. Han har foretaget Studierejse 1922 i Tyskland uden Stipendium.

Hansen, A. L., Nyborg. — P.J.F., SP.

August Ludvig Hansen er født den 9. Oktober 1873 i Flødstrup og blev i December 1898 Redaktør af Nyborg SocialDemokrat. Han er Medlem af Nyborg Byraad fra Januar 1900 og Byens Borgmester. Medlem af Delegationen til Pressekongressen i Finland 1922.

Hansen, A., Herning. — SP., P.J.F.

Axel Hansen er født den 5. Maj 1888 i Middelfart, Søn af Stenhugger Povl Hansen. 1. April 1915 Medarbejder ved Nordsjællands SocialDemokrat; derefter Filialredaktør i Frederikshavn. 1919-22 beskæftiget

ved den faglige Bevægelse. Siden 1. Oktober 1922 Filialredaktør ved Herning Social-Demokrat.

Hansen, A. W., Helsingør. — P.J.F.

Axel Willy Hansen er født 1897 i Helsingør, Søn af Redaktør Frits Hansen, Helsingør Dagblad. Han tog Realeksamen og ansattes den 2. December 1918 ved Randers Amtstidende. Fra 1. November 1920 til 15. Januar 1923 Medarbejder ved Vendsyssel Venstreblad i Hjørring. Fra 15. Januar 1923 til 15. Marts 1924 Medarbejder ved Aalborg Amtstidende og fra 1. April 1924 Medarbejder ved Helsingør Dagblad. H. er Løjtnant af Reserven.

Hansen, C. A., Aalborg. — F.V.D., P.J.F.

Carl Anders Hansen er født den 26. Februar 1896 i Soderup i Fløng Sogn, Søn af Gaardejer Hansen. Han tog Studentereksamen og Filosofikum og studerede Statsvidenskab i to Aar, hvorefter han den 1. Maj 1917 ansattes ved Østsjællands Folkeblad. Fra 1. Februar 1920 til 30. November 1924 Medarbejder ved Roskilde Tidende og fra 1. Januar 1925 Udgiver og Chefredaktør ved Aalborg Venstreblad.

Hansen, Carl, Skive. — P.J.F.

Carl Christian Hansen er født den 15. Maj 1870 paa Vinde Vestergaard ved Skive, Søn af Gaardejer Chr. Hansen; virkede ved Landvæsen til Militærtjenesten, Sekondløjtnantseksamen 1890. I de følgende Aar var han dels beskæftiget ved Landbruget som Gaardejer og Husmand, dels som Medarbejder ved Skive Folkeblad fra 3. Januar 1891, 1906 Medredaktør og fra 1911 Bladets Chefredaktør. Specialer: Politik, Økonomi, Andelsvæsen, Landbrug, Historie. Mærker: r, Hermes, Agroman, Arild. H. har skrevet spredte Bidrag til Landmandsblade, Andelsbladet og mange andre Blade. 1900—06 Formand for de samvirkende jydsk Mejeriforeninger; Æresmedlem 1907. Stifter af Husmandsforeningen Fremad 1901; Æresmedlem 1921; Formand for Andelsforeningernes Sanatorieforening 1904—10; 1895—1900 Sogneraadsmlem; 1902—09 Medlem

af Folketinget. Siden 1921 Medlem af Skive Byraad. Medlem af Jydsk Land-Hypotekforenings Kontrolkomité. Økonomisk Leder af to Afholdshoteller i Skive. Studierejse i Tyskland og Svejts 1905.

»Jeg giver Plads for yngre Kræfter senest 1930, fordi Livet har lært mig, at det sidste Kapitel i en Mands Virksomhed er det vigtigste. Lykkelig den, som selv faar Lov til at læse Korrektur og rette de groveste Fejl!«

Hansen, C. E. P., Skive. — P.J.F.

Carl Elin Petrus Hansen er født den 4. December 1897 paa Vinde Vestergaard ved Skive, Søn af daværende Gaardejer senere Redaktør Carl Hansen. Student fra Viborg Latinskole 1917, Filosofikum 1918 og 1. Del af juridisk Embedseksamen 1919. Han blev i Efteraaret 1919 ansat ved Skive Folkeblad og var fra 1. December 1919 til 1. August 1920 Medarbejder ved Silkeborg Venstreblad. Siden 1. August 1920 Journalist ved Skive Folkeblad. Han er Medlem af Hovedbestyrelsen for Danmarks studerende Ungdoms Afholdsforbund, Medlem af Hovedbestyrelsen for den radikale Ungdoms Landsorganisation fra 1918 til 1919 og er siden 1924 Formand for Salling Afholdskreds. Rejse uden Stipendium til Sverige 1922 under Forbudsafstemningen.

Hansen-Dam, Chr., Skive. — F.K.D., P.J.F.

Christian Hansen-Dam er født den 27. Maj 1900 i Laagmaj pr. Egernsund, Søn af Husejer Chr. Hansen-Dam. Den 17. August 1916 ansat ved Flensborg Avis, de første 1½ Aar paa Ekspeditionen og derpaa indtil 1. December 1920 paa Redaktionen. Fra 1. December 1920 til 1. August 1922 ansat ved Dybbøl-Posten. Han var med til at starte Sønderjydsk Trykkeri og Annoncebureau og opholdt sig derpaa en Del i Mellemeuropa som Korrespondent til forskellige Blade. Den 1. Januar 1923 afstod han sin Andel i Sønderjydsk Trykkeri og fik den 1. April 1923 Ansættelse som Journalist ved Holbæk Amts Avis, senere Redaktionssekretær. Siden 1. Maj 1924 ansvarhavende Redaktør af Skive Avis.

Hansen, E. J. P., Aarhus. — P.J.F.

Edvard Johannes Peter Hansen er født den 7. September 1878 paa Frederiksberg, Søn af Urtekræmmer H. P. Hansen. Han tog Præliminæreksamen 1893 og var derefter ansat i Landbrugsmaskinforretning. Fra 1. Januar 1901 ansat ved Ritzaus Bureau i København og fra 24. Juni 1914 Leder af Ritzaus Bureaus Afdeling i Aarhus. Han foretog i 1913 Rejse i Tyskland paa Journalistforbundets Stipendium.

Hansen, E., Kolding. — A.B.P., F.K.D., J.F.

Erik Hansen er født den 25. Juni 1874 i Saksøbing, Søn af Inspektør H. Hansen. Præliminæreksamen. 1901—03 Lokalredaktør i Saksøbing ved Lolland-Falsters Folketidende, 1903—12 ansvarlig Redaktør af Møens Dagblad, 1912—14 Medarbejder ved Hovedstaden, en Tid som Redaktør. H. købte i 1914 Kolding Avis af Bertel Møller og har siden 1. April 1914 været Bladets Udgiver og ansvarhavende Redaktør. Forfatter af følgende Bøger: Arnaluk, 1910; Det skjulte Land, 1911; Den sorte Perle, 1912; Taageøen, 1913; Ellinor, 1914; Gennem Urskoven, 1914; Oceanets Hemmelighed, 1915. Flere af disse er oversat til Hollandsk, Tysk og Svensk.

Ridderkorset af den belgiske Leopold II's Orden. Guldpalmerne i den franske Decoration Officier de l'instrux-publique.

Hansen, F. Chr., Helsingør. — F.V.D.

Fritz Christian Hansen er født den 6. Juni 1867 i København. — Han blev uddannet som Typograf og var 1886—92 Redaktionssekretær ved Roskilde Tidende. 1892—93 Redaktionssekretær ved Sydsjælland i Næstved og Lokalredaktør i Præstø 1893—97. Redaktionssekretær ved Helsingør Dagblad, fra 1897 Redaktør og siden 1908 Medejer af Bladet. Han har været Medlem af Helsingør Byraad og sidder i Bestyrelsen for forskellige Foreninger.

Hansen, H., Aarhus. — P.J.F., J.F.

Hans Hansen er født den 25. December 1879 i Herslev ved Fredericia, Søn af

fhv. Gaardejer, Rentier A. Hansen, Fredericia. Han begyndte efter 5 Aars typografisk Uddannelse ved Fredericia Avis at korrespondere til Horsens Avis og blev efter Militærtjeneste ansat som Medarbejder ved dette Blad i 1902; kom i 1904 til Nationaltidende og har fra 1. December 1904 til 31. December 1924 været Redaktionssekretær ved Jyllandsposten; fra 1. Januar 1925 Medredaktør. Specialer: Dansk og udenrigsk Politik. Mærker: □ og Paspert. H. har skrevet en Række Tidsskriftsartikler og Smaaskrifter, væsentligst om Politik, samt flere Jubilæumsskrifter. Gennem en Snes Aar officiel Referent for Foreningen af jydsk Landboforeninger og Fællesforeningen af jydsk Grundejereforeninger. Han har siden 1902 til Stadighed deltaget i det politiske Organisations- og Agitationsarbejde og i Ledelsen af lokale og Hovedorganisationer, saaledes Medstifter af Det jydsk Højre og i en Aarrække denne Organisations Sekretær og Kasserer, samt Medstifter af en Del konservative Ungdomsorganisationer. Næstformand i Aarhus konservative Vælgerforening. Stipendiarejser i Sverige, Norge, Finland, Belgien, Frankrig, Italien og Tyskland og foretog i 1919 efter Indbydelse af den engelske Regering en Rejse gennem Storbritannien for at studere Landets Overgang fra Krig til Fred. Medlem af Delegationen til Pressekongressen i Finland 1922. Siden 1915 Formand for Provinsjournalistforeningen og dennes senere oprettede Lønudvalg, samt Udvalget i Anledning af Jubilæet 1925; Formand for Aarhus Amtskreds. Medstifter af Provinspressens Pensionsfond og Medlem af dens Bestyrelse (Næstformand og Sekretær) siden Stiftelsen. Medlem af Den danske Presses Fællesraad og dettes Forretningsudvalg. Formand for Komitéen for det 3. almindelige danske Pressestævne i Aarhus 1925.

Hansen, H., Næstved. — P.J.F.

Hans Hansen er født den 19. December 1892 i Ny Nyby paa Taasinge, Søn af Skibsfører Chr. Hansen. Efter at have taget Studentereksamen og Filosofikum vikarierede han et halvt Aar som Lærer ved Svendborg

Gymnasium, hvorefter han den 1. Januar 1914 ansattes ved Middelfart Avis. Fra 12. Oktober 1914 Journalist ved Faaborg Folketidende indtil 1. September 1916, da han ansattes ved Ringkøbing Amts Dagblad, fra 13. Oktober 1917 og blev Redaktionssekretær ved Kolding Folkeblad, hvor han var, indtil han den 1. Oktober 1920 tiltraadte Stillingen som Redaktionssekretær ved Næstved Tidende. Han har foretaget flere Rejser i Tyskland uden Stipendium og til Paris og London med Stipendium.

Hansen, H. A., Rødby. — P.F.

Hans Anders Hansen er født den 23. December 1892 i Gislinge, Søn af Gaardejer H. C. Hansen. Han ansattes 1. Maj 1917 ved Roskilde Dagblad. Fra 1. Maj 1921 til 30. December 1921 Redaktør af Ølandenes Dagblad og Redaktionssekretær ved Østsjællands Avis fra December 1922 til Marts 1924. Filialredaktør ved Tidende for Nakskov, Maribo og Rødby i Rødby siden April 1924.

Hansen, H. Chr., Køge. — S.P.

Hans Christian Hansen er født den 20. Maj 1873 i Holbæk. Efter at være bleven uddannet som Typograf fik han Ansættelse som Lokalredaktør ved Sydsjællands Socialdemokrats Udgave i Vordingborg 1907. Forflyttedes 1911 til Køge som Lokalredaktør for Østsjællands Socialdemokrat. Medlem af Byraadet fra 1913.

Hansen, H. P., Stege. — S.P.

H. P. Hansen er født den 21. Januar 1875 i Tjørnemark paa Møen, Søn af Husmand Niels Hansen. Ansattes 1. April 1908 som Lokalredaktør af Møens Socialdemokrat i Stege. Medlem af Byraadet i Stege og Medlem af Ligningskommissionen i Stege fra 1909—21. Han var opstillet som Socialdemokratiets Kandidat ved Folketingsvalget 1924 i Stege-Vordingborgkredsen.

Hansen, Hemmer, Aarhus. — P.F.

Jacob Peter Hemmer Hansen er født i Aalborg den 31. December 1885, Søn af Tømrermester S. J. Hansen. Præliminær-

eksamen og Handelsskoleeksamen. 1. Maj 1908 ansat dels ved Ritzaus Bureau i Aalborg, dels ved Nordjylland som Elev; 1910 Redaktionssekretær ved Nordjylland; siden 1. December 1913 Medarbejder ved Jyllandsposten. Speciale: Sport. Redaktør af Dansk Handelsblad, de samvirkende Købmandsforeningers Medlemsblad. Studierejser til Paris 1922 paa Statsstipendium og til Sverige 1914 paa Provinsjournalistforeningens Stipendium.

Hansen, J. P., Vordingborg. — S.P.

Jens Peter Hansen er født den 24. Juni 1865 i Dalby Sogn, Præstø Amt, Søn af Sadelmager A. Hansen. Han var i sin Ungdom Tømrer og ansattes den 1. Januar 1899 som Lokalredaktør ved Østsjællands Socialdemokrat til April 1911. Derefter ved Vordingborg Socialdemokrat. H. har været Medlem af Køge Byraad fra 1900—06 og 1909—11 og har været Medlem af Køge Byraads Udvalg angaaende Køge-Ringstedbanen. Desuden Formand og Bestyrelsesmedlem for forskellige Foreninger.

Hansen, K., Kolding. — S.P., P.F.

Knud Hansen er født den 8. Jan. 1866 i Haarslev paa Fyn, Søn af Ølhandler Hans Knudsen. Ved Landbruget til 20 Aars Alderen. 1. Oktober 1905 til 1. Oktober 1908 Lokalredaktør af Kolding Socialdemokrat, derefter ansvarshavende Redaktør. Siden 24. Maj 1920 Chefredaktør for de sønderjydske socialdemokratiske Dagblade. Medlem af Kolding Byraad siden 1906, fra 1921 dets Næstformand, fra 1909 Medlem af Vejle Amts Skoleraad, fra September 1920 Medlem af Folketinget og samme Aar Medlem af den sønderjydske Jernbanekommission. Medlem af Troldhedebanens Bestyrelse og Sydøstjydske Elektricitetsværks Bestyrelse.

Hansen, M. K., Roskilde. — P.F.

Mads Kristian Hansen er født den 17. Maj 1894 i Ringe, Søn af Haandværker Hansen. Efter at have gennemgaaet to Vintres Undervisning paa Højskolen i Askov fik han 1. Maj 1919 Ansættelse som Medarbejder ved Holbæk Amtstidende. Fra April 1920 til

Juli 1921 ved Svendborg Avis. Fra Juli 1921 til Nytaar 1923 ved Nakskov Tidende og fra Nytaar 1923 Redaktionssekretær ved Roskilde Dagblad.

Hansen, N., Aabenraa. — FVD., P.J.F.

Niels Hansen er født den 2. Maj 1881 i Trolald, Haderslev Amt, Søn af Gaardejer Christian Hansen. Efter Privatundervisning i Askov Ophold paa Tarm Realskole Januar—Juni 1900, Præliminæreksamen ved Universitetet 1901; derefter Studentereksamen, cand. theol. 1908, Medhjælper ved de sønderjydske Frimenigheder. Januar—Marts 1909 i Flensborg; fra 1. April 1909 Medarbejder ved Hejmdal og siden 1. Oktober 1919 Redaktør af Bladet. Afhandlinger af nationalpolitisk Art i Sønderjydske Aarbøger og andre Skrifter, Redaktør af Sprogforeningens Almanak fra 1921; Medlem af Aabenraa Skolekommission 1920—25. Studierejse i Polen 1922 med Statsstipendium. Medlem af Provinsjournalistforenings Bestyrelse og Formand for dens sønderjydske Amtskreds fra 1921.

H. blev idømt en Maanedes Fængsel ved Landretten i Flensborg for Fornærmelser, Straffen afsonet i Amtsretsfængslet i Aabenraa Marts—April 1914. Ved Krigens Udbrud blev han arresteret, men løslodes efter 24 Timers Forløb. Under Verdenskrigen indkaldt fra August 1915 til November 1918.

Hansen, L., Hillerød. — FVD., P.J.F.

Laurids Hansen er født den 24. Oktober 1876 i Radby, Søn af Væver Hans Chr. Andersen. Han tog Præliminæreksamen og blev 1. Maj 1895 ansat som Redaktionssekretær ved Aarhus Folkeblad. Fra November 1897 til September 1901 Redaktionssekretær ved Fyns Venstreblad. Fra September 1921 Redaktionssekretær ved Frederiksborg Amts Avis og siden 20. November 1901 ansvarshavende Redaktør af Bladet. Hansen er Medlem af Hillerød Byraad og dettes Næstformand. Medlem af Frederiksborg Amts Skoleraad. Formand for Hillerød Skakklub. Fra 1901—07 Medlem af Bestyrelsen for Provinsjournalistforeningen, sidstnævnte Aar Formand. Formand for Venstres Pressebureau.

Hansen, P., Tønder. — P.J.F.

Poul Hansen er født den 25. Januar 1887 i Enderslev, Søn af afdøde Slagtermester Hans Hansen. Han har taget et Højskolekursus og fik efter tre Aars Seminarieuddannelse i 1913 Ansættelse ved Vestsjællands Social-Demokrat i Slagelse. Fra Efteraaret 1915 Medarbejder ved Sydsjællands Venstreblad, det sidste halve Aar som Redaktionssekretær. Januar 1917 Redaktør af Skagens Avis. Fra 1921 ved Flensborg Avis; efter et kort Ophold i Hovedredaktionen Bladets Medarbejder i Sønderborg. Fra Maj 1923 Redaktør ved Vestslesvigs Tidende i Tønder og samtidig Medarbejder for Hovedbladet for Nordslesvig. Under det fireaarige Ophold i Skagen fast Korrespondent til Tidens Tegn i Oslo og samtidig Korrespondent til Gøteborg-Posten og i tre Aar til Stockholms Dagblad. Endvidere i tre Aar fast Repræsentant for Nordjylland for Tidningernes Telegrambyrå i Sverige. H. var i Skagen Formand for P. J. F.s Amtskreds for Hjørring Amt og er Formand for Tønder Journalistklub.

Hansen, Tage, Aalborg.

Tage Hansen er født den 27. November 1899 i Silkeborg, Søn af Overlæge Axel Hansen. Hansen har taget Artium og Filosofikum, studeret Medicin og været Bankassistent. Han begyndte 1922 journalistisk Virksomhed som engelsk, tysk og fransk Korrespondent. 1. Marts 1924 Medarbejder ved Aalborg Venstreblad og er siden 1. Januar 1925 Medarbejder ved Aalborg Amtstidende. Han har foretaget flere Studierejser i Tyskland, Svejts, Belgien, Frankrig og Spanien.

Hanssen, H. P., Aabenraa. — P.J.F.

Hans Peter Hanssen er født den 21. Februar 1862 paa Gaarden Nørremølle i Sundved, Søn af Gaardejer Chr. Hansen, der tillige drev Brændevinsbrænderi, Maltgøreri og Landhandel. Gik i Hejls Friskole, tre Vintre paa Askov, videregaaende Studier paa Universiteterne i Leipzig, København og Berlin. Korrespondent fra Tyskland til danske Provinsblade og Morgenbladet; fra 1880 Korrespondent til Dybbøl-Posten, skrev i Begyndelsen af Firserne talrige Artikler til Høj-

skolebladet; senere Korrespondent til Aarhus Amts Folkeblad og derigennem til en Række andre danske Provinsblade. — H. blev fast Medarbejder ved Dybbøl-Posten 1888 indtil 1893, da han købte Hejmdal i Aabenraa; Bladet solgtes senere til et Selskab paa Betingelse af, at han beholdt den forretningsmæssige og politiske Ledelse af Bladet i 20 Aar. Denne Frist er senere bleven forlænget. Specialer: Sønderjylland, økonomisk og politisk; Nationalitetskampene i Europa. Mærker: En Sønderjyde, H. P. H., Rolf, En Bondeknøs, H. H. har skrevet talrige Afhandlinger i Sønderjydske Aarbøger, Tilskueren, Dansk Tidsskrift, Danskeren, Lande og Folk, Die Hilfe, März og i Sprogforeningens Almanak Fortællinger; af Brochurer nævnes: Vore Retigheder I og II, Landværnets Arkiv, Grænsespørgsmaalet, Fra Krigstiden I og II. Sekretær i den sønderjydske Vælgerforening 1888—93, dens Formand 1919, Medlem af Sprogforeningens og Skoleforeningens Bestyrelse, Formand for Landeværnet. Medlem af den præsiske Landdag 1896—1908, af den tyske Rigsdag 1906—1919 og af Folketinget fra 1924. Minister for Sønderjylland 1919—20. Formand for Aktieselskabet Mommark Færge. Studierejser i Tyskland, de nordiske Lande, England, Frankrig og Italien; til Norge første Gang efter Opfordring og med Understøttelse af Bjørnstjerne Bjørnson.

Kommandør af Dannebrog. Fortjenstmedaillen i Guld.

Harms, E., Ribe. — FVD., P.J.F.

Eskil Harms er født den 27. September 1894 i Hyllinge, Søn af Stationsforstander Harms. Han var fra 1914 til Oktober 1915 Telegrafist i Store nordiske Telegrafskab i London og blev 1. April 1917 ansat ved Holbæk Amts Avis. Fra 1. Januar 1918 til 1. April 1919 ved Silkeborg Avis. Fra 1. Maj til 1. December 1919 ved Ritzaus Bureau i København. Fra 1. Marts til 1. August 1924 Redaktionssekretær ved Esbjerg Venstreblad og siden 1. August 1924 Medredaktør af Ribe Venstreblad. Han har skrevet en Del Noveller og har foretaget Rejser til Tyskland og Italien uden Stipendier.

Hauberg, S., Odense. — P.J.F.

Sandvad Hauberg er født den 20. Februar 1892 i Spørring ved Aarhus, Søn af Lærer J. H. Jensen. Han tog Præliminæksamen 1906 og ansattes 1908 ved Aarhus Amtstidende. Fra 1910—13 læste han til Lærer og var derpaa Lærer i et Aar paa Tarm Realskole, hvorefter han var Soldat i to Aar. Fra 1918 atter Ansættelse ved Aarhus Amtstidende til 1. April 1920, da han ansattes som Medarbejder ved Fyns Tidende. Han har uden Stipendium opholdt sig 1½ Aar i London. H. er Redaktør af Fyns Motorblad.

Hauge, C. N., Odense. — SP., P.J.F., J.F.

Christen Nielsen Hauge er født den 13. September 1870 paa Øen Fur, Søn af Gaardejer Niels Chr. Hauge. Efter sin Konfirmation lærte han Snedkerhaandværket og rejste som Svend i Tyskland, Østrig, Svejt og Italien, derefter Askov Højskoles toaarige Kursus. Han begyndte journalistisk Virksomhed 1. Oktober 1898 ved det da oprettede vestjydske Organ for Socialdemokratiet Vestjyllands Social-Demokrat og blev senere Bladets Redaktionssekretær; fra 1. April 1902 til September 1920 Chefredaktør for Bornholms Social-Demokrat; derefter indtil 23. April 1924 Chefredaktør for Fyns Social-Demokrat. Mærke ***. 1898—1902 Medlem af Esbjerg Byraad, 1906—1920 Medlem af Rønne Byraad, Folketingsmand for Rønnekredsen 1909—10 og 1913—20; fra 1920 for Odense 1. Kreds. Medlem af den overordentlige Kommission til dens Ophævelse i 1921 og en Tid, i Foraaret 1920, dens fungerende Formand. Medlem af Socialdemokratiets Hovedbestyrelse fra 1902—20; siden April 1924 Indenrigsminister.

Hauge, J. C., Nyborg. — SP., P.J.F.

Jens Christian Hauge er født den 13. December 1898 i Esbjerg, Søn af Indenrigsminister Hauge. Han blev udlært som Typograf og kom derefter i to Aar paa Askov Højskole og i et Aar paa Firecroft College i Birmingham. Han ansattes 1. September 1922 som Journalist ved Fyns Social-Demokrat og

den 1. Februar 1923 ved Skanderborg Social-Demokrat; fra 1. Maj 1923 Journalist ved Ny-
borg Social-Demokrat.

Haugner, C. C., Nakskov. — OB.P., FVD., PJF.

Carl Christian Haugner er født den 28. Aug. 1865 i Ordrup, hvor Faderen var Gartner. Han tog 1888 Gartnereksamen og 1890 Havebrugskandidateksamen, begyndte journalistisk Virksomhed 1. Juli 1898 ved Agrardagbladet og blev senere Redaktionssekretær ved Nakskov Tidende; 1901—03 Redaktør af Møns Dagblad; 1903—08 Medarbejder ved Dagbladet København; 19. Juni 1908 Redaktør af Nakskov Tidende, købte Bladet 1. April 1909 og overdrog det i 1918 til et Aktieselskab. H. har udgivet et Par Bøger om Frugttrædyrkning og Chrysanthemum og udsendte i 1907 og 1908 Pjecerne: Forsvarssagens Kerne og En Nationalsag, ingen Partisag. Senere har han udgivet en Række lokalhistoriske Skrifter: Gamle lollandske Gaarde (1912), Gamle lollandske Kirker (1916), Nakskov Købstads Historie (1918), Nørre Herreds Historie (1922) og Sønder Herreds Historie (1924).

Heidmann, G., Frederikshavn. — PJF.

Gunnar Heidmann er født den 14. Februar 1894 i Frederikshavn, Søn af Redaktør N. Heidmann. Han tog 1909 Præliminæreksamen, blev 1912 Student, 1913 cand. phil. og begyndte i 1915 journalistisk Virksomhed ved Pressebureauet Centralen og fortsatte ved Frederikshavns Folkeblad. 1. Januar 1918 til 1. Maj 1919 Medarbejder ved Roskilde Dagblad; derefter til 1. Maj 1921 ved Nakskov Tidende, Maj—Oktober 1921 ved Aalborg Stiftstidende, Oktober 1921 til Marts 1922 ved Fyns Tidende og siden Medarbejder ved Vendsyssel Tidende i Frederikshavn. H. er Forfatter til talrige Revuer og Kabaretviser, har arrangeret og bearbejdet Skuespil og leveret Bidrag til flere Tidsskrifter. Han har desuden komponeret Akademisk Skyttekorps' officielle Marsch og talrige andre Kompositioner, der er opført ved forskellige Koncerter.

Heidmann, N., Frederikshavn. — FVD., PJF.

N. Heidmann er født den 8. August 1863 i Hjørring og blev uddannet som Typograf. 1890—97 Repræsentant i Frederikshavn for Vendsyssel Tidende. 1898—1900 udgav han sammen med Redaktør Carlsen, Hjørring, Frederikshavns Folkeblad, udgav Bladet for egen Regning 1900—04, da det solgtes til Vendsyssel Tidende. Han overtog 1. September 1919 Vendsyssel Tidendes Lokalredaktion i Frederikshavn, fra hvilken Dag Frederikshavns Folkeblad udgik under Fælestitlen Vendsyssel Tidende.

Helgesen, C. A., Storehedinge. — SP.

Carl August Helgesen er født den 6. August 1889, Søn af N. P. Helgesen. Han uddannedes som Bager og Konditor og begyndte sin journalistiske Virksomhed i 1915 ved Nordjyllands Social-Demokrat i Aalborg som Lokalmiddeler i Sindal og fik derefter fast Ansættelse den 1. Januar 1921 ved Østsjællands Social-Demokrat i Storehedinge. Han har været Medlem af Værgeraadet siden 1922. H. har foretaget Studierejser i Tyskland, Belgien og Frankrig med Stipendium fra Socialdemokratisk Presseforening.

Hendil, C. Fr., Skive. — FVD.

Carl Frederik Hendil er født den 20. Februar 1882 i Hillerød, Søn af Postbud Niels Hansen. Efter nogle Aars Virksomhed paa Frederiksborg Amtsavis' Ekspedition ansattes han som Medarbejder fra 1. Februar 1899 til 1. Februar 1902 ved Thisted Amtstidende. Fra 1. December 1902 til 1. December 1919 Medarbejder ved Holstebro Dagblad. Fra 1. December 1920 Forretningsfører for Skive Venstreblad og fra 1. April 1922 ansvarhavende Redaktør.

Henriksen, A., Svendborg. — PJF.

Alfred Henriksen er født den 26. Januar 1899 i Assens, blev uddannet som Typograf og havde derefter i nogen Tid Ansættelse i det Hoffensbergske Kunstetablisement i København, indtil han den 1. Marts 1920 blev Kompagnon ved Møns Dagblad; fra

1. Marts 1921 til 1. Januar 1922 Medarbejder ved Sydsjællands Venstreblad. Fra 1. Januar 1922 til 1. Oktober 1923 Medarbejder ved Svendborg Avis og fra 1. Oktober 1923 Filialredaktør ved Fyns Tidende i Svendborg.

Henriksen, H., København. — FVD., JF.

Hans Henriksen er født den 26. August 1861 i Hillerød, Søn af Skolebetjent P. Henriksen. Efter Ophold paa Rødkilde og Askov Højskoler og Privatlæsning begyndte han 1882 journalistisk Virksomhed som Medarbejder ved Kolding Folkeblad og Modersmaalet, 1883—85 Højskolelærer. Fra 1885 til 1892 Lokalredaktør af Ringkøbing Amts Dagblad, 1892—98 Redaktør af Vejle Amts Dagblad, 1900—10 Redaktør af De tusind Hjem, 1901—13 Indehaver og Redaktør af Venstres Korrespondancebureau og siden 1919 ved Venstres Pressebureau. H. har udgivet følgende Digtsamlinger: Sommersange, Ny Vaar, Danmarks Sange og andre Digte, Solhvervstider, Blaa Blomster, Romantiske Digte, Folkets Mænd og andre Vers, samt Fortællingen Jørgen og Martha. 1892—98 Formand for Vejle Venstre Vælgerforening; 1919 Formand for National Forfatterforening; derefter Formand for den nationale Gruppe i Dansk Forfatterforening, Medlem af Dansk Forfatterforenings Bestyrelse siden 1920. — Formand for Generalkorrespondenternes Organisation siden dens Stiftelse i 1909.

Herdahl, C. F. W., Frederikssund. — FKD., PJF.

Carl Frederik Wilhelm Herdahl er født den 11. April 1896 i Lyngby, Søn af Redaktør Herdahl. Han tog Realeksamen og ansattes den 11. April 1914 ved Københavns Amts Avis i Lyngby. Fra 1. August 1918 til 1. Februar 1921 Redaktionssekretær ved Østsjællands Avis i Køge. Fra 1. April 1921 til 1. April 1924 Redaktør af Skive Avis og siden April 1924 Redaktør af Isefjordsposten i Frederikssund. Fra 1. August Redaktør af den konservative Ungdomsorganisations Medlemsblad Konservativ Ungdom.

Hjuler, A., Odense. — SP., PJF.

Aage Hjuler er født den 23. Oktober 1891 i Asferg ved Faarup, Søn af Tømrermester R. P. Hjuler. Han tog Realeksamen og knyttedes derefter til Jydsk Morgenblad i Foraaret 1910. I Vinteren 1912—13 Redaktør af Bladets Aflægger i Randers. Fra April 1913 til April 1923 Medarbejder ved Demokraten i Aarhus. Fra 1923 til Maj 1924 Redaktør af Skive Socialdemokrat og siden Maj 1924 Redaktionssekretær ved Fyns Socialdemokrat i Odense. Han har skrevet en Række Noveller samt udgivet tre Bøger: Fra det gamle Sogn, To unge Hjærter og I min Barndoms By. 1918 Studierejse til Tyskland paa Statsstipendium. Han er Medlem af Bestyrelsen for den socialdemokratiske Presseforening.

Holst, O. C. L., Nakskov. — PJF.

Otto Charles Larsen Holst er født den 23. August 1897 i København, Søn af Typograf Peter M. L. Holst. Han lærte i Aarene 1912—17 Typografi og arbejdede derefter en Del i Udlandet, begyndte i 1917 Journalistik ved Sydvestsjælland i Skelskør og fik, efter et Kursus paa Askov Vinteren 1918—19, i Foraaret 1919 Ansættelse ved Aalborg Amtstidende. Fra Januar 1920 til Januar 1923 Redaktionssekretær ved Middelfart Avis og siden Medarbejder ved Nakskov Tidende.

Holt, M., Aalborg. — PJF.

Marius Holt er født den 21. Maj 1872 i Lunderskov, Søn af Politibetjent P. Holt Lausen. Han blev Student 1895 fra Askov og tog Filosofikum og Lærereksamen 1896. 1897 Redaktionssekretær ved Østsjællands Folkeblad, Oktober 1907 Redaktør af Kalundborg Folkeblad, December 1910 Redaktionssekretær ved Aalborg Amtstidende og siden 1913 Bladets Medredaktør. Specialer: Folkelige og kirkelige Emner. Formand for Aalborg Skolekommission, Medlem af Budolfi Sogns Menighedsraad og Formand for Aalborg Højskoleforenings Repræsentantskab. Kredsformand for P. J. F.s Amtskreds for Aalborg Amt.

Hurup, N., Silkeborg. — FVD., P.J.F.

Nicolaj Hurup er født den 15. Februar 1881 i Lodbjerg i Thy, Søn af Husmand Claus Nielsen. Han var først i Gartnerlære og tog derpaa Præliminæreksamen, blev Bank-assistent og Godsfuldmægtig til 1907, da han den 1. April blev ansat som Redaktionssekretær ved Holbæk Amts Venstreblad. I 2 Aar Lokalredaktør af Hjørring Venstreblad og derefter i 7^{1/2} Aar Journalist og senere Redaktionssekretær ved Aalborg Venstreblad. Fra Oktober 1918 Redaktør og økonomisk Leder af den midtjydske radikale Presse: Silkeborg Venstreblad, Horsens, Odder, Kjellerup, Viborg og Aarhus Venstreblad samt Skanderborg Amtstidende. Han er Medlem af det radikale Venstres Hovedbestyrelse og Formand for Silkeborg radikale Venstreforening. Medlem af Bestyrelsen for det radikale Venstres Redaktørforening siden 1922. Studierejse i Sverige 1915 og Norge 1923 med henholdsvis Provins-Journalistforeningens og Statens Stipendier.

Hvitved, R., Ebeltoft. — FVD.

Rasmus Hvitved er født den 4. December 1876 i Rosmus, Søn af Gaardejer R. P. Hvitved. Han ansattes 1914 som Lokalredaktør ved Ebeltoft Folkeblad. Senere Lokalredaktør af Ebeltoft Dagblad og fra 1908 Lokalredaktør af Ebeltoft Venstreblad, Filialblad af Djurslands Venstreblad i Grenaa.

Hylland, J. C., Næstved. — S.P., P.J.F.

Jens Carl Hylander er født i København den 31. Januar 1890, Søn af Postbud N. P. Hylander. Han uddannedes som Typograf og fik fra 1. Januar 1917 fast Ansættelse som Medarbejder ved Bornholms Social-Demokrat og tiltraadte 13. Januar 1919 Stillingen som Redaktionssekretær ved Sydsjællands Social-Demokrat i Næstved. Han har foretaget Studierejser i Sverige og Norge paa Stats-Stipendium 1924. H. er Kredsformand i Præstø Amt for P. J. F. — Formand for Næstved Sct. Peters Menighedsraad fra December 1923.

Hækkerup, H. Kr., Ringsted. — S.P.

Hans Kristen Hækkerup er født den 24. December 1876 i Tybjerg, Søn af Husmand Hans Hansen. Han blev uddannet som Typograf og arbejdede en Tid ved Faget i danske Byer og desuden i Stockholm og Berlin. Siden den 1. Oktober 1907 Lokalredaktør af Midtsjællands Social-Demokrat i Ringsted. Fra 1. April 1913 Medlem af Ringsted Byraad, siden 1. April 1921 Næstformand; fra 20. September 1920 Medlem af Folketinget og fra 1. April 1921 Formand for Skolekommissionen i Ringsted. Desuden er han Næstformand i Socialdemokratisk Presseforening. Han foretog i 1920 Rejse til Norge paa Stipendium.

Hærvig, H. C. C. S., Herning. — FVD., P.J.F.

Hans Christian Carl Sørensen Hærvig er født den 10. Maj 1877 i Kalundborg, Søn af Gaardskarl Søren Sørensen. Han lærte Malerfaget og var 1904—07 Forretningsfører for Kristeligt dansk Fællesforbund. — 1907—11 Redaktionssekretær ved Kalundborg Folkeblad, 1911—16 Lokalredaktør af Vestsjællands Folkeblad i Slagelse, 1916—17 Medarbejder ved Sorø Amtstidende, 1. Juli 1917 Redaktionssekretær ved Herning Avis og siden Januar 1919 Bladets ansvarhavende Redaktør. 1908—22 Redaktør af Ugebladet Vort Folk. Studierejser i Tyskland, Svejts, Czekoslovakiet, Østrig, Norge og Sverige.

Høier, A. R., Kalundborg. — P.J.F.

Alex Ricard Høier er født den 6. Februar 1899 i Saksøbing, Søn af Skrædermester H. P. Høier. Han lærte Malerfaget og fik derefter Kursus paa Høng Højskole og tog en Del privat Skoleundervisning til Lærereksamen. Han begyndte journalistisk Virksomhed ved Vordingborg Venstreblad og ansattes som Medarbejder ved Randers Amtstidende den 1. Oktober 1921. Den 6. Februar 1924 Medarbejder ved Kalundborg Dagblad. — Rejse i Nordtyskland uden Stipendium.

Høisgaard, Chr., Kolding. — FKD.

Christen N. Høisgaard er født den 12. Juni 1881 i Viskum, Søn af Indsidder N. P. Høisgaard. Oktober 1922 Redaktør af Nordjysk Dagblad i Hjørring. Siden 15. August 1924 ansat ved Kolding Avis.

Højklint, M., Hjørring. — OBP., FKD.

Magnus Højklint er født den 8. November 1886 i Aarhus, Søn af Detailhandler Søren Rasmussen. Han blev den 1. Maj 1919 ansat som Forretningsfører ved Roskilde Avis og har siden 1. Oktober 1924 været Udgiver og Redaktør af Nordjysk Dagblad i Hjørring.

Højmark, F., Aarhus. — SP., PJF., JF.

Frede Højmark er født den 22. Januar 1888 i Alsted-Flinterup ved Ringsted, Søn af Klasselotterikollektør Højmark, Aarhus, i sin Tid Redaktør af Jysk Morgenblad. Præliminæreksamen i Skanderborg 1903, Elev paa Georg Stage 1904. Samme Aar Medarbejder ved Skanderborg Amtstidende, derefter ved Horsens Dagblad og April 1906 ved Jysk Morgenblad; August 1907 til April 1910 Redaktionssekretær ved Middelfart Venstreblad; 1910—14 Redaktionssekretær ved Jysk Morgenblad. Siden 1914 Medarbejder ved Demokraten; de senere Aar som Redaktionssekretær. 1912 Korrespondent fra de olympiske Lege i Stockholm, 1913 Rejse til England, 1921 Rejse til Tyskland med Statsstipendium.

Redningsmedaille fra Jordskælvet i Messina og Calabrien December 1908.

Høkkelbjerg, N. P. Petersen, Tønder. — FKD.

Niels Peter Petersen Høkkelbjerg er født den 28. Juli 1889 i Haderslev, Søn af Landmand Andr. Petersen. Askov Højskole. 1. November 1922 Lokalredaktør af Tønder Amts Tidende og fra 1. September 1923 Udgiver og Redaktør af Tønder Amts Dagblad. — H. har skrevet Fortællinger og Digte til Modersmaalets Søndagsblad.

Han var præjsisk Dragon fra 1911—18 og deltog i Verdenskrigen fra dens Udbrud til dens Afslutning paa den franske, belgiske og russiske Front.

Høyer, A. J., Marstal. — FKD.

Axel John Høyer er født den 22. November 1894 i Seattle, U. S. A. Han blev 1. September 1920 Redaktør af Tønder Amts Avis og siden 1. Juli 1923 Filialredaktør af Ærø Avis.

Ibsen, H. H. A., Holbæk. — FKD., JF.

Holger Halling Aagard Ibsen er født i Sorø den 20. Marts 1869, Søn af Overlærer ved Sorø Akademi E. Ibsen. Han blev Student fra Sorø 1888, tog Filosofikum 1889 og Medicinsk Forberedelseksamen 1891. Samme Aar ansat ved Slagelseposten. Fra 1892 Journalist ved Holbæk Amts Avis og siden 1. April 1895 ansvarhavende Redaktør af Bladet. Udgiver af Bladet fra 1902 til 1917, da Bladet overgik til et Aktieselskab med Ibsen som Redaktør. Han er Næstformand for Foreningen af danske Bogtrykkere, Formand for den konservative Vælgerforening i Holbækkredsen, Næstformand for Amtsudvalget og Medlem af dettes Forretningsudvalg. Medlem af Journalistforeningens Bestyrelse i 1924 og Medlem af Folketinget. Til 1924 Medlem af Bestyrelsen for Provinspressens Pensionsfond. Han har rejst i Frankrig og Østrig uden Stipendium.

Jacobsen, C., Odder. — SP.

Carl Jacobsen er født den 26. Marts 1859 i Aarhus, Søn af Trætøjshandler Jul. Jacobsen. Han blev uddannet som Stølemager og fik den 1. September 1896 Ansættelse ved Fyns Social-Demokrat i Odense. 1. Januar 1900 Filialredaktør af Vestjyllands Social-Demokrat i Varde og siden 1. Marts 1903 Filialredaktør af Odder Social-Demokrat. Han har været Folketingsmand fra 1910—13 og fra 1920—24, da han maatte nedlægge sit Mandat for at overtage Mandat som Landsoverskatteraadsmlem. J. er Medlem af det socialdemokratiske Partis Hovedbestyrelse.

Jacobsen, J., Korsør. — SP., PJF.

Johannes Jacobsen er født den 21. Oktober 1893 i Tersløse, Søn af Handelsmand

Jacobsen. Han blev efter at have lært som Typograf ansat som Journalist ved Korsør Social-Demokrat den 3. Maj 1919. Han er Redaktør af Rød Ungdom, Organ for Danmarks socialdemokratiske Ungdom, siden 1921. Som Typograf har han foretaget Rejser i Tyskland og Østrig.

Jacobsen, P. Chr., Nykøbing S. — FVD., P.J.F.

Peter Christian Jacobsen er født den 24. November 1895 i Sønder Vinge, Søn af Gaardejer Jacob Jacobsen. Han lærte Landvæsenet og tog Kursus paa Ladelund og Ødum Landbrugsskoler, blev uddannet som Kontrolassistent og var i to Aar Regnskabskonsulent i Aarhus Amts landøkonomiske Selskab. Den 1. November 1921 ansat som Filialredaktør af Odsherreds Tidende. Han er Medlem af Hovedbestyrelsen for Venstres Ungdoms Landsorganisation. Rejse til Norge uden Stipendium.

Jakobsen, Chr., Lemvig. — FVD.

Christen Jakobsen er født 1876 i Tørring pr. Lemvig, Søn af Husmand P. Chr. Jakobsen. Han blev uddannet som Murer og fik den 1. Januar 1923 Ansættelse som Filialredaktør for Lemvig Dagblad. Han er i Bestyrelsen for den kommunale Hjælpekasse og Ligningskommissionen.

Jalk, M., Fjerritslev. — P.J.F.

Michael Christian Jalk er født den 25. Juli 1880 i Hammel, Søn af Smedemester Th. Jensen. Han lærte Bogtrykkerfaget i Thisted og blev 1. Maj 1905 Redaktionssekretær ved Thisted Amts Tidende. Siden 1. April 1918 Redaktør af Fjerritslev Avis.

Jensen, A., St. Hedinge. — P.J.F.

Aage Jensen er født den 3. Juni 1898 i Jebjerg Sogn i Salling, Søn af Landmand N. Chr. Jensen. Han kom efter et Ophold paa Jebjerg Højskole i Handelslære, men gik efter et Aars Forløb over til Journalistikken, idet han den 1. Maj 1918 fik Ansættelse som Journalistelev paa Morsø Avis. Fra 1. Juli 1919 til 1. September 1920 Med-

arbejder ved Lolland Falsters Stiftstidende. Fra 1. September 1920 til 1. Maj 1924 Redaktionssekretær ved Skive Avis. Siden 1. December 1924 ansat som Filialredaktør i Storehedinge for Østsjællands Folkeblad.

Jensen, Aa. A., Nykøbing F. — P.J.F.

Aage Arnold Jensen er født den 22. April 1896 i Fjallerslev paa Mors. Han tog Realeksamen og blev i November 1913 ansat paa Morsø Avis, Nykøbing M., aftjente fra 1917—19 sin Værnepligt som Fæstningsartillerist og var fra 4. April 1919 til 22. December 1922 Redaktionssekretær ved Nordjysk Dagblad i Hjørring og siden December 1922 Redaktionssekretær ved Lolland-Falsters Stiftstidende. Siden Oktober 1922 Formand for den konservative Ungdomsforening for Nykøbing F. og Omegn.

Jensen, A. F. J., Korsør. — ØBP., FKD.

Adam Frederik Jacob Jensen er født den 2. August 1856 i Korsør, Søn af Redaktør Frederik Theodor Jensen. Han lærte Typografi og blev Redaktør ved Korsør Avis 1. Juli 1881. Efter Faderens Død overtog han den 1. Januar 1891 Korsør Avis og Bogtrykkeri og er fremdeles Ejer, Udgiver og Redaktør af Bladet. Han har været Korrespondent til Hamburgische Börsenhalle, Berliner Tageblatt m. fl., er Næstformand i Foreningen for den konservative Presse i Danmark, Næstformand i Organisationen af Bladudgivere i Provinserne, Næstformand for Provinsbladenes Andelsselskab for Stereotypering og Medlem af Bestyrelsen for Provinspressens Pensionsfond. Desuden Æresgæst i Selskabet De danske Forsvarsbrødre. Han har foretaget Rejser i Norge, Sverige, Frankrig og Finland. Medlem af Delegationen til Pressekongressen i Finland 1922.

Jensen, A., Skanderborg. — SP., P.J.F.

Albinus Jensen er født den 1. Marts 1883 i Aarhus, Søn af Tømrermester Carl Jensen. Han blev uddannet som Typograf og har fra 1. Juli 1921 været Lokalredaktør af Skanderborg Social-Demokrat. Han var i 1920 opstillet som Kandidat til Folketings-

valgene i Ebeltoftkredsen og blev i Januar 1923 Folketingsmand, da Repræsentanten for Mariagerkredsen nedlagde sit Mandat. Han var derefter Folketingsmand til Valget 1. April 1924. Han har som Typograf berejst hele Europa i Aarene 1903—10. Endvidere rejst i Lilleasien og Nordafrika. 1909 Statens Stipendium for Haandværkeres Uddannelse i Udlandet.

Jensen, A. V., Ringsted. — P.J.F.

Alfred Vilhelm Jensen er født den 18. August 1894 i Ringsted, Søn af Restauratør H. P. Jensen. Han tog Realeksamen og var to Vintre paa Askov Højskole. 1910 Elev paa Ringsted Folketidende og blev 1. Maj 1913 fast Medarbejder ved Bladet. Fra Februar 1916 til Januar 1918 Militærtjeneste og siden sidstnævnte Dato Redaktionssekretær ved Ringsted Folketidende. 1922 paa Rejse i Tyskland uden Stipendium. 1924 Rejse i England med Stats-Stipendium.

Jensen, Chr., Helsingør. — S.P.

Christian Jensen er født den 2. Maj 1868 i Nyrup, Tikøb Sogn, Søn af Arbejdsmand Jens Nielsen. Han blev uddannet som Snedker og gennemgik i Aarene 1909 og 10 Kursus for Journalister. I April 1906 ansattes han som Medarbejder ved Social-Demokraten i Helsingør. Fra Oktober 1906 til Marts 1918 Medarbejder ved Social-Demokraten i Hørsholm. Han har været Medlem af Helsingør Byraad fra Januar 1900 til Oktober 1906, af Hørsholm Sogneraad 1909—18, Frederiksborg Amtsråd 1910—18 og Helsingør Skatteraad fra 1923.

Jensen, E., Fredericia.

Ernst Sophus Johannes Brændgaard Jensen er født den 11. Oktober 1889 i Præstø, Søn af Landstingsmand, Redaktør Johs. Jensen. Han kom efter at have taget Præliminæreksamen i Typograflære og begyndte 1907 sin journalistiske Virksomhed ved Assens Amts Avis som Redaktionssekretær, var derefter ansat ved Folkebladet i Svendborg fra 1908—10 som Redaktionssekretær. Fra 1910—20 Redaktionssekretær ved Fredericia Dag-

blad og siden 1920 Redaktør af samme Blad sammen med Landstingsmand Johs. Jensen. J. er Bestyrelsesmedlem i flere politiske og kommunale Foreninger.

Jensen, H., Slagelse. — F.V.D., J.F.

Hans Jensen er født den 1. Oktober 1852 i Veflinge paa Fyn, Søn af Boelsmand Jensen. Han tog Skolelærereksamen i 1873 og begyndte journalistisk Virksomhed ved fynske Blade i 1874. Saa ansattes han 1876 som Journalist ved Sorø Amtstidende. Fra 1879—80 var han tillige Redaktionssekretær ved Sorø Folketidende og 1881 Redaktionssekretær ved Sorø Amtstidende; siden 1891 ansvarhavende Redaktør af dette Blad. Han har skrevet en Del Smaafortællinger. Siden 1885 har han været Meddirektør i Slagelse Landbobank til Bankens Salg til den danske Andelsbank 1918 og derefter Tilsynsførende ved den lokale Afdeling og til Foraaret 1925 Medlem af Andelsbankens Repræsentantskab, valgt for Sorø Amt.

Jensen, H., Næstved. — S.P., P.J.F.

Hans Jensen er født den 26. September 1895 i Middelfart, Søn af Arbejdsmand K. Chr. Jensen. Efter at have taget Mellem-skoleeksamen og været 8 Aar ved Tapetsererfaget ansattes han 1. April 1919 ved Middelfart Social-Demokrat og flyttede den 15. Februar 1922 til Næstved som Medarbejder ved Sydsjællands Social-Demokrat.

Jensen, H., Odense. — S.P., P.J.F.

Hans Jensen er født den 9. Januar 1873 i Højby paa Fyn, Søn af Smed Jensen. Han blev uddannet som Typograf og fik den 1. Oktober 1906 Ansættelse som Fyns Social-Demokrats Lokalredaktør i Kerteminde. — Den 1. April 1913 ansat som Journalist ved Fyns Social-Demokrat i Odense. Fra Januar 1921 Redaktionssekretær og siden April 1924 ansvarhavende Redaktør. — Rejse i 1922 til Tyskland paa Stipendium fra Odense Journalistforening og i Tyskland 1924 paa Stats-Stipendium. Formand for Odense Journalistforening.

Jensen, H. P., Nykøbing F. — SP.

Hans Peter Jensen er født den 24. Juni 1864 i Brylle ved Odense, Søn af Snedker A. K. Jensen. Efter i nogle Aar at have været ansat ved Statsbanernes Værksteder i København fik han den 1. April 1905 Ansættelse ved den socialdemokratiske Presse paa Lolland-Falster og er nu Redaktør af Nykøbing Social-Demokrat. Medlem af en Del Foreningers Bestyrelser og Formand for den socialdemokratiske Stiftsorganisation for Lolland-Falster. Medlem af Nykøbing F. Byraad fra 1909 og valgt til Borgmester i September 1924. Medlem af Landstinget fra Oktober 1920. I Bestyrelsen for Sammenslutningen af Danske Havne og Medlem af Købstadforeningens Repræsentantskab.

Jensen, H. P., Kolding. — SP., PJF.

Hans Peter Jensen er født den 11. Juli 1898 i Baldersbrønne ved Hedehusene, Søn af Postbud A. P. Jensen. Realeksamen og Døckers Kursus. 1918 Lokalredaktør ved Københavns Social-Demokrat i Taastrup, 1919 ved Østsjællands Social-Demokrat i Fakse. Siden 1. Oktober 1920 Medarbejder ved Kolding Social-Demokrat. Studierejse i Tyskland December 1920 til Januar 1921.

Jensen, Har., Aarhus. — SP.

Harald Otto Jensen er født den 13. Oktober 1851 i Aarhus, Søn af Arbejdsmand Niels Jensen. Typografisk Uddannelse. Han stiftede i 1883 i Aarhus Socialdemokratisk Ugeblad, det første af Partiets Provinsblade, og blev senere Redaktør af Demokraten. — 1894—1916 Medlem af Aarhus Byraad, 1890—92 og 1895—1906 Medlem af Folketinget; siden Medlem af Landstinget. Formand for Aarhus Journalistforening.

Jensen, J. A., Lemvig. — FKD.

Ivar Andreas Jensen er født den 31. December 1869 i Smedsgaard, Hygum Sogn ved Lemvig. Han uddannedes ved Landvæsenet og var Gaardejer i Tørring 1893—1909. 1898 Medstifter af og en Tid Direktør for Lemvig Landmandsbank. 1. Juli 1920 Filialredaktør ved Lemvig Avis.

Jensen, J. A., Nykøbing F. — FVD., PJF.

Jens Anton Jensen er født den 1. Februar 1862 i Brundt, Skjød Sogn, Viborg Amt, Søn af Gaardejer Søren Jensen. Han tog Præliminæreksamen fra Bjørnbaks Højskole i Viby, blev exam. jur. 1882 og var Sagførerfuldmægtig 1884—86. Efter i 1878—84 at have skrevet Artikler og Referater til Aarhus Amtstidende, Herning Folkeblad og Morgenbladet fik J. 1. Marts 1886 Ansættelse som Lokalredaktør for Østsjællands Folkeblad i Fakse, 1887 Redaktør af Odder Folkeblad, 1889—91 Redaktionssekretær ved Aalborg Amtstidende, 1891—94 Medarbejder ved Politiken, 1894—1901 dels Redaktionssekretær og Medarbejder ved Politiken, dels Redaktør af København, 1902—03 Medarbejder ved Politiken, 1903—14 Chefredaktør for Lolland Falsters Venstreblade (Nykøbing Dagblad med Filialblade). Fra 1914 Korrespondent til den radikale Venstrepressen og siden 1919 fast Medarbejder ved Den radikale Venstrepresses Korrespondancebureau og samtidig (fra 1920) politisk Medarbejder ved Lolland Falsters Venstreblade. Specialer: Dansk Politik og Udenrigspolitik. Mærker: J. A. J., John, A. J. — Medarbejder ved Bransagers Den danske Rigsdag, Forfatter af Pjecerne Kommunale Portrætter fra Aalborg, Redaktør Reventlow og Lægestriden, Artikler i Det nye Aarhundrede og enkelte udenlandske Blade. — Formand for det radikale Venstres Amtsbestyrelse i Maribo Amt og dets Kredsbestyrelse for Nykøbingkredsen. — Studierejser: 1901 Sverige, fra Ystad til Haparanda; 1906 Skotland, Færøerne, Island; 1912 Finland; 1914 Statsstipendium til Sverige og Norge; 1922 Provins-Journalistforeningens Stipendium til Tyskland. I en Del Aar Medlem af Bestyrelsen for Foreningen af Venstreblade i Danmark, Medstifter af og i nogle Aar Formand for Lolland-Falsters Journalistforening, Medlem af Provins-Journalistforeningens Bestyrelse 1912—14.

Jensen, J. A., København. — JF., JFB.

Jørgen Alfred Jensen er født den 28. Februar 1887, Søn af Driftsbestyrer Jensen i Viborg. Efter at være bleven Student blev

han den 1. Oktober 1905 ansat ved Pressens Bureau og senere ved Ritzaus Bureau i København som Højesteretsmedarbejder; deltog sammen med Johs. V. Jensen i Starten af Tidsskriftet Pressen. Studierejser under Verdenskrigen til Øst- og Vestfronten; senere til Polen, Rusland, Finland og Randstaterne, 1921 til Frankrig med Statsstipendium. Medlem af Delegationen til Pressekongressen i Finland 1922.

Jensen-Sondrup, J. Chr., Hobro. — P.J.F.

Jens Christian Jensen-Sondrup er født den 10. Februar 1897 i Haubro, Søn af Gaardejer Chr. Rask Jensen. Han lærte først Landvæsenet og tog senere Præliminæksamensamen ved Universitetet og var derpaa et Par Aar paa polyteknisk Læreanstalt. Siden 1. April 1920 Medarbejder ved Dagbladet Himmerland i Hobro.

Jensen, J. L., Silkeborg. — P.J.F.

J. Lindhard Jensen er født den 4. Juli 1897, Søn af Husmand C. M. Jensen. Han tog Præliminæksamensamen og blev Journalist den 1. September 1914 ved Silkeborg Venstreblad, siden 1916 Redaktionssekretær. Han er Redaktør af Radikal Ungdom og har skrevet en Del Noveller. Han udgav 1920 Novellsamlingen Paa Lyngjorden og senere Bogen Valborgnat.

Jensen, J. P., Kjellerup. — F.V.D., P.J.F.

J. P. Jensen er født den 6. April 1890 i Randers, Søn af Formand P. Jensen. Han blev udlært som Typograf 1909 og tog derpaa Kursus i Dansk, Tysk og Stenografi og begyndte journalistisk Virksomhed den 1. November 1910 ved Randers Venstreblad. Fra 22. April 1912 til 1. Oktober 1916 Journalist ved Silkeborg Avis. Fra 1. Oktober 1916 til 1. April 1917 Redaktionssekretær ved Ribe Amtstidende i Varde og siden 1. Maj 1917 Filialredaktør ved Kjellerup Avis. Medlem af de samvirkende jydsk Venstrevælgerforningers Hovedbestyrelse, Medlem af Bankraadet for Kjellerup Handels- og Landbrugsbank og desuden Kasserer og Sekretær for Venstres Organisation i Viborg Amt og Kjelle-

rupkredsen. Han har foretaget Rejse i Tyskland. Medlem af Provinsjournalistforeningens Bestyrelse 1921—22 og siden 1923.

Jensen, Johs., Fredericia. — O.B.P., F.V.D.

Johannes Jensen er født 1864 i Hering, Søn af Postkører J. Nielsen. Han blev udlært som Typograf og var fra 1887 til 1891 Udgiver og Redaktør af Præstø Amts Avis. Siden 1892 Medejer og Redaktør af Fredericia Dagblad. Fra 1903—09 og siden 1917 Medlem af Fredericia Byraad, 1918—21 Borgmester i Fredericia. Formand for Fredericia Haandværkerforening. Fra 1910—13 Medlem af Folketinget og siden 1920 Medlem af Landstinget. Medlem af Bestyrelsen for Organisationen af Bladudgivere i Provinserne fra 1898 til 1918. Medlem af dansk Købestævnes Bestyrelse og af den danske Købestadforenings Bestyrelse.

Jensen, Kjeld, Thisted. — P.J.F.

Kjeld Jensen er født den 25. Oktober 1894 i Aadum, Søn af Boelsmand J. P. Jensen. Efter at have taget Realeksamen begyndte han 13. Februar 1912 journalistisk Virksomhed ved Thisted Amts Avis. 1. Maj 1916 Redaktionssekretær ved Sorø Amts Dagblad i Slagelse, 1. April 1918 Lokalredaktør for Bladet i Sorø. 15. Februar 1919 Redaktionssekretær ved Morsø Avis. Siden 1. Juli 1919 Redaktionssekretær ved Thisted Amtsavis.

Jensen, M. A., Rødby. — S.P., P.J.F.

Marius Anders Jensen er født den 4. Oktober 1882 i Holbæk, Søn af Skrædermester V. Jensen. Han lærte Typografi og ansattes som Filialredaktør ved Maribo Socialdemokrat i Maj 1919 og er fra 1. Juni 1921 Filialredaktør for Rødby Socialdemokrat.

Jensen, N., Varde. — F.V.D.

Niels Jensen er født den 10. September 1883 i Lundbytorp, Søn af Gaardejer H. P. Jensen. Brøderup, Lyngby, Askov og Borup Højskoler. Han begyndte 1. April 1903 journalistisk Virksomhed ved Nyborg Avis. 1. April 1907 Medarbejder ved Ringsted

Folketidende, 1910 Redaktionssekretær. Siden 1. Februar 1918 ansvarhavende Redaktør af Ribe Amtstidende.

Jensen, N. P., København. — JF., JFB.

Niels Peter Jensen er født den 14. November 1876 i Aagerup i Frederiksborg Amt, Søn af Slagter Christian Jensen. Han tog Præliminæreksamen 1894, Studentereksamen 1897, Filosofikum 1898 og studerede Sprog og Literatur. J. skrev i Studenteraarene til forskellige Blade og ansattes som Redaktionssekretær den 15. Oktober 1901 ved Holbæk Amts Dagblad. Fra 1. April til 1. Juli 1905 Medredaktør af Nordsjællands Venstreblad i Hillerød og siden 1. Juli 1905 Leder af det radikale Venstres Korrespondancebureau i København. J. har foretaget Rejser til Norge og Sverige i 1915 paa Stats-Stipendium og i 1921 Rejser i Mellemeuropa paa Stipendium fra Journalistforbundet. Medlem af Repræsentantskabet for Journalistforeningen.

Jensen, N. P. M., Fredericia. — PJF.

Niels Peter Martin Jensen er født i Herning den 8. April 1875, Søn af Postkører Jens Nielsen. Han fik den 1. Juli 1901 Ansættelse som Elev paa Fredericia Dagblad og har siden 1903 været Redaktionssekretær ved Bladet.

Jensen, O. Th., Grenaa. — FKD.

Oluf Theodor Jensen er født den 9. December 1883 i Aalborg, Søn af Baneformand Johs. Jensen, Hjerring. Han blev uddannet som Typograf, arbejdede ved Faget og beskæftigede sig samtidig med Journalistik i flere Aar, indtil han fra Marts 1924 ansattes som Redaktør af Djursland i Grenaa.

Jensen, P., Esbjerg. — FKD.

Peter Jensen er født den 16. Juli 1862 i Nibe, Søn af Skomagermester N. C. Jensen. Han var i sin Ungdom ved Handelsvæsenet og var senere i 12 Aar ansat ved Jyllandspostens Redaktion og Ekspedition; derefter Udgiver og Redaktør af Kolding Avis og Vamdrup Avis. Den 8. December 1904 oprettede han Esbjerg-Posten og Fanø-Posten,

som i 1918 overgik til et Aktieselskab med J. som Redaktør og Administrator. Forfatter af Skuespillet Paa Skyggesiden, der er opført saavel i København som i Provinsen. 1903 Kandidat ved Folketingsvalget i Aarhus søndre Kreds. J. har foretaget flere Studierejser i Udlandet.

Jensen, T. F., Horsens. — PJF.

Tage Frederik Jensen er født den 6. Maj 1900 i Thisted, Søn af Repræsentant M. Jensen. Han tog Realeksamen og ansattes den 1. Juli 1918 ved Horsens Avis. Fra 1. Maj 1920 til 1. Januar 1924 Redaktionssekretær ved Dagbladet Nordjylland i Aalborg og siden 1. April 1924 ansat ved Horsens Avis. Rejser til Tyskland 1920 og 1923.

Jensen, Valeur W., Nykøbing F. — PJF.

Werner Valeur Jensen er født den 4. December 1886 i Faxe, Søn af Redaktør J. A. Jensen, Nykøbing F. Præliminæreksamen i København og derefter Kontoruddannelse bl. a. paa Kæmnerkontoret i Nykøbing F. Siden 1. April 1905 Leder af Ritzaus Bureaus Afdeling i Nykøbing F. Han har foretaget Rejser i Sverige 1919. Løjtnant af Reserven ved Kystartilleriet. Lejlighedsvis Sportsreferent til Dag- og Fagblade. Formand for Nykøbing F. Journalistforening.

Jespersen, H. Chr., Rønne. — FKD., PJF.

Herman Christian Jespersen er født den 17. Oktober 1874 paa St. Krusegaard ved Nexø, Søn af Proprietær Jespersen. Han blev uddannet som Landmand og blev fra 1. April 1911 Redaktør af Bornholms Avis og Amtstidende i Rønne. Han er Formand for det konservative Folkepartis Organisation paa Bornholm, Medlem af Partiets Repræsentantskab. Flere Gange Folketingskandidat, Suppleant til Landstinget. Siden 1910 Medlem af Bornholms Amtsraad, siden 1921 Næstformand for Rønne Byraad.

Jespersen, Kr., Holbæk. — PJF.

Kristian Jespersen er født den 19. Marts 1896 i Kragelund ved Vejle, Søn af Gaardejer M. Chr. Jespersen. Han tog Stu-

dentereksamen ved Vejle Latinskole 1914, Filosofikum 1915, studerede Teologi et Par Aar og fik i Januar 1916 Ansættelse ved Randers Venstreblad. Medarbejder ved Vestjyllands Folkeblad 1917—18. Østsjællands Folkeblad 1918—19. Derefter igen til Vestjyllands Folkeblad til 1921. Fra 1. Januar 1921 til 1. Januar 1923 Redaktionssekretær ved Roskilde Dagblad. Redaktør af Vendsyssel Folkeblad i Brønderslev fra 1. Januar til 1. Oktober 1923 og siden 15. Februar 1924 Medarbejder ved Holbæk Amtstidende.

Jessen, H. M., Odense. — P.J.F.

Hugo Monberg Jessen er født den 15. Februar 1891 i Nakskov, Søn af Mægler Georg Jessen. Student fra Herlufsholm, cand. phil. Han begyndte journalistisk Virksomhed i 1916 ved Nakskov Tidende. Siden 1. April 1917 Medarbejder ved Fyens Stiftstidende. Studierejser til Italien, Spanien, Portugal og Tyskland.

Jessen, J., Brønderslev. — ØBP., FVD.

Jeppe Jessen er født den 17. November 1882 i Debel ved Varde, Søn af Gaardejer S. C. Jessen. Højskoleuddannelse paa Ollerup, Askov og Borups Højskoler. Fra 1920 Medarbejder ved Silkeborg Venstreblad til han 1. Oktober 1923 overtog Vendsyssel Folkeblad i Brønderslev som Udgiver og Redaktør. J. har været Formand for den sydvestjydske Kreds af De danske Ungdomsforeninger og Sekretær i nogle Aar for Landssammenslutningen.

Johannessen, A. W. F., Vejle. — P.J.F.

Adolph William Frederik Johannessen er født den 30. April 1891 i Odder, Søn af Hotelejer Johannessen. Han tog matematisk Artium 1909, Filosofikum 1911 og begyndte den 1. Januar 1910 Journalistik ved Odder Venstreblad. Fra April 1913 til November 1918 Redaktionssekretær ved Horsens Folkeblad og fra November 1918 til Juni 1922 Redaktionssekretær ved Vejle Amts Folkeblad, Medredaktør siden 1922.

Johansen, Chr. E., Præstø. — SP., P.J.F.

Christian Emil Johansen er født den 27. September 1882 i Ringsted Landsogn, Søn af Slagter Carl Johansen. Han blev uddannet som Typograf og ansattes fra 1. Oktober 1919 som Filialredaktør ved Præstø Socialdemokrat. Han er Medlem af Ligningskommissionen og Formand for den socialdemokratiske Kredsorganisation i Præstø-Kredsen.

Johnsen, C. E., Aabenraa. — P.J.F.

Carl Emil Johnsen er født 6. Aug. 1892 i København, Søn af Skibsfører H. P. Johnsen. Han arbejdede i 5 Aar paa Terrakottafabrikken i Rønne og var Elev paa Askov Højskole 1912—13 og 1913—14 og ansattes 19. Maj 1914 ved Roskilde Tidende. Fra 1. November 1914 til 15. Juni 1915 Redaktionssekretær ved Bornholms Tidende. Han aftjente derpaa sin Værnepligt til 1. Februar 1917 og var fra 1. Maj 1917 til 1. Maj 1919 Redaktionssekretær ved Venstrebladet for det sydlige Jylland. Fra 1. Maj 1919 til 1. November 1919 Medarbejder ved Randers Dagblad, og fra 1. November 1919 Medarbejder ved Hejmdal, hvis Filialkontor i Haderslev han bestyrede fra December 1920 til Februar 1921, hvorefter han atter vendte tilbage til Aabenraa. Studierejser 1920 i Tyskland, Holland og Frankrig. Desuden senere korte Rejser i Vest- og Syd-tyskland.

Jordan, F., Aalborg. — FVD., J.F.

Frede Claussen Jordan er født den 5. August 1883 i Nykøbing F., Søn af Redaktør Aage Jordan. Student 1902, cand. phil. 1903. Fra 1903—05 Redaktionssekretær ved Møns Dagblad. Fra 1905 ved Aalborg Amtstidende, blev Bladets Redaktionssekretær 1. Januar 1908, Medredaktør 1909 og har siden 10. December 1910 været Bladets ansvarshavende Redaktør. Formand for Venstreforeningen for Aalborg Amts 1. og 2. Valgkreds, Medlem af Aalborg—Hadsund Jernbanes Direktion og Formand for Komitéen til Rejsning af et Mindesmærke for Skipper Clement. Venstres Kandidat i Aalborgkredsene ved Folketingsvalget 1924. Rejse i Tyskland og Frankrig 1907.

Josephsen, J. M., Hellerup. — SP., JFB.

Joseph Michael Josephsen er født den 9. Marts 1869 i Ydby ved Thisted, Søn af Husmand Niels Josephsen. Han lærte Murerhaandværket og tog senere, i 1896 Præliminæreksamen ved Universitetet og i 1898 Tillægseksamen i Latin, Græsk og Fransk. Den 1. Januar 1911 ansattes han ved Social-Demokraten i København og har siden 1. Januar 1912 været Redaktionssekretær for de fra København udgaaende Provinsudgaver af Social-Demokraten. Han er Medlem af Københavns Amdsraad siden 1910 og Landvæsenskommissær siden 1912. Han foretog i 1923 Rejse til Tyskland paa Stats-Stipendium og 1924 paa Journalistforbundets Stipendium.

Josiassen, N. P., Grenaa. — SP., PJF.

Niels Peter Josiassen er født den 19. Januar 1873 i Vinders, Søn af Arbejdsmand P. Josiassen. Han kom 1890 i Tøffel-magerlære i Grenaa og blev den 1. September 1905 ansat som Lokalredaktør ved Demokraten i Grenaa. Han er Medlem af Grenaa kommunale Hjælpekasses Bestyrelse siden 1908. Siden 1909 Medlem af Grenaa Byraad, Medlem af Randers Amtsskoleraad siden 1922. Medlem af Socialdemokratisk Hovedforbunds Bestyrelse i Danmark. Medlem af Provins-Journalistforeningens Bestyrelse siden 1923. Han har været Socialdemokratiets Kandidat ved Folketingsvalgene i Grenaakredsen siden 1916. Den 23. September 1924 valgt som Medlem af Landstinget for 6. Kreds.

Jørgensen, A. Chr., Odense. — PJF.

Aage Christian Jørgensen er født den 23. Januar 1898 i Fredericia, Søn af Redaktør Jørgensen. Han tog Handelseksamen og begyndte journalistisk Virksomhed den 18. April 1912 ved Fredericia Avis og vikarierede fra 20. November 1916 til 7. Februar 1917 som Redaktør af Skive Avis. Fra 1. Marts 1917 Medarbejder ved Odense Avis, senere Redaktionssekretær ved Bladet. Siden 1. April 1922 Medarbejder ved Fyns Tidende. Han foretog 1923 Studierejse til Sverige med Stipendium fra Odense Journalistforening.

Jørgensen, E., Løgstør. — OBP., FVD., PJF.

Edvard Jørgensen er født den 11. Oktober 1857 i Bogense, Søn af Skrædermester Jørgensen. Han lærte Typografien hos Redaktør Pagh i Bogense og oprettede 1882 Løgstør Avis, som han siden har udgivet og redigeret.

Jørgensen, H. E., Nykøbing F. — PJF.

Henrik Edouard Jørgensen er født den 10. Januar 1896 i Ringe, Søn af Lagerforvalter Jørgensen. Han blev uddannet som Typograf i Odense og fik efter et Ophold paa Askov Højskole Ansættelse som Journalist ved Lolland Falsters Folketidende fra 1. Juli 1919.

Jørgensen, Helga, Aarhus. — PJF.

Helga Jørgensen er født 14. Januar 1901 i Aarhus, Datter af Arbejdsmand C. M. Jørgensen. Præliminæreksamen. Siden 1. Juli 1920 Medarbejder ved Jyllandsposten. Rejser til Frankrig 1923 og 24.

Jørgensen, J. E., Grenaa. — FVD.

Jørgen Emil Jørgensen er født den 25. Juli 1882 i Holbæk, Søn af Rebslagermester Chr. Jørgensen. Han tog Præliminæreksamen og var derefter i nogle Aar ansat ved Statsbanerne paa Trafikchefens Kontor i København. Fra 1. Marts 1903 til 1. Juli 1905 Journalist ved Aftenposten, de sidste 7 Maaneder som Redaktionssekretær. Fra 1. Juli 1905 til 1. Oktober 1910 Redaktionssekretær ved Kolding Avis. Fra 1. Oktober 1910 til April 1915 Redaktør af Grenaa Avis; siden 1. April 1915 Redaktør af Djurslands Venstreblad i Grenaa, fra 1. April 1922 til lige Ud giver.

Jørgensen, J. J., Fredericia. — FKD.

Johan Jacques Jørgensen er født den 5. Marts 1871 i Fredericia. Han lærte Bogtrykkerfaget i København og blev Typograf. Den 1. Februar 1908 ansat som Redaktionssekretær ved Fredericia Avis og siden 1. April 1919 Redaktør.

Kamphøener, M., Aabenraa. — P.JF.

Morten Kamphøener er født den 6. September 1889 i Stepping, Søn af Gaardejer Peter Høffner. Han uddannedes som Dekorationsmaler og blev senere Kontorist. 1. April 1919 Medarbejder ved Danskeren i Haderslev, samme Aar ved Vestkysten og senere Filialredaktør af Grindsted Dagblad. 15. September Filialredaktør af Haderslev Dagblad (Hejmdal). Siden 1. Juli 1923 Medarbejder ved Hejmdal i Aabenraa. Forfatter til Bogen Det slesvigske Regiment, Artikler og Noveller i forskellige Dagblade og Ugeblade. Studierejser i Tyskland, Østrig og Frankrig. Soldat under Verdenskrigen 1915 og 1916.

Kampmann, C. E. M. J., Nykøbing J. — FKD.

Carl Ehlert Marius Jensen Kampmann er født den 5. Juli 1877 i Snejbjerg ved Herning, Søn af Lærer Kampmann. Han blev efter at være uddannet som Typograf 1. Novb. 1900 Redaktionssekretær ved Thisted Amtsavis, Juli 1902 Redaktionssekretær ved Vestlollands Avis; overtog 1906 den ansvarlige Ledelse af Lollands-Posten i Maribo og købte 1. Januar 1908 Morsø Avis med tilhørende Trykkeri, hvilket Blad han ejede til 1919, da det solgtes til et Aktieselskab med K. som ansvarhavende Redaktør. Medlem af Repræsentantskabet for det konservative Folkeparti, Medlem af Bestyrelsen for Dansk Arbejdes lokale Afdeling.

Kjeldskov, M., Frue, København. — JF.

Marie Elisabeth Kjeldskov er født den 29. April i København, Datter af Gravør og Cicelør Eduard Harnhaver. Som Redaktør Sejer Kjeldskovs Hustru begyndte Fru K. allerede som knap attenårig at skrive Smaating til hans Bureau, Venstres Generalkorrespondance, og skrev efterhaanden om alt, hvad der vedrører Hjemmets Verden samt enkelte Smaahistorier. Efter Kjeldskovs Død 1911 ledede Fru K. en kort Tid Bureauet, og efter at Journalist cand. theol. A. J. Poulsen havde overtaget dettes Ledelse, udvidedes hendes Virksomhed til ogsaa at omfatte

Bog- og Teateranmeldelser. Bureauet overgik 1919 til Andelselskabet Venstres Pressebureau, hvor Fru K. er Medarbejder og foruden de ovenfor nævnte Emner tillige skriver Interviews. Mærker: K., Fru Didi, Alf. Forfatter til en Del Smaahistorier i Illustreret Familie-Journal og enkelte Almanakker.

Knokgaard, L., Brønderslev. — FVD., P.JF.

Lars Knokgaard er født den 2. September 1884 i Øster Jølby, Mors, Søn af Brugsforeningsuddeler J. P. P. Knokgaard. Han lærte Gartneriet og var i to Vintre paa Askov. 1. Maj 1908 Medarbejder ved Nordsjællands Venstreblad. 1. Oktober 1908 Redaktionssekretær ved Vendsyssel Folkeblad; 1. April 1909 til 1. Januar 1923 Bladets Redaktør; fra sidstnævnte Dato Filialredaktør ved Brønderslev Venstreblad.

Knudsen, Kr., Aarhus.

Kristian Knudsen er født den 3. Juni 1875 i Løvet ved Græsted, Søn af Husmand P. Knudsen. Han var fra 1890—1900 Korrespondent til forskellige Blade. Fra 1. Januar 1900 til 1. Marts 1903 Redaktionssekretær ved Skanderborg Amts Avis og derefter Redaktionssekretær ved Vendsyssel Folkeblad i Brønderslev indtil 1. Oktober 1906. Han blev den 1. Januar 1907 Lokalredaktør af Holstebro Folketidende og fra 1. Juli 1907 Redaktionssekretær ved Skive Dagblad. Siden 1. Juni 1908 ansat ved Ritzaus Bureaus Filial i Aarhus. Han har skrevet en Del Noveller og udgav fra 1. Oktober 1901 til 1. April 1903 et Ugeblad. Siden 1. Juli 1910 Redaktør og siden 1. Januar 1912 tillige Udgiver af Ugebladet Bryrup Avis indtil 1. Januar 1919. Han har skrevet Walfards-Foreningen i Tosseby, en Samling humoristiske Referater i jydsk Mundart.

Knudsen, Th., Løgstør. — SP.

Thorvald Marius Knudsen er født 1877 i Vejle, Søn af Murer Hans Rynkeby Knudsen. Han sejlede som Matros og var i ca. 14 Aar ansat som Matros i Statens Kavalbygningsvæsen, indtil han 1. September 1913 fik Ansættelse ved Nordjyllands Social-

Demokrat i Løgstør og har siden 1. Januar 1916 været Redaktør af Vesthimmerlands Social-Demokrat. Medlem af Løgstør Byraad.

Koch, H. A., Svendborg. — P.J.F.

Hans Aage Koch er født den 15. August 1891 i Aarhus, Søn af Kaptajn H. C. P. Koch. Han blev Student 1911 og tog Filo-sofikum 1912 og begyndte i Sommeren 1912 som Lokalreporter ved Aarhus Amtstidende og ansattes 1. Januar 1913 som Redaktionssekretær ved Esbjerg Avis. Fra 1. Juli 1913 til 1915 studerede han Sprog og Literatur i København og var fra Juni 1915—18 ansat ved Klods Hans og 1917—19 ved B. T., sam-tidig Medarbejder ved Berlingske Telefonavis. Fra 1919—21 studerede han National-økonomi, Sprog og Literatur. Fra 1. Juli 1921 til 1. Oktober 1923 ansat ved Bornholms Ti-dende, fra sidstnævnte Dato Medarbejder ved Svendborg Avis. K. har skrevet en Del Noveller. Han foretog i Sommeren 1910 Rejse til Skotland uden Stipendium.

Koefoed, H., Hasle. — F.K.D.

Hans Koefoed er født den 13. Okto-ber 1857 paa Bagergaard ved Aakirkeby, Søn af Gaardejer H. Koefoed. Elev paa Born-holms Højskole 1873—74 og paa Vallekilde Højskole 1874—75. 1882 Skolelærereksamen fra Gjedved Seminarium, vikarierede ved for-skellige Skoler paa Bornholm og var flere Gange midlertidig Leder af Bornholms Ti-dende. 1885—88 Lærer ved Realskolen i Nexø, derefter indtil 1902 Redaktør af Skive Folke-blad; fra 1905 Redaktør og Udgiver af Dag-bladet Nordjylland i Aalborg, som han solgte 1917. Siden Bopæl i Hasle og Lokalredaktør for Bornholms Avis.

Kongsø, H. P. H., Svendborg. — P.J.F.

Hans Peter Herman Kongsø er født den 1. Oktober 1885 i Kirke Hvalsø, Søn af Stenhugger, senere Husmand A. Hansen. Han tog i 1902 Præliminæreksamen og var et Par Aar beskæftiget ved Landbruget og begyndte i 1904 journalistisk Virksomhed ved Sorø Folketidende, kom senere til forskellige Blade og fik i December 1906 Ansættelse i

Landbrugsministeriets Tiendeaflysningskon-tor. I Juni 1909 vendte han tilbage til Jour-nalistikken og var et Par Aar Medarbejder ved Nordre Birks Tidende; korresponderede en kort Tid til Roskilde Dagblad fra Køben-havn og redigerede fra 1. Juli 1911 til 1. Ja-nuar 1912 Næstved Dagblad, beskæftigede sig derefter nogle Maaneder med Redaktion af forskellige Fag- og Ugeblade og ansattes 1. April 1912 som Lokalredaktør af Odder Venstreblad. Fra 1. November 1914 Journa-list ved Fyns Venstreblad og fra Foraaret 1915 Lokalredaktør af Fyns Venstreblads Filial i Svendborg. I 1919 og 1923 Rejser til Tyskland.

Kraft, O. B., København. — J.F., J.F.B.

Ole Bjørn Kraft er født 17. December 1893 i København, Søn af Viceinspektør ved Fængselsvæsenet Dr. phil. Alexander Kraft. Student 1912, cand. phil. 1913 og tog 1. Del af statsvidenskabelig Eksamen 1916. K. blev i Maj 1919 Medarbejder ved Aarhus Stifts-tidende, Oktober 1919 Redaktør af Svendborg Amts Dagblad, Februar 1922 Medarbejder ved Nationaltidende som Redaktør af Søn-dagstillægget, Oktober 1922 Redaktør af Fædre-landet i Sønderborg til September 1923; fra Februar 1924 Aarhus Stiftstidendes Hoved-stadsredaktør og Rigsdagsmedarbejder. Med-arbejder og Redaktør af Tidsskriftet Den nye Tid, Forfatter (sammen med cand. polit. Max Kjær Hansen) til Pjecen: Danmark udslettes, Betragtninger over dansk Rigspolitik. Kon-servativ Folketingskandidat ved Valgene i 1920. 1922—23 Næstformand i Studenterfor-eningens Seniorat; gennem flere Aar Med-lem af den konservative Ungdomsbævegelses Forretningsudvalg. Rejse til Letland 1920.

Krarup, J. J., Struer. — F.V.D.

Jens Jensen Krarup er født den 19. Ja-nuar 1866 i Tistrup ved Varde, Søn af Hus-mand N. P. Jensen. Han tog Skolelærereks-amen fra Jelling Seminarium 1889 og begyndte journalistisk Virksomhed i 1894, var Med-arbejder ved Holstebro Dagblad til den 1. Juli 1899 og har siden da været Lokalredak-tør af Struer Dagblad. Vikarlærer i Horsens

og i Snedsted i Thy til den 1. Januar 1891 og Lærer ved Struer Borgerskole og Organist ved Struer Kirke 1891—1907. 1906—09 Formand for Struer Sogneraad, Revisor i Dansk Fiskeriforening, Formand for Struer Venstreforening og Struer Borgerforening.

Ridder af Dannebrog.

Kristensen, A. M., Næstved. — SP.

Anton Marius Kristensen er født den 18. September 1870 i Hvornum ved Hobro, Søn af Lærer E. D. Christensen. Han uddannedes som Typograf og ansattes 1. December 1898 ved Sydsjællands Socialdemokrat; fra 1919 Chefredaktør. Han er Medlem af Næstved Byraad fra 1916 og har været Borgmester siden 1919.

Kristensen, F., Middelfart. — PJF.

Frederik Kristensen er født i Ramsing den 25. November 1897, Søn af Husmand Jacob Kristensen. To Vintre paa Krabbesholm Højskole. 1. April 1918 til 1. Februar 1919 Medarbejder ved Hobro Avis; til 1. August 1920 Medarbejder ved Holstebro Dagblad, 1. September 1920 til Nytaar 1923 ved Ringkøbing Amts Avis, Nytaar 1923 til 1. Juli 1924 ved Venstrebladet for det sydlige Jylland. Siden 1. Juli 1924 Redaktionssekretær ved Middelfart Venstreblad.

Kristensen, H. P., Skive. — PJF.

Hans Peter Kristensen er født den 31. Maj 1890 i Gammelsogn i Ringkøbing, Søn af Gaardejer Iver Kristensen. Han blev uddannet som Vinterlærer ved Staby Lærerseminarium og virkede derpaa som Lærer og Vikar i to Aar, senere som Kontorist og Landmand. Fra 1. April 1917 til 1. Juli 1919 Journalist ved Løgstør Avis. Fra 1. Juli 1919 Journalist ved Skive Venstreblad, fra 1. November 1920 til 1. Januar 1923 Redaktionssekretær ved samme Blad. Siden 1. Maj 1923 Medarbejder ved Skive Socialdemokrat. Han har udgivet Lykkens Ganger (3 Noveller) paa Eibyes Forlag 1911, Romanen Sangen paa Bayers Forlag 1914 og Skuespillet Antikrist paa Grindsted Bogforlag 1924.

Kristensen, Kr. J., Hobro. — FVD.

Kristen Jespersen Kristensen er født 14. Maj 1867 i Firhøje, Thorstrup Sogn, Søn af Gaardejer A. S. Kristensen. Han tog Realeksamen og virkede i nogle Aar først som Huslærer og derpaa som Lærer ved Møllerup Højskole. Begyndte 1886 journalistisk Virksomhed som Korrespondent til Horsens Folkeblad. Lokalredaktør fra 1. April 1889 til 1. Juli 1919 af Hobro Dagblad. Fra 1. Juli 1919 Redaktør ved Himmerland og siden 1. April 1922 Chefredaktør af dette Blad. Forfatter til en Del Smaaaførelser i vestjysk Almuesprog og til flere større sønderjydske Fortællinger: Dig elsker jeg, Det dages, Han tabte — hun vandt, Jacob Trøst og Ingen. Fra 1894 til 1922 Kasserer i Hobro Bank.

Kristiansen, H., Rudkøbing. — FVD., PJF.

Holger Alfred Kristiansen er født den 3. Marts 1875 i Hammelmose i Vendsyssel, Søn af Møller M. Kristiansen. Efter Ophold paa Vraa og Askov Højskoler og Statens Lærerhøjskole blev K. i 1906 Redaktør af Venstrebladet for det sydlige Jylland. Siden 1908 Redaktør af Langelands Folkeblad. Forfatter til Fortællingen Stærke Magter og Pjecen Alkoholforbud inden 1930? Bidrag til Fredsbladet og Folkevennen. Medlem af Folketinget 1913—20 og af Rudkøbing Byraad fra 1913. Stifter af Langelands Turistforening, Formand for Langelands Afholdskreds, Finansministeriets Repræsentant i Langelandsbanens Bestyrelse, Medlem af Hovedbestyrelsen for Danmarks Afholdsforening og af Hovedbestyrelsen for Dansk Fredsforening. Studierejser i Sverige og Norge 1914, i Tyskland 1910 og i England 1922.

Kunze, O. B. P., Helsingør. — FKD.

Odin Bertel Peter Kunze er født den 14. September 1883 i Vejle. Han tog Præliminæreksamen og ansattes 1. Maj 1901 ved Vejle Amts Avis. Fra 1906—08 Redaktionssekretær ved Nakskov Tidende, 1908—13 Redaktionssekretær ved Kalundborg Avis, 1913—18 ved Dagens Nyheder i København,

1919—22 Korrespondent i England og Frankrig og siden 1922 Udgiver og Redaktør af Nordsjælland i Helsingør.

Lager, C., Holstebro. — SP., PJF.

Carl Frederik Lager er født i Kolding den 19. Marts 1876. Han tog Handelseksamen og var beskæftiget ved Kontorfaget til 1. Januar 1913, da han blev Lokalredaktør ved Ringkøbing Amts Social-Demokrat i Holstebro.

Larsen, A. K., Holbæk. — FKD.

Andreas Kofod Larsen er født den 10. Juni 1893 i Sørninge, Skamstrup Sogn, Søn af Gaardejer Niels Larsen. Han uddannedes som Landmand og tog nysproglig Studentereksamen, ansattes den 5. September 1916 ved Ringsted Folketidende. 1. Januar 1918 Redaktionssekretær ved Holbæk Amtstidende. 25. November 1918 Redaktør af Odsherreds Avis. Siden 1. April 1925 ansvarlig Redaktør af Holbæk Amts Avis. Han foretog 1921 Rejse til Østrig og i 1924 til Norge, sidstnævnte med Stipendium fra Foreningen for den konservative Presse i Danmark.

Larsen, Chr. F., Herning. — FVD., PJF.

Christian Frederik Larsen er født den 20. April 1877 i Sofieskilde ved Sorø, Søn af Overportør Jens Larsen. 1896—98 ansat ved Sorø Amts Folkeblad, 1900—01 ved Venstres Folkeblad, 1902 ved Fyns Venstreblad, 1902—06 Redaktionssekretær ved Ringkøbing Amts Dagblad; siden 1. April 1907 Filialredaktør ved Herning Dagblad.

Larsen, H. C., Grindsted. — FVD., PJF.

Hans Christian Larsen er født den 10. Januar 1897 i Birkende, Søn af Boelsmand P. Larsen. Realeksamen 1913. To Vintre paa Askov. Siden 1. Oktober 1922 Filialredaktør af Grindsted Dagblad. Medlem af Bestyrelsen for Grindsted og Omegns Museum.

Larsen, H., Vejle. — SP., PJF.

Holger Larsen er født den 8. Januar 1880 i Nyborg, Søn af Lokomotivfyrbøder A. Larsen. Han blev uddannet som Tapetserer og ansattes 1909 som Chefredaktør ved Vejle Social-Demokrat. Han har været Medlem af Vejle kommunale Hjælpekasse, 12 Aar Medlem af Vejle Ligningskommission, deraf i 5 Aar som Formand. Medlem af Folketinget siden April 1920.

Larsen, J., Græsted. — SP.

Jens Ludvig Larsen er født 25. August 1874 i Tikøb, Søn af Skovløber Anders Larsen. Lærte Sadelmagerfaget og fik i 1910 Ansættelse ved Nordsjællands Social-Demokrat som Lokalredaktør for Græsted og Omegn. Mærke: Jens Lyngge. Bidragyder til Bladene Hus og Hjem og Folkevennen og leverer af og til Stof til Social-Demokraten (Hovedbladet) og Klokkeren. Medlem af Sogneraadet, Næstformand i Værgeraadet, Hovedagent for Forsikringsaktieselskabet Skjold.

Larsen, J. J., Holsted. — FVD., PJF.

Jeppe Jensen Larsen er født 20. November 1902 i Tømmerby ved Bramminge, Søn af Gaardejer Andr. Larsen. Han tog Præliminæreksamen ved Universitetet i København og fik den 12. April 1922 Ansættelse ved Dagbladet Vestkysten, Bramminge, og er fra 1. December 1924 Journalist ved samme Blad med Kontor og Bopæl i Holsted.

Larsen, J. P., Helsingør. — SP.

Jens Peter Larsen er født 19. August 1872 i Ejby, Søn af Arbejdsmand Ole Larsen. Uddannedes som Typograf og arbejdede derefter som Typograf indtil 1903, da han 16. Oktober ansattes som lokal Medarbejder ved Social-Demokraten i Helsingør. Den 16. April 1906 forflyttet til Hillerød ved samme Blad. Den 1. April 1915 kom han atter til Helsingør og blev Medredaktør af Bladet, der nu udgives under Navnet Nordsjællands Social-Demokrat. Han har været Byraadsmedlem i Hillerød fra 1913—15 og i Helsingør siden 1917. Fra April 1920 Folketingsmand. Han har foretaget Rejser i Tyskland, Svejts og Sverige.

Larsen, J. P. A., Aarhus. — PJF.

Jean P. A. Larsen er født den 30. Oktober 1892 i København, Søn af afdøde Assistent ved Orlogsværftets Centraladministration J. P. A. Larsen. Han blev Student 1911, cand. phil. 1912, studerede derefter Jura en Aarrække, tog 1. Del af Embedseksamen i 1915 og var i de følgende Aar ansat i Københavns Overpræsidiums Sekretariat og i Overformynderiet. 1. Juni 1918 Medarbejder ved Lolland Falsters Folketidende i Nykøbing F. 1. Februar 1919 ved Aalborg Stiftstidende. Fra 1. September 1921 til August 1922 Redaktionssekretær ved Viborg Stiftstidende. Fra Efteraaret 1922 til 1. Januar 1923 knyttet til Ekstrabladet i København og siden da ansat ved Aarhus Stiftstidende. Mærke: Jean Petit.

Larsen, Kai E., Sønderborg. — PJF.

Kai Edvard Larsen er født 30. Juni 1901 i Aarhus, Søn af Grosserer J. P. Larsen, Aarhus, begyndte efter at have taget Præliminæreksamen 1917 som Elev ved Aarhus-Posten og fik Ansættelse der Marts 1918. 1919 Medarbejder ved Holbæk Amts Avis og kom kort Tid derefter til Dybbølposten; siden 1921 Bladets Redaktionssekretær. Formand for Venstres Ungdomsorganisation i Sønderborg Amt. 1924 Studierejse med Statsstipendium til Øvreschlesien, Polen og Litauen.

Larsen, K., Odense. — PJF.

Knud Larsen er født den 6. November 1891 paa Aastrup Mejeri ved Faaborg, Søn af Folketingsmand Mads Larsen. Præliminæreksamen. 1. November 1911 Medarbejder ved Nordsjællands Venstreblad; siden 15. Juni 1919 Medarbejder ved Fyns Venstreblad. Studierejse i Norge 1917 paa P. J. F.s Stipendium. Revisor i Provins-Journalistforeningen.

Larsen, K. E. S., Aalborg.

Kaj Einar Seier Larsen er født den 17. November 1897 paa Frederiksberg, Søn af Repræsentant A. Seier Larsen; tog Real-eksamen og gik derefter paa Kunstakademiet;

uddannede sig til Maler og Billedhugger. Han ansattes 1919 ved Hver 8. Dag og var ved Dagbladet København fra 1. Februar 1923 til 1. Oktober 1924. Fra 1. Januar 1925 ansat ved Aalborg Amtstidende. Han har skrevet en Del Noveller til Dagspressen og har udgivet en Sportsroman Verdensmesteren 1925. L. har foretaget Studierejse i Tyskland 1922.

Larsen, K. J., Odense.

Karl Julius Larsen er født den 2. Februar 1873 i Rolfsted, Odense Amt, Søn af Snedker N. Kr. Larsen. Han var indtil sit 27. Aar beskæftiget ved Landvæsenet og fik den 1. Maj 1900 Ansættelse ved Fyns Tidende som Redaktionssekretær.

Larsen-Ledet, L., Aarhus. — FVD., PJF., JF.

Lars Larsen-Ledet er født den 10. September 1881 paa Overgaard ved Løkken, Søn af Gaardejer Chr. Larsen og Hustru, Trine, født Ledet. Han tog Præliminæreksamen ved Universitetet 1897 og gennemgik Kursus i Paris 1902 og i Oxford 1903. 1895—97 Korrespondent til Vendsyssel Tidende; 1897—1901 og 1903 Redaktionssekretær ved Vendsyssel Tidende, 1901—02 Vendsyssel Tidendes og Aalborg Amtstidendes Lokalredaktør i Brønderslev, Redaktionssekretær ved Jysk Morgenblad 1905—06; Chefredaktør af Afholdsdagbladet siden 1906. Lejlighedsvis Bidragyder til Ugeblade og Tidsskrifter i en Række Lande. Formand for De unges Valgret i Vendsyssel 1899—1902, Medlem af Det radikale Venstres Hovedbestyrelse 1912—21, Medlem af Viby Sogneraad 1917—21. Det radikale Venstres Kandidat ved Folketingsvalgene i Aarhus 1913 og 1920. Hegnsynsmand siden 1919. Talrige Studierejser i Udlandet som Korrespondent. Som Foredragsholder har L. L. besøgt omtrent alle europæiske og nordamerikanske Stater. Han tog i 1900 sammen med afd. Jul. Bülow, Aalborg, Initiativet til Oprettelsen af Provins-Journalistforeningen og var dens Forretningsfører 1900—02, Medlem af Bestyrelsen 1912—13 og 1914—15. Foreningens Repræsentant ved den internationale Pressekongres i Kø-

benhavn 1914. Forfatter af Menneskeværd og Menneskeret 1903, Skuespillet Vejen 1905, Fra Sahara Nordpaa, Rejseskildringer 1909, Bitten, Fortælling for Børn 1911; desuden talrige Pjecer og Skrifter om Afholdsspørgsmaalet. I Arbejdet mod Alkoholen har L. L. i de sidste 20 Aar taget fremtrædende Del, og han er med i Ledelsen af flere betydende danske og udenlandske Afholdsorganisationer.

Larsen-Ledet, Nielsine, K. K., Aarhus. — P.J.F.

Nielsine Kirstine Katrine Larsen Ledet er født den 23. November 1884 i Hadsten, Datter af Karetmager H. B. B. Nielsen. Hun tog Præliminæreksamen og Håndseksamen og var først Privatlærerinde og Bogholderske. I Marts 1906 ansattes hun som Medarbejder ved Afholdsdagbladet; siden 1915 Redaktør af I. O. G. T.s officielle Organ Dansk Good Templar. Mærke: Grethe Mill. Delegeret til I. O. G. T.s Verdenskonference i Washington 1908. Hun har foretaget Studierejser til U. S. A. og de fleste Lande i Europa, deriblandt en Rejse til Sverige med Stipendium fra Provinsjournalistforeningen.

Larsen, L., Nakskov. — P.J.F.

Lauritz Larsen er født den 19. December 1890 paa Vejlegaard i Midtfn, Søn af Proprietær Jacob Larsen. Han tog Præliminæreksamen i Odense og besøgte Frederiksborg Højskole i Vinteren 1909—10, ansattes 1. April 1911 ved Fyns Venstreblad og November 1911 ved Sorø Amtstidende i Slagelse. Fra 1. Januar 1913 Redaktionssekretær ved Vendsyssel Tidende i Hjørring; fra 1. April 1921 Redaktionssekretær ved Lolland Falsters Venstreblade i Nykøbing F. og fra 1. Juli 1923 Redaktør af dette Blads Filial i Nakskov, Nakskov Folkeblad. Medlem af Bestyrelsen for Nakskovkredsens radikale Venstreorganisation.

Larsen, S., Aarhus. — P.J.F.

Sigurd Larsen er født den 12. Oktober 1874 i Jelling, Søn af Sadelmager B. Chr. Larsen. Han tog Studentereksamen fra Vejle

Latinskole 1892 og Filosofikum 1893 og ansattes i Oktober 1898 ved Vejle Amts Dagblad, 1899 ved Middelfart Avis, 1900 ved Hobro Avis, samme Aar til Venstres Folkeblad i Haslev, 1902—04 Næstved Avis, for Størstedelen af Tiden som Leder af Filialen i Vordingborg, flyttede 1904 til København og var indtil 1917 kun i kortere Perioder beskæftiget ved Journalistik, fra 1914—18 Journalist og Forretningsfører for Hippologisk Tidsskrift. 1. Marts 1917 ansat ved Raes Telegrambureau, overtog 1. Januar 1918 dettes jyske Afdeling som Bestyrer, fra 1919 til 1. Marts 1924 for egen Regning. 1. Marts 1924 ansat ved Aarhus Stiftstidende.

Lassen, Fr., København. — P.J.F.

Johan Frederik Lassen er født den 15. Maj 1876 i Nykøbing F., Søn af Bogbinder E. Lassen. Han tog Præliminæreksamen og var en kort Tid beskæftiget ved Boghandleryaget i København. Den 1. Januar 1893 blev han ansat ved Helsingør Avis, hvor han var indtil Udgangen af 1910. Fra 1. Januar 1911 til 31. December 1912 Redaktionssekretær ved Randers Amts Avis. Fra 1. Januar 1913 til 31. December 1914 Redaktør af Silkeborg Dagblad. Fra 1. Januar 1915 til 1. Maj 1916 Redaktionssekretær af Vort Land. 1. Juni 1916 til 28. Februar 1918 Redaktør af Lemvig Avis. Fra 1. Marts 1918 til 30. September 1921 Chefredaktør af Odense Avis. Fra 1. April til 30. September 1922 Chefredaktør af Kerteminde Avis derefter Korrespondentvirksomhed i København. Fra 1. August til 1. Oktober 1924 Redaktionssekretær ved Frederiksborg Amtstidende.

Lassen, O. J., København. — J.F., J.F.B.

Otto Julius Lassen er født 27. Juli 1884 i Helsingør, Søn af Hotelejer Edv. Lassen. Han studerede i sin Ungdom Sprog og Samfundsvidenskab og begyndte sin journalistiske Virksomhed ved det senere indgaaede Randers Morgenblad 1. November 1911. Fra 1. Oktober 1912 til 1. Juni 1914 Filialredaktør ved Vendsyssel Folkeblad, 1. Juni 1914 til 1. Januar 1915 Redaktionssekretær ved Dagbladet Djursland i Grenaa, 1. Januar 1915 til

1. Maj 1916 Redaktør af Silkeborg Dagblad, 1. Januar 1916 til 1. Januar 1917 Journalist ved Aarhus Stiftstidende, 1. Januar 1917 til 1. August 1917 Filialredaktør ved Nordjydske Dagblad. Fra September 1918 Korrespondent i København til Provinspressen. Siden Maj 1919 Medredaktør ved Dansk literært Pressebureau. L. har skrevet en Del Noveller og Smaafortællinger og et enkelt Skuespil, der har været opført i Provinsen. Han har foretaget flere Studierejser i Udlandet med Stipendium fra Provinsjournalistforeningen og Journalistforbundet.

Lauritzen, F. V. T., Hobro. — SP.

Frederik Vilhelm Thorvald Lauritzen er født den 7. December 1866 i Hobro, Søn af Landmand F. F. Lauritzen. Han lærte Snedkerfaget og rejste 1890 til Nordamerika, vendte tilbage 1894 og var derefter beskæftiget 4 Aar som Bygningstegner. 1898 Forretningsfører ved Vestjyllands Socialdemokrat. Den 15. Marts 1920 ansat som Redaktør af Skive-Viborg-Nykøbing M. og Thisted Socialdemokrat med Bopæl i Skive. Fra Oktober 1903 Redaktør i Viborg. Rejste derfra 1910 til Nordamerika. Vendte senere tilbage og var fra 1. December 1915 til 22. Februar 1923 Redaktør i Struer og siden 23. Februar 1923 Redaktør af Hobro Socialdemokrat. Han var Medlem af Esbjerg Byraad fra 1899—1902.

Levison, K. F., Aalborg. — PJF.

Knud Fridericia Levison er født den 28. Februar 1888 i København, Søn af Højesteretssagfører O. D. Levison. Juridisk Embeds-eksamen Januar 1912. Han begyndte journalistisk Virksomhed ved Aalborg Stiftstidende 31. Juli 1912 og blev i Sommeren 1923 Bladets Redaktionssekretær. Specialer: Kommunalpolitik, Literatur og Musik anmeldelser. Sekretær og Udvalgsmedlem i Aalborg Amts Afdeling af Dansk Røde Kors. Medlem af Forretningsudvalget for Hittebørnshjemmet i Nørresundby. Besøg paa Leipzig Universitetet Juni 1921. Provinsjournalistforeningens Rejsestipendium 1923.

Lilholt, H., Lemvig. — FVD., PJF.

Hans Lilholt er født den 5. August 1878 i Tranegilde ved Taastrup, Søn af Boelsmand senere Sporvognskonduktør Niels Hansen. Dimitteredes 1898 fra Vesterbro Seminarium i København og ansattes samme Aar som Lærer ved Lemvig Realskole, hvor han virkede til 1905, afbrudt af et toaarigt Ophold paa Statens Lærerhøjskole. Siden 1. Januar 1905 Lokalredaktør af Lemvig Folkeblad. Han er Medlem af Bestyrelsen for Lemvig Gymnastikforening, Lemvig Afholdsforening, Lemvigkredsens Venstreforening, Fiskeriforeningen for Lemvig og Omegn, Sekretær for Centralforeningen af Vestkystens Fiskeriforeninger, siden December 1922 i Bestyrelsen for Venstres Redaktørforening. Han var Medlem af Lemvig Byraad fra December 1914 til 1. April 1921. Fra 1. Oktober 1919 til 1. Januar 1924 Revisor i Lemvig Landmandsbank. Studierejse til Sverige 1922 med Statsstipendium.

Lillevang, H. J., Odense. — FVD., PJF.

Hjalmar Johansen Lillevang er født 3. Februar 1877 i Lille Egede ved Korsør, Søn af Lærer D. Johansen. Fra 1. Maj 1893 til 1. November 1897 Medarbejder ved Fyns Tidende. Paa Askov to Vintre og den mellemliggende Sommer ansat paa Randers Dagblad. Fra 1899 til 1905 Redaktør af Morsø Dagblad, Lemvig Dagblad og Skive Dagblad. 1905—16 Redaktionssekretær ved Fyns Tidende i Odense, 1916—21 Forretningsfører for Fyns Tidende. Fra 1. Oktober 1921 Udgiver og ansvarhavende Redaktør af Odense Avis. Studierejser 1912 i Sverige paa Stipendium fra Provinsjournalistforeningen, 1915 i Tyskland med Statsstipendium.

Lindeneg, H., Aalborg. — SP.

Harry Lindeneg er født den 2. Februar 1895 i Torslev, Søn af Skomager M. P. A. Lindeneg. Han blev uddannet som Typograf og begyndte journalistisk Virksomhed i Marts 1922 ved Randers Socialdemokrat og blev den 1. Oktober 1923 ansat ved Nordjyllands Socialdemokrat i Aalborg.

Lindetoft, I., København. — JFB.

Ingvar Lindetoft er født den 22. Januar 1894 i Lystrup, Søn af Gaardejer Lindetoft. Landmand til 1912, tog Præliminæreksamen 1913, Studentereksamen 1915 og læste Statsvidenskab til Nytaar 1919. Han var 1916—17 ansat paa statistisk Kontor og fik derefter i Januar 1919 Ansættelse ved Frederiksborg Amts Avis og i Juni samme Aar ved Venstres Korrespondancebureau og har siden Venstres Pressebureaus Oprettelse i November 1919 været ansat der som fast Medarbejder. L. har været Senior for Studenterforeningen i 1917—18 og Sekretær for Venstres Ungdoms Landsorganisation 1918. Han har foretaget flere Rejser i Norge, Sverige, Tyskland og Polen. I 1924 Journalistforbundets Stipendium. Medlem af Journalistforbundets Repræsentantskab.

Lorentzen, E. W., Vejle. — PJF.

Einar William Lorentzen er født den 16. Februar 1887 i Fredericia, Søn af Togfører Lorentzen. Han ansattes 1. Januar 1906 som Journalist ved Odder Dagblad og har siden April 1906 været Redaktionssekretær ved Vejle Amts Avis.

Lund, O., Kalundborg. — FVB., JF.

Olaf Lorentsen Lund er født 30. November 1883 i Aarhus, Søn af Redaktør J. Lund. Han blev uddannet som Typograf og var fra 1900—06 Medarbejder ved Esbjerg Dagblad, 1906—09 ved Esbjerg Avis, 1909—11 ved Roskilde Tidende og 1911—12 ved Aalborg Venstreblad som Medredaktør. Siden den 1. Februar 1912 Redaktør af Kalundborg Dagblad og Samsø Folkeblad. 1918 Rejse til Sverige og Norge paa Stats-Stipendium. Desuden Rejser i Tyskland.

Lundsager, H. Chr., Holbæk. — PJF.

Hans Christian Lundsager er født den 28. Januar 1883 i Aversiv ved Haslev, Søn af Gaardejer N. Chr. Petersen. Han tog Præliminæreksamen og fik 1900 Ansættelse som Redaktionssekretær ved Venstres Folkeblad i Ringsted. 1905 Lokalredaktør for

Holbæk Amts Venstreblad i Nykøbing S. 1909—19 Redaktionssekretær ved Venstres Folkeblad i Ringsted. 1919—20 Lokalredaktør i Sorø for Venstres Folkeblad og siden 1920 Redaktionssekretær ved Holbæk Amts Venstreblad i Holbæk. Han har foretaget Rejse i Norge paa Forenings-Stipendium 1916 og i Tyskland paa Stats-Stipendium 1920.

Lundsgaard, P. M., Aalborg.

Peter Martinus Kristensen Lundsgaard er født den 10. Februar 1855 i Nørre Kongerslev, Søn af Gaardejer Kristen Lundsgaard. Han tog Lærereksamen 1878 og var Lærer ved private Skoler i Aalborg til 1890 og fik 1893 Ansættelse ved Aalborg Amtstidende; fra 1. November 1897 til 1. Januar 1903 Redaktionssekretær ved Aalborg Stiftstidende. Siden har han været Korrespondent til en Del jyske Blade. Speciale: Markedsberetninger. Mærker: Søren H., Jens Peter, Gr., Palle Bister, født Gram. L. udsendte under sidstnævnte Mærke i 1888 Bogen En Juleferie, der er udkommen i 7 Oplag, og han har siden skrevet en lang Række Noveller og Skitser til Dagblade, Ugeblade og Tidsskrifter. Han har været Medlem af Bestyrelsen for Aalborg Haandværkerforening og Revisor ved Landbosparekassen i Aalborg.

Lustrup, J. J., Thisted. — PJF.

Jesper Jørgensen Lustrup er født den 30. Juni 1890 i Lindknud ved Brørup, Søn af Lærer A. P. Lustrup. Han tog Præliminæreksamen ved Slesbagers Skole i Vejen og var Lærer 1907—11. Fra 1. Januar 1912 ansat ved Kalundborg Folkeblad og var Bladets Redaktionssekretær fra Maj 1912 til Maj 1917. Maj—Oktober 1917 Filialredaktør ved Maribo Tidende; siden 15. Oktober 1917 Redaktionssekretær ved Thisted Amts Tidende. Formand for Thisted Amtskreds af P. J. F. siden 1921.

Lübecker, H., Hillerød. — PJF.

Henri Alexis d'Origny Lübecker er født den 3. Marts 1889 i Fakse, Søn af Postmester Lübecker. Præliminæreksamen, Sprogstudier i tre Aar, afbrudt af Rejser til

Udlandet, Telegrafist og Jernbaneassistent i Argentina. 1. Januar 1911 Medarbejder ved Roskilde Dagblad; siden 20. Maj 1912 ved Frederiksborg Amts Avis, fra 1. November 1918 Redaktionssekretær. 1921—22 var L. P. J. F.s Kredsform. for Frederiksborg Amt.

Lyre, H. Th., Esbjerg. — FVD.

Henri Theobald Lyre er født 9. Juli 1897 i Nakskov, Søn af Maskinmester C. Th. Jensen. Præliminæreksamen. Bogholder ved Sydsjællands Venstreblad i Næstved, 1. November 1913 Medarbejder ved dette Blad, 1. Maj 1915 ved Venstres Folkeblad i Ringsted, 1917—22 ved Holbæk Amts Venstreblad, 1922—23 Redaktionssekretær ved Vestjyllands Folkeblad i Varde. Siden 15. Februar 1923 Redaktør af Esbjerg Venstreblad. Studierejse 1922 i England paa Statsstipendium.

Lønskov, E., Grenaa. — PJF.

Edmund Christian Lønskov er født den 25. Juni 1867 i København, Søn af Hus-tømrer Christian Jensen, og blev efter at have taget Almindelig Forberedelseksamen uddannet som Typograf paa Frederikshavns Avis. Han begyndte 1. Juli 1886 journalistisk Virksomhed ved dette Blad, var indtil Nytaar 1904 Bladets Redaktionssekretær, derefter til 1. Januar 1909 Redaktør af Hjørring Amtstidende. 1. Januar 1909 til 1. Oktober 1915 Udgiver af Grenaa Avis, fra 1. Oktober 1915 til 1. Januar 1923 Redaktør af Djursland. Siden 1. Maj 1923 Redaktionssekretær ved Grenaa Folketidende. 1921—22 Medlem af Provins-Journalistforeningens Bestyrelse, 1921—23 Formand for Randers Amtskreds.

Madsen, A. L. A., Holte. — SP.

Andreas Lucian Anton Madsen er født den 23. November 1862 i København, Søn af Kunstmaler A. P. Madsen, blev Havebrugskandidat og ansattes i 1916 som lokal Medarbejder for Søllerød Kommune ved Københavns Amts Social-Demokrat. Han har skrevet en Del til Have- og Landbrugsblade og andre Fagblade.

Madsen, C. Nyborg. — PJF.

Christian Nyborg Madsen er født den 21. Oktober 1902 i Fjerritslev, Søn af Handelsingartner Madsen. Han gik paa Fjerritslev Realskole, blev senere uddannet som Gartner, derefter paa Askov 1921 og begyndte journalistisk Virksomhed ved Morsø Folkeblad 15. Marts 1922. 15. Marts 1924 til 15. November 1924 Medarbejder ved Aalborg Amtstidende; fra sidstnævnte Dato Redaktionssekretær ved Dagen i Nørresundby til dette Blads Ophør i December samme Aar.

Madsen, Fr., Rudkøbing. — SP., PJF.

Frederik Emil Madsen er født i Rudkøbing den 3. Maj 1897, Søn af Redaktør Carl Madsen. Han tog Realeksamen og var en Tid ved Postvæsenet. 1. April 1917 Medarbejder ved Langelands Social-Demokrat, hvis Lokalredaktør han senere blev. M. har skrevet enkelte Skuespil, hvoraf et, De vilde, er opført i Berlin. Studierejser i Østrig, Czekoslovakiet og Tyskland.

Madsen, J. E., Holstebro. — PJF.

Jens Elias Madsen er født 1. Oktober 1885 i Dejbjerg ved Skjern, Søn af Husmand Hans Madsen. Efter Uddannelse i Staby, Jebjerg og paa Jellinge Seminarium var han i 2—3 Aar Lærer. 1. Januar 1910 til 25. April 1911 Medarbejder ved Ringkøbing Amts Dagblad, 1911—14 Lokalredaktør af Landbo-Dagbladet i Bramminge, 1914—15 Redaktionssekretær ved Holbæk Amts Dagblad. Siden Efteraaret 1915 Redaktionssekretær ved Holstebro Dagblad. Studierejser i Norge 1916 med Stipendium fra Provins-Journalistforeningen og i Sverige 1918 med Statsstipendium. Provins-Journalistforeningens Kredsformand for Ringkøbing Amt siden 1921; i 1922—23 Medlem af Foreningens Bestyrelse.

Madsen, J., Aalborg. — PJF.

Johannes Madsen er født den 1. Marts 1868 i Stige ved Odense, Søn af Baadfører Niels Madsen. Paa Ryslinge Højskole Aarene 1885 og 1887 og Seljord Højskole, Telemarken (Forstander Ullmann) 1889—90, paa Askov

Højskole fra 1890—91. Han var med til at oprette Fyns Venstreblad i 1892 og ansattes ved dette Blad 1899. Redaktør af Husmanden 1903—05. Fra 1905—10 Redaktør af Holbæk Amts Venstreblad og af Kolding Venstreblad 1910—11. 1912 Redaktør ved Skanderborg Amtstidende, 1913 ved Vejle Amts Venstreblad. 1914 ved Thisted Amts Venstreblad. Senere, indtil Nytaar 1925, journalistisk Medarbejder, dels ved Fyns Venstreblad, dels ved Roskilde Tidende uden fast Stilling. Fra 1915—25 Gaardejer i St. Karleby ved Roskilde. 1. Januar 1925 ansat som politisk Redaktør af Aalborg Venstreblad. Kandidat for Venstreformpartiet i 1898 i Nyborgkredsen, 1901 i Assenskredsen for det radikale Venstre, 1905 i Frederikssundskredsen, 1910 i Bækkekredsen, 1913 i Vejlekredsen, 1920 og 1924 i Nyborgkredsen. Speciale: Politik, Socialpolitik, Kirkepolitik.

Madsen, M. J., Lemvig. — SP.

M. J. Madsen er født den 7. April 1876 i Jyllerup ved Varde, Søn af Gaardejer H. P. Madsen. Han var beskæftiget ved Landbruget et Par Aar og lærte derefter Murerhaandværket og arbejdede i tre Aar i Udlandet, Tyskland, Svejts og Sverige. Han arbejdede ligeledes ved Faget herhjemme og var paa Højskoler eller tekniske Skoler om Vinteren. Han begyndte journalistisk Virksomhed som Meddeler til Vestjyllands Socialdemokrat i 1905 og har siden 1. Januar 1914 været Filialredaktør ved Lemvig Socialdemokrat. Han var før Ansættelsen i Lemvig Medlem af Esbjerg Byraad og er Formand for Socialdemokratiet i Lemvigkredsen siden 1917. Han var i flere Aar Medlem af og en Tid Formand for Kontrolkomitéen for Vestjyllands Socialdemokrat.

Marcussen, N. F., Struer. — SP., PJF.

Niels Frederik Marcussen er født den 23. September 1869 i Sædding, Ribe Amt, Søn af Husmand Knud Helbæk Marcussen. Han lærte Skomagerhaandværket og blev Inkassator og senere Forretningsfører ved Vestjyllands Socialdemokrat i Esbjerg. 1. Januar 1916 Lokalredaktør ved Ringkøbing

Amts Socialdemokrat. Siden 15. Oktober 1923 Lokalredaktør af Struer Socialdemokrat. M. var i 11 à 12 Aar Medlem af Esbjerg Byraad og i 2^{1/2} Aar af Ringkøbing Byraad.

Martin, J. P., Nykøbing J. — FVD., PJF.

Jakob Peter Martin er født 17. Maj 1887 i Sorø, Søn af Redaktør Fr. Martin. Kursus paa Sorø og Askov Højskoler og Statens Lærerhøjskole. Højskolelærer 1908—10. Redaktionssekretær ved Næstved Tidende Juli 1912 til November 1913; derefter Redaktør af Ærø Folkeblad og siden November 1915 Redaktør af Morsø Folkeblad. Formand for Nykøbing Venstreforening og for Byens Ungdomsforening og Folkeuniversitetsforening, Næstformand for Morsø Turistforening. Venstres Kandidat i Skivekredsen 1920.

Martin, P. F. D., Sorø. — FVD., PJF.

Peter Frederik Daniel Martin er født den 1. November 1854 i Lille Ebberup, Søn af Husmand Martin. Han besøgte Hindholm Højskole og Blaagaard Seminarium og var derefter Lærer forskellige Steder. Den 1. Januar 1878 overtog han Stillingen som Redaktør ved det nyoprettede Sorø Folketidende, hvilken Plads han endnu bestrider. I ca. 12 Aar, først i 1888 og senere 1892—1903, var han tillige Redaktør af Ringsted Folketidende. Fik 1886 fire Maaneders simpelt Fængsel som Forretningsfører for Sorø Amts Riffelforening og skrev i Fængslet en Fremstilling af den nordamerikanske Uafhængighedskamp. Fra 1900—06 Medlem af Sorø Byraad. I 1883 Medstifter af Sorø Højskole, hvor han virkede som Lærer til 1892. En kort Tid Medlem af Bestyrelsen for Foreningen af Venstreblade i Danmark.

Martin, Sv., København. — JF., JFB.

Svend Martin er født i Bromme ved Sorø, Søn af Postbører J. A. L. Martin. Han kom efter to Vintres Ophold paa Askov til Sorø Amtstidende den 3. Februar 1903 og blev senere Bladets Rigsdagskorrespondent. Fra 1. September 1916 til 1. April 1922 Medredaktør ved Fyns Tidende. Siden Maj 1922

Rigsdagskorrespondent til en Række Venstreblade. Speciale: Politisk Journalistik. Mærke: S. M. M. har udgivet et Par politiske Skrifter: Hvorledes jeg blev Politiker (en Samling Interviews) og Fra Kamppolitikens Dage (N. J. Larsens Erindringer).

Mejlby, M., Hammel. — P.J.F.

Martin Mejlby er født den 19. Juli 1886 i Randers, Søn af Pedel Mejlby. 1. September 1909 Medarbejder ved Randers Dagsblad. 1. August 1916 til 31. December 1916 Redaktionssekretær ved Holbæk Amts Venstreblad. Siden Nytaar 1917 Filialredaktør af Hammel Avis. Stenografilærer, Formand for Stenografisk Forening og Medlem af flere Foreningers Bestyrelser.

Melgaard, V., Slagelse. — S.P.

Vilhelm Melgaard er født den 15. Februar 1886 i Skive, Søn af Bødker Melgaard. Han blev udlært som Maskinarbejder i 1905 og blev Assistent paa Socialdemokratisk Forbunds Kontor i København 1907. Fra 1910—11 Socialdemokratens Repræsentant i Nykøbing S. 1911 Journalist ved Vestsjællands Socialdemokrat, 1913 Redaktionssekretær og fra April 1919 Redaktør af samme Blad.

Mikkelsen, Chr., Hjørring. — F.V.D., P.J.F.

Christian Gustav Johannes Mikkelsen er født den 2. November 1879 i Nørre-Lyngby ved Hjørring, Søn af Sogne og Strandfoged Niels M. Mikkelsen. Han undervistes i Hjemmet af Moderen og blev senere Elev paa »Kursus af 1878« i Odense, tog Præliminæreksamen ved Universitetet, fik senere privat Kursusundervisning i København og deltog i Lærerkursus paa Askov samt Kursus i Fysik hos Poul la Cour. 1901 Journalist og 1906 Redaktionssekretær ved Vendsyssel Tidende i Hjørring og overtog 1914 Stillingen som Chefredaktør ved dette Blad efter afdøde Red. Vilh. Carlsen. M. har foretaget adskillige Rejser, bl. a. til London, Sverige, Norge, Tyskland, Svejts, Italien, Østrig og Ungarn, hvorfra han sendte Korrespondancer til hjemlige Blade. Korrespon-

derede i flere Aar til Daily Graphic. Medstifter af og en Tid Formand for Arbejdernes Aftenskole i Hjørring. Tidligere Medlem af Hovedbestyrelsen for De unges Valgret. Formand for Hjørring liberale Forening, Medlem af det jyske Venstres Hovedbestyrelse, Næstformand i Venstres Redaktørforening.

Mikkelsen, J., Svendborg. — S.P., P.J.F.

Julius Mikkelsen er født den 18. September 1902 i Brabrand, Søn af Savværksarbejder Kr. Mikkelsen. Han tog Præliminæreksamen ved Brabrand Realskole og ansattes 1. September 1919 ved Demokraten i Aarhus. 1. Maj 1920 til 1. November 1921 ved Viborg Socialdemokrat og derefter indtil 1. December 1923 ved Vejle Socialdemokrat og har siden da været ansat ved Sydfyns Socialdemokrat som Journalist. M. foretog Rejser til Tyskland og Belgien i 1922 og 1923 Rejse til Sverige.

Mogensen, A., Haderslev. — P.J.F.

Aage Mogensen er født den 13. August 1899 i Hillerød, Søn af Forretningsfører N. Mogensen. Han blev Student fra Kolding Latinskole 1917, og var derpaa Journalist ved Esbjerg Avis, senere Vestkysten fra August 1917. Fra 1919 til 1920 Redaktionssekretær ved Hobro Avis (senere Himmerland) og siden Januar 1921 Redaktionssekretær ved Modersmaalet Dannevirke.

Mogensen, N. K., Herning. — F.V.D., P.J.F.

Niels Kristian Mogensen er født den 14. August 1894 i Mundbjerg ved Vinderup, Søn af Husmand Kristen Mogensen. Præliminæreksamen ved Universitetet 1916. Han begyndte journalistisk Virksomhed ved Silkeborg Venstreblad 1. Juni 1914; 1. September 1918 til 1. April 1919 Redaktionssekretær ved Vendsyssel Folkeblad, til 1. Marts 1920 Redaktionssekretær ved Venstrebladet for det sydlige Jylland, til 1. September 1921 Lokalredaktør for Vendsyssel Venstreblad i Brønderslev, siden 1. September 1921 Lokalredaktør af Herning Venstreblad. Formand for Herning og Omegns Afholdsforening.

Mortensen, A. Chr., Viborg. — SP.

Anders Christian Mortensen er født d. 22. Januar 1870 i Jydstrup ved Ringsted. Søn af Husmand Niels Mortensen. Han blev Landmand og Mejerist og drev fra 1895—1908 Smørb og Osteforretning i Horsens. Overtog 1. Januar Stillingen som Redaktør af den da oprettede Thisted Socialdemokrat. Siden 26. Maj 1910 Redaktør af Viborg Amts Socialdemokrat. Han var fra Januar 1906 til November 1908 Medlem af Horsens Byraad, siden 1913 Medlem af Viborg Byraad og siden April 1920 Medlem af Folketinget.

Mortensen, C., Rønne. — SP.

Charles Mortensen er født 13. Oktober 1897 i Rønne, Søn af Skomager Chr. A. Mortensen. Han blev uddannet som Typograf og har siden Sommeren 1921 været ansat som Journalist ved Bornholms Socialdemokrat. Han er Medlem af Dansk Sportsunions Bestyrelse som Repræsentant for Bornholm.

Mortensen, Chr. Fr., Holstebro. — FVD., PJF.

Christian Frederik Mortensen er født den 4. September 1879 i København. 1899 Præliminæreksamen i Neksø, derefter Beskæftigelse paa Skibsrederikontor til 1901. 1901 Medarbejder ved Bornholms Dagblad i Rønne, 1904—08 Redaktionssekretær ved Frederiksborg Amts Avis. Siden December 1908 Redaktør af Holstebro Dagblad. M. udgav 1923 Fortællingen Kains Arven (Gyldenadal) og har skrevet Fortællinger og Skitser i forskellige Dags og Ugeblade.

Møller, A., Sønderborg. — PJF.

Aage Møller er født den 20. Maj 1890 paa Lindholm, Vester Skerninge Sogn, Svendborg Amt, Søn af Forfatteren P. R. Møller. Han lærte Landvæsenet og blev Landbrugskandidat 1911 og Redaktionssekretær i Efteraaret 1911 ved Fyns Stifts Landbrugstidende. Fra Foraaret 1913 til Efteraaret 1915 Medarbejder ved Holbækposten, derefter indtil 1916 Journalist og derpaa Redaktionssekretær

ved Østsjællands Folkeblad. Fra 1. Januar 1920 Redaktør af Ærø Folkeblad i Marstal og siden 1. Juli 1924 Medarbejder og Forretningsfører ved Dybbølposten, Sønderborg.

Møller, A. P., Sønderborg. — PJF.

Andreas Peter Møller er født den 26. September 1890 i Vollerup, Aabenraa Amt, Søn af Inspektør Jørgen Boysen Møller. Siden 1. Februar 1920 Filialredaktør for Hejmdal i Sønderborg. Formand for Turistforeningen for Sønderborg om Omegn, Formand for Sønderborg Kommunalforening. M. deltog i Verdenskrigen som tysk Soldat og var med ved Indmarschen i Belgien og Fremstødet mod Paris, derefter paa Østfronten, fire Aar i Fangenskab i Sibirien; her blev han — paa falsk russisk Pas — ansat som Lærer ved den russiske Folkeskole i to Aar.

Møller, E., Kalundborg. — SP.

Einar Møller er født den 7. Juli 1894 i Dover ved Skanderborg, Søn af Førstelærer P. C. Sørensen. Realeksamen, uddannet som Elektriker. 1. Juli 1913 Medarbejder ved Randers Dagblad, derefter ved Aarhus Amtstidende, Kalundborg Folkeblad, Kalundborg Avis og Randers Socialdemokrat, 1. Maj 1921 Redaktionssekretær og siden Nytaar 1925 Filialredaktør ved Holbæk Amts Socialdemokrat i Kalundborg. Medlem af Hovedbestyrelsen for Socialdemokratisk Ungdomsforbund.

Müllertz, C. A., København. — JF., JFB.

Carl Adam Müllertz er født 1. September 1866 i København, Søn af Assurandør, cand. phil. A. C. Müllertz. Han fik den 1. Oktober 1896 Ansættelse ved Vort Land og var 1898—1908 Bladets Redaktionssekretær, fra 1. December 1908—13 dels Redaktionssekretær dels Redaktør ved Telegrafens. 1913—20 Redaktionssekretær ved Bureau Unio og Frederiksborg Amtstidende. Fra 1. Oktober 1920 Redaktør af Den konservative Generalkorrespondance. Speciale: Politik. Mærker: —z, A. M. og Adam. Medlem af Journalistforbundets Repræsentantskab.

Officer de l'Instruction publique.

Mørch, J. S., Nykøbing F. — PJF.

Jens Sigvard Mørch er født 25. April 1888 i Nykøbing F., Søn af Snedkermester Mørch. Han fik 1. Juni 1911 Ansættelse ved Midtfyns Dagblad i Ringe og var fra 1. Februar til 1. April 1912 Journalist ved Lolland Falsters Folketidende, var derefter indtil 1. August 1913 Redaktionssekretær ved Nyborg Avis og har siden været knyttet til Lolland Falsters Folketidende som Journalist, fra 1. Juli 1919 som Redaktionssekretær. M. besøgte i 1910 Passionsskuespillene i Oberammergau som Korrespondent til De tusind Hjem og har foretaget tre Rejser til Tyskland — sidst i 1922 — med Provins-Journalistforeningens Stipendium. M. skrev i 1923: Nykøbing F., By og Borgere og er Forfatter til en Række Viser og Sange.

Neerup, J. P., Næstved. — FVD.

Jens Peter Neerup er født den 7. Januar 1874 paa Viegaard mellem Sorø og Ringsted, Søn af Forpagter Neerup. Han blev, efter at have lært Landbruget, 1. August 1897 ansat ved Næstved Tidende, hvor han var i tre Aar, og blev derefter, efter et Par Vintres Ophold paa Askov Højskole, ansat som Lokalredaktør ved Næstved Tidendes Aflægger i Præstø i 1900. 1905 blev han Redaktør af Skive Folkeblad, indtil han i 1911 købte Hobro Avis, hvilket Blad han drev til 1918, og hvor han havde en Mængde Tillidsposter. 1919 blev han Administrator for de sydsjællandske Venstreblade i Næstved, Vordingborg, Præstø og Fakse og siden Efteraaret 1920 tillige Hovedredaktør af Bladene. Han har foretaget Studierejser i Norge, Sverige og Tyskland og i 1922 paa Statens Stipendium Rejse gennem Nordtyskland, Holland, Belgien, Frankrig og Lothringen for at studere Smaabrug i fremmede Lande. Formand for Journalistforeningen for Sydsjælland og Møen.

Nielsen, Aage, Kolding. — PJF.

Aage Nielsen er født den 9. September 1900 i Kallerup ved Kalundborg, Søn af Inspektør A. P. Nielsen. Han begyndte,

efter at have taget Realeksamen i Kolding 1916, ved Venstrebladet for det sydlige Jylland og har siden haft Ansættelse ved dette Blad.

Nielsen, A., Aalborg. — SP., PJF.

Axel Nielsen er født den 10. April 1899 i Viby, Søn af Hmd. Jørg. Nielsen, Formand for de samvirkende jyske og danske Husmandsforeninger. Han var i nogle Aar ved Landvæsenet, derefter paa Landbrugsskole og Højskole og begyndte Oktober 1917 journalistisk Virksomhed ved Aalborg Venstreblad; siden Juni 1919 Medarbejder ved Nordjyllands Social-Demokrat i Aalborg. Studierejser i Norge og Tyskland.

Nielsen, C., Nakskov. — PJF.

Carl Nielsen er født den 3. November 1903 i Fredericia, Søn af Skrædermester Carl Nielsen. Handelsskoleeksamen 1920. Han fik Ansættelse ved Fredericia Avis 15. April 1918 og har siden 1920 været Medarbejder ved Vestlollands Avis.

Nielsen, C., Rødding. — PJF.

Carl Jørn Nielsen er født den 6. Maj 1884 i Vestermarie paa Bornholm, Søn af Husmand C. J. Nielsen. 1 Aar paa Askov, Kursus i Tysk, Engelsk og Stenografi. Han begyndte i 1905 journalistisk Virksomhed ved Bornholms Tidende, 1907—09 Medarbejder ved Ribe Amtstidende, 1909—13 Redaktionssekretær ved Esbjerg Avis, 1913—17 Medredaktør, 1917—21 Redaktør af Ribe Folkeblad. Siden 1. September 1920 Modersmaalets-Dannevirkes Filialredaktør i Rødding. Studierejser i Norge og Sverige 1917 og 1918, i Tyskland, Østrig, Czekoslovakiet og Italien (Genuakonferencen) 1921.

Nielsen, Chr., Kolding. — FVD.

Christian Nielsen er født den 8. April 1863 i Jerlev ved Vejle, Søn af Gaardmand Hans Nielsen. Lærereksamen 1884. Redaktionssekretær ved Holbæk Amts Dagblad fra 3. November 1888, Redaktør af Ringkøbing Amts Dagblad fra 13. November 1899, Redaktør af Kolding Folkeblad fra 1. Februar 1917.

Formand for Koldingkredsens Venstrevælgerforening og for de samvirkende Venstrevælgerforeninger i Vejle Amt; i en Aarrække Formand for Venstres Redaktørforening.

Redningsmedaillen 2. Februar 1893.

Nielsen, Chr. Johs., Maribo. — P.J.F.

Christian Johannes Nielsen er født den 23. Maj 1898 i Aalborg, Plejesøn af Gaardejer P. Jensen Vibe, Ø. Hjermitlev. Efter at have gennemgaaet forskellige Kursus begyndte han sin journalistiske Virksomhed 1. Juli 1919 ved Vendsyssel Folkeblad i Brønderslev og fik 1. December 1919 Ansættelse som Journalist ved Morsø Folkeblad, Nykøbing J. Fra 1. April 1922 Medarbejder ved Vestkysten i Esbjerg og fra 1. April 1924 Redaktionssekretær ved Lollands-Posten i Maribo.

Nielsen, E., Middelfart. — S.P., P.J.F.

Ehler Nielsen er født den 4. April 1874 i Kerteminde, Søn af Sadelmagemester N. P. C. Nielsen. Han uddannedes som Haandværker og drev lejlighedsvis Journalistik fra 1896. Fra 1901—07 ansat ved Fyns Social-Demokrat og fra 1907 til April 1914 Redaktionssekretær ved Silkeborg Social-Demokrat. Siden April 1914 Filialredaktør af Middelfart Social-Demokrat. Fra 1917 Medlem af Middelfart Byraad og Hjælpekassebestyrelse, fra 1918 Borgmester i Middelfart og fra 1921 Formand for Foreningen af købstadskommunale Hjælpekasser. Bestyrelsesmedlem i Socialdemokratisk Presseforening og en Tid i Provins-Journalistforeningen. Studierejser 1904 og 1914 paa Provins-Journalistforeningens Stipendier, første Gang til Sverige og anden Gang til Norge.

Nielsen, E., Aarhus. — P.J.F.

Ejnar Aage Nielsen er født 10. December 1894 i Lunderskov, Søn af Stationsforstander Nielsen, Aarhus H. Statsvidenskabelig Kandidat; Sekretær i Finansministeriet. Medarbejder ved Aarhus Stiftstidende December 1918, Redaktionssekretær April 1919. Fra 1. Januar 1920 til 1. Juli 1920 Sekretær i

Udenrigsministeriet, tjenestegørende i Pressebureauet. Derefter atter Redaktionssekretær v. Aarhus Stiftstidende. Speciale: Økonomi. Studierejse i August 1924 til London.

Nielsen, E., København. — J.F.B.

Elias Nielsen er født den 21. April 1883 i Uldum, Søn af Boelsmand Chr. Nielsen. Præliminæreksamen og to Aars Uddannelse som Elektrotekniker. April 1902 ved Landbo-Dagbladet i Bramminge, Oktober 1902 ved Løgstør Avis, April 1905 ved Svendborg Amtstidende, Juni 1906 ved Jysk Morgenblad, derefter ved det radikale Venstres Korrespondancebureau og Pressebureauet Centralen, Hovedstaden og Riget. Siden 1917 Medarbejder ved Venstres Pressebureau. Speciale: Radio. Grundlægger af Skandinavisk Væddeløbstidende og Udgiver af Radiobladet. Sekretær for Radioudvalget af 1924, Bestyrelsesmedlem i Dansk Radioklub, Programleder ved Ryvang Radio. Flere Studierejser i Udlandet. Medlem af Delegationen til Pressekongressen i Finland 1922. Medlem af Journalistforbundets Repræsentantskab.

Nielsen, Frede, Slagelse. — S.P., P.J.F.

Frede Nielsen er født den 5. Maj 1891 i Aalsø Sogn, Randers Amt, Søn af Gaardejer Konrad Nielsen. Efter at have været Landmand i nogle Aar søgte han Askov Højskole to Vintre og ansattes derefter den 1. Oktober 1916 ved Nordjyllands Social-Demokrat i Aalborg og virkede der, indtil han den 1. Oktober 1923 ansattes som Redaktionssekretær ved Vestsjællands Social-Demokrat i Slagelse.

Nielsen, G., Nykøbing J. — S.P.

Georg Nielsen er født den 22. Marts 1880 i Naskov, Søn af Skibsfører Geert Nielsen. Præliminæreksamen 1896, Typograf 1900—07, derefter Bogtrykker i Nykøbing. Siden Maj 1920 Medredaktør ved Morsø Social-Demokrat. Medlem af Nykøbing Byraad, Formand for Skolekommissionen og for Byens offentlige Lystanlæg.

Nielsen, G., København. — JFB.

Gunnar Nielsen er født den 17. September 1889 i Skovby ved Aarhus, Søn af fhv. Vognmand Jens S. Nielsen. Paa Askov Højskole to Halvaar, tog i 1919 Studentereksamen, 1913 Filosofikum og ansattes i August 1913 som Medarbejder ved det da eksisterende Pressebureau Centralen. Ansat 1918 som Medarbejder ved det radikale Venstres Korrespondancebureau og er senere tillige Fyns Venstreblads Hovedstadskorrespondent. Siden 1922 Redaktør af Journalistforbundets Medlemsblad Journalisten. 1922 med Statsstipendium Studierejse til Tyskland og Czechoslovakiet. Siden 1922 Medlem af Journalistforbundets Bestyrelse.

Nielsen, G. L. Chr., Haderslev. — PJF.

Gunnar Lorentz Christian Nielsen er født den 24. November 1901 i Aarhus, Søn af Ølhandler N. P. Nielsen. Han tog Realeksamen og blev i April 1918 ansat som Journalist ved Aarhus Stiftstidende. Siden Februar 1924 Redaktionssekretær ved Haderslev Stiftstidende. 1920 Rejse til Belgien under de olympiske Lege, udsendt af Aarhus Stiftstidende.

Nielsen, H., København. — JF., SP.

Hans Nielsen er født den 15. April 1869 i Ejby ved Middelfart, Søn af Landarbejder Niels Nielsen. Efter at have arbejdet som Møllersvend og Støberiarbejder nogle Aar blev han Reporter til Fyns Socialdemokrat og ansattes fast i 1898 som Journalist ved dette Blad, blev 1901 Redaktionssekretær og 1902 Medredaktør. 20. Januar 1904 ansat som Generalkorrespondent til de socialdemokratiske Provinsblade indtil Oktober 1918, da han overtog Stillingen som Redaktør af Klokkeren 5. 1. Oktober 1924 atter Redaktør for den socialdemokratiske Provinskorrespondance. Folketingsmand for Horsens siden 1909. Medlem af Københavns Kommunalbestyrelse fra 1913—17. Medlem af Toldraadet og Toldraadets Appeludvalg, Medlem af Bestyrelsen for Teknologisk Institut, Medlem af Komitéen til Undersøgelse af Monopoler, Medlem af det dansk-islandske Nævn. Ind-

til 1904 Medlem af Provinsjournalistforeningen og en kortere Tid Medlem af dennes Bestyrelse og i 1^{1/2} Aar Medlem af Bestyrelsen for Journalistforeningen i København.

Nielsen, H., Vejle. — SP., PJF.

Hans Nielsen er født den 28. December 1891 i Faaborg, Søn af Arbejdsmand Søren Nielsen. Han blev uddannet som Typograf og ansattes den 5. Marts 1919 ved Bornholms Socialdemokrat. Siden 8. September 1921 Redaktionssekretær ved Vejle Socialdemokrat. Han er Medlem af Bestyrelsen for Socialdemokratisk Presseforening.

Nielsen, H. Chr. G. Skytte, Vejle. — PJF.

Hans Christen Gerhardt Skytte Nielsen er født den 27. Juli 1902 i Skelshør, Søn af Redaktør P. Nielsen. Han tog Præliminæreksamen og fik efter at have arbejdet et Aar ved Sydvestsjælland og en kort Tid ved Næstved Tidende i Oktober 1919 Ansættelse ved Vejle Amts Folkeblad som Journalist. Han har foretaget en Studierejse til Norge paa Provinsjournalistforeningens Stipendium. Vinteren 1924—25 Elev paa Askov Højskole.

Nielsen, A., Frederikshavn. — SP., PJF.

Hans Peter Anton Nielsen er født den 16. Oktober 1881 i Løgstør. Han uddannedes som Typograf og er fra 16. Oktober 1921 Lokalredaktør ved Frederikshavns Socialdemokrat.

Nielsen, J. P., Nyborg. — SP.

Johan Peter Nielsen er født 28. Juni 1870 i Nyborg, Søn af Snedker C. J. Nielsen. Han blev Skomagermester og ansattes 1905 ved Nyborg Socialdemokrat som Redaktionssekretær.

Nielsen, L., Nykøbing J. — FVD., PJF.

Laust Nielsen er født den 25. Marts 1881 i Feldingbjerg ved Stoholm, Søn af Gaardejer Chr. Nielsen. Efter Ophold paa Højskoler og Landbrugsskoler var han i et Par Aar Kontrolassistent og begyndte jour-

nalistisk Virksomhed paa Skive Folkeblads Kontor i Vinderup i 1914, overtog 1916 Stillingen som Redaktør af Holstebro Folkeblad og har siden 1. April 1923 været Redaktør af Morsø Venstreblad. Ved tre Folketingsvalg var han det radikale Venstres Kandidat i Lemvigkredsen.

Nielsen, M. K. N., Viborg. — P.J.F.

Mads Knudsen Nøhr Nielsen er født den 27. Marts 1903, Søn af Gaardejer Hans Peter Nielsen. Han tog Præliminæreksamen paa Tarm Realskole, gennemgik et 3 Maaneders Kursus paa Radioskolen i Svendborg og har siden 1. August 1922 været ansat ved Viborg Stiftstidende som Medarbejder.

Nielsen, N., Faaborg — S.P.

Niels Nielsen er født den 4. Februar 1870 i Ubberud Sogn, Søn af Husmand Niels Nielsen. Han var i sin Ungdom Fyrbøder og begyndte sin journalistiske Løbebane med lidt Arbejde ved Fyns Social-Demokrat og ansattes som Redaktør af Faaborg Social-Demokrat den 1. Oktober 1906. Nielsen er Medlem af Faaborg Byraad fra 1908 og Folketingskandidat siden 1906. Han har foretaget en Studierejse til Tyskland.

Nielsen, N., Hobro. — F.V.D., P.J.F.,

Niels Nielsen er født den 21. September 1884 i Harridslev ved Randers, Søn af Kreditforeningsdirektør M. Nielsen. Han tog Lærereksamen fra Odense Seminarium 1906 og virkede derefter en Aarrække som Lærer. Siden Oktober 1918 Redaktør af Hobro Venstreblad.

Nielsen, N., Aalborg. — P.J.F.

Niels Nielsen er født den 29. Marts 1898 i Barløse paa Fyn, Søn af Tømrermester P. Nielsen. Han uddannedes som Typograf og fik Privatundervisning i Sprog. 1. Juli 1919 Journalist ved Morsø Avis; fra Marts 1922 ved Vestslesvigs Tidende i Tønder, fra 1. September 1922 Medarbejder ved Aalborg Stiftstidende.

Nielsen, N. Chr., Rønne. — P.J.F., S.P.

Niels Christian Nielsen er født den 14. April 1889 i Faaborg, Søn af Desinfektør S. Nielsen. Han lærte Snedkerprofessionen og blev i April 1909 ansat ved Bornholms Social-Demokrat. Fra 9. Oktober 1920 ansvarshavende Redaktør af Bladet. Han er Formand for Rønne Menighedsraad. Kredsforsamling for Provins-Journalistforeningens bornholmske Amtskreds siden 1923.

Nielsen, N. J., Haderslev. — F.V.D., P.J.F.

Niels Jensen Nielsen er født den 22. Februar 1890 i Grundfør, Søn af Amtsradsmedlem, Gaardejer Th. Nielsen. Præliminæreksamen 1905. Han ansattes 20. Marts 1906 ved Aarhus Amtstidendes Ekspedition og som Medhjælp for Redaktionen; fra 1908 udelukkende journalistisk Arbejde. 15. Januar 1912 Medarbejder ved Aalborg Stiftstidende, 25. Maj 1915 til 15. Maj 1923 Redaktionssekretær ved Vendsyssel Tidende. Siden sidstnævnte Dato ansvarshavende Redaktør af Modersmaalet-Dannevirke i Haderslev. Studierejser i Skandinavien, Tyskland, Østrig og Italien med Stipendier fra Staten og Provins-Journalistforeningen. Medl. af Provins-Journalistforeningens Bestyrelse 1914-22, Redaktør af Foreningens Medlemsblad 1915-1922, i Hjørring Formand for Vendsyssel Journalistforening og Hjørring Journalistklub. Medlem af Delegationen til Pressekongressen i Finland 1922.

Nielsen, N. I. F., Hørsholm. — S.P.

Niels Julius Frederik Nielsen er født i Rungsted den 11. December 1881, Søn af Fisker Chr. Nielsen. Han uddannedes som Snedker og blev, efter i nogle Aar at have arbejdet ved Faget i København, i April 1910 ansat som Medarbejder ved Lokaludgaven af Social-Demokraten i Helsingør. 1918 overtog han Stillingen som Lokalredaktør ved Nordsjællands Social-Demokrat i Hørsholm. Han er Medlem af Hørsholm Sogneraad og som saadan Formand for Kommunens Forsørgelsesvæsen.

Nielsen, N. M., Maribo. — P.J.F.

Niels Marius Nielsen er født den 11. November 1886 i Toftnæs ved Varde, Søn af Gaardejer Laurits Nielsen. Han tog Præliminæreksamen og senere Kursus i Sprog og Stenografi og ansattes fra 1. Maj til sidst i August 1903 som Journalist ved Fyns Venstreblad. Derefter i to Aar ved Ribe Amtstidende i Varde, gennemgik et $\frac{3}{4}$ Aars Journalistkursus i København og var fra Maj 1906 Redaktør og delvis Udgiver af Ribe Folkeblad indtil Marts 1909; derefter indtil 1. November 1912 Redaktionssekretær ved Ribe Amtstidende i Varde. Redaktør af Maribo Tidende (Filiat af Nakskov Tidende) fra Bladets Begyndelse 2. Januar 1912 til 1. April 1917, da han overtog Redaktionen af Esbjerg Avis; fratraadte denne Stilling 1. Juli 1917 og overtog 1. Oktober 1917 atter Filiatredaktionen for Tidende i Maribo. N. har foretaget Stipendierejse til England i 1911 og desuden tre Studierejser i Tyskland. Medarbejder ved forskellige Tidsskrifter, særlig Motorpressen og Leverandør af Billedstof til mange illustrerede Blade. Ivrig Dyrker af Amatørfotografi og opnaaet Præmier i inden- og udenlandske Konkurrencer. Næstformand i Lolland-Falsters Motorklub og Formand for Midtllands Journalistforening.

Nielsen, N. P., Hillerød.

Niels Peter Nielsen er født 20. April 1883 i Højelse, Søn af Gaardejer Lars Nielsen, Lundtoftegaard. 1905 Præliminæreksamen ved Universitetet, 1906—09 Redaktionssekretær ved Østsjællands Avis i Køge, 1909—10 Redaktionssekretær ved Jysk Morgenblad i Aarhus. 1910—13 atter ved Østsjællands Avis, derefter Redaktør af Sorø Amts Dagblad, i 1921 Medarbejder ved Kolding Avis, i 1922 Redaktør af Tønder Amtstidende. Han var derefter atter i kortere Perioder Medarbejder ved Østsjællands Avis og ved Kolding Avis og har siden November 1924 været ansat ved Frederiksborg Amtstidende i Hillerød. N. har skrevet en lang Række kulturhistoriske og historiske Bidrag til historiske Aarbøger og Tidsskrifter, har udarbejdet Slægtstavler over sjællandske

Bondeslægter og holdt en Række Foredrag i Foredragsforeninger om sjællandsk Bondekultur. Han var ved Valgene i Juli og September det konservative Folkepartis Kandidat i Sorøkredsen. Studierejser i Italien, Norge og Sverige. N. nedstammer fra den bayerske Adelsslægt von Pockstein, hvis Navn Slægten bar til 1738.

Nielsen, N. P. Johs., Viborg. — P.J.F., F.K.D.

Niels Peter Johannes Nielsen er født den 13. Marts 1874 paa Frederiksberg, Søn af Sporvognsfører R. Nielsen. Han tog alm. Forberedelseseksamen 1889, Artium 1892, Filosofikum 1893 og drev en Tid filologisk Studium og nogen Lærervirksomhed. I August 1899 ansat som Redaktionssekretær ved Næstved Avis, 1901—09 Medredaktør af Bladet. Fra September 1909 til April 1914 Redaktionssekretær ved Lolland Falsters Amtstidende, Redaktør af samme Blad fra April 1914 til September 1918, siden da Redaktør af Viborg Stiftstidende.

Nielsen, P., Skelskør. — F.V.D., P.J.F.

P. Nielsen er født den 3. Maj 1864 i Sjolte ved Præstø, Søn af Gaardejer Hans Nielsen. Han kom paa Højskole og virkede derefter som Lærer ved Sorø Højskole fra 1888—90 og var samtidig fra 3. November 1888 til 30. September 1890 Redaktionssekretær ved Sorø Folketidende. Fra 1. Oktober 1890 til 8. November 1890 paa Sorø Amtstidende i Sorø. Fra 8. November 1890 til Marts 1895 Redaktør af Præstø Amts Avis og siden 10. Marts 1895 Lokalredaktør af Sydvestsjælland i Skelskør, Filiatblad af Næstved Tidende. Medlem af Skelskør Byraad, valgt i to Perioder fra 1914. 1924 Rejse til Norge uden Stipendium.

Nielsen, P. J., Køge. — P.J.F.

Peter Julius Nielsen er født 10. November 1903 i Aarhus, Søn af Stationsmontør A. C. Nielsen. Efter at have taget Realeksamen blev han den 4. April 1921 ansat ved Roskilde Avis. Fra 1. April 1924 til 1. Oktober 1924 Medarbejder ved Dagbladet

Nordjylland i Aalborg og siden 3. Oktober 1924 Redaktionssekretær ved Østsjællands Avis i Køge.

Nielsen, R. P., Holbæk. — FVD., P.J.F.

Rasmus Peter Nielsen er født 12. Maj 1871 i Hjembæk ved Holbæk, Søn af Gaardejer J. P. Nielsen. Præliminæreksamen, Vallekilde og Askov Højskoler. Sprogkursus. 2. Februar 1893 Redaktionssekretær og Bogholder ved Holbæk Amts Dagblad, 1897—99 Medredaktør af Randers Venstreblad. Siden 2. September 1899 Redaktør af Holbæk Amts Dagblad og fra 15. August 1916 ansvarlig Redaktør af Holbæk Amtstidende (Holbæk-Posten sammensluttet med Holbæk Amts Dagblad). 1919 udgav N. En Lønreform (om Arbejderes Andel i Driftsudbytte) og har skrevet talrige Artikler om Bogsamlingsvæsen i Uge- og Tidsskrifter; han begyndte 1924 Udgivelsen af biografiske Blade for Folkebogsamlinger. 1918—20 Medlem af Statens Bogsamlingskomité, 1919—20 Medlem af Undervisningsministeriets Udvalg til Udarbejdelse af Biblioteksloven, fra 1920 Medlem af Biblioteksraadet, Sekretær i Danmarks Biblioteksforening, Formand for Holbæk og Omegns Venstreforening siden 1905. Medlem af Delegationen til Pressekongressen i Finland 1922. Formand for Holbæk Amtskreds af Provins-Journalistforeningen 1921—24.

Nielsen, R., Ringe. — FVD., P.J.F.

Rudolf Nielsen er født den 21. Juni 1889 i Viemose, Søn af Gaardejer Jens Nielsen. Præliminæreksamen ved Universitetet 1909. April 1913 til Juli 1914 Medarbejder ved Løgstør Avis, derefter til 1917 Redaktionssekretær ved Hobro Avis og til 1919 Filialredaktør af Grindsted Dagblad. Fra 1. September 1919 Redaktør af Midt fyns Avis i Ringe og fra 1. Februar 1924 tillige Bladets Udgiver.

Nielsen, Gerh., Aalborg. — S.P., P.J.F.

Sofus Gerhard Nielsen er født i Aalserode ved Grenaa 1. November 1871, Søn af Aamtsraadsmedlem, Gaardejer Niels Nielsen. Han lærte Snedkerhaandværket i Randers

og var beskæftiget ved denne Profession til 1. Marts 1905. Fra denne Dato Lokalredaktør af Skive Social-Demokrat; siden Marts 1910 Redaktør af Nordjyllands Social-Demokrat i Aalborg, Medlem af Skive Byraad 1906—10 og af Aalborg Byraad 1913—17. Siden 1918 Medlem af Folketinget. Medlem af Bestyrelsen for Socialdemokratisk Presseforening.

Nielsen, S. W., Aarhus. — OBP., J.P.F., J.F.

Søren Witttrup Nielsen er født den 25. Juli 1867 i Nørresundby, Søn af daværende Herredsfuldmægtig, senere Redaktør Chr. Nielsen. Student fra Aarhus Katedralskole 1885, statsvidenskabelig Kandidat 1889, Referent i Landstinget 1885—86, i Folketinget 1886—88. 1. Juli 1889 Redaktionssekretær ved Jyllandsposten, fra August 1895 Bladets ansvarhavende Redaktør, fra 1910 tillige dets Udgiver. Medlem af Bestyrelsen for Organisationen af Bladudgivere i Provinserne siden 1919.

Nielsen, Th. L., Aarhus.

Thorvald Laurits Nielsen er født i København den 19. December 1878. Præliminæreksamen. Medarbejder ved Esbjerg Avis 1. Februar 1902, ved Viborg Stifts Folkeblad fra 1906, ved Grenaa Folketidende fra 1910, 1917—24 ved Afholdsdagbladet for Fyn. Siden 1. Oktober 1924 Redaktionssekretær ved Afholdsdagbladet i Aarhus.

Nielsen, Tove M. E., Holbæk. — P.J.F.

Tove Marie Egeblad Nielsen er født den 7. December 1899 i Holbæk, Datter af Redaktør R. P. Nielsen. Hun var paa Vallekilde Højskole Sommeren 1917, og paa Askov Højskole Vintrene 1918—19 og 20—21. Fra Maj 1919 til April 1920 i Norge ved Husvæsenet og sluttede med et Par Maaneders Ophold paa Hardanger Højskole. Hun begyndte journalistisk Arbejde i 1918 ved Holbæk Amtstidende og fik fast Ansættelse ved Bladet 1. April 1920. Medarbejder ved Ods herreds Tidende fra 15. Oktober 1921 til 15. Juli 1922, siden 15. Juli Medarbejder ved Holbæk Amtstidende.

Nielsen, V. Chr., Roskilde. — P.J.F.

Valdemar Christian Nielsen er født den 3. August 1898 i Brønderslev, Søn af afdøde Købmand P. Nielsen. Han tog Realskoleeksamen og blev uddannet som Gartner. Han begyndte som Journalist ved Aalborg Venstreblad 1. Juli 1919. Fra 1. Juli 1921 til 1. December 1924 Journalist ved Lolland Falsters Venstreblad og fra December 1924 ansat ved Roskilde Tidende.

Nielsen V., Ringkøbing. — F.V.D., P.J.F.

Vilhelm Nielsen er født 7. April 1883 i Nyborg, Søn af Væverm. N. Nielsen. Han gik i Mulernes Legatskole og havde efter endt Eksamen herfra i en Tid Ansættelse ved Odense Avis. Fra 10. Maj 1902 til 1. April 1904 Medarbejder ved Faaborg Folketidende, aftjente derefter i det følgende Aar Værnepligt. Fra 1. Maj 1905 til 30. September 1913 Redaktionssekretær ved Holbæk Amts Dagblad. Fra 1. Oktober 1913 til 31. Januar 1917 Redaktør af Esbjerg Avis (nu Vestkysten), siden 1. Februar 1917 Redaktør af Ringkøbing Amts Dagblad, siden 1. April 1921 Medlem af Ringkøbing Byraad; Formand for Fiskeriforeningen for Ringkøbing og Stadil Fjorde, for Fiskeudklækningsanstalten Frøjk ved Holstebro, for Ringkøbing Venstreforening, siden 1918 Medlem af og Sekretær i Venstres jyske Hovedbestyrelse, Næstformand for Ringkøbingkredsens Venstreforening, i Bestyrelsen for Venstres Amtsorganisation for Ringkøbing Amt, for Ringkøbing Turistforening m. m. og Medlem af Hvide Sande-Udvalget, 1906—08 Medlem af Provins-Journalistforeningens Bestyrelse og Leder af Foreningens Engageringsbureau.

Nisgaard, P., Ringsted. — P.J.F.

Poul Nisgaard er født den 13. April 1897 i Hanning i Vestjylland, Søn af Husmand Mads Nisgaard. Han tog Præliminæreksamen og blev den 1. Januar 1914 ansat ved Morsø Folkeblad. Fra 1. December 1916 til 30. December 1917 ved Kalundborg Folkeblad, ved Silkeborg Avis fra 1. Oktober 1917 til 31. Januar 1918. Han var derefter Soldat og kom i Slutningen af 1919 til Næstved

Tidende, fra 1. Oktober 1920 Journalist ved Ringsted Folketidende.

Nordhjem, N. H., Varde. — Ø.B.P., F.V.D., P.J.F.

Niels Henrik Nordhjem er født den 27. Februar 1885 i Fakse, Søn af Husmand Søren Jensen, Nordhjem. Typografuddannelse. 24. Marts 1908 konstitueret som Redaktør af Vestjyllands Folkeblad i Varde; senere fast Ansættelse. I flere Aar Medlem af Bestyrelsen for Det radikale Venstres Redaktørforening; Medlem af Bestyrelsen for Organisation af Bladudgivere i Provinserne, Formand for Provins-Journalistforeningens Amtskreds for Ribe Amt.

Normann, A. C., Holstebro. — F.V.D.

Arnold Christian Normann er født den 23. Marts 1904 i Skettrup i Hjerm, Søn af Gaardejer P. C. Normann. Præliminæreksamen 1923. Siden 1. August 1923 Filialredaktør af Holstebro Folkeblad. Leder af Danmarks radikale Ungdoms Pressebureau og Medlem af Hovedbestyrelsen for Den radikale Ungdoms Landsforbund.

Nyberg, N. C., Slagelse. — P.J.F.

Niels Christian Nyberg er født i Jennum ved Vejle den 17. Januar 1885, Søn af Fabrikmester Nyberg. Han tog Præliminæreksamen i Horsens og blev 1. December 1904 ansat ved Horsens Avis, kom derefter til Vestlollands Avis i Nakskov i 1906 og ansattes 1908 ved Sorø Amtstidende som Redaktionssekretær. Han foretog i 1921 Studierejse gennem Tyskland og Østrig til Italien paa Stats-Stipendium. Han er Medlem af Bestyrelsen for Provins-Journalistforeningen siden 1917 og Næstformand i Foreningen fra 1921; tillige Formand for Sorø Amtskreds.

Nygård, Johs., Middelfart. — F.V.D., P.J.F.

Johannes Nygård er født den 14. Juni 1884 i Sdr. Næraa, Søn af Valgmenighedspræst Fr. Nygård. Han blev teologisk Kandidat og ansattes 1909 ved Østsjællands Folkeblad. Siden 5. December 1915 Redaktør af Middelfart Venstreblad og desuden For-

retningsfører. Han er Medlem af Bestyrelsen for Foreningen af Venstreblade i Danmark og har foretaget en Rejse til Sydtykland i 1919 paa Statsstipendium.

Nøhr, M., Randers. — FVD., P.JF.

Magne Nøhr er født den 1. Marts 1891 i Thorslunde ved Holbæk, Søn af afdøde Folketingsmand A. Nøhr. Han tog Præliminæreksamen i 1906 og kom Nytaar 1908 til Venstres Folkeblad i Ringsted. Fra 1910—12 Redaktionssekretær ved Nordsjællands Venstreblad i Hillerød. Fra 1912 Redaktionssekretær ved Sydsjællands Venstreblad i Næstved. 1916—17 Medredaktør ved Randers Amtstidende og siden 1917 ansvarhavende Redaktør af samme Blad. Fra 1921 Medlem af Byraadet, Formand for Skoleudvalget og Medlem af Havneudvalget.

Nørgaard-Sørensen, J., Glamsbjerg. — FVD.

Jørgen Nørgaard-Sørensen er født den 4. Marts 1880 i Nykøbing M., Søn af Urmager Sørensen. Han tog Kursus paa Højskolen Højskole og kom i Urmagerlære. Efter et fleraarigt Ophold i Udlandet (Tyskland, Svejt, Italien, Frankrig og Østrig), hvorfra han skrev adskillige Artikler til Morsø Folkeblad, fik han i 1919 Ansættelse ved Skive Folketidende. Han har været Redaktionssekretær ved Nyborg Avis, Redaktør af Skanderborg Amtstidende, Medarbejder ved Assens Amtsavis, Forretningsfører og Medarbejder ved Himmerland i Hobro og har siden 1921 været Udgiver og Redaktør af Glamsbjerg Avis samt Medarbejder ved Assens Amtsavis.

Nørhave-Nielsen, J. Chr., Skive. — SP., P.JF.

Jens Christian Nørhave-Nielsen er født den 22. Februar 1877 i Taars i Vendsyssel, Søn af Herregaardsdaglejer N. Chr. Nielsen. Han var ved Landbruget til sit 20. Aar, var derpaa Mejerist i 10 Aar og derefter Husmand. Han begyndte journalistisk Virksomhed 1909 ved Udgivelse af Undermejeristernes Blad Mejerifolk. 1910 ansat ved Silkeborg Socialdemokrat i Kjellerup. Fra 1. Oktober 1917 til 1. Maj 1924 Redaktør af

Thisted Socialdemokrat og siden da Redaktør af Skive Socialdemokrat, samtidig knyttet til Demokraten i Aarhus som landbrugsyndig Medarbejder. Medlem af Hørup (Kjellerup) Sogneraad fra Marts 1913 til Oktober 1917. Medlem af Thisted Byraad fra Marts 1921 til Maj 1924. Folketingskandidat i Thistedkredsen i 1918, 1920 og 1924.

Nørregaard, V., Roskilde. — SP.

Valdemar Nørregaard er født den 16. August 1872 i København, Søn af Skomagemester J. Chr. Nørregaard. Han arbejdede nogen Tid som Korkskærer og blev 1. April 1900 ansat i Roskilde som lokal Medarbejder ved Socialdemokraten. Medredaktør ved Københavns Amts Socialdemokrat fra 1. Oktober 1918. Medlem af Roskilde Byraad i 16 Aar.

Olesen, A. L., Aabenraa. — FKD.

Aksel Ludolf Olesen er født 20. Juli 1892 i Egtved ved Kolding, Søn af Landmand M. Olesen. Han blev uddannet som Landmand og begyndte sin journalistiske Virksomhed i 1923 ved Haderslev Stiftstidende. Fra 1. Juli 1924 Lokalredaktør ved Aabenraa Amts Avis. O. er Sekretær for Det konservative Folkeparti i de sønderjyske Landsdele.

Olesen, K., Horsens. — FVD., P.JF., JF.

Kristen Olesen er født 15. August 1863 i Røgind ved Ringkøbing, Søn af Husmand Ole Christensen, Svendsgaard. Tre Vintre Elev paa Askov, Huslærer, Friskolelærer. 1. Marts 1891 til 1. Marts 1892 Redaktionssekretær ved Ringkøbing Amts Dagblad, Marts—Oktober 1892 ved Fyns Tidende, til 1. Juli 1898 Redaktør af Esbjerg Avis, til 1. Maj 1899 Redaktør af Lemvig Dagblad, til 15. Oktober 1901 Redaktionssekretær ved Aarhus Amtstidende. Siden 15. Oktober 1901 ansvarhavende Redaktør af Horsens Folkeblad. Forfatter til en Pjece om Georgismen (en Lægmands Indvendinger) og har i nogle Aar skrevet Curant Evantsiden i The American Scandinavian Review. Studierejser i England, Frankrig og Sverige. Medlem af Skanderborg Amts

Skoleraad. Medlem af Horsens Vor Frelseres Menighedsraad. Formand for Horsens Skatte- raad og for Horsens og Omegns Skytte- og Gymnastikforening. Medlem af Bestyrelsen for Historisk Samfund i Aarhus Stift. For- mand for A/S Hejmdal (den folkelige For- samlingsbygning i Horsens). Formand for Velgørenhedsselskabet Samaritanen i Hor- sens. Næstformand i Bestyrelsen for Horsens Grundejerforening. Medlem af Tilsynsraadet for Bjerre-^sHatting Herreders Sparekasse. Medlem af Bestyrelsen for Horsens Venstre- forening. Sekretær og Kasserer for Venstres Kredsorganisation i Østbirkkredsen. Ved alle Folketingsvalg siden 1918 Venstres Kandidat i Horsens Bykreds. Medlem af Bestyrelsen for Venstres Redaktørforening.

Ridder af Dannebrog.

Olsen, A., Horsens. — FVD., P.J.F.

Anders Olsen er født den 21. August 1890 i Mørkøv, Søn af Skrædermester Hans Olsen. Gartner fra 1905—19. Fra Udgangen af 1919 Medarbejder ved Silkeborg Venstre- blad. Siden 7. December 1920 Redaktør af Horsens Venstreblad. Medlem af Horsens Byraad, Formand for Radikal Ungdoms Landsforbund 1917—20. Ophold i London 1910—13; et halvt Aar i Frankrig.

Olsen, C. E., Varde. — P.J.F.

Christian Edvard Olsen er født den 3. Juli 1880 i Hjadding, Søn af Metaldrejer J. P. Olsen. Han lærte Malerfaget og rejste nogle Aar i Udlandet. 1. Oktober 1912 Med- redaktør af Skern Dagblad og 1915—16 Med- redaktør af Ringkøbing Amts Avis. Siden 1. Juni 1916 Redaktionssekretær ved Ribe Amtstidende i Varde. Landskabsmaler, Sort- kridtstegner og Lejlighedsdigter, Forfatter til Bøgerne Aks og Avner, Typer fra en dansk Købstad (1914), Jubilæumsskriftet Kristeligt dansk Fællesforbund i 25 Aar. I flere Aar Medlem af Forbundets Hovedbestyrelse, 1914 —16 Formand for Venstres Ungdom i Ring- købingkredsen og andre Tillidshverv. Studie- rejser 1920 til Norge og 1922 til Italien, Østrig, Tjsekoslovakiet og Tyskland med Sti- pendier.

Olsen, H. P., Næstved. — FVD.

Hans Peter Olsen er født i Februar 1869 i Sageby ved Præstø, Søn af Gaardejer P. Olsen. Han tog Præliminæreksamen og lærte derpaa Landvæsenet, blev Landbrugs- kandidat i 1898 og var i to Aar Assistent ved Statens Forsøgsstation i Vendsyssel, til han ansattes som Medarbejder ved Næstved Ti- dende den 1. Oktober 1900; senere blev han Redaktionssekretær og 3. April 1912 Chef- redaktør. Han har skrevet en Del landbrugs- faglige Beretninger. O. er Medlem af Direk- tionen for Næstved—Præstø—Mernbanen, Medlem af Bestyrelsen for Venstres Presse- bureau, Medlem af Foreningen Dannevirkes Hovedbestyrelse og desuden Medlem af for- skellige lokale Foreningers Bestyrelser. Han har foretaget Studierejser i Sverige uden Sti- pendium.

Olsen, L. V., Køge. — P.J.F.

Laurits Valdemar Olsen er født den 26. Juli 1896 i Stegsted ved Odense, Søn af Teglværksbestyrer Olsen. Efter nogle Ophold paa Højskolerne i Roskilde og Høng ansattes han 1. Januar 1916 som Journalist ved Fyns Venstreblad. Fra 1. September 1918 til 1. No- vember 1919 ved Sydsjællands Venstreblad i Næstved og derefter ved Østsjællands Folke- blad i Køge; siden 1922 Redaktionssekretær. O. har foretaget korte Studierejser til Norge, Sverige, Finland og Tyskland uden Stipen- dier. Medlem af Delegationen til Presse- kongressen i Finland 1922.

Olsen, O., Slagelse. — P.J.F.

Olaf Olsen er født den 10. April 1890 i Slagelse, Søn af Husejer N. Olsen. Han gik paa Borgerskolen i Slagelse og blev 1905 an- sat ved Slagelse-Posten (siden 1916 Sorø Amts Dagblad) som Journalist, hvilken Stilling han endnu har.

Olsen, O., Vordingborg. — FKJ.

Oluf Olsen er født den 13. April 1877 i Hammersmølle ved Fuglebjerget, Søn af Vogn- mand Nicolai Olsen. Han var oprindelig Gartner, men begyndte Journalistik som

Redaktør af Vordingborg Avis den 1. Januar 1912. Foretog 1915 en Stipendierejse til Tyskland. Medlem af Vordingborg Byraad.

Det østrigske Røde Kors Ærestegn af 2. Kl. med Krigsdekoration.

Olsen, R. K., Hillerød. — FVD., P.J.F.

Rasmus Kristian Olsen er født den 18. Juli 1868 paa Bogø, Søn af Skibsfører Olsen, Bogø. Han tog almindelig Forberedelseseksamen og kom i Efteraaret 1883 til afdøde Folketingsmand C. Berg og har siden virket ved de Bergske Blade, dels i København dels i Provinsen, bl. a. ved Kolding Folkeblad fra 1892—1901. Fra 20. November 1901 Redaktør af Frederiksborg Amts Avis. O. er prokurahavende Repræsentant for Interessentskabet de Bergske Blade. 1918—24 og fra Maj 1925 Formand i Bestyrelsen for Provinspressens Pensionsfond. Fra 1921 Medlem af den danske Presses Telegramudvalg (Ritzau-Udvalget) og fra 1922 i Bestyrelsen for den danske Presses Fællesindkøbsforening. Siden 1905 Næstformand i Bestyrelsen for Foreningen af Venstreblade i Danmark.

Orloff, S., Viborg. — P.J.F.

Svend Orloff er født den 19. December 1904 i Svendborg, Søn af Redaktionssekretær V. Orloff. Han tog Præliminæreksamen 1921 og var et Aar ved Landbruget og derpaa et halvt Aar paa Ollerup Gymnastikhøjskole. Den 1. April 1923 ansat som Journalist ved Middelfart Avis og siden 1. Januar 1925 Journalist ved Viborg Stifts Folkeblad. Han har foretaget en Rejse til London som Deltager i den første Jamborée 1920.

Orloff, V., Svendborg. — P.J.F.

Valdemar Orloff er født den 9. Marts 1872 i Sinding ved Herning, Søn af Lærer C. Orloff. Han tog Præliminæreksamen i 1888 og virkede i nogle Aar paa Sagførerkontor, indtil han den 14. Oktober 1892 ansattes som Redaktionssekretær ved Svendborg Avis, hvilken Stilling han endnu har. Orloff er Æresmedlem af Svendborg Gymnastikforening, Svendborg Roklub, Dansk stenografisk Forening og Fyns Spejderdivision. Han har

foretaget Rejse til Tyskland 1910 paa Provinsjournalistforeningens Stipendium og 1920 til Østrig paa Stats-Stipendium. Medlem af Provinsjournalistforeningens Bestyrelse 1912—15 og er nu Foreningens Revisor. Formand for Provinsjournalistforeningens Kreds for Svendborg Amt siden 1921. Formand for Svendborg Journalistklub 1917—24.

Palm, C. A., Slagelse. — P.J.F.

Carl Andreas Palm er født 16. September 1899 paa Frederiksberg, Søn af Købmand Palm. Han tog i 1916 almindelig Forberedelseseksamen, 1918 Adgangseksamen til Officersskolens næstældste Klasse, blev 1921 Student og tog 1922 Filosofikum, hvorefter han ansattes som Journalist ved Sorø Amtstidende i Slagelse. Han er Formand for Venstres Ungdom i Slagelsekredsen.

Pedersen, C., Nykøbing F. — O.B., F.K.D., P.J.F.

Carl Pedersen er født den 31. December 1878 i Uggerby Sogn, Søn af Gaardejer Knud Pedersen. Han er typografisk uddannet og var fra 1906 Forretningsfører ved Lolland Falsters Stiftstidende, og deltog i journalistisk Arbejde ved Bladet fra 1903—18, da han overtog Stillingen som ansvarshavende Redaktør. P. har skrevet det Classenske Fideikommiss' Historie og Sukkerfabriken Nykøbings Historie. Han blev 1918 Medlem af Bestyrelsen for Organisationen af Bladudgivere i Provinsen og 1922 Medlem af Bestyrelsen for Foreningen for den konservative Presse i Danmark og er fra 1923 Medlem af Bestyrelsen for Provinspressens Pensionsfond. Medlem af Delegationen til Pressekongressen i Finland 1922.

Pedersen, H. J., Rønne. — P.J.F.

Hans Jørgen Pedersen er født den 23. Februar 1895 i Dalby pr. Gørlev, Søn af afdøde Gaardejer L. Pedersen. Han tog Præliminæreksamen og ansattes i 1915 ved Vendsyssel-Venstreblad i Hjørring. Fra 1. November 1915 til 15. Marts 1916 ved Sorø Amtstidende. Fra 15. Marts 1916 til 1. November 1917 ved Vejle Amts Folkeblad og siden Redaktions-

sekretær ved Bornholms Tidende. P. har foretaget en Rejse til Sverige med Stipendium i 1923.

Pedersen, H. J. R., Rødby. — FKD., PJF.

Hans Jørgen Regnar Pedersen er født den 12. April 1886 i Rødby, Søn af Redaktør P. Pedersen, Rødby Avis. Han kom efter Konfirmationen i Lære i nævnte Blads Bogtrykkeri og arbejdede efter et Par Aars Forløb tillige som Journalist, tog i Marts 1908 Plads som Typograf ved Østsjælland Folkeblad, blev efter et Par Maaneders Forløb Redaktionssekretær ved Nakskov Tidende og fik den 1. Oktober samme Aar Ansættelse ved Sydvestsjælland i Skelskør, indtraadte atter i Redaktionen af Rødby Avis den 1. Oktober 1909 og blev den 1. Septem-ber 1911 Bladets ansvarhavende Redaktør.

Pedersen, J., Skive. — PJF., FVD.

Jacob Pedersen er født den 1. Oktober 1885 i Hem ved Skive, Søn af Landpostbud J. Chr. Pedersen. Han var en Vinter paa Askov Højskole og begyndte journalistisk Virksomhed ved Blade i Skive. 1. Juni 1911 ansat som Redaktionssekretær af Møns Dagblad, fra 1. November 1912 til 1. Januar 1913 ansvarhavende Redaktør af Bladet. Fra 1. Januar 1913 til 1. Maj 1916 Redaktionssekretær ved Bornholms Tidende og siden 1. Maj 1916 ansat ved Skive Folkeblad, først som Redaktionssekretær og fra 1. Oktober 1920 Medredaktør. Han har foretaget Studierejser i Norge og Sverige 1917 paa Provinsjournalistforeningens Stipendium og i Tyskland og Frankrig 1921 paa Stats-Stipendium. Fra 1918—22 Medlem af Huslejenævnet for Skive Købstad og siden 1921 Medlem af Skive kommunale Hjælpekasses Bestyrelse. Formand for Viborg Amtskreds af Provinsjournalistforeningen.

Pedersen, J., Aalborg.

Jeppe Pedersen er født 6. Juli 1858 i Vedersø i Ringkøbing Amt, Søn af Husmand Peder Andreasen. Han tog efter privat Undervisning og et Aars Ophold paa Gedved Lærereksamen 1879 og begyndte

efter nogle Aars Lærervirksomhed og Af-tjening af Værnepligt ved Livgarden 1. Oktober 1888 journalistisk Virksomhed ved Ringsted Folketidende. 1. Oktober 1889 Redaktionssekretær ved Kolding Folkeblad, 1895—1913 Redaktør af Horsens Dagblad, fra 1913 Medarbejder ved Aalborg Amtstidende, fra 1. Juni 1914 Medredaktør. 1904—13 Medlem af Skatteraadet for Horsens Skattekreds, derefter Medlem af Landoverskatteraadet. Han var desuden i Horsens Medlem af Ligningskommission og Skolekommission og Bestyrelsen for Bjerre-Hatting Sparekasse samt Formand for Venstres politiske Organisation i Horsens. 1910—12 Medlem af Bestyrelsen for Foreningen af Venstreblade i Danmark, 1902—12 Medlem af Bestyrelsen for Venstres Redaktørforening. Ridder af Dannebrog.

Pedersen, M., Nykøbing F. — FVD., PJF.

Martin Pedersen er født den 14. Marts 1877 i Uggerby, Søn af Gaardejer Knud Petersen. Han tog Handelsskoleeksamen og virkede en Aarrække ved Handelen. 1. Septem-ber 1917 blev P. Forretningsfører ved Lolland Falsters Venstreblade og overtog 1. April 1921 Stillingen som Bladets ansvarhavende Redaktør. Formand for Nykøbing F. radikale Venstreforening og for Dansk Ligbrændingsforenings lolland-falsterske Afdeling.

Pedersen, M., Rudkøbing. — FVD., PJF.

Martin Pedersen er født den 16. Februar 1894 i Eskildstrup paa Fyn, Søn af Gaardejer N. Kr. Pedersen. Ophold paa Ryslinge og Borups Højskoler. 1. Marts til 1. November 1918 Medarbejder ved Ringsted Folketidende, 1. November 1918 til 3. Marts 1920 politisk Medarbejder ved Hovedstaden. Siden 18. Marts 1920 Redaktør af Langelands Avis. Fra 1919—21 Sekretær for Venstres Ungdoms Landsorganisation og Leder af Bureauet i København, 1921 tillige Næstformand i Hovedbestyrelsen. 1923 Studierejse til England med Stats-Stipendium. — Medlem af Delegationen til Pressekongressen i Finland 1922.

Pedersen, P., Tønder. — SP.

Peder Pedersen er født den 8. Maj 1884 i Vilslev i Ribe Amt, Søn af Malermester Pedersen i Vilslev. Han lærte Malerhaandværket i Kolding og arbejdede forskellige Steder i Tyskland og Danmark og nedsatte sig 1912 som Malermester i Aastrup ved Skern. 1. Januar 1919 ansat som det nysoprettede socialdemokratiske Blads Redaktør i Skern. Siden 19. November 1924 ansat som Filialredaktør for Tønder Social-Demokrat.

Pedersen, V., Hillerød. — PJF.

Valdemar Pedersen er født 12. Marts 1893 paa Enghavegaard ved Lundby, Søn af Gaardejer Hans Pedersen. Efter et toaarigt Ophold paa Seminarium ansattes han den 1. Juni 1915 ved Næstved Tidende. Siden 27. December 1916 Medarbejder ved Frederiksborg Amts Avis i Hillerød. Siden 1922 Formand for Frederiksborg Amtskreds af Provins-Journalistforeningen.

Petersen, M., Hadsund. — FVD.

Anders Christian Marius Petersen er født den 27. Januar 1868 i Hobro, Søn af Skrædermester R. Petersen. Han har drevet Manufakturforretning i Hadsund i 15 Aar til 1910 og blev 1. April 1910 Korrespondent til Aalborg Amtstidende, fra 1. April 1913 tillige Redaktør af Hadsund Dagblad, Filialudgave af Himmerland i Hobro. Siden 1919 Revisor i Hadsund Bank, fra 1911—19 Forretningsfører i Hadsund for De forenede østjyske Teglværker og siden 1919 Forretningsfører for Visborg Teglværk.

Petersen, M., Sønderborg. — SP.

Carl Peter Marius Petersen er født 13. Februar i Gyngstrup paa Fyn, Søn af Arbmd. A. Rasmussen. Han lærte Smedeprofessionen og havde i en halv Snes Aar egen Forretning, rejste derpaa i to Aar som Landarbejderagitator og ansattes Nytaar 1920 ved Lolland Falsters Social-Demokrat i Nakskov. Siden 15. November 1923 Lokalredaktør af Sønderborg Amts Social-Demokrat.

Petersen, Chr., Graasten. — FVD.

Christian Petersen er født 29. Marts 1896 i Toftlund, Søn af Kirkebetjent J. Petersen. Han blev uddannet i Handelsfaget og fik Ansættelse den 1. April 1919 ved Danskeren i Haderslev. Siden 1. Januar 1922 Redaktør af Graasten Avis. Petersen deltog som præjsisk Soldat i Verdenskrigen fra September 1915 til Krigens Slutning og var bl. a. med i Kampene ved Verdun.

Petersen, E., Hillerød. — SP.

Emil Petersen er født den 27. Juli 1875 i Roskilde, Søn af Skrædermester Jens Petersen. Efter Uddannelse som Typograf ansattes han i 1908 ved den socialdemokratiske Presse og er siden 1918 Lokalredaktør ved Nordsjællands Social-Demokrat i Hillerød. Petersen er Medlem af Byraadet.

Petersen, Fr. R., Odder. — OBP., FVD., PJF.

Frede Regnar Petersen er født den 1. Maj 1893 i Næstved, Søn af afd. Redaktør Regnar Petersen. Han gik paa Birkerød Kostskole og tog senere Kursus paa Askov Højskole. Den 16. April 1912 ansattes han som Medarbejder ved Næstved Tidende. Fra 1. April 1914 til 1. Maj 1916 Medarbejder ved Roskilde Dagblad. Fra 1. Maj 1916 til 1. Maj 1917 Bornholms Tidende. Fra 1. Maj 1917 til 1. Juli 1918 Nakskov Tidende. Fra 15. August 1918 til 1. April 1922 Silkeborg Avis og siden sidstnævnte Dato Chefredaktør af Odder Dagblad. Medlem af Bestyrelsen for Odder Venstrevælgerforening samt Sekretær i Bestyrelsen for Odderkredsens Venstrevælgerforening og de samvirkende Venstrevælgerforeninger i Aarhus Amt.

Petersen, G. Chr., Faaborg. — FKD., PJF.

Georg Christian Petersen er født den 25. September 1885 i Faaborg, Søn af Redaktør Petersen. Han tog Præliminæksamnen og begyndte journalistisk Virksomhed 1901 ved Faaborg Avis. Fra 1903—04 ansat ved Ritzaus Bureau i København. 1907—08 Redaktionssekretær ved Vestlollands Avis i Nakskov og derefter atter ved Faaborg Avis som Redaktionssekretær.

Petersen, H., København. — JFB.

Harald Petersen er født den 27. Oktober 1893 i Dame, Fanefjord Sogn paa Møen, Søn af afdøde Folketingsmand Emil Petersen, Dame. Han tog Præliminæreksamen i 1909 og Lærereksamen paa Gjedved Seminarium 1914 og studerede indtil 1916 Sprog og Nationaløkonomi i København. P. fik 15. Februar 1916 Ansættelse ved Ringsted Folketidende indtil Juni 1918, aftjente sin Værnepligt og ansattes den 1. Juni 1919 som Rigsdagsmedarbejder ved Venstres Generalkorrespondance i København og fra Venstres Pressebureaus Dannelselse ved dette ligeledes som Rigsdagsmedarbejder. Han ansattes tillige som Leder af Venstres Sekretariat i Rigsdagen og udarbejdede som saadan forskellige politiske Pjecer til Brug i det agitatoriske og organisatoriske Arbejde. Ved Folketingsvalget 1924 opstillet som Venstres Kandidat i Køgekredsen.

Petersen, J. A. A., Maribo. — PJF.

Jens August Aage Petersen er født den 13. November 1887 i Rødby, Søn af Redaktør P. Petersen. Han ansattes, efter at have lært Typografi ved Rødby Avis, som Bladets Journalist fra Sommeren 1912 og blev 1. December 1917 ansat som Lolland Falsters Stiftstidendes Lokalredaktør i Maribo. P. har siden 1918 været Formand for Maribokredsens konservative Ungdomsforening og har foretaget Rejser i Norge og Sverige.

Petersen, J. J., Hjørring. — PJF.

Jens Jepsen Petersen er født den 12. Oktober 1888 i Lem ved Ringkøbing, Søn af fhv. Landmand og Smed Jacob Petersen. 1908 Præliminæreksamen. Han har siden Efteraaret 1909 været ansat ved Vendsyssel Tidende, fra 15. Maj 1923 som Redaktionssekretær.

Petersen, K., Nykøbing S. — SP.

Karl Petersen er født den 25. Januar 1873 i København, Søn af Købmand Ferd. Petersen. Han blev uddannet som Bager og fik i Januar 1908 Ansættelse som Filialredaktør ved Social-Demokraten i Nykøbing S.

Han er Næstformand i Byraadet og Formand for den socialdemokratiske Kredsorganisation i Nykøbing S.

Petersen, K. A., Neksø. — SP.

Kristian Andreas Petersen er født 1855 i Neksø, Søn af Stenværksformand Peter Olsen. Han arbejdede som Stenhugger og senere som Værkbestyrer indtil 1888, da han blev ansat ved Bornholms Tidende. Siden 1. April 1902 Medarbejder ved Bornholms Social-Demokrat. Han er Medlem af Neksø Ligningskommission siden 1905, Medlem af Neksø Byraad siden 1909, Medlem af Købstadforeningens Repræsentantskab siden 1909, Medlem af Bornholms Amtsraad siden 1916 og siden Nytaar 1915 Formand for Neksø Skatteraad.

Petersen, L. P., Præstø. — FVD., PJF.

Lars Peter Petersen er født den 10. Februar 1857 i Hornslev pr. Storehedinge, Søn af Gaardejer Peter Petersen. Efter en flersaarig Uddannelse paa Højskoler, herunder i to Aar paa Askov Højskole, blev han Lærer og ansattes derefter i Efteraaret 1892 som Lokalredaktør af Ringkøbing Amts Dagblad, flyttede 1905 til Præstø Avis som Lokalredaktør. Han har været Medlem af Præstø Byraad og er i Bestyrelsen for adskillige Foreninger.

Petersen, M., Odense. — PJF.

Martin Petersen er født den 2. December 1888 i Frøbjerg, Søn af Husmand Hans Petersen. Præliminæreksamen 1904, Handelsskoleeksamen. 1. April 1910 til 1. December 1912 Redaktionssekretær ved Middelfart Venstreblad, 1912—14 Fyns Venstreblads Lokalredaktør i Svendborg. Siden 1. August 1914 knyttet til Bladets Hovedredaktion i Odense; fra September 1918 Bladets Redaktionssekretær. Fra September 1918 Politikens Korrespondent for Fyn. Studierejser 1921 til Sverige og Norge paa Odense Journalistforenings Stipendium, 1922 til Tyskland og 1923 til Tyskland og Czekoslovakiet paa Stats-Stipendium. Formand for Provins-Journalistforeningens Odense Amtskreds siden 1921, Medlem af

Provins-Journalistforeningens Bestyrelse og Lønudvalg siden 1921, Medlem af Pressens Fællesraad siden 1924.

Petersen, M. H. O., Saksøbing. — SP., P.J.F.

Morten Henrik Otto Petersen er født den 30. August 1878 i Saksøbing, Søn af Handskemager D. C. Petersen. Han lærte Tømmerfaget og arbejdede i en Del Aar i København og i Udlandet (Sverige og Tyskland) og begyndte journalistisk Virksomhed fra 5. August 1910, da han ansattes som Filialredaktør ved Saksøbing Social-Demokrat. Fra 1910 Formand for Arbejdernes Fællesorganisation i Saksøbing, Medlem af Saksøbing Byraad, Medlem af Havnebestyrelsen og Formand for Fattigudvalget. 1921 Studierejse til Tyskland.

Petersen, N. J., Faaborg. — FKD.

Niels Jacob Petersen er født 6. April 1856 i Faaborg. Han blev udlært som Typograf og arbejdede derefter ved forskellige Blade og Bogtrykkerier, indtil han 1884 fik Ansættelse som Journalist ved Faaborg Avis. Siden 20. April 1893 Redaktør og fra 1. Juli samme Aar Ud giver af Bladet.

Petersen, N., Haderslev. — P.J.F.

Nis Petersen er født 1. Februar 1859 i Lerke, Sommersted Sogn, Søn af Snedkermester Peter Petersen. Askov Højskole 1887—88. Medarbejder ved Flensborg Avis 1. Maj 1889 til 31. Juli 1897. Fra 5. August 1897 til 15. Maj 1923 Redaktør ved Modersmaalet-Dannevirke. Siden 1. Juli 1924 Redaktør af Modersmalets Søndagsblad. Siden 1. April 1900 Medlem af Direktionen for A/S Modersmaalet, der ejer Dagbladene Modersmaalet og Dannevirke med Forlagsforretning og Trykkeri i Haderslev. P. har været idømt flere Fængselsstraffe for Fornærmelser mod tyske Embedsmænd; saaledes havde Redaktør P. Skovrøy fra Tønder skrevet en lille Artikel til Flensborg Avis om, at Amtsdommer Brockschmidt som Formand for en Krigerforening, der havde holdt Fest, »for en Ordens Skyld« havde sendt Kejseren et Telegram.

Saavel Skovrøy som P. idømtes »for en Ordens Skyld« 30 Dages Fængsel. Ved Krigens Udbrud blev P. arresteret og sad fængslet i en Snes Dage.

Petersen, P. D. L., Svendborg. — SP., P.J.F.

Peter Daniel Lerbæk Petersen er født den 29. Februar 1884 i København, Søn af Husejer Ole Petersen. Lærte Handelen og var beskæftiget ved dette Fag til 1912, da han ansattes som Medarbejder i Ballerup ved Københavns Amts Social-Demokrat; ansat 1. Marts 1915 som Lokalredaktør ved Nordsjællands Social-Demokrat. Fra 1. Maj 1918 Redaktionssekretær ved Lolland Falsters Social-Demokrat og fra 1. November 1923 Redaktionssekretær ved Syd fyns Social-Demokrat. Petersen har foretaget Rejse til Norge 1924 paa Stats-Stipendium.

Petersen, S. A., Kerteminde. — SP.

Simon Andreas Petersen er født 1867 i Grønneskov, Svendborg Amt, Søn af Snedker R. Petersen. Han blev uddannet som Skomager og havde i Aarene 1903—13 af og til sendt Artikler til Fyns Social-Demokrat. Fra 1. April 1913 ansat som Lokalredaktør af Fyns Social-Demokrats Filial i Kerteminde. Han er Medlem af Kerteminde Byraad, Ligningskommission og Værgeraad.

Petersen, Th., Aarhus. — F.V.D., P.J.F., J.F.

Thorvald Petersen er født den 26. Maj 1865 i København. Efter at have taget Handelsksamen og været ved Handelsfaget blev han 1884 Skuespiller og ansattes 1893 som Journalist ved København, blev derefter atter Skuespiller og siden Grosserer og Fabrikant, indtil han i 1899 ansattes som Medarbejder ved og senere som Redaktør af Vejle Amts Dagblad fra 1. Juli 1899 til September 1902. Korrespondent i Sydafrika til danske, norske, svenske og finske Blade fra Oktober 1902 til Maj 1903. Ansat ved Ritzaus Bureaus Filial i Aarhus fra 1. Oktober 1903 til 1. Oktober 1910. Sekretær ved Presse-sektionen for Landsudstillingen i Aarhus fra 1. Juni 1908 til Januar 1910. Siden 23. September 1910 Redaktør af Aarhus-Posten og

siden 1. Januar Indehaver af Brdr. Backhausens Bog- og Stentrykkeri i Aarhus; fra- traadte som ansvarshavende Redaktør ved Aarhus-Posten den 1. Juli 1918, men forblev i Redaktionen til 1. April 1923. Siden Sep- tember 1923 Teateranmelder til Aarhus Amts Avis. Forretningsfører og Kasserer for Lands- foreningen 28. Bataillons Soldaterforening og Redaktør af Foreningens Medlemsblad. Siden Marts 1921 Klasselotterikollektør i Aarhus. Han har foretaget talrige Rejser i Udlandet, har skrevet flere Komedier, der er opført i Danmark og Norge, og har oversat en Snes Komedier samt flere Hundrede Noveller og Skitser.

Ridder af Dannebrog.

Petersen, W., Slagelse. — P.J.F., J.F.

Waldemar Petersen er født den 9. Juni 1889 paa Nordgaard ved Storehedinge, Søn af Gaardejer H. C. Petersen. Han tog i Januar 1914 juridisk Embedseksamen og ansattes den 1. Februar 1914 som Redaktionssekretær ved Sorø Amtstidende. Fra Oktober 1916 til Oktober 1917 fast Rigsdagsmedarbejder for Sorø Amtstidende. Fra December 1917 Med- redaktør. Han har i en Aarrække været For- mand for Huslejenævnet og Formand for Slagelse private Mellem- og Realskole. Han har rejst i det meste af Nord- og Mellem- europa, dels for egen Regning, dels som Korrespondent til Sorø Amtstidende, saa- ledes til Genua-Konferencen og Folkefor- bundets Møder.

Pille, A. J. N., Næstved. — P.J.F.

Axel Johannes Nielsen Pille er født den 13. Februar 1896 i Øverup paa Falster, Søn af Gaardejer O. Nielsen Pille. Han tog Filosofikum i 1915 og blev 1. Juni 1915 ansat ved Middelfart Venstreblad indtil 1. No- vember 1915, da han ansattes som Journalist ved de lolland-falsterske Venstreblade. Fra 1. Marts 1920 til April 1922 Redaktionssekre- tær ved Venstrebladet i Kolding. Derefter Vikar ved Sorø Amtstidende indtil 1. Oktober 1922. Fra 1. Januar 1924 ansat ved Sydsjæl- lands Venstreblad. Han har foretaget Rejser i Sverige, De forenede Stater, Grækenland, Tyrkiet, England og Tyskland.

Porst, J. F., Næstved. — F.K.D.

Julius Frederik Porst er født 13. De- cember 1880 i Asperup Sogn, Søn af Køb- mand Wilhelm Porst. Typografuddannelse. 1900—17 Redaktionssekretær ved Odense Avis, 1917—18 Filialredaktør ved Møens Ti- dende, 1918—20 Redaktør af Næstved Avis, 1920—22 Medredaktør ved Holbæk Amts Avis og siden 1. August 1922 Redaktør af Næstved Avis. P. har leveret Tegninger, For- tællinger og Digte til en Række Blade og skrevet 5 Dilettantkomedier.

Poulsen, E. Chr., Hillerød. — P.J.F.

Einar Christian Poulsen er født den 3. September 1897 i Sorø, Søn af Bundskæ- rer J. C. Poulsen. Han tog Præliminæreks- amen i 1913 og blev Kontorist paa By- og Herredskontoret i Næstved fra 1913—16. Fra 1. April 1916 Medarbejder ved Sydsjæl- lands Venstreblad i Næstved og fra 1. Juli 1917 til 1. April 1921 Medarbejder ved Ven- stres Folkeblad i Ringsted, Redaktionssekre- tær fra 1919. Fra 1. April 1921 Redaktions- sekretær ved Nordsjællands Venstreblad i Hillerød.

Poulsen, Vagn B., Horsens. — P.J.F.

Vagn Broch Poulsen er født 12. Fe- bruar 1896 i Lemvig, Søn af Redaktør A. H. Poulsen. Student 1914. Han begyndte jour- nalistisk Virksomhed 11. Juli 1914 ved Ring- købing Amts Dagblad. April-November 1918 ved Langelands Avis. Siden 1. November 1918 Redaktionssekretær ved Horsens Folke- blad. Speciale: Radio. Medlem af Styrelsen for Dansk Radio-Union, Formand for Radio- klubben for Horsens og Omegn. Studierejse i Tyskland 1921 paa Provins-Journalistfor- eningens Stipendium og i Tyskland, Østrig og Czekoslovakiet 1921 paa Stats-Stipendium, endvidere 1923 i Irland.

Qvist, S. P., Odense. — F.V.D.

Søren Peter Qvist er født den 23. De- cember 1882 i Gaverslund ved Børkop, Søn af Gaardejer Søren Qvist. To Vintre paa

Vestbirk, een paa Askov Højskole, derefter kortere Ophold i Udlandet (Professor Adolf Kochs Journalisthøjskole i Heidelberg og Ruskin College i Oxford.) Q. begyndte 1. November 1902 journalistisk Virksomhed ved Middelfart Avis. Fra Juli 1904 til 30. April 1920 ansat ved Vejle Amts Folkeblad, først som Journalist, senere som Medredaktør. 11. Juni 1922 ansvarlig Redaktør af Fyns Tidende. Medlem af Folketinget fra 26. April 1920 til 1. Oktober 1920; trak sig paa dette Tidspunkt tilbage af Hensyn til Arbejdet ved Fyns Tidende. Formand for Venstres Redaktørforening siden 1924.

Radener, H. D., Helsingø. — SP.

Hans Ditlev Radener er født i København den 9. Juni 1869, Søn af Smed J. C. F. V. Radener. Han blev uddannet som Sadelmager og blev den 25. Oktober 1913 ansat som Filialredaktør ved Socialdemokraten i Helsingø. R. har været Sogneraadsmlem siden 1917.

Ragne, J., Hjørring. — SP.

Jacob Aagesen Ragne er født den 16. Marts 1893 i Serritslev, hvor Faderen var Landarbejder. Han var to Vintre paa Askov og ansattes 1915 som Socialdemokratens Korrespondent i St. Hedinge; i 1919 midlertidig Medarbejder ved Socialdemokraten i København. 6. December 1919 til 16. Oktober 1923 Filialredaktør ved Ribe Socialdemokrat og fra sidstnævnte Dato Redaktør af Hjørring Socialdemokrat. — Flere Studierejser i Tyskland.

Rasmussen, B., Tranebjerg. — FVD.

Bent Rasmussen er født den 30. Oktober 1880 i Ulstrup paa Refsnæs Søn af afdøde Friskolelærer S. Rasmussen. Han tog Skolelærereksamen og blev 1. Januar 1908 Lokalredaktør af Samsø Folkeblad. Han er Lærer i Tranebjerg og beklæder en Række Tillidsposter i politiske og andre Foreninger.

Rasmussen, C. P., Viborg. — P.J.F.

Carl Peter Rasmussen er født den 31. Juli 1895 i Kolding, Søn af Redaktør L. Rasmussen, Folkebladet, Vejen. Han tog Præliminæreksamen og blev den 1. Oktober 1913 ansat ved Ringkøbing Amts Dagblad, og har siden 2. August 1914 været ansat som Medarbejder ved Viborg Stifts Folkeblad. Fra 1917 til Foraaret 1919 indkaldt til Sikringsstyrken. Han har uden Stipendium rejst i Tyskland og Sverige.

Rasmussen, H., Rønne. — SP., P.J.F.

Hans Rasmussen er født den 23. Juni 1873 i Gamtofte Sogn, Søn af Skræder E. Rasmussen. Han blev uddannet som Skræder og blev den 1. Marts 1901 ansat som Lokalredaktør af Skanderborg Socialdemokrat. Den 1. November 1920 tiltraadte han Pladsen som Redaktør af Bornholms Socialdemokrat. Han var Medlem af Skanderborg Byraad fra April 1906 til Oktober 1920. Medlem af Folketinget som Repræsentant for Skanderborgkredsen 1906—13. Medlem af Folketinget som Repræsentant for Bornholms Amtskreds siden 20. September 1920, Medlem af Rigsdagens udenrigspolitiske Udvalg, Medlem af Bestyrelsen for Socialdemokratiets Rigsdagsgruppe og i 5 Aar indtil 1923 Medlem af Bestyrelsen for den socialdemokratiske Presseforening. Han har foretaget Studierejse i Sverige paa Statsstipendium.

Rasmussen, H. P., Odense. — SP., P.J.F.

Hans Peter Rasmussen er født den 7. Maj 1863 i Indslev Taarup. Han kom i Væverlære og arbejdede ved Faget i Danmark og Tyskland i 16 Aar. Efter i 1893 at have opgivet Væveriet drev han i nogle Aar en Købmandsforretning og blev den 1. Oktober 1896 ansat i Middelfart som Meddelelser til Fyns Socialdemokrat i Odense. Fra 1. Oktober 1906 fast Ansættelse som Redaktør for Middelfart Socialdemokrat. Fra April 1914 til April 1915 Redaktør af Børgense Socialdemokrat og siden da Medarbejder ved Fyns Socialdemokrat i Odense. Han har foretaget Rejser i Sydsverige og

paa Gotland uden Stipendier, men er af Odense Journalister bevilget 500 Kr. til en Rejse i Udlandet i 1925.

Rasmussen, H. S. S., Helsingør. — SP.

Hans Sophus Sürack Rasmussen er født den 21. September 1893 i Broager, Sønderjylland, Søn af Maler S. Rasmussen, Faaborg. Efter at være uddannet som Snedker arbejdede han forskellige Steder i Landet ved Faget og ansattes 1. December 1920 som fast Medarbejder ved Social-Demokraten i Helsingør efter at have haft tilfældigt Arbejde ved Bladet fra 1917. Han er Formand for forskellige social-demokratiske Organisationer og Foreninger. R. fik i 1916 dansk Indfødsret.

Rasmussen, J. A., Vejle. — PJF.

Jens Albert Rasmussen er født den 2. Juni 1863 i København, Søn af Statsbanearbejder Just Rasmussen. Han lærte Bogtrykkerfaget i København og blev 1883 Typograf ved Vejle Amts Folkeblad og har siden den 1. Juli 1898 været Redaktionssekretær ved samme Blad. Han var Medstifter af Provins-Journalistforeningen og har i flere Perioder været Medlem af Bestyrelsen for Foreningen og siden 1914 Foreningens Forretningsfører og Kasserer samt Leder af Engageringsbureauet. Han har foretaget Rejser i Tyskland, Østrig, Sverige, Norge og Finland med Stipendium. Medlem af Delegationen til Pressekongressen i Finland 1922.

Rasmussen, L., Vejen. — FVD., PJF.

Ludvig Rasmussen er født den 22. August 1871 i Nyborg, Søn af Postbud N. C. P. Rasmussen. Han lærte Typografien ved Nyborg Avis og var i 12 Aar Faktor ved Holbæk Amts Dagblad. Siden 1. Oktober 1910 Lokalredaktør af Folkebladet i Vejen.

Rasmussen, S., Kalundborg. — FVD.

Søren Rasmussen er født den 2. Maj 1883 i Ulstrup paa Refsnæs, Søn af Gaardejer M. Rasmussen. Han fik Uddannelse paa Askov Højskole og var i 6-7 Aar knyt-

tet til Ringsted Folketidende, først som Journalist og senere som Redaktionssekretær, og overtog den 1. December 1910 Redaktionen af Kalundborg Folkeblad og Samsø Folketidende.

Rasmussen, V., Stege. — FKD.

Valdemar Rasmussen er født den 16. August 1875 i Ølsted Sogn i Frederiksborg Amt, Søn af Lærer Chr. Rasmussen. Udlært som Typograf i 1896 og begyndte derefter journalistisk Virksomhed. Ansattes 1918 som Lokalredaktør af Frederiksborg Amtstidendes Filial i Hillerød. Ansattes den 1. August 1921 som Redaktionssekretær ved Næstved Avis og blev den 20. Januar 1924 Lokalredaktør af Næstved Avis's Filial i Stege, Møens Tidende.

Ravnemose, N. A. Chr. N., Thisted. — FKD., PJF.

Niels Anders Christian Nielsen Ravnemose er født i St. Jørgens Sogn ved Svendborg den 11. November 1887, Søn af Skibsfører Ravnemose. Han tog Præliminæksamen 1903, var i to Aar ansat paa Sunds-Gudme Herreders Kontor i Svendborg og derefter i 2 $\frac{1}{2}$ Aar hos en Højesteretssagfører i København. Han studerede samtidig Jura og tog i Januar 1908 juridisk Eksamen for ustuderede. Fra 1. Februar 1908 til 1. Maj 1910 Sagførerfuldmægtig i Hurup og begyndte samtidig journalistisk Virksomhed som Lokalmeddeler til Thisted Amts Avis. Efter i Sommeren 1910 at have aftjent sin Værnepligt ved Garden overtog han den 1. November 1910 Stillingen som Redaktionssekretær ved Thisted Amts Avis. Siden 17. August 1915 ansvarhavende Redaktør af samme Blad. Han var fra 1917-21 Medlem af og Formand for Thisted kommunale Hjælpekasses Bestyrelse og er Medlem af Thisted Byraad fra 1921. Desuden er han Medlem af Bestyrelsen for Foreningen for den konservative Presse i Danmark.

Ree, K., Esbjerg. — JF.

Knud Ree er født den 14. Juli 1895 i Holbæk, Søn af Lærer J. P. Stensmark. Stu-

dent 1914, cand. phil. 1915. 13. Januar 1917 Medarbejder ved Morsø Folkeblad, 1. Januar 1919 ved Vestkysten i Esbjerg. Siden 1. November 1919 Bladets Redaktionssekretær. — Forfatter til enkelte Noveller. — Fra 1922 Sekretær i Esbjergs Fanø Turistforening, fra 1923 Formand for Esbjerg Radioklub, fra 1924 Næstformand i Dansk Radioklub. — Studierejser — deraf med Statsstipendium 1923 — i Tyskland, Frankrig, Belgien og England. 1921—24 Formand for Ribe Amtskreds af P. J. F.

Refslund, C. P., Padborg. — P.J.F.

Christen Petersen Refslund er født den 12. April 1897 i Birkelund, Haderslev Amt, Søn af Gaardejer P. Refslund. Han fik Uddannelse paa Særslev og Askov Højskoler og var to Vintre paa Handelsskolen i Haderslev. Begyndte 1. September 1913 journalistisk Virksomhed ved Modersmaalets Dannevirke i Haderslev. Under Verdenskrigen halvandet Aar prøjsisk Soldat paa den rumænske Front. 1. Maj 1918 til 1. Marts 1920 Medarbejder ved Hovedstaden i København. Siden sidstnævnte Dato ved Flensborg Avis.

Rosted, Kr., Assens. — F.V.D., P.J.F.

Kr. Rosted er født den 1. Januar 1869 i Rosted, Søn af Gaardejer M. Andersen. Han besøgte Møllerup og Askov Højskoler og gennemgik forskellige Kursus i København. 1884 ansattes han ved Ugebladet Danmark og fortsatte som Korrespondent til forskellige Dagblade. Han lærte derpaa Landvæsenet, Mejeri og Handel, men gik i 1896 over til Journalistikken og blev Redaktionssekretær ved Holbæk-Posten, Holbæk Amts Dagblad og Kolding Folkeblad. 1901 Redaktør af Folkebladet i Faaborg og fra 1. Oktober 1909—12 Redaktør af Skive Folketidende. Fra 1912 Redaktør af Møns Dagblad. Han købte 1917 Assens Amts Avis og har senere oprettet Glamsbjerg Avis som Filial af Amtsavisen. Han er Formand for Venstrevælgerforeningen i Assens og Medlem af Byraadet. R. har skrevet Assens Bys Bog i Anledning af 400 Aars Jubilæet i 1924. Rejse til Tyskland uden Stipendium.

Rosted, M., Frue, Assens. — P.J.F.

Maj Rosted er født den 22. Maj 1876 i Hjørring, Datter af Urmager Lars Jensen Sørensens, gift med Redaktør Rosted, Assens. Fotograf fra 1896—1901. Hun begyndte journalistisk Virksomhed i 1892 ved Morsø Folkeblad og fik 10. Oktober 1909 Ansættelse ved Skive Folketidende. Redaktionssekretær ved Møns Dagblad fra 1. Januar 1913 til 1. Oktober 1917 og siden ved Assens Amts Avis. Studierejser i 1921 til Prag, Wien og Dresden, 1922 til Gøteborg og Stockholm under Forbudsafstemningen.

Rud, H., Haderslev. — F.V.D., P.J.F.

Harald Frantz Malte Jensen Rud er født 25. November 1893 i Assendrup ved Vejle, Søn af Redaktør Bertel Jensen, Viby. Student 1911. 1. August 1911 Medarbejder ved Aarhus Amtstidende, 1912—13 Askov Højskole, 1913 cand. phil. Maj—Oktober 1913 ved Sorø Amtstidende, Oktober 1913 til Oktober 1917 ved Kolding Folkebl., 1917—19 Redaktionssekretær ved Vestkysten, 1. September 1919 til 1. Juli 1923 Redaktionssekretær ved Hejmdal. Siden 1. Juli 1923 Redaktør af Haderslev Amtstidende. Medredaktør af Sprogforeningens Almanak, Afhandlinger i Sønderjyske Aarbøger, 1918—22 Medlem af Jysk Boldspil Unions Hovedbestyrelse, 1924 Sekretær for Venstre i Haderslevkredsen. Studierejser til Tyskland, deraf en med Statsstipendium, samt i Polen, Øvre Schlesien, Tjzekoslovakiet, Østrig, Norge og Sverige.

Rye, A., Randers. — F.V.D., J.F.

Arnold Rye er født den 9. Juni 1877 i Randers, Søn af Redaktør C. J. Rye. Han tog Præliminæreksamen og besøgte to Vintre Askov Højskole. I Foraaret 1897 ansat som Journalist ved Randers Dagblad, var derefter en kort Tid Redaktionssekretær ved Lolland Falsters Folketidende, indtil han efter Faderens Død 24. December 1899 blev Redaktør af Randers Dagblad. Fra 1. Januar 1906 ansvarhavende Redaktør og Udgiver sammen med sin Broder. Han er Medlem af Repræsentantskabet for Randers Diskonto- og Laanebank, Medlem af Bestyrelsen for

Randers Venstreforening, af A/S Randers Korn- og Foderstofforretning og af Klubben Harmonien, der ejer Randers Teater. Desuden Medlem af Bestyrelsen for Venstres Pressebureau.

Sabroe, P., Odense. — P.J.F.

Povl Arthur Sabroe er født 2. Februar 1897 i Aarhus, Søn af afdøde Redaktør Peter Sabroe. Realeksamen. 1. April 1913 Medarbejder ved Nykøbing F. Dagblad, senere Bladets Redaktionssekretær. Siden 1. April 1918 Medarbejder ved Fyns Venstreblad. Forfatter af en Række Odenserevuer. Studierejser i Norge, Sverige og Tyskland, deraf en med Stipendium. 1918—20 fast Korrespondent til Verdens Gang i Oslo.

Salomonsen, H. V., Hillerød. — P.J.F.

Harry Valdemar Salomonsen er født den 14. December 1901 i København, Søn af Overretssagfører V. S. Salomonsen. Efter at have virket ved Handelen kom han 1. Oktober 1920 til Lolland Falsters Stiftstidende i Nykøbing F. som Journalist. Fra 1. August 1922 til 1. December 1924 Medarbejder ved Frederiksborg Amtstidende.

Schiøttz-Christensen, L., Aalborg. — ØBP., F.V.D.

Lauritz Alexander Schiøttz-Christensen er født den 17. Februar 1863 i Sorø, Søn af Guldmed P. Christensen. — Cand. pharm. 1885. Løjtnant. Han har i en halv Snes Aar redigeret Farmaceutisk Tidsskrift og gjort et grundlæggende Arbejde for Farmaceuternes Organisation. 1906 udnævntes han til Æresmedlem af Farmaceutisk Forening, for hvilken han i en Del Aar havde været Formand. Studier i medicinsk Bakteriologi og Gæringsfysiologi førte ham ind paa Opfindelsernes og Patentvæsenets Omraader; i 1892 holdt han paa det skandinaviske Naturforskermøde Foredrag om rendyrket Gær til Brød. Fra September 1900 Redaktør af Aalborg Stiftstidende, fra 1910 tillige Bladets

Udgiver. Han skriver i sit Blad under Mærkerne »Sch«, »Hr. Lau« og »Alex«. Medarbejder ved en Del farmaceutisk Faglitteratur. I Bestyrelsen for Aktieplantageselskabet for Aalborg Amt siden dets Oprettelse i 1906 og mangeaarigt Medlem af Bestyrelsen for det farmaceutiske Understøttelsesselskab. I Aarene 1898—1900 opholdt han sig i Italien og Paris og foretog i 1922 en 11 Maaneders Rejse Jordan rundt og derefter en 4 Maaneders Rejse til De forenede Stater, Cuba og Meksiko.

Østrigske Røde Kors Orden.

Schmidt, L., Aarhus. — P.J.F., J.F.

Louis H. O. J. Schmidt er født den 2. Februar 1885 i Holbæk, Søn af Maskinist Harald Schmidt. Han kom efter at være udlært i Bogtryk og Typografi i 1903 til Holbæk Amts Dagblad og var senere Rigsdagsreferent til Provinsblade, 1906—07 Redaktionssekretær ved Roskilde Tidende, 1907 ved Ringsted Folketidende, Medarbejder ved Aalborg Amtstidende 1907—09; siden 1909 ved Aarhus Stiftstidende, 1909 Medarbejder, 1910 Redaktionssekretær, 1916 Medredaktør, 1920 Redaktør og Udgiver. Medlem af Delegationen til Pressekongressen i Finland 1922.

Schultz, C. A., Silkeborg. — SP., P.J.F.

Carl Aage Schultz er født den 4. September 1903 i Espergærde, Søn af Frisør Schultz. Han tog almindelig Borgerskoleeksamen og har siden 27. December 1922 været ansat ved Silkeborg Social-Demokrat som Medarbejder.

Schytte, H., Randers. — P.J.F.

Hans Schytte er født i Randers den 26. August 1892, Søn af Restauratør Schytte. Han blev uddannet som Typograf og kom efter et Par Ophold i Norge den 1. Oktober 1915 til Roskilde Tidende som Journalist, derefter i Marts 1917 til Kolding Venstreblad og i April samme Aar til Randers Dagblad, siden April 1920 Redaktionssekretær ved Bladet. Formand for Randers Journalistforening.

Schrøder, H., Kolding. — P.J.F.

Almar Harald Sophus Schrøder er født den 30. Marts 1886, Søn af Gaardejer Ulrich Schrøder, Læsø. Præliminæreksamen. 14. April 1906 Medarbejder ved Aalborg Amtstidende, 1. Januar 1908 Redaktionssekretær ved Kolding Folkeblad, siden 1. Februar 1917 Medredaktør. Medlem af Bestyrelsen for Kolding Venstreforening, Næstformand i Venstres Repræsentantskab i Kolding. Studierejse 1919 i Frankrig og England med Statsstipendium, senere to Rejser til Tyskland.

Sehested-Grove, J., Nakskov. — P.J.F.

Jacob Sehested-Grove er født den 8. Marts 1900 i Hovedgaard i Skanderborg Amt, Søn af Købmand Jacob Sehested-Grove. Han tog Uddannelse som Typograf og ansattes 1. Januar 1922 som Journalist ved Horsens Social-Demokrat i Horsens. Efter et Kursus paa Esbjerg Arbejderhøjskole i Vinterhalvaaret 1922-23 ansattes han fra 1. November 1923 ved Lolland Falsters Social-Demokrat i Nakskov.

Sigurd, J., Tranebjerg. — F.V.D.

Jon Sigurd er født den 30. Maj 1877 i Haurum Skole, Søn af Lærer Hans Sørensen. Han tog Lærereksamen og blev den 1. Juli 1922 Filialredaktør for Samsø Folketidende.

Simonsen, J. P. M., Aarhus. — S.P., J.F.

Jens Peter Marius Simonsen er født den 8. April 1869 i Høver, Søn af Husmand M. Simonsen. Han blev uddannet som Typograf og begyndte journalistisk Virksomhed 1892 i Aarhus. Siden 1894 Medarbejder ved Demokraten i Aarhus og fra 1901 Redaktør af samme Blad. Simonsen er Medlem af Aarhus Byraad og Medlem af Folketinget. Medlem af Delegationen til Pressekongressen i Finland 1922.

Simonsen, L., Frederikssund. — S.P., P.J.F.

Lykke Simonsen er født den 25. Januar 1887, Søn af afdøde Lærer Lykke Simonsen i Faaborg. Han blev uddannet som Møbel-snedker og ansattes 1919 som Filialredaktør

for Nordsjællands Social-Demokrat i Frederikssund.

Skaaning, V., Aarhus. — P.J.F.

Jens August Valdemar Skaaning er født den 7. September 1892, Søn af Husejer Jørgen Skaaning i Nøbbet ved Nakskov. Han tog Præliminæreksamen og begyndte journalistisk Virksomhed 15. September 1910 ved Nakskov Tidende; 15. Oktober 1915 til 15. April 1919 Medarbejder ved Vestlollands Avis; Redaktionssekretær ved Randers Amts Avis til 1. Juli 1924; siden Medarbejder ved Jyllandsposten. S. har udarbejdet Oversigter over forskellige Foreningers og Institutioners Historie over længere Aaremaal. Medlem af Det konservative Folkepartis Ungdomsorganisations Repræsentantskab.

Skakke, J., Odder. — F.V.D., P.J.F.

Johan Skakke er født den 28. December 1874 i Lille Taarøje, Snerup Sogn, Søn af Tømrermester R. Jensen. Han tog Præliminæreksamen 1892 og studerede Jura til 1902, derefter indtil 1914 Kontorist og Fuldmægtig paa forskellige Godskontorer og fra 1899 til 1903 ansat ved Statens statistiske Bureau. Siden 16. November 1916 Filialredaktør af Odder Venstreblad. Han driver tillige juridisk Virksomhed og har siden 1918 været Medhjælper ved Canina-Observatoriet i Odder.

Skjerning, H., Frederikshavn. — P.J.F.

Herluf Jakobsen Skjerning er født den 5. August 1888 i Palleshave paa Fyn, Søn af Lærer Hans Jakobsen. Han virkede som Lærer i et Par Aar, inden han gik over til Journalistik. Referent og Meddeler til Fyns Tidende og Langelands Folkeblad. — 1. August 1906 Redaktionssekretær ved Middelfart Venstreblad og kom i 1907 til Holstebro Folketidende; tilbage til Middelfart Venstreblad; virkede derpaa i en Del Aar i Ringe som Medarbejder ved Fyns Venstreblad og har siden 1912 været Vendsyssel Venstreblads Lokalredaktør i Frederikshavn. Specialer: Literær Kritik og personalhistoriske

og byhistoriske Studier. Han har skrevet Frederikshavns Historie i store Træk og har i de sidste fem Aar arbejdet paa en samlet Fremstilling af Byens Historie; holder aarlig en Række Foredrag Landet over. — Leder af den offentlige Arbejdsanvisning i Frederikshavn. — Studierejser i Norge, Sverige, Tyskland og Østrig. Medlem af Delegationen til Pressekongressen i Finland i 1922. Formand for Vendsyssel Journalistforening.

Stampe, J. M., Herning. — FVD., JPF.

Johannes Magnus Stampe er født den 14. Februar 1882 i Torrig, Birket Sogn paa Lolland, Søn af Gaardejer Poul Stampe. — Efter den sædvanlige Uddannelse Sagførersfuldmægtig i 5 Aar og skrev samtidig i forskellige Dagblade. Den 27. Oktober 1910 Redaktionssekretær ved Herning Folkeblad. Siden 1. Juli 1917 Medredaktør ved samme Blad. Formand for Herning Journalistforening, for Herning Folkebogsamling, for Herning Jagtforening, Kasserer for »Arbejde adler« i Herning, Medlem af Bestyrelsen for Herning Haandværkerforening og for Herning Kunstforening. S. fik 1924 Statsstipendium til Studierejse til Frankrig og Italien.

Steffensen, H. P., København. — SP., JFB.

Hans Peter Steffensen er født den 7. Januar 1888 i Sandby (Kundby Sogn), Søn af Arbejdsmand Anders Steffensen. Han tog Artium, Filosofikum, studerede Sprog og blev biblioteksuddannet paa Statens Biblioteksskole. Han blev 1912 ansat som Medarbejder ved Socialdemokraten i København, og fra 1917 Medarbejder ved de fra København udgaaende socialdemokratiske Provinsblade. — Fra 1. Januar 1923 Chefredaktør for disse, Københavns Amts Socialdemokrat, Nordsjællands Socialdemokrat og Holbæk Amts Socialdemokrat. S., der er Formand for Frederiksberg Oplysningssekselskab fra 1917, har foretaget flere Studierejser i Tyskland.

Stegenborg, P., Randers. — SP., PJF.

Peder Stegenborg er født den 21. April 1883 i Aalborg, Søn af Detailhandler senere

Landpost og Husmand P. M. Petersen. Han arbejdede først som Landarbejder og blev derefter uddannet paa forskellige Højskoler til Højskolelærer og paa Statens Gymnastik-kursus til Gymnastiklærer. — 1907 Medarbejder ved Landarbejderbladet og den 27. Marts 1912 Lokalredaktør ved Struer Socialdemokrat. Journalist og senere Redaktionssekretær i Esbjerg fra April 1914 til Februar 1919. Fra 1. April 1919 Medredaktør ved Randers Socialdemokrat, siden 1. Juli 1920 Hovedredaktør. Medlem af Randers Byraad siden 1920 og Medlem af Hovedbestyrelsen for det kooperative Fællesforbund. Rejser til Sverige, Norge og England.

Stenbæk, H., Rønne. — FVD., PJF.

Holger Stenbæk er født den 25. December 1884 i Elmelunde paa Møen, Søn af Lærer, senere Redaktør, Folketingsmand Kr. Stenbæk. Efter Ophold paa Vejstrup og Askov Højskoler ansattes han 1. April 1904 som Redaktionssekretær ved Svendborg Folkeblad. Fra 1. Maj 1908 til 1. September 1909 Redaktionssekretær ved Frederiksborg Amts Avis. Fra 1. September 1909 til 1. August 1912 Medredaktør af Ringkøbing Amts Avis; indtil 15. August 1916 Redaktionssekretær ved Holbæk-Posten, fra 1. August 1916 til 1. Maj 1919 Redaktionssekretær ved Holbæk Amtstidende og siden 1. Maj 1919 Redaktør af Bornholms Tidende.

Stenbæk, R., Svendborg. — FVD., PJF.

Regnar Stenbæk er født den 22. September 1882 i Elmelunde paa Møn, Søn af Redaktør Kr. Stenbæk. — Han fik almindelig Skoleundervisning og var senere en Vinter paa Vallekilde og en Vinter paa Askov Højskole og begyndte derefter journalistisk Virksomhed den 1. Februar 1901 som Redaktionssekretær ved Folkebladet i Svendborg og har senere været ved Sorø Amtstidende, Vendsyssel Tidende og Holbæk Posten. Fra 1. Januar 1913 til April 1919 Redaktør af Bornholms Tidende og siden April 1919 Redaktør af Svendborg Avis. Han har været Medlem af Rønne Byraad fra 1917—19 og har været Kandidat ved Folketingsvalgene

1918 i Rønnekredsen og i Svendborgkredsen 1920 og 1924. Han har foretaget Studierejser i Tyskland paa P. J. F.s og Statens Stipendier henholdsvis 1909 og 1924. Medlem af Bestyrelsen for Venstres Redaktørforening og Formand for Svendborg Journalistklub.

Stobbe, J. M., Skjern. — P.J.F.

Johannes Magnus Stobbe er født den 6. Maj 1887 i St. Røttinge pr. Tapperneje, Søn af Gaardejer Magnus Stobbe. Han blev cand. phil. og blev den 1. Juli 1910 ansat ved Skjern Dagblad. Fra 15. Maj 1912 til 15. Maj 1913 Leder af Handelsskole- og Præliminærkursus i København. Siden 1. Oktober 1913 Filialredaktør af Skjern Dagblad. Han har i 5 Aar været Formand for Venstres Ungdom i Skernkredsen og et Par Aar Medlem af Bestyrelsen for Venstres Ungdoms Landsorganisation. Siden 1921 Formand for den stedlige Venstrevælgerforening, og fra 1914—18 Lærer ved Skern Handelsskole.

Stumph, H. R., Holstebro. — S.P., P.J.F.

Henrik Rudolph Stumph er født den 24. December 1876 i Estvad ved Skive, Søn af Skomager J. P. Stumph. S. lærte Skomagerfaget og arbejdede ved Faget i Aarhus, Horsens og Hadsten samtidig med, at han skrev Bidrag til Demokraten i Aarhus. Siden 1. November 1907 Redaktør af Holstebro Social-Demokrat. Medlem af Holstebro Byraad og Formand for sit Partis Gruppe i Raadet; ved flere Valg Folketingskandidat i Ringkøbing- eller Holstebrokredsen. S. var i en kortere Periode Medlem af Provins-Journalistforeningens Bestyrelse.

Sundbo, J. P., Esbjerg. — S.P., J.F.

Jens Peter Sundbo er født den 11. Juni 1860 i Ølstykke, Søn af en Husmand. Han besøgte Vejstrup Højskole og i tre Vintre Askov udvidede Højskole. 1882—87 Højskolelærer, først i Lundby ved Løgstør og derefter i Hjærlunde i Nordsjælland. S. begyndte journalistisk Virksomhed den 1. April 1887, men havde dog forinden lejlighedsvis skrevet i forskellige Blade og Tidsskrifter, bl. a. i »Tidens Strøm« og »Enhver sit«.

1887—98 efterhaanden ansat ved Social-Demokraten, Demokraten, Fyns Social-Demokrat m. fl. Blade. Siden den 1. Maj 1898 Redaktør af Vestjyllands Social-Demokrat i Esbjerg. Har udgivet et Par Smaaskrifter: »Landarbejderspørgsmaal« og »Husmandskaar«. Medlem af Esbjerg Byraad og Skolekommission siden 1900. Medlem af Social-Demokratisk Forbunds Hovedbestyrelse. — Medlem af Folketinget.

Svarre, K. E., Køge. — OBP., F.V.D., J.F.

Kai Ejnar Svarre er født den 4. Oktober 1890, Søn af Redaktør og Bladudgiver Søren Svarre, cand. polit. Han begyndte journalistisk Virksomhed i 1917 ved Østsjællandss Folkeblad. Specialitet: Udenrigspolitik. Han har foretaget Studierejse til London i 1924 uden Stipendium.

Svarre, E., Køge. — P.J.F., J.F.

Poul Erik Svarre er født den 2. Marts 1886 i Køge, Søn af Redaktør og Bladudgiver Søren Svarre. Han tog juridisk Eksamen i 1911 og fik Beskikkelse som Overretssagfører i 1919, skrev som Student nu og da Artikler i Østsjællands Folkeblad og ansattes som Medarbejder fra April 1911. Fra 1. Oktober 1911 Redaktør og fra 1. Oktober 1918 Forpagter af Bladet sammen med sin Broder, indtil de begge i Forening overtog Bladet ved Køb fra Faderens Dødsbo i 1921. S. var Medlem af Studentersamfundets Bestyrelse 1909, Medstifter af dansk Studiefond og Studenterraadene ved Københavns Universitet 1909—11, Medlem af Bestyrelsen for den danske Presses Fællesindkøbsforening fra 1917, Likvidator i Landbo-banken i Køge 1924. Medlem af Køge-Ringsted Jernbanens Bestyrelse 1917. Af Justitsministeriet 1924 beskikket som Medlem af Udvalget til Ændringer i Presselovgivningen. — I 1923 Rejse til Frankrig uden Stipendium. Medlem af Provins-Journalistforeningens Bestyrelse 1914—17.

Svendsen, Louis, Nykøbing F. — P.J.F.

Carl Louis Svendsen er født 1. Juli 1902 i Nakskov, Søn af Forretningsfører

Carl Aug. Svendsen. Han blev uddannet som Typograf i Tiden 1. Maj 1916 til 1. Maj 1921 og ansattes derefter som Journalist ved Nykøbing F. Social-Demokrat.

Svensson, A., Haderslev. — FKD.

Adolph Bernhard Svensson er født den 19. November 1880 i Løjt Kirkeby ved Aabenraa, Søn af Skrædermester Elias Svensson. 6. Maj 1903 Medarbejder ved Flensborg Avis, 1. Januar 1907 Forpagter og Redaktør af Dybbøl-Posten til 1915, oprettede 1. April 1919 sammen med Redaktør Kylling Dagsbladet Danskeren i Haderslev og overtog selv Bladet to Aar senere. Bladet er senere overgaaet til et Aktieselskab og har antaget Navnet Haderslev Stiftstidende, hvoraf S. er ansvarlig Redaktør. — Formand for den konservative Vælgerforening i Haderslev, Medlem af Haderslev Skolekommission og af Det konservative Folkepartis Repræsentantskab. Studierejse i Frankrig 1924 med Stipendium.

S. blev ved Verdenskrigens Udbrud arresteret, og hans Blad blev forbudt. Det fik dog senere Tilladelse til at udkomme under Censur. S. løslodes i September og var fra Oktober 1914 til November 1918 indkaldt Soldat.

Swanholm Christiansen, A. C., Haderslev. SP., PJF.

Adolph Christian Swanholm Christiansen er født den 20. September 1869 i Thise i Vendsyssel, Søn af Møller Christiansen. Han lærte Mølleri og var en Del Aar i Amerika, hvor han bl. a. blev Redaktionssekretær ved Ugebladet The white Slave. 11. September 1900 Filialredaktør af Nordjyllands Arbejderblad i Brønderslev, Marts 1905 til Oktober 1921 Filialredaktør af Frederikshavns Social-Demokrat. Siden 15. Oktober 1921 Filialredaktør af Haderslev Amts Social-Demokrat. Folketingskandidat i Frederikshavnskredsen 1918 og 1920, i Røddingskredsen 1924, Medlem af Frederikshavns Byraad 1913—17 og siden Medlem af Ligningskommissionen. — 1924 Studierejse til Norge med Stipendium.

Søchting, A., Sønderborg. — PJF.

Axel Søchting er født den 25. Marts 1892, Søn af afdøde Købmand Georg Søchting. Student, cand. phil., Handelsskoleeksamen. 1921—23 Medarbejder ved Grenaa Folketidende. Siden 1. Maj 1923 Lokalredaktør for Flensborg Avis i Sønderborg.

Søndergaard, Chr., Vejle. — FVD., PJF.

Christian Søndergaard er født den 17. Januar 1860 i Sondrup ved Odde, Søn af Sognefoged J. Chr. Søndergaard. 1877—80 paa Gjedved Seminarium, 1880—83 Hjælpe lærer, 1883—84 Soldat ved Forplejningskorpset og 1884—88 Lærer paa Gjedved Seminarium. Han begyndte i 1888 journalistisk Virksomhed som Redaktionssekretær ved Horsens Folkeblad og har siden 1. September 1892 været Redaktør af Vejle Amts Folkeblad. Siden 1895 Medlem af Bestyrelsen for det Aktieselskab, der ejer Bladet.

Sønderup, J., Vejle. — FVD.

Jens Sønderup er født den 27. Juli 1897 i Tjørring ved Herning, Søn af Husmand Kr. Jensen. Han begyndte journalistisk Virksomhed i 1922 ved Silkeborg Venstreblad og har fra 1. Januar 1924 været Redaktør ved Vejle Amtstidende.

Sørensen, A., Viborg. — FVD.

Alfred Sørensen er født den 28. September 1884 i Vennebjerg ved Hjørring, Søn af Landmand Jens M. Sørensen. 1905 almindelig Forberedelseksamen i Hjørring og i 1907 sproglig-historisk Studentereksamen fra et Kursus i København. Efteraaret samme Aar fast Medarbejder ved Hobro Avis, i i Foraaret 1909 Medarbejder ved Vendsyssel Tidende i Hjørring, var i Sommeren 1910 Soldat, 1910 Redaktionssekretær ved Skive Folkeblad, senere Redaktør af Viborg Venstreblad.

Sørensen, A., Aalborg. — PJF.

Andreas Sørensen er født 1895 paa Fanø, Søn af Skibskaptajn Sørensen. Han begyndte journalistisk Virksomhed i 1913

ved Svendborg Amts Dagblad, kom derfra til Randers Dagblad og har i de senere Aar været Medarbejder ved Aalborg Amtstidende.

Sørensen, H. S., Silkeborg. — OBP., FVD., P.F., J.F.

Hans Sophus Sørensen er født den 1. Juli 1865 i Silkeborg, Søn af Redaktør H. S. Sørensen. Den store Præliminæreksamen, Askov Højskole. 1. Juli 1884 Medarbejder ved Silkeborg Avis, 1. Juli 1885 Redaktionssekretær, fra 19. November 1891 til 1. April 1922 ansvarhavende Redaktør, fra Oktober 1899 Bladets Udgiver. I to Perioder Medlem af Silkeborg Byraad, Formand for Silkeborg Turistforening, Formand for Silkeborg Banks Bestyrelse og Bankraad, Formand for Silkeborgkredsens Venstreorganisation og for Silkeborg Venstreforening, for Silkeborg Roklub, for Silkeborg Kunstforening, i Bestyrelsen for Silkeborg Haandværkerforening og Husflidsforening og for Silkeborg Bad. Studierejser i England, Frankrig, Tyskland, Svejts, Sverige og Norge. Medlem af Delegationen til Pressekongressen i Finland 1922. Fra 12. December 1909 Formand for Foreningen af Venstreblade i Danmark, Medlem af Pressens Fællesraad, Medlem af Forretningsudvalget for Den danske Presses Fællesindkøbsforening og Den danske Presses Telegramudvalg.

Ridder af Dannebrog. Ridder af Vasas ordenen, øverste Grad (S.V. 3¹).

Sørensen, Sv., Silkeborg.

Hans Svend Sørensen er født i Silkeborg, Søn af Redaktør Sophus Sørensen. Student 1910, cand. polit. 1917, Assistent i Finansministeriet og samtidig ansat i Industriraadet, Grosserersocietetet og Den overordentlige Kommission. 1. April 1919 til 1. April 1922 ansvarhavende Redaktør af Dagbladet Himmerland i Hobro. Siden 1. April 1922 ansvarhavende Redaktør af Silkeborg Avis. Ved Folketingsvalget i April 1924 Venstres Kandidat i Silkeborgkredsen. 1907 Studierejse i Norge, 1910 i Tyskland, Svejts og Italien.

Sørensen, J., Brønderslev. — S.P.

Jakob Sørensen er født den 13. November 1879, Søn af Arbejdsmand C. J. Sørensen. Fra December 1920 Lokalredaktør ved Brønderslev Social-Demokrat. Medlem af Brønderslev Byraad og Formand for Arbejdernes Fællesbageri og for Brønderslev Købstads Sygekasse.

Sørensen, J. J., Holbæk. — P.J.F.

Jens Jacob Sørensen er født 1864 i Buttrup, Søn af Husmand S. Petersen. Han kom 1878 i Bogtrykkerlære og fik samtidig Undervisning i Dansk og Literaturhistorie og begyndte journalistisk Virksomhed ved Holbæk Amts Avis i 1888. 1. Januar 1890 Lokalredaktør af Nykøbing-Posten, Nykøbing S. 1895 tilbage til Holbæk Amts Avis og var i ca. 20 Aar Journalist og Redaktionssekretær ved dette Blad indtil 1917, da Beskæftigelsen væsentligt kom til at omfatte Forretningsførerstilling under det da oprettede A/S Holbæk Amts Avis.

Sørensen, M. P., Assens. — S.P.

Mads Peter Sørensen er født 25. Oktober 1873 i St. Jørgens Sogn ved Svendborg, Søn af Husmand S. Madsen. Han lærte Malerfaget og arbejdede i dette indtil 1906, til han ansattes 1. Oktober 1906 som Redaktør af Assens Social-Demokrat. Han har været Medlem af Assens Byraad i 16 Aar og Raadets Næstformand. Medlem af Socialdemokratisk Hovedbestyrelse og Formand for Socialdemokratisk Kredsorganisation i Assens. 8 Dages Rejse i Tyskland 1922 uden Stipendium.

Sørensen, M. V., Aarhus. — P.J.F.

Morten Vilhelm Sørensen er født den 5. August 1897 i Hillerslev, Søn af Kommunelærer J. Sørensen, Odense. Student fra Odense Katedralskole, cand. phil. 1916 og studerede derefter Jura. 1. Oktober 1917 ansat ved Langlands Avis, 1. November 1917 til 30. April 1918 ved Lolland Falsters Venstreblad, 1. Maj til 30. August 1918 Redaktionssekretær ved Hobro Avis, 21. September

1918 til 31. Marts 1919 Medarbejder ved Aalborg Venstreblad, siden 1. April 1919 Medarbejder ved Aarhus Amtstidende.

Sørensen, S., Haslev. — FVD., P.J.F.

Søren Sørensen er født den 13. Januar 1878 i Jebjerg, Søn af Husejer og Købmand Chr. Sørensen. Han tog Præliminæreksamen fra Herning Skole og begyndte journalistisk Virksomhed 1898. Den 2. Januar 1899 ansattes han som Bogholder og Sekretær ved Randers Venstreblad. Filialredaktør af Grenaa Dagblad fra Januar 1901 til Juli 1901, og siden September 1901 Filialredaktør af Venstres Folkeblad i Haslev. S. har 1908 foretaget en Studierejse til England paa Provinsjournalistforeningens Stipendium.

Sørensen, S. Johs., Odense. — P.J.F.

Søren Johannes Sørensen er født den 30. August 1904 i Odense, Søn af Træskofabrikant O. Chr. Sørensen. Han tog Realeksamen og var paa Askov Højskole 1922—23. Siden 18. Juli 1921 Medarbejder ved Fyns Tidende. Medlem af Bestyrelsen for Venstres Ungdom for Odense og Omegn.

Sørensen, S. M., Kolding. — FVD., P.J.F.

Søren M. Sørensen er født 13. April 1891 i V. Hjermitzlev i Vendsyssel, Søn af Gaardejer M. Sørensen. Højskole- og Handels højskoleuddannelse. 1913 Medarbejder ved Roskilde Dagblad og ved Venstres Folkeblad i Ringsted, 1916—24 Redaktionssekretær ved Middelfart Venstreblad. Siden 1. Juli 1924 ansvarhavende Redaktør af Venstrebladet for det sydlige Jylland. En Tid Redaktør af den radikale Ungdoms Blad Fremtiden og tidligere Medlem af Hovedbestyrelsen for den radikale Ungdoms Landsforbund.

Taaning, H. T. V., Ringsted. — P.J.F.

Hans Tage Vedel Taaning er født den 3. Januar 1897 i Kongens Tisted, Søn af Pastor P. Taaning. Han var først i Tømrerlære og fik derefter Seminarienuddannelse og Lærereksamen og var derpaa Lokalmædler til forskellige Blade, indtil han den 1. Maj

1919 ansattes ved Østsjællands Folkeblad til 28. Februar 1920. Fra 1. Marts samme Aar i Udlandet som Korrespondent til Kvaless Pressebyraa Stabæk i Norge. Derefter i nogen Tid Korrespondent til forskellige danske Blade. Fra 1. Januar 1921 til 30. April 1922 Redaktionssekretær ved Vestjyllands Folkeblad i Varde. Fra 1. Maj 1922 til 1. November 1922 Medarbejder ved forskellige Blade. Fra 1. November 1922 til 1. Marts 1923 Redaktionssekretær ved Ugebladet Jyden i Aarhus og siden 25. April 1923 Redaktionssekretær ved Venstres Folkeblad i Ringsted. Uden Stipendium i 1920 Rejser til Tyskland, Svejts, Italien, Czekoslovakiet, Frankrig og Belgien. Korrespondent til norske Provinsblade fra Fredskonferencen i San Remo 1920. 1922 Rejse i Ruhr og Rhinlandene.

Tabor, P. L., Silkeborg. — SP., P.J.F.

Peder Larsen Tabor er født 23. November 1891 paa Taborgaard ved Vejen, Søn af Gaardejer Hans Larsen Tabor. Han tog Præliminæreksamen og dyrkede senere Sprogstudier, navnlig Fransk. Han begyndte journalistisk Virksomhed i August 1907 ved Fredericia Socialdemokrat. Siden 1910 ansat ved Silkeborg Socialdemokrat. Korrespondent i London Efteraaret 1914, i Berlin Sommeren 1919. Siden April 1923 ansvarhavende Redaktør af Silkeborg, Herning og Skanderborg Socialdemokrater. Han er Formand for Jysk Forening for moderne Kunst og er Forfatter til en Række Noveller. I flere Aar Tegner til Klods Hans, Verden og Vi og Ravnen. 1918 Studierejse til England, Belgien og Tyskland paa Statsstipendium.

Terkelsen, O. A. F., Ringkøbing. — FVD., P.J.F.

Osvald Alexander Friis Terkelsen er født den 24. Oktober 1887 i Alken, Søn af Stationsforstander P. Terkelsen. Han blev uddannet som Typograf og tog samtidig Præliminæreksamen. I Juni 1910 ansat ved Venstres Folkeblad i Ringsted. September 1912 Redaktionssekretær ved Nordsjællands Venstreblad i Hillerød, fra 1917 Medredaktør af Bladet. Siden 1921 ansvarhavende Redaktør af Ringkøbing Amts Avis. September

1920 Studierejse i Tyskland og Belgien med Stats-Stipendium.

Theill, M. P. M., Bogense. — FVD.

M. P. M. Theill er født i Fredericia 6. Oktober 1863. Sagfører. T.begyndte journalistisk Virksomhed 1890, da han ansattes som Medarbejder ved Fyns Tidende i Bogense. I 1907 overtog han sammen med Redaktør Bro Redaktionen af Bogense Avis og har siden da været ansvarhavende Redaktør af Bladet, der udgives af Theill og Bro. Han beklæder mange Tillidsposter og er bl. a. Formand for Skatteraadet i Bogense Skattekreds.

Therkildsen, B. D., Aarhus. — FVD.

Bernhard Digman Therkildsen er født den 23. Juli 1883 i Siem Skole, Søn af Lærer J. Chr. Therkildsen. Efter Uddannelse paa Højskole og Seminarium virkede han et Par Aar som Lærer. 1. Juli 1906 fik han Ansættelse som Redaktionssekretær ved Tiden, nu Folkebladet, i Vejen. Fra 1. September 1906 til 1. September 1907 Medarbejder ved Venstres Korrespondancebureau i København. Fra 1. September 1907 til 1. Marts 1919 Redaktionssekretær ved Ringkøbing Amts Dagblad. 1. Marts 1919 til 1. April 1921 Medredaktør ved Lolland Falsters Venstreblad. Sommeren 1921 den radikale Presses Korrespondent paa Kongefærden til Færøerne, Island og Grønland. Fra 1. Oktober 1921 Udgiver og Redaktør af Skanderborg Amtstidende indtil 1. April 1924. Fra 1. Oktober 1923 tillige i nuværende Stilling som Redaktør af Aarhus Venstreblad og Jysk Morgenblad. T. er Stifter og første Formand i de samvirkende danske Lejerforeninger. I 6 Aar til 1921 Medlem af Provins-Journalistforeningens Bestyrelse og i 1919 Medlem af Pressens Fællesraad. Han har i 1917 foretaget Studierejse i Sverige paa Statens Stipendium, i 1921 Rejse i Skotland.

Therkilsen, N. E., København. — FVD., P.J.F., JFB.

Niels Emil Therkilsen er født den 5. November 1886 i Horsens, Søn af Skomager og Skotøjshandler T. P. Therkilsen. Han fik almindelig Realskoleundervisning

og kom paa Handelskontor, gik i 1903 over til journalistisk Virksomhed og fik sin første Ansættelse i 1903 ved Fyns Venstreblad i Odense, derefter Redaktionssekretær ved Vendsyssel Folkeblad i Brønderslev til 1. September 1907 og ved Faaborg Folketidende til 1. Oktober 1910 og derefter i 7 Aar ved Viborg Stifts Folkeblad, fra 1. September 1917 til 1. November 1919 ved Venstres Korrespondancebureau og siden da Leder af det ved Sammenslutningen af dette Bureau og Venstres Generalkorrespondance dannede Andelsselskab Venstres Pressebureau. Siden 1920 Medlem af Bestyrelsen for Rigsdagens Presseloge.

Thiis, A. J., Haderslev. — P.J.F.

Johannes Andreas Thiis er født den 20. Maj 1890, Søn af Pantelaaner J. A. Thiis. 1912 Medarbejder ved Odense Avis, 1. Maj 1916 Lokalredaktør af Møens Tidende. 1917 til 1923 Redaktionssekretær ved Danskeren i Haderslev. Siden 15. August 1923 Redaktionssekretær ved Haderslev Amtstidende. 1915—16 Redaktør af Vagten, Medlemsblad for de konservative Ungdomsforeninger; 1912-16 Formand for den konservative Ungdomsforening i Odense og indtil 1920 Medlem af Repræsentantskabet for de konservative Ungdomsforeninger.

Thomassen, A. L., Aalborg. — DBP., FKD., P.J.F.

Anders Laursen Thomassen er født den 12. Marts 1886 i Halskov, Højslev Sogn, Søn af Forsikringsinspektør Christen Thomassen. Handelseksamen; paa Askov 1910—11. April 1910 Elev ved Randers Dagblad. November 1910 Medarbejder ved Aalborg Amtstidende, Januar 1915 Redaktionssekretær ved Randers Amtsavis, 1. Maj 1919 til 1. Oktober 1923 Redaktør af Roskilde Avis; fra sidstnævnte Dato Udgiver og Redaktør af Dagbladet Nordjylland i Aalborg. — Rejser i Tyskland i 1921 paa Stats-Stipendium samt i 1923.

Thomassen, Anna, Aalborg. — P.J.F.

Anna Thomassen, født Madsen, er Datter af Faktor Madsen, Aalborg Stiftstidende, og gift med Redaktør A. L. Thomassen, Aal-

borg. Hun begyndte journalistisk Virksomhed i 1907 ved Aalborg Stiftstidende og var i Tidsrummet 1915—23 Medarbejder ved Randers Amts Avis og Roskilde Avis. Siden 1. Oktober 1923 Journalist ved Dagbladet Nordjylland. Hun har under Mærket Anny korresponderet til en Række Provinsblade. Studierejser i Tyskland og Sverige.

Thomsen, N. Th. M., Haderslev. — FVD., PJF.

Niels Thomas Marius Thomsen er født 13. Juli 1888 i Odense, Søn af Murer R. P. Thomsen. Han blev uddannet som Typograf og arbejdede ved Faget, indtil han 4. December 1913 blev ansat som Medarbejder ved Næstved Tidende. Fra 1. December 1918 Forretningsfører ved Nakskov Tidende, fra 1. Maj 1919 Forretningsfører ved Kolding Folkeblad. 1. September 1920 Forretningsfører ved Modersmaalet og Dannevirke i Haderslev og siden Januar 1922 Redaktør og Forretningsfører ved disse Blade. Han har i 1923 foretaget Studierejser til Bayern, Østrig og Italien og i 1924 til Nordfrankrig.

Thomsen, S., København. — SP., JF., JFB.

Sigurd Thomsen er født den 24. Februar 1887 i Ryslinge, Søn af Højskolelærer P. Thomsen. — Efter i 1908 at have taget Studentereksamen og Filosofikum var han i nogle Aar Lærer ved private Realskoler. Han begyndte 1907 at skrive Artikler til forskellige Blade og blev 1913 ansat ved Lolland-Falsters Social-Demokrat og fra 1. December 1918 Medarbejder ved den socialdemokratiske Provinspresses Korrespondancebureau i København. T. udgav i 1912 Fortællingen Sværmere og har skrevet Noveller til forskellige Tidsskrifter og faaet opført mindre, dramatiske Arbejder. I 1922 Stipendierejse til Tyskland med Statens Stipendium for Journalister. Medlem af Rigsdagens Presseloge; fra 1922 Medlem af Journalistforbundets Repræsentantskab og fra 1924 af Bestyrelsen for Rigsdagens Presseloge.

Thomsen, Th. Chr., Roskilde. — PJF.

Thomas Christian Thomsen er født den 25. Oktober 1888 i Fly ved Skive, Søn

af Boelsmand Jens Thomsen. Efter at have været paa Staby Seminarium virkede han et Aar som Lærer og blev den 20. Januar 1910 ansat som Journalist ved Skive Folkeblad. Fra 20. Juli 1912 til Julen 1914 Redaktør af Aalborg Venstreblads Afdeling i Løgstør og fra 28. December 1914 Redaktionssekretær ved Roskilde Tidende.

Thorsen, S., København. — JFB.

Svend Thorsen er født den 28. Januar 1895 i Viby ved Aarhus, Søn af Gaardejer P. Aug. Thorsen. Han tog Artium 1914, Filosofikum 1915 og var i Vinteren 1920—21 paa Askov Højskole. T. begyndte journalistisk Virksomhed i 1916 paa Redaktør Gulbrandsens Pressebureau i København og ansattes som Journalist 1. Februar 1917 ved Roskilde Tidende. 1. Marts 1919 Medarbejder ved Holbæk Amts Venstreblad og fra 1. September 1919 til 1. Oktober 1920 Redaktionssekretær ved samme Blad. Medarbejder ved Sønderjysk Dagblad fra 1. Maj 1921 til 1. August 1922, fra hvilken Dato han ansattes som Medarbejder ved det radikale Venstres Korrespondancebureau. Han opholdt sig i Sommeren 1924 med Statens Stipendium ved den til Universitetet i London knyttede Journalistskole.

Thuesen, Th., Kolding. — PJF.

Thorvald Martin Thuesen er født den 16. September 1854 i Kolding, Søn af Arbejder Mads Thuesen; blev uddannet som Typograf 1873 og ansattes i 1882 som Lokalredaktør ved Fredericia Dagblad. Fra 1890—1921 Redaktionssekretær ved Kolding Avis og derefter Forretningsfører ved Bladet. Han er officiel Referent ved den jyske Handelsstands Centralforenings Repræsentantskabsmøder siden 1892. Siden 1921 Forligsmægler i Kolding.

Thureholm, K. W. J., Næstved.

Kristian Wilhelm Julius Thureholm er født 1891 paa Bregentved Gods, Søn af Gartner A. Sørensen. Efter at have faaet Privatuddannelse i Sprog, fik han en

treaarig Uddannelse som Typograf fra 1905—08 ved Østsjællands Avis i Køge og begyndte som Journalist fra 1908 ved samme Blad, senere som Redaktionssekretær, indtil 1. Maj 1911, da han ansattes som Filialredaktør ved de sydsjællandske konservative Blades Afdeling i Haslev (Haslev Avis); overgik 1912 til Hovedkontoret i Næstved, hvor han overtog Stillingen som Redaktionssekretær ved Bladene. Speciale: Landbrug og Kommunalpolitik. Ud giver og Redaktør af Tidsskriftet Jagtvennen siden Bladets Start 1914. Formand for konservativ Ungdom i Næstved og for Jægerklubben Hubertus (Landsforening). Studierejser i Norge og Sverige med og uden Stipendium.

Toft, P., Aalborg. — P.J.F.

Jens Peter Toft er født den 31. Oktober 1898 i Aalborg, Søn af Møllejer N. Toft. Han lærte Typograffaget og har siden 1. Januar 1922 været Medarbejder ved Aalborg Amtstidende med Sport som Speciale.

Toftgaard-Hansen, P. L. B., Slagelse. — P.J.F.

Peter Louis Berg Toftgaard-Hansen er født den 25. Marts 1900, Søn af Lærer Toftgaard-Hansen. Han tog 1918 Studentereksamen fra Kolding højere Almenskole og begyndte som Journalist ved Ritzaus Bureau i Kolding den 1. December 1918 og har fra 1. November 1920 været ansat som Journalist ved Sorø Amtstidende i Slagelse. Han har foretaget Rejse til London og Paris paa Stipendium fra Overskudet ved Rundskuet i Kolding 1920.

Torpe, C. C., Haderslev. — F.V.D.

Carl Christian Torpe er født den 1. December 1893 i Hørsted i Thy, Søn af Førstelærer Carsten Nielsen. Præliminæreksamen. 1. August 1913 Medarbejder ved Morsø Folkeblad, 1. November 1913 ved Vestjyllands Folkeblad i Varde, 1. Januar 1915 ved Aalborg Amtstidende, 1. Marts 1917 ved Holbæk Amts Venstreblad, Juni—Oktober 1917 ved Bornholms Tidende, 1. Oktober 1917 til 1. November 1918 ved Det radikale Venstres Korrespondancebureau, derpaa atter ved Hol-

bæk Amts Venstreblad og en kort Tid ved Nordsjællands Venstreblad, Nytaar 1919 til August 1922 atter ved Korrespondancebureauet og siden da Redaktør af Sønderjysk Dagblad i Haderslev. T. var i et Aarstid Medredaktør af den radikale Ungdoms Ugeblad Fremtiden.

Tortzen, C. G., Svendborg. — P.J.F.

Christian Georg Tortzen er født den 17. Juli 1897 i Kalundborg, Søn af afdøde Redaktør Tortzen. Han tog Studentereksamen ved Roskilde Katedralskole og blev cand. phil. 1918. I Efteraaret 1917 Medarbejder ved Skandinavisk Pressebureau i København og Elev paa Nationaltidende. Fra 5. Juli 1918 ved Tidende for Nakskov, Maribo og Rødby i Nakskov indtil 25. April 1919, da han ansattes ved Lollands-Posten som Redaktionssekretær. Fra 1. Oktober 1923 Redaktionssekretær ved Svendborg Amtstidende. Han er Medlem af Repræsentantskabet for det konservative Folkepartis Ungdomsorganisation og Formand for Amtsudvalget af konservative Ungdomsforeninger i Svendborg Amt. Han deltog i det nordiske Studentermøde i Värmland 1917.

Tortzen, F., Kalundborg. — F.K.D., P.J.F.

Frank Johannes Tortzen er født den 2. September 1900 i Kalundborg, Søn af Redaktør Chr. G. Tortzen. Han tog Realeksamen og blev derefter uddannet paa Fæderens Trykkeri. Han blev den 4. Maj 1918 ansat som Journalist ved Roskilde Avis, senere Redaktionssekretær. December 1921 til December 1922 Redaktionssekretær ved Østsjællands Avis i Køge. Fra December 1922 ansvarhavende Redaktør af Kalundborg Avis. Fra 1923 Formand for den konservative Ungdomsforening i Kalundborg og Omegn. 1921—22 Formand for Amtsudvalget for de konservative Ungdomsforeninger i Københavns Amt.

Ulkær, H. Chr., Randers. — P.J.F.

Hans Christian Ulkær er født den 21. Juli 1890 i Ulkær ved Vejle, Søn af Gaard-

ejer Th. Hansen. — Elev fra 1906—11 paa Vinding, Kerteminde og Askov Højskoler, 1911—12 Lærer paa Kerteminde Højskole, 1912—13 Elev og Gymnastiklærer ved Askov Højskole. Lærer paa Vestbirk Højskole fra 1913—14. Elev paa Højskolelærerkursus i Askov Sommeren 1913 og 1915. 1916—17 Statens etaarige Kursus i Gymnastik. Han begyndte 1910 journalistisk Virksomhed og ansattes 1. Februar 1917 som Medarbejder ved Aalborg Amtstidende. April 1918 Medarbejder ved Aalborg Stiftstidende indtil 1. Oktober 1922. Derefter ved Randers Amts Avis indtil 1. April 1923 og siden 1. Juli 1924 Redaktionssekretær ved Randers Amts Avis. Han startede i 1923 Ugebladet Jydsk Motor og er vedblivende Redaktør af dette. Han har foretaget Rejse i Norge uden Stipendium. I Efteraaret 1915 Rejse til Sønderjylland til Undersøgelse af Sønderjydernes Kaar under Krigen.

Ursin, S. A., København. — JF., JFB.

S. A. J. Ursin er født den 26. September 1893 i Odense, Søn af Købmand J. O. V. Ursin. Han blev Student 1913, cand. phil. 1914 og begyndte 29. November 1915 journalistisk Virksomhed som Redaktionssekretær ved Holstebro Avis. 1. Juni til 31. December 1916 Medarbejder ved Korsør Avis. 1. Januar 1917 til 31. Maj 1919 Medarbejder ved Vort Land. 1919—22 Medarbejder ved Skive Avis, Aarhus Stiftstidende og Haslev Avis; siden Medarbejder ved Den konservative Generalkorrespondance. U. har siden 1. Januar 1924 været fast knyttet til Avis-Aarbogens Redaktion.

Vaksøe, C. M. Chr., Aarhus. — SP., PJF.

Carl Marinus Christian Vaksøe er født den 11. Januar 1897 i Glæde pr. Frøstrup, Søn af Cementstøber Chr. Christensen. Han tog 1. Del af Lærereksamen og ansattes den 1. Maj 1921 ved Skive Social-Demokrat. Fra 16. Februar 1923 Medarbejder ved Demokraten i Aarhus.

Vaslev, A. B., Nykøbing F. — PJF.

Aage Barthold Vaslev er født den 2. Februar 1902 i Rønbjerg, Søn af Første-lærer Johs. Vaslev. Han tog Realeksamen og ansattes 14. December 1920 ved Nordjydsk Dagblad i Hjørring. Fra 1. April 1923 til 1. December 1924 Medarbejder ved Lolland Falsters Stiftstidende og fra sidstnævnte Dato Medarbejder ved Frederiksborg Amtstidende i Hillerød.

Vejle, G. Kr. B., Assens. — FKD., PJF.

Gustav Kristian Bernhard Vejle er født den 7. Maj 1885 i Skive, Søn af Malermester A. Vejle. — Han blev Typograf og ansattes den 1. Januar 1913 som Redaktionssekretær ved Lollands-Posten i Maribo. Siden 1. April 1913 ansvarhavende Redaktør af Assens Amts Dagblad. 1920 opstillet som konservativ Folketingskandidat i Assens og Middelfart-Kredsene. Studierejse til Norge 1922 paa Stipendium fra Provins-Journalistforeningen.

Vestergaard, J. P., Hjørring. — PJF.

Jens Peter Vestergaard er født den 19. April 1887 paa Klæstrup Vestergaard ved Hjørring, Søn af Gaardejer A. P. Petersen. Han begyndte efter et Ophold paa Kjøg Højskole i April 1905 journalistisk Virksomhed ved Fyns Vestrestreblad og kom det følgende Aar til Vendsyssel Folkeblad, hvor han virkede, dels paa Hovedredaktionen, dels ved Lokalredaktionerne i Sæby og Frederikshavn. 1914 blev V. Lokalredaktør i Sæby for det nyoprettede Vendsyssel Vestrestreblad og kom 1916 til Hovedredaktionen i Hjørring, hvor han siden har virket; i de senere Aar som Bladets Redaktionssekretær. Formand for Fredsforeningen for Hjørring og Omegn. — Rejser til Norge, Sverige og England; til sidstnævnte Land med Statsstipendium. Siden 1921 Formand for P. J. F. S Amtskreds for Hjørring Amt.

Vinther, J. C., Odense. — PJF.

Jens Christian Vinther er født den 30. Marts 1888 i Fredensborg, Søn af Sned-

kermester Harald Vinther. Student i Hillerød 1907, cand. phil. 1908, studerede i en Del Aar Teologi og Sprog. Medarbejder ved Frederiksborg Amtstidende i Foraaret 1915. Siden 1. Maj 1917 Medarbejder ved Fyens Stiftstidende. Forfatter af 3 Dramaer og 4 Lystspil.

Voeler, J. D., Aarhus. — P.J.F.

Jørgen Dahl Voeler er født den 17. August 1891 i Bryrup ved Silkeborg, Søn af afdøde Mejerier J. P. Jensen, Aarhus. Cand. phil. 1911. — 1. November 1918 ansat ved Aarhus Amtstidende; siden 1. Januar 1924 Bladets Redaktionssekretær. — Forfatter til Digtsamlingerne Germand Gladensvend 1918 og Hjertets Legende 1922.

Vogelius, A., Frederikshavn. — F.K.D.

Aage Vogelius er født i Frederikshavn 3. August 1890, Søn af Redaktør R. Vogelius. Han tog efter Realskoleeksamen privat Undervisning og uddannedes i Faderens Virksomhed. Siden 1. November 1917 Redaktør af Frederikshavns Avis.

Vogelius, R., Frederikshavn. — O.B.P., F.K.D.

Rudolf Vogelius er født 8. Januar 1856 i Frederikshavn, Søn af Redaktør M. Vogelius. Han fik privat Undervisning, uddannedes i Faderens Virksomhed, arbejdede senere i Thieles Bogtrykkeri i København og i England og Frankrig. Den 21. Juni 1886 overtog han Redaktionen af Frederikshavns Avis, fraaadte Redaktionen 1. November 1917 og har siden været Bladets Udgiver.

Vohlert, A., København. — J.F., J.F.B.

Alfred Hjalmar Vohlert er født den 20. September 1883 i København, Søn af Husejer, Postbudformand N. F. Vohlert. — Han tog Præliminæreksamen fra Universitetet og havde derefter i nogle Aar Ansættelse paa forskellige Kontorer og ved Bankvirksomhed, gik i 1904 over til Journalistik og blev August 1907 Redaktionssekretær ved Venstres Korrespondancebureau; 1. August 1914 til 1. Februar 1917 Medarbejder ved

Ritzaus Bureau i København; derefter til Slutningen af 1918 ved det socialdemokratiske Korrespondancebureau. Fra September 1918 Svenska Telegrambyrås Specialkorrespondent i København og oprettede i 1919 sammen med godt 100 svenske Provinsblade Pressetelegrambolaget og var Leder af dettes samlede Udenrigsafdeling indtil Oprettelsen af Tidningernes Telegrambyrå 1. Januar 1922; indtil 1. Juli 1922 dette Bureaus Københavnskorrespondent; fra Februar 1922 til Maj 1923 tillige ansat ved Nationaltidende. Siden Februar 1923 Jyllandspostens Landstingsreferent og Hovedstadsmeddeler; Specialer: Retsforhandlinger og Reportage; Mærker: A-t., V-t. og Alex. Flere Studierejser i Norge, Sverige og Tyskland; til sidstnævnte Land paa et af Journalistforbundets Stipendier. Medlem af Journalistforeningens Repræsentantskab siden 1917 og var tidligere i en Aarrække Medlem af Journalistforbundets Repræsentantskab.

Wang, J. Th. I., Skanderborg. — F.V.D., P.J.F.

Johan Thomas Iver Wang er født den 17. Februar 1902 i Horsens, Søn af Grosserer C. H. Wang, København. Han tog Præliminæreksamen og ansattes den 1. April 1922 ved Silkeborg Avis. Fra 1. Oktober 1923 ved Silkeborg Venstreblad og siden 1. Maj 1924 Redaktør af Skanderborg Amtstidende.

Wellejus, H. A. E. H., Marstal. — F.V.D.

Hans Arne Edwin Helge Wellejus er født 12. December 1898 i Korsør, Søn af Urmager og Guldsmed S. Wellejus. Han tog Realeksamen i Korsør, Tillægseksamen paa Sorø Akademi og Studenterkursus i Slagelse. Den 1. December 1916 ansat ved Korsør Venstreblad som Filialredaktør. 1918 Filialredaktør ved Vestsjællands Venstreblad og Journalist ved Morgunbladid, Reykjavik, og samtidig Fælleskorrespondent til danske og norske Blade fra Oslo, Thorshavn og England. 1919 —20 Journalist ved Tingakrossur, Thorshavn, Morgunbladid, Reykjavik, og Korrespondent til Aftenposten i Oslo, 1921 Chefredaktør ved Kurer i Reykjavik, fra 1921 Fælleskorre-

spondent til norske Blade fra Spanien, Italien, Frankrig, Spansk Marokko, England, Østrig, Tyskland. 1923–24 Journalist ved Haugesund Dagblad i Norge og siden Medredaktør ved Ærø Venstreblad i Marstal. W. er Medlem af Norsk Presseforbund og var i 1919 Attaché ved den danske Legation i Reykjavik.

Wellejus, Th., Roskilde. — FVD., P.J.F.

Theodor Wellejus er født den 11. Januar 1889 i Randers, Søn af Toldforvalter Wellejus. Han tog Præliminæreksamen ved Nyborg Realskole 1915 og begyndte journalistisk Virksomhed den 13. Marts 1906 som Redaktionssekretær ved Nyborg Avis, fra September 1908 Redaktionssekretær ved Svendborg Amtstidende og Oktober 1911 Redaktionssekretær ved Nakskov Tidende, Septbr. 1918 Redaktionssekretær ved Roskilde Dagblad, Oktober 1920 Medredaktør og siden 1. April 1922 ansvarhavende Redaktør. Han var i 1919 Medlem af Provinsjournalistforeningens Bestyrelse.

Welsch, A., Helsingør. — FKD., P.J.F., J.F.

Axel Welsch er født den 21. April 1871 i Holstebro, Søn af Redaktør V. F. Welsch. Han var fra 1886 ved Boghandelen og begyndte journalistisk Virksomhed ved Faderens Blad, Holstebro Avis. Fra Juli 1898 til 1. Januar 1900 Redaktionssekretær ved Lolland Falsters Stiftstidende; overtog 1. Januar 1900 Holstebro Avis. Fra 1. September 1914 til 1. September 1921 Medredaktør af Viborg Stiftstidende og fra 1. November 1921 Medredaktør af Helsingør Avis. Han var Medstifter af Det unge Højre i Holstebro og Medstifter af det jyske Højres Organisation og Medlem af Bestyrelsen.

Welsch, J. M., Helsingør. — FKD., J.F.

Johan Martin Welsch er født 1. Oktober 1866 i Holstebro, Søn af Redaktør V. F. Welsch. Han tog i 1881 Præliminæreksamen i Frederikshavn og begyndte journalistisk Virksomhed 1885 som Korrespondent til Jyllandsposten og Berlingske Tidende. Han var i 3 Aar Redaktionssekretær ved

Holstebro Avis og 2 Aar ved Næstved Avis. I 1891 købte han Helsingør Avis, som han siden har udgivet og redigeret; fra 1892 sammen med det af ham oprettede Fredensborg Avis og har siden 1895 tillige redigeret Hørsholm Avis, der udgives fra Helsingør. Medlem af Helsingør Byraad og Statens Havne raad, af Frederiksberg Amts Skoleraad og af Købstadforeningens Repræsentantskab og dens Bestyrelse, Raadmand fra 1919, Medlem af Repræsentantskabet for Kommunekreditforeningen; i 25 Aar Medlem af Forrettingsudvalget for de samvirkende sønderjyske Foreninger i Danmark. W. opholdt sig 1885 og 1886 i Udlandet, Tyskland og Frankrig. Medlem af Delegationen til Pressekongressen i Finland 1922.

Ridder af Dannebrog.

Westergaard, A. V., Skelskør. — 5P.

Arnold Viggo Westergaard er født den 4. September 1870 i Odense, Søn af Stationsbud Westergaard. Han blev Cigarmager og rejste som Svend i fire Aar i Tyskland og Svejts, hvorefter han nedsatte sig i Slagelse, hvor han indtog en ledende Stilling i Arbejderpartiet. Byraadsmedlem fra 1900-10. Medlem af Købstadforeningens Repræsentantskab og Bestyrelse og af Hovedbestyrelsen for Foreningen af de kommunale Hjælpekasser i Danmark. Han blev 1910 Lokalredaktør af Skelskør Socialdemokrat og indvalgtes i 1913 i Skelskør Byraad. Fra 1918–21 den første folkevalgte Borgmester i Skelskør.

Westergaard, C., Ribe. — FVD., P.J.F.

Mads Christian Christensen Westergaard er født den 10. Maj 1883 i Hylsum ved Lemvig, Søn af Gaardejer H. A. Westergaard. W. er uddannet ved Landbrugsskolen og var 1910–22 Landbrugskonsulent med Bopæl i Aarhus. Siden 1. Januar 1922 Filialredaktør af Ribe Folkeblad.

Willemoës, C., Ribe. — FKD., J.F.

Niels Carl Georg d'Obyr Willemoës er født den 22. Marts 1867 i Flensborg, Søn af Redaktør C. A. Willemoës. Præliminæreksamen. 1. Juli 1887 Redaktionssekretær

ved Sjællands-Posten, 1. Juli 1890 Redaktør af Bornholms Avis, 1. Juli 1892 Redaktør af Nordjylland i Aalborg, 1. Juli 1895 til 1. Juli 1898 Redaktionssekretær ved Lolland Falsters Stiftstidende. Formand for Ribe Turistforening siden 1910, Medlem af Det konservative Folkepartis Repræsentantskab og Formand for dets Organisation i Ribekredsen, Medlem af Hovedbestyrelsen for Grænseforeningen, Formand for Sønderjysk Forening for Ribe og Omegn, Formand for Komitéen for den nationalhistoriske Dag i Ribe den 3. Juli 1921, Medlem af Bestyrelsen for Ribe Domkirke, Medlem af Bestyrelsen for Foreningen af den konservative Presse i Danmark og af Bestyrelsen for Pressens Fællesindkøbsforening, Medlem af Delegationen til Pressekongressen i Finland 1922.

Ridder af Dannebrog. Officier de l'instruction publique.

Willmann, J. C. Th., Lyngby. — SP., JF.

Johan C. Th. Willmann er født den 7. Juni 1866 i Søllerød, Søn af Th. Willmann, Ørholm Papirfabrik. Han tog Maskinisteksamen 1887 og var Maskinarbejder. 1899 Bestyrer af Social-Demokraternes Kontor i Lyngby, fra 1911 Lokalredaktør ved Københavns Amts Social-Demokrat. W. er Folketingsmand, Formand for Lyngby-Taarbæk Sogneraad og Københavns Amts Sogneraadforening og desuden Medlem af Overskyldraadet.

Willmann, P. J., Lyngby. — SP.

Preben J. Willmann er født 10. December 1901 i Vedbæk, Søn af Redaktør J. Willmann. Han tog Præliminæreksamen og blev Medarbejder ved Københavns Amts Social-Demokrat 1919. Fra 1922 Medarbejder ved Social-Demokraternes Provinspresse i København og siden 1. April 1924 Redaktionssekretær samme Sted. W. har foretaget Rejse til Paris i 1923.

Winther, A., Nakskov. — PJF.

Alfred Johannes Winther er født 7. Januar 1897 i Gudum, Aalborg Amt, Søn af Gaardejer P. Jensen Winther. Han tog Præliminæreksamen og begyndte journalistisk

Virksomhed i November 1912 ved Aalborg Amtstidende. Fra 1. September 1918 Redaktionssekretær ved Tidende for Nakskov, Maribo og Rødby. 1924 Studierejse i Sverige og Norge paa Stats-Stipendium.

Wittrup, S. T., Kjellerup. — SP.

Sofus Theodor Wittrup er født 1883 i Sdr. Resen, Fjends Herred, Viborg Amt, Søn af Husmand N. Wittrup. Han begyndte journalistisk Virksomhed i 1903 som Meddeler til Skive Social-Demokrat og Skive Folkeblad og ansattes den 1. September 1915 som Lokalredaktør af Kjellerup Social-Demokrat og var samtidig fra 1. Juli 1919 til 1. April 1921 Redaktør og Forretningsfører for Ugebladet Husmandsbladet. Han er Medlem af Hørup Sogneraad, Hjelpekasse, Skolekommission og Værgeraad; fra 1909 Medlem af Forretningsudvalget for Viborg Amts Udstykningsforening og fra 1912-21 Formand for Foreningen af Viborg Amts Husmandsforeninger.

Wolsing, Amalie, Aalborg. — PJF.

Amalie Wolsing, født Christiansen, Datter af Skibstømmer P. Christiansen, Hellsinger, født den 23. Oktober 1870, gift med Redaktør Jacob Wolsing. Begyndte som Assistent ved Ritzaus Bureaus Afdeling i Aalborg ved dennes Oprettelse 1. December 1906 og har siden Nytaar 1912 haft fast Ansættelse ved denne.

Wolsing, H. J., Aalborg. — PJF.

Hans Jørgen Christiansen Wolsing er født den 11. December 1900 i Sct. Jørgens Sogn ved Svendborg, Søn af Redaktør Jacob Wolsing, Aalborg. Han var indtil Soldatertiden Landvæsenselev og blev, efter at være hjemsendt som Korporal ved Fodfolket, 1. Juli 1922 ansat ved Ritzaus Bureaus Afdeling i Aalborg.

Wolsing, J., Aalborg. — PJF.

Jacob Wolsing er født den 19. December 1867 i Bursø paa Lolland. Faderen Gaardejer. Præliminæreksamen, Læreksamen, Sækkondløjtnant ved Fodfolket. Han begyndte

journalistisk Virksomhed sidst i Firserne som Referent til Dagblade paa Lolland Falster. 29. December 1893 Redaktionssekretær ved Nykøbing Dagblad, fra 1. August 1896 til 1. Februar 1901 Redaktionssekretær ved Folkebladet for Svendborg Amt. Herefter til 1. Marts 1902 samme Stilling ved Nakskov Tidende, fra 1. Marts 1902 til 1. Oktober 1903 Redaktør af Kalundborg Dagblad, fra sidstnævnte Dato til 31. December 1913 Medarbejder ved Aalborg Amtstidende, de første 5 Aar Redaktionssekretær. Leder af Ritzaus Bureaus Afdeling i Aalborg fra dens Oprettelse 1. December 1906 og er fremdeles i denne Stilling. Specialer paa Skattelovenes, de kommunale Forholds og Valgteknikkens Omraader. Forfatter af en Vejledning til Selvangivelse (1905), Vejledning for kommunale Vælgere (1913), Turistbøger og Festskrifter samt talrige Artikler og Artikelsier i en Række Dagblade om Emner fra ovennævnte Omraader. Deltager i Limfjordkommissionens Undersøgelser rejser 1908—09. Sekretær for Pressestævnet i Aalborg 1913 og i Aarhus 1925. Redaktør af Vognmandsbladet og af Medlemsblad for Provinsjournalistforeningen. 1908 Provinsjournalistforeningens Stipendium til en Rejse til Hamborg, 1915 Statsstipendium til en Rejse til Sverige (kommunale Forhold), 1922 Medlem af Delegationen til Pressekongressen i Finland. 1902—03, 1913—14 og siden 1922 Medlem af Provinsjournalistforeningens Be-

styrelse, 1921—22 Kredsformand. Medlem af Bestyrelsen for Provinspressens Pensionsfond siden dennes Oprettelse i 1919. Formand for Aalborg Journalistforening.

Worsøe-Andersen, A. J., Aarhus. — P.J.F.

Adolph Johannes Worsøe-Andersen er født den 4. Januar 1881 i Hadsund, Søn af Postmester Chr. Andersen og Hustru Frederikke Vilhelmine, født Worsøe. Artium fra Sorø Akademi 1899, cand. phil. 1900, Sprogstudier ved Universitetet 1899—1902 og 1903—05 og var i det mellemliggende Aar Lærer paa Hadsund Realskole. 10. Februar 1905 Redaktionssekretær ved Grenaa Avis, siden 17. April 1906 Medarbejder ved Jyllandsposten, fra 1. Januar 1925 Redaktionssekretær. Siden April 1919 Aarhuskorrespondent til de Ferslewske Blade. Specialer: Litteratur og Kunst. Mærker: Ajwa, —wa og Dan. W. A. redigerede Provinsjournalisternes Medlemsstat 1913 og Provinsjournalistforeningens Julehæfte, Dansk Jul, i de fire Aar, det udkom. Han har foretaget hyppige Udenlandsrejser, saaledes i 1919 mellem de to Afstemninger en Studierejse til Flensborg og de frisiske Øer, 1920 Statsstipendiarejse til Paris, i August 1922 til Sverige under Forbudsafstemningen som Udsending fra Den personlige Friheds Værn. Medlem af Provinsjournalistforeningens Bestyrelse 1909—14.

INDHOLDSFORTEGNELSE:

	Side
Forord.....	3
Dansk Provinspresse. Af Redaktør <i>J. V. Christensen</i>	5
Presseforhold i Sønderjylland. Af Redaktør <i>P. Eliassen</i>	157
Pressen paa Færøerne. Af Førstelærer <i>Oluf Skaalum</i>	189
Den danske Dagspresses Organisationer.....	195
Provins-Journalistforeningen gennem 25 Aar. Af Redaktørerne <i>Larsen-Ledet, H. Hansen og Jacob Wolsing</i>	207
Provinspressens Pensionsforhold. Af Redaktør <i>Kr. Olsen</i>	303
Danske Pressestævner. Af Redaktørerne <i>H. J. Blicher</i> og <i>Jacob Wolsing</i>	321
Pressestatistik. Ved <i>Bertel Dahlgaard</i> , Chef for Københavns statistiske Kontor.....	331

Tillæg:

Journalistisk Stat, omfattende den danske Provinspresse.
Ved Redaktør *Jacob Wolsing*.

